ענש וחלב

על לשונך

סיפורי קהילת יהודי חלב וחכמיה
וכן פרשת "כתר ארם-צובא" המסתורית
ומנהג שירת הבקשות.

בעזרת ה' יתברך

אנוש וחלף

על לשונך

סיפורי קהילת יהודי חלב וחכמיה
וכן פרשת "בתר ארם-צובא" המסתורית
ומנהג שירת הבקשות.

מאת
שמואל לניאדו

ירושלים תובב"א
02-6526852 ☎

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2024

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2024

מַהֲדוּרָה רִאשׁוֹנָה תשנ״ט

כְּתֹב: שְׁמוּאֵל לְנִיאדוֹ
☎ 001-9722-6526852

נִדְפַּס בְּיִשְׂרָאֵל
יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב״א
PRINTED IN ISRAEL

©
כָּל הַזְּכִיּוֹת שְׁמוּרוֹת
כָּל הָעָתָקָה וְ/אוֹ צִלּוּם שֶׁל מַהֲדוּרָה זוֹ אוֹ חֵלֶק מִמֶּנָּה,
הֵן בְּאֶרֶץ וְהֵן בְּחוּץ לָאָרֶץ,
שְׁמוּרוֹת עַל-פִּי דִּין תּוֹרָה וּלְהַבְדִּיל עַל-פִּי חֹק הַזְּכִיּוֹת הַבֵּינְלְאֻמִּי
לְמֵחָבֵר.

ניקוד: גבי הירשמן (ביתי״ר עילית)

צילום ולוחות "פרנקל" ירושלים.

ב"ה

OVADIA YOSSEF

RISHON LEZION

AND PRESIDENT OF TORAH SAGES COUNSIL

עובדיה יוסף

הראשון לציון

ונשיא מועצת חכמי התורה

JERUSALEM ירושלים

הסכמה

שמחתי לראות עלים לתרופה מספר "דבש וחלב על לשונך" אוסף סיפורים על קהילת חאלב אשר בסוריא, אשר היתה עיר של חכמים ושל סופרים, לקדושים אשר באר"ץ, חכו ממתקים וכולו מחמדים, משכיל נבון וחכם, יראת ה' היא אוצרו ועליו יציץ נזרו, הסופר ר' שמואל לניאדו שליט"א. אשר אספם ממקורות נאמנים, וערך אותם בטוב טעם ודעת, איישר חיליה לאורייתא.

יהי רצון שיזכה לברך על המוגמר בקרב ימים, בבריאות איתנה ונהורא מעלייא, לאורך ימים ושנות חיים, "הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד", "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועליהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח".

תֹּכֶן הָעִנְיָנִים

הַנּוֹשֵׂא	עַמּוּד
חֵלֶק רִאשׁוֹן	
הַקְדָּמָה	1
שִׁירַת חַיִּים	11
הַגֵּט הַמְקֻשָּׁר	29
חַכְמֵי חַלַּב	51
הַיַּהֲלוֹם שֶׁבַּכֶּתֶר	58
יֶלֶד הָאֶתְרוֹגִים	83
עֵדוּת הָאִילָן	122
נְסֵי נִסִּים	150
שׁוֹאֲלֵי הַגְּשָׁמִים	178
צְדָקָה עַד הֵיכָן כֹּחָהּ	193
רָפוּל אֶל-חַלָּלָא	201

הַנּוֹשֵׂא	עַמּוּד
הַנָּגִיד הַתָּלוּי	211
כְּתַב הַשֵּׁדִים	270
יָאעוּב אֶל-חָמַל	276
הַמְהַגֵּר הֶחָלַבִּי	290
מָזוֹן מָזוֹן	357
חֵרֶם הַדּוֹרוֹת	369

חֵלֶק שֵׁנִי

סְקִירָה הִיסְטוֹרִית

עַל חַיֵּי הַקְּהִלָּה הַיְּהוּדִית בְּחַלַב	404
כֶּתֶר אֲרָם-צוֹבָא	412
מִנְהָג שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ	465
רְשִׁימַת מְקוֹרוֹת	487

הַקְדָּמָה

צְפוֹנָה מִדַּמֶּשֶׂק יוֹשֶׁבֶת הָעִיר הָעַתִּיקָה אֲרָם-צוֹבָא הַנִּקְרֵאת חַלַב. צֵרוּפֵי קוֹרוֹתֶיהָ שְׁזוּרִים כְּפְנִינִים בְּתוֹשָׁבֶיהָ הַיְהוּדִים. פְּנִינִים אֵלֶּה מְשֻׁבָּצִים בְּכֶתֶר חַלַב מֵאָז יְמֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְעַד יָמֵינוּ.

מְקוֹר הַשֵּׁם חַלַב נוֹבֵעַ מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ אֲבִי הָאֻמָּה הָעִבְרִית, כְּפִי שֶׁכּוֹתֵב ר' פְּתַחְיָה מֵרֶגֶנְשְׁבּוּרְג: "וְהָלַכְנוּ מִשָּׁם לְחַלַב הִיא אֲרָם-צוֹבָא כִּי בָּהָר הָיוּ צֹאנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וּמַעֲלוֹת יוֹרְדוֹת מִן הָהָר, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה מוֹשִׁיט לָעֲנִיִּים חָלָב. וּלְזֶה הַטַּעַם קוֹרְאִים שֵׁם הָעִיר חַלַב".
טְבִיעַת הַחֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הֻנְצְחָה וְהֻפְנְמָה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת בִּיהוּדֵי אֲרָם-צוֹבָא וּבְחַיֶּיהָ.

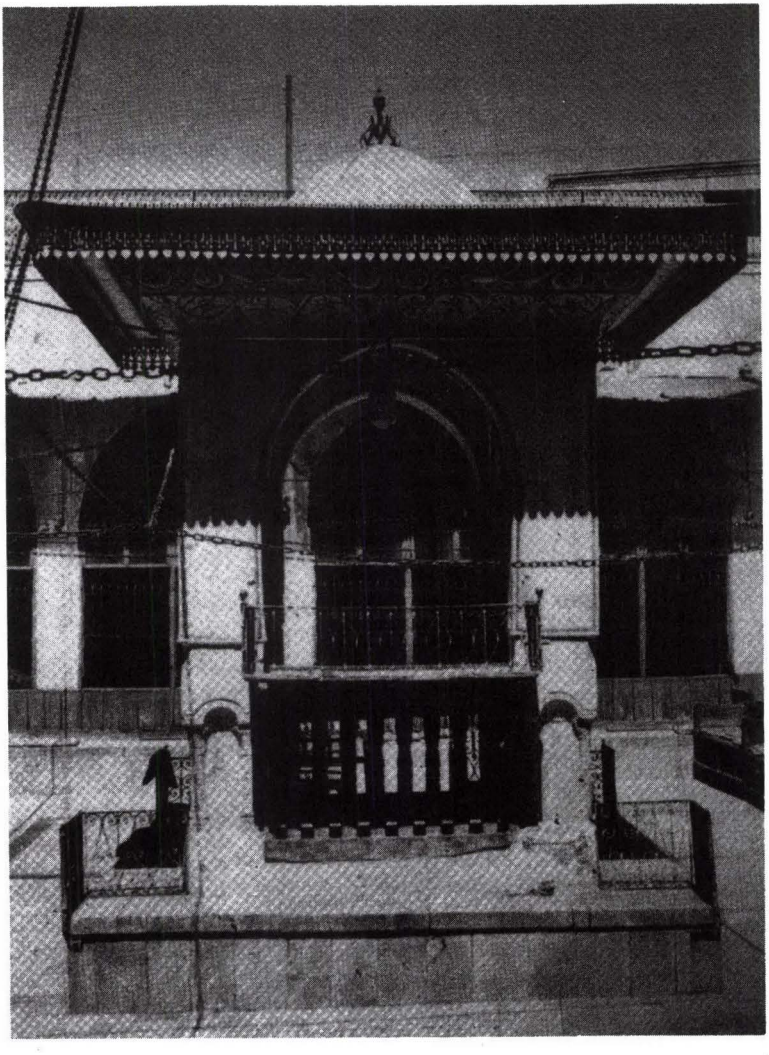
דָּוִד הַמֶּלֶךְ לָחַם וְכָבַשׁ אֶת הָעִיר מִידֵי מֶלֶךְ אֲרָם. וְכָךְ הוֹסִיף נִדְבָּךְ חָשׁוּב לְאָפְיָהּ וְתַרְבּוּתָהּ שֶׁל חַלַב.

יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה שַׂר צְבָאוֹ שֶׁל דָּוִד הִטְבִּיעַ אֶת חוֹתָמוֹ עַל קִרְיַת-קֹדֶשׁ חַלַּב וּבָנָה אֶת בֵּית-הַכְּנֶסֶת הָעַתִּיק כְּפִי שֶׁמְּסַפֶּרֶת הַמְּסוֹרָה: "וְהָיָה יוֹאָב נוֹשֵׂא עַל כְּתֵפָיו הָאֲבָנִים הַגְּדוֹלוֹת וּמַעֲלָן עַל הַסֶּלָע תּוֹךְ שֶׁהוּא בּוֹנֶה, בָּכָה יוֹאָב וְאָמַר: "אֶפְשָׁר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָנִיחַ בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר שְׁלֹמֹה יִבְנֶה וַיִּשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה, אֲשֶׁר אֲנִי בּוֹנֶה?!"

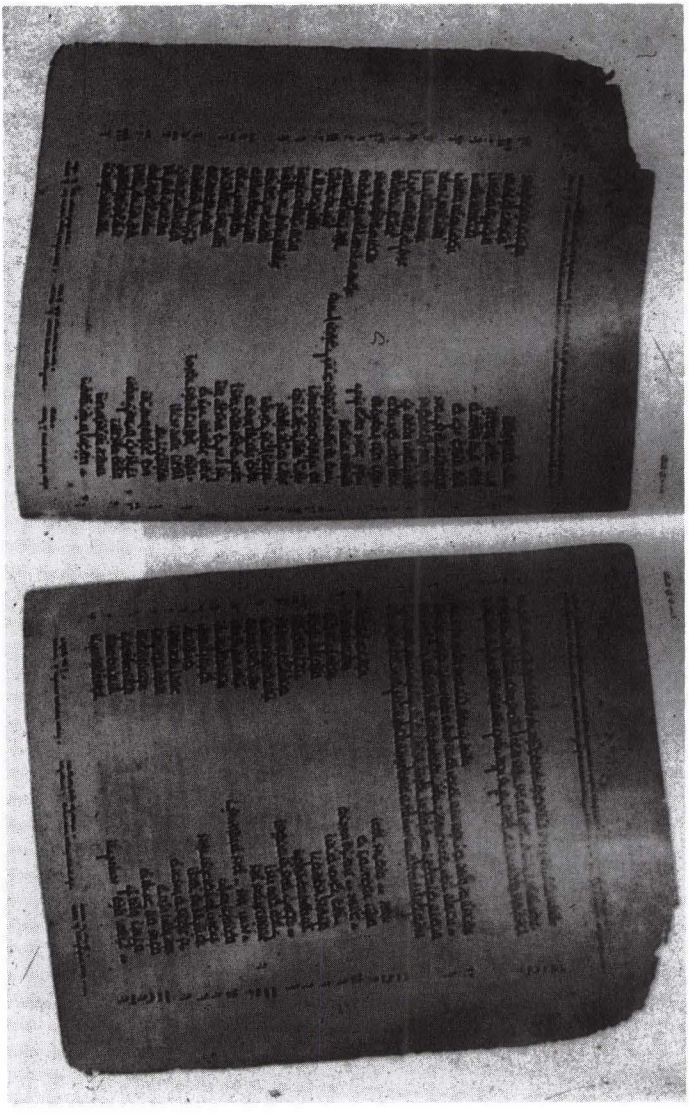
מִיָּד יָצְאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: "יוֹאָב! יוֹאָב! עֲתִידִים שְׁנֵי בָּתֵּי-מִקְדָּשִׁים לֵחָרֵב וּבֵיתְךָ יִהְיֶה קַיָּם!"

ביה"כ בעיר תדף שנבנה ע"י עזרא הסופר

"התיבה הקיצית" בחצר בית-הכנסת הגדול בחלב

שני עמודים מכתר חלב

עֲקֵבוֹת אֵלּוּ מוֹבִילוֹת לְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר הָעוֹבֵר בְּדַרְכּוֹ, כְּדֵי לְבַסֵּס אֶת הַתְּחִיָּה הָעִבְרִית בִּירוּשָׁלַיִם. עֶזְרָא אֲדוֹנֵנוּ מַנְחִיל לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת יְצִירַת הַמּוֹפֵת הַמְּשַׁמֶּשֶׁת כְּאוֹר לְעֵינֵינוּ בְּהַנְחָלַת מָסֹרֶת סֵפֶר הַסְּפָרִים - הַתַּנַ"ךְ.

שַׁלְשֶׁלֶת דְּמֻיּוֹת הַנֶּצַח צוֹעֶדֶת בְּאוֹן לְמוּל דְּמוּת הַמּוֹפֵת שֶׁנִּתְוַסְּפָה בִּזְמַן גֵּרוּשׁ סְפָרַד וְהִיא הָרַב שְׁמוּאֵל לַנְיָאדוֹ זצוק"ל הַנִּקְרָא "בַּעַל הַכֵּלִים".
נִתְמַזְּגוּ בּוֹ גְּדֻלָּה וְתוֹרָה. שִׁלּוּב זֶה הָיָה הַפָּתִיחַ לְמָסֹרֶת רַבָּנִים בְּנֵי מִשְׁפָּחָה זוֹ הַמְפָאֲרִים אֶת שַׁרְשֶׁרֶת הַדּוֹרוֹת לְבֵית-לַנְיָאדוֹ.

מַמְשִׁיךְ זֶרַע הַתַּרְשִׁישִׁים הוּא מֶל"ח הָאָר"ץ הָרַב חַיִּים מָרְדְּכַי לֶבָטוֹן. חָכָם לֶבָטוֹן, הוּא אַחַד הַבּוֹלְטִים וְהַחֲרִיפִים שֶׁל ק"ק חַלַבּ, וּמַמְשִׁיךְ אֶת שִׁירַת הַחַיִּים שֶׁל הַתַּרְבּוּת הַיְהוּדִית הֶחָלַבִּית.

פְּסִיפַס גַּלֵּי הַהִיסְטוֹרְיָה זִמֵּן מִגְוָן רָחָב שֶׁל אֲנָשִׁים שׁוֹנִים וּמְיֻחָדִים הַבָּאִים מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב.

תַּלְכִּיד זֶה יָצַר קְהִלָּה בַּעֲלַת יְסוֹדוֹת הַמֵּשְׁפִּעִים מִשְׁנֵי קְצָווֹת אֵלֶּה וְתוֹרְמִים לְהַפְרָיָה הֲדָדִית שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲרִיפוּת מִזְרָחִית קְסוּמָה עִם חָכְמָה וְתִחְכּוּם מַעֲרָבִי.
שַׁרְשֶׁרֶת הַהִיסְטוֹרְיָה חָבְקָה אֶת יַהֲדוּת חַלַּב בְּמָסוֹרוֹת עַתִּיקוֹת בַּעֲלוֹת אֹפִי תּוֹרָנִי מֻבְהָק תּוֹךְ הִצָּמְדוּת לְאַדְנֵי הַיַּהֲדוּת לְלֹא פְּשָׁרוֹת. לֹא פֶּלֶא שֶׁמִּמֶּנָּה צָמְחוּ רַבָּנִים וּמְקֻבָּלִים בִּרְצִיפוּת בְּמֶשֶׁךְ מֵאוֹת וְאַלְפֵי שָׁנִים, שֶׁהֵאִירוּ וּמְאִירִים אֶת יַהֲדוּת הַמִּזְרָח וַאֲגַפֶּיהָ.

נְהַר הַזְּמַן הֵבִיא לִפְרִיחָה תַּרְבּוּתִית וְדָתִית הַמִּתְבַּטֵּאת בְּעֶרְכֵי יְסוֹד מְקֻדָּשִׁים הַמְּזִינִים וּמְעַנְּגִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל.
אַחַת הַדְּגָמָאוֹת לְתַרְבּוּת זוֹ הִיא שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת. פִּלְאִית הָעֲבָדָה שֶׁקְּהִלָּה כֹּה קְטַנָּה הִנְצִיחָה אֶת שִׁירַת הַקֹּדֶשׁ הָאֵיכוּתִית וְהָעֶרְכִּית לְכְלַל עַם יִשְׂרָאֵל.

רָצְתָה יַד הַהַשְׁגָּחָה וַעֲשָׂרָה קַבִּין שֶׁל שִׁירָה יָרְדוּ לָעוֹלָם. נָטְלָה יַהֲדוּת חַלַּב תִּשְׁעָה קַבִּין שֶׁל זִמְרָה וּשְׁאָר הָעוֹלָם לָקַח קַב אֶחָד. וְגַם מִקַּב זֶה נָטְלָה קְהִלַּת הַשִּׁירָה.

חָזְקָה הָרוּחָנִי וְהַגִּבּוּשׁ הַקְּהִלָּתִי נוֹצַר מִשִּׁלּוּב שֶׁל מִקּוּם גֵּאוֹגְרָפִי הַמְנַקֵּז לְתוֹכוֹ אֶת רוּחוֹת בָּבֶל - מְקוֹר הַתַּלְמוּד הַבַּבְלִי מִמִּזְרָח. מִמַּעֲרָב שׁוֹלַחַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶת זְרוֹעוֹתֶיהָ הַמְנַצְנְצוֹת אֲוִיר מַחְכִּים וְשׁוֹפַעַת עַל חַכְמֵי חַלַּב חָכְמָה.

תְּמוּנַת הוֹד זוֹ צֵירָה וְאֶבְחֲנָה עַל יָדֵי עוֹד בִּהְיוֹתִי רַךְ בַּשָּׁנִים וַחֲסַר כֵּלִים. הָעֹשֶׁר הָרוּחָנִי שֶׁמְּקוֹרוֹתָיו זָרְמוּ בִּנְהָרוֹת אֵיתָן בִּעְבְעוּ וְחָדְרוּ בְּעַצְמוֹתַי בְּזֶרֶם אַדִּיר וְשׁוֹפֵעַ.
יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהַסֵּפֶר "דְּבַשׁ וְחָלָב עַל לְשׁוֹנֵךְ" יְהוָה מִנְחָה צְנוּעָה לִקְהִלָּה יָפָה וְאַדִּירָה קְהִלַּת חַלַּב - עִיר וָאֵם בְּיִשְׂרָאֵל מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת.

וְיִרְשֶׁה לָנוּ לָשִׁיר וּלְפַיֵּט בְּרוּחַ הָעִיר וִיהוּדֶיהָ הָעֲנֻגִּים:

חַלַב עִירִי

חַלַב עִירִי וְלָךְ לִבִּי,
בְּנִימֵי נִשְׁמָתִי רְאִיתִיךְ, בְּחֶזְיוֹנוֹת לִבִּי חֲזִיתִיךְ.

עֶרְגּוֹנֵי נַפְשִׁי אֵלַיִךְ נְשׂוּאִים,
בְּחוּטֵי זָהָב אֵלַיִךְ קְשׁוּרִים.

רְחוֹבוֹתַיִךְ וְסִמְטָאוֹתַיִךְ בְּדִמְיוֹנִי חֲקוּקִים,
וְהֵם פּוֹרְצִים מֵעַל גַּלֵּי הָאֶתֶר וּבְדַפִּים רְשׁוּמִים.

אֲבוֹת אֲבוֹתַי וְזִקְנֵי אֶת גְּנִזֵי עֶרְכַיִךְ הִנְחִילוּ,
לָנוּ לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת אוֹתָם יַרְוּוּ וְיַמְשִׁיכוּ.

עֶרְכִים שֶׁל חָכְמָה וְטוּב לֵב,
עִם סוֹבְלָנוּת לְכָל אָדָם וְלַסּוֹבֵב.

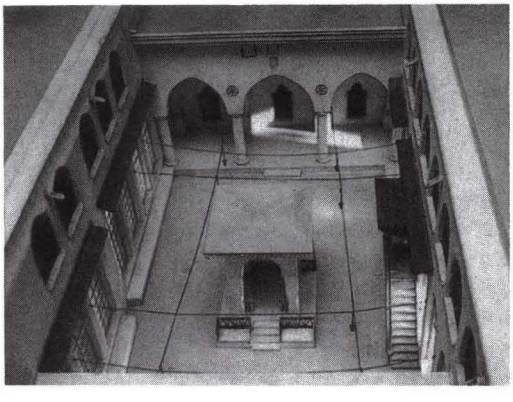
עֶרְכֵי יַהֲדוּת יְקָרִים מִפָּז וְיַהֲלוֹמִים,
אֲשֶׁר זָהֳרָם לְקַצְוֵי תֵּבֵל נִתָּזִים.

שִׁירִים, בַּקָּשׁוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת
הֵם מְנַת חֶלְקָם שֶׁל חוֹבְבֵי שִׁיר-הַשִּׁירִים,
שֶׁמֵּהֶם רִבְבוֹת יְהוּדִים שׁוֹאֲבִים
עֶרְכֵי יַהֲדוּת נִצְחִיִּים.

מִי יִתֵּן חַלַב עִירִי,
אֶת קְדוֹשַׁיִךְ אָחֹנֵן
וְאָז לִבִּי יָשִׁיר וְיִתְרוֹנֵן.

✵ ✵

✵

דגם ביה״כ הגדול בחלב

מצודת העיר חלב

שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת
הִיא נְהוֹרָה
הַמְּאִירָה אֶת נִשְׁמוֹת עַם סְגֻלָּה.

שִׁירַת חַיִּים

עַ רְפִלִּים כְּבֵדִים כִּסּוּ אֶת שְׁכוּנַת הַיְּהוּדִים הָעַתִּיקָה. רוּחוֹת סוּעֲרוֹת שָׁרְקוּ וְאִיְּמוּ עַל מְבוֹכֵי הַגֶּטוֹ הַמִּצְטַנֵּף מֵאֵימַת הַקֹּר. חִצֵּי הַשֶּׁלֶג הַדּוֹקְרָנִיִּים נוֹרוּ כְּרִשְׁפֵי אֵשׁ מִבֵּין עֲבֵי הַשָּׁמַיִם. מִבַּעַד לַחַלּוֹנוֹת רְצֻדּוּ נִתְזֵי אוֹר אַחֲרוֹנִים. הָיוּ אֵלֶּה שְׁרִידֵי נֵרוֹת הִלַּת הַשַּׁבָּת הָאַחֲרוֹנִים אֲשֶׁר נֶאֶחְזוּ בְּכֹחוֹת הוֹלְכִים וְאוֹזְלִים בְּמִצְוַת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרוֹת. מֶמְשֶׁלֶת הַחֹשֶׁךְ וְהַצִּנָּה שָׁלְטָה לְלֹא מְצָרִים עַל רְחוֹבוֹת הָעִיר.

בְּאֹרַח פֶּלֶא צָצוּ דְּמֻיּוֹת מֻפְלָאוֹת מִבֵּין פִּתְחֵי הַבָּתִּים.

מִפְּנוֹת שׁוֹנוֹת יָצְאוּ בְּנֵי אַבְרָהָם מְעֻטָּרִים בְּתִיקֵי-בַּד (קוֹרָאשׁוֹת) רְקוּמִים בְּמִרְקֶמֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת וּבָהֶם מֻטְמָנִים טַלִּיתוֹתֵיהֶם. אֵין זֶה כִּי אִם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְלַוִּים כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם.

מִיָּמִין רָפָאֵל וּמִשְּׂמֹאל גַּבְרִיאֵל וַעֲלֵיהֶם מְנַצְּחִים צְבָא מַלְאֲכֵי הַשָּׁבָּת הַחוֹבְקִים אֶת בְּנֵי הַגְּבִירָה כְּמִטְרִיָּה אֲוִירִית. כָּל אֶחָד מְנַצְנֵץ בְּאוֹר יְקָרוֹת, מִצְטָרְפִים אֶחָד לְאֶחָד וְיוֹצְרִים שַׁרְשֶׁרֶת כְּתָרִים הַמִּתְכַּנְּסִים בְּהֵיכְלוֹ שֶׁל מֶלֶךְ בֵּית-הַכְּנֶסֶת. הָרְחוֹבוֹת הַמּוּאָרִים בְּפָנְסֵי אוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים, דָּמוּ לִטְרַקְלִינִים מְשֻׁבָּצִים בְּאַבְנֵי חֵן מְסֻתָּתוֹת.

טְרַקְלִינִים הַמְנַוְּטִים אֶת עַבְדֵי ה' הַמִּתְכַּנְּסִים לְבֵית אֱלֹהִים. מִתְקַבְּצִים לָשִׁיר וּלְזַמֵּר אֶת שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת. חוֹבְבֵי שִׁירַת הַקֹּדֶשׁ הִתְאַסְּפוּ בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת הָעַתִּיק בְּמֶרְכַּז הָעִיר.

בְּפִנַּת הֵיכַל מֶלֶךְ יָשַׁב הֶחָכָם הַמֻּפְלָג ר' מָרְדְּכַי חַיִּים לֶבָטוֹן זצוק"ל רָכוּן עַל סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ הַמֵּאִיר אֶת פָּנָיו בְּשַׁלְהֶבֶת-יָהּ. הִשְׁתַּבְּצוּ בְּנֵי הַגְּבִירָה בִּשְׁתֵּי קְבוּצוֹת, אֶחָד כְּנֶגֶד שָׁמוֹר וְהַשְּׁנִיָּה כְּנֶגֶד זָכוֹר.

בֵּינֵיהֶם הִסְתּוֹבֵב חִיָּא הַשַּׁמָּשׁ וְחִלֵּק טָבַק הֶרָחָה כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה.

פָּתְחוּ אֶת שִׁירָתָם כְּשִׁירַת הַלְוִיִּם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ:

"אֵל מִסְתַּתֵּר בְּשַׁפְרִיר חֲבִיוֹן הַשֵּׂכֶל הַנֶּעֱלָם מִכָּל רַעְיוֹן ...."

כַּאֲשֶׁר ר' מָרְדְּכַי יָרִים אֶת יָדוֹ גְּבִרָה הַשִּׁירָה וּבָקְעָה אֶת רְקִיעֵי הַשָּׁמַיִם. שִׁירָה נֶאֱצֶלֶת הַנּוֹבַעַת מֵרְגָּשׁוֹת טְהוֹרִים. רִנָּה הַמְעוֹרֶרֶת עֶרְגַּת קֹדֶשׁ בְּנֶפֶשׁ הַמִּשְׁתַּתְּפִים וּמַשְׂרָה כִּסּוּפִים לְחַי הָעוֹלָמִים.

הַשָּׂר הַחָמְסָן

לְפֶתַע פָּרַץ לְמֶרְכַּז בֵּית הַכְּנֶסֶת גְּ'אהֶל מַדְרוּב אֶל חַמְסָנִי, כְּשֶׁעַל רֹאשׁוֹ מִצְנֶפֶת שְׁנַת הַלַּיִל וְעָלָיו גְּ'לַבִּיָּה רְחָבַת מְמַדִּים הַמְכַסָּה כִּפְלֵי בָּשָׂר מְסֻלָּאִים בְּשֻׁמָּן. שִׁפְתוֹתָיו עֲבוֹת הַבָּשָׂר הִשְׁתַּרְבְּבוּ וְנָזְלוּ כְּלַפֵּי מַטָּה.

נִדְהֲמוּ אַנְשֵׁי קְהַל עֵדָה מֵאַבּוּ-לֵילָה שֶׁנִּחַת לָהֶם מִסַּהֲרוּרֵי הַסַּהַר הָאָדֹם. הַשַּׂר מַדְרוּב זָעַק וְחֵרֵף שֵׁם רַשָּׁע יִרְקַב. וְרִידֵי גְּרוֹנוֹ הִתְעַבּוּ וְהִתְעַקְּמוּ כִּקְנוֹקְנוֹת גֶּפֶן בְּאוּשׁוֹת.

פָּנָיו רָתְחוּ וְהֶאֱדִימוּ כְּעַגְבָנִיָּה מְעוּכָה (פְּרַנְגִּ׳יֶיה מַעֲפוּסָה). מִגְּבוּב הַמִּלִּים לֹא נִתַּן לְהָבִין מַה נּוֹטֵף מִפִּיו. סַלִּים בְּרֶסֶקָה נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל קָם בַּחֲשָׁשׁ מָה, הִתְקָרֵב לַשַּׂר הַיִּשְׁמְעֵאלִי. הַיְּהוּדִי נִפְגַּע מֵחֲצָפָתוֹ שֶׁל בֶּן הַגָּר. כָּל הַשָּׁבוּעַ יָגַע בְּמִלֹּאכֶת הַסַּנְדְּלָרוּת וְהִנֵּה עִם בּוֹא שַׁבַּת הַמַּלְכָּה הִשִּׁיל אֶת עֲבוֹדַת הָרַצָּעָנוּת וְלָבַשׁ בִּגְדֵי מַלְכוּת. קוֹלְמוֹס מֵיתְרֵי קוֹלוֹ נָדַם עִם בּוֹאוֹ שֶׁל הַשַּׂר הָעַרְבִי.

רֹאשׁ קְבוּצַת הַמְזַמְּרִים שָׁאַל בַּעֲדִינוּת: "מַה קָּרָה יָא וָזִיר?"

הָעַרְבִי רָתַח שִׁבְעָתַיִם וּפָרַץ בְּשֶׁטֶף צְעָקוֹת וּקְלָלוֹת: "שְׁ... שִׁתְקוּ בְּנֵי אַלְמָוֶת, הֲרִסְתֶּם אֶת חַיַּי, בִּגְלַלְכֶם אֵינֶנִּי יָשֵׁן

בַּלֵּילוֹת. עוֹד אֲנִי יַרְאֶה לָכֶם אֶת נַחַת קְשָׁרַי. הַפְסִיקוּ מִיָּד!"

חָכָם לָבָטוֹן שָׁם אָזְנוֹ כַּאֲפַרְכֶּסֶת כְּשׁוֹמֵעַ וְלֹא שׁוֹמֵעַ, כְּאִלּוּ אוֹמֵר: 'הַמַּחְזִיק בְּאָזְנֵי כֶּלֶב שׁוֹטֶה סוֹפוֹ שֶׁנִּכְנָס לְרִיב לֹא לוֹ'.

מִשֶּׁסִּים הַגּוֹי אֶת דִּבְרֵי הַבֶּלַע, הִתְנוֹעַע רַבִּי מָרְדְּכַי עַל כִּסְאוֹ בִּדְבֵקוּת, הֵרִים יָדוֹ וְסִמֵּן לַמְזַמְּרִים לְהַמְשִׁיךְ בַּשִּׁירָה.

אָזְרוּ הַיְּהוּדִים מִשְׁנֶה כֹּחַ מֵרַבָּם וּפָצְחָה הַמַּקְהֵלָה כְּשֶׁרוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם: "וְאַמֵּץ בִּרְכַּיִם כּוֹשְׁלוֹת, מֵחֹמֶץ הִתְעִיב עֲלִילוֹת!!! עוֹד שֶׁמֶץ וּבְנֵה הֵיכָלוֹת. לַעֲלוֹת שָׁם וְלֵרָאוֹת, עַד מָתַי קֵץ?..."

אוּלָם נִרְאֶה כִּי הִתְפָּרְצוּת הַגּוֹי גָּרְמָה לִירִידָה בְּמִפְרְשֵׁי שִׁירַת הַיְּהוּדִים. קְהַל הַמִּשְׁתַּתְּפִים הִתְפַּזֵּר לְבָתֵּי-הַכְּנֵסִיּוֹת הַשּׁוֹנִים בִּתְחוּשָׁה צוֹרֶבֶת.

הָיְתָה הַרְגָּשָׁה שֶׁל נְתוּק חוּט הַקֶּשֶׁר עָלָיו פּוֹרְטִים מִדֵּי לֵילוֹת שַׁבַּת קֹדֶשׁ לִפְנֵי בּוֹרְאָם.

תַּחֲנַת הַמִּשְׁטָרָה שָׁקְעָה בִּתַרְדֵּמַת יוֹם מְנוּחָה. עֲבַרְיָנֵי הָעִיר שָׁבְתוּ, כְּדֵי לְהָנִיחַ אֶת דַּעְתָּם שֶׁל שׁוֹטְרֶיהָ. מְפַקֵּד הַמִּשְׁמָר הִתְנַמְנֵם עַל כִּסְאוֹ. רֹאשׁוֹ צָנַח אַט אַט מַטָּה וְהִתְרוֹמֵם קִמְעָה.

דָּמָה לְתַרְנְגֹלֶת הַנָּמָה אֶת שְׁנָתָהּ בַּחֲצִי עַיִן. רְקִיעוֹת רַגְלַיִם גַּסּוֹת הֵעִירוּ אוֹתוֹ מִתַּרְדֵּמָתוֹ הָעֲנֻגָּה. מוּלוֹ הוֹפִיעַ הַוָּזִיר אֶל חַמְסָנִי רָגוּז וְחַמַּת פְּתָנִים רוֹשֶׁפֶת מֵחֲזִית שִׂנָּיו הַפְּרוּצוֹת. קָצִין הַמִּשְׁטָרָה הַנּוֹצְרִי הַמֻּפְתָּע מִבְּקוּר הַשַּׂר קָדְמוֹ בִּשְׁאֵלָה:

"בֹּקֶר טוֹב יָא וָזִיר, מַה קָּרָה שֶׁבָּאתָ בִּשְׁעַת בֹּקֶר כֹּה מֻקְדֶּמֶת?"

חַאג' אֶל חַמְסָנִי תֵּדְלַק מִן הַשְּׁאֵלָה וְהֵחֵל לִשְׁפֹּךְ אֵשׁ וְגָפְרִית עַל אִישׁ הַמִּשְׁטָרָה:

"אֶל-יַאהוּד לֹא נוֹתְנִים לִי לִישֹׁן, בְּיִחוּד בְּלֵילוֹת שַׁבָּת הֵם צוֹעֲקִים וְצוֹרְחִים וּמִתְפָּרְעִים לְלֹא גְּבוּל. אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ מַה נַּעֲשֶׂה שָׁם בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת".

יַד הַדִּמְיוֹן הַפְּרוּעָה שֶׁל הַנָּזִיר, יָצְאָה לִפְעֻלָּה חָפְשִׁית לְלֹא גְּבוּלוֹת: "בְּמֵיחָד הָרַב שֶׁלָּהֶם, כֻּלּוֹ אָדֹם וְסוֹעֵר מִשְׁתּוֹלֵל וּמַדְרִיךְ אוֹתָם בִּתְנוּעוֹת יָדַיִם. הוּא מְנַצֵּחַ עַל כָּל הַמְּהוּמָה. אֲנִי רוֹצֶה שֶׁתִּשְׁלַח מִיָּד פְּלֻגַּת שׁוֹטְרִים שֶׁיְּעַצְרוּ אֶת הָרַב וְכָל מִי שֶׁהָיָה שָׁם, לֹא מְעַנְיֵן אוֹתִי כְּלוּם!"

הֵבִין הַקָּצִין, שֶׁאָמְנָם מִזֶּרַע אֱדוֹמִים הוּא, כִּי דִּבְרֵי הֶבֶל בְּפִי הַשַּׂר הַיִּשְׁמְעֵאלִי.

הַכֹּחַ הַמְּדַמֶּה בְּמֹחוֹ עִוֵּת אֶת הַשִּׁירָה הָעֲנֻגָּה. הַהוֹדָיָה לַבּוֹרֵא עַל עֶצֶם הַחַיִּים, עַל הַטּוֹב וְעַל הַחֶסֶד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ.

הֵשִׁיב לוֹ הַקָּצִין בְּלָשׁוֹן נִימוּסֵי מְדִינָאִים, כְּדֵי לְפַיֵּס דַּעְתּוֹ. יָדַע שֶׁדִּבְרֵי הָעַרְבִי צְרוּרִים בְּשִׂנְאָה עִוֶּרֶת לָעֵדָה הַסְּגוּלָה.

עוֹנֶג שַׁבָּת

רַעֲוָא דְּרַעֲוִין - שְׁעַת אַחַר-הַצָּהֳרַיִם בְּיוֹם מְנוּחָה. הִתְאַגְּדוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת בְּמְחִיצַת רַבָּם הַנַּעֲרָץ ר' מָרְדְּכַי חַיִּים לֶבָטוֹן. פָּצְחוּ הָאַחִים הַתְּאוֹמִים בְּצַוּתָא בְּשִׁירַת הַהִתְעַלּוּת:

"חַי... חַי... חַי... חַי..." וְכָל הַקָּהָל נִסְחָף וּמֵשִׁיב בְּהִתְרוֹמְמוּת רוּחַ:

"אוֹר עֶלְיוֹן מֵאִיר כַּסַּפִּירִים, נָשִׁיר לוֹ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים!!"

הָיָה זֶה מַעֲנֶה לַגּוֹי הַמְרַשָּׁע שֶׁפָּגַם וְהִפְרִיעַ לִפְנוֹת בֹּקֶר לִקְהַל הַקָּמִים בְּאַשְׁמֹרֶת רִאשׁוֹנָה. זוֹהִי תְּשׁוּבַת הַקְּדֻשָּׁה מוּל הַטֻּמְאָה.

אֲוִירָה רְווּיַת מֶתַח וְאִי וַדָּאוּת שָׂרְרָה בַּחֲלָלוֹ שֶׁל הֵיכַל הַשֵּׁם. הֶחָכָם קָם לוֹמַר אֶת דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ. יַצִּיבוּת וְחֹזֶק נִכְּרוּ עַל פָּנָיו.

שָׂטַח לִפְנֵי שׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ אֶת פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ וְתוֹךְ כָּךְ שָׁזַר אֶת הַמְּאֹרָע שֶׁהִפְרִיעַ לְשַׁלְוַת נַפְשָׁם שֶׁל הַיְּהוּדִים: "אַל לָכֶם לְהִבָּהֵל מֵאוֹתוֹ וָזִיר. אַחַי וְרֵעַי, אֵין זֶה מַפְתִּיעַ כְּלָל וּכְלָל.

כְּשֶׁמַּלְכוּת הַקְּדֻשָּׁה מִתְרוֹמֶמֶת מִסְתַּפַּחַת הַטֻּמְאָה אֵלֶיהָ, כְּדֵי לִשְׁאֹב וְלַהֲרֹס אֶת הַחִיּוּבִי וְהַטּוֹב שֶׁבָּעוֹלָם. נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל שִׁירָתֵנוּ הַנַּעֲלָה נִלְקְטוּ יַהֲלוֹם אַחַר יַהֲלוֹם עִם כָּל פִּיּוּט וּפִיּוּט. וְלָכֵן אָנוּ נוֹשְׂאִים תְּפִלָּה לְבוֹרֵא עוֹלָם:

"חַזְּקֵנוּ אַמְּצֵנוּ הוֹשִׁיעֵנוּ מִכָּל מְבַקְּשֵׁי רָעָתֵנוּ, וְגָדֵל אֶת קְהַל אֶרֶם-צוֹבָא".

חָסְנוֹ וּבִטְחוֹנוֹ שֶׁל הָרַב, רוֹמֵם אֶת שְׁפִיפוּת לֵב הַשּׁוֹמְעִים וּמְעַט רָוַח לָהֶם. חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא תִּהְיֶה סְחִיפָה מִצַּד הַהָמוֹנִים וּמִקְרֶה זֶה יְשַׁמֵּשׁ כְּעִלָּה לִמְהוּמוֹת וּלְפוֹגְרוֹמִים.

הַוָּזִיר לֹא וִתֵּר. אֶת כָּל מִרְצוֹ וּקְשָׁרָיו נִצֵּל, כְּדֵי לִסְגֹּר אֶת שַׁעֲרֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת.

אִישׁ הַשְׁרָרָה יָזַם מִבְצַע הַחְתָּמָה שֶׁל הַגּוֹיִים הַגָּרִים בִּשְׁכֵנוּת לִמְקוֹם הַמַּחֲלֹקֶת. לְלֹא לֵאוּת כִּתֵּת רַגְלָיו מִבַּיִת לְבַיִת. נִכְנַס לְבֵיתוֹ שֶׁל יוֹצֵר הַכַּדִּים חַאג' אַמִּין אֶל-קָאדְרוּנִי.

הֵפְתִּיעַ הַקַּדָּר מִבּוֹאוֹ שֶׁל אִישׁ הַמִּמְשָׁל: "כֵּיר אִינְשַׁלְלָה?" שָׁאַל בִּפְלִיאָה עַל הַבִּקּוּר הַמַּפְתִּיעַ.

"יָא חַאג', הַיָּאהוּד שׁוּב עוֹשִׂים בְּעָיוֹת וְצָרוֹת. אֲנִי מְבַקֵּשׁ שֶׁתַּחְתֹּם עַל עֲצוּמָה הַקּוֹרֵאת לִסְגִירַת בֵּית-הַכְּנֶסֶת שֶׁלָּהֶם".

בַּעַל הַמְּלָאכָה לֹא יָדַע עַל מָה הַשַּׂר שָׂח. רֹב לָקוֹחוֹתָיו הֵם יְהוּדִים וּמֵעוֹלָם לֹא הִזִּיקוּ לוֹ.

אֶל-חַמְסָנִי הִגִּישׁ אֶת טֹפֶס הָעֲצוּמָה בְּצוּרָה הֲפוּכָה. הַקַּדָּר לֹא יָדַע קְרוֹא וּכְתוֹב, נָטַל אֶת בֹּהֶן יָדוֹ רָקַק יְרִיקָה כְּדֵי לְהֵיטִיב אֶת אֵיכוּת הַחֲתִימָה וְהִטְבִּיעַ אֶת חוֹתָמוֹ עַל הַטֹּפֶס הַשִּׁקְרִי. רָצָה בַּעַל הַכַּדִּים לְהַמְשִׁיךְ בִּמְלַאכְתּוֹ וּלְהָסִיר מֵעָלָיו אֶת הַטַּרְדָּן. סָבַב אִישׁ הַמִּמְשָׁל מִבַּיִת לְבַיִת וְהֶחְתִּים אֶת תּוֹשָׁבֵי הַשְּׁכוּנָה.

גֶּלֶת הַכּוֹתֶרֶת שֶׁל מַאֲמַצָּיו הָיְתָה הַפְּגָנַת מְחָאָה הֲמוֹנִית. הִמְשִׁיךְ הַשַּׂר לִיצֹר גַּלֵּי מֶתַח וְשִׂנְאָה אַדִּירִים כְּנֶגֶד הַיְּהוּדִים.

אֵשׁ הַתַּבְעֵרָה הָלְכָה וְגָדְלָה. הַוָּזִיר הוֹסִיף שְׁקָרִים וּכְזָבִים בְּרוּחַ עָלֵי בָּאבָּא וְאַרְבָּעִים הַשַּׁקְרָנִים.

הַפְּגָנַת הַמְּחָאָה תֻּכְנְנָה לְיוֹם אֶל גִ'וּמְעָה הַיְנוּ- יוֹם הַשִּׁשִּׁי. יוֹם זֶה מוּעָד לְפֵרְעָנֻיּוֹת וּמְהוּמוֹת.

בּוֹ נִזּוֹנִים הֶמוֹנֵי מֵסִלְמִים עַל יְדֵי דַּרְשָׁנֵי הַדָּת כְּנֶגֶד "הַכּוֹפְרִים" וּבְנוֹסָף לַזֶּה הֵכִין הַוָּזִיר עוֹד מָנָה גְּדוֹשָׁה שֶׁל אַלִּימוּת וַהֲסָתָה וְהֵא לְךָ מַתְכּוֹן שֶׁל אִינְתִּיפָדָה כְּנֶגֶד הַיַּאהוּד.

חֲשָׁשׁ רַב קִנֵּן בְּקֶרֶב אַחֵינוּ יְהוּדֵי הָעִיר. עַרְבֵיֵי חַלַּב יְדוּעִים כִּלְאֻמָּנִיִּים וְאַף מִשְׁתַּבְּחִים בָּזֶה. לָזֶה מִצְטָרְפִים תִּדְלוּקָיו הַשְּׁטָנִיִּים שֶׁל מוּאָזִין גָּ'מָאָע אֶל חַיָּאת (מִסְגַּד הַנְּחָשִׁים).

מִסְפַּר יְהוּדִים פָּנוּ אֶל הָרַב חַיִּים מָרְדְּכַי לֶבָּטוֹן זצ"ל וּבִקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ לְבַטֵּל אֶת מִנְהַג הַשִּׁירָה בְּלֵיל שַׁבָּת וְלִמְנֹעַ אֶת הַפֶּרְעָנוּת.

הֵשִׁיב לָהֶם הֶחָכָם חַד מַשְׁמָעִית: "שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת הִיא דֶּרֶךְ סְלוּלָה מִדּוֹרֵי דּוֹרוֹת מִימֵי הָאֲר"י הַקָּדוֹשׁ בְּלֹא שׁוּם סְטִיּוֹת תִּקּוּנִים וְחִדּוּשִׁים. לָכֵן מַטָּרָתֵנוּ הִיא: עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה. כְּשֵׁם שֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִים עַל יַהֲדוּתֵנוּ לַמְרוֹת כָּל מַרְעִין וּבִישִׁין וְעַבְדֵי-זְמַן כָּךְ נִשְׁמֹר עַל מִנְהָג זֶה."

הַקְּהִלָּה הָיְתָה בִּמְבוּכָה הוֹלֶכֶת וְגוֹבֶרֶת. מִצַּד אֶחָד מְאַיֵּם הֶהָמוֹן הָעַרְבִי לְהַפְגִּין לַהֲרֹס וּלְאַבֵּד וּמִצַּד אַחֵר עוֹמֵד הָרַב הַיָּשִׁישׁ בְּעַקְשָׁנוּת כְּנֶגֶד הַשַּׂר מַדְרוּב. הַנְּמוּשׁוֹת וִיפֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁבֵּין הַיְּהוּדִים הִצְהִירוּ שֶׁיַּדִּירוּ רַגְלֵיהֶם מִן הַמַּעֲמָד.

סְבָרַת כֶּרֶס

יוֹם הַשִּׁשִּׁי הוֹלֵךְ וּמִתְקָרֵב. הַוָּזִיר הֵכִין עַצְמוֹ לִקְרַאת פְּגִישָׁתוֹ הַמַּכְרַעַת עִם הַמּוּפְתִּי שֶׁל חַלַּב הַשֵּׁייח' אִיסְמָעִיל סָאלֶם אֶל גְ'מָאלִי.

תִּיק הַחֲתִימוֹת הָיָה עָרוּךְ וּמוּכָן לַפְּגִישָׁה בֵּין אִישׁ הַמִּמְשָׁל לְבֵין אִישׁ הַדָּת.

אֶל חַמְסָנִי בָּא בְּבִטָּחוֹן רַב שֶׁאָכֵן הוּא קוֹטֵף אֶת פְּרִי מַאֲמַצָּיו בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁבוּעַ הַמְּמֻשָּׁךְ וּמוֹרֵט הָעֲצַבִּים. תִּקְוָה קִנְּנָה בְּלִבּוֹ שֶׁהִנֵּה הוּא רוֹתֵם אֶת הַמִּמְסָד הַדָּתִי לְצִדּוֹ, אוּלַי צַעַד זֶה יְשַׁמֵּשׁ כְּמַקְפֵּצָה לְמִשְׂרַת מוֹשֵׁל

הָעִיר. הוּא הִתְקָרֵב לְבֵיתוֹ שֶׁל כֹּהֵן הַדָּת הָרָאשִׁי וְעָמַד לִפְנֵי הַדֶּלֶת. מְשָׁרֶת כְּמוֹס שְׁפָתַיִם הוֹרָה לַשַּׁר אֶת שַׁעַר הַכְּנִיסָה לְעֵבֶר הַטְּרַקְלִין.

הַמּוּפְתִי שֶׁל חַלַב הוֹפִיעַ בִּמְלֹא הֲדָרוֹ וְקִבֵּל אֶת הָאוֹרֵחַ בִּמְאוֹר פָּנִים. הוּא חִבְּקוֹ וְאִמְּצוֹ אֶל לוּחַ לִבּוֹ וְאַף נָשַׁק קַלּוֹת עַל לְחָיָיו וְהָאַחֵר הֵשִׁיב כְּמִנְהָג בְּנֵי עֵרָב.

מַה נֹּאמַר וּמַה נָּשִׂיחַ: "שָׁלוֹם וָצֶדֶק נָשָׁקוּ". בְּמָקוֹם שֶׁרוֹאִים אַהֲבָה מְרֻבָּה אוֹ שִׂנְאָה מְרֻבָּה הַדָּבָר מְקַלְקֵל אֶת הַשּׁוּרָה.

שַׁרְשֶׁרֶת שֶׁל מַאֲכָלִים הֻגְּשָׁה לִשְׁנֵי הַיִּשְׁמְעֵאלִים. הַמְאָרֵחַ מַפְצִיר בְּאוֹרְחוֹ לִטְעֹם וְלֶאֱכֹל מִמֵּיטַב הַמַּטְעַמִּים הַמְּזֻרָּחִיִּים.

הָאֹרֶז הֻגַּשׁ וְאַחֲרָיו לֹא אִחֵר לָבוֹא טַס הַשִּׁישְׁלִיק. אַךְ זֶה נִבְלַע וְהִנֵּה הוּבְאוּ הַיּוֹנִים הַמְּמֻלָּאוֹת. הַמּוּפְתִי בְּשֶׁלּוֹ מַפְצִיר וּמְעוֹדֵד אֶת הַשַּׁר לִבְלֹעַ עוֹד וָעוֹד.

הָאוֹרֵחַ בָּא לוֹמַר אֶת דְּבָרוֹ וְחִישׁ הֵגִּשׁוּ הַתְּאֵנִים הַבָּלְדִּיוֹת (הַמְשֻׁבָּחוֹת) גַּם אוֹתָם שָׁלַק הַשֵּׁייח' הַמַּדְרוּב.

לְבַסּוֹף קָם הַשַּׂר שְׁדוּד בֶּטֶן וּשְׁטוּת כֹּחוֹת וּבְמַפְגִּיעַ בְּקֹשׁ לִשְׁטֹחַ אֶת טַעֲנוֹתָיו. חִיֵּךְ הַמּוּפְתִּי וְהִקְשִׁיב לְבֶן שִׂיחוֹ. אֶלָּא כְּשֶׁהַבֶּטֶן מִלְאָה הָעוֹלָם נִרְאֶה אַחֶרֶת. בִּטְנוֹ הַמְּלֵאָה שֶׁל אִישׁ הַשְּׂרָרָה הִכְבִּידָה עַל אֹזֶן הַמּוּפְתִּי.
חַאג' אֶל חַמְסָנִי הִסְבִּיר לַקָּאדִי הָרָאשִׁי עַל מַאֲבָקוֹ בַּיְהוּדִים וּבִקֵּשׁ אֶת עֶזְרָתוֹ.

סֵרֵב הָאַחֲרוֹן בְּלָאו רַבָּתִי וְאַף הוֹכִיחַ אוֹתוֹ: "מַה לְּךָ יָא אָחִי לְהִתְעַסֵּק עִם הַיְּהוּדִים. כַּיָּדוּעַ לְךָ מִשְׂרָתִי נִתְּנָה לִי בִּזְכוּת חָכָם מָרְדְּכַי. הַמּוּפְתִּי הַקּוֹדֵם אַלְלָה יְרַחֲמוֹ, רָצָה לִבְנוֹת מִסְגָּד עַל בֵּית יְרָאָתָם שֶׁל הַיְּהוּדִים. הִתְעַקֵּשׁ וְהִתְעַקֵּשׁ עַד אֲשֶׁר נִלְקְחָה נַפְשׁוֹ לִמְנוּחַת עוֹלָמִים.

חָכָם זֶה יֵשׁ לְהִזָּהֵר מִמֶּנּוּ שִׁבְעָתַיִם. עֲצַת אָח לִי אֵלֶיךָ יָא מַדְרוּב, הָנַח לָהֶם לְנַפְשָׁם"...

יָרַד הַשַּׂר בְּפַחֵי נֶפֶשׁ וּבְבֶטֶן מְלֵאָה מִבֵּיתוֹ שֶׁל הַקָּאדִי.

עָלָה עַל חֲמוֹרוֹ וְהִמְשִׁיךְ לְעֵבֶר הַנַּחַל הַחוֹצֶה אֶת שְׁנֵי חֶלְקֵי הָעִיר. הִגִּיעַ הָרוֹכֵב לְרַגְלֵי הַנַּחַל. בְּהֵמָתוֹ הֵאֵטָה הִלּוּכָהּ. רָצָה הַחֲמוֹר לִשְׁתּוֹת, הֵנִיחַ לוֹ בְּעָלָיו. מִשֶּׁסִּים רָצָה לִנְהֹג כְּמְאָרְחוֹ וְהִכְרִיחַ אוֹתוֹ לִשְׁתּוֹת. אַךְ הַחֲמוֹר סֵרֵב וְנָעַר בִּכְאֵב.

נָטַל הַשַּׂר אֶת הַשּׁוֹט וְהִכָּה אֶת הַבְּהֵמָה. הַבְּהֵמָה סֵרְבָה שִׁבְעָתַיִם.

אִישׁ הַשְּׁרָרָה הִבִּיט בְּמֵימֵי הַנַּחַל וְשָׁאַל אֶת עַצְמוֹ: "אֲנִי אָכַלְתִּי וְשָׁתִיתִי וְעוֹד הוֹסַפְתִּי וְהוֹסַפְתִּי, וְאִלּוּ בְּהֵמָה זוֹ שָׂתְתָה דֵּי צָרְכָּהּ וְסֵרְבָה, אָז מִי הוּא הַחֲמוֹר?!..."

מִהֲרוּ הַיְּהוּדִים לְהָכִין אֶת צָרְכֵי הַשַּׁבָּת. הַפִּתּוֹת הַלְּבַנְבַּנּוֹת נֶאֶפוּ בִּמְהִירוּת. אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה פָּנוּ לְעֵבֶר הַמִּקְוֶה, כְּדֵי לְטַהֵר אֶת עַצְמָם לְיוֹם הַשְּׁבִיעִי.

אֲוִירַת הַחֲשָׁשׁוֹת וְהַחַשְׁדָנוּת לִבְּתָה אֶת הַלְּבָבוֹת. יַלְדֵי הַכּוּתָאבּ (תַּלְמִידֵי תַּלְמוּד- תּוֹרָה) הִזְדָּרְזוּ לְהַבָּלַע בְּבָתֵּיהֶם מֵאֵימַת עַזּוּת הַגּוֹיִים.

כִּרְכָּרָה רְתוּמָה לְאַרְבָּעָה סוּסִים רָקְעָה לְמַעְבְּרוֹת שְׁכוּנַת הַיָּאהוּד. הָמוֹן מֻסָּת הַנִּרְאֶה כִּנְחִיל זְבוּבִים דּוֹבְקָנִיִּים נִסְחַב מֵאֲחוֹרֵי מִרְכֶּבֶת הַסּוּסִים.

עָמַד הַשַּׂר וְהֵחֵל מְשַׁלְהֵב וּמְלַבֶּה אֶת קְהָלוֹ הָרָתוּם לַשִּׂנְאָה. הַסּוּסִים הַבְּהוּלִים מֵאֲוִירַת הַמֶּתַח, פָּתְחוּ בְּשַׁעֲטַת אֵימִים. לְפֶתַע אִבֵּד הָעֶגְלוֹן אֶת עֶשְׁתּוֹנוֹתָיו וְשָׁמַט אֶת הַמּוֹשְׁכוֹת. קֶפֶץ מִיָּד מֵהַמֶּרְכָּבָה בִּרְאוֹתוֹ שֶׁהַקֶּץ קָרֵב וּבָא. הַשַּׂר הַשָּׁבוּי בִּרְתְחַת נְאוּמָיו חוֹצְבֵי הַלְּבָבוֹת, לֹא חָשׁ מַה קּוֹרֶה.
הַסּוּסִים אִבְּדוּ שְׁלִיטָה וְשָׁעֲטוּ לְעֵבֶר הַמַּדְרֵגוֹת הַמּוֹבִילוֹת לְתַחְתִּית הָעִיר. הַמֶּרְכָּבָה טָסָה בְּמוֹרַד הַמַּדְרֵגוֹת וְהִתְהַפְּכָה.

הַסּוּסִים צָהֲלוּ בְּטֵרוּף מַעֲרָכוֹת, קוֹל שֶׁבֶר וְהֶרֶס נִשְׁמָע. הָיְתָה זוֹ שִׁירַת הַבַּרְבּוּר שֶׁל הַשַּׂר הַמַּדִּיחַ.

בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ כִּבְיָמִים יָמִימָה, קָמוּ שׁוּב יְהוּדֵי חַלַּב לְשׁוֹרֵר לְאֵל עֶלְיוֹן עַל נִפְלְאוֹתָיו. חָכָם מָרְדְּכַי, יָשַׁב בְּפִנָּתוֹ כְּמִנְהָגוֹ.

הִתְאַסְּפוּ אַנְשֵׁי לֵבָב הַמְשׁוֹרְרִים בַּמַּקְהֵלוֹת וּפָצְחוּ בַּשִּׁיר:

"מִשָּׁמַיִם שָׁלוֹם לְעַם/ בְּנֵי אַבְרָהָם אֱהוּבָךְ/ תִּשְׁלַח מַהֵר וְתוֹשִׁיעֵם/ לְעִיר צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד."

גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם שֶׁבֵּין אִישׁ
לְאִשְׁתּוֹ שֶׁהֲרֵי אָמְרָה תּוֹרָה,
שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יִמָּחֶה
עַל הַמַּיִם, כְּדֵי לְהָטִיל
שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ.
(חֻלִּין קמא)
וּמֻתָּר לִשָּׁנוֹת מִן
הָאֱמֶת מִפְּנֵי הַשָּׁלוֹם.
(יבמות ס"ה)

הַגֵּט הַמְקֻשָּׁר

הַ "נּוֹבֶה" (תִּזְמֹרֶת מִזְרָחִית), פָּצְחָה בְּתִזְמוּר עַלִּיז וַחֲגִיגִי. הֶחָתָן הַמְהֻלָּל וְהַמְיֻחָס, דָּאוּד מֵעֵלִי הַכֹּהֵן טָוִויל, נָעוּל בִּידֵי מו"ר אָבִיו מִצַּד יָמִין וּמִשְּׂמֹאלוֹ רָתוּק הָיָה לְחָמְיו לֶעָתִיד לָבוֹא, סֵנְיוֹר מֵאִיר גִּנְדִי הַכֹּהֵן. צָעֲדוּ לְרַחֲבַת בֵּית-הַכְּנֶסֶת.

הַמְפַזְמֵן שָׁלוֹם סָיָג, נָתַן "מָנוּאל" וְהַקָּהָל עוֹדֵד בְּקִרְיאוֹת שִׂמְחָה, שֶׁהִדְהֲדוּ וְזִהְזְהוּ אֶת רִצְפַּת בֵּית-הַכְּנֶסֶת.

הַנָּשִׁים מִצִּדָּן הִתְחָרוּ בַּגְּבָרִים. לָטִיפָה שָׁשׁוֹן הַקַּרְנָנִית הַמִּקְצוֹעִית, הֵחֵלָּה לִקְרֹא אֶת הַזָּאזוּאַת (בְּרָכָה בְּמִבְנֶה שִׁירִי), מְלֵוָּה בְּלַהֲקַת קַרְנָנִיּוֹת מִשְׁנֶה:

"הָא כְּלֶא לִידִי, הוֹשִׁיטִי אֶת יַד יְמִינֵךְ!
הוֹי שׁוֹשַׁנָּה, הוֹי יַסְמִין!
הוּא יַעֲנִיק לָךְ אֹשֶׁר
וְאַתְּ תַּעֲנִיקִי לוֹ בָּנִים"

מִיָּד עָנְתָה קְבוּצַת הַנָּשִׁים בְּזַעַ'אלִיט (קְרִיאוֹת וִילָלוֹת), כְּשֶׁכָּל אִשָּׁה מִתְחָרָה בִּרְעוּתָהּ בְּחֹזֶק קוֹלָהּ הַמִּתְמַשֵּׁךְ.

עֲרֵמוֹת "הַמַּלַבָּס" נִזְרְקוּ לְעֵבֶר הֶחָתָן כְּגֶשֶׁם זַלְעָפוֹת. בַּשּׁוּלַיִם עָמַד אַבְרָאהִים שָׁהִינוֹ, בַּעַל הַגּוּף וּמָנַע מֵהַזָּאטוּטִים לְהִכָּנֵס וּלְהָנוֹת מֵהַמַּטְעַמִּים הַמֻּצָּגִים עַל הַשֻּׁלְחָנוֹת. זֶה מְגָרֵשׁ וְאֵלֶּה מְהַתְּלִים. מַה נַּגִּיד וּמַה נֹּאמַר עִנְבֵי הַגֶּפֶן בְּעִנְבֵי הַגֶּפֶן וְעוֹד כֹּהֵן עִם כֹּהֶנֶת...

חֶבְלֵי-חַיִּים

עוֹנַת הֶחָרִישׁ חָלְפָה וְעִמָּהּ עוֹנַת הַזְּרִיעָה וּפֵרוֹת - אַיִן. הֶחָתָן הַמְיֻחָס דָּאוּד וְהַכַּלָּה הַמְהֻלָּלָה סַלְחָה לְבֵית גִּנְדִי נִצְּלוּ אֶת יְמֵי הַחֶסֶד וּפְרִי בֶּטֶן לוֹ יְחֻלוּ בּוֹשֵׁשׁ לָבוֹא. בָּאוּ הַמַּעֲצָמוֹת, הֵינוּ הוֹרֵי הֶחָתָן עִם הוֹרֵי הַכַּלָּה בִּדְבָרִים. מַה לְּדִבּוּרִים וְדִיפְּלוֹמַטְיָה, בְּאֵין תּוֹצָאוֹת בַּשֶּׂטַח?!

הֶחָתָן הַצָּעִיר לְיָמִים, בִּלָּה אֶת יָמָיו בְּבֵית אָבִיו יוֹתֵר מִבֵּיתוֹ וְהַכַּלָּה נִכְלֶמֶת וּבוֹשָׁה. הַצְּפִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת הוֹלְכוֹת וְנִגּוֹזוֹת, כְּמוֹ "הַמְּלַבָּס" הַלָּבָן הַנָּמֵס וּמִתְכַּרְסֵם בְּשִׁנֵּי הַזְּמַן.

דָּאוּד הַגֶּאֶה וְהַמְיֻחָס דָּאוּג וּפָגוּעַ מְאֹד. הֲרֵי בַּחֲתֻנָּה, סִיט לָטִיפָה שָׁשׁוֹן הִבְטִיחָה בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן בֶּן זָכָר. וְהֵיכָן הוּא הַבֵּן?

מַאֲמַצֵּי הַתִּוּוּךְ הַנּוֹאָשִׁים בֵּין הֶחָתָן הַמְהֻלָּל לְבֵין הַכַּלָּה הַמִּסְכֵּנָה, נָשְׂאוּ פֵּרוֹת צְמוּקִים וּבְאוּשִׁים.

דָּוִד טָוויל מֵעֵלִי הַכֹּהֵן, פָּנָה לְבֵית-דִּינוֹ שֶׁל חָכָם מָרְדְּכַי חַיִּים לֶבָטוֹן.

פִּרְחֵי הַוֶּרֶד הִשִּׁירוּ אֶת עֲלֵי הַכּוֹתֶרֶת זֶה אַחַר זֶה בִּרְפִיסָה אִטִּית וְגוֹוַעַת. מַה שֶּׁנִּשְׁאַר, אֵלּוּ הֵם זִרְדֵי הָאַבְקָנִים הַנִּבּוּלִים וְהַשְּׁמוּטִים. הַקֹּר הָעַז, שֶׁתָּקַף אֶת חוּצוֹת הָעִיר הֵעִיז פָּנִים מוּל עַנְפֵי שִׂיחַ הַוֶּרֶד. אֵלֶּה בְּזַעַם מָרוּט הֶאֱדִימוּ וְהִכְחִילוּ חֲלִיפוֹת. אַף קוֹצֵיהֶם הֶחְצִיפוּ פָּנִים. מִי שֶׁעָמַד בְּעֹז, אֵלּוּ הֵן חֲנִיטוֹת הַפֶּרוֹת הַקְּטַנּוֹת וְהַמְּבֻיָּשׁוֹת הַמְּסָרְבוֹת לְהִכָּנַע לְצַו הַהֶרֶס.

הַיְדִיעָה כִּי הִנֵּה בְּנֵי הַזּוּג הַצְּעִירִים עוֹמְדִים לְהִתְגָּרֵשׁ, הִכְתָּה גַּלֵּי חֹם בְּצִנּוֹרוֹת הַתִּקְשֹׁרֶת הֶחָלַבִּית. הַמְּאֹרָע הַמַּרְעִישׁ, חִמֵּם אֶת לְשׁוֹנוֹתֵיהֶן הָרַכְלָנִיּוֹת שֶׁל נְשׁוֹת הַמִּשְׁפָּחָה.

דִּין וּדְבָרִים

מַעֲמָד הַפִּרּוּד הִתְחִיל, בְּהִשְׁתַּתְּפוּת הַצְּדָדִים הַנִּצִּים הָעוֹמְדִים מְתוּחִים וּמִתְבַּיְּשִׁים לְהַבִּיט זֶה בְּפָנָיו שֶׁל הָאַחֵר.

כְּבֵדַת הַחֲכָמִים הִגִּיעָה בְּהֶרְכֵּב מָלֵא. בְּרֹאשׁ הָעַרְכָּאָה יָשַׁב חָכָם מָרְדְּכַי חַיִּים לֶבָטוֹן, מִימִינוֹ חָכָם אַבְרָהָם עַנְתֵּבִי וּמִשְּׂמֹאל הֶחָכָם יִצְחָק אַלְפִיָּה. הַצְּדָדִים הַנִּצִּים עָמְדוּ בְּפָנִים קְפוּאוֹת וּפִיּוֹת קְפוּצִים, נוֹצְרִים אֶת תַּחְמָשְׁתָּם לְתִחְלַת הַקְּרָב. לַמְּרוֹת שֶׁלֹּא הִבִּיטוּ הָאֶחָד בַּשֵּׁנִי, מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם הָיוּ כְּמַדְקְרוֹת קוֹצֵי הַוֶּרֶד.

בְּפִנַּת בֵּית-הַדִּין, יָשַׁב חַיָּא הַסּוֹפֵר. מִשְׁקָפַיִם עָבוֹת כְּתַחְתִּיּוֹת שֶׁל בַּקְבּוּק, רִפְּדוּ אֶת עֵינָיו הַקְּפוּצוֹת. יָדָיו הַקְּרוּמוֹת, אִלְּפוּ אֶת קְלַף הָעוֹר הַסּוֹרֵר הַמְּמָאֵן לְהִכָּנַע לְתַכְתִּיבֵי אֶצְבְּעוֹתָיו הַמְיֻמָּנוֹת.

נָטַל נוֹצַת אֶוֶז לְבָנָה וְשִׂרְטֵט עַל הַטֹּפֶס אֶת שְׁמוֹת הָעוֹתְרִים. טוֹבֵל בַּקֶּסֶת וּמְצַיֵּר, כְּאִלּוּ תְּמוּנַת נוֹף עֲנָקִית מֻנַּחַת לְפָנָיו.

פָּתַח אַב בֵּית-הַדִּין אֶת הַדִּיּוּן: "וּבְכֵן, ר' דָּוִד מֵעֵלִי הַכֹּהֵן, מַה בְּפִיךָ וּמַה טַּעֲנוֹתֶיךָ?"

הֶחָתָן דָּוִד נֵעוֹר מִשַּׁרְעַפָּיו, נָבוֹךְ וְנִרְגָּשׁ מֵהַמַּעֲמָד אֵלָיו לֹא פִּלֵּל.

פָּתַח וְאָמַר: "כְּבוֹד הַדַּיָּנִים! זוֹ תְּקוּפָה אֲרֻכָּה נְשׂוּאִים אָנוּ וְיֶלֶד לוֹ צִפִּינוּ, עֲדַיִן לֹא בָּא.... וְנוֹסָף לָזֹאת, אִשְׁתִּי אֵינָהּ מְמַלֵּאת אֶת חוֹבוֹתֶיהָ כְּלַפַּי!..."

סַלְחָה, זָקְפָה רֹאשׁ וְנִדְרְכָה לְשֶׁמַע טַעֲנוֹת בְּחִיר נְעוּרֶיהָ.

"וְכִי אֵיזֶה חוֹבוֹת אֵינָהּ מְמַלֵּאת?" שָׁאַל חָכָם עַנְתֶּבִי. "הַאִם מוֹרֶדֶת הִיא, אוֹ שֶׁמָּא נָדְרָה נֶדֶר, אוֹ הִקְדִּיחָה אֶת הַתַּבְשִׁיל?!"

הֶחָתָן הַצָּעִיר, קָפַץ עַל הַסִּיפָּא שֶׁבַּשְּׁאֵלָה, כְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב וְהִתְרִיס: "נָכוֹן, כְּבוֹד הָרַבָּנִים 'הַטַּבִּיחַ' (הַתַּבְשִׁילִים) שֶׁאִשְׁתִּי מְכִינָה נָקֶעָה נַפְשִׁי מֵהֶם".

לֹא עָמַד כֹּחָהּ שֶׁל סַלְחָה וּפָרְצָה בִּבְכִי קוֹרֵעַ לֵב.

הַמְּשִׁיחַ הֶחָתָן בִּנְאוּם נִמְרָץ אוֹדוֹת יִחוּס מִשְׁפַּחְתּוֹ וְשִׁלֵּב בָּהֶם טְעָנוֹת כְּהַרְרֵי הַגִּלְעָד כְּלַפֵּי אִשְׁתּוֹ.

הָרַב יִצְחָק אַלְפִיָּה, קָטַע אֶת דְּבָרָיו חוֹצְבֵי הַלֶּהָבוֹת שֶׁל הֶחָתָן הַמַּתְרִיס, פָּנָה לַכַּלָּה הַחֲסוּדָה וּמָסַר לָהּ אֶת רְשׁוּת הַדִּבּוּר.

מִפֶּרַח מְלַבְלֵב בַּעַל עֲלֵי כּוֹתֶרֶת זְקוּפִים וּמַבְהִיקִים בְּיָפְיָם וְזֹהַר נִשְׁקָף לְכָל עֵבֶר, הָפְכָה סַלְחָה לְצֶמַח נָבוּל וְרָפוּי, שֶׁהַלֵּאוּת הִשְׁתַּלְטָה עָלָיו. דִּמְעוֹת הַיָּגוֹן הִרְטִיבוּ אֶת לְחָיֶיהָ הַמַּשְׁחִירוֹת וּמַצְהִיבוֹת חֲלִיפִין. נִתְמְכָה עַל יְדֵי אִמָּהּ, שָׁפִיקָה לְבֵית גִּנְדִי.

קָמָה בְּאִטִּיוּת כְּפוּפָה, עֵינֶיהָ כְּבוּיוֹת וְלַחְלוּחִית דִּמְעוֹתֶיהָ חָרְצוּ פְּלָגֵי נַחֲשׁוֹנִים רְוויִים עֶצֶב וְאַכְזָב, שֶׁסּוֹפָן יִבֵּשׁ מְלֵוֵה בְּמֶלַח סְדוֹמִית צוֹרֵב וְכוֹאֵב.

קְעָקְעָה בִּגְרוֹנָהּ, כְּדֵי לִשְׁלֹף אֶת שְׁאֵרִיּוֹת לַחְלוּחִית הָאַכְזָבָה.

בְּכִי שָׁפוּף זָרַם מִקְּירוֹת לִבָּהּ: "כְּבוֹד הַחֲכָמִים! אֵינִי חָסָה עַל כְּבוֹדִי, אוֹהֶבֶת אֲנִי אֶת בַּעֲלִי בְּכָל לִבִּי וְעַתָּה, לַמְרוֹת הַמַּעֲמָד הַקָּשֶׁה אֵלָיו נִקְלַעְנוּ, מוּכָנָה אֲנִי לָלֶכֶת עִמּוֹ לְכָל מָקוֹם שֶׁיַּחְפֹּץ. אֵין זוֹ אַשְׁמָתוֹ. הָאַשְׁמָה זוֹהִי גַּ'רְתִי (שְׁכֶנְתִּי) סְתוּמַת הָעַיִן.

מִיּוֹם שֶׁנָּתְנָה הַזְּקֵנָה הַחִגֶּרֶת עֵינָהּ בִּי חָשְׁכוּ חַיַּי. בֹּקֶר אֶחָד, רְאִיתִיהָ מְיַשֶּׁרֶת מַבָּט כְּלַפֵּי בְּעֵינָהּ הַיְחִידָה. הִתְרַגְּשׁוּת אָפְפָה אֶת גּוּפָהּ. מַבָּטָהּ הָיָה מְרֻכָּז וּמְרֻשָּׁע, רִפְיוֹן אָחַז בִּי לְאַחַר מִכֵּן."

לְפֶתַע פָּנְתָה לְבַעֲלָהּ בְּצַעַד יָשִׁיר: "יָא ג'וֹזִי! (בַּעֲלִי), בּוֹא נַחְזֹר אָנָּא מִמְּךָ!" הַבְּכִי שָׁנַק אֶת גְּרוֹנָהּ וְגוּפָהּ רָטַט. גְּבֶרֶת שָׁפִיקָה גִּנְדִי חִבְּקָה אֶת בִּתָּהּ וּמָחֲתָה דְּמָעוֹתֶיהָ בְּמִטְפַּחְתָּהּ הַצְּחוֹרָה.

שָׁמְעוּ חַבְרֵי בֵּית-הַדִּין אֶת דִּבְרֵי הַצְּדָדִים, הֵבִינוּ שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים בְּגוֹ וְדָחוּ אֶת הַדִּיּוּן לְמוֹעֵד אַחֵר.

הֵדֵי דְּבָרֶיהָ הַנִּרְגָּשִׁים שֶׁל סַלְחָה לְבֵית כֹּהֵן, הִפּוּ גַּלִּים בַּסְּמְטָאוֹת הַמְעֻקָּלוֹת שֶׁל הַגֶּטּוֹ הַיְּהוּדִי וְהֵבִיאוּ חֶרְשֶׁת נִסְיוֹנוֹת תִּוּוּךְ מְחֻדָּשִׁים בֵּין בְּנֵי הַזּוּג.

וַעֲדַת פִּיּוּס

אֵם-סַלִּים רִכְּזָה אֶת וַעֲדַת הַפִּיּוּס. שְׁלִיחִים וְרַמָּכִים נִשְׁלְחוּ אֶל הוֹרֵי הֶחָתָן וְהַכַּלָּה. אַף בּוֹלִיסָה הַבַּלָּשִׁית הַמְּרַחְרַחַת לְכָל עֵבֶר לֹא טָמְנָה יָדָהּ בַּצַּלַּחַת.

הַשָּׁבִיס הַצִּבְעוֹנִי, שֶׁבְּרֹאשָׁהּ הִתְנוֹפֵף לְאַרְבַּע כַּנְפוֹת הַשְּׁכוּנָה, כְּשֶׁהַגְּדִילִים מְשַׁמְּשִׁים כְּחַיְשָׁנִים לְהַשְׁכָּנַת שָׁלוֹם. אַךְ נְשִׁיאִים וְרוּחַ וּשְׁלוֹם-בַּיִת אַיִן.

נֵץ מְעֻקָּל טְפָרִים חַג מֵעַל בֵּית-הַדִּין לְלֹא תְּזוּזַת כְּנָפַיִם. נִצֵּל עַד תֹּם אֶת הָרוּחַ הַקִּלִּילָה הַנּוֹשֶׁבֶת בְּאֶבְרוֹתָיו. תָּר אַחַר טַרְפּוֹ בְּעִקְּשׁוּת חַסְרַת פְּשָׁרוֹת.

מַעֲמַד הַהִתְכַּנְּסוּת הַקָּשֶׁה שֶׁל הַצְּדָדִים הַנִּצִּים, חָל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל. חֹדֶשׁ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת הֻפִּיחַ תִּקְוָה בְּלִבָּהּ שֶׁל סַלְחָה. זְמַנִּים אֵלֶּה מוּעָדִים לִשְׁבִירַת לֵב וּלְחֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ.

טֶקֶס כְּנִיסַת חֲבוּרַת הַדַּיָּנִים, חָזַר עַל עַצְמוֹ. נִסְיוֹנוֹת הַפִּיּוּס הַמַּקְדִּימִים, הֵבִיאוּ לְשִׁפּוּר מָה בָּאֲוִירָה הַכְּלָלִית.

חָכָם מָרְדְּכַי חַיִּים לֶבָטוֹן, פָּתַח אֶת הַדִּיּוּן בִּפְנוֹתוֹ אֶל "הַפִּיסְטוּק הֶחָלַבִּי" הַנֶּקְשֶׁה הֶחָתָן דָּאוּד: "הַאִם יֵשׁ פְּשָׁרָה דָּוִד?"

דָּוִד עָצוּר וְכָעוּס, הֵנִיד רֹאשׁוֹ לִשְׁלִילָה.

חָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וַהֲבָנָה בְּלִבּוֹ. הֵבִין אַב בֵּית-הַדִּין לְרוּחוֹ הַנִּסְעֶרֶת שֶׁל הַמִּתְדַּיֵּן וְהִמְשִׁיךְ בְּדִבְרֵי פִּיּוּס לַכֹּהֵן הַנִּרְגָּז:

"רְאֵה בְּנִי! רוֹאֶה אֲנִי שֶׁכַּעַס בְּלִבְּךָ עַל הַמַּצָּב בּוֹ הִנְּךָ מָצוּי, אוּלָם אֵין זוֹ גְּזֵירָה, אֶלָּא בְּחִירָה. יֵשׁ עִכּוּבִים וְכָל עַכָּבָה לְטוֹבָה. לָכֵן בְּנִי, מִצְוָה עָלֶיךָ לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתְּךָ. טִבְעָהּ שֶׁל אִשָּׁה, שֶׁהִיא מִתְעַנֶּגֶת עַל מְצִיאַת חֵן בְּעֵינֵי בַּעֲלָהּ וְאֵלָיו נְשׂוּאוֹת עֵינֶיהָ.

מָה עוֹד שֶׁרוֹאֶה אֲנִי, שֶׁהִנֵּךְ "שָׁאטֶר" וְאָדָם פִּקֵּחַ עָלָיו לִרְאוֹת בַּמָּה מַהֲלָכִים קָדִימָה. כַּאֲשֶׁר נוֹפֶלֶת אִי-הֲבָנָה בֵּינֵיכֶם, לְעוֹלָם אַל תְּדַבֵּר אֵלֶיהָ בִּלְשׁוֹן נִסְתָּר.

כְּמוֹ רְאוּ מַה הִיא עָשְׂתָה, כֵּיצַד הִיא מְבַשֶּׂלֶת וְכוּ'.. אֶלָּא, פְּנֵה אֵלֶיהָ בְּמֵישָׁרִין וְיַשֵּׁר אֶת הַהֲדוּרִים. שַׂמַּח אֶת לִבָּהּ בִּדְבָרִים קְטַנִּים. וְכָךְ יִתְהַדֵּק הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיכֶם וְהָאַהֲבָה וְהַשִּׂמְחָה נָשָׂקוּ. וּבְעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ הַמֶּתַח יָפוּג וְתִרְאוּ יְשׁוּעוֹת וּבְשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת."

נִרְאֶה כִּי דִּבְרֵי הָרַב הַמְּתוּנִים, הֵפִיגוּ אֶת הַמֶּתַח בָּאוֹלָם. חִיּוּךְ קַל וְאַדְמוּמִית זְעַרְעָרָה עָלְתָה בִּלְחָיֶיהָ שֶׁל הַכַּלָּה.

אוּלָם הַכֹּהֵן עָמַד בְּמִרְיוֹ וְחֻצְפָּתוֹ שָׂגְתָה פְּלָאִים כְּלַפֵּי הָרַב: "עַד מָתַי תִּמָּשֵׁךְ הַסַּחֶבֶת הַזֹּאת? אֵיננִי מְעֻנְיָן בְּאִשָּׁה זוֹ כְּלָל וּכְלָל. מִשְׁאֲלָתִי הַיְחִידָה הִיא לְהִתְגָּרֵשׁ מִמֶּנָּה. תַּפְקִידְכֶם הוּא לָתֵת גֵּט וְתוּ לֹא!"

תְּזוּזוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל בִּלְתִּי רְצוֹנִיּוֹת, הֵנִיעוּ אֶת גּוּפוֹ שֶׁל דָּוִד הַכֹּהֵן. פָּנָיו הָיוּ כְּבָצָל יָבֵשׁ שֶׁגִּלְדָיו הִזְקִינוּ וְקָלְפוּ וְנִשְׁאַר בָּהֶם שְׁאֵרִיּוֹת עֲפַר פְּרִיכוֹת.

דְּבָרָיו הַקָּשִׁים כְּגִידִים הִכּוּ בְּהֶלֶם אֶת יוֹשְׁבֵי הַמָּקוֹם. הַיּוֹשְׁבִים עַל מִדִּין, הִרְצִינוּ פְּנֵיהֶם שִׁבְעָתַיִם אוּלָם לֹא כַּעַס וַאֲפִלּוּ לֹא סִרְכָה שֶׁל טִינָה הָיְתָה עַל פְּנֵיהֶם. יוֹדְעִים הֵם, שֶׁרַבִּי דָּוִד הַכֹּהֵן לֹא מִלִּבּוֹ דִּבֵּר, כִּי לִבּוֹ לֹא הָיָה עִמּוֹ.

אַב בֵּית-הַדִּין, הֵנִיחַ אֶת שְׁתֵּי כַּפּוֹת יָדָיו עַל אֶצְדָּעָיו שָׁעָה קַלָּה וְשָׁתַק. מֶתַח רַב שָׂרַר בְּאוּלָם הַדִּיּוּנִים.
לְבַסּוֹף פָּנָה אֶל הֶחָתָן בַּעַל הַכָּתֵף הַסּוֹרֶרֶת וְהַלָּשׁוֹן הַמּוֹרֶדֶת וְאָמַר: "נְשׁוּאִין וְגֵרוּשִׁין - גּוֹרָלִיִּים הֵמָּה, לָכֵן חֲבֵרַי וַאֲנִי מַזְמִינִים אֶתְכֶם לְדִיּוֹן אַחֲרוֹן לְטוֹב וּלְרַע" סָתַם וְלֹא פֵּרֵשׁ.

זַעֲקַת הַקָאוַוס, פִּזְרָה לְכָל עֵבֶר אֶת הַמִּתְכַּנְּסִים בְּאוּלַם הַדִּיוּנִים.

מְשִׂימוֹת חֲשָׁאִיּוֹת

"זַכִּי, זַכִּי!" הִדְהֵד קוֹלוֹ שֶׁל חָכָם מָרְדְּכַי לֶבָטוֹן בְּמִסְדְּרוֹן בֵּית-הַקְהִלָּה. זַכִּי הַשַּׁמָּשׁ הַמָּסוּר וְהַמְיֻמָּן, הוֹפִיעַ מֵאַן דְּהוּא מֵאַחַת הַפִּנּוֹת הָעֲלוּמוֹת. "יִצְחָק!" פָּנָה אֵלָיו הָרַב בַּאֲרֶשֶׁת רִשְׁמִית: "מְשִׂימָה רְצִינִית עוֹמֶדֶת בְּפָנֵינוּ! אוֹמֵר הַכָּתוּב עִם עִקֵּשׁ תִּתְעַקָּשׁ. לָכֵן שְׁמַע נָא אֶת דְּבָרַי בְּרֹב קֶשֶׁב. קַח לְךָ אֶת אֶחָד מִלֵּיצָנֵי הַדּוֹר וְהַלְבֵּשׁ אוֹתוֹ כְּעוֹרֵךְ-דִּין.

בְּאֶמְצַע הַדִּיוּן הִכָּנֵס וּלְחַשׁ בְּאָזְנַי דְּבַר-מָה וְהָאֵל יַנְחֵה אוֹתָנוּ בְּטוֹב וּבְשָׁלוֹם."

זַכִּי שֶׁמֵּבִין בְּרָאשֵׁי-פְּרָקִים, רָקַם בִּנְתִיבוֹת רֹאשׁוֹ אֶת פְּרָטֵי הַתָּכְנִית: "מִי הוּא הַמַּתְאִים בְּיוֹתֵר לְמְשִׂימָה מוּזָרָה זוֹ?!" הִרְהֵר לְעַצְמוֹ תּוֹךְ כְּדֵי יְצִיאָתוֹ לְחוּצוֹת הָעִיר.

בְּדַרְכּוֹ הִבְחִין בְּזִקִּית גְּבוּנַת גַּב, הַמַּחְלִיפָה צְבָעִים בְּהֶתְאֵם לַנּוֹפִים הַמִּשְׁתַּנִּים אֲלֵיהֶם נִקְלְעָה. הָרַעְיוֹן הִבְזִיק "אֶל-בַּהלַוָואן (הַלֵּיצָן) הוּא הָאִישׁ הַמַּתְאִים."

שָׁמוּלָהּ אֶל מַחְרוֹם, הָיָה אַחַת הַדְּמוּיוֹת הַחוֹצוֹת אֶת רְחוֹבוֹת הָעִיר לְאָרְכָּן וּלְרָחְבָּן, בְּכָל מָקוֹם תִּמְצָאֵהוּ. פַּעַם בְּשׁוּק הַחַלְפָנִים מַחֲלִיף מָגִ'ידִים בְּנַפּוֹלְיוֹנִים צָרְפָתִים וּפַעַם פָּקִיד הַמְּמֻנֶּה עַל הַסֵּדֶר בְּבֵית-הַתְּמְחוּי, כְּשֶׁעַל צַוָּארוֹנוֹ פָּפְיוֹן אָדֹם וְאֶת דַּשׁ בִּגְדּוֹ מְעַטֶּרֶת צִפֹּרֶן אֲדֻמַּת כּוֹתָרוֹת.
בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, מַכְנִיס אֶת רֹאשׁוֹ וְכֻלּוֹ בְּוִכּוּחַ הִלָּכְתִי לַמְרוֹת שֶׁאֵינוֹ מוֹצֵא אֶת יָדָיו וְרַגְלָיו. בְּקִצּוּר "אָרְחִי פַּרְחִי."

הָלַךְ הַשַּׁמָּשׁ אַחַר הַלֵּיצָן וְהֵיכָן הַלֵּיצָן? לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים. מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָלַךְ, הֵיכָן עָמַד? כֵּיוָן שֶׁעַצְלָן הָיָה לֹא עָמַד. הֵיכָן יָשַׁב? בַּמּוֹשָׁבָה יָשַׁב. וְהֵיכָן מוֹשָׁבָתוֹ? בְּבֵית-הַקָּפֶה "אֶל-תַּאהֲנִייֶה", הַשּׁוֹכֵן עַל גִּבְעָה רָמָה.

הִשְׁתָּרַע עַל כֵּרְסָה רְחָבָה, רֹאשׁוֹ נָטוּי לְאָחוֹר וּבְקִדְמַת כִּרְסוֹ מֻנָּחִים "מַזַאטָאת" (סָלָטִים מִסּוּגִים שׁוֹנִים), בִּשְׁלַל טַעֲמֵי הַכֶּרֶס.

"קוּבּוֹת" (סוּגֵי קְצִיצוֹת) מְגֻבָּבוֹת וּפְעוּרוֹת כֶּרֶס, מְצַפּוֹת לִבְלִיעָה מְיָדִית.

בְּשׁוּלֵיהֶן צְלוּחִית טְחִינָה מְרוּחָה בְּמַעְגְּלֵי הַחַיִּים וּמְשֻׁמֶּנֶת בְּשֶׁמֶן זַיִת כַּתִּית לַבֶּטֶן. מִמֶּנָּה מְבַצְבְּצִים עֲלֵי פֶּטְרוֹזִילְיָה מְרֻצָּצִים. בְּיָדוֹ הַשְּׂמָאלִית, מֻנָּח כַּדּוֹן עַרָאק מְלֻבָּן בְּקִרְחִיּוֹת מְעֻגָּלוֹת וּבְיָדוֹ הַיְמָנִית, מֻשְׁחֶלֶת פִּיתַ הַנַּרְגִּילָה הַנִּרְגֶּנֶת. שִׁלֵּב חַיֵּי-חֹמֶר הַיְנוּ סָלָטִים עִם חַיֵּי-רוּחַ כְּלוֹמַר, רוּחַ עֲשַׁן הַנַּרְגִּילָה...

בֵּין בְּלִיעַת "קוּבֶּה" לִשְׁלִיקַת שֵׁכָר, פִּזֵּר אִמְרוֹת-כָּנָף לְכָל עֵבֶר. הָיָה זֶה שִׂיא אָמָּנוּת הַבַּטָּלָה לִשְׁמָהּ.

זַכִּי הִתְקָרֵב בִּזְהִירוּת לְזִירָתוֹ שֶׁל ה"בַּהלַוָואן". זָר הוּא לַסְּבִיבָה, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי בַּטָּלָה יוֹשְׁבִים, צַדִּיקִים אֵינָם שָׁם. בִּרְאוֹת הַלֵּיצָן אֶת זַכִּי, הֵבִין מִיָּד שֶׁלֹּא בִּכְדִי בָּא. וּמַה לְּכֹהֵן בְּבֵית-קְבָרוֹת?...

יָדוּעַ, שֶׁבְּנֵי חֲלַב בִּרְאוֹתָם מְשַׁמְּשִׁים בַּקֹּדֶשׁ, חֶרְדַּת ה' נוֹפֶלֶת עֲלֵיהֶם. וַאֲפִלּוּ רֵיקִים שֶׁבָּהֶם מְלֵאִים מִצְווֹת כָּרִמּוֹן. נְשִׂיא הַבַּטְלָנִים קָם מֵעַל מוֹשָׁבוֹ לְעֵבֶר הַחַזָּן וּמַדּוּעַ חַזָּן?! שֶׁחוֹזֶה וְרוֹאֶה אֶת צָרְכֵי רַבּוֹ.

רָמַז זַכִּי לַלֵּיצָן לְהִתְלַוּוֹת אֵלָיו. הָאַחֲרוֹן נִעֵר מֵעָלָיו אֶת גַּלֵּי הָעַצְלוּת וְדָרַךְ עַצְמוֹ לִקְרַאת הַבָּאוֹת.

"אוּסְטַאז שׁוּמֶל, חָכָם מָרְדְּכַי שְׁלָחַנִי 'כְּסוּסָאן' (בְּמֶיְחָד) אֵלֶיךָ." פָּנָה הַשַּׁמָּשׁ אֶל שְׁמוּאֵל.

הַלָּה הֵרִים זוּג גַּבּוֹת תְּמֵהוֹת וְהֵשִׁיב בַּעֲנָוָה סַקְרָנִית: "וּמָה הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל שֶׁנָּפַל בְּחֶלְקִי?"

הַמְּשִׁיךְ הַגַּבַּאי בְּאוֹתוֹ מַטְבֵּעַ: "עַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי יָא שָׁמוּלֶה, יֵשׁ לָנוּ מְשִׂימָה חֲשׁוּבָה. חָתָן עִקֵּשׁ-לֵב רוֹצֶה לְשַׁלֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ.

אֲבָל הַנַּעֲרָה טוֹבַת-לֵב וְטוֹבַת מַרְאֶה לְבַעֲלָהּ. עַל כֵּן תַּפְקִידְךָ לְצָרְךָ הָעִנְיָן לְשַׂמֵּשׁ כְּ"עוֹרֵךְ-דִּין" לְשָׁעָה קַלָּה שֶׁשְּׁכָרָהּ נָאֶה בְּצִדָּהּ."

"עוֹרֵךְ-דִּין!?" שָׁאַל הַלֵּיצָן בִּמְתִיחַת פָּנִים וּשְׁפִיתַת שְׂפָתַיִם. "אָמְנָם הַרְבֵּה תַּפְקִידֵי מַפְתֵּחַ מִלֵּאתִי בִּימֵי חֶלְדִּי אֲבָל לְרָמָה כָּזוֹ עֲדַיִן לֹא הִגַּעְתִּי".

מֵרֹגַע שֶׁקִּבֵּל אֶת "מִשְׂרַת עוֹרֵךְ-הַדִּין" זָקַף גַּוּוֹ וְעִבָּה סַנְטֵרוֹ בַּחֲשִׁיבוּת עַצְמִית נִשֵּׂאת לַשְּׂחָקִים. טוֹן דִּבּוּרוֹ הָפַךְ לִהְיוֹת מָהִיר וְסַמְכוּתִי.
הַהֶכְנוֹת לְטֶקֶס הַהַכְתָּרָה קִבְּלוּ תְּאוּצָה. מִהֲרוּ הַשָּׁנַיִם לְחֲנוּת בִּגְדֵי הַיָּקָרָה שֶׁל סֶנְיוֹר שָׁבָלְיֶה. שְׁמוּאֵל נִכְנַס כְּפָקִיר וְיָצָא כִּגְבִיר.

חֲלִיפַת פַּסִּים אֶלֶגַנְטִית עִם מַנְגֶ'טִים הַנּוֹשְׁקִים לְקַרְסֻלֵּי רַגְלָיו, לִפְּפָה אֶת גּוּפוֹ כְּ"לַאפָּה" עִירָקִית עֲסִיסִית. עֲנִיבָה רְחָבַת מִתָּן הִשְׁתַּפְּלָה בְּהֶתְאֵם לְקִפּוּלֵי הַכֶּרֶס הַמִּתְגַּלְגֶּלֶת. כָּל הָרוֹאֶה אֶת שִׁימְל הַלֵּיצָן, סָבוּר שֶׁלְּפָנָיו לְפָחוֹת נְשִׂיא בֵּית-הַמִּשְׁפָּט שֶׁל מַמְלֶכֶת-הַסֶּלְטָן מַחְמוּד רָשִׁיד אֶל עוֹתוֹמָנִי.

הַדִּיוּן הַגּוֹרָלִי

עֲנָנִים קוֹדְרִים נְפוּחֵי חָזֶה הִתְקַדְּמוּ בְּאִטִּיּוּת מְאַיֶּמֶת וְעִקְבִית. מִדֵּי פַּעַם בָּרָק הִזְנִיק רִשְׁפֵי-אֵשׁ אַרְגָּמָנִיִּים מִבֵּינוֹת הֶעָבִים הַמַּשְׁחִירִים אֶת הָרָקִיעַ וּבְעִקְבוֹתֵיהֶם הִתְגַּלְגְּלוּ רְעָמִים בְּהֵדֵי קוֹל מַרְטִיטִים.

שִׁלְשֶׁת הַחֲכָמִים עָלוּ בְּמַעֲלֵה הַמַּדְרֵגוֹת הַלּוּלְיָנִיּוֹת הַמּוֹבִילוֹת לְאוּלַם הַדִּין.
צַעֲדֵיהֶם הָאִטִּיִּים, הֵטִילוּ תְּחוּשָׁה שֶׁל שֶׁקֶט מְאַיֵּם, שֶׁמִּתַּחְתָּיו בּוֹעֲרוֹת הִתְרַחֲשֵׁיוֹת נֶעֱלָמוֹת.

"אִימְבָּאז" (כֻּתֹּנֶת מְעִיל) שָׁחֹר וְעָבֶה, הֵנַּח עַל גַּוּוֹ הַשָּׁחוּחַ וְהַצָּנוּם שֶׁל חָכָם מָרְדְּכַי לֶבָטוֹן. הָרַב נָהַג לַעֲטֹף אֶת גּוּפוֹ בְּבֶגֶד הַקּוֹדֵר בִּזְמַנִּים קָשִׁים. חֻשָּׁשׁ נִקֵּר בְּלִבּוֹ, שֶׁמָּא הַמִּלָּה "גֵּט" תְּקַבֵּל מַשְׁמָעוּת מַעֲשִׂית וְדוֹמֶה הַדָּבָר לְחֻרְבַּן בֵּית-מִקְדָּשׁ.

הַקָאוַוס גַבְרִיאֵל גָ'מוּס, הוֹפִיעַ לָבוּשׁ תַּרְבּוּשׁ אָדֹם, בְּמֶרְכָּזוֹ צִיצִית שְׁחוֹרָה הַמְשַׁוָּה לְכָל תְּנוּעַת רֹאשׁ מַרְאֶה שֶׁל תַּרְנְגוֹל אֵדֹם כַּרְבֹּלֶת, "שֶׁדַנְדוּשׁוֹתָיו" הַיְנוּ תְּנוּכֵי אָזְנָיו הָאֲדַמְדַּמּוֹת מְרַקְּדוֹת לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.
הִכָּה בַּבָּסְטוֹן עַב הַשְׁדָרָה תּוֹךְ שְׁאָגָה הַמּוֹרָה עַל הַתְחָלַת הַדִּיוּן. הָרַבָּנִים הִתְיַשְׁבוּ בִּמְקוֹמוֹתֵיהֶם. חָכָם מָרְדְּכַי אַב בֵּית-הַדִּין מְכֻנָּס בְּתוֹךְ כֻּתָּנְתּוֹ. תָּוֵי פָּנָיו הַמְיֻסָּרִים מַקְרִינִים מַבָּט עָצוּב וְקָשֶׁה.
תַּחְתָּיו יָשַׁב חִיָּא הַסּוֹפֵר דָּרוּךְ עִם קוֹלְמוּסוֹ הַמְחֻדָּד, לְפָנָיו קֶלֶף מְחֹרָר וְאַף גִּיד עִם מַחַט מוּכָנִים לִקְשֹׁר אוֹ לְהַתִּיר אֶת בְּנֵי הַזּוּג אִם לְטוֹב וְאִם לְרַע.

פָּתַח הָרַב וְאָמַר: "זֶה מִסְפַּר שָׁבוּעוֹת יוֹשְׁבִים חֲבֵרַי הַנִּכְבָּדִים וַאֲנִי עַל הַמְּדוּכָה בֵּין רַבִּי דָּוִד הַכֹּהֵן לְאִשְׁתּוֹ סַלְחָה. לֶהֱוֵי יָדוּעַ, מִשֶּׁנִּבְנָה בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, כְּאֵלּוּ מַנִּיחִים לִבְנָה לְקִימוּם בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וּלְאַחַר מִכֵּן מוֹסִיפִים נִדְבָךְ וְעוֹד נִדְבָךְ וּבְוַדַּאי שֶׁהַדָּבָר מוֹסִיף שִׂמְחָה בָּעֶלְיוֹנִים, אוּלָם מִשֶּׁחָרַב בַּיִת בְּיִשְׂרָאֵל, הַשְּׁכִינָה מִתְאַבֶּלֶת מָרוֹת עַל כָּךְ וְאַף מִזְבַּח אֶבֶן מַזִּיל דְּמָעוֹתָיו.

הַחַיִּים קְצָרִים וּמַה תּוֹחֶלֶת לָאָדָם שֶׁיִּתְקוֹטֵט עִם רַעְיָתוֹ? הַאִם אֵלֶּה חַיִּים?! חֲבֵרַי וַאֲנִי הִגַּעְנוּ לַמַּסְקָנָה, שֶׁעֲלֵיכֶם לְהִפָּרֵד וּלְהִתְגָּרֵשׁ..."

רַעַשׁ דַּקִּיק חָלַף בָּאוּלָם. שׁוֹמֵר הַסַּף הִסָּה אֶת הַקָּהָל. הִשְׁתַּהָה מְעַט הֶחָכָם מִדְּבָרָיו. לְפֶתַע נִכְנַס לָאוּלָם שָׁמוּלָה אֶל מַחְרוֹם עִם חֲלִיפַת הַפַּסִּים. שָׁבְלֵי אַפְטֶר-שֵׁייב צָרְפָתִי הִתְנוֹפְפוּ בְּגַלִּים אֲרֻכִּים וּקְצָרִים לְכָל פְּנָה. שַׂעֲרוֹתָיו הַמְּשׁוּחוֹת בְּבֶרְלֶנְטִין מַבְרִיק, הִזְדַּקְּפוּ כְּקוֹצֵי קִפּוֹד טוֹרְדָנִיִּים, פְּסֹקֶת חוֹצָה אוֹתָם לְיָמִין וּלְשְׂמֹאל וְשִׁשְׁיָה מְעַטֶּרֶת אֶת קִדְמַת פַּדַּחְתּוֹ. תִּיק עוֹר מְהֻדָּר עַב כֶּרֶס, שֶׁמִּן הַסְּתָם מָלֵא עִתּוֹנִים מַצְהִיבִים בְּיָדוֹ הַיְמָנִית.

"מִין הַדָּא?!" חָלְפָה לָהּ הַשְּׁאֵלָה.

הַמְּשִׁיחַ הָרַב בִּדְבָרָיו, מִבְּלִי מֵשִׂים: "בָּתֵּי-הַדִּין נִמְנָעִים מִלְּגָרֵשׁ בַּעַל מֵאִשְׁתּוֹ.

יְדוּעִים הַנִּזָּקִים הַנִּגְרָמִים לִבְנֵי הַזּוּג בִּמְיֻחָד בְּעִירֵנוּ אֶרֶ"ץ יע"א, אֵין אָנוּ רוֹאִים גְּרוּשִׁין בְּעַיִן יָפָה, בִּלְשׁוֹן הַמְעָטָה."

הֶחָתָן ר' דָּוִד, נִרְאָה מְחַכֵּךְ כַּפּוֹתָיו זוֹ בָּזוֹ בַּהֲנָאָה גְּלוּיָה. הוֹסִיף הָרַב: "אֵינִי חוֹשֵׁשׁ לְגוֹרָלֵךְ, הִנֵּךְ בָּחוּר נָאֶה מִבֵּית מְיֻחָס וְכֵן אִשְׁתְּךָ צְעִירָה הִיא וְיכוֹלָה לְהִבָּנוֹת מֵחָדָשׁ."

זַכִּי צָעַד חֲרִישִׁית לְעֵבֶר קָתֶדְרַת הַדַּיָּנִים וְלָחַשׁ דְּבַר מָה בְּאָזְנוֹ שֶׁל חָכָם מָרְדְּכַי חַיִּים לֶבָּטוֹן. אִמֵּץ הָרַב אֶת אַפַּרְכַּסְתּוֹ וְשָׂחָה מְעַט כְּדֵי לִשְׁמֹעַ הֵיטֵב אֶת הַשַּׁמָּשׁ.

לְפֶתַע עָמַד מִלֹּא קוֹמָתוֹ וְהִזְדַּעֵק: "הָא וַי לֹא, לֹא יֵעָשֶׂה הַדָּבָר בְּעִירֵנוּ!!!"

"מַה קָּרָה חָכָם מָרְדְּכַי?" שָׁאַל הַדַּיָּן אַבְרָהָם עַנְתֵּבִי.

אַב בֵּית-הַדִּין כֵּלּוֹ נִרְגָּשׁ וְזוֹעֵק: "זוֹהִי אֵשֶׁת-אִישׁ וְעוֹרֵךְ-דִּין מְפֻרְסָם זֶה, מַמְתִּין לִכְתִיבַת הַגֵּט, כְּדֵי לְקַחְתָּהּ לוֹ לְאִשָּׁה..."

הֶחָתָן נָבוֹךְ וּמְבֻלְבָּל, הֵבִיט לְעֶבְרוֹ שֶׁל שׁוּמֶל עוֹרֵךְ-הַדִּין לְשָׁעָה. הוּא חָשׁ שֶׁאִשְׁתּוֹ נִלְקַחַת מִמֶּנּוּ. "מִי הוּא זֶה?!" שָׁאַל בְּקוֹל רוֹעֵד.

הַקָּאוֹוס נִסָּה לְהַרְגִּיעַ אֶת הָרוּחוֹת, אַךְ לַשָּׁוְא.

מִשֶּׁרָאָה שָׁמוּלָה שֶׁהַקַּרְקַע בּוֹעֶרֶת בְּנַעֲלָיו הָאִיטַלְקִיּוֹת, וַיִּשָּׂא רַגְלָיו וַיִּמָּלֵט...

"מְחִילָה, כְּבוֹד בֵּית-הַדִּין" פָּנָה ר' דָּוִד הַכֹּהֵן לַשּׁוֹפְטִים. "הִרְהוּרֵי חֶרָטָה בְּלִבִּי, עַל שֶׁעוֹלַלְתִּי לְאִשְׁתִּי, חוֹזֵר אֲנִי מִבַּקָּשָׁתִי לְגֵט." שׁוּמֶל נֶעֱלָם לְאַחַת מִגֶּמְחוֹת הַסֵּתֶר כְּשֶׁחִיּוּךְ מֵבְלָע בְּפָנָיו.

חַיָּא הַסּוֹפֵר נִשְׁאַר בָּטֵל מִמְּלָאכָה. הַגֵּט הַקֵּרֵחַ, נִשְׁאַר מְיֻתָּם עַל גַּבֵּי שֻׁלְחַן הָאַלּוֹן הַשָּׁחוֹק בְּטַבְּעוֹת הַשָּׁנִים...

תַּלְמִידֵי חֲכָמִים רְאִיָּתָם
חוֹבֶקֶת עוֹלָם
מְקֻצֶּה תֵּבֵל וְעַד סוֹפוֹ.

חַכְמֵי חַלַּב

ט וּבְיָה מְצַחְצֵחַ הַנַּעֲלַיִם (אֶל-בּוֹאָגִ'י), הִלֵּךְ בְּשׁוּק הָעִיר, כְּדֵי לִקְנוֹת מִצְרָכִים לִקְרַאת יוֹם הָאַזְכָּרָה לְאָבִיו ח' סַלִּים לַנִּיאַדוֹ עָלָיו הַשָּׁלוֹם.

פָּנָיו שְׁטוּפוֹת הַזֵּעָה הֵאֵדִימוּ בְּמִרוּצָתוֹ בֵּין סִמְטָאוֹת הַשּׁוּק. לְזֶה מֵנִיף שָׁלוֹם וְאֶת הַשֵּׁנִי מְבָרֵךְ בְּמָנוֹד רֹאשׁ וּמִן הַשְּׁלִישִׁי מִתְחַמֵּק בְּשֶׁל חוֹב יָשָׁן. זֶהוּ מְקוֹמוֹ וְזֹאת נַחֲלָתוֹ שֶׁל רָאִיס הַשּׁוּק. חֲזָקָה זוֹ הָעָנְקָה לוֹ מִתֹּקֶף מְקוֹמוֹ בְּפֶתַח "חַאן אֶל גִּימְרוֹג". סַנְדוּק (קֻפְסָה) עַתִּיק יוֹמִין הָיָה בִּרְשׁוּתוֹ וְעָלָיו כְּלֵי מְלַאכְתּוֹ.

תֵּבָה זוֹ הִיא הַמִּשְׁרָד הִיא הַכַּסֶּפֶת וְהִיא הַמַּחְסָן. הָעֲבָרָה בִּירֻשָּׁה מִמו"ר אָבִיו הַמָּנוֹחַ יַחַד עִם הַמִּקְצוֹעַ, כָּל אֶחָד וְהַיְרֻשׁוֹת שֶׁלּוֹ...

"עַתָּה אָסוּר לְאַחְמָד הַחַלְבָּן לִקְנוֹת חָלָב, כְּדֵי לְהָכִין סַמְבּוּסָק מַעֲשֵׂי יְדֵי מָרַתִי לָאטִיפָּה" הִרְהֵר תּוֹךְ כְּדֵי מְרוּצָתוֹ בֵּין דּוּכְנֵי הַשּׁוּק.

אַחְמָד הַחַלְבָּן צָמוּק אֵיבָרִים וַאֲרֹךְ גְּבָהִים הֵצִיץ מִבֵּין כַּדֵּי הֶחָלָב הַחוּמִים. בּוֹאוֹ שֶׁל טָאוּפִיק עוֹרֵר אֶת הַחַלְבָּן מִשְּׁגְרַת צָהֳרֵי הַיּוֹם.

"אָהָלָן יָא -אַחְמָד" קָרָא טוּבְיָה לְעֵבֶר מוֹכֵר דִּבְרֵי הֶחָלָב.
"אָהָלָן וְסָהָלָן יָא-אָחִי" הֵשִׁיב לוֹ הַגּוֹי בְּכַפּוֹת בְּרָכוֹת וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם.
"יָא-אַחְמָד תֵּן לִי שְׁנֵי רוֹטֶל חָלִיב" בִּקֵּשׁ הַיְהוּדִי.
"עָלָא רָאשִׁי וְעָלָא עֵינִי". הֵשִׁיב הַגּוֹי בְּקַבְּלוֹ רוּחַ חַיִּים בְּדַמְיֵנוֹ אֶת הַלִּירוֹת הַסּוּרִיּוֹת שֶׁהָיְאהוּדִי יִשַׁלְשֵׁל לְכִיסוֹ.

"יָא-טוּבְיָה קַח שְׁנַיִם וָחֵצִי רוֹטֶל בְּמְחִיר שֶׁל שְׁנֵי רוֹטֶל" עָנָה הַיִּשְׁמְעֵאלִי וְהִגִּישׁ לְלָקוֹחוֹ קַנְקַן גָּדוֹשׁ חָלָב.
"תּוֹדָה, תּוֹדָה" הֵשִׁיב הַיְּהוּדִי שׁוּעַל הַשְּׁוָקִים וְעֵינָיו תְּמֵהוֹת עַל רֹחַב לִבּוֹ שֶׁל הַגּוֹי.
וְאָכֵן מָדָאם לַנְיָאדוֹ אַשָּׁפִית הַבִּשּׁוּל וְהָאֲפִיָּה הֵכִינָה מַטְעַמִּים כְּמִצְוַת בַּעֲלָהּ.

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הִתְקַבְּצוּ בָּאֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת סְבִיב שֻׁלְחָן עָמוּס בְּמַטְעַמֵּי מַלְכוּת. הַמַּעֲמוּל הַמָּלֵא מִמִּינֵי שִׁבְעַת הַמִּינִים וְכֵן הַסַּמְבּוּסָק הַתָּפוּחַ וְהָרֵיחָנִי כְּרֵיחַ הַסְּמָדַר מְעֻטָּר בְּדַבַּשְׁתּוֹ בְּגַרְגִּירֵי שׁוּמְשׁוּם זְעַרְעָרִים וּשְׁאָר מַטְעַמִּים כְּיַד הַלָּשׁוֹן הַמִּתְרוֹנֶנֶת.

ר' מָרְדְּכַי חַיִּים לֶבָטוֹן זצוק"ל יָשַׁב בְּרֹאשׁ הַשֻּׁלְחָן. רַב זֶה הָיָה גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וְשָׁלַט בְּכָל מִכְמַנֶּיהָ. לֹא הִשְׁאִיר תּוֹרָה וְחָכְמָה, בַּבְלִי וִירוּשַׁלְמִי, מִדְרָשִׁים וַיַּלְקוּטִים, שֶׁלֹּא עָסַק בָּהֶם. וְאַף בְּתוֹרַת הַסּוֹד לֹא הֵנִיחַ יָדוֹ. בְּמָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא עֲנוָתָנוּתוֹ שָׁם תִּמְצָא גְּדֻלָּתוֹ.

דָּרַשׁ בִּפְנֵי הַמִּשְׁתַּתְּפִים עַל פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ כְּשֶׁהוּא מְשַׁלֵּב בְּטוּב טַעַם דִּבְרֵי מוּסָר וְקַבָּלָה. לְאַחַר מִכֵּן פָּרְצָה שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת בְּעֹז וּבִדְבֵקוּת. הִתְרַפְּקוּ לָהֶם עַל שִׁירוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ מָרְדְּכַי "יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל הַיָּמִים". מְסַפְּרִים עָלָיו שֶׁכָּתַב אֶת הַשִּׁיר בָּעִיר תֶּדֶף בִּמְעָרַת עֶזְרָא הַסּוֹפֵר. מִי הַמַּעְיָן הַחַיִּים הַמְבַעְבְּעִים בְּקִדֻּשָּׁתָם גָּרְמוּ לְהַשְׁרָאַת הָרַב בִּכְתִיבָתוֹ.

הָאֱוִירָה בַּמָּקוֹם הָיְתָה מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. דְּבָרָיו הַמֻּפְלָאִים שֶׁל הָרַב הַצַּדִּיק בְּשִׁלּוּב שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת גָּרְמוּ לְהִתְרוֹמְמוּת-רוּחַ. טוּבְיָה לַנְיָאדוֹ זָרַח מֵאשֶׁר. פָּנָה אֶל הָרַב בְּאוֹמְרוֹ: "כָּבוֹד הֶחָכָם טְעַם נָא מִן הַתִּקְרֹבֶת!"

הָרַב מָרְדְּכַי לֶבָטוֹן קָם מִלֹּא קוֹמָתוֹ וְקָרָא בְּקוֹל תַּקִּיף: "לֹא לָגַעַת בַּסַּמְבּוּסָק הַזֶּה !!!"

טוּבְיָה הִשְׁפִּיל אֶת מַבָּטוֹ אַרְצָה וּפָנָיו הָיוּ מְכֻרְכָּמוֹת כְּמוֹ עַגְבָנִיָּה מְעוּכָה (פְּרַנְגִּ׳יָה מַעֲפוּסָה). "מַדּוּעַ?!" שָׂח בְּקוֹל עֲנוּת חֲלוּשָׁה.

"סוּר אֵלַי מָחָר לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ". הֵשִׁיב הָרַב וְעָזַב אֶת הַמָּקוֹם.

תַּעֲרוּבוֹת אֲסוּרוֹת

עִם בֹּקֶר הִזְדָּרֵז טוּפִיק לְהַגִּיעַ לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ. נָקַשׁ קַלּוֹת עַל הַדֶּלֶת וְנִכְנַס. "בָּרוּךְ הַבָּא, יָא טָאוּפִיאֶה מַה שְׁלוֹמְךָ?" (אִישׁ לוֹנָק?) קִבְּלוּ הָרַב בִּמְאוֹר פָּנִים.

"בָּרוּךְ ה', יָא-חָכָם" הֵשִׁיב מְצַחְצֵחַ הַנַּעֲלַיִם.
לְקָחוֹ הָרַב בִּזְרוֹעוֹ וְהַשְׁנַיִם יָרְדוּ לְעֵבֶר "שׁוּק אֶל-בָּלָאד". מְטַיְּלִים בֵּין הַסִּמְטָאוֹת הַצָּרוֹת, כְּשֶׁבַּעֲלֵי הַדּוּכָנִים מְבָרְכִים אוֹתָם לְשָׁלוֹם.

בְּנֵי-יִשְׁמָעֵאל הִכִּירוּ אֶת הָרַב וְאַף הוֹקִירוּהוּ. לְעִתִּים הָיָה מְשַׁמֵּשׁ כְּבוֹרֵר בְּנֵיהֶם. בַּסּוֹף הִגִּיעוּ אֶל חֲנוּתוֹ שֶׁל הַחַלְבָּן.

"אָהָלָן יָא-אַחְמָד", קָרָא רַבֵּנוּ לְעֶבְרוֹ.
"אֶלֶף שְׁלוֹמוֹת (אַלְף סָלָאם) יָא-חָכָם מַה בִּשְׁבִילְךָ?" מְהֵר בֶּן הָאַמָּה וְהֵבִיא כִּסֵּא לַמְקֻבָּל.

"חָלָב מְשֻׁבָּח מָכַרְתָּ לְחַוָואגָ'ה טוּבְיָה, מֵאַיִן חָלַבְתָּ אוֹתוֹ?!" שָׁאַל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ. הִשְׁתּוֹמֵם הַיִּשְׁמְעֵאלִי לִשְׁמֹעַ הַשְּׁאֵלָה וְלֹא יָדַע מַה לְהָשִׁיב.
לְפֶתַע בָּקַע קוֹלָהּ שֶׁל פָּטִימָה מִבַּעַד לַפַּרְגּוֹד: "יָא-חָכָם, אֲנִי מָזַגְתִּי אֶת הֶחָלָב. הָיָה לִי 1.5 רוֹטֶל חֲלֵב פָּרָה וּכְדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַכַּמּוּת, לָקַחְתִּי אֶת הָרוֹטֶל הַנּוֹסָף מֵחֲלֵב הָאָתוֹן שֶׁבֶּחָצֵר וְעִרְבַּבְתִּי יַחַד..."

כָּךְ יָצָא חָכָם מָרְדְּכַי לְבָטוֹן מֵהַחֲנוּת וְאָמַר לְטוּבְיָה: "שָׁמְתָּ לֵב?! (שִׁיפְט יָאבוֹ), עַכְשָׁו מֵבִין אַתָּה אֶת שֶׁהִתְרַחֵשׁ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת?!"

"אֶת חַכְמֵי חַלַּב לֹא מוֹכְרִים בְּחָלָב !!!"

חכמי חלב בתקופה האחרונה

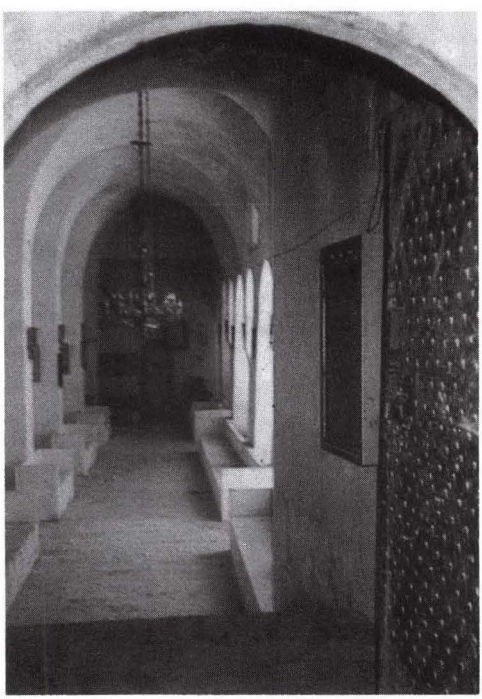
נְקֵדוֹת תָּגִים וְצִיצִים
מַצְעִידוֹת אֶת הַיְּהוּדִי לֶעָבָר
לַהֹוֶה וְלֶעָתִיד.

הַיַּהֲלוֹם שֶׁבַּכֶּתֶר

עֵשֶׂן הַפְּרָעוֹת נָמוֹג. עֲרֵמוֹת הַגְּוִילִים מְהַדְהֲדִים וְשׁוֹאֲגִים בַּחֲלַל שֶׁבַע הֵיכְלוֹת בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַקַּדְמוֹן. הָאוֹתִיּוֹת פָּרְחוּ לָהֶן וְעִמָּן הַצִּיצִים וְהַטְּעָמִים, מַדּוּעַ? מַדּוּעַ? זוֹעֲקִים הַקִּירוֹת הָאִלְּמִים, שֶׁדְּמָעוֹתֵיהֶם יְכוֹלוֹת לְסַפֵּר אֶת סִפּוּרָהּ שֶׁל קְהִלַּת קֹדֶשׁ אֲרָם-צוֹבָא.

אֶת נִשְׁמוֹתֵינוּ שְׂרַפְתֶּם וְהֵם יָבוֹאוּ בְּגִלְגּוּל חָדָשׁ. אֲבָל לָמָּה לְהַשְׁמִיד אֶת בָּבַת-עֵינֵנוּ, וְהוּא כֶּתֶר עֶזְרָא הַסּוֹפֵר?

הָיוּ אֵלֶּה הַפּוֹרְעִים הָעַרְבִיִּים, אֲשֶׁר בִּשְׁנַת תש"ח אֶת דִּין מוּחָמָד בַּסַּיִף רָצוּ לְהוֹכִיחַ. רָצוּ לְשַׁכֵּךְ אֶת דָּמָם הַבּוֹעֵר וְהַפִּרְאִי בַּעֲבוּר לַהֲבוֹת אֵשׁ שֶׁלִּחֲכוּ אַלְפֵי שָׁנִים שֶׁל אֶרֶ"צ טוֹבָה וְיַחֲסֵי שְׁכֵנוּת תְּקִינִים בֵּין יְהוּדִים וּמֻסְלְמִים.

פרוזדור בביה"כ הגדול של חלב לאחר שיקומו

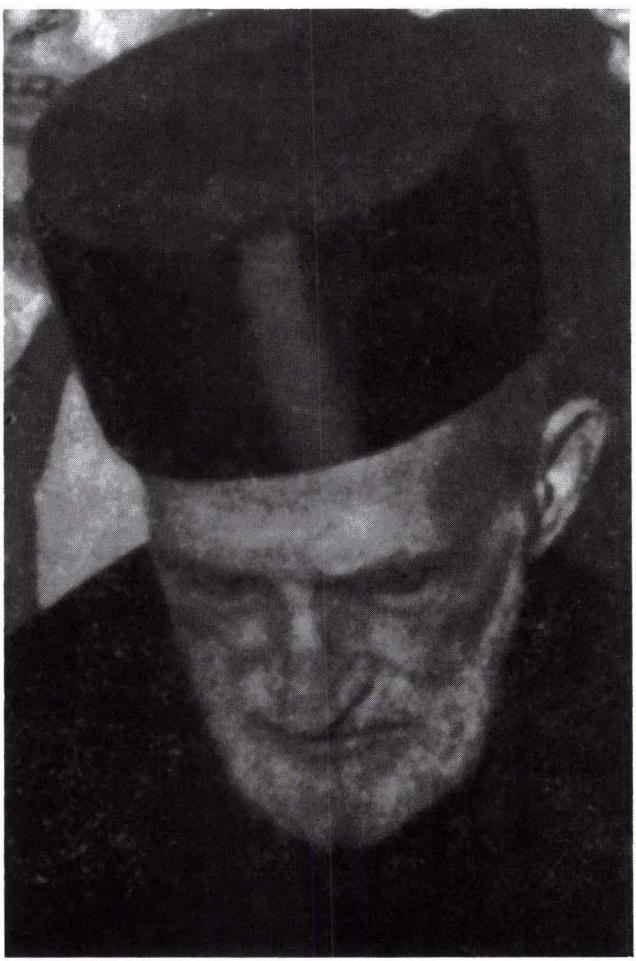
אַךְ הַכֶּתֶר כְּמִנְהָגוֹ נוֹהֵג. כְּעוֹף הַחוֹל הַפִּלְאִי הָרוֹצִים לְהַשְׁמִידוֹ וְהוּא קָם עַל שׁוֹנְאָיו וּמַדְבִּירָם וּמְנַצְּחָם בְּכֹחַ הַסְּגוּלָה, שֶׁמְּסֻגָּל הוּא לְנִסִּים, לִחְיוֹת וְלָשׁוּב לִמְקוֹם מְכוֹרָתוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עִיר הַקֹּדֶשׁ- יְרוּשָׁלַיִם.

הַכֶּתֶר הַיּוֹשֵׁב בֶּטַח בִּירוּשָׁלַיִם הוּא כְּתַב הַיָּד הָעַתִּיק בְּיוֹתֵר הַקַּיָּם בַּיַּהֲדוּת וְעֶרְכּוֹ לֹא יִסָּלֵא בְּפַז.
עָלָיו נֶאֱמַר: "בַּיּוֹם שֶׁיַּעֲבַר מִמְּקוֹמוֹ, אֲזַי חֻרְבָּן יָבוֹא עַל קְהִלַּת חַלַּב."

וְאָכֵן הָאִמְרָה שֶׁהִתְהַלְּכָה בְּחוּגֵי הַיְּהוּדִים הַיְקָרִים הַלָּלוּ, הָלְכָה וְהִתְקַיְּמָה. הַמְּצִיאוּת תָּאֲמָה אֶת הָאִמְרָה וְאַט אַט כְּפִי שֶׁשְּׁעוֹן הַחוֹל הוֹלֵךְ וְאוֹזֵל, זָרְמוּ הַיְּהוּדִים טִפִּין טִפִּין בְּדֶרֶךְ לֹא דֶרֶךְ לְמֶרְחֲבֵי הַחֹפֶשׁ הַמַּרְחִיב אֶת נִבְכֵי הַנֶּפֶשׁ.

רַבָּנֵי הַקְּהִלָּה הֵבִינוּ שֶׁסּוֹפָהּ שֶׁל הַקְּהִלָּה הוֹלֵךְ וְקָרֵב. הָרַב הַגָּאוֹן הַיָּשִׁישׁ ר' מֹשֶׁה מִזְרָחִי, הָלַךְ וְדָעַךְ מִיּוֹם לְיוֹם.

בְּנִסְבּוֹת הַזְּמַן כְּתַב-הַיָּד הָעַתִּיק הֻפְקַד בְּיָדוֹ לְמִשְׁמֶרֶת עַל יְדֵי מוֹשֵׁל הָעִיר דָּמֶשֶׂק. הַצּוֹרֵר הֶחְתִּימוֹ עַל מִסְמָךְ הָאוֹמֵר:

הרב משה מזרחי בידו הופקד הכתר למשמרת

"כָּל הַמּוֹצִיא כֶּתֶר זֶה מִתְּחוּמֵי סוּרְיָה, אַחַת דָּתוֹ לָמוּת!" יָדַע הַמּוֹשֵׁל אֶת עֶרְכּוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַיִּחוּדִי שֶׁל הַתַּנַ"ךְ הָעַתִּיק. הָרַב הַיָּשִׁישׁ נֶאֱסַף אֶל אֲבוֹתָיו. הֵבִינוּ שְׁנֵי הָרַבָּנִים הַיּוֹשְׁבִים עַל מִדִּין, הָרַב מֹשֶׁה טָוויל מֵעֵלִי הַכֹּהֵן וְהָרַב סַלִּים זַעַפְרָנִי, שֶׁיֵּשׁ לְהַעֲבִיר אֶת הַסֵּפֶר הַיָּקָר לִמְקוֹם מִבְטָחִים.

מָרְדְּכַי פָּאחָם הַגַּ'בָּן (מוֹכֵר הַגְּבִינוֹת), חָשׁ שֶׁתַּם זְמַנּוֹ בְּעִיר הוּלַדְתּוֹ - חַלַב. בְּהִיוֹתוֹ נָתִין פַּרְסִי נִתְּנָה לוֹ אֶפְשָׁרוּת לָנוּעַ בְּמֶרְחֲבֵי הַשִּׁלְטוֹן הַסּוּרִי הַלּוֹחֵץ וְהַנּוֹגֵשׂ. בְּאַחַד הַיָּמִים גֹּרַשׁ מִסּוּרְיָה, "בַּעֲוֹן" מְסִירוּת נַפְשׁוֹ לְאֶחָיו יִאמְרוּ הַשּׁוֹנְאִים. וְאִלּוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ יַגִּידוּ בִּזְכוּת מְסִירוּתוֹ לְמַעַן עַמּוֹ וּמוֹלַדְתּוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. פָּאחָם גֹּרַשׁ לָאָרֶץ הַשְּׁכֵנָה הַמֻּסְלְמִית שִׁיעִית - אִירָן.

אַךְ מָרְדְּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה לְשִׁלְטוֹן הֶעָרִיצוּת הַסּוּרִי. הוּא בִּקֵּשׁ רֵאָיוֹן אֵצֶל רֹאשׁ-מֶמְשֶׁלֶת פָּרָס אֵלָיו הֶזְמַן גַּם הַשַּׁגְרִיר הַסּוּרִי בְּטֶהֶרָן. בְּדִין וּדְבָרִים שֶׁהִתְפַּתַּח בַּמִּפְגָּשׁ יָצָא מָרְדְּכַי כְּשֶׁיָּדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה.

הָעִיר חַלַב צָהֳלָה וְשָׂמֵחָה וּמָרְדְּכַי שָׁב לְחַלַב מִמְּקוֹם גָּלוּתוֹ בַּעֲטֶרֶת עֹז וְאֹמֶץ.

הַזְּמַנִּים הִשְׁתַּנּוּ, תַּם הַפֶּרֶק שֶׁל עִיר אֲבוֹתָיו- ק"ק חַלַב. מְגַמַּת פָּנָיו הָיְתָה לְעִיר הַשְּׁכִינָה שֶׁאֲוִירָתָהּ מַחְכִּימָה וְאֶת אֲבָנֶיהָ יְחוֹנֵן וִינַשֵּׁק. הַתְּכוּנָה הָיְתָה גְּדוֹלָה בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל, זֶה לֹא מִכְּבָר אֲבָנָיו רָאוּ יָמִים קָשִׁים.

מָרְדְּכַי עָשָׂה אֶת הֶכָּנוֹתָיו הָאַחֲרוֹנוֹת לִנְסִיעָתוֹ. הִבִּיט בָּרַכֶּבֶת הַטְּרַאַמְבַּאוּי (רַכֶּבֶת הַמּוּנַעַת עַל יְדֵי חַשְׁמַל) הַחוֹלֶפֶת וְשׁוֹעֶטֶת לְמֶרְחֲבֵי הַמִּזְרָח חַסְרֵי הַתִּקְוָה. לִבּוֹ נִצְבַּט בְּקִרְבּוֹ עַל הֶעָבָר הַיּוֹנֵק אַלְפֵי שָׁנוֹת מָסֹרֶת יְהוּדִית יְצוּקָה וַאֲהוּבָה.

סָבַר לְעַצְמוֹ: "הַאִם זוֹהִי הַפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֶרְאֶה אֶת סִמְטָאוֹת רֹבַע "בַּחְסִיטָה" וּבָתָּיו? אֵיךְ עִירִי הַיְקָרָה פָּשַׂטְתְּ אֶת תַּכְשִׁיטֵי סוֹבְלָנוּת הַזָּהָב שֶׁבָּךְ וְהָפַכְתְּ לִהְיוֹת

עִיר צְמֵאַת דָּם וּמַשְׁטֵמָה?" הָרוּחַ הָרַעֲנָנָה הֵפִיחָה בְּלִבּוֹ תִּקְווֹת.

מְשִׁימַת חַיִּים

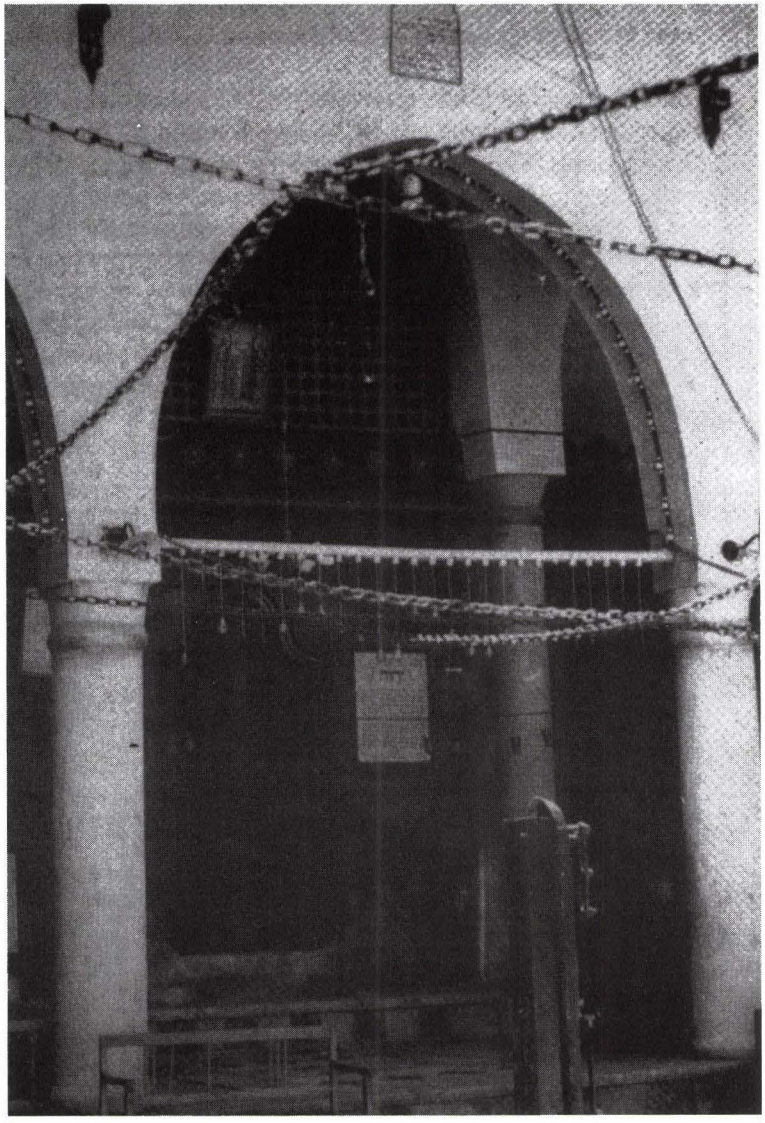
"מְרָאד, מְרָאד!" צָעַק לְעֶבְרוֹ מוֹבִיל הַגְּבִינוֹת הַוָתִיק בָּרְבּוּרְיַאן, כְּשֶׁהוּא מִתְנוֹדֵד עַל הַחֲמוֹר אֶרֶךְ הָאָזְנַיִם. מָרְדְּכַי בַּעַל בֵּית-הַחֲרֹשֶׁת לְגְבִינוֹת, נִפְנֵף בְּאִי תְּשׁוּמַת-לֵב וְהִמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל. לִבּוֹ וּמַחְשְׁבוֹתָיו הֵרִיצוּ פַּסֵּי מַחְשָׁבוֹת הַמִּשְׁתָּרְעִים לְאֹרֶךְ שְׁנוֹת דּוֹר. עֲלִילוֹת וּמַרְאוֹת שֶׁיָּכְלוּ לְמַלֵּא מְגִלּוֹת שְׁלֵמוֹת.

פָּסַע פְּסִיעוֹת נֶצַח נְצָחִים בְּמַעֲלֵה הַמַּדְרֵגוֹת הַמּוֹבִילוֹת לְהֵיכַל בֵּית-הַכְּנֶסֶת. קִירוֹת הַבַּיִת כְּאִלּוּ קַדּוּ קִדָּה לְאוֹת פְּרִידָה וְאֶבֶן הָעֶנָק שֶׁמִּדּוֹתֶיהָ כְּמִנְיַן ח' וְג', רָמְזָה בְּעֵינֶיהָ וְקָרְצָה לְמָרְדְּכַי - "ח"ג לְךָ מָרְדְּכַי לְאֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ!"

מָרְדְּכַי מִתְרַגֵּשׁ וּמַזִּיעַ, מוֹחֶה אֶגְלֵי זֵעָה וּמְמַהֵר לְמִקּוֹם הַמִּפְגָּשׁ עִם שְׁאֵרִית חַכְמֵי הָעֵדָה, הרה"ג חָכָם מֹשֶׁה טָוויל מֵעֵלִי הַכֹּהֵן שֶׁלּוֹ הַכְּהֻנָּה וְלוֹ הַמָּסוֹרָה וְהַמְּסִירָה.
וְלִימִינוֹ הָרַב שְׁלֹמֹה זַעַפְרָנִי זצ"ל, כְּשְׁמוֹ כֵּן הוּא אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמַשְׂרֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם.

מְסַפְּרִים אוֹדוֹתָיו שֶׁנִּפְגַּע בִּתְאוּנַת דְּרָכִים עַל יְדֵי רֶכֶב. סֵרֵב לְהַפְלִיל אֶת הַנֶּהָג וּבְהִיוֹתוֹ שְׁכִיב מְרַע הִתְבַּקֵּשׁ עַל יְדֵי הָרַשָּׁיוֹת לְהָעִיד כְּנֶגֶד הַנֶּהָג. הֶחָכָם סֵרֵב וְתָבַע בְּתֹקֶף לֹא לִתְבֹּעַ אֶת הַנֶּהָג הַיְּהוּדִי. יְחוּסוֹ טָבוּעַ בְּשֵׁם מִשְׁפַּחְתּוֹ כְּתַבְלִין "הַזְּעַפְרָן" שֶׁכַּמּוּתוֹ זְעִירָה וְאֵיכוּתוֹ כַּבִּירָה.

הָרַבָּנִים הָיוּ סְפוּנִים עַל כִּסְאוֹת הָעֵץ הָעַתִּיקִים הָעוֹבְרִים בִּירֻשָּׁה מֵאָב לְבֵן אַלְפֵּי שָׁנִים, עֵת יוֹאָב בֶּן-צְרוּיָה בָּנָה אֶת מִשְׁכַּן בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַקַּדְמוֹן. הִתְרַגְּשׁוּת אָפְפָה אֶת שְׁנֵי הָרַבָּנִים.

תמונה חלון בכותל המערבי של ביהכנ״ס הגדול
בחלב, ומעליו כתובת של ״עלי בר-נתן״.

הִתְלַחֲשׁוּ בֵּינֵיהֶם בְּעֵרְנוּת לִחְשׁוּשֵׁי סוֹדוֹת וְרָזִים. נֶפֶשׁ אָדָם לֹא הָיְתָה בַּמָּקוֹם מִלְּבַדָּם. יָדוֹעַ יָדְעוּ שֶׁאָזְנַיִם לַכֹּתֶל וְאָזְנֵי הַמִּשְׁטָר הַסּוּרִי כְּרוּיוֹת לִשְׁמֹעַ כָּל רַחַשׁ יְהוּדִי.

שִׁקְשׁוּק צַעֲדֵי רַגְלָיו שֶׁל מָרְדְּכַי פָּאחָם, הִדְהֵד בְּמֶרְחֲבֵי הַהֵיכָלוֹת הָעֲצוּמִים שֶׁל בֵּית-הַכְּנֶסֶת.

שָׁמְעוּ הָרַבָּנִים אֶת פַּעֲמֵי צְעָדָיו, נִשְׁתַּתְּקוּ וְהִמְתִּינוּ מְרֻכָּזִים לְבוֹאָהּ שֶׁל הַדְּמוּת הַמִּסְתּוֹרִית וְהַצִּיּוּרִית.

"בָּרוּךְ הַבָּא, בָּרוּךְ הַבָּא!" בֵּרְכוּ בְּצוֹתָא אֶת הַיְּהוּדִי הַקָּרוּא.

"בְּרוּכִים הַנִּמְצָאִים כְּבוֹד הָרַבָּנִים" הֵשִׁיב לָהֶם בַּכָּבוֹד הָרָאוּי.

"תְּפָדַאל!" (בְּבַקָּשָׁה) הִצִּיעַ חָכָם מֹשֶׁה טָוויל לְמוֹכֵר הַגְּבִינוֹת מָקוֹם בְּקִרְבָתוֹ הַצְּמוּדָה.
אָפוּף זִכְרוֹנוֹת וּמַחְשָׁבוֹת, הִתְיַשֵּׁב מָרְדּוּכָה לְיַד הָרַב מֹשֶׁה טָוויל.

הָרַב מֹשֶׁה הִטָּה אֶת גּוּפוֹ וְהִמְתִּיק בְּלַחַשׁ: "יָא מְרָאד אִיבְּנִי, יֵשׁ לִי דָּבָר לְסַפֵּר לְךָ אֲבָל מְפַחֵד אֲנִי עָלֶיךָ, אֲנִי חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יֵשׁ סַכָּנַת נְפָשׁוֹת וּמִי שֶׁיִּתָּפֵס בְּדָבָר זֶה יֵחָתֵךְ לַחֲתִיכוֹת..."

מָרְדְּכַי הַמְיֻמָּן וְהַמְנֻסֶּה, שָׁרָאָה אֶת מַלְאַךְ הַמָּוֶת מוּל עֵינָיו, וּמִתֵּרְגֵּל בָּזֶה, שָׁאַל אֶת הָרַב בְּקֹצֶר רוּחַ:
"וּבְכֵן חָכָם, בַּמֶּה מְדֻבָּר?"

הִתְיַעֲצוּ שְׁנֵי הַחֲכָמִים בֵּינֵיהֶם. חָכָם מֹשֶׁה טָוויל נִרְאָה כִּי הַדָּבָר קָשֶׁה עָלָיו.

זוֹהִי מְשִׁימָה בָּהּ מֻנָּח מִצַּד אֶחָד עַל הַכַּף חַיֵּי אָדָם. וּמִצַּד שֵׁנִי הַאִם לְהַשְׁאִיר אֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים-כֶּתֶר חַלַּב יְצִירַת הַמּוֹפֵת שֶׁל הָעֵדָה בִּידֵי מִשְׁטָר צְמֵאֵי הַדָּם?!

מָרְדְּכַי הִפְצִיר בָּרַב. הַחוּשׁ הַשִּׁשִּׁי אוֹתוֹ פִּתַּח בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנִים הִבְחִין בַּמְּשִׁימָה הַהִיסְטוֹרִית הָעוֹמֶדֶת בְּרוֹמוֹ שֶׁל הֵיכָל. בַּסּוֹף קָרָא הַכֹּהֵן לְחָכָם סַלִּים וְהִתְיַעֵץ עִמּוֹ.

חָכָם סַלִּים נִשְׁמַע הֶחְלֵטִי וְלַחַשׁ לָרַב הַכֹּהֵן: "אִם הוּא מְעֻנְיָן לָקַחַת אֶת הַמְּשִׁימָה הַקָּשָׁה, אֲזַי תֵּן לוֹ אֶת הַדָּבָר."

חָכָם טָוִיל שָׁמַע אֶת שִׁקּוּל דַּעְתּוֹ הַנִּמְרָץ שֶׁל חֲבֵרוֹ לָרַבָּנוּת וְחָלְפוּ חֲשָׁשׁוֹתָיו. הַכֹּהֵן סִפֵּר לְמָרְדְּכַי אֶת גֹּדֶל הַמְּשִׁימָה:

"וּבְכֵן מוֹרְדוֹךְ, הַמְּדֻבָּר הוּא בְּכֶתֶר הַתּוֹרָה שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר."

שָׁמַע הַגַּבַּאי אוֹדוֹת הַסֵּפֶר וְאוֹרוֹ עֵינָיו. הַמְּשִׁימָה הִדְלִיקָה נוּרִיּוֹת בְּשֶׁלֶל צְבָעִים בְּנִשְׁמָתוֹ.

הַמְּשִׁיךְ הָרַב טָוויל: "הָעֵדָה הוֹלֶכֶת וּמִתְמַעֶטֶת וְאֵין אָנוּ רוֹצִים שֶׁהַכֶּתֶר יִשָּׁאֵר בִּידֵי הַמֶּסְלְמִים. הַאִם מַסְכִּים אַתָּה לָקַחַת אֶת הַכֶּתֶר וּלְהַעֲבִירוֹ לְאֶרֶץ מִבְטָחִים? אַךְ יָא אִיבְּנִי דָּמְךְ בְּרֹאשֶׁךְ וּבְרֹאשֵׁנוּ בְּאִם יִתְפַּסוּךְ, דִּינְךְ דִּין מָוֶת!"

מָרְדְּכַי נִרְעָשׁ וְנִרְגָּשׁ, חָשׁ בְּפַעֲמֵי הַהִיסְטוֹרְיָה הַמְּלַטְּפִים וּמְרַפְּדִים אֶת קוֹרוֹת חַיָּיו וּמוֹסִיפִים יַהֲלוֹם לְכֶתֶר עֲלִילוֹתָיו הַסּוֹעֲרִים. עַל אֲתָר הֵשִׁיב: "אֲנִי לֹא מְוַתֵּר עַל זְכוּת זוֹ! בַּדָּם וּבָאֵשׁ מוּכָן אֲנִי לְהַעֲבִיר אֶת הַכֶּתֶר. בְּעֶזְרַת הָאֵל בִּלְבַד אַעֲבִיר אוֹתוֹ. אִם נִגְזַר עָלַי לְהֵחָתֵךְ לַחֲתִיכוֹת, מוּכָן אֲנִי. "כֹּל וַואחֶד בִּיגִ'י יוֹמוֹ" (כָּל אֶחָד בָּא יוֹמוֹ) וְזֶה יִהְיֶה יוֹמִי הַכָּתוּב. אֲנִי לֹא אַשְׁאִירוֹ בִּידֵי הַגּוֹיִים הַטְּמֵאִים הַלָּלוּ!"

נִרְאָה כִּי נְחִישׁוּתוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי פָּאחָם לְבַצַּע אֶת הַמְּשִׁימָה הִרְגִּיעָה אֶת הַנּוֹכְחִים. הָעַזּוּת שֶׁל קְדֵשָׁה שֶׁבּוֹ, הֵפִיגָה אֶת חֲשָׁשׁוֹתֵיהֶם הַכְּבֵדוֹת.

"יָא-מָרָאד!" הִמְשִׁיךְ הָרַב טָוויל בְּנִימַת קוֹל מְעוֹדֶדֶת: "לְמִי תִּמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר?"

מָרְדְּכַי הֵשִׁיב: "אֵינִי יוֹדֵעַ יָא-חָכָם."

"יָא-מָרְדוּכָה!" הִמְשִׁיךְ הָרַב לְהַנְחוֹת אֶת הַשָּׁלִיחַ. "כָּל זֹאת עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת בְּסוֹדִיוּת. מֻמְשָׁלוֹת וּנְשִׂיאִים מְעֹרָבִים בָּאוֹצָר הַיָּקָר הַזֶּה לָכֵן 'דִּיר בָּאלָק!' כְּלוֹמַר, הִזָּהֵר! בְּסִיּוּם הַשִּׂיחָה פָּנוּ בְּצֹמֶת הַדְּרָכִים כָּל אֶחָד לְפִי דַּרְכּוֹ וּמַחְשְׁבוֹתָיו.

סוֹף דֶּרֶךְ אֶרֶ"ץ

הָעֶרֶב אַט אַט נָסַךְ אֶת צִבְעוֹ הַמַּשְׁחִיר עַל הַבָּתִּים הַצְּפוּפִים. מָרְדְּכַי הִבִּיט מִמְּרוֹמֵי הַגְּוִוטְרָא לִפְנֵי הַמַּעֲרָב הַמְּאִירִים.

קַרְנֵי אוֹר אַחֲרוֹנִים שֶׁל בּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְזִרִיחָתָהּ בַּמַּעֲרָב הֵאִירוּ אֶת הַמֶּרְחָבִים.

נְשִׁימוֹת עֲמֻקּוֹת וּגְנִיחוֹת יָצְאוּ מִפְּרֵי רֵאוֹתָיו הַסְּפוּגִים הִתְרַגְּשׁוּת. צִפָּה לְאַדְמוֹן כֹּהֵן הַנֶּאֱמָן עַל הַכֶּתֶר.

עֲלֵי הַבּוֹטְנָה הֶחָלַבִּית רִשְׁרְשׁוּ וְשָׁרוּ אֶת שִׁירַת הַלַּיִל הַסָּמוּי וְהַמִּסְתּוֹרִי. בֵּין עַנְפֵי הָעֵץ הִסְתַּתְּרוּ גַּרְעִינֵי הַפִּיסְטּוּק הֶחָלַבִּי הֶעָדִין וְהָאֵיכוּתִי. מְחוֹגֵי בֵּית-הַזְּמַן נָעוּ וְחָלְפוּ בִּיעָף אַחַר חֲצוֹת לַיִל. הִגִּיעָה עֵת הָאַשְׁמֹרֶת הַשְּׁנִיָּה וְאַדְמוֹן הַכֹּהֵן שְׁמוֹ יִזָּכֵר לְטוֹב, פָּסַע חֲרִישִׁית לְבֵיתוֹ הַמְּהֻדָּר שֶׁל מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי.

הָעִיר חָלַב נָמָה אֶת שְׁנָתָהּ בִּרְגִיעָה וּמִתַּחַת לִפְנֵי הַשֶּׁטַח רָחֲשׁוּ שִׁלְיחֵי מַיִם חַיִּים לְעִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם.

אַדְמוֹן נָשָׂא אֶת מִטְעַן הַקֹּדֶשׁ עַל גּוּפוֹ, מֻחָשָׁשׁ שֶׁמָּא "הֶחָרָס" שׁוֹמֵר הָעִיר יָחוּשׁ בַּתְּכוּנָה הַלֵּילִית.

יַנְשׁוּף חַד עֵינַיִם עָט בִּתְנוּפָה פִּתְאוֹמִית לְקַן גּוֹזְלֵי יוֹנָה, אַךְ הֶחְטִיא אֶת מְשִׁימָתוֹ וְשָׁב חָצוּף וְכָעוּס לְמִנְהֶרֶת הָרוּחַ הַמַּרְקִיבָה.

בִּצְעָדִים מְהִירִים עָלָה לְבֵיתוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי פָּאחָם. זְרִיזוּתוֹ נָבְעָה מֵחֲשָׁשׁ שֶׁמָּא יִתָּפֵס אוֹ רָצָה לוֹמַר: "אֶת מִשְׁמֶרֶת פִּקָּדוֹן יָקָר-הָעֶרֶךְ סִיַּמְתִּי".
מָרְדְּכַי עָמַד מֵאֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת וְשָׁאַל לַסִּיסְמָה הַמֻּסְכֶּמֶת. מֵאֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת עָמַד אַדְמוֹן בּוֹעֵר מֵרִתְחַת הַמִּשִׁימָה.

"בָּאתִי לְגַנִּי..." מָסַר אֶת הַסִּיסְמָה.

"אֲחוֹתִי כַּלָּה..." הֻשִׁיבוֹ בַּעַל הַבַּיִת. הַדֶּלֶת נִפְתְּחָה בִּפְנֵי כִּתַּב-הַיָּד.

חכם אדמון כהן נושא ספר תורה

הַשַּׁחַר הִפְצִיעַ עִם צִיּוּץ שְׁחרוּרִים מְרַעֲנֵן. שִׁקְשׁוּק גַּלְגַּלֵּי עֶגְלָתוֹ שֶׁל רַחְמוֹ שָׁהִינוּ הִשְׁתַּלְּבוּ עִם זִמְזוּמֵי מַנְגִּינָה בְּמָקָאם נַהַוונְד עַלֵּיז. הָעֶגְלוֹן נִשְׁלַח לֶאֱסֹף אֶת מָרְדְּכַי פָּאחָם וַחֲפָצָיו לִנְמַל הַתְּעוּפָה - חַלַּב.

דַּרְכֵי רַחֲמִים

"סַבַּאח אֶל כֵּיר (בִּקֵּר מְבֹרָךְ) יָא מוֹרְדוֹך" מְבָרֵךְ הָעֶגְלוֹן תְּמִים-הַשֵּׁם אֶת מוֹכֵר הַגְּבִינוֹת הַוָּתִיק.

"סַבַּאח אֶל נוּר" (בִּקֵּר מָלֵא נְהָרוֹת) הֵשִׁיב לוֹ הַגַּבָּן בִּבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ מַטְבֵּעַ עִם שְׁנֵי צְדָדִים.
בְּזְרִיזוּת נִטְעָנִים הַמִּטְעָנִים וְהָרַכָּב עִם רוֹכְבוֹ יָצְאוּ לִנְמַל הַתְּעוּפָה.

"לְאָן, לְפָלַסְטִין?" שָׁאַל רַחְמוֹ אֶת נוֹשֵׂא הַכֶּתֶר בְּגַעְגּוּעִים.
מָרְדְּכַי הֵשִׁיב בְּמְנוֹד רֹאשׁ "כֵּן".
דְּמָעוֹת נָפְלוּ מֵעֵינֵי בַּעַל-הָעֲגָלָה. עֵינָיו כָּלוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שָׁם נִמְצָאִים בָּנָיו וּבְנוֹתָיו.

שְׁנֵי הַיְּהוּדִים דּוֹמְמִים בְּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם. כָּל אֶחָד וְשַׂרְעַפָּיו עִמּוֹ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לַיַּעַד הַמְּבֻקָּשׁ, פָּתַח מָרְדְּכַי אֶת אַרְנָקוֹ, כְּדֵי לְשַׁלֵּם לְבַעַל-הָעֲגָלָה.

העגלה עם הפרד של רחמו שהינו

רַחְמוֹ סֵרֵב לְקַבֵּל אֶת כַּסְפּוֹ. הִבִּיט בִּפְנֵי פָּאחָם בְּכְאֵב, הוֹצִיא מַג'ידִי תֵּרְכִּי וּבִבְכִי שָׁפוּף בְּקֹשׁ מִמָּרְדְּכַי: "אָנָּא מִמְּךָ, הֱיֵה שְׁלִיחַ מִצְוָה. בָּרֵגַע שֶׁתִּדְרֹךְ עַל אַדְמַת פָּלַסְטִין, תֵּן אֶת הַכֶּסֶף לִצְדָקָה וְהָאֱלֹהִים יִשְׁמֹר דְּרָכֶיךָ וּצְעָדֶיךָ".

הָעֻגְלוֹן בְּחוּשָׁיו הַטִּבְעִיִּים חָשׁ בְּגֹדֶל הַמְּשִׁימָה הַמֻּנַּחַת עַל כְּתֵפָיו הָרְחָבוֹת שֶׁל מָרְדְּכַי הַיְהוּדִי.

פַּעֲמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְנַצְנְצִים

אוּלַם בֵּית-הַנְּתִיבוֹת שָׁקַק חַיִּים. רוֹכְלִים נוֹשְׂאִים עַל גַּבָּם מַשְׂקָאוֹת קָרִים וְצוֹעֲקִים בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת: "שְׂרָאב אֶל-לוֹז שְׂרָאב..." עוֹרְרוּ אֶת לָקוֹחוֹתֵיהֶם הַטְּרוּדִים מֵעָמַל הַדֶּרֶךְ. סַבָּלִים לְחוּמֵי רֹשֶׁף נָשְׂאוּ מַשָּׂאָם בְּנִמְרָצוּת אֵין קֵץ, כְּדֵי לְפַזֵּר אֶת הַנּוֹסְעִים לְכָל קַצְוֹת תֵּבֵל.

מָרְדְּכַי מְהֻסָּס הָלַךְ בִּמְתִינוּת. לְחָיָיו הַחֲטוּבוֹת הֶעֱנִיקוּ לוֹ אֲרֶשֶׁת חֲשִׁיבוּת.

הוּא חָשׁ שֶׁשַּׂר הַהִיסְטוֹרְיָה טוֹפֵחַ בְּכִתֵּפָיו וּמַסְבִּיר לוֹ פָּנִים. "הִנֵּה מָרְדְּכַי בֶּן סֶלְטָנָה (בֶּן הַמַּלְכָּה) עוֹמֵד לְבַצַּע מְשִׁימָה שֶׁתִּזָּכֵר לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת!!"

מַחְשָׁבָה זוֹ הִפְעִימָה אֶת רוּחוֹ. חָשׁ כִּי אַלְפַּיִם שָׁנָה מְנֻחוֹת עַל כַּף יָדוֹ. טִפֵּס לִנְקֻדַּת הַבִּקֹּרֶת בִּתְעָזָה וּלְלֹא רִגְשֵׁי נְחִיתוּת.

הַתּוֹר הַמִּתְמַשֵּׁךְ שֶׁל הַנּוֹסְעִים גָּרַם לְעַצְבָּנוּת בְּקֶרֶב הַנּוֹכְחִים.
מִתְּיקוֹ שֶׁל אֶחָד הַנּוֹסְעִים הֵצִיצָה תַּרְנְגֹלֶת כְּנוּעַת כַּרְבֹּלֶת בַּעֲלַת עֵינַיִם טְרוּטוֹת, כַּנִּרְאֶה נִשְׁלְחָה בִּיצּוּא אִישִׁי לְחו"ל.

מָרְדְּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה

אַט אַט הִגִּיעַ תּוֹרוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי פָּאחָם לְהִבָּדֵק בְּבִקֹּרֶת הַדַּרְכּוֹנִים.

צְבִיטוֹת מְצִיקוֹת הִרְקִידוּ אֶת חַלְלֵי קִבָּתוֹ וְרִשְׁרוּשִׁים נִשְׁמְעוּ מִקִּרְבָיו. פְּקִיד-הַמֶּכֶס הַמְשֻׁפָּם סָקַר אֶת סְבִיבוֹתָיו בַּחֲשִׁיבוּת עַצְמִית.

מָרְדְּכַי סָעַר מִבִּפְנִים הִגִּישׁ אֶת דַּרְכּוֹנוֹ. פְּקִיד הַמֶּכֶס נָטַלוֹ בְּצוּרָה הֲפוּכָה. מִיָּד הֵבִין מָרְדְּכַי שֶׁעַם-הָאָרֶץ לְפָנָיו וְאַנְחַת רְוָחָה פָּרְצָה לַחֲלַל בֵּית-חֲזֵהוּ. אַךְ הַסּוּרִים עַם קְשֵׁה עֹרֶף הֵמָּה.

חֲבֵרוֹ הַפָּקִיד הִבְחִין בַּבּוּשָׁה, חָטַף אֶת הַדַּרְכּוֹן וּבָדַק אֶת הַפַּסְפּוֹרְט לִפְנַי וְלִפְנִים. לְבַסּוֹף פָּקַד עַל מָרְדְּכַי לִפְתֹּחַ חֲפָצָיו.

אָה יָא מָרְדְּכַי, הִגִּיעַ רֶגַע הָאֱמֶת! רָצָה לוֹמַר: "תָּמוּת נַפְשִׁי עִם הַסּוּרִים." אַךְ אָמַר: "תָּמוּת נַפְשָׁם עִם עַצְמָם." "לִיסַּע בִּישׁוּף! עוֹד עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל זֶה יַחְטֹף מִמֶּנִּי." חָשַׁב בְּלִבּוֹ.

מָרְדְּכַי פָּאחָם הֵחֵל לִצְעֹק וְלָרִיב עִם הַפָּקִיד. "אֵינְךָ מִתְבַּיֵּשׁ יָא חָצוּף?" הַלָּה הֵפְתִּיעַ מִקַּבָּלַת הַפָּנִים הַחֲמִימָה וְעוֹד מִיהוּדִי.

פָּקִיד הַדַּרְכּוֹנִים הִתְקַפֵּל קִמְעָא וְטָעַן בְּהִתְנַצְּלוּת: "אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת עֲבוֹדָתִי!"

הַנּוֹסְעִים הַמְּרוּטִים מֵהַסַּחֶבֶת בַּבְּדִיקָה רָטְנוּ וְהִתְאוֹנְנוּ. מְנַהֵל בֵּית-הַמֶּכֶס חִישׁ מַהֵר הוֹפִיעַ וְתָהָה עַל קַנְקַנָּם וְעַל מְדוֹנָם שֶׁל הַנִּצִּים.

שָׁאַל: "בַּמֶּה הָעִנְיָן?" הַפָּקִיד הִסְבִּיר אֶת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הָעִנְיָנִים.

מְנַהֵל הַמֶּכֶס שָׁאַל: "מַה שִּׁמְךָ?"

וְהַלָּה הֵשִׁיב: "מָרְדְּכַי פָּאחָם".

מְנַהֵל הַמֶּכֶס הִמְשִׁיךְ בַּחֲקִירָה: "הַאִם הִגְלוּ אוֹתְךְ לְפָרָס?"

מָרְדְּכַי הֵשִׁיב בְּנַחַת. נִרְאָה כִּי יָד נֶעֱלֶמֶת הֶעֱנִיקָה מִטְרִיָּה נַפְשִׁית מְחַזֶּקֶת לִמְסִירוּת נַפְשׁוֹ.

"אַתָּה לֹא מִתְבַּיֵּשׁ, יָא-כּוֹפֵר יָא-בּוֹגֵד..." גִּלָּה הַמְנַהֵל אֶת צִפָּרְנָיו. "אֵיזֶה עַזּוּת מֵצַח יֵשׁ בְּךְ, אֵיךְ אַתָּה לֹא מְפַחֵד לַחְזֹר אַחֲרֵי שֶׁהִגְלוּ אוֹתְךְ?"

מָרְדְּכַי קָטַע אֶת דְּבָרָיו שֶׁל הַגּוֹי הַמִּצְטָרֵם וְעָנָה: "אֵינֶנִּי חַיָּב לֹא לְךְ וְלֹא לִמְדִינַת סוּרְיָה דָּבָר. רַק בְּרָכָה יֵשׁ לָכֶם מִמֶּנִּי".

הַמְנַהֵל הַגּוֹי הֻפְתַּע מֵעַזּוּת פָּנָיו שֶׁל הַיְּהוּדִי, נִרְתַּע מְעַט לְאָחוֹר וּפָקַד עַל הַפָּקִיד: "עֲזֹב עֲזֹב (עִיפּוֹ עִיפּוֹ...) אַל תִּחַפֵּשׂ בַּחֲפָצָיו זֶה אִבֵּן אֶל מוֹת (זֶהוּ בֶּן-מָוֶת). תֵּן לוֹ לְהִסְתַּלֵּק מִכָּאן וְלֹא נִרְאֶה אֶת פַּרְצוּפוֹ לְעוֹלָם!..."

מָרְדְּכַי נָטַל חֶפְצָיו לְלֹא שְׁהִיּוֹת, כְּשֶׁהוּא נוֹשֵׂא עַל גַּבּוֹ אֶת הַכֶּתֶר עִם אַלְפַּיִם שְׁנוֹת גָּלוּת הַנִּשָּׂאִים עַל כַּנְפֵי הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל הַמּוֹרֶה לַנְּבוֹכִים אֶת הַחֹפֶשׁ לְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים בְּבִירַת הַנֶּצַח יְרוּשָׁלַיִם.

מִצְוַת פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים
מְשַׁחְרֶרֶת
עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ.

יֶלֶד הָאֶתְרוֹגִים

וְסֵף, בְּנָהּ יְחִידָה שֶׁל חַנָּה זִיאַת הָאַלְמָנָה, הָיָה מַה שֶּׁנִּקְרָא בְּפִי כָּל "פַּהִים" כְּלוֹמַר חָכָם. בָּבַת עֵינָהּ שֶׁל אִמּוֹ. יֶלֶד זְהוּב תַּלְתַּלִּים, בַּעַל עֵינַיִם תְּכוּלוֹת וּמַבָּט עָמֹק שָׁפוּךְ בְּתוֹכָן. אֵין סָפֵק שֶׁמּוֹת אָבִיו הִשְׁפִּיעַ עַל אִישִׁיוּתוֹ. בְּתַקֶּף הַנִּסְבּוֹת הָפַךְ לִהְיוֹת גֶּבֶר בַּעַל אַחֲרָיוּת.

"בַּעֲדִי!", (כִּנּוּי חִבָּה לְיֶלֶד) קָרְאָה חַנָּה לִבְנָהּ: "קַח אֶת מַגָּשׁ הַפִּתּוֹת לְ"פִּירָאן" שִׁירוֹ (מַאֲפִיַּת שִׁירוֹ)". מַאֲפִיָּה הַשַּׁיֶּכֶת לְדָוִד הַנַּחְתּוֹם שְׁבַע הַיָּמִים.

"אֶה יָא אִמִּי..." הֵשִׁיב בְּנָהּ בְּכֹבֶד רֹאשׁ וּבְצַיְתָנוּת.

לָקַח אֶת הַמַּגָּשׁ עַל רֹאשׁוֹ וְהָלַךְ בִּמְתִינוּת בְּמוֹרַד הַשְּׁבִיל רָצוּץ הָאֲבָנִים הַמְסֻתָּתוֹת, שֶׁשְּׁנֵי הַזְּמַן שָׂחֲקוּ אוֹתָן אַט אַט וְשָׁווּ לָהֶן מַרְאֶה שֶׁל כֹּתֶל מָלֵא מַהֲמוֹרוֹת. בְּעִקּוּל הַסִּמְטָה הִשְׁתַּהָה קְמְעָא, כְּדֵי לְאַזֵּן אֶת הַמַּגָּשׁ. "טְרַאח..." הַמַּגָּשׁ הֵפַל וְכַדּוּרֵי הַבָּצֵק, שֶׁנּוֹעֲדוּ לְשַׁבָּת הִתְגּוֹלְלוּ בְּבֹשֶׁת פָּנִים בְּמוֹרַד הַשְּׁבִיל, כְּשֶׁרֶפֶשׁ דָּבֵק בָּהֶם. רָצוּ לוֹמַר: "נוֹעַדְנוּ לְשַׁבָּת וְנִזְרַקְנוּ לְאַשְׁפָּתוֹת."

הַחֲטִיפָה

גֶּבֶר גְּבַהּ קוֹמָה וּפָנָיו מְכֻסּוֹת בְּ"עַבָּיָה" (סוּג שֶׁל אָרִיג לְכִסּוּי הָרֹאשׁ), הִתְנַפֵּל עַל הַיֶּלֶד הַקָּטָן חֲסַר הָאוֹנִים כְּשֶׁהוּא מַלְהִיב אֶת נַפְשׁוֹ הַבַּהֲמִית בְּלִחְישׁוֹת: "אַלָּה הוּא אַכְבָּר, אַלָּה הוּא אַכְבָּר!" כִּסָּהוּ בְּשִׂמְיָכָה וְסָתַם אֶת פִּיו בְּחָזְקָה. הַיֶּלֶד נִסָּה לְהִשְׁתַּחְרֵר, אַךְ לַשָּׁוְא.

הַשָּׁה הַתָּמִים הָיָה עָקוּד בֵּין זְרוֹעוֹתָיו הָאֵימְתָנִיּוֹת שֶׁל בֶּן עֲרָב. הַבֶּדוּאִי הֶחָסֹן, נָטַל אֶת הַיֶּלֶד וּמִהֵר לְעֵבֶר פַּאֲתֵי הָעִיר שָׁם שָׂכַן מַאֲהָל בְּנֵי קֵדָר.

שַׁדְּרֵי הָאֶתְרוֹגִים

ר' יִשְׂרָאֵל עַבָּאדִי זצ"ל, קָרָא לְעוֹזְרוֹ ר' יִצְחָק שְׁחֵיבָּר לְקֶרֶן בֵּית-הַמִּדְרָשׁ. שָׁם הָיָה מְקוֹם מוֹשָׁבוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ.

וְכָךְ אָמַר: "יָא אִיבְנִי סָאחוּאָה (כְּנוּי חִבָּה לַשֵּׁם יִצְחָק), רְאֵה! חַג הַסֻּכּוֹת מִתְקָרֵב וּבַעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַקָּרָה פָּגְעָה בִּיבוּל הָאֶתְרוֹגִים בְּעִירֵנוּ ק"ק. אָסַפְתִּי מָגִ'ידִי לְמָגִ'ידִי מִכַּסְפֵּי בְּנֵי הָעִיר הַיק"א.
קַח אֶת הַכֶּסֶף הַזֶּה שִׁיד חֵלַק (אֱזוֹר מָתְנֶיךָ!) וְלֵךְ לְאַרְצוֹת תּוּגְרְמָה. אָנָּא, הָבֵא אֶתְרוֹגִים כְּשֵׁרִים וּמְהֻדָּרִים. בְּחַר אֶת הַנָּאִים וְהַמֻּבְחָרִים בְּיוֹתֵר! לְמִשִּׁימָה זוֹ תְּצָרֵף אֶת יְשׁוּעָה דַּבַּח הַבָּקִיא בִּלְשׁוֹן הַלָּדִינוֹ וְיִהְיֶה לְךָ לְעֵזֶר."

יִצְחָק אָרַז מְעַט דְּבָרִים וְתֵאֵם אֶת סִדּוּרָיו הָאַחֲרוֹנִים עִם חֲבֵרוֹ לַמַּסָּע. לִפְנֵי צֵאתָם, בֵּרֵךְ אוֹתָם הָרַב בְּבִרְכַּת סְעוּ לְשָׁלוֹם וְחִזְרוּ לְשָׁלוֹם! "וְאַלְלָה יִרְדָּא עֲלֵיכוֹם (ה' יִהְיֶה עִמָּכֶם בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלְכוּ!).

בְּהַגִּיעָם לִנְמַל "לַדְקִיֶּה", חִפְּשׂוּ אֲנִיָּה שֶׁמַּטָּרַת יְעוּדָהּ הִיא אֶרֶץ אִיטַלְיָה. הַכָּרוּז הוֹדִיעַ שֶׁהָאֳנִיָּה "לַיְיס טַיְים", עוֹמֶדֶת לָצֵאת לַדֶּרֶךְ. שְׂכַר הַדֶּרֶךְ שֻׁלַּם וְהֵם עָלוּ לַסְּפִינָה. אֶת מַסַּת הַפְּנַאי, הֶעֱבִירוּ בֵּינֵיהֶם בְּשַׁקְלָא וְטַרְיָא. "אַרְכָּה הַדֶּרֶךְ וְזוֹהִי הִזְדַּמְּנוּת פַּז לִלְמֹד אֶת הִלְכוֹת אַרְבַּעַת-הַמִּינִים" סָח ר' יִצְחָק לַחֲבֵרוֹ יְשׁוּעָה.

יֶלֶד הַסְּפִינָה

יָשְׁבוּ וְלָמְדוּ מַסֶּכֶת סֻכָּה וְדִינֶיהָ, כְּשֶׁהֵם מְפַלְפְּלִים בֵּינֵיהֶם, זֶה מַקְשֶׁה וְזֶה מַתִּיר.

בִּרְתִחַת הַוִּכּוּחַ, חָלַף לְיָדָם יֶלֶד בַּעַל עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת וַעֲצוּבוֹת, שֶׁפַּחַד נִבָּט מִתּוֹכָן.

פָּנָיו הָיוּ מְפֻיָּחוֹת וְגוּפוֹ עָטוּי בְּגָדִים בְּלוּיִים. ר' יִצְחָק הֵסִיט עֵינָיו מֵהַגְּמָרָא וְלִוָּה אֶת הַנַּעַר בְּעֵינָיו. הָעֻלָּם מָשַׁךְ אֶת תְּשׂוּמַת לִבּוֹ.

"עָגִ'יב, מִין הָדָא אֶל וָלָד? (מוּזָר! מִי הוּא זֶה הַיֶּלֶד?)" לָחַשׁ סָפֵק לְעַצְמוֹ סָפֵק לְבֶן פְּלֶגָתוֹ.

"עִיפוֹ! (עָזֹב!) יֶלֶד מִן הַגּוֹיִים." הֵשִׁיב לוֹ יְשׁוּעָה.
לְמָחֳרָת נִסָּה ר' יִצְחָק לְרַצּוֹת אֶת הַיֶּלֶד כְּבוּי הָעֵינַיִם, אַךְ לַשָּׁוְא. הַיֶּלֶד חָמַק וּבָרַח בְּבֶהָלָה.

יִצְחָק אָמַר: "אִם כָּךְ, בְּתַחְבּוּלוֹת נַעֲשֶׂה לוֹ..." טִכֵּס עֵצָה עִם חֲבֵרוֹ וְהֶחְלִיטוּ לֶאֱרֹב בְּאַחַת מִפִּנּוֹת הָאֲנִיָּה. עִם שְׁקִיעַת הַחַמָּה, הַיֶּלֶד חָלַף לְיַד שְׁנֵי הַיְּהוּדִים וְהֶחְלִיק מִבֵּין הָאַרְגָּזִים הַמֻּנָּחִים עַל הַסִּפּוּן.

זוּג הַשַּׁדָּרִים, יָצְאוּ לְמִרְדָּף אַחַר הַיֶּלֶד, אִגְּפוּהוּ וְדָחֲקוּ אוֹתוֹ לְאַחַת הַפִּנּוֹת.

הַיֶּלֶד נֶחְרַד לְנֹכַח שְׁנֵי הַמְבֻגָּרִים הַשׁוֹעֲטִים אַחֲרָיו. נֶעֱצַר עַל מְקוֹמוֹ כְּמִי שֶׁכְּפָאוֹ הַשֵּׁד.

ר' יְשׁוּעָה אֶחָזוֹ בְּרַכּוּת וַחֲבֵרוֹ שָׁאַל אֶת הַנַּעַר בְּצוּרָה עֲדִינָה: "מִי אַתָּה? וּמֵאַיִן אַתָּה? אַל דְּאָגָה יֶלֶד קָט אָנוּ נְסַיַּע לְךָ".

הַנַּעַר הַקָּט הִשְׁפִּיל עֵינָיו וּדְמָעוֹת גְּדוֹלוֹת וְחַמּוֹת זָלְגוּ מֵהֶן. זֶה זְמַן רַב לֹא הִתְיַחֵס אֵלָיו אָדָם בַּחֲמִימוּת אֱנוֹשִׁית.

"אֲנָא יְהוּדִי! אֲנָא יְהוּדִי!" (אֲנִי יְהוּדִי) הֵשִׁיב בְּקוֹל בְּכִי הַשּׁוֹנֵק אֶת גְּרוֹנוֹ וּמֵנִיף אֶת בֵּית-חֲזֵהוּ מַטָּה וּמַעְלָה.

"אָה עֶרִיפְתְּ!" (יָדַעְתִּי יָדַעְתִּי) קָרָא ר' יִצְחָק וְהִזְדַּקֵּף מִלֹּא קוֹמָתוֹ.

"שׁוּ אִיסְמָאק?" (מַה שִׁמְךָ?) שָׁאַל דָּוִד.

"יוֹסֵף אֲנִי!" הוֹסִיף הַנַּעַר בְּקוֹל חֲרִישִׁי.

הָאִשָּׁה הַדְּווּיָה

חַנָּה זִיאַת מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם. הַבְּשׂוֹרָה הָרָעָה הִכְּתָה בָּהּ בְּצוּרָה אֲנוּשָׁה. חָכָם עַבָּאדִי זצוק"ל, בָּא לְבֵית הָאַלְמָנָה, כְּדֵי לְנַחֲמָהּ עַל הָאֲבֵדָה הַכְּבֵדָה. הַאִם מִלִּים יְכוֹלוֹת לְנַחֵם אֶת הָאַלְמָנָה אַחַר שֶׁטָּרוֹף טוֹרָף יוֹסֵף?!
לְבוּשַׁת שְׂחוֹרִים וַאֲפוּפַת אֵבֶל וְקַדְרוּת הִסְתַּגְּרָה חַנָּה בְּבֵיתָהּ.

"יָא בִּינְתִי אַלְלָה יַעֲתִיק אֶל עָפְיֵיא! (בִּתִּי הָאֱלֹהִים יִתֵּן לָךְ כֹּחַ!) "אַל דְּאָגָה! צָרִיךְ תִּקְוָה וּבְטָחוֹן בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אוֹמְרִים חֲכָמִים אֲפִלּוּ חֶרֶב מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ, אַל יִתְיָאֵשׁ אָדָם מִן הַפֶּרְעָנוּת. הָסִירִי עִצְבוֹנֵךְ מֵעָלַיִךְ וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִשְׁמַע בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת וִישׁוּעוֹת."

דִּבְרֵי הַנֶּחָמָה שֶׁל הָרַב, הִגְבִּירוּ אֶת צַעֲרָהּ. הָאֵם הַקּוֹדֶרֶת פָּרְצָה בִּבְכִי קוֹרֵעַ לֵב, תּוֹךְ קֹרְטוּעַ שִׁבְרֵי מִלִּים. הִטָּה הֶחָכָם אָזְנוֹ, לִשְׁמֹעַ אֶת רְסִיסֵי צַעֲרָהּ.

"אַחח... אַחח... יָא חָכָם, מְמָאֶנֶת אֲנִי לְהִנָּחֵם. כֵּיצַד אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּתִקְוָה? יָא חָכָם אִשָּׁה קְשַׁת-רוּחַ אָנֹכִי. בַּעַל אִבַּדְתִּי, אַךְ קִבַּלְתִּי אֶת הַדִּין בְּהַכְנָעָה. וְעַתָּה הַיַּהֲלוֹם הַזֶּה עֶרְגַּת נַפְשִׁי, הָלַךְ לִי..."

לְפֶתַע הֵרִימָה רֹאשָׁהּ הַשָּׁחוּחַ לְעֵבֶר הֶחָכָם וְהִתְרִיסָה: "אֶתְמוֹל עִם חֲשֵׁכָה, בָּאָה אֵלַי יִשְׁמְעֵאלִית עִם חֻלְצַת יוֹסֵף הַמַּכְתֶּמֶת בְּדָם..."

"וּמֶה הָיָה בְּפִיהָ?" שָׁאַל הֶחָכָם בְּהִתְעַנְיְנוּת הוֹלֶכֶת וְגוֹבֶרֶת, תּוֹךְ שֶׁהוּא מַחְלִיק אֶת זְקָנוֹ הַמַּלְבִּין וּמְסוֹבְבוֹ.

"בַּת קִדָּר רָצְתָה מָמוֹן. הִצַּעְתִּי לָהּ אֶת שַׁקֵּי הַחִטִּים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁבְּבֵיתִי, אַךְ הָעַרְבִיָּה זָרְקָה אֶת כֻּתֹּנֶת הַיֶּלֶד וְנֶעֱלְמָה."

"וְהֵיכָן הַחֻלְצָה?" חָקַר הָרַב נִמְרָצוֹת.

"הַחֻלְצָה נִמְצֵאת בַּסַּנְדוּק הַמֻּזְהָב וְזוֹהִי נֶחָמָתִי". נֶעֱנְתָה הָאִשָּׁה.

פָּסַע הָרַב בִּנְחִישׁוּת לַ"סַּנְדוּק" קַפְסָא הַמְיֻעֶדֶת לַחֲפָצִים יְקָרֵי עֵרֶךְ וּבִנְסִבּוֹת הַזְּמַן הָפְכָה לִהְיוֹת כְּלִי שׁוֹמֵר צַעַר. פָּתַח הָרַב אֶת הַקַּפְסָא, הוֹצִיא אֶת הַכֻּתֹּנֶת הַדְּווּיָה בְּדָם, הֵרִיחַ אֶת הַחֻלְצָה וּפָסַק:

"סִיט זִיאַת! אֵין זֶה דָּמוֹ שֶׁל בִּנֵּךְ"

"כֵּיצַד אַתָּה יוֹדֵעַ חָכָם? הֲלֹא זֹאת חֻלְצַת יוֹסֵף בְּנִי". הִזְדַּעֲקָה הָאַלְמָנָה. "בְּמוֹ יָדַי בְּלֵילוֹת הַחֹרֶף הַקָּרִים תָּפַרְתִּי אוֹתָהּ..."

"לֹא בִּתִּי!" הֵשִׁיב לָהּ בְּבִטָּחוֹן. "אֵין זֶה דַּם בִּנֵּךְ, אֶלָּא דַּם כְּבָשִׂים עָלוּב."

אֶתְרוֹגִים מוּל שְׁבוּיִים

ר׳ יִצְחָק חָקַר אֶת הַנַּעַר וְיוֹסֵף סִפֵּר אוֹדוֹת חֲטִיפָתוֹ עַל יְדֵי הַיִּשְׁמְעֵאלִי וּמְכִירָתוֹ לְרַב-הַחוֹבֵל.

״יְשׁוּעָה! בְּדַעְתִּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֶּסֶף שֶׁנָּתַן לָנוּ רַבֵּנוּ עֲבוּר פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים.״ שָׂח ר׳ יִצְחָק לַחֲבֵרוֹ.

״עֵייבּ עַלֵיק״ (תִּתְבַּיֵּשׁ לְךָ) הֵשִׁיב יְשׁוּעָה הַשַּׂדָּ״ר לַחֲבֵרוֹ: ״כַּסְפֵּי צְבוּר הֵם הֶקְדֵּשׁ עֲבוּר אֶתְרוֹגִים. עַל מַה יְבָרְכוּ בְּחַג הַסֻּכּוֹת בְּנֵי-חַלַבּ? עַל ״חוּשׁ-חָשׁ?!״

יִצְחָק לֹא חָשַׁשׁ וְהֵשִׁיב לַחֲבֵרוֹ: ״יָא סַחְבִּי (חֲבֵרִי), מִצְוָה גְּדוֹלָה מֵאֵין כְּמוֹתָהּ הִיא פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, אֲפִלּוּ קוֹדֶמֶת לְפַרְנָסַת עֲנִיִּים וּכְסוּתָם. הַשָּׁבוּי הוּא בִּכְלָל הָרְעֵבִים הַצְּמֵאִים וְהָעֲרֻמִּים. הַמַּעֲלִים עֵינָיו מִפִּדְיוֹנוֹ, הֲרֵי זֶה עוֹבֵר עַל אַל תִּקְפֹּץ יָדְךָ. בִּפְרָט שֶׁיּוֹסֵף נַעַר קָטָן וְהָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה יְכוֹלִים לְשָׁמֵד אוֹתוֹ. מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְפִדְיוֹן בְּכָל כֶּסֶף. מֻתָּר לִמְכֹּר כִּסְאוֹת בֵּית-מִדְרָשׁ לְמַעַן מַטָּרָה זוֹ.״

יְשׁוּעָה נִכְנַע לְדַעְתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ הַמְלֻמָּד.

פָּנוּ שְׁנֵי הַיְּהוּדִים לִמְקוֹם מְגוּרָיו שֶׁל רַב-הַחוֹבֵל, דָּפְקוּ קַלּוֹת עַל הַדֶּלֶת הַחֲלוּדָה, שֶׁרוּחוֹת מְלוּחוֹת וְצוֹרְבוֹת שְׁווּ לָהּ מַרְאֶה דָּלוּחַ. מֵעֵבֶר לַדֶּלֶת נִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת נְחִירָה, שֶׁזִּעְזְעוּ אֶת פֶּתַח תָּאוֹ שֶׁל מְפַקֵּד הָאֳנִיָּה. עִם הַנְּחִירָה דֶּלֶת הַתָּא נִסְגְּרָה וְעִם שְׁאִיפַת הָאֲוִיר כְּאִלּוּ שָׁאַף אֶת הַדֶּלֶת לְקִרְבּוֹ.

דַּבַּח בְּעַזּוּת חֲלַבִּית אָפְיָנִית, פָּתַח אֶת הַדֶּלֶת הָרְעוּעָה וּפָרַץ פְּנִימָה. אֵדִים שֶׁל אוּזּוֹ יְוָנִי (עַרַק), הִסְתַּלְסְלוּ מִתּוֹךְ לֹעוֹ הָרָווּי מִכַּף-רֶגֶל וְעַד פַּדַּחְתּוֹ הַמַּבְהִיקָה.

יִצְחָק נִסָּה לַעֲצֹר אֶת עַזּוּת חֲבֵרוֹ, שֶׁמָּא תֵּאָנֶה רָעָה לַנַּעַר, אַךְ זֶה בִּטֵּל אֶת מְחָאַת הָרִאשׁוֹן בַּהֲסָטַת רֹאשׁ. יְשׁוּעָה הִתְקָרֵב לְרַב-הַחוֹבֵל וְהִכָּה קַלּוֹת עַל קָרַחְתּוֹ שֶׁל הַשָּׁתוּי. הָאַחֲרוֹן פָּתַח רֶבַע עַיִן וְנָהַם לַחֲלַל הַתָּא.

"רַב-חוֹבֵל פּוֹר פָּאבוֹר, בְּבַקָּשָׁה קוּם!" יְשׁוּעָה נִסָּה לְהָעִיר אֶת הֶעָרֵל.

"מִי אַתֶּם?" שָׁאַל הַקָּצִין.

"יְהוּדִים אֲנַחְנוּ" פָּתַח הַשַּׁדָּ"ר.

"וּמָה אַתֶּם רוֹצִים?" שָׁאַל הֶהָלוּם מֵאַלְכּוֹהוֹל וְשָׂם אֶת הַכָּרִית הַמְכֻתֶּמֶת בְּשְׁאֵרִיּוֹת הַמַּשְׁקֶה עַל פָּנָיו.
רוֹצֶה לוֹמַר, אֲנִי בְּעוֹלָמִי וְתוּ לֹא, כְּשֶׁלַּחְלוּחֵי שִׁכְרוּת הִשְׁתַּרְבְּבוּ עַל הַכָּרִית.

"אֶת הַיֶּלֶד!!" פָּסַק יְשׁוּעָה.

"כַּמָּה כֶּסֶף אַתֶּם מְשַׁלְמִים? "שָׁאַל בְּעוֹד הָאַלְכּוֹהוֹל הִגְדִּיל אֶת תָּאֵי פַּדַּחְתּוֹ לְצֹרֶךְ הַמו"מ.

"אָנוּ מוּכָנִים לְשַׁלֵּם 1,800 זְהוּבִים."

"לא!!!" פָּסַק מִמְּרוֹמֵי שִׁכְרוֹנוֹ. "אַךְ וְרַק 16,200 זְהוּבִים!"

"מִנַּיִן הַמִּסְפָּר הַזֶּה?" שָׂח בִּתְמִיהָה דָּוִד לַחֲבֵרוֹ. "יָא סֶנְיוֹר, מוּכָנִים אָנוּ ל-2,000 זְהוּבִים וְעוֹד בַּקְבּוּק עַרַק" הִמְתִּיק יִצְחָק לְאָזְנוֹ שֶׁל הַגּוֹי.

צְלִילֵי "הָעַרַק" הִגְדִּילוּ אֶת אִישׁוֹנֵי עֵינָיו שֶׁל רַב-הַחוֹבֵל. מִסְתַּבֵּר שֶׁעֵינָיו הָיוּ נְתוּנוֹת בְּכוֹסָם וּבְכִיסָם שֶׁל הַשַּׁדָּרִים. זֶה שָׁקוּעַ בְּעַרַק וְהָאֲחֵרִים שְׁקוּעִים בְּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים.

חַנָּה הָלְכָה וְדָעֲכָה מִיּוֹם לְיוֹם. עֵינֶיהָ דָּווּ וְנֶחְלְשׁוּ. הַיָּגוֹן שָׁנַק אֶת נִשְׁמָתָהּ הַמְיֻסֶּרֶת. חוּט הַתִּקְוָה שֶׁקִּנֵּן וְנִרְקַם בְּקִירוֹת לִבָּהּ, הָיָה לִרְאוֹת אוֹ לְפָחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶת צְלִיל קוֹלוֹ הַזַּךְ שֶׁל בְּנָהּ הָאָהוּב וְהַיָּחִיד. מִדֵּי פַּעַם דָּאַג הָרַב לִשְׁלֹחַ אֶת נְשׁוֹת הַשְּׁכוּנָה לְבֵיתָהּ שֶׁל חַנָּה זִיאַת. בְּקוּרִים אֵלֶּה לֹא הֶעֱלוּ וְלֹא הוֹרִידוּ לָאִשָּׁה.

אֵלֶּם גָּזְרָה עַל עַצְמָהּ. חֹסֶר שִׁתּוּף הַפְּעֻלָּה, בּוֹדֵד אוֹתָהּ מֵחַיֵּי הַקְּהִלָּה לְד׳ אַמּוֹתֶיהָ.

צְפִירָה אֶרְכָּה וּצְרוּדָה, נִשְׁלְחָה לְעֵבֶר עִיר הַנָּמֵל וְנֶצְיָה. הָיָה זֶה אוֹת לְהִתְקָרְבוּת אֶנְיַת הַנּוֹסְעִים לַנָּמֵל. תְּכוּנַת הַנּוֹסְעִים הָיְתָה בְּעִצּוּמָהּ. אָרְזוּ בִּזְרִיזוּת אֶת חֻפְצֵיהֶם וְצִפּוּ בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם לָרֶדֶת לְחוֹפָהּ שֶׁל עִיר הַנָּמֵל. מֵרָחוֹק נִרְאוּ עֲצֵי הַתָּמָר זְקוּפֵי הַשִּׁדְרָה וְרַחֲבֵי הָעֲנָפִים מִתְנוֹעֲעִים בַּהֲנָפַת זְרוֹעוֹת חֲגִיגִית, מְנוֹפְפִים לְבָאֵי הָאֳנִיָּה לְשָׁלוֹם.

זוּג הַשְּׁלִיחִים הָאֲמוּרִים לְהָבִיא עִמָּם אַרְגָּזֵי אֶתְרוֹגִים זְהַבְהַבִּים, יִתֵּכֶן וְיָבִיאוּ עִמָּם מִטְעָן אֱנוֹשִׁי יְקַר-עֶרֶךְ, שֶׁתַּלְתַּלֵּי שַׁעֲרוֹתָיו הַזְּהוּבִים רִקְּדוּ בְּחֵרוּת מְשׁוֹבֶבֶת. שִׂמְחָה מְלֵאָה בַּחֲשָׁשׁ, מִלְאָה אֶת לִבָּם. הֵסִיחוּ דַּעְתָּם מֵהַהִתְמוֹדְדֻיּוֹת וְהֵכִינוּ עַצְמָם לִנְחִיתָה רַכָּה בַּנָּמֵל.

לַהֲקַת דְּרוֹרִים חָלְפָה בִּיעָף מֵעַל יַרְכְּתֵי הָאֲנִיָּה בְּצִיּוּצִים מְצַקְצְקֵי אֹזֶן.

הָרַב יִשְׂרָאֵל עַבָּאדִי שׁוֹטֵט בְּחַדְרוֹ בְּחֹסֶר נַחַת. שְׁלִיחֵי הַמִּצְוָה בּוֹשְׁשׁוּ לָבוֹא, חַג הַסֻּכּוֹת מִמַּשְׁמֵשׁ וּבָא וְאֶתְרוֹגִים-אַיִן. נוֹסָף לָזֶה הַמִּקְרֶה שֶׁל חַנָּה זִיאַת וּבְנָהּ יוֹסֵף הִדִּיר שֵׁנָה מֵעֵינָיו. חֶשֶׁשׁ חִלְחֵל בְּלִבּוֹ, שֶׁמָּא חָלָה יְרִידָה רוּחָנִית בּוֹ וּבְקְהִלָּתוֹ וְהַיֵּצֶר מְנַצֵּל אֶת פִּרְצוֹת הַחוֹמָה הַבְּצוּרָה.

הַמו"מ נִמְשַׁךְ בְּעוֹד רַב הַשַּׁתְּנִים עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ וּמְסָרֵב.

"מַה נַּעֲשֶׂה עִם "הֲדָא אֶל שְׁדֶּה?" (מַה נַּעֲשֶׂה עִם הַשֵּׁד הַזֶּה?) הִתְיַעֵץ יִצְחָק עִם חֲבֵרוֹ.

יְשׁוּעָה הֶעֱלָה אֶת הַסְּכוּם לְ-2,000 זְהוּבִים!!! נִרְאֶה שֶׁהַמָּמוֹן נִצְנֵץ וְסִחְרֵר אֶת עֵינָיו וְלִבּוֹ שֶׁל הַגּוֹי אַךְ לְהַצָּעָה זוֹ סֵרֵב גַּם כֵּן.

יִצְחָק נִרְאָה חֲסַר אוֹנִים. מֵהֵיכָן יַשִּׂיגוּ אֶת הַכֶּסֶף לְפִדְיוֹן הַשָּׁבוּי? הַסְּכוּם שֶׁהֻצַּע, אַף הוּא גָּדוֹל מִמַּה שֶּׁבִּרְשׁוּתָם? יְשׁוּעָה הָיָה נֶחֱרָץ!!!

מְטֻטֶּלֶת הַשִּׁחְרוּר נָעָה מִיָּמִין לִשְׂמֹאל בְּתְהִיּוֹת וּתְמִיהוֹת.

הַשַּׁדָּ"ר הִצִּיעַ נוֹסָף עַל הַסְּכוּם, אַרְגַּז בַּקְבּוּקֵי שֵׁכָר. לְהַצָּעָה זוֹ לֹא יָכֹל לְסָרֵב מְפַקֵּד הָאֱנִיָּה. הַמִּקְדָּמָה שֶׁלְּמָה לַגּוֹי וְהַמּוּ"מ נֶחֱתַם.

"רְאוּ, אֲנוּ עוֹמְדִים לָרֶדֶת לְחוֹף הָעִיר בְּסוֹף הַשָּׁבוּעַ." הִכְרִיז רַב-הַחוֹבֵל לְעֵבֶר שְׁנֵי הַשַּׁדָּרִים.

"בְּתְחִלַּת הַשָּׁבוּעַ אֲנוּ מְרִימִים עֹגֶן לִיצִיאָה. בְּאִם יִתְרַת הַסְּכוּם לֹא תְּשֻׁלַּם, לֹא תְּקַבְּלוּ אֶת הַכֶּסֶף וְלֹא אֶת הַיֶּלֶד!"

"אַל דְּאָגָה!" הִרְגִּיעַ דָּוִד אֶת בֶּן-שִׂיחוֹ "הַסְּכוּם יִשָּׁלֵם בִּמְלוֹאוֹ כְּפִי שֶׁסִּכַּם".

מִשֶּׁיָּצְאוּ מֵעַל פָּנָיו בֵּרֵךְ יִצְחָק: "בָּרוּךְ שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי".

אִסּוּף הַדָּמִים

לַהַק שְׁחָפִים אֲפֹרִים רִחֵף מֵעַל הָאֲנִיָּה, בְּהַשְׁמִיעָם קְרִיאוֹת מְצוּקָה מְדֻכְדָּכִים.

"מֵהֵיכָן נַשִּׂיג אֶת יִתְרַת הַסְּכוּם לֶעָרֵל הַלָּזֶה?" שָׁאַל שׁוּב יִצְחָק אֶת חֲבֵרוֹ בְּדְאָגָה.

הֵשִׁיב לוֹ הֶחָבֵר בְּבִטָּחוֹן: "יָא-עֵינִי (בָּבַת-עֵינִי), שְׁלֹשָׁה סִימָנִים יֶשְׁנָם בְּאֱמָתְנוּ: רַחְמָנִים, בַּיְשָׁנִים וְגוֹמְלֵי חֲסָדִים. עַל כֵּן עָלֵינוּ לִסְמֹךְ עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הָעִיר וֶנֶצְיָה ק"ק, מְלֵאָה בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים וִיהוּדִים טוֹבִים. הֲלֹא שְׁלוּחֵי מִצְוָה אָנוּ, נַטֵּה שֶׁכֶם וְנִפְנֶה לַיְּהוּדִים וְהַשֵּׁם יִפְתַּח אֶת לִבָּם וְכִיסָם."

דִּבְרֵי יְשׁוּעָה הִרְגִּיעוּ קֶמְעָא אֶת רוּחוֹ שֶׁל יִצְחָק.

גּוֹנְדוֹלוֹת נְפוּחוֹת יַרְכְּתַיִם הִתְקָרְבוּ בְּסִחְרוּר מְשׁוֹטִים לְעֵבֶר הָאֳנִיָּה "לַיְיס-טַיְים". שׁוֹרְרוּ סֶרֶנָדוֹת אִיטַלְקִיּוֹת שׁוֹפְעוֹת סִלְסוּלִים הַמְלֻוּוֹת בְּנִצּוּחַ כְּלוֹנְסָאוֹת הַמְשַׁקְשְׁקוֹת בַּמַּיִם הַדְּלוּחִים שֶׁל מֵי הַנָּמֵל.

יִצְחָק סִמֵּן לְאֶחָד מִבַּעֲלֵי הַגּוֹנְדוֹלוֹת. הַלָּה הִזְדָּרֵז לְעֵבֶר שְׁנֵי הַיְהוּדִים. סֶלֶם עָשׂוּי מֵחֶבֶל פִּשְׁתָּן נִפְרַשׂ לְעֵבֶר הַמַּיִם הַחוּמִים. יָרְדוּ הַיְהוּדִים לְאַטָּם בְּסֶלֶם הַחֶבָלִים הַנַּקְשֶׁה וְהַמְיֻזָּע מִמֵּימֵי הַיָּם הַמְּלוּחִים. בְּזִרְיזוּת נְעוּרִים, קָפְצוּ לְעֵבֶר הַגּוֹנְדוֹלָה. אַנְחַת רְוָחָה פָּרְצָה מִפִּיהֶם.
נָחוּ עַל סַפְסַל הָעֵץ הַשָּׁסוּעַ וְהַלַּח. יְשׁוּעָה פָּנָה לְמוֹבִיל הַסְּפִינָה בִּלְשׁוֹן בְּנֵי-אִיטַלְיָה. הַלָּה הִפְסִיק אֶת זִמְזוּמָיו הַחֲרִישִׁיִּים וְנַעֲנָה לְבֶן-שִׂיחוֹ בְּפִלְיאָה:

"סִי סֶנְיוֹר?"

"אָנוּ מְבַקְּשִׁים לְהַגִּיעַ לַגֶּטוֹ הַיְּהוּדִי" הִגְבִּיר אֶת קוֹלוֹ הַיְּהוּדִי.

"פּוֹר פָּאבוֹר!" (בְּבַקָּשָׁה!) נַעֲנָה בַּעַל הַזִּמְזוּמִים. הַלָּה הִגְבִּיר אֶת תְּאוּצַת הַגּוּנְדּוֹלָה, כְּשֶׁהוּא מַגְבִּיר אֶת שִׁירָתוֹ בְּהֶתְאֵם לִמְשִׁיטָה וּמְשִׁיטָה. שׁוּרוֹת בְּנָיָנִים צְפוּפִים וּבְתוֹכָם כּוֹכִים רוֹחֲשִׁים פְּעִילוּת, נָשְׁקוּ לִתְעָלַת הַמַּיִם הָרְדוּדָה. כְּבָסִים צִבְעוֹנִיִּים הִתְנוֹפְפוּ מִצַּד אֶחָד שֶׁל מִרְפֶּסֶת מְקֻשֶּׁטֶת בְּתַבְלִיטִים רוֹמִיִּים עַתִּיקִים, לְעֵבֶר גְּזוּזְטְרָא הַשּׁוֹכֶנֶת מִמּוּלָהּ. בֵּין הַכְּבָסִים בָּלְטוּ טַלִּיתוֹת מְפֻסְפָּסוֹת הַשְּׁזוּרוֹת בִּפְתִילוֹת לְבָנוֹת הַמְּכֻנָּפוֹת לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם. בַּעַל הַסִּירָה הֵאֵט אֶת שִׁיוּטוֹ. מֵאֲחוֹרֵי כְּלִי-הַשַּׁיִט הִשְׁתַּרְבְּבוּ גַּלֵּי אַדְוָה זְעִירִים.

אֲגַמִּית עֲטוּיָה גְּלִימָה שְׁחוֹרָה, שֶׁעַל צַוָּארָהּ זָהֲרוּ שַׁרְשְׁרָאוֹת נוֹצִיּוֹת זוֹהֲרוֹת כִּפְנִינִים חַכְלִילִיִּים, עָקְבָה בְּעֵרָנוּת חַתְרָנִית אַחַר לַהַק דָּגִים מַכְסִיפִים. הַסִּירָה הוּבְלָה לְחֵנְיוֹן זָעִיר.

בַּעַל הַגּוֹנְדּוֹלָה סִמֵּן לִשְׁנֵי הַשַּׁדָּרִים אֶת מְקוֹם יְעוּדָם.

הִבִּיטוּ הַשְּׁלִיחִים בְּמַבָּט מִשְׁתַּהֶּה בַּסּוֹבֵב אוֹתָם. תַּבְלִיט מָגֵן-דָּוִד חָקוּק מֵעַל פֶּתַח הַבַּיִת, לֹא הִשְׁאִיר סְפֵקוֹת. מִתַּחְתָּיו כָּתוּב: "וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵּיתֶךָ..." דִּלְגוּ הַשְּׁנַיִם לְעֵבֶר הַמֵּזַח הָרָעוּעַ שֶׁלִּטּוּפֵי הַמַּיִם חָרְצוּ אֶת לִיתּוֹמֵיהֶם בִּירֻכָתָיו.

הָרוּחוֹת הַנּוֹשְׁבוֹת מֵהַמִּזְרָח, הִרְעִיפוּ בְּחֶמְלָתָם אֶת רֵיחַ הַמּוֹעֲדִים הַקְּרֵבִים וּבָאִים. יוֹסֵף הַיֶּלֶד הַזָּעִיר וְהַמְיֻסָּר, חָשׁ בְּעִמְקֵי נִשְׁמָתוֹ אֶת נִיחוֹחַ חַג הַסֻּכּוֹת. זִכְרוֹנוֹת בֵּית-אִמָּא וְרַכּוּתָהּ, הֶעֱלוּ גַּעְגּוּעִים וּכְמִיהָה לִלְטִיפָה רַכָּה אוֹ לַאֲמִירָה נְעִימָה: "יוֹסֵף, אֵיבְּנִי!"
מוּכָן הָיָה לְזַנֵּק לַמַּיִם הַסּוֹעֲרִים, לַחֲצוֹת יַמִּים וְאוֹקְיָנוֹסִים וְלוּ רַק לְהִסְתּוֹפֵף שָׁעָה קַלָּה בְּחֶבְרַת אִמָּא הַחֲנוּנָה. מֶרְחֲבֵי דִּמְיוֹנוֹ הִפְלִיגוּ לְעִיר מוֹלַדְתּוֹ-חַלַבּ. נִזְכַּר בְּמִלּוֹת הַשִּׁיר "אֵל מִסְתַּתֵּר בְּשַׁפְרִיר חֶבְיוֹן..."

סְפִינַת אֶגוֹז הִתְקָרְבָה לָאֳנִיָּה. יוֹסֵף הִתְעוֹרֵר מִדְּמְיוֹנוֹתָיו וְהִבְחִין בִּיהוּדִי עֲטוּי זָקָן הַנּוֹשֵׂא אַרְגַּז עֵץ, וּמִבֵּין חֲרַכָּיו בִּצְבְּצוּ אֶתְרוֹגִים בְּנוּיִים כְּמִצּוּדוֹת אַרְמוֹן זְקוּפוֹת וַעֲלֵיהֶם גַּבְשׁוּשִׁיּוֹת זוֹהֲרוֹת. צַפָּה בְּכְלְיוֹן עֵינַיִם לְאוֹתוֹ יְהוּדִי.

בִּצְעָדִים לֵאִים כְּמְגַשְּׁשִׁים בַּאֲפֵלָה, הִזְדַּחֲלוּ יִצְחָק וִישׁוּעָה לְבֵית-הַכְּנֶסֶת הָאָפֵל. בְּפִנַּת הָאוּלָם יָשְׁבָה קְבוּצַת זְקֵנִים סְבִיב שֻׁלְחָן שֶׁיָּכֹל לְהָעִיד עַל בַּחֲרוּתָם שֶׁל יְשִׁישִׁים אֵלֶּה וְכֵן עַל עֶרֶב יְמֵיהֶם. קוֹל נְקִישׁוֹת נַעֲלֵי הַשַּׁדָּרִים, הֵעִיר אֶת תְּשׂוּמַת לִבָּם.

הִפְנוּ אֶת מַבָּטָם הַחַשְׁדָנִי בְּשִׁתֵּי הַדְּמוּיוֹת הַזָּרוֹת. עֲשָׁשִׁיּוֹת מְפֻיָּחוֹת עַתִּיקוֹת יוֹמִין, הִבְלִיחוּ מְעַט אוֹר חֲסַר גָּוֶן, הַמַּבְלִיט אֶת דְּמֻיּוֹת הַיְשִׁישִׁים מְקֻפְּלֵי הַגֵּו וְשִׁוּוּ לָהֶם צוּרַת סִימַן שְׁאֵלָה עֲקֹם שִׁדְרָה.

הַשָּׁלִיחַ הַנִּמְרָץ הֵחִישׁ צְעָדָיו לִקְבוּצַת הַזְּקֵנִים הַשְּׁקוּעִים בְּלִמּוּדָם. חֶשֶׁשׁ קִנֵּן בְּלִבָּם, שֶׁמָּא הַדְּמוּת הַזָּרָה וְהַמּוּזָרָה לֹא מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמָם.

"בּוֹאֶנוֹס דִיאָס!" (יוֹם טוֹב!) פָּתַח דָּוִד בִּלְדִינוֹ. הַלָּלוּ הֵשִׁיבוּ בִּמְנוּד רֹאשׁ רָפֶה.

יְשׁוּעָה פָּתַח וְסִפֵּר אֶת סִפּוּר פִּדְיוֹן הַשָּׁבוּי. אֲחָדִים מֵהֶם פָּרְשׂוּ יְדֵיהֶם, כְּמִי שֶׁאוֹמְרִים תַּפְרָנִים אֲנַחְנוּ. כְּלוֹמַר שֶׁכִּיסֵנוּ תְּפוּרִים וְאִם תִּפְתַּח אֶת הַתְּפָרִים, לֹא תִּמְצָא זוּז שָׁחוֹק..."
הֵבִינוּ הַפּוֹדִים שֶׁזּוֹ לֹא הַכְּתֹבֶת וְשָׁאֲלוּ: "הֵיכָן מִתְגּוֹרֵר נְגִיד הָעִיר?"

מַגִּיד הַשִּׁעוּר הַזָּקֵן הִפְנָה אֶת שְׁנֵי הַיְּהוּדִים לְפַרְנַס הָעִיר דּוֹן מְנַשֶּׁה אֶל-פְּלוּסְוֹלִינִי. שְׁעוֹן הַזְּמַן תִּקְתֵּק וְדָחַק. קַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ נָטוּ כְּלַפֵּי מַעֲרָב.

יִצְחָק חָשַׁשׁ שֶׁמָּא כָּל דַּקָּה תַּחְלֹף לָנֶצַח וְאִלּוּ יְשׁוּעָה חָשׁ שֶׁהַהַצָּלָה תִּהְיֶה לָנֶצַח. הַשְּׁנַיִם עָזְבוּ אֶת הַמָּקוֹם וְדִלְּגוּ בִּזְרִיזוּת לְעֵבֶר הַמִּזַּח הַקָּרוֹב. סִירַת גּוֹנְדוֹלָה חָלְפָה בִּיעָף וְהִטְתָּה אֶת חַרְטוֹמָהּ לְעֶבְרָם.

זִנְקוּ הַשְּׁנַיִם לְכֶרֶס הַסִּירָה וְעִדְכְּנוּ אֶת הַשַּׁיָט בְּכִתֹּבֶת נְגִיד הָעִיר. מַטְבֵּעַ זָהָבְהָב חֵנַח בְּכַף בַּעַל הַסִּירָה שֶׁיָּחִישׁ אֶת מְשׁוֹטָיו לְבֵית פַּרְנַס הָעִיר. חִישׁ קַל הִגִּיעוּ לַיַּעַד הַמְּבֻקָּשׁ.

סְנוּנִיּוֹת פְּעוּרוֹת חֵךְ חָלְפוּ בִּמְרוֹמֵי הָרָקִיעַ, תּוֹךְ בִּצּוּעַ נְסִיקוֹת בִּלְתִּי צְפוּיוֹת. אַחַד הַשַּׁדְּרִים נָקַשׁ נְקִישָׁה עַצְבָּנִית מַשֶּׁהוּ עַל דֶּלֶת בֵּיתוֹ שֶׁל דּוֹן אֶל-פְּלוּסְוֹלִינִי. מִיָּד הוֹפִיעַ בַּעַל-הַבַּיִת בַּחֲלוּק-בַּיִת שֶׁל טְרוֹם שַׁבָּת. קִבְּלָם הַנָּגִיד בְּכָבוֹד לְפִי נִימוּסֵי מְדִינוֹת אֵירוֹפָּה.

בִּרְקִיעַת אֲגוּדָל בָּאַמָּה, הוֹפִיעַ מָאן דְּהוּא מְשָׁרֵת חָנוּט בְּבִגְדֵי לָבָן וּבְיָדוֹ טָס עִם שְׁנֵי כּוֹסוֹת חַמִּין לָאוֹרְחִים.

יְשׁוּעָה וְיִצְחָק רְצוּצִים וְלֵאִים מִתְּלָאוֹת הַדֶּרֶךְ הִתְבּוֹסְסוּ בַּסַּפָּה הָרַכָּה הַסְּפוּנָה בְּזָוִית חֶדֶר הָאוֹרְחִים.

גּוֹלְלוּ הַשְּׁנַיִם אֶת סִפּוּר הַפָּרָשָׁה. הִקְשִׁיב רַב-הַפַּרְנָסִים בְּרֹב קֶשֶׁב. בְּהַגִּיעָם לְעִנְיַן הַסִּיּוּעַ פָּרַשׂ יָדָיו לַצְּדָדִים כְּאוֹמֵר: "פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ..." וְכָל הַשֶּׁפַע נוֹפֵל בֵּין הַיָּדַיִם. מִלִּים יָפוֹת - יֵשׁ וּכְסָפִים - אַיִן.

לְחוּצִים וּמְדֻכְדָּכִים עָזְבוּ אֶת בֵּיתוֹ וּפָנוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת. בְּדַרְכָּם הִבְחִינוּ בְּזָקֵן פָּשׁוּט וּמְרֻשָּׁל בִּלְבוּשׁוֹ הַהוֹלֵךְ לְאִטּוֹ וּבְיָדוֹ אֲגֻדַּת הֲדַסִּים רַעֲנַנִּים, שֶׁעָלֵיהֶם לִבְלְבוּ בְּיֹרֶק בָּהִיר וּמֵאִיר עֵינַיִם.. שְׁלֹשֶׁת הַדְּמֻיּוֹת קָדוּ זֶה לָזֶה וְהִמְשִׁיכוּ כִּבְרַת דֶּרֶךְ.

קוֹל קְרִיאָה עוֹרֵר אֶת זוּג הַיְהוּדִים. מֻפְתָּעִים מֵהַפְּנִיָּה אֲלֵיהֶם, הִפְנוּ רֹאשָׁם לְקוֹל הַקּוֹרֵא. הַזָּקֵן סִמֵּן לָהֶם בְּיָדוֹ הָאוֹחֶזֶת עֲצֵי בְּשָׂמִים, לְהִתְקָרֵב אֵלָיו.
הַשְּׁנַיִם תְּשׁוּשִׁים וּנְבוּלִים, צָעֲדוּ בְּלֵאוּת לְכִוּוּן הַיָּשִׁישׁ.
"מְחִילָה כְּבוֹד מַעֲלַתְכֶם, מִי אַתֶּם וּלְאָן פְּנֵיכֶם מוּעָדוֹת?"
שָׁאַל יְהוּדִי שְׂבַע הַיָּמִים.
סִפְּרוּ לוֹ הַשְּׁנַיִם אֶת הַקּוֹרוֹת אוֹתָם. הֵאִיר פָּנָיו וְהִזְמִינָם לְשֶׁבֶת בְּבֵיתוֹ.

שָׁמְיָה הַתְּכֵלִים שֶׁל וֶנֶצְיָה הִשְׁתַּקְּפוּ הֵיטֵב בְּמֵי הַתְּעָלוֹת הַדְּלוּחִים הַמַּקִּיפִים אֶת בִּנְיַן בֵּית-הַכְּנֶסֶת. צָעֲדוּ שְׁלֹשֶׁת הַיְהוּדִים לְמִקְדַּשׁ הַמְּעַט.

הַיָּשִׁישׁ בַּמֶּרְכָּז וּמִשְׁנֵי צְדָדָיו שְׁנֵי הָאֶשְׁפִּיזִין. בְּהִכָּנֵס הָאוֹרְחִים, יוֹשְׁבֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת לִוּוּ אוֹתָם בְּמַבָּטִים תְּמֵהִים שֶׁהִבְזִיקוּ וְעָטְפוּ אֶת צַעֲדֵיהֶם עַד לִמְקוֹם מוֹשָׁבָם.

עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה

תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת הִתְנַהֲלָה בְּנַחַת וְשַׁלְוָה. הַחַזָּן סִלְסֵל בְּקוֹלוֹ וְהַקָּהָל הֵשִׁיב בְּקוֹלוֹת נְעִימִים וַעֲרֵבִים לָאֹזֶן. לְאַחַר קַבָּלַת הַשַּׁבָּת נָהַג הָרַב לִדְרֹשׁ אֶת דִּרְשַׁת הַשַּׁבָּת. קָם מִמְּקוֹמוֹ לְתֵבַת הַשַּׁיִשׁ הַמְּגֻבַּהַת.

יְשׁוּעָה הִבִּיט יָמִין וּשְׂמֹאל בְּעַצְבָּנוּת. עַל פָּנָיו נִכְרָה סַעֲרַת רְגָשׁוֹת עַזָּה. נִצַּת בְּלִבּוֹ רַעְיוֹן: "עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה יֵשׁ בָּהּ מִן הַבְּרָכָה". קָם מִמְּקוֹמוֹ בְּאִטִּיוּת מָה, גַּלֵּי זֵעָה כִּסּוּ אֶת מִצְחוֹ וְנָטְפוּ עַל בִּגְדֵי הַשַּׁבָּת.

הֵחִישׁ צְעָדָיו לַתֵּבָה, הִתְקָרֵב לְמָרָא דְאַתְרָא וְלָחַשׁ דָּבָר מָה בְּאָזְנָיו. רִגְעֵי הָאִי-וַדָּאוּת גָּרְמוּ לַחֲרִיקוֹת כִּסְאוֹת מְתוּחָה. בָּאֵי הַמָּקוֹם לֹא הֵבִינוּ אֶת הַמִּתְרַחֵשׁ. עָלָה הַשַּׁדָּר לַבִּימָה וּבִקֵּשׁ אֶת רְשׁוּת הַדִּבּוּר.

הַשִּׁנּוּי הַמַּפְתִּיעַ הֵבִיא לְמִלְמוּל הֶמּוֹנִי בְּאוּלָם הַתְּפִלָּה. יְשׁוּעָה דִּבֵּר עַל פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, אַךְ הַשֶּׁבֶר גָּדוֹל. שְׁפַת הַלָּדִינוֹ הַשְּׁגוּרָה בְּפִיו הָיְתָה דַּלָּה מְאֹד.

נִסָּה כֹּחוֹ בְּעִבְרִית מִקְרָאִית. הַקָּהָל נִשְׁאַר דּוֹמֵם וְעוֹיֵן. יְשׁוּעָה פָּכַר אֶצְבְּעוֹתָיו זוֹ בָּזוֹ, מֵנִיעַ כַּפּוֹת יָדָיו עַל אֶצְדָּעֵי רֹאשׁוֹ. תְּנוּעוֹת גּוּפוֹ הִבִּיעוּ מְצוּקָה. לְבַסּוֹף נָחִיל דְּמָעוֹת פָּרַץ מֵאַשְׁמוּרוֹת עֵינָיו. "אִם כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ, שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעֲלוּ..."

"רַבּוֹתַי הַיְקָרִים! נִשְׁלַחְנוּ עַל יְדֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ לִרְכֹּשׁ אֶתְרוֹגִים, אַךְ לְצַעֲרֵנוּ מָצָאנוּ בָּאֲנִיָּה יֶלֶד יְהוּדִי שָׁבוּי.

חֲבֵרַי וַאֲנִי הֶחְלַטְנוּ, שֶׁפִּדְיוֹן שְׁבוּיִים עָדִיף עַל מִצְוַת אֶתְרוֹג. חַשְׁנוּ שֶׁהַצָּלָה זוֹ חֲשׁוּבָה מְאֹד. מְדַבֵּר אֲנִי מִלִּבִּי, לֹא בִּלְשׁוֹן מְלִיצָה מְתֻחְכֶּמֶת. הַזְּמַן אוֹזֵל, הָאֲנִיָּה עוֹמֶדֶת לְהַפְלִיג עִם הַיֶּלֶד. נִשְׁאַר סְכוּם כֶּסֶף שֶׁעָלֵינוּ לְהַשְׁלִים עֲבוּר כֹּפֶר-נֶפֶשׁ.

חֶסֶד עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל וּפִזְרָן בֵּין הָאֻמּוֹת שֶׁיְּצִילוּ זֶה אֶת זֶה. יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינְכֶם עַתִּירֵי מָמוֹן, אוּלַם מַעֲלָה גְּדוֹלָה תִּזָּקֵף לִזְכוּתְכֶם כְּגֹדֶל הַצְּדָקָה. צְדָקַת פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, תַּעֲמֹד וְתִזְרַח לָכֶם וּתְהֵא לָכֶם לִרְפוּאָה בְּיוֹם הַדִּין. רְגָעִים אֵלֶּה יְכוֹלִים לַחְלֹף לָנֶצַח וְיכוֹלִים לְהִשָּׁאֵר לָנֶצַח נְצָחִים..."

דְּבָרָיו הַנִּרְגָּשִׁים שֶׁל הַשַּׁדָּר, זִעְזְעוּ אֶת הַמִּתְכַּנְּסִים. קְרִיאוֹת "חָזָק וּבָרוּךְ" נִשְׁמְעוּ מִכָּל עֵבֶר. הַהַרְגָּשָׁה הָיְתָה שֶׁיֵּשׁ קִדּוּשׁ ה' בַּמַּעֲשֶׂה, וְאַהֲבַת הַבְּרִיּוֹת מְאַחֶדֶת אֶת הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ עִם יוֹזֵם הַמִּצְוָה. מַגְבִּית סְפוֹנְטָנִית נֶעֶרְכָה בֵּין הַמִּתְפַּלְּלִים. הַדַּרְשָׁן חָזַר לִמְקוֹמוֹ שְׁטוּף דְּמָעוֹת וְנוֹטֵף זֵעָה. נִשְׁמַט לִמְקוֹם מוֹשָׁבוֹ וְהִשְׁפִּיל מַבָּט כְּלַפֵּי בּוֹרְאוֹ.

אֶגְלֵי דְּמָעוֹתֶיהָ הַמְּהוּלוֹת בְּמֶלַח צָרְבוּ אֶת נְתִיבוֹת נַפְשָׁהּ וְהִכְהוּ אֶת עֵינֶיהָ הַדְּוִויוֹת. חַנָּה הָאַלְמָנָה הוֹלֶכֶת וְדוֹעֶכֶת. מְאוֹר עֵינֶיהָ נִטַּל מִמֶּנָּה אַט אַט.

מִדֵּי פַּעַם גִּשְׁשָׁה בַּאֲפֵלָה, כְּדֵי לֶאֱחֹז בְּחֻלְצָתוֹ וּלְהָרִיחַ.
לָחוּשׁ בַּזִּכָּרוֹן אֶת פְּעִימוֹת לִבּוֹ שֶׁל יַקִּירָהּ.
הַזִּכְרוֹנוֹת נָתְנוּ לָהּ קֶרְטוֹב שֶׁל תִּקְוָה מְלֵוֶה בְּצַעַר עָמֹק.
עַל אַף גִּילָהּ הַצָּעִיר, הִלְבִּינוּ שַׂעֲרוֹת רֹאשָׁהּ וְהִתְקַרְזְלוּ
בְּמְצוּקוֹת הָעִתִּים.

זִרְמֵי נָהָר

דִּמְדּוּמֵי צֵאת הַשַּׁבָּת הִתְקָרְבוּ. נְהַר הַסַּמְבַּטְיוֹן הֵחֵל
גּוֹעֵשׁ. צְלָלִים אַחֲרוֹנִים שֶׁל יוֹם שַׁבָּת הִשְׁתַּלְּבוּ עִם
הַגַּלִּים הָרַכִּים הַמִּשְׁתַּפְּלִים לִגְדוֹת הַתְּעָלוֹת.
נְהַר הַסַּמְבַּטְיוֹן הִתְעוֹרֵר אַט אַט מִשְּׁבִיתָתוֹ וּרְחָשִׁים שֶׁל
זִרְמֵי מַיִם מִתְגַּעֲשִׁים, פִּרְפְּרוּ בְּלִבּוֹ שֶׁל יְשׁוּעָה, שֶׁצָּפָה
בְּקֹצֶר רוּחַ לְצֵאת הַשַּׁבָּת.
יִצְחָק חֲבֵרוֹ נִסָּה לְהַרְגִּיעוֹ, אַךְ ר' יְשׁוּעָה נִעְנַע רַגְלָיו
בְּחֹסֶר מְנוּחָה. הַחַזָּן הָאֶרִיךְ בִּתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁל מוֹצָאֵי
שַׁבַּת קֹדֶשׁ. הֶחְשִׁיךְ הַיּוֹם וְשַׁבָּת הַמַּלְכָּה חָלְפָה הָלְכָה לָהּ.
הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל אוֹתֹת לְמִצְעַד הַתּוֹרְמִים לְהַגִּיעַ
לְבֵית-הַכְּנֶסֶת.

הָיוּ אֵלֶּה בַּעֲלֵי-מְלָאכָה קְשֵׁי יוֹם שֶׁתָּרְמוּ מִפִּתָּם. הוֹצִיאוּ אֶת מְעַט מָעוֹתֵיהֶם כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים. מִתּוֹךְ מִטְפָּחוֹת צְהֻבְהַבּוֹת וּמְהוּהוֹת נִשְׁלְפוּ הַפְּרוּטוֹת אַחַת לְאַחַת. הָיָה רֶגַע שֶׁל אַחְדוּת בֵּין הַפַּשְׁטוּת לְבֵין גְּדֻלּוּת רוּחַ שֶׁל "עַמְּךָ". עִם חֲצוֹת לַיִל הִתְאַרְגְּנוּ הַשַּׁדָּרִים לְעֵבֶר הָאֱנִיָּה "לַיְיס טַיְיִם" וּבְאַמְתַּחְתָּם כֹּפֶר הַנֶּפֶשׁ.

קְלִילוּת אָפְפָה אֶת צַעֲדֵיהֶם וְחִישׁ עָלוּ בְּמַעֲלוֹת סֻלַּם הָעֵץ הַחוֹרֵק. הַשָּׁכְוִי קָרָא בְּקוֹל וּבְשֹׂר עַל בּוֹאוֹ שֶׁל יוֹם חָדָשׁ לְיִשְׂרָאֵל. פָּנוּ לְרַב-הַחוֹבֵל וּלְלֹא הַקְדָּמוֹת דָּפְקוּ עַל דֶּלֶת חַדְרוֹ.

פָּתַח הַלָּה אֶת הַדֶּלֶת וְחִיּוּךְ רָחָב מֵאָזֶן לְאָזֶן נָסוּךְ עַל פָּנָיו.

נִרְאָה שֶׁתְּהִלַּת הַמְּזַמָּנִים הִרְחִיבָה אֶת מִסְדְּרוֹנוֹת לִבּוֹ. הָעִסְקָה נֶעֶשְׂתָה לְלֹא שְׁהִיּוֹת.

הַמָּמוֹן נִתַּן וְהַיֶּלֶד נִלְקַח בִּידֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. מִהֲרוּ הַשַּׁדָּרִים לְלֹא עִכּוּבִים וְנָטְלוּ אוֹתוֹ לְחוֹף מִבְטָחִים, שֶׁמָּא יִתְחָרֵט אוֹתוֹ עָרֵל.

הַלַּיְלָה פָּרַשׂ כְּנָפָיו עַל בָּתֵּי וֶנֶצְיָה וּתְעָלוֹתֶיהָ. כּוֹכַב הַשַּׁחַר הֵטִיל זַהֲרוּרִים, לַהֲקַת חֲסִידוֹת צְחוֹרוֹת כְּנָפַיִם וְיִשְׂרוֹת שִׁדְרָה, הִתְעוֹפְפוּ בְּמִבְנֶה יְשַׁר-דֶּרֶךְ. שְׁלֹשֶׁת הַיְּהוּדִים פָּנוּ לְבֵית הַיָּשִׁישׁ הַשּׁוֹכֵן בְּלֵב הָעִיר.

הַיֶּלֶד יוֹסֵף הֵנַח כְּשֶׂה עָקוּד בִּזְרוֹעוֹתָיו הַיַּצִּיבוֹת שֶׁל יְשׁוּעָה. לֵאוּת שְׁנוֹת הַשִּׁבְי צָבְרָה תְּאוּצָה בְּנַפְשׁוֹ. תַּרְדֵּמָה מְשַׁחְרֶרֶת נָפְלָה עַל הַיֶּלֶד הַקָּטֹן. קַרְנֵי שֶׁמֶשׁ מְפַנְּקוֹת הִשְׁתָּרְגוּ בְּשׁוֹבְבוּת נַעֲרִית דֶּרֶךְ חֲרַכֵּי תְּרִיס הָעֵץ הַמִּתְעַגֵּל. הַקַּרְנַיִם לִחֲכוּ בְּרַכּוּת מְעַנֶּגֶת אֶת לְחָיָיו שֶׁל יוֹסֵף. יוֹם חָדָשׁ הוֹפִיעַ בְּחַיֵּי הַנַּעַר הַפָּדוּי. מִצְמֵץ בְּרִיסָיו הַמִּתְעַגְּלִים כִּמְנִיפוֹת מְקֻשָּׁטוֹת.

גִּשֵּׁשׁ אַחַר תִּיקוֹ בַּחֲרָדָה מְסֻיֶּמֶת, נִרְאָה כִּי מַסְתִּיר הוּא דָּבָר מָה וְאֵינוֹ מְעֻנְיָן שֶׁאַף אָדָם יֵדַע.

זוג הַיְהוּדִים הַפּוֹדִים, עָשׂוּ הֲכָנוֹת אַחֲרוֹנוֹת לַנְּסִיעָה לְעִיר אֲבוֹתֵיהֶם- חַלַב.

דְּפִיקוֹת חֲלוּשׁוֹת נִשְׁמְעוּ עַל דֶּלֶת הַבַּרְזֶל הָאֲטוּמָה הַסּוֹגֶרֶת עַל בֵּית הָאַלְמָנָה. חַנָּה גִּשְׁשָׁה בַּאֲפֵלַת חַיֶּיהָ, כְּדֵי לִמְצֹא אֶת מְקוֹר הַקּוֹלוֹת. מֵאָז נֶעֱלַם מְאוֹר עֵינֶיהָ, גִּלְתָה הִתְמַצְאוּת חוּשִׁית מֻפְלָאָה בִּנְתִיבוֹת בֵּיתָהּ. פָּתְחָה אֶת הַדֶּלֶת בְּאִטִּיוּת. עוֹבֵר הָאֹרַח נִרְתַּע לְאָחוֹר, נִבְהַל מִמַּרְאֵה עֵינָיו.

"מִי אַתָּה?" קָרְאָה לַחֲלַל הָאֲוִיר וּמַבָּט עֵינֶיהָ פָּנָה לְכִוּוּן שׁוֹנֶה מִמְּקוֹם הָאוֹרֵחַ.

"מֵאִיטַלְיָה אָנֹכִי, בָּאתִי לְבַשֵּׂר לָךְ בְּשׂוֹרָה טוֹבָה"
"מַה בְּפִיךָ?" שָׁאֲלָה בְּנִרְגָּזוּת.

"דּוֹמַנִי שֶׁרָאִיתִי אֶת בְּנֵךְ" עָנָה בְּחֹסֶר בִּטָּחוֹן.

"דַּי לְךָ" עָנְתָה בַּכַּעַס. "כְּבָר שִׁטוּ בִּי פַּעַם אַחַת, הַלְהָרְגֵנִי חַיִּים תַּחְפֹּץ?!"

הִתְפַּלֵּא הָאוֹרֵחַ עַל קַבָּלַת הַפָּנִים "הַחַמָּה". נִסָּה לְהַסְבִּיר עַצְמוֹ, אַךְ הָאַלְמָנָה הַטְּרוּטָה טָרְקָה אֶת דֶּלֶת הַבַּרְזֶל בְּפָנָיו. הַזָּר הֶהָמוּם הִשְׁפִּיל מַבָּט וּפָנָה לָרְחוֹב הַפָּתוּחַ.

וְשָׁבוּ בָּנִים לִגְבוּלָם

הַשְּׁמוּעָה שֶׁיּוֹסֵף זִיאַת נִמְצָא חַיִּים, קִבְּלָה מַשַּׁק כְּנָפַיִם.

גַּלֵּי הַיָּם הִתְנַפְּצוּ בְּקִלִּילוּת לְקוֹ הַחוֹף הַזָּהוּב שֶׁל הָעִיר. רוֹכְלֵי לָדְקִיֶּיה שׁוֹטְטוּ עַל מִדְרֶכֶת הַנָּמֵל וְצִפּוּ בְּקֹצֶר רוּחַ לְבוֹא הַלָּקוֹחוֹת מִמְּדִינוֹת הַיָּם. יוֹסֵף לָבוּשׁ בְּגָלַבִּיָּה מְפֻסְפֶּסֶת קְטַנַּת מְמַדִּים, קֵפֶּץ וְדֵלֶג כְּסִיָּח צָחוֹר הַמְחוֹלֵל אֶת תְּחוּשַׁת הַחֹפֶשׁ.

הָרַב עַבָּאדִי חָקַר וְדָרַשׁ לְאִשּׁוּשׁ הַשְּׁמוּעָה שֶׁעָשְׂתָה לָהּ כְּנָפַיִם.

שׁוּק אַרְבַּעַת הַמִּינִים הַמְיֻתָּם

יְהוּדֵי הָעִיר עָשׂוּ אֶת הֲכָנוֹתֵיהֶם הָאַחֲרוֹנוֹת לִכְבוֹד חַג הַסֻּכּוֹת. שִׂמְחָה מְהוּלָה בְּעֶצֶב רָוְחָה בִּרְחוֹבוֹת הָעִיר. הַיְדִיעָה שֶׁהַיֶּלֶד הֶחָטוּף עוֹמֵד לְהַגִּיעַ רוֹמְמָה אֶת בְּנֵי הַקְּהִלָּה, אוּלָם הֶעְדֵּר אֶתְרוֹג לִבְרָכָה גָּרַם לְמַפַּח-נֶפֶשׁ. הֲכָנוֹת הֶחָג הָיוּ בְּעִצּוּמָן. בָּתֵּי הַסֻּכּוֹת הָעֲרָאיִים נִבְנוּ וְצָצוּ כְּפִטְרִיּוֹת אַחַר הַמָּטָר.

מַגְשֵׁי פִּתּוֹת עֲנָקִיִּים הִתְרוֹצְצוּ וְנִבְלְעוּ בְּפִתְחֵי הַבָּתִּים. חֲמוֹרִים שְׁמוּטֵי אֹזֶן וּכְנוּעֵי רֹאשׁ, נָשְׂאוּ סַלֵּי יְרָקוֹת וּפֵרוֹת. מֵהֶם הֵצִיצוּ רִמּוֹנִים, אֲחָדִים הִתְבַּקְּעוּ מִשְּׁפְעַת הַמְּצוּוֹת. גַּרְעִינִים אֲדַמְדַּמִּים בְּצִבְצוּ, עַגְבָנִיּוֹת נְפוּחוֹת לְחָיַיִם מַסְמִיקוֹת, הֵרִימוּ רֹאשׁ מִבַּעַד לְסַלֵּי הַיּוּטָה הָעֲמוּסִים לָעֵיפָה.

פֵּרוֹת הַתָּמָר הָאֶלִיפְסִיִּים כְּצוּרָתוֹ שֶׁל עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, נִקְשְׁרוּ הֵיטֵב בְּסַנְסִנֵיהֶם.

גְּמַלִּים לְמוּדֵי סֵבֶל שֶׁיַּבָּלוֹת מְעַטְּרוֹת אֶת בִּרְכֵּיהֶם, נָשְׂאוּ עַנְפֵי סְכָךְ יְרֵקִי עַד. מִמְּעוֹף הַצִּפּוֹר נִרְאֶה כִּי תְּנוּעַת הֶחָג מְכֻוֶּנֶת עַל יְדֵי מַלְאֲכֵי הַכָּבוֹד.

בְּצִדֵּי הֶמַּלַּת הַהֲכָנוֹת לְחַג הַמַּיִם, עָמַד שׁוּק אַרְבַּעַת הַמִּינִים מְיֻתָּם וְעָצוּב. הַכּוֹכָב הָרָאשִׁי הַנּוֹתֵן טַעַם וָרֵיחַ, אֲכִילָתוֹ מַרְחִיבָה אֶת הַלֵּב, הֲרָחָתוֹ מְרוֹמֶמֶת אֶת הַנְּשָׁמָה וּמֵעַל הַכֹּל בִּרְכָּתוֹ מַרְקִיעָה שְׂחָקִים, נֶעֱדַר וְנֶעֱלַם לְמִסְתְּרֵי הִתְעַלּוּת הַשַּׁדָּרִים וְהַיֶּלֶד. הָעֲרָבוֹת הַבּוֹכִיּוֹת, עָמְדוּ נִכְלָמוֹת עַל דַּרְגַּשׁ הַקֶּשׁ אֲפֹרוֹת מַשֶּׁהוּ וְלִבְלוּבָן קָמַל וְהֶחְוִיר, אַף שִׂפְתוֹתֵיהֶן הַמְּשֻׁנָּנוֹת נָדַמּוּ. לוּלְבֵי הַתָּמָר כָּפְפוּ שִׁדְרָתָן וְהִצְטַנְּפוּ בִּצְנִיעוּת מֻפְגֶּנֶת. הָאַחֲרוֹן מִבֵּין הַשְּׁלֹשָׁה הִפְשִׁיל עָלָיו הַמְּשֻׁלָּשִׁים בִּכְנִיעָה חֲלוּשָׁה לַמִּין הָרְבִיעִי וְהֶחָשׁוּב. אַךְ לֹא אַלְמַן יִשְׂרָאֵל, אַף שֶׁהַדַּר הָאֶתְרוֹג מֻנָּח בַּמִּסְתָּרִים, מְקַוִּים וְקוֹנִים אֶת שְׁלֹשֶׁת הַמִּינִים, שֶׁמָּא יִמָּצֵא פְּרִי הֶהָדָר וּמִצְוַת הֶחָג תְּקֻיֶּמֶת בִּמְלוֹאָהּ. מִי שֶׁלֹּא רָאָה הֲכָנוֹת חַג הַסֻּכּוֹת בְּחַלַּב, לֹא רָאָה הֲכָנוֹת בְּחַיָּיו.

רַנַּת הַסֻּכָּה וְהַלּוּלָב הִרְעִיפָה מִמְּתִיקוּתָהּ לְלִבּוֹת הַיְּהוּדִים הָרָצִים לְמִצְוַת הֶחָג.

שִׁירַת הַגְּאוּלָה

מִבֵּית-הַיְתוֹמִים נִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת הָעוּד עַב הַמִּיתָרִים וְנִפּוּחַ הַכֶּרֶס, קוֹלוֹת הַכִּנּוֹרוֹת הַמְיַבְּבִים כְּאִלּוּ שִׁנּוּ מִמְּנָהָגָם וְשִׁלְּבוּ סֶלָמוֹת מְעֹרָבִים בְּמִצְהֲלוֹת הֶחָג. תֹּף הַדְּרְבָּקָה הַקְּצָבִי, הִרְעִיד אֶת עוֹר הַתֹּף וְהֵחִישׁ אֶת קוֹלָהּ הַמַּרְשִׁים שֶׁל צַעֲדַת הֶחָג הַהוֹלֶכֶת וּקְרֵבָה. הָיָה זֶה מְעֹרָב חָלַבִּי אַסְלִי.

סֶנְיוֹר נַפִּיכִי מְנַהֵל בֵּית-הַיְתוֹמִים קִבֵּל בַּחֲשַׁאי הוֹרָאָה מֵהָרַב לְהָכִין אֶת הַתִּזְמֹרֶת לְבוֹא מִשְׁלַחַת הָאַח"מִים (אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים מְאֹד). הָרִחוּב הַיְּהוּדִי הֶחָלַבִּי הָיָה שִׁכּוֹר וְלֹא מִיַּיִן. נִיחוֹחוֹת הֶחָג הַמְמַשְׁמֵשׁ וּבָא הִתְמַזְּגוּ עִם מַרְאוֹת רַעֲנַנִּים וּתְחוּשַׁת דְּרוֹר.

כְּלוֹמַר: "צְאוּ לָכֶם מִבָּתֵּי הָאֶבֶן שֶׁלָּכֶם וְדוּרוּ בְּבָתֵּי אַרְעַי."

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְסַכֵּךְ עֲלֵיכֶם אֶת סֻכַּת שְׁלוֹמוֹ.
לִפְנוֹת עֶרֶב קַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ הִסְתַּתְּרוּ בֵּין עַנְנֵי הַכָּבוֹד הַבָּאִים לַעֲטֹף אֶת רְחוֹבוֹת הַיְּהוּדִים.

עֲנָנִים שְׁחֹרֵי-מַבָּט נִסּוּ לְהָעִיב עַל קַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵלֶּה פָּרְצוּ בִּלְהִיטוּת.

אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הֵישִׁיר מַבָּט עַל הַשַּׁיָּרָה, הַמִּתְקָרֶבֶת מֵהַמִּדְבָּר הַמֵּכִין עַצְמוֹ לְלֵינַת הַלַּיְלָה.
מִכְּוּוֹן מְצוּדַת הָעִיר יְרֻדָה מִשְׁלַחַת נִכְבָּדִים וּבְרֹאשָׁם הָרַב עַבָּאדִי. לְצִדּוֹ עַל עֲגָלָה נְשׂוּאָה בִּידֵי בֶּן-קֵדָר יָשְׁבָה הָאַלְמָנָה מְמָאֶנֶת לְהַאֲמִין שֶׁתִּשְׁמַע אֶת צְלִיל קוֹלוֹ הֶעָנֹג שֶׁל בְּנָהּ.
מֵאֲחוֹרֵיהֶם הִתְגּוֹדְדָה תִּזְמֹרֶת בֵּית-הַיְתוֹמִים מְתַזְמֶרֶת בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת אֶת שִׁירַת הָאַהֲבָה וְהָאַחֲוָה שֶׁל בֶּן-חַלַּב הַשָּׁב לְחֵיק מִשְׁפַּחְתּוֹ.
אֵלֶּה וְאֵלֶּה מְחִישִׁים צַעֲדֵיהֶם לִקְרַאת מִפְגַּשׁ הַפִּסְגָּה בֵּין אֵם לִבְנָהּ. פְּעִימַת הַפְּגִישָׁה, מִתְקָרֶבֶת וּבָאָה.

סַלְמָה הַשְּׁכֵנָה, הֵכִינָה מֵי-וֶרֶדִים, כְּדֵי לְהָשִׁיב אֶת רוּחַ הַמִּתְעַלְּפִים הָעֲתִידִיִּים. הַיֶּלֶד יוֹסֵף, רָכַב עַל סוּס זְקוּף-צַוָּאר סָקַר סְבִיבוֹתָיו כְּקֵיסָר הַשָּׁב מִנִּצָּחוֹן. הָרַב לָחַשׁ דְּבַר-מָה בְּאָזְנֵי אֵם הַיֶּלֶד, הַשִּׁיבָה הִיא בְּמְנוֹד רֹאשׁ לְאוֹת הַסְכָּמָה. הַמֶּרְחָק בֵּין הַשַּׁיָּרָה לְבֵין הַמִּשְׁלַחַת, הָלַךְ וְהִתְקַצֵּר.

פְּרוֹזְדּוֹרֵי הַלֵּב שֶׁל שְׁתֵּי הַקְּבוּצוֹת הִתְאַחֲדוּ בְּקֶצֶב אָחִיד וְזוֹרֵם. חֲבוּרַת הַמְנַגְּנִים, נִגְּנָה אֶת מַרְשׁ נִצְחוֹן הָרוּחַ עַל הַגֶּזֶל וְתַאֲוַת הַכֶּסֶף. זַרְזִירֵי אֹרֶז לְבַנְבַּנִּים, הִתְעוֹפְפוּ וְנָפְלוּ כְּמָטָר עַל רָאשֵׁי הַיֶּלֶד וְהַשַּׁדְּרִים.
הָיָה זֶה מַחֲזֶה שׁוֹבֶה לֵב שֶׁל קְהִלָּה שְׁלֵמָה הַחוֹבֶקֶת אֶת בְּנָהּ הַשָּׁב. הַנַּעַר הַקָּט נָבוֹךְ מֵהַהֲמֻלָּה סְבִיבוֹ, הִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהַסּוּס וְהִתְקָרֵב בְּצַעֲדִים מְהֻסָּסִים. הַמְלַוִּים פִּנּוּ לוֹ דֶּרֶךְ לְאִמּוֹ. הָאֵם בָּהֲתָה בָּאֲוִיר מְנַסָּה לִקְטֹף בְּמַבָּט סָגִי-נֶהוֹר אֶת אֲהוּב לִבָּהּ.

יַם הַדְּמָעוֹת יָבֵשׁ וְחָרֵב, אַשְׁמוּרוֹת עֵינֶיהָ נִרְאוּ כַּאֲדָמָה חֲרוּכָה הַמִּתְבַּקַּעַת וּמִתְחָרֶצֶת לַחֲרִיצִים הַדּוֹקְרִים אֶת נַפְשָׁהּ. שַׁעֲרֵי דִּמְעָה נִנְעֲלוּ, אַךְ הַתִּקְוָה הַבִּלְתִּי מֻשָּׂגֶת קָמָה לִתְחִיָּה.

הַיֶּלֶד הִתְקָרֵב וְלֹא הֶאֱמִין לְמַרְאֵה עֵינָיו. הַאִם זוֹ אִמָּא יְפַת הַמַּרְאֶה, בַּעֲלַת הָעֵינַיִם הַטּוֹבוֹת וְהַמְלַטְּפוֹת!? "אִיבְּנִי, בּוֹא אֵלַי!!!" יוֹסֵף נָפַל לִזְרוֹעוֹת אִמּוֹ.
קְרִיאוֹת שִׂמְחָה נִשְׁמְעוּ מִכֹּל עֵבֶר: "יְבִיבָה יוֹסֵף, יְבִיבָה יוֹסֵף!!!" (הֵידָד יוֹסֵף, הֵידָד יוֹסֵף!!!)

כָּךְ שָׁב יוֹסֵף יֶלֶד-הָאֶתְרוֹגִים לְחֵיק עַמּוֹ,
כְּשֶׁבְּאַמְתַּחְתּוֹ הַבְּרָכָה הַמַּשְׁלִימָה לְאַרְבַּעַת הַמִּינִים.

❋ ❋
❋

תזמורת בית התזמורת העירוני של חלב

הַהוֹנָאָה וְהַשֶּׁקֶר
עֲמִיתֵי הַפִּחַת וְהַבּוּשָׁה.

עֵדוּת הָאִילָן

מַ חְפּוּד בְּרָאהִים אֶלְקַמִישְׁלִי הִתְגּוֹרֵר סָמוּךְ לְשׁוּק הַבַּשָּׂמִים. יִשְׁמְעֵאלִי גַּלְמוּד וַעֲרִירִי הָיָה.

כָּל יָמָיו הִסְתּוֹפֵף וְהִתְחַכֵּךְ עִם יְהוּדֵי הַמָּקוֹם. בְּנֵי עַמּוֹ דְּחָקוּהוּ לְשׁוּלֵי שְׁכוּנַת הַיְּהוּדִים. יַחֲסֵי שְׁכֵנוּת טוֹבִים וּפוֹרִיִּים הָיוּ לוֹ עִם הַיָּאהוּד.
מִתֹּקֶף יְחָסִים אֵלֶּה הָעֲנַק לוֹ הַתֹּאַר הַיָּמְרָנִי "רָאִיס חֲסִידֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם."

מִקְצוֹעוֹ כְּאָח לְשֶׁעָבַר, שִׁמֵּשׁ כְּקֶרֶשׁ קְפִיצָה לְהֲקָמַת מֵעֵין גְּמַ"ח קַפַּת-חוֹלִים.

אֲבָל גְּמַ"ח יְחוּדִי כְּשֶׁל מַחְפּוּד בְּכָל רַחֲבֵי הַמַּמְלָכָה הָעוֹתוֹמָנִית לֹא תִּמְצָא.

חֲדַר הַקְּלִינִיקָה שָׁכַן בְּקוֹמַת הַמַּרְתֵּף בְּגַבּוֹ שֶׁל שׁוּק הַבְּשָׂמִים. מַדְפֵי עֵץ אֹרֶן חָבְקוּ אֶת הַחֶדֶר וַעֲלֵיהֶם צְלוֹחִיּוֹת שׁוֹנוֹת וּמְגֻוָּנוֹת. בַּקְבּוּקִים מִסְגְּנוֹנוֹת יְחוּדִיִּים וּמוּזָרִים. עַד כִּי הַנִּכָּנָס תּוֹהֶה הַאִם הוּא נִמְצָא בְּפֶּרְפּוּמֶרְיָה בְּלֵב פָּרִיס אוֹ בַּחֲנוּת חֲמוּצִים בְּמֶרְכָּז "שׁוּק אֶל-גִּימְרוֹק?!" (שׁוּק הַתַּגָּרִים).

לְכָל צְלוֹחִית אוֹ בַּקְבּוּק תָּוִית עִם הַתְּכֻלָּה וְכֹשֶׁר הָרִפּוּי שֶׁלָּהּ. בְּזָוִית הַמַּדָּף נִתַּן לִמְצֹא בַּקְבּוּק מְסֻגָּנָן וּבְתוֹכוֹ זִרְעֵי יָאנְסוּן לִמְנִיעַת שִׁלְשׁוּל. בַּחֲזִית הַמִּזְרָחִית, צְלוֹחִית עִם גַּרְעִינֵי תּוּרְמוּס גְּרוּדִים לִמְנִיעַת עֲפוּשִׁים, וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ.

סִיט נָזִירָה וְיוֹסֵף עָרְבַּנְג׳י, הִתְגּוֹרְרוּ בַּסָּמוּךְ לְמִרְפְּאַת מַחְפּוּד. יַחֲסֵי שְׁכֵנוּת תְּקִינִים שָׂרְרוּ בֵּין הַזּוּג עָרְבַּנְג׳י לְבֵין הָעַרְבִי. לְעִתִּים אֵרְחוּ אֶת הַגּוֹי בְּבֵיתָם. סִיט נָזִירָה רִחֲמָה עַל הַגּוֹי.

בְּאַחַד הַיָּמִים בִּשְׁעוֹת הָעַרְבַּיִם, יָשַׁב מַחְפּוּד בְּרָאהִים בַּגְּזוּזְטְרָא שֶׁעַלְעֲלֵי גֶּפֶן הֵצֵלּוּ עָלֶיהָ מֵאֵימַת קַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת הַחוֹלְפוֹת לְכִוּוּן מַעֲרָב. יָשַׁב הַיִּשְׁמְעֵאלִי עַל שְׁרַפְרַף שָׁזוּר נְצָרִים וְשָׁקַד עַל מְלֶאכֶת הַכָּנַת הַנַּרְגִּילָה. רֹאשׁוֹ שָׁקַע בְּהִרְהוּרִים הַמַּפְלִיגִים לְמֶרְחֲבֵי הַמִּדְבָּר. הֵפִיחַ בְּרִמְצֵי הַגֶּחָלִים, שָׂהָה קְמָעָה וְהִבִּיט לָרָקִיעַ מֵטְרָד מַשֶּׁהוּ. "לְמִין אָפִישׁ אָלְבִּי?!" (לְמִי אָשִׂיחַ לִבִּי?!)

הִרְהוּרֵי הַגִּירָה

הַמֵּלַת יְלָדִים צוֹהֲלִים, הֵפֵרָה אֶת שַׁלְוַת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַיָּשִׁישׁ. הֵסִיט אֶת רֹאשׁוֹ וְאוֹרוּ עֵינָיו. שְׁכֵנוֹ הָאָהוּב יוֹסֵף, הוֹפִיעַ בְּרֹאשׁ קְבוּצַת זַאטוּטִים רַעֲשָׁנִיִּים.

"אָבוּס רוּחָאק (אֲנַשֵּׁק אֶת נִשְׁמָתְךָ), בָּרוּךְ בּוֹאֲךָ יָא יוֹסֵף אָחִי!" קִבֵּל אוֹתוֹ הַגּוֹי בְּמְאוֹר פָּנִים וּבְחִבָּה. "הוֹפַעְתָּ לְפָנַי כְּמַיִם צוֹנְנִים הַמְּשִׁיבִים אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹם שָׁרָב" הוֹסִיף הָעַרְבִי בְּהִתְרַגְּשׁוּת.

"כֵּיר אִינְשַׁאלְלָה?!" (בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת?!) שָׁאַל אָמַר הַיְהוּדִי.

לַבַּת הַגֶּחָלִים בְּצַמֶּרֶת הַנַּרְגִּילָה הֵפִיחָה לְשׁוֹנוֹת עָשָׁן מִסְתַּלְסְלִים וְעוֹלִים. רֵיחַ הַטָּבָק הַפַּרְסִי הִתְנַחֵל בְּכָל עֵבֶר. מַחְפּוּד לָגַם "שַׁחְטָה" (סְחִיבַת עָשָׁן) מְתוּנָה מִתּוֹךְ הַפִּיָּה, תּוֹךְ שֶׁהוּא מַפְרִיחַ גַּלֵּי עָשָׁן סְגַלְגַּלִּים כְּבֵדִים. הִטָּה רֹאשׁוֹ לְאָחוֹר וְהִבִּיט בִּנְקֵדָה עֲלוּמָה בַּחֲלַל הָאֲוִיר. הֵחֵל סָפֵק אוֹמֵר סָפֵק מְהַרְהֵר:

"רְאֵה יוֹסֵף, הִנֵּה הִגַּעְתִּי לַעֲרַב יָמַי, עֲרִירִי וּבוֹדֵד אֲנִי בְּעוֹלָמִי. בְּנֵי עַמִּי דּוֹחִים אוֹתִי וְקוֹל פְּנִימִי אוֹמֵר לִי: "יָא מַחְפּוּד, לְךָ לְמֶכָּה וַעֲשֵׂה חַאג' (עֲלִיָּה לָרֶגֶל), מַה דַּעְתְּךָ יָא אָחִי?"

יוֹסֵף הִסְתַּכֵּל כֹּה וָכֹה וְהִפְטִיר: "חָאלִיק יָא גָ'אר" (עֲזֹב זֹאת שְׁכֵנִי). אוֹמֵר הַפִּתְגָּם: "עֵץ זָקֵן אֵין מַעֲבִירִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם".
מַה יִּתֵּן לְךָ וּמַה יּוֹסִיף לְךָ עֲלִיָּה לָרֶגֶל?"

קָם מַחְפּוּד מִמְּקוֹמוֹ לְפִנַּת הַמִּרְפֶּסֶת, חָתָה אֶת הַגֶּחָלִים הַמְקֻבָּצִים בְּתוֹךְ כְּלִי חֶרֶס (פִּיכָר), הִנִּיחַ עַל הַגֶּחָלִים כְּלִי נְחֹשֶׁת מְעֻקַּל זַרְבּוּבִית וְהֵחֵל בְּטֶקֶס הֲכָנַת הַקָּפֶה.
תּוֹךְ כְּדֵי חִתּוּי הַגֶּחָלִים וּבְחִישָׁתָם הִמְשִׁיךְ מַחְפּוּד וְהוֹסִיף: "שְׁמַע נָא אֶת דְּבָרַי עַד הַסּוֹף. כָּל יָמַי חָסַכְתִּי גְּרוֹשׁ לִגְרוֹשׁ, כִּכְלוֹת כֹּחִי נִשְׁאַר לִי סְכוּם שֶׁל אַלְפַּיִם אַרְבַּע מֵאוֹת לִירוֹת זָהָב. בְּנֵי הָאָרֶ"ץ אוֹמְרִים:
"טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק". אוֹהֵב אֲנִי אוֹתְךָ יוֹסֵף וְנוֹתֵן בְּךָ אֵמוּן מָלֵא. הָבָה נַעֲשֶׂה הֶסְכֵּם, שְׁמֹר נָא אֶת כַּסְפִּי, בְּמִדָּה וְאֶחְזֹר מִמְּכָה הָשֵׁב תָּשִׁיב אֶת מָמוֹנִי. אִם הָאֵל יִרְצֶה וְלֹא אָשׁוּב... הֲרֵי כַּסְפִּי נָתוּן לְךָ נְתִינָה מְלֵאָה."

בְּעִבְעוּ הַמַּיִם בְּתוֹךְ הַכְּלִי הַמְּעֻקָּל וְאֵדִים הִשְׁתַּלְּבוּ עִם שָׁבְלֵי עֲשָׂן הַנַּרְגִּילָה הַמְּגֻרְגֶּרֶת מִגְּרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף. שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֵּׁן גָּרֶם... הִתְרַוַּח יוֹסֵף עַל הַכֶּרֶסָה, וְסָחַב סַחְבָּה (שְׁאִיפָה) מִן הַנַּרְגִּילָה.

שָׁמַע הַזָּהָב הִרְחִיב אֶת רֵאוֹתָיו וְאֶת דַּעְתּוֹ וְהִרְצָה בְּפָנֵי שְׁכֵנוֹ: "הוֹ יָא שֵׁיךְ מַחְפּוּד אֶל קַמִּישְׁלִי... רוֹאֶה אֲנִי בְּחֶזְיוֹנִי שֶׁעֲלִיָּה לָרֶגֶל לְמֶכָּה הִיא הַמַּעֲשֶׂה הַנָּבוֹן בְּיוֹתֵר בְּחַיֶּיךָ. עִם בּוֹאֲךָ יִפָּתְחוּ לְפָנֶיךָ שְׁעָרֶיהָ שֶׁל חַלַּב וְכָל בְּנֵי הָעִיר יָרִיעוּ יְחִי חַאג' בְּרָאהִים..."

הַבַּיִת הַגּוֹי בַּיְהוּדִי, שֶׁגַּלֵּי עֲשַׁן הַנַּרְגִּילָה הִסְתַּחְרְרוּ סְבִיב רֹאשׁוֹ וְתָמַהּ בְּלִבּוֹ: "לִפְנֵי שְׁנֵיּוֹת בִּטֵּל בְּמֶחִי שְׁאִיפַת נַרְגִּילָה אַחַת אֶת תָּכְנִיּוֹתַי. וְעַתָּה הוּא מְעוֹדֵד וּמְחַזֵּק?! נִיחָא לוֹ..."

נָטַל הַמֶּסְלְמִי אֶת קוּמְקוּם הַקָּפֶה הַמְבַעְבֵּעַ בְּמַבּוּעֵי הַחַיִּים וְשָׂפַת אֶת הַמַּשְׁקֶה הַשָּׁחֹר וְהַמְתַקְתֵּק לִשְׁנֵי סִפְלוֹנֵי חַרְסִינָה הַמְעֻטָּרִים בְּצִיּוּרִים סִינִיִּים מִינְיָאטוּרִיִּים.

"תְּפָדָאל יָא יוֹסֵף" כִּבֵּד וְאַף בֵּרֵךְ הַיִּשְׁמְעֵאלִי אֶת שְׁכֵנוֹ: "קַהְוָה דַּי מָאן" (בְּרָכָה מָסָרְתִּית, שֶׁמַּשְׁמָעָהּ שֶׁתִּהְיֶה לָנוּ הַזְּכוּת לִשְׁתּוֹת תָּמִיד קָפֶה).
"הַבֵּט יוֹסֵף, צוֹם הָרַמַאדָן מְמַשְׁמֵשׁ וּבָא וְאֵינֶנִּי רוֹצֶה לְהִשְׁתַּהוֹת. אוֹרְחַת גְּמַלִּים עוֹמֶדֶת לָצֵאת בְּיוֹם אֶל ג'וּמְעָא (יוֹם הַשִּׁשִּׁי).
קָשָׁה הַפְּרִידָה עָלַי מִמְּךָ, עַל כֵּן אִם לֹא קָשֶׁה לְךָ הִתְלַוֵּה אֵלַי כִּבְרַת דֶּרֶךְ."

לָגַם יוֹסֵף מַיִם צוֹנְנִים וְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם לְגִימַת קָפֶה מְלֻוָּה בְּשִׁרִיקָה מְלֵאַת שְׁקִיקָה: "יָא סִידִי (אֲדוֹנִי), אֲנִי תַּחַת פְּקֻדָּתְךָ!!!" אָמַר בִּכְנִיעָה מְדֻמָּה.

רוּחַ מִזְרָחִית חַמָּה וִיבֵשָׁה רִשְׁרְשָׁה בֵּינוֹת סִמְטָאוֹת הָעִיר חַלַב.

עֵדֵיוֹת חַיּוֹת

לִפְנֵי עֲלוֹת הַשַּׁחַר, קָם מַחְפּוּד מֵעַל יְצוּעוֹ בְּזְרִיזוּת. כֻּלָּיו וַחֲבִילוֹתָיו הָיוּ סְדוּרִים מִבְּעוֹד יוֹם. הִתְעַטֵּף בִּגְלִימָתוֹ הַצְּחוֹרָה, עָטַף אֶת רֹאשׁוֹ בְּטוּרְבָּן יָרוֹק (סוּג שֶׁל כּוֹבַע מִזְרָחִי) כְּנֶגֶד עַיִן הָרַע וְצִפָּה לִשְׁכֵנוֹ בִּדְרִיכוּת.

הַיְהוּדִי בּוֹשֵׁשׁ לָבוֹא. נִגַּשׁ בֶּן-קִדָּר לְחַלּוֹן בֵּיתוֹ וְלָחַשׁ בְּקוֹל חֲרִישִׁי: "יוֹסֵף קוּם, יוֹסֵף קוּם!!!"

יוֹסֵף קָם בִּבְעָתָה, נָטַל יָדָיו וְחִישׁ הֵכִין עַצְמוֹ לַדֶּרֶךְ.

יָצְאוּ זוּג הַשְּׁכֵנִים בְּחֶשְׁכַת הַלַּיִל לְשַׁיֶּרֶת הַגְּמַלִּים הַמַּמְתִּינָה בְּפַאֲתֵי הָעִיר.

מְשׂוֹחֲחִים בְּנֵיהֶם בְּעֶרְנוּת תּוֹךְ שֶׁהֵם מַעֲלִים זִכְרוֹנוֹת נְעִימִים מִימֵי שְׁכֵנוּתָם. הַדֶּרֶךְ הִתְאָרְכָה, אוּלַם הַשִּׂיחָה הַקּוֹלַחַת הֵחִישָׁה צַעֲדֵיהֶם לְמָקוֹם הִתְכַּנְּסוּת הַשַּׁיָּרָה.

מִשֶּׁהִבְרִיק וְהֵאִיר הַשַּׁחַר וְכוֹכָב בַּרְקַאי הוֹפִיעַ בַּשָּׁמַיִם, נֶעֶצְרוּ הָרֹעִים כִּבְרַת דֶּרֶךְ לִפְנֵי הַשַּׁיָּרָה. עָמְדוּ תַּחַת חָסוּתוֹ שֶׁל עֵץ עַתִּיר פּוֹאֲרוֹת וּרְחַב יָדַיִם. הִתְכּוֹפֵף הַגּוֹי לַחֲבִילָה קְשׁוּרָה וּפָתַח אוֹתָהּ בְּזְהִירוּת. שְׁכֵנוֹ הַיְּהוּדִי הִבִּיט בְּקֹצֶר-רוּחַ כָּבוּשׁ הִתִּיר הַזָּקֵן בְּאִטִּיוּת אֶת קְשָׁרֵי הַצְּרוֹר וּבְתוֹכוֹ הָיְתָה מֻנַּחַת שַׁקִּית בַּד קְטִיפָה.

מִבֵּינוֹת הָעֲנָפִים צִיְּצָה קוֹקִיָּה אֶת תְּפִלַּת הַשַּׁחַר. פָּתַח הַיָּשִׁישׁ אֶת רְצוּעוֹת בַּד הַקְּטִיפָה הָאַרְגָּמָנִי. יוֹסֵף הִבִּיט בְּלֹא אוֹמֵר בְּמַבָּט נִכְסָף בַּחֲבִילָה.

לְפֶתַע הִזְדַּקֵּף הַיִּשְׁמְעֵאלִי הַזָּקֵן, עָמַד לִפְנֵי חֲבֵרוֹ וְאָמַר בְּקוֹל חֲרִישִׁי: "רְאֵה יְדִידִי, אַהֲבָה גְּדוֹלָה מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה וְשִׂנְאָה גְּדוֹלָה אַף הִיא מְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה. יָדוּעַ לִי, שֶׁלְּפִי דַּת הַיְּהוּדִים נִחוּצִים שְׁנֵי עֵדִים לְכָל דָּבָר. עַל כֵּן שְׁנֵי עֵדִים אֵלֶּה בְּפָנֵינוּ. הָרִאשׁוֹן בַּמַּעֲלָה הוּא אַלָּה וְהָעֵד הַשֵּׁנִי הוּא עֵץ הַשָּׁדֶה הַזֶּה. קַח אֶת לִירוֹת הַזָּהָב וּשְׁמֹר אוֹתָן כְּפִי שֶׁהֻסְכַּם בֵּינֵינוּ."

נָטַל הַיְהוּדִי אֶת הַחֲבִילָה בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְנִפְרַד בַּחֲמִימוּת מִשְׁכֶנוֹ הָעוֹלֶה לָרֶגֶל לְמֶכָּה.

גְּנוּבֵי גַּדְלוּת

חָלְפוּ יְמֵי הַחַמָּה וּבָאוּ צִנֵּי הַקֹּר. הַשֶּׁלֶג כִּסָּה אֶת גַּגּוֹת הָרַעֲפִים הַמַּאֲדִימִים וְאֶת עֲצֵי הַבֶּסְתָּנִים הַסּוֹבְבִים אֶת הָעִיר, כְּעֵין צַיָּר הַחוֹבֵק בְּמִכְחוֹלוֹ אֶת הָעִיר אֲרָם-צוֹבָא. יָמִים אֵלֶּה חָלְפוּ כְּלֹא הָיוּ וְחַאג' מַחְפוּד בְּרָאהִים אֶל קָמִישְׁלִי אַחַר וּבוֹשֵׁשׁ לָבוֹא.

יוֹסֵף אֶל עָרַבַּנְג'י, מוֹכֵר הַסִּדְקִית בְּבָתֵּי-הַמַּרְזֵחַ שֶׁל רַבַּע אֶל-גָ'מִילֶייה, הִדֵּר בִּלְבוּשׁוֹ וְסִלְסֵל בִּשְׂעָרוֹ. "מֵאַיִן הַגְּדֵלָה?!" תָּמְהוּ הַכֹּל. סִיָּג לַשְּׁתִיקָה - זָ הָ בָ ה !!!

הֵחֵלּוּ לְהַפְצִיעַ קְנוֹקְנוֹת הַגְּפָנִים וְנִגּוּנֵי הַזָּמִיר רִחֲפוּ בָּאֲוִיר, בְּעוֹד הַשְּׁלָגִים מַפְשִׁירִים וּמֵימֵיהֶם זוֹרְמִים בְּנַחַת אֲבִיבִית. הַחַמָּה בְּבַיְשָׁנוּת עֲדִינָה שָׁלְחָה קַרְנֵי שֶׁמֶשׁ חֲמִימוֹת וּמַזְהִירוֹת לִשְׁכוּנַת שׁוּק הַבְּשָׂמִים.

נְקִישׁוֹת חַלּוֹן קְלִילוֹת נִשְׁמְעוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אֶפֶנְדִּי יוֹסֵף אֶל עָרְבָּנְג'י. "מִין הֲדָא?" נָהֲם בְּקוֹל רָגוּעַ בַּעַל הַבַּיִת.

"אֲנָא אֲנָא (אֲנִי אֲנִי)" קָרָא מַחְפּוּד בְּקוֹל שָׂמֵחַ וְעָלִיץ.

פָּתַח בַּעַל הַפִּיקָדוֹן אֶת דֶּלֶת בֵּיתוֹ וְקִבֵּל בִּזְרוֹעוֹת פְּתוּחוֹת אֶת שְׁכֵנוֹ הַוָתִיק: "אָהָלָן, יָא חַאג' מַחְפּוּד. שֵׁב תְּפָדָּאל, אֱלֹהִים יְבָרֵךְ אוֹתְךָ. יָא מָרַתִי! (אִשְׁתִּי הַיְקָרָה!) הָכִינִי שֶׁלְחָן!" רַעַם קוֹלוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְעֶבֶר אִשְׁתּוֹ.

מֵאוֹתוֹ רֶגַע וָאֵילָךְ הֵחֵל מִצְעַד הַסָּלָטִים הַמִּזְרָחִי לְצַעַד לַשֶּׁלְחָן הֶעָמוּס לָעֵיפָה. מִתְגַּלְגֶּלֶת לָהּ הַשִּׂיחָה מִנּוֹשֵׂא לְנוֹשֵׂא וְחוֹלְפוֹת הַשָּׁעוֹת.

חַאג' מַחְפּוּד בָּא לִרְמֹז לְמְאָרְחוֹ עַל הַכֶּסֶף הַמֻּפְקָד אֶצְלוֹ וּמִיָּד מוֹפִיעָה עוֹד מָנָה בַּקְלָוָה. מְנַסֶּה הַיִּשְׁמְעֵאלִי בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת לְהַזְכִּיר אֶת הַמָּמוֹן, מִיָּד מַגִּיעַ טַס עָמוּס בִּכְנָפָה (סוּג שֶׁל עוּגָה מִזְרָחִית מְצֻפָּה בְּמֵי-דְּבַשׁ נוֹזְלִיִּים).

לְבַסּוֹף פָּקְעָה סַבְלָנוּתוֹ שֶׁל הָעַרְבִי, קָם וְשָׁאַל יְשִׁירוּת:
"יָא סִידִי יוֹסֵף, הֵיכָן הַפִּקָּדוֹן?"

הִרְצִינוּ פָּנָיו שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת וּצְהָבוֹן עָלָה בְּפָנָיו.
מִמְּאֹרַח נָדִיב וְשׁוֹפֵעַ טוּב לֵב, הָפַךְ יוֹסֵף לְנוֹגֵשׁ וּמִתְנַכֵּר:
"אֵיזֶה כֶּסֶף?! וְכִי אַשְׁלָיוֹת עוֹבְרוֹת לְךָ בְּדִמְיוֹנְךָ מֵאָז
הָפַכְתָּ לְחַאג'?!"

הִתְכַּרְכְּמוּ פָּנָיו שֶׁל הָאוֹרֵחַ וְנַעֲשׂוּ כְּפָחֶם אֶל דִּיסְט
(כְּפֶחָם הַמְכַסֶּה אֶת תַּחְתִּית הַסִּיר).

בְּרֹב עֻצָּה יָקוּם דָּבָר

יָצָא שָׁפוּף וְשָׂחוּק מִבֵּית בַּעַל הַפִּקָּדוֹן וּפָנָה לְחוּצוֹת
הָעִיר. הָלְכָה הַבְּרִיָּה הַדְּוּוִיָּה בְּסִמְטָאוֹת שׁוּק הַבְּשָׂמִים.
שָׁבְלֵי רֵיחוֹת הַתַּבְלִינִים הֵשִׁיבוּ אֶת רוּחוֹ שֶׁל הַיָּשִׁישׁ
הַנָּפוּל. פָּנָה לַחֲבֵרוֹ רָפוּל אֶל-חָלָלא (רָפָאֵל הַסַּפָּר),
הִתְיַשֵּׁב עַל כִּסֵּא הַסַּפָּרִים וְסָבַר לְעַצְמוֹ: "עֲצֵבוּת
הַשְׁתִּיקָה טוֹבָה מֵעֲצֵבוּת הַדִּבּוּר...."

נִסָּה רָפוּל לְדוֹבֵב אֶת הַגּוֹי, שֶׁהֲרֵי סַפָּר רַב מִקְצוֹעוֹ הוּא שִׂיחוֹת תִּסְפֹּרֶת.

הִתְרַצָּה הָעַרְבִי וְסִפֵּר לְיִדִידוֹ אֶת הַקּוֹרוֹת אוֹתוֹ עִם שְׁכֵנוֹ יוֹסֵף. רָאָה הַגַּלָּב שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים בְּגוֹ וְהִצִּיעַ לְבֵן שִׂיחוֹ: "חָכָם מָרְדְּכַי לֶבָטוֹן הוּא יְהוּדִי יְרֵא שָׁמַיִם, וְהוּא יִתֵּן לְךָ עֵצָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דְּבַר הַשֵּׁם וְהִיא תָּקוּם!"

הִתְעוֹרֵר הַחַאג' לְחַיִּים וְאוֹרוּ עֵינָיו. לְחָיָיו הַצְּהֻבִּים הֶאֱדִימוּ מֵהָעִידוּד שֶׁשָּׁאַב. הֵחֵל לְבָרֵךְ אֶת הַסַּפָּר עַל עֲצַת הַחֶסֶד שֶׁנָּתַן לוֹ. מַצַּב רוּחוֹ הִרְקִיעַ שְׁחָקִים.
סוֹף סוֹף רוֹאֶה בְּחֶזְיוֹנוֹ אֶת אוֹר מַטְבְּעוֹת הַזָּהָב בִּקְצֵה הַמְּנָהָרָה. נִפְרַד לְשָׁלוֹם מֵהַסַּפָּר תּוֹךְ שִׁלּוּחַ צְרוֹרוֹת שֶׁל בְּרָכוֹת וְאִחוּלִים לְמֵיטִיב הָעֵצָה.

מַשָּׁבֵי אֲוִיר קַלִּילִים לִטְּפוּ אֶת צְעָדָיו שֶׁל חַאג' מַחְפּוּד אִבְרָהִים. תּוֹךְ כְּדֵי הֲלִיכָתוֹ מִזְּוִית הַסִּמְטָה, פָּרְצָה לַהֲקַת "שָׁבָאבּ" עֲרָבִי (בַּחוּרִים פּוֹחֲזִים) רַעֲשָׁנִית.

נִתְקָלָה בְּחַאג' בְּרָאהִים וְהֶחֱלָה מִתְגָּרָה בּוֹ. הַשְּׁמוּעָה עַל אוֹדוֹת מַטְבְּעוֹת הַזָּהָב עָשְׂתָה לָהּ כַּנְפֵי סִילוֹן וְכָל הָעִיר יָדְעָה עַל הַפַּרְשִׁיָּה.

מָאן דְּהוּא שָׂר לְאָזְנוֹ בְּסִלְסוּלִים מִזְרָחִיִּים: "חַאג' בְּרָאהִים נָתַן לֶחָתוּל לִשְׁמֹר עַל הַזָּהָב, וְנִשְׁאַר בְּלִי כֶּסֶף וּבָרָעָב"... הַפִּרְחָח הַסּוֹלִיסְט שָׂר וְהַחֲבוּרָה מַקִּיפָה אֶת הַבְּרִיָּה הַבּוֹדֵדָה וּמוֹחֵאת כַּפַּיִם.

בְּרָאהִים מְנַסֶּה לְהִתְחַמֵּק מֵהֶם וּבְנֵי הַתִּשְׁחֹרֶת אֵינָם מְנִיחִים. בְּנֵי הַבְּלִיַּעַל לֹא עָזְבוּהוּ עַד אֲשֶׁר מְרָטוּהוּ כְּתַרְנְגֹלֶת תְּלוּשַׁת נוֹצוֹת.
הוּא הֶחְלִיט הַחְלָטָה נְחוּשָׁה: "אֵלֵךְ לֶחָכָם הַיְּהוּדִי וְיִהְיֶה מָה, נוֹתֵן אֱמוּן אֲנִי בֶּאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל."

גַּדְלוּת מִתּוֹךְ דַּלּוּת

פָּנָה לִשְׁכוּנַת הַיְּהוּדִים, שָׁאַל עוֹבְרִים וְשָׁבִים: "הֵיכָן בֵּיתוֹ שֶׁל חָכָם מָרְדְּכַי לֶבָטוֹן?" הַלָּלוּ הִצְבִּיעוּ עַל בִּקְתָּה קְטַנָּה הַנּוֹטָה לִפֹּל.

חָשַׁב שֶׁהַיָּאהוּד מְהַתְּלִים בּוֹ: "וַדַּאי טָעוּת נָפְלָה כָּאן, לֹא יִתָּכֵן שֶׁרַב גָּדוֹל יָגוּר בִּצְרִיף הָעוֹמֵד עַל כַּרְעֵי תַּרְנְגֹלֶת."

הִתְקָרֵב בְּהִסּוּס... חֲשָׁשׁ הִתְגַּנֵּב לְלִבּוֹ וּלְגוֹרַל כַּסְפּוֹ. שֶׁמָּא יַפְלֶה אוֹתוֹ הָרַב לְרָעָה. אֲבָל קוֹל פְּנִימִי וְנָחוּשׁ הִזְרִים בּוֹ אֱמוּן בָּרַב הַיְּהוּדִי. פָּתַח בְּאִטְיוּת אֶת דֶּלֶת הֶחָצֵר וְזוֹ חָרְקָה מִזִּקְנָה מֻפְלֶגֶת.

עָלָה בְּגֶרֶם הַמַּדְרֵגוֹת, תִּקְתֵּק עַל דֶּלֶת הָעֵץ שֶׁצִּבְעָהּ הַמִּתְקַלֵּף נָשַׂר עַל כָּל תִּקְתּוּק וְתִקְתּוּק וְהַמְתִּין. "תְּפַדָּאל הַכֹּנֵס!" נִשְׁמַע קוֹל חֲרִישִׁי מִבִּפְנִים.

הַגּוֹי הָדַף קַלּוֹת אֶת הַדֶּלֶת וְנִכְנַס. עִם כְּנִיסָתוֹ עָמַד עַל מְקוֹמוֹ וְנֶאֱלַם. הַחַאג' הִשְׁתָּאָה.

נִרְתַּע וְנָסוֹג לְאָחוֹר, כָּבַשׁ פָּנָיו בָּרִצְפָּה וְרָטַט. אוֹר פָּנָיו שֶׁל הֶחָכָם הִשְׁבִּית אֶת הַגּוֹי.

"יָא חַאג'!" קָרָא הָרַב לֶבָטוֹן בְּקוֹל מַרְגִּיעַ "בּא שֵׁב נָא עַל הַכִּסֵּא".

סָקַר הַגּוֹי אֶת סְבִיבוֹת הַבַּיִת וְהַדָּבָר הָיָה קַצַרְצַר מִבִּינָתוֹ. הַדְּלוּת זָעֲקָה מִכָּל גֻּמְחָה וּלְעֻמָּתָהּ אֲלֻמַּת אוֹר זָרְחָה מִפָּנָיו שֶׁל הָרַב עַד אֲשֶׁר כָּלָה כֹּחוֹ שֶׁל בֶּן הָאַמָּה מִלְּהַבִּיט בְּהַדְרַת הֶחָכָם. שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הָרַב הָיָה חָרוּט חֲרִיצִים וּקְמָטִים, שֶׁהָעָמְקוּ עִם הַזְּמַן מִקְּשָׁיוֹת הַתּוֹסְפוֹת. מַדְפֵי סְפָרִים עֲמוּסִים לַעֲיֵפָה הָעָמְדוּ עַל גַּבֵּי בְּלוֹקֵי בִּנְיָן מַלְבֵּנִיִּים. וְכִי סְבוּרִים אַתֶּם כִּי מִתּוֹךְ דַּחֲקוּת בָּאָה דַּלּוּת זוֹ?! לֹא וָלֹא יְדִידַי, טָעוּת חֲמַצְמַצָּה בִּיְדֵיכֶם.

וְאִם רוֹצִים אַתֶּם, שֶׁחֲמַצְמַצוּת זוֹ תֵּהָפֵךְ לְמִתְיקוּת, בּוֹאוּ וּרְאוּ אֶת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ.

בְּאַחַד הַיָּמִים הִגִּיעָה מִשְׁלַחַת יְהוּדִים נִכְבָּדִים מִקּוּשְׁטָא ק"ק לְבֵית רַבֵּנוּ.
רָאוּ אֶת דַּלּוּת רָהִיטָיו וְהֶחְלִיטוּ עַל אֲתָר לִקְנוֹת רָהִיטִים חֲדָשִׁים וּמְהֻדָּרִים עֲבוּרוֹ. חָכָם מָרְדְּכַי לֹא רָצָה לְהַכְלִימָם וְכִבֵּד אֶת רְצוֹנָם. לֹא עָבְרוּ מִסְפַּר יָמִים וְאַלְמָנָה קְשַׁת יוֹם תִּנְּתָה אֶת צָרוֹתֶיהָ לִפְנֵי הֶחָכָם הַדָּגוּל וְטָעֲנָה, כִּי בִּתָּהּ הַבְּכִירָה עוֹמֶדֶת לְהִנָּשֵׂא וּפְרוּטָה לְפוֹרְטָהּ אֵין בִּרְשׁוּתָהּ.

מִיָּד קָרָא הֶחָכָם לְרַחְמוּן מְשַׁמְּשׁוֹ וְצִוָּה עָלָיו לָתֵת לָאַלְמָנָה אֶת הָרָהִיטִים הַחֲדָשִׁים וְאַף הוֹסִיף סְכוּם לְסִיּוּעַ. רַחֲמִים הַמְשַׁמֵּשׁ בַּקֹּדֶשׁ הִתְבַּקֵּשׁ לְהַחְזִיר אֶת הָרָהִיטִים הַיְשָׁנִים וְהַחֲבִיבִים. זוֹהִי דַּלּוּת מִתּוֹךְ בְּחִירָה.
יָשַׁב שָׁפוּף מַשֶּׁהוּ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן עָלָיו הָיָה מֻנַּח סֵפֶר גְּמָרָא עָנָק בָּרוּךְ בִּכְרִיכַת עוֹר מְהוּהָה.
גַּבּוֹתָיו הִשְׁתָּרְגוּ עַל שְׁמוּרוֹת עֵינָיו. עַל אַף גִּילוֹ הַמִּתְקַדֵּם לֹא נִזְקַק לְבָתֵּי מִשְׁקָפַיִם.

אַדְמוּמִיּוּת נִתְפָּרְשָׂה עַל לְחָיָיו הַצָּחוֹת וְהִשְׁתַּלְבָה עִם זְקָנוֹ הָאָרֹךְ הַמִּתְפַּצֵּל מִבְּסִיסוֹ לִשְׁתֵּי אוּנוֹת.

"מַה בְּפִיךְ יָא חַאג'?" עוֹרֵר חָכָם מָרְדְּכַי אֶת הַיִּשְׁמְעֵאלִי הֶהָלוּם. נֶעֶתְקוּ הַמִּלִּים מִפִּיו שֶׁל הַגּוֹי. הוּא לֹא יָכֹל לְהָרִים אֶת רֹאשׁוֹ מוּל הֶחָכָם. "כְּ כְּ כְּבוֹד הֶחָכָם" פָּתַח הַגּוֹי בִּכְבֵדוּת שְׂפָתַיִם.

"נַעֲאם (כֵּן)" עוֹדֵד הֶחָכָם אֶת בֶּן שִׂיחוֹ.

הִמְשִׁיךְ הַגּוֹי וְסִפֵּר אֶת כָּל הַקּוֹרוֹת אוֹתוֹ עִם שִׁכֵּנוֹ הַיְּהוּדִי.

"עֵדִים יֵשׁ לְךָ?" שָׁאַל הָרַב בְּהִתְעַנְיְנוּת.

"וַדַּאי, וַדַּאי!!!" הִתְעוֹדֵד הַגּוֹי.

"מִי הֵם עֵדֶיךָ?" חָקַר.

"אַלָּא וְהָעֵץ!" הֵשִׁיב בֶּן קֵדָר בְּפַשְׁטוּת.

הֶחָכָם קָם מִלֹּא קוֹמָתוֹ וְנִגַּשׁ לַאֲגַף הַמַּדָּפִים... שָׁלַף כְּרַךְ "חֹשֶׁן מִשְׁפָּט" מִשֻּׁלְחָן עָרוּךְ גְּדוֹל מְמַדִּים וְעֵין בּוֹ בְּנִיחוּתָא.

תּוֹךְ כְּדֵי עִיּוּן, קָרָא לְעֶבֶר אַחַת מִפְּנוּת הַבַּיִת: "רַחֲמִים! רַחֲמִים!"

הַשַּׁמָּשׁ הֵגִיחַ מִפִּנַּת הַתֵּה הָאֲפֵלָה. גָּרַר רֶגֶל שְׂמֹאל בְּאִטִּיוּת חוֹרֶקֶת עֲצָמוֹת וְנִגַּשׁ לְרַבּוֹ.

"רַחְמוֹ, גַּשׁ אֶל יוֹסֵף אֶל עָרְבַּנְגִ'י וְהַזְמֵן אוֹתוֹ אֵלַי מִיָּד!" בִּקֵּשׁ הָרַב.

הַשַּׁמָּשׁ עָשָׂה כְּמִצְוַת הֶחָכָם בְּלִי אֹמֶר וּדְבָרִים תּוֹךְ חֲרִיכַת הָרְצָפוֹת הַבְּלוּיוֹת בְּרַגְלָיו הַכְּבֵדוֹת.

"חַאג' מַחְפּוּד!" קָרָא הָרַב לָגוֹי.

הָאַחֲרוֹן הִתְעוֹרֵר מִמַּחְשְׁבוֹתָיו בִּבְהָלָה וְעָנָה בִּבְלְבּוּל: "אָה... אָה...?"

"סַפֵּר עוֹד פְּרָטִים עַל אוֹתוֹ שַׁחַר לִפְנֵי הֲלִיכָתְךָ לַחַאג'." תִּחְקֹר הָרַב בִּרְגִיעָה.

חַאג' מַחְפּוּד שִׁחְזֵר לִפְרָטֵי פְּרָטִים אֶת תֹּכֶן הַשִּׂיחָה, תּוֹךְ תֵּאוּר הָעֵץ מִקּוּמוֹ, צֶבַע עָלָיו וְתַבְנִית עֲנָפָיו.

בְּמִרוּצַת הַזְּמַן הוֹפִיעַ רַחֲמִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל אֶפֶנְדִּי יוֹסֵף אֶל עַרְבָּנְגִ'י. יוֹסֵף הִבְחִין זֶה מִכְּבָר בְּשַׂמָּשׂוֹ שֶׁל הָרַב, עֵינָיו הִתְרוֹצְצוּ בְּחוֹרֵיהֶן. אִי-נוֹחוּת הֵקִרִין סְבִיבוֹתָיו.

"הָרַב מָרְדְּכַי לֶבָטוֹן מְבַקֵּשׁ שֶׁתָּסוּר אֵלָיו!" הִכְרִיז בְּיֹבֶשׁ.

"לֵךְ אֱמֹר לָרַב, שֶׁאֵין לִי זְמַן!" עָנָה בְּחֻצְפָּה מִתְנַשֵּׂאת, תּוֹךְ הַנָּחַת יָדָיו עַל מָתְנָיו וְשִׁוָּה לְעַצְמוֹ מַרְאֶה שֶׁל כַּד חֻנֶּכָּה עִם שְׁתֵּי אָזְנַיִם צְמוּדוֹת.

חָזַר הַגַּבַּאי עַל עֻקְבָיו נָפוּל שִׁבְעָתַיִם לְבֵית רַבּוֹ.

"הֵיכָן יוֹסֵף?" שָׁאַל הָרַב בְּהִתְעַנְיְנוּת.

"כְּבוֹד הֶחָכָם, יוֹסֵף אֵינוֹ רוֹצֶה לָבוֹא!" עָנָה רַחֲמִים בְּקוֹל רָפֶה וְהִצְטַנֵּף בְּקֶמְרוֹן פִּנַּת הַתֵּה.

"קוּם וּקְרָא לוֹ מִיָּד לְלֹא דִּחְיוֹת!" זָעַף הָרַב.

צֵית הַשַּׁמָּשׁ לָרַב, דָּחַק בְּרַגְלוֹ הַנִּגְרֶרֶת וְהֵמְרִיץ עַצְמוֹ לְבַעַל הַדִּין הַסּוֹרֵר.

"יוֹסֵף!" קָרָא הַשַּׁמָּשׁ בְּחֹסֶר בִּטָּחוֹן. "הָרַב קוֹרֵא אוֹתְךָ לְסֵדֶר דִּין...."

יָצָא יוֹסֵף אֶל הַמְשַׁמֵּשׁ וּבְזָוִית פִּיו חִיּוּךְ מֻבְלָע: "יָא רַחְמוֹ עֵינִי!" קָרָא אֵלָיו בְּחֶבִיבוּת.
הוֹצִיא מִכִּיס אַבְנֵטוֹ מִסְפַּר מַטְבְּעוֹת זָהָב נוֹצְצוֹת בְּזִיו הוֹנָן וְהִגִּישָׁן לְבֶן שִׂיחוֹ, כִּדְמֵי לֹא יֵחָרֵץ.
הַשַּׁמָּשׁ סֵרֵב בְּתֹקֶף וְשָׁב מִיָּד לְשׁוֹלְחוֹ.

"חָכָם!" לָחַשׁ הַמְשָׁמֵּשׁ בִּתְשִׁישׁוּת כֹּחוֹת. "יוֹסֵף עוֹמֵד בְּמִרְיוֹ..." וְהֶעֱלִים אֶת דְּבַר הַשֹּׁחַד, כְּדֵי לֹא לְצַעֵר אֶת הָרַב.

נָטַל הֶחָכָם פֶּסֶק זְמַן וְחָשַׁב כֵּיצַד לִנְהֹג בְּאוֹתוֹ סַרְבָּן.
שָׁלַף פִּסַּת נְיָר קְטַנָּה, שִׂרְבֵּט עָלֶיהָ מִסְפַּר שִׂרְבּוּטִים וּמְסָרָהּ בַּשְּׁלִישִׁית לְשַׁמָּשׁוֹ. לָקַח הָאַחֲרוֹן אֶת דַּף הַנְּיָר וְנִגַּשׁ לְבֵית הַסַּרְבָּן.
הַפַּעַם נִגְּשָׁה סִיט נָזִירָה לַשָּׁלִיחַ: "תְּפַדָּאל, מַה בְּפִיךָ?" שָׁאֲלָה בַּחֲשָׁשׁ.
"בְּפִי אֵין כְּלוּם!!" עָנָה בְּרִתְחָה. "הַמִּכְתָּב יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל!!!"

פָּתְחָה סִיט נָזִירָה אֶת הַמִּכְתָּב בְּזְהִירוּת, רָטְטוּ יָדֶיהָ וּבָעָתָה לִפְּפָה אֶת פָּנֶיהָ. נִגְּשָׁה אֶל אִישָׁהּ וְלִחְשְׁשָׁה בְּאָזְנוֹ: "יָא רוּחִי יוֹסֵף, לֵךְ מִיָּד אֶל חָכָם מָרְדְּכַי! יְהוּדִי קָדוֹשׁ הוּא וְאֵין לְסָרֵב לוֹ. הִזָּהֵר שֶׁמָּא תִּכָּוֶה מִגַּחֶלְתּוֹ!" יוֹסֵף הִרְכִּין רֹאשׁ, סָפַק הַמִּכְתָּב סָפֵק דְּבָרֶיהָ שֶׁל רַעְיָתוֹ שָׁבְרוּ אֶת לִבּוֹ הַמִּתְנַשֵּׂא וְנַעֲנָה בַּחֲצִי פֶּה לַהַזְמָנָה לַדִּין.

מִרְכֶּבֶת סוּסִים הִסִּיעָה אֶת הַשַּׁמָּשׁ וְאֶת בַּעַל הַדִּין לְבֵיתוֹ שֶׁל הֶחָכָם. יָצָא הַמְשַׁמֵּשׁ מֵהַדֶּלִיגָ'אנְס בְּנִמְרָצוּת וַאֲפִלּוּ רַגְלוֹ הַסּוֹרֶרֶת וְהַנִּגְרֶרֶת שִׁתְּפָה פְּעֻלָּה עִם בְּעָלֶיהָ. אַחֲרָיו נִשְׂרַךְ יוֹסֵף אֶל עֲרַבַּנְגִ'י הַגְּבִיר לְשָׁעָה.

תַּרְגִּילֵי חַיִּים

הַזַּרְזִירִים נָסְקוּ בְּלוּלְיָנִיּוּת שׁוֹבַת לֵב לִקְרַאת לִינַת הַלַּיְלָה בֵּינוֹת עֲצֵי הָאַלּוֹן תּוֹךְ זְרְזוּר שִׁירָה בִּבְלִיל סֶלָמוֹת מוּסִיקָלִיִּים.

הַשֶּׁמֶשׁ הַשּׁוֹקַעַת שָׁלְחָה לְעֶבְרָם מִסְפַּר קַרְנַיִם זְהוּבוֹת, לִרְמֹז לָהֶם שֶׁהִגִּיעָה שְׁעָתָם לָנוּם אֶת שְׁנַת הַלַּיְלָה.

"לְכָבוֹד!" קִבֵּל הָרַב אֶת יוֹסֵף מוֹכֵר הַסִּדְקִית, וְסִמֵּן לוֹ לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא הָרָעוּעַ מִשְּׁמֹאלוֹ.

שֵׁשׁ זוּגוֹת עֵינַיִם נִפְגְּשׁוּ, מַבִּיטוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה מַבָּטִים שׁוֹאֲלִים בּוֹחֲנִים וּמְקַוִּים. הֵחֵל הָרַב בְּסֵדֶר הַדִּין עַל דֶּרֶךְ "וְחָקַרְתָּ וְדָרַשְׁתָּ וְיָדַעְתָּ אֶת הָאֱמֶת".

הַגּוֹי מוֹסֵר אֶת גִּרְסָתוֹ וּלְעֻמָּתוֹ מַכְחִישׁ בֶּן רִיבּוֹ עַל הַסַּף אֶת טַעֲנוֹתָיו. וְכֵן כָּךְ נִמְשַׁךְ סֵדֶר הַדִּין בְּעִנְיְנֵי מָמוֹנוֹת. לְבַסּוֹף דָּפַק הַדַּיָּן קַלּוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן וְהוֹרָה לַצַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִי: "חַאג' מַחְפּוּד, לֵךְ וְהָבֵא עָנָף מֵעֵץ הָעֵדוּת שֶׁדִּבַּרְתָּ אוֹדוֹתָיו".

הֵשִׁיב הַגּוֹי בְּהַרְכָּנַת רֹאשׁ: "כִּדְבָרֶיךָ" וְיָצָא לְדַרְכּוֹ.

"רַחְמוֹ, הָכֵן תֵּה מַהְבִּיל לְיוֹסֵף!"

בָּעַל הַפְּלוּגְתָּא הַיְּהוּדִי תָּמַהּ בְּלִבּוֹ וְנִכְלַם קִמְעָה לְנֹכַח קַבָּלַת הַפָּנִים הַחַמִּימָה. עִם הַתֵּה הֶחָמִים הִתְחַמֵּם לִבּוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי.

הֵחֵל הָרַב מְגַלְגֵּל שִׂיחָה עַל חַיֵּי הַקְּהִלָּה וְנִרְאָה כִּי נִשְׁכַּח עִנְיַן הַדִּין. הָרַב קָם מִמְּקוֹמוֹ סָקַר אֶת הַמֻּרְחָבִים הַנִּשְׁקָפִים מִבַּעַד לַחַלּוֹן. הִרְהֵר בְּקוֹל רָם: "נִרְאֶה עַל פָּנָיו שֶׁאוֹתוֹ חַאג' בַּדַּאי וּבַעַל חֶזְיוֹנוֹת הוּא."

לִבּוֹ שֶׁל יוֹסֵף קִפֵּץ בְּעַלִּיזוּת. הוּא חָשׁ בְּמִגְרָשׁוֹ הַבֵּיתִי. נִסְחַף לְדִבְרֵי הָרַב וְהוֹסִיף: "כֵּן כְּבוֹד חָכָם וַדַּאי יִקַּח זְמַן רַב עַד אֲשֶׁר יַגִּיעַ לְפַאֲתֵי הָעִיר הֵיכָן שֶׁנִּמְצָא הָעֵץ". הַפִּתָּיוֹן הָיָה עָרֵב לְחִכּוֹ שֶׁל יוֹסֵף. עָצַר הָרַב אֶת מַבָּטוֹ הַשָּׁקוּעַ לַמֻּרְחָקִים וְצִטֵּט אֶת דִּבְרֵי בֶּן שִׂיחוֹ: "יִקַּח לוֹ זְמַן רַב עַד אֲשֶׁר יַגִּיעַ...."

"יוֹסֵף" קָרָא הָרַב לְמוֹכֵר הַסִּדְקִית. "הָבֵא לִי מְעַט טָבָק לְהָרִיח."

נִגַּשׁ יוֹסֵף לִמְקוֹם הֶחָכָם בִּזְרִיזוּת וְשָׁלַף קֶפְסַת טָבָק מֵזְהֶבֶת מְעֻטֶּרֶת בְּתַחְרִיטֵי שֶׁנְהָב מַעֲשֵׂי אָמָנֵי דָּמֶשֶׂק. לָקַח הָרַב אֶת קֶפְסַת הַזָּהָב לְחֵיק כַּף יָדוֹ וְשָׁלַף קֻמְצוּץ טָבָק בְּרֵיחַ מֻנְטָה מְעוֹרֵר חוּשִׁים וְשָׁאַף מִלֹּא חָפְנַיִם:
"טָבָק מְשֻׁבָּח!" הִטְעִים הֶחָכָם וְהִמְשִׁיךְ לְגַלְגֵּל שִׂיחָה עַל חַיֵּי הַקְּהִלָּה. תּוֹךְ כְּדֵי הָא וְשִׂיחָה עַל דָּא צָעַד לְמָעֲזוֹ שֶׁל רַחֲמִים, הַיְנוּ פִּנַּת הַתֵּה.

הִגִּיעַ לַמְשַׁמֵּשׁ כִּמְטַחֲוֵי שְׁמִיעַת אֹזֶן וְלָחַשׁ לוֹ: "קַח אֶת קֶפְסַת הַטָּבָק לְסִיט נָזִירָה וְאֱמֹר לָהּ כִּי בַּעֲלָה שָׁלַח קֶפְסָא זוֹ כְּאוֹת מֵסְכָּם הָאוֹמֵר שֶׁעָלֶיהָ לְהָבִיא אֶת מַטְבְּעוֹת הַזָּהָב".
הַשַּׁמָּשׁ הַמָּסוּר וְהַמְיֻמָּן בִּכְגוֹן אֵלֶּה, הֶעֱלִים אֶת קֶפְסַת הַטָּבָק בְּתוֹךְ אַבְנֵטוֹ וּפָנָה לְסִיט נָזִירָה.

צְבָא הַגִּבְעוֹנִים

שְׁעוֹת הָעֶרֶב חָלְפוּ וְהַלַּיִל נִכְנַס בִּשְׁעָטָה. הֲמֻלָּה רַבָּתִי נִשְׁמְעָה בָּרְחוֹב. חֲטִיבָה שֶׁל גִּבְעוֹנִים חוֹטְבֵי עֵצִים עִם גַּרְזְנִים בִּידֵיהֶם וְצָבָא שֶׁל גְּמַלִּים הַמִּסְתַּיְעִים בַּחֲמוֹרִים שָׁעַט לְבֵית הָרַב.

בְּרֹאשׁ הַתִּזְמֹרֶת עוֹמֵד כְּמָיֶאסְטְרוֹ חַאג' מַחְפּוּד בְּרָאהִים אֶל קָמִישְׁלִי הַמְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת הֲבָאַת הָעֵד בִּדְמוּת עֵץ גְּדוֹל מֵמַדִּים. הַגּוֹי מִתְנַשֵּׁף וּסְחוּט זֵעָה מִכַּף רֶגֶל וְעַד טוּרְבָּנוֹ כֻּלּוֹ צָרוּב וְשָׂרוּט וְעַל כֻּתָּנְתּוֹ דְּבוּקִים עָלִים וְזַרְזִיפֵי שְׁבָבִים.

הִגִּיעַ לָרַב עָיֵף וְטָרוּט.

הֶחָכָם הִצְנִיעַ חִיּוּךְ, הִבִּיט מִבַּעַד לַחַלּוֹן וְהִפְטִיר: "יָא חַאג' בִּקַּשְׁתִּי עָנָף וְלֹא עֵץ".

נֶחְרַד הַגּוֹי שֶׁמָּא עָשָׂה מַעֲשֶׂה לֹא טוֹב וְהָעֵץ פָּסוּל לְעֵדוּת. הִצְטַדֵּק וְאָמַר: "יָא חָכָם, אִם הָיִיתִי מֵבִיא עָנָף הָיָה זֶה חֵלֶק מֵהָעֵדוּת. לָכֵן הֵבֵאתִי עֵץ שָׁלֵם כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה עֵדוּת שְׁלֵמָה".

הִפְטִיר הָרַב: "מָעָלִישׁ" (לֹא נוֹרָא).

נָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל הָעַרְבִי.

גַּבַּאי הַשִּׁלִיחֻיּוֹת רַחֲמִים הִגִּיעַ בִּמְרוּצָה לְבֵית הָרַב כְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב. בְּיָדוֹ הָיָה צְרוֹר עָלוּם שֶׁנִּמְסַר לָרַב. יוֹסֵף בֹּשׁ מִלְהִסְתַּכֵּל בִּפְנֵי הַגּוֹי וְהָפַךְ פָּנָיו לְצַד אַחֵר. מַסֶּכֶת הַכְּחָשׁוֹתָיו נִפְרְכָה אַחַת לְאַחַת. הִתְפַּתֵּל עַל כִּסְאוֹ כְּדָג שֶׁהוּצָא מִן הַמַּיִם.

הִסְבִּיר הָרַב בְּנֹעַם שְׂפָתַיִם אֶת עֲוֹון הַגֵּזֶל וְכִוֵּן דְּבָרָיו לְיוֹסֵף:

"הַלּוֹקֵחַ פִּקָּדוֹן עַל מְנַת שֶׁלֹּא לְהַחְזִיר, נִמְצָא שֶׁהוּא כְּפוּי טוֹבָה וּמְשַׁלֵּם רָעָה תַּחַת טוֹבָה לְאִישׁ אֲשֶׁר נָתַן בּוֹ אֱמוּן. וְיָדוּעַ, שֶׁגֵּזֶל הַגּוֹי חָמוּר מִגֵּזֶל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּלְוָה עִמּוֹ גַּם עֲוֹון חִלּוּל הַשֵּׁם הֶחָמוּר."

גָּעָה יוֹסֵף בִּבְכִי עַל הַבּוּשָׁה אוֹ עַל אָבְדַן מַטְבְּעוֹת הַזָּהָב.

"חַאג' מַחְפוּד, קַח אֶת כַּסְפְּךָ!" קָרָא הָרַב מָרְדְּכַי לֶבָטוֹן לַיִּשְׁמְעֵאלִי. נָטַל הָעַרְבִי אֶת צְרוֹר הַמַּטְבְּעוֹת וְהֵחֵל מְחוֹלֵל וְרוֹקֵד אֶת רִקּוּד הַמַּטְבְּעוֹת.

דְּמָעוֹת זָלְגוּ מֵעֵינָיו וְקָרָא בְּקוֹל: "אֲלָלא יַעֲתִיק אֶל עָפְיֶיה (אֱלֹהִים יִתֵּן לְךָ כֹּחַ). הָלַכְתִּי לְמֶכָּה לְחַפֵּשׂ קְדֻשָּׁה וּמְצָאתִיהָ כָּאן.

צַדִּיק אַתָּה שֶׁגּוֹרֵם שֶׁבַח לְךָ לְמִשְׁפַּחְתְּךָ
וּלְאָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם."

מְקַדְּשֵׁי שֵׁם-שָׁמַיִם
בְּמַחֲשַׁכִּים הֵם גִּבּוֹרֵי הַיַּהֲדוּת.

נִסֵּי נִסִּים

״ך פָּא שֶׁלָּנוּ! חֵיפָה שֶׁלָּנוּ! תֵּל-אָבִיב שֶׁלָּנוּ!״ קָרָא
ד קַרְיַן רַדְיוֹ דָּמֶשֶׂק בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת מֵעַל גַּלֵּי הָאֶתֶר.
אֶלָּא שֶׁמֵּאֲחוֹרֵי הַמִּיקְרוֹפוֹן עָמַד מֵידָע חָסַר כִּסּוּי וְשִׁקְרֵי
בִּיסּוֹדוֹ. הָיוּ אֵלֶּה בִּטּוּיֵי תִּבּוּסָה צוֹרֶבֶת שֶׁל הָעוֹלָם
הָעַרְבִי בְּ״מִלְחֶמֶת סִינַי״. הַמַּרְאוֹת הַמַּשְׁפִּילִים שֶׁל נַעֲלַיִם
נְטוּשׁוֹת בְּחוֹלוֹת הַמִּדְבָּר, הִשְׁפִּילוּ אֶת הָעָם הָעַרְבִי
הַמוּבָס.

נַיָּדוֹת שֶׁל ״הַמּוּחְבָּרָאתְ״ (שֵׁרוּת הַבִּטָּחוֹן הַסּוּרִי) נָעוּ
בְּעַצְבָנוּת בְּסִמְטָאוֹת הַגֶּטּוֹ הַיְּהוּדִי.

שׁוֹטְרִים בְּמַדִּים אֶזְרָחִיִּים נִרְאוּ מְשׁוֹטְטִים בְּעֵרָנוּת מֻגְבֶּרֶת. שִׁלְטוֹנוֹת סוּרְיָה הִנִּיחוּ צִפָּרְנֵיהֶם עַל שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה הַיְּהוּדִית. נְצִיגֵי הַבִּטָּחוֹן הַסּוּרִי נִרְאוּ כִּזְאֵבִים הֵעָטִים עַל אֶפְרוֹחִים חַסְרֵי מָגֵן וְקוֹרְעִים אֶת רִקְמַת חַיֵּיהֶם הָעֲדִינָה וְהַשְּׁקֵטָה. אַף צִיּוּצֵי מְחָאָה אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׁמִיעַ חַסְרֵי הַיֵּשַׁע הַלָּלוּ.

הַבְּרִיחָה

קְבוּצַת נְעָרִים נִרְאֲתָה סָמוּךְ לְרֶכֶס הָהָר הַמֵּצֵל עַל הַבִּקְעָה. הָלְכוּ בִּזְהִירוּת בֵּין עֲצֵי הָאָטָד הַקּוֹצָנִיִּים. רַגְלֵיהֶם הַזָּבוֹת דָּם הִשְׁאִירוּ עֲקֵבוֹת מְדַמְּמוֹת עַל הַסְּלָעִים הַוּוּלְקָנִיִּים הַשְּׁחוֹרִים. אַחֲרֵי הָעֲקֵבוֹת דָּלְקוּ גַּשָּׁשִׁים סוּרִיִּים דְּלוּקֵי עֵינַיִם.

אֲוִירַת הַמִּלְחָמָה הִגְבִּירָה אֶת הַמִּתְיחוּת וְכָל תְּנוּעָה חֲשׁוּדָה הִוְתָה גּוֹרֵם לְעֵרָנוּת. צַלְקוֹת הַדָּם הֵחִישׁוּ אֶת פְּסִיעוֹתֵיהֶם הַקַּלִּילוֹת וְהַמְיֻמָּנוֹת שֶׁל הַחַיָּלִים.

"אֲהָהּ אֲהָהּ.." נֶאֱנַח רְאוּבֵן עֲקִיבָא "יָא מָאמָא, אֵין לִי כֹּחַ, אָחִי! אָחִי!" לָחַשׁ בִּכְאֵב לְאָחִיו הַבְּכוֹר.

"כֵּן? כֵּן?" שָׁאַל אַבְרָהָם עֲקִיבָא אֶת הַצָּעִיר הַמִּתְיַסֵּר.

"כַּף הָרֶגֶל קְרוּעָה לִי וַאֲנִי מַרְגִּישׁ אֶת הָעֶצֶם נִשְׁחֶקֶת בַּסֶּלַע . אַ... אַאַחח תָּנִיחַ לִי, וְאֶשָּׁאֵר בַּשֶּׁטַח וְהָאֶלְקִים יִתֵּן לִי חַיִּים..." נֶאֱנַח רְאוּבֵן בְּחֹסֶר אוֹנִים.

"שְׁתֹק! שְׁתֹק!" צִוָּה עָלָיו בְּקוֹל קַר וְתַקִּיף הָאָח הַבְּכוֹר, "בְּדָם וּבְאֵשׁ אֲנִי לֹא אֶעֱזֹב אוֹתְךָ. הִבְטַחְתִּי לְאִמָּא לְהָבִיא אוֹתְךָ חַי לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל."

"אֶרֶס יִשְׂרָאִיל?!" זָעַק הַקָּצִין הַסּוּרִי מִמְּרוֹמֵי הָהָר וְהֵאִיר בְּפְרוֹז'קְטוֹר רַב עָצְמָה אֶת פְּנֵיהֶם שֶׁל חֲבוּרַת הַנְּעָרִים הַגִּסּוּסָה. נִרְתְּעוּ הַיְלָדִים לְאָחוֹר וְנִצְמְדוּ לְגַב הָהָר. בְּסֵתֶר לִבָּם קִוּוּ שֶׁהַסִּיוּט יַחְלֹף וְתִבְלַע אוֹתָם הָאֲדָמָה.

פְּלֻגַּת חַיָּלֵי קוֹמַנְדּוֹ מְזֻיָּנִים, שֶׁנִּרְאוּ כְּצֶאֱצָאֵי גָּלִית הָרָשָׁע הִקְפִּיאָה אֶת דָּמָם.

הִסְתַּעֲרוּ עֲלֵיהֶם בַּחֲמַת זַעַם, הִכּוּ בְּקַתּוֹת הָרוֹבִים בְּאַכְזָרִיּוּת וְרַע לֵב. וּכְדֵי לְגַוֵּן אֶת אַכְזָרִיּוּתָם, הוֹסִיפוּ בְּעִיטוֹת בְּמַגְּפֵיהֶם הַמְסֻמָּרִים.

עַל מִי אַתֶּם מִתְנַפְּלִים?! עַל יְהוּדִים שֶׁזְּכוּתָם לִחְיוֹת? עַל מָה הָרַע הַזֶּה בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל?! אֶלָּא שֶׁדִּיּוּנֵי אֱנוֹשִׁיּוּת אֵינָם בְּסֵדֶר מֹחָם שֶׁל חַיָּלֵי הָרֶפּוּבְּלִיקָה הַסּוּרִית.

אָסְפוּ אֶת קְרְעֵי הָאָדָם וְקָרְעוּ מֵעֲלֵיהֶם אֶת כְּבוֹד הָאָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם אֱלֹקִים. הַחֲבוּרָה הַחֲבוּלָה וְהַמְנֻפַּחַת, נִגְרְרָה לַ"מַּכְתָּאבּ אֶל-מוֹחָבָרָאתּ" וְהֻחְלָה חֲקִירָה מְמֻשֶּׁכֶת וְכוֹאֶבֶת.

"מֵאַיִן אַתֶּם?" רַעַם קוֹלוֹ שֶׁל הַחוֹקֵר.

"מֵחַאלַבּ..." הֵשִׁיב הַגָּדוֹל שֶׁבַּחֲבוּרָה.

"הֵיכָן אַתֶּם לוֹמְדִים?" הִמְשִׁיךְ לִנְבֹּחַ הַחוֹקֵר.

"בַּכִּיתָאבּ שֶׁל שָׂרָה עַנְזָרוּת..."הֵשִׁיב הַנַּעַר כְּשֶׁפָּנָיו מַבִּיטוֹת לַקַּרְקַע וּתְמוּנוֹת תַּלְמוּד הַתּוֹרָה עוֹלוֹת וּמַרְטִיטוֹת אֶת הַלֵּב.

"מִי הָיָה הַמְלַמֵּד שֶׁלָּכֶם?" הִמְטִיר הַחוֹקֵר אֶת שְׁאֵלוֹתָיו.

"חָכָם נִסִּים שָׁאשׁוּ!" הִמְשִׁיךְ הַתַּלְמִיד.

"חָכָם נִסִּים שָׁאשׁוּ?!" חָזַר הַחוֹקֵר עַל הַשְּׁאֵלָה.

צִלְצוּל הַשֵּׁם הִזְכִּיר לְפַעֲמוֹנִי אָזְנוֹ תִּזְכֹּרֶת מְסֻיֶּמֶת.

חכם ניסים שאשו

מְרַגְּלֵי קוֹל יִשְׂרָאֵל

הֵדִי "מִלְחֶמֶת סִינַי" הִדְהֲדוּ וְזָרְמוּ בְּגַלֵּי הַתִּקְשֹׁרֶת. חָכָם שְׁלֹמֹה עֵינִי הֶחְבִּיא אֶת הָרַדְיוֹ שֶׁיָּרַשׁ מֵאָבִיו. הַמַּכְשִׁיר הֻנַּח בְּסַנְדּוּק עַתִּיק יוֹמִין בְּתוֹךְ הַקִּיר הַמְּשֻׁתָּף עִם בֵּיתוֹ שֶׁל חָכָם נִסִּים שָׁאשׁוֹ. הַמִּשְׁטָר "הַנָּאוֹר" שֶׁל סוּרְיָה הַחָפְשִׁית אָסַר עַל הַיְּהוּדִים לְהַקְשִׁיב לְגַלֵּי הָאֶתֶר. וְכָל הָעוֹבֵר עַל כָּךְ, צָפוּי לְעֹנֶשׁ מָוֶת בַּעֲוֹן רִגּוּל. זֶהוּ הַהֶגְיוֹן הַבִּטְחוֹנִי שֶׁל מְדִינַת סוּרְיָה...

"טוּט.. טוּט.. טוּט.." נִשְׁמַע קוֹל צִפְצוּף הַדּוֹמֶה לְמַכְשִׁיר מוֹרְס. "כָּאן קוֹל יִשְׂרָאֵל מִירוּשָׁלַיִם..." קָרָא הַקַּרְיָן בְּקוֹל מָתוּחַ וּדְרָמָתִי כְּשֶׁהוּא מַדְגִּישׁ כָּל מִלָּה.

בְּאוֹתוֹ עִתּוּי, פָּרְצוּ בַּלָּשֵׁי הַמּוֹדִיעִין לְבָתֵּיהֶם שֶׁל חָכָם שָׁאשׁוֹ וְחָכָם עֵינִי בְּשִׁתֵּי קְבוּצוֹת.
"אֵיפֹה גָּר נִסִּים שָׁאשׁוֹ?" שָׁאַל מְפַקֵּד הַיְּחִידָה הַמֻּרְכָּזִית לְבִטָּחוֹן פְּנִימִי.

אֵשֶׁת הֶחָכָם נֶחְרְדָה בִּרְאוֹתָהּ אֶת אַנְשֵׁי הַמָּוֶת נִכְנָסִים לְבֵיתָם. קְבוּצַת הַבַּלָּשִׁים חָדְרָה לַדִּירָה וּפִשְׁפְּשָׁה בְּכָל מָקוֹם.

יָשַׁב הַמּוּעָלֶם וְהִמְתִּין בְּשֶׁקֶט וּבְכְנִיעָה וְשָׁח לְעַצְמוֹ "מֵאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי, בָּא לִי..."

"יָא-בּוֹגֵד! יָא-יָאהוּדִי בּוֹגֵד!" שָׂאַג מְפַקֵּד הַקְּבוּצָה גְּדוֹל הַמְּמַדִּים לְחָכָם שֶׁאשׁוֹ.

הֶחָרִישׁ חָכָם נִסִּים לְנַכֵּח דִּבְרֵי הַגּוֹי. "בַּאֲשֶׁר נָפַלְנוּ נָפַלְנוּ.." מִלְמֵל.

מְפַקֵּד הַמִּשְׁמָר הוֹרָה בְּתְנוּעַת יָד לִגְרֹר אֶת אַב-הַמִּשְׁפָּחָה. הִסְתַּעֲרוּ הַבַּלָּשִׁים עַל אִישׁ הָרוּחַ הַשָּׁקֶט וְהַצָּנוּעַ וְגָרְרוּ אוֹתוֹ בְּגַסּוּת לְעֵינֵי בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה. אַדְמוֹן הַזֶּאטוּט, בֶּנָם שֶׁל סוֹפִי וְחָכָם נִסִּים שָׁאשׁוֹ, הִבִּיט בְּעֵינֵי הַיֶּלֶד עַל אָבִיו הַנִּסְחָב בְּגַסּוּת עַל יְדֵי הַחַיָּלִים הַסּוּרִים.

הוּא נִסָּה לַעֲצֹר בַּעֲדָם, אַךְ הַלָּלוּ שָׂמְטוּ אוֹתוֹ לַצַּד וּפָנֵיהֶם מוּעָדוֹת לְ"מַכְתָּאבּ אֶל-תָּאנִי" (שֵׁרוּת הַבִּטָּחוֹן הַכְּלָלִי הַסּוּרִי). כְּדֵי לְטַפֵּל "בִּגְדוֹל הַמְרַגְּלִים נֶגֶד מְדִינַת סוּרְיָה".

סוֹפְיָה וִילָדֶיהָ הַזַּאטוּטִים חַסְרֵי אוֹנִים. אַב הַמִּשְׁפָּחָה, דְּמוּת מוֹפֶת בַּעֲלַת מִדּוֹת נַעֲלוֹת, נִסְחַב לְגֵיא צַלְמָוֶת וְסָפֵק אִם יַחְזֹר חַי אוֹ שָׁפוּי בְּדַעְתּוֹ.
הַשֵּׁם "מַכְתָּאבּ אֶל תָּאנִי" עוֹרֵר צְמַרְמֹרֶת וְרֶטֶט בְּגוּפָם שֶׁל הַיְהוּדִים.

בִּנְסִבּוֹת הַזְּמַן הָאִם הַיְהוּדִיָּה יוֹדַעַת לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַקְּשָׁיִים בִּתְנָאִים בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִיִּים. אָסְפָה אֶת יְלָדֶיהָ וְהִסְבִּירָה לָהֶם אֶת מַשְׁמָעוּת הַדָּבָר. זֹאת כְּדֵי לִנְטֹעַ בִּילָדֶיהָ מוּדָעוּת לְחֶמְרַת הַמַּצָּב וְרֶגֶשׁ אַחֲרָיוּת כְּאֶחָד. הַחֶשֶׁשׁ מִפְּרִיצַת הַמַּעֲרֶכֶת הַמִּשְׁפַּחְתִּית, חִזֵּק בָּהּ אֶת הַשְׁלִיטָה בְּמָקוֹם הָאָב הָאָסוּר.

אַדְמוֹן הַקָּטָן גִּלָּה הִתְעַנְיְנוּת גּוֹבֶרֶת וְהוֹלֶכֶת. תְּשׁוּבוֹת סְרָק שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ, לֹא הִשְׁבִּיעוּ אֶת רְצוֹנוֹ.
הוּא חָקַר וְשָׁאַל עַל אָבִיו, שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא לְהַעֲרָצָה לַיֶּלֶד הַקָּט. מַרְאוֹת הַהַשְׁפָּלָה שֶׁל אָבִיו עוֹרְרוּ בּוֹ בַּגְרוּת בְּטֶרֶם עֵת.

דִּין רוֹדֵף

הַשְּׁמוּעוֹת רָצוּ מִפֶּה לְאֹזֶן. מַלְשִׁין יְהוּדִי מִסְתַּתֵּר בִּדְמוּת שְׁאוּלָה וּמוֹסֵר לַשִּׁלְטוֹנוֹת מֵידָע שִׁקְרִי אוֹדוֹת יְהוּדִי חַלַּב . הָיוּ כְּאֵלֶּה שֶׁיָּדְעוּ בְּבֵרוּר מִי הַדְּמוּת הַזֹּאת, אַךְ חָשְׁשׁוּ לִפְגֹּעַ בּוֹ פֶּן יִבְלַע לָהֶם. חָכָם מוֹסֶה טָוִויל זָעַם וְרָתַח. הִכְרִיז שֶׁדִּין הַמַּלְשִׁין הוּא דִּין רוֹדֵף עִם כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּעַ מִכָּךְ.

אַרְבָּעָה חוֹקְרִים בְּשֵׁרוּת הַבִּטָּחוֹן הַכְּלָלִי, נִכְנְסוּ לַתָּא הָאַפְלוּלִי בַּעַל הַקִּירוֹת הַמְקֻמָּרִים. הִבִּיטוּ בִּדְמוּת הַיְּהוּדִי הַשָּׁרוּעַ עַל הַמִּזְרוֹן.

חָכָם שָׁאשׁוּ פָּקַח עֵינָיו לִנכַח "הָאוֹרְחִים" שֶׁהִזְדַּמְּנוּ לְתָאוֹ. מִשְׁקָפָיו הַמְרֻסָּקוֹת הֻנְּחוּ עַל חֲצִי אַפּוֹ הַמְנֻפָּח מִטִּפּוּל לֵיל אֶמֶשׁ.

הֶעָצוּר הַיְהוּדִי הֻחְלִיט לְהִתְנַהֵג בְּגָאוֹן וּגְבוּרָה מוּל נְצִיגֵי שִׁלְטוֹן הֶעָרִיצִים וִיהִי מָה.

מַכּוֹת וְאִיּוּמִים לֹא יַרְתִּיעוּ אוֹתוֹ! הוּא לֹא יִתְקַפֵּל בִּפְנֵי אַכְזָרִים אֵלֶּה.

"הַאִם אַתָּה נִסִּים שָׁאשׁוּ?" רָעַם קוֹלוֹ שֶׁל הַחוֹקֵר.

"נַעֲאם" (כֵּן) הֵשִׁיב הַנֶּחְקָר בְּשִׁוְיוֹן נֶפֶשׁ.

מַעֲנֶה הַלָּשׁוֹן הָאָדִישׁ הִקְפִּיץ אֶת חוֹקְרָיו. הָרָשָׁע שֶׁבָּהֶם הִנְחִית בְּעִיטָה בְּצַלְעוֹתָיו שֶׁל הֶחָכָם. הַיְהוּדִי הִתְקַפֵּל וּמַחֲנָק מִלֵּא אֶת בֵּית חֲזֵהוּ.

בָּתֵּי-הָרְאָיָה הִתְעוֹפְפוּ וּבָתֵּי-הָעֲדָשׁוֹת הִתְנַפְּצוּ לִרְסִיסִים. אֶת הַחֹפֶשׁ נָטְלוּ מִמֶּנּוּ וְכֵן אֶת כְּלֵי מְאוֹר הָעֵינַיִם רִסְּקוּ. אַחַד הַחוֹקְרִים נָטַל סְמַרְטוּט רָטֹב וְנִגֵּב אֶת פָּנָיו. מִצְמֵץ הַיְהוּדִי בְּעֵינָיו מִלַּחוּת הַמַּיִם הַצּוֹנֶנֶת. הַדְּמֵיוֹת שֶׁמּוּלוֹ נִרְאוּ עַרְפִלִּיּוֹת. הַחוֹקְרִים לֹא הִרְפּוּ.

הֵם הִתְחִילוּ לַחְקֹר אוֹתוֹ שְׁתֵּי וָעֶרֶב. שִׁחֲקוּ אֶת הַתַּפְקִיד שֶׁל הַחוֹקֵר הַטּוֹב וּמֵאִידָךְ גִּיסָא הַחוֹקֵר הָרַע, לְסֵרוּגִין.
חָכָם נִסִּים הֵבִין אֶת תַּעֲלוּלֵיהֶם וְגִחֵךְ בְּלִבּוֹ לְנֹכַח תַּרְגִּילֵי הַחֲקִירָה שֶׁל הָאַלִּימִים.
"הִנֵּךְ מְרַגֵּל!" הֵטִיחַ בּוֹ אֶחָד מֵהֶם. "תּוֹדֶה שֶׁהִנֵּךְ מְרַגֵּל!"
חָזַר כְּדֵי לִנְטֹעַ בּוֹ הַרְגָּשָׁה שֶׁאֵלּוּ פְּנֵי הַדְּבָרִים.

לְפֶתַע קָם חָכָם נִסִּים וְהִתְיַשֵּׁב עַל מִזְרוֹן הַקַּשׁ הַמְּטֻלָּא. "אֲכֵן יָכוֹל אֲנִי לְסַפֵּר לָכֶם עַל הַמְרַגְּלִים...."
אַרְבַּעַת הַחוֹקְרִים כְּאֶחָד הֵטּוּ אָזֶן. הֲנָאָה גְּלוּיָה הִתְפַּשְׁטָה עַל פְּנֵיהֶם. כִּמְעַט וְחִכְּכוּ אֶת יְדֵיהֶם בְּשִׂבְיעוּת רָצוֹן לְנֹכַח הַהוֹדָאָה הַקְּרֵבָה וּבָאָה.
הִמְשִׁיךְ חָכָם נִסִּים: "וּבְכֵן, הָיוּ 12 מְרַגְּלִים שֶׁשָּׁלַח מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לָתוּר אֶת הָאָרֶ"ץ הֲטוֹבָה הִיא אִם רָעָה".
הֵם לֹא הֵבִינוּ עַל מַה מְדַבֵּר הֶעָצוּר.

"בּוֹגֵד חָצוּף! אַתָּה לוֹעֵג וּמְסַפֵּר סִפּוּרֵי בַּדִּים אָה?"
אַחַד הַשּׁוֹטְרִים נָטַל שׁוֹט הֶעָשׂוּי מִזְּנַב שׁוֹר, חָשַׂף אֶת כַּפּוֹת רַגְלָיו שֶׁל הֶעָצוּר וְהִכָּה לְלֹא רַחֵם. חָכָם נִסִּים נָשַׂךְ שְׂפָתוֹתָיו וְהֶגֶה לֹא הוֹצִיא מִפִּיו.
"אֲנִי לֹא אֶתֵּן לָהֶם אֶת הַהֲנָאָה הַזֹּאת, הֵם לֹא יִשְׁמְעוּ צַעֲקַת כְּאֵב אַחַת מִמֶּנִּי". מְנַת הַיִּסּוּרִים הָרִאשׁוֹנָה הִסְתַּיְּמָה בְּקוֹל דְּמָמָה דַּקָּה.

לֵיאוֹן העו"ד

מְנַהֵל תַּלְמוּד-הַתּוֹרָה, חָכָם יוֹסֵף כִּתֵּת רַגְלָיו מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. בְּחִיר הַמְלַמְּדִים שֶׁל בֵּית-סִפְרוֹ כָּלוּא וְיֵשׁ לְסַיֵּעַ בְּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים. הוּקַם וַעַד פְּעֻלָּה לְהַצָּלַת הַמּוֹרֶה הַמָּסוּר הַנָּתוּן בְּכַפָּם שֶׁל חַיּוֹת הַטֶּרֶף. שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה בְּחַלַּב הִתְאַרְגְּנָה בִּיעִילוּת. גּוֹרְמֵי-חוּץ הֻזְעֲקוּ כְּדֵי לְסַיֵּעַ לְחִלּוּץ הַגְּדִי מִידֵי הָאָרִי.

"לֵיאוֹן! לֵיאוֹן!" קָרָא יַעֲקֹב שָׁאשׁוֹ בְּנוֹ הַבְּכוֹר שֶׁל חָכָם נִסִּים. "כֵּן? מִי זֶה?" שָׁאַל בִּדְאָגָה לֵיאוֹן עֵינִי.

"אֲנִי יָאעוּב!" הֵשִׁיב לוֹ.

לֵיאוֹן בְּנוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה עֵינִי, יָצָא לְעֵבֶר בֵּן שִׂיחוֹ. בִּתְקוּפָה בָּהּ כָּל תְּנוּעָה מְצֻלֶּמֶת וְכָל לַחַשׁ מֻקְלָט, יֵשׁ לְהַזְהֵר שִׁבְעָתַיִם.

"רְאֵה, לֵיאוֹן! אָבִיךָ וְאָבִי עֲצוּרִים. הֵכַנְתִּי תָּכְנִית בָּהּ תִּפְגֹּשׁ אוֹתָם בְּבֵית-הַכֶּלֶא."

"אֵינְךָ מַג'נוּן?! (וְכִי אַתָּה מְשֻׁגָּע?!) עָנָה לֵיאוֹן בְּתַדְהֵמָה.

"עֲזֹב אֶת הַפְּחָדִים וְהַחֲשָׁשׁוֹת וּשְׁמַע. אֵין זְמַן לְפִטְפּוּטִים. הֵכַנְתִּי עֲבוּרְךָ חֲלִיפָה "עָלָא פְּרַנְג'י", כְּמוֹ עוֹרֵךְ-דִּין וְכֵן תִּיק ג'יימְס-בּוֹנְד בְּהֶתְאֵם. אַתָּה תַּצִּיג עַצְמְךָ כְּעוֹרֵךְ-דִּין הַבָּא לְיַצֵּג אֶת הָעֲצוּרִים."

הִקְשִׁיב לֵיאוֹן לְדִבְרֵי שְׁכֵנוֹ וְהַתָּכְנִית נִרְקְמָה בְּמֹחוֹ. בְּבֵית-סֵפֶר הַתִּיכוֹן, הָיָה גְּדוֹל הַחַקְיָנִים וּמַדּוּעַ לֹא לְנַצֵּל אֶת כִּשְׁרוֹנוֹתָיו לְפִקּוּחַ נֶפֶשׁ? נִזְכַּר בְּדִבְרֵי מוֹרוֹ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִתְעַלֵּף, כֵּן מַמָּשׁ לְהִתְעַלֵּף, כְּדֵי לְסַיֵּעַ לִיהוּדִי. הִנֵּה מִצְוָה הִגִּיעָה לְיָדוֹ וְהֵיאַךְ יַחְמִיצֶנָּה? וְעוֹד כְּבוֹד אָב?!

"יָא-לֵיאוֹן אָחִי, אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת אַרְיֵה בְּמִשִּׁימָה זוֹ!" הוֹסִיף יַעֲקֹב.

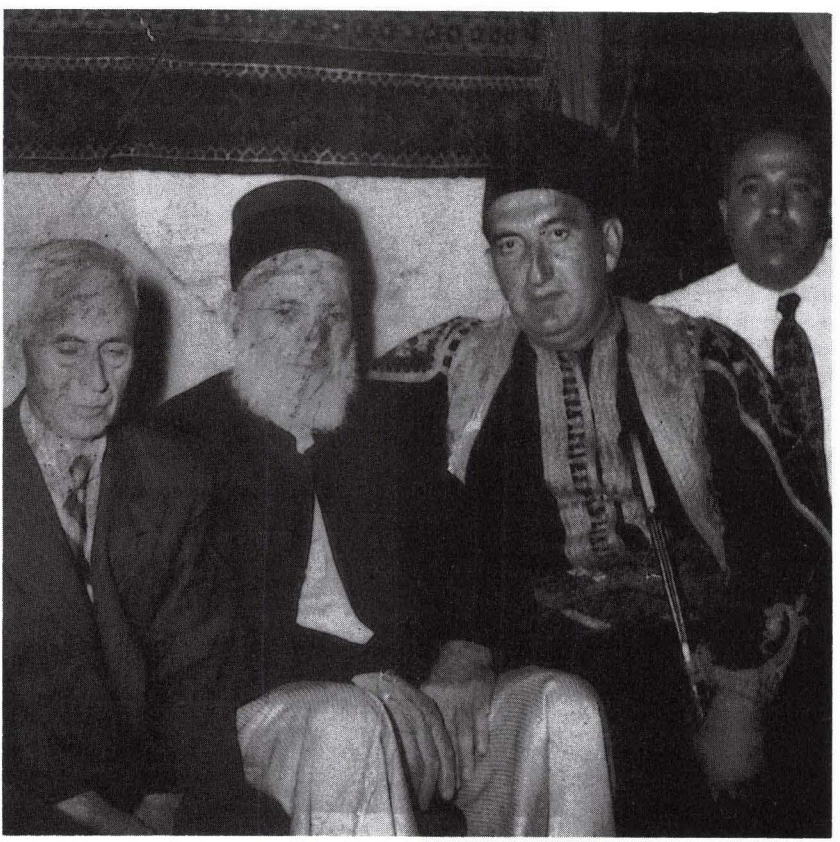
הַמִּידָע אוֹדוֹת עֲצוּרִים אֵלֶּה וַאֲחֵרִים הֻדְלַף טִפִּין טִפִּין. חַיִּט הַצַּמֶּרֶת הַיְהוּדִי שֶׁל הַקְּצִנָּה הַבְּכִירָה טִפְטֵף יְדִיעוֹת עַל מַצָּבָם שֶׁל הַחֲבוּשִׁים. הַתְּמוּנָה הָיְתָה קָשָׁה. הֵם הֻכְנְסוּ לַחֲדָרִים אֲטוּמִים וּדְחוּקִים עִם חֹר קָטָן בַּתִּקְרָה הַגְּבוֹהָה. הַיְנוּ הִשְׁאִירוּ אֶת הָאָסִיר בְּקֶשֶׁר יָשִׁיר עִם אֶלְקָיו...

לֵיאוֹן עֵינִי לָבַשׁ מַחְלָצוֹת עוֹרֵךְ-דִּין וּבְיָדוֹ תִּיק הָדוּר. בְּדַרְכּוֹ לְכֶלֶא דָּמֶשֶׂק הִבְחִין בְּבֶסְתֻּנִי פִּיסְטוּק חָלַבִּי שֶׁהִשְׁתָּרְעוּ בַּדֶּרֶךְ וּבֵינֵיהֶם גַּנִּי אֱגוֹז חוּמִים. נְגוּד חָרִיף בֵּין תְּמוּנוֹת נוֹף מַרְגִּיעוֹת לְבֵין מַחְשָׁבוֹת אוֹדוֹת הַנְּתוּנִים מֵאֲחוֹרֵי סוֹרֵג וּבְרִיחַ בְּמֶרְחֲבֵי אוּלַמּוֹת הַכֶּלֶא הָאֵין-סוֹפִיִּים. לֵיאוֹן הַמְחֻפָּשׂ נָעַל אֶת הָאוּנָה הַשְּׂמָאלִית בְּמִחוֹ הָאַחֲרַאִית עַל הָרֶגֶשׁ. הוּא חַיָּב לְהִפָּגֵשׁ עִם אָבִיו וְלָדַעַת מַה קּוֹרֶה.

מִפְגָּשִׁים לֵילִיִּים

מֶרְצֶדֶס שְׁחוֹרָה אֱטוּמַת חַלּוֹנוֹת נִכְנְסָה בַּחֲשַׁאי לַגֶּטוֹ הַיְהוּדִי בְּדַמֶּשֶׂק. הָיְתָה זוֹ שְׁעַת לַיִל רְדוּמָה. קוֹל הַמוּאָזִין הַחַד-גּוֹנִי הִדְהֵד בְּחוּצוֹת הַשְּׁכוּנָה: "אַלְלָא הוּא אַכְּבַר..." הִתְקָרְבָה הַמְּכוֹנִית לְבַיִת שֶׁמֵּחַלּוֹנוֹ בָּקַע אוֹר עָמוּם. נִרְאֶה כִּי הַנֶּהָג הִכִּיר אֶת סִמְטְאוֹת הַמָּקוֹם מִזְּמַנִּים עָבָרוּ. הַמְּכוֹנִית נֶעֱצְרָה לְיַד בֵּיתוֹ שֶׁל חָכָם נִסִּים אִינְדְּבּוֹ. דְּמוּת הֲדוּרָה בִּלְבוּשָׁהּ יָצְאָה בִּמְהִירוּת מִפֶּתַח הַרֶּכֶב וּבְרִיצָה קַלִּילָה טִפְּסָה לְבֵיתוֹ שֶׁל הֶחָכָם.

נִכְנַס לְפֶתַח הַבַּיִת לְלֹא דְּפִיקוֹת וּשְׁהִיּוֹת. עָמַד בַּפְּרוֹזְדוֹר מִתְנַשֵּׁם וּמִתְנַשֵּׁף. חָשַׁשׁ מֵעֵינֵיהֶם הַבּוֹחֲנוֹת שֶׁל הַזָּרִים.

במרכז התמונה חכם ניסים אנדיבו אחרון המקובלים בדמשק

"סָלָאם עֲלֵיכוּם!" בֵּרֵךְ סָעִיד אֶלְגָ'אזִי אֶת רַבָּה שֶׁל דַּמֶּשֶׂק.

"עֲלֵיכוּם אֶסָלָאם!" הֵשִׁיב הֶחָכָם וְהִזְמִין אֶת אוֹרְחוֹ לָנוּחַ.

סָעִיד אֶלְגָ'אזִי מֵעַסְקָנֵי מִפְלֶגֶת הַבָּעַתְ' הַשַּׁלֶּטֶת נָהַג לְהִתְיַעֵץ עִם חָכָם נִסִּים אִינְדִּבּוֹ עַל מַהֲלָכָיו הַפּוֹלִיטִיִּים וּמִדֵּי פַּעַם בָּא לְקַבֵּל אֶת בִּרְכָתוֹ.

"יָא-סָעִיד! שְׁמַע נָא, תְּקוּפָה קָשָׁה עוֹמֶדֶת לָבוֹא עַל סוּרְיָה, פְּקַח עֵינַיִם שִׁבְעָתַיִם!" דִּבְרֵי הֶחָכָם נִתְּנוּ בִּרְמָזִים.

בְּגוֹב הָאֲרָיוֹת

לֵיאוֹן עוֹרֵךְ הַדִּין, הִגִּיעַ לְשַׁעֲרֵי בֵּית-הַמַּעֲצָר. עָמַד זָקוּף וּרְצִינִי. הַמַּרְאֶה הָאֵירוֹפִּי עִם הֶחָזוּת הַהֲדוּרָה הִרְשִׁים אֶת רוֹאָיו. הִצִּיג בִּפְנֵי הַשּׁוֹמְרִים כַּרְטִיס בִּקּוּר כָּתוּב בְּצָרְפָתִית. שׁוֹמְרֵי הַכֶּלֶא הִבִּיטוּ בּוֹ בְּעֵינַיִם בּוֹחֲנוֹת, אַךְ הַבִּטָּחוֹן הָעַצְמִי הָרַב שֶׁהִפְגִּין לֹא הִשְׁאִיר סְפֵקוֹת.

זֶהוּ עוֹרֵךְ-דִּין לְכָל דָּבָר! הַשְּׁעָרִים נִפְתְּחוּ בְּפָנָיו וְהוּא הוּבַל לְאוּלָם הַמְפֻגָּשִׁים עִם הָעֲצִירִים.

הַמְּתִין קַמְעָא, סִדֵּר אֶת עֲנִיבָתוֹ בְּרִשְׁמִיּוּת וְהֵישִׁיר מַבָּט לְמָקוֹם בּוֹאָם שֶׁל הַיְּהוּדִים הָאֲסוּרִים. רְקִיעוֹת רַגְלֵיהֶם שֶׁל הַשּׁוֹמְרִים הִדְהֲדוּ בָּאוּלָם הָרָחָב. מֵאֲחוֹרֵיהֶם הִשְׁתָּרְכוּ שְׁלֹמֹה עֵינִי וְהַמּוּעָלֶם נִסִּים שָׁאשׁוֹ.

לֵיאוֹן הִתְפַּלֵּץ לְמַרְאֵה שְׁנֵי הַחֲבוּשִׁים שֶׁנִּרְאוּ כְּשִׁבְרֵי חֶרֶס. בִּנְסִבּוֹת הַזְּמַן שָׁמַר עַל אִפּוּק. רָאשֵׁיהֶם מְגֻלָּחִים בְּצוּרָה מַשְׁפִּילָה וּפְנֵיהֶם נִרְאוּ כְּאִלּוּ יָצְאוּ מִגֵּיא הַהֲרִיגָה. בִּגְדֵי אֲסִירִים בְּלוּיִים הֻלְבְּשׁוּ עַל גּוּפוֹתֵיהֶם הַמְדֻלְדָּלוֹת. לֵיאוֹן רָמַז בְּעֵינָיו בִּרְמִיזָה שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמַּעַת לִשְׁתֵּי פָּנִים. "וּבְכֵן נִסִּים שָׁאשׁוֹ וּשְׁלֹמֹה עֵינִי!" פָּתַח עוֹרֵךְ-הַדִּין בְּהַרְצָאָה יְבֵשָׁה וְעִנְיָנִית. "הִנְנִי עוֹרֵךְ-הַדִּין שֶׁמֻּנָּה עַל יְדֵי הַמִּשְׁפָּחוֹת שֶׁלָּכֶם. מֵעַתָּה וְאֵילָךְ הִנְנִי מְיַצֵּג אֶת בְּעָיָתְכֶם מִבְּחִינָה חֻקִּית."

הִנֵּהֵנוּ הַשְּׁנַיִם בְּהַסְכָּמָה. כְּשֶׁהִתְרַחֵק הַשּׁוֹמֵר מֵעֲלֵיהֶם, הוֹרִידוּ אֶת הַמְּחִיצוֹת וְהַעֲמָדוֹת הַפָּנִים.

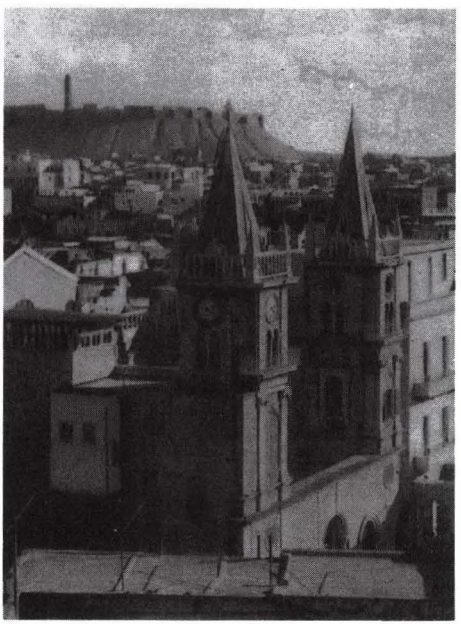
לֵיאוֹן הִתְכּוֹפֵף כְּדֵי לִשְׁמֹעַ. "אַבָּא יָקָר שָׁלוֹם לְךָ! חָכָם נִסִּים גַּם לְךָ שָׁלוֹם. אַל תִּפְחֲדוּ! כָּל הַקְּהִלָּה עוֹמֶדֶת מֵאֲחוֹרֵיכֶם שִׁמְרוּ עַל עַצְמְכֶם. סַפְּרוּ לִי מַה קּוֹרֶה אִתְּכֶם?"

נִפְרְצוּ הַסְּכָרִים וְחָכָם נִסִּים הֵחֵל לְסַפֵּר כְּשֶׁדְּמָעוֹת נְקִיּוֹת בְּעֵינָיו וְצוֹרְבוֹת אֶת פָּנָיו הַחֲבוּלוֹת וְהַפְּצוּעוֹת.

"יָא-אִיבְנִי מָה אַגִּיד לְךָ, הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה הָרְגוּ אוֹתָנוּ, כָּל הָעִנְיָנִים שֶׁלֹּא הִמְצִיא הַשָּׂטָן הֵם הִנְחִיתוּ עָלֵינוּ. לֹא עָזְבוּ דָּבָר אֶחָד. מַכּוֹת רְגִילוֹת וּמַכּוֹת חַשְׁמַל וּלְקִנּוּחַ אַמְבַּטְיוֹת קֶרַח. עַתָּה עוֹמְדִים לַעֲרֹךְ מִשְׁפָּט צְבָאִי וּמָחָר אָנוּ עוֹבְרִים לְכֶלֶא "אֶל-מָאזֶה" הַיָּדוּעַ לְשִׁמְצָה. כְּלוֹמַר פְּסַק-הַדִּין הַנַּדָּאִי הוּא -מָוֶת. אֲבָל רוּחֵנוּ לֹא נִשְׁבֶּרֶת. עוֹמְדִים אָנוּ עַל כְּבוֹדֵנוּ הַיְּהוּדִי".

כְּשֶׁהִתְקָרֵב הַשּׁוֹמֵר הִשְׁתַּתְּקוּ הַשִּׁלְשָׁה. "עוֹרֵךְ-דִּין לֵיאוֹן זְמַנְךָ תָּם!"

פָּקַד אִישׁ הַמִּשְׁמָר וְהֵאִיץ בְּלֵיאוֹן לְסַיֵּם אֶת הַשִּׂיחָה.
לֵיאוֹן הִתְרוֹמֵם מֵעַל כִּסְאוֹ וְחָשַׁב: "הַאִם זוֹ הַפַּעַם
הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת שְׁנֵיהֶם?"
הִתְהַלֵּךְ בְּמִסְדְּרוֹנוֹת הַכֶּלֶא וְרִשְׁרוּשׁ נַעֲלָיו זְעֲזַע אֶת מֹחוֹ.
הַתְּמוּנוֹת שֶׁזֶּה עַתָּה רָאָה חָלְפוּ כְּהֶבְזֵקִים בְּדִמְיוֹנוֹ.

ברקע בית-הסוהר "אל קלעא" הידוע לשימצה

בְּקוּרִים לֵילִיִּים

"אִינְדִכַּבַּאתְּ!!!" (בְּחִירוֹת), הַפְּגָנוֹת תְּמִיכָה הֲמוֹנִיּוֹת נֶעֶרְכוּ בְּחוּצוֹת דָּמֶשֶׂק. הַמַּהְפֵּךְ הַפּוֹלִיטִי שֶׁהִתְחוֹלֵל בְּסוּרְיָה עוֹרֵר סְעָרָה רַבָּתִי. הַשִּׁלְטוֹן הַצָּבָאִי הֵדַח וְסוּרְיָה נֶעֶרְכָה לִבְחִירוֹת חָפְשִׁיּוֹת.

סָעִיד אֶלְגָ'אזִי מִמָּעָמְדֵי מִפְלֶגֶת הַבָּעַתְ' חָשׁ שֶׁשָּׁעַת רָצוֹן מִתְקָרֶבֶת. הַמַּהֲלָכִים שֶׁתִּכְנֵן הִתְנַהֲלוּ כְּסִדְרָם, אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לִפְעֹל בִּיעִילוּת וּבְחַדּוּת. זִמֵּן אֶת חֶבֶר יוֹעֲצָיו לְנָהוֹל מַעֲרֶכֶת הַבְּחִירוֹת הַקְּרֵבָה וּבָאָה. בְּלִבּוֹ יָדַע סָעִיד שֶׁהַתְּשׁוּעָה וְהָעֵצָה תָּבוֹא אַךְ וְרַק מֵחָכָם אִינְדִּבּוֹ.

אֵם הַבַּיִת

סוֹפִי אֵם הַמִּשְׁפָּחָה תָּפְסָה בְּעֹז אֶת יְלָדֶיהָ. הֶעֱמִידָה פְּנֵי חֲזָקָה בִּפְנֵי בְּנֵי הַבַּיִת וּמְבַקְּרָיו. בַּלֵּילוֹת כְּשֶׁהַקְּטַנִּים נִרְדְּמוּ, מַעֲיְנוֹת דִּמְעוֹתֶיהָ נִפְרְצוּ לְלֹא הֶפְסֵק. תִּקְוָה זְעִירָה קִנְּנָה בְּלִבָּהּ.

הִנֵּה מָחָר הוֹלֶכֶת הִיא לְבַקֵּר אֶת בַּעֲלָהּ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. לְאַחַר שֶׁשִּׁלְמוּ חֲבִילוֹת שֶׁל כֶּסֶף סוּרִי, נִתַּן לָהּ הָרְשָׁיוֹן הַמְיֻחָל לְבַקֵּר אֶת אַב הַמִּשְׁפָּחָה. עָמְדָה בַּמִּטְבָּח וְהֵכִינָה עִסַּת בָּצֵק. נַחַל דְּמְעוֹתֶיהָ לִחְלַח אֶת כּוֹבְעֵי הַבָּצֵק שֶׁהוּכְנוּ לָאָסִיר.

קְוֻתָּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִרְאֶה בְּצַעֲרָהּ וְיִפְדֶּה אֶת בַּעֲלָהּ מִמַּעֲמַקֵּי הַבָּכָא. אִם שַׁעֲרֵי תְּפִלָּה נִנְעָלוּ, שַׁעֲרֵי דְּמָעָה לֹא נִנְעָלוּ. שְׁעוֹת הַלַּיִל חָלְפוּ וְהַשֵּׁנָה פָּרְחָה לָהּ.

בְּחִירוֹת חֻפְשִׁיּוֹת

סָעִיד אֶלְגָ'אזִי הִגִּיעַ לַבְּקוּר הַלֵּילִי הַקָּבוּעַ אֵצֶל הָרַב הָרָאשִׁי. הַפַּעַם נוֹסַף נֹפֶךְ דְּרָמָתִי לַפְּגִישָׁה. הָאֲוִירָה הַמְּתוּחָה בָּרְחוֹב הָעַרְבִי וְהַיְּהוּדִי הוֹסִיפָה כְּבֵדוּת לַמִּפְגָּשׁ בֵּין שְׁתֵּי הַדְּמֻיּוֹת הַמְנֻגָּדוֹת. אִישׁ מִמְּשָׁל שְׁאַפְתָּנִי וְנִמְרָץ מוּל מַנְהִיג קְהִלָּתִי רוּחָנִי שָׁקוּל וַאֲמִתִּי. הִתְיַשֵּׁב הַמָּעֲמָד לְרָאשׁוּת הַמֶּמְשָׁלָה מוּל חָכָם אִינְדִּבִּוֹ. הַפַּעַם הוּא הָיָה מָתוּחַ וְדָרוּךְ לְכָל מִלָּה.

אי נוחות אָפְפָה אֶת מַרְאֵהוּ וְרַגְלָיו הִתְנוֹדְדוּ בְּעַצְבָּנוּת. הֶחָכָם שֶׁעֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, הִבְחִין בַּתְּכוּנָה הַמְבַעְבַּעַת בְּלִבּוֹ שֶׁל הַגּוֹי.

"סָעִיד יְדִידִי, הִנְּךָ עוֹמֵד עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים. מִלְמַעְלָה מַבִּיטִים כֵּיצַד תִּפְעַל. הַבְּחִירוֹת בָּאוֹת וּמִתְקָרְבוֹת וְעָלֶיךָ לִפְעֹל בַּהֶקְדֵּם. לָכֵן קַח לְךָ עֲשָׂרָה מֵעָנְיֵי עִירְךָ וַעֲרֹךְ לָהֶם סְעוּדַת מְלָכִים. שָׁנִים רַבּוֹת מַפִּירִים אָנוּ וּמֵעוֹלָם לֹא בִּקַּשְׁתִּי מִמְּךָ דָּבָר. עַתָּה עוֹמְדִים בִּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם חַיֵּי אָדָם. לֶהֱוֵי יָדוּעַ לְךָ שֶׁמִּסְפַּר יְהוּדִים נֶעֱצְרוּ עַל לֹא עָוֶל בְּכַפָּם וּמִי כָּמוֹךָ רָאוּי וְטוֹב לְשַׁחְרֵר אוֹתָם. אֲנִי מַבְטִיחֲךָ נֶאֱמָנָה..."

הָרַב אִינְדְּבּוֹ קָם מִלֹּא קוֹמָתוֹ הִנִּיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וְקָרָא בְּקוֹל דְּרָמָתִי: "בִּזְכוּת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, בְּאִם תְּבַצַּע אֶת הַדְּבָרִים שֶׁמָּסַרְתִּי לְךָ כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם, תִּהְיֶה רֹאשׁ-מֶמְשֶׁלֶת סוּרְיָה."

הַמּוֹנִית נָסְעָה בְּאִטִּיּוּת בְּדֶרֶךְ הֶעָפָר מְלֵאַת הַחֲתְחָתִים. סוֹפִי הִתְנוֹדְדָה עַל מְקוֹמָהּ. הַמֶּתַח הַפְּנִימִי וְתַהְפּוּכוֹת הַדֶּרֶךְ, גָּרְמוּ לָהּ בְּחִילָה, אַךְ אָפְיָהּ הַמְאֻפָּק עָמַד לָהּ. הַנֶּהָג הָעַרְבִי עָצַר לְמַרְגְּלוֹת הָהָר הַגָּבוֹהַּ. הִסְבִּיר לָהּ שֶׁהָאֵזוֹר הוּא שֶׁטַח בִּטְחוֹנִי סָגוּר וְאֵין לוֹ אֶפְשָׁרוּת לְהַמְשִׁיךְ בַּנְּסִיעָה.

נָטְלָה סוֹפִי אֶת מְנַת הָאֹכֶל שֶׁהֵכִינָה. לְפָנֶיהָ הִתְנַשֵּׂא הַר גָּבוֹהַּ זָרוּעַ סְלָעִים וּמַהֲמוֹרוֹת. מִסָּבִיב עָטַף הַמִּדְבָּר הַצָּהֹב אֶת הָהָר כִּנְחַשׁ חֶנֶק אַרְסִי. בְּרֹאשׁ הָהָר הָיָה תָּקוּעַ מִבְנֶה אַדִּיר מְלֶפֶף בְּחוֹמוֹת אֶבֶן אֲטוּמוֹת. סוֹפְיָה לֹא הֶאֱמִינָה בְּדִמְיוֹנָהּ הַפָּרוּעַ שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹם פְּתָנִים שֶׁכָּזֶה. אוּלָם הַמַּחְשָׁבָה שֶׁבַּעֲלָהּ הַיָּקָר וְהָאָהוּב נִמְצָא שָׁם הִזְרִימָה בָּהּ כֹּחוֹת מְחֻדָּשִׁים לַעֲלוֹת לִמְרוֹמֵי בֵּית-הַסֹּהַר.

נִזְכְּרָה בַּמִּשְׁפָּט הַנִּצְחִי שֶׁבַּעֲלָהּ נָהַג לוֹמַר: "סוֹפִי, אֲפִלּוּ חֶרֶב מֻנַּחַת עַל צַוָּארֵךְ, אַל תִּתְיָאֲשִׁי הַמְשִׁיכִי בְּשֶׁקֶט נַפְשִׁי!"

הַשְׁבִּיל הַזָּרוּעַ אֲבָנִים וּסְלָעִים קָרַע אֶת נַעֲלָהּ וְנֶאֱלְצָה לְאַלְתֵּר קְשִׁירָה, כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְפָחוֹת לְשַׁעֲרֵי בֵּית-הַכֶּלֶא.

דָּבָר לֹא הִרְתִּיעַ אוֹתָהּ. הָרוּחוֹת שׁוֹרְקוֹת וּמְאַיְּמוֹת זוֹרְעוֹת גַּרְגִּירֵי חוֹל מְסַמְּאֵי עֵינַיִם, אַךְ מִטְפַּחַת הָרֹאשׁ שִׁמְשָׁה כְּמָגֵן בִּפְנֵי צִינֵי הַדֶּרֶךְ. הַדֶּרֶךְ הָלְכָה וְהִתְקַצְּרָה. מֵרָחוֹק נִרְאָה חַיִל מְכֻדָּן נִצָּב עַל מִשְׁמַרְתּוֹ. סוֹפִי הִתְקָרְבָה אֵלָיו וּבֵרְכָה אוֹתוֹ בְּשָׁלוֹם. הַחַיִל הִבִּיט בַּחֲלַל הָאֲוִיר. הִיא הִגִּישָׁה לוֹ אֶת רִשְׁיוֹן הַמַּעֲבָר. הִבִּיט בָּרִשְׁיוֹן, וְהִנֵּה, מַבָּט פָּנָיו הָפַךְ לִהְיוֹת פִּרְאִי. הַכַּעַס וְהָרָעוֹת הִשְׁתַּלְּטוּ עָלָיו. הִתְגַּלְמוּת הַשָּׂטָן בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ.....

"לְכִי מִכָּאן יָא בּוֹגֶדֶת !!!" צָעַק בְּגַסּוּת שֶׁאֵין הַנִּיר סוֹבֵל אוֹתָהּ. חָרַב עָלֶיהָ עוֹלָמָהּ. כְּגֹדֶל הַתִּקְווֹת כָּךְ הָיְתָה אַכְזָבָתָהּ. צִפִּיָּה הָיְתָה נְטוּעָה בְּלִבָּהּ, וְזֶה רָמַס אוֹתָהּ בְּיָד גַּסָּה.

בְּמִחְי בְּהֶמִיּוּת רִטֵּשׁ אֶת חֲלוֹמוֹתֶיהָ, אַךְ הִיא לֹא וִתְּרָה:

"יָא ג'וּנְדִי (חַיָּל) לְפָחוֹת תֵּן לְבַעֲלִי אֶת הָאֹכֶל שֶׁהֵכַנְתִּי עֲבוּרוֹ". הַחַיָּל נָטַל אֶת הַסִּיר מִיָּדֶיהָ וְזָרַק אֶת תְּכוּלָתוֹ לְשִׁפּוֹלֵי הָהָר. הִתְגַּלְגְּלוּ כַּדּוּרֵי הַבָּצֵק בְּבוּשָׁה וּבְכְאֵב שֶׁזַּרְזִיפֵי דִּמְעָתָהּ שֶׁל סוֹפִי הָיוּ סְפוּגוֹת בָּהֶן.

"הִסְתַּלְּקִי מִפֹּה וְלֹא ....." צָרַח בֶּן הָאַמָּה עַל הָאִשָּׁה הַבּוֹכְיָה.

יָרְדָה אֵם הַמִּשְׁפָּחָה הַדּוֹמַעַת כְּאֵב מֵעָמְקֵי נִשְׁמָתָהּ "אַ...אַךְ.... יָא.. בַּכְתִי.. אֵינִי חָסָה עַל עַצְמִי אַךְ גִ'וְזִי אֶל מַסְכִּין".... יוֹרֶדֶת וְדוֹמַעַת. הִיא הוֹצִיאָה מִמְּחָטָה לְבָנָה מְעֻטֶּרֶת בְּמָגֵן דָּוִד.

אָמְרָה לְעַצְמָהּ: "לֹא! לֹא! לֹא אֶתֵּן לְאַדְמַת סוּרְיָה לִסְפֹּג מִדְּמְעוֹתַי. הִיא אֵינָהּ רְאוּיָה לָזֶה."

הַשִּׁחְרוּר הַכּוֹאֵב

תַּהֲלִיכֵי הַשִּׁמּוּן בִּשְׁבִילִי הַשִּׁלְטוֹן הַסּוּרִי הַחוֹרֵק הֵחֵלּוּ לִפְעֹל. עוֹרֵךְ דִּין יוֹסֵף שָׁאֲרָה מִטּוֹבֵי הַפְּרַקְלִיטִים הַסּוּרִיִּים מֻנָּה עַל יְדֵי דְּמוּת עֶלְוְמָה לְטַפֵּל בָּעֲצוּרִים.

כּוֹתֶרֶת בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה זָעֲקָה מִבִּטְאוֹנָהּ שֶׁל מִפְלֶגֶת הַשִּׁלְטוֹן:

"סָעִיד אֶלְגָ'אזִי נִבְחַר כְּרֹאשׁ מֶמְשֶׁלֶת סוּרְיָה הַחָפְשִׁית."

יוֹם שַׁבָּת, תִּשְׁעָה בְּאָב, הָעֲצוּרִים הֻכִינוּ עַצְמָם לַצוֹם שֶׁנִּדְחָה לְיוֹם רִאשׁוֹן, כַּיָּדוּעַ פֶּרְעָנוּת דּוֹחִים וְלֹא מַקְדִּימִים. הַתְּכוּנָה בְּמִצוּדַת "אֶל קַלְעָה", מְקוֹם מִשְׁכָּנָם שֶׁל הָאֲסִירִים הָיְתָה רַבָּה. הַסּוֹהֲרִים שִׁנּוּ מִמִּנְהָגָם וְהָפְכוּ לִהְיוֹת אֲדִיבִים.

מְפַקֵּד בֵּית-הַמַּעֲצָר הוֹפִיעַ עִם בֹּקֶר בְּתָאָם שֶׁל הַיְּהוּדִים. מַרְאֵהוּ הָיָה חֲגִיגִי וְחִיּוּךְ מִלֵּא אֶת פָּנָיו. זוֹהִי הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָעֲצִירִים הִבְחִינוּ בְּקֶרְטוֹב שֶׁל אֱנוֹשִׁיּוּת.

הַמְּפַקֵּד נָטַל טְפָסִים וְצִוָּה עֲלֵיהֶם שֶׁיַּחְתְּמוּ עַל שִׁחְרוּרָם.

הִבִּיט חָכָם נִסִּים עַל הַמְּפַקֵּד וְלָעַג בְּלִבּוֹ עַל כְּסִילוּתוֹ. "כָּל הַסֵּבֶל וְהָעֶלְבּוֹן הָיוּ עַל הַכָּבוֹד הַיְּהוּדִי וְעַתָּה הוּא רוֹצֶה שֶׁאֶחְתֹּם לוֹ בְּיוֹם שַׁבָּת?!" חָכָם נִסִּים שָׁאַשׁ סֵרֵב בְּלָאו רַבָּתִי. הִתְפַּלֵּא מְפַקֵּד הַמְּצוּדָה עַל 'מוּזָרוּתוֹ' שֶׁל הַיְּהוּדִי. בִּנְסִבּוֹת הָעִתִּים וּתְנַי, כֵּינָן שֶׁיָּדַע כִּי דְּרָגִים עֶלְיוֹנִים בְּיוֹתֵר מְעֹרָבִים בַּפָּרָשָׁה.

חֲרִיקַת בְּלָמִים הֵעִירָה אֶת תּוֹשָׁבֵי שְׁכוּנַת הַיְהוּדִים. חֲבָטָה עַזָּה וַעֲמוּמָה זִעְזְעָה אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁל חָכָם נִסִּים שָׁאשׁוֹ. יָצְאוּ מִבֹּהֲלִים לָרְחוֹב. תַּדְהֵמָה!! אֲבִיהֶם הָאָהוּב הָיָה שָׁרוּעַ עַל הַמִּדְרָכָה מְגֻלָּח שֵׂעָר וְחָבוּל. הָיָה זֶה צִלּוֹ שֶׁל הָאִישׁ אֲצִיל הָרוּחַ וְעָדִין הַנֶּפֶשׁ:

"הַמּוּעָלֶם נִסִּים שָׁאשׁוֹ"

אוֹצְרוֹת שָׁמַיִם הֵם
צְנִיעוּת וְדֶרֶךְ אֶ"צ.

שׁוֹאֲלֵי הַגְּשָׁמִים

"אֵל חַי יִפְתַּח אוֹצְרוֹת שָׁמַיִם
יָשֵׁב רוּחוֹ יַזִּלוּ מַיִם?"

פָּתַח שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר בְּקוֹל רוֹטֵט. הַקָּהָל הֵשִׁיב בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ:

"בִּגְשָׁמִי רָצוֹן תְּבָרֵךְ עֵדָה,
בְּפַחֵי יָגוֹן כְּצִפּוֹר לְכוּדָה..."

נ. יַמַּת קוֹלָם שֶׁל מִתְפַּלְּלֵי "מִדְרַשׁ בֵּית נָשִׂיא" נִשְׁמַע רָפוּי וּמְעוֹרֵר חֶמְלָה. הָיָה זֶה חִקּוּי עָלוּב לְשָׁנִים עָבְרוּ עֵת שָׁאֲגוּ הָאֲרָיוֹת שֶׁבַּחֲבוּרָה אֶת שִׁירַת "אוֹצְרוֹת הַמַּיִם".

חָכָם מֹשֶׁה טָוויל מֵעֲלִי הַכֹּהֵן זצ"ל יָשַׁב בַּכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי שָׁקוּעַ בְּסִדּוּרוֹ וּבְמַחְשְׁבוֹתָיו. עִנְיְנֵי הַקְּהִלָּה לֹא כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים צָצוֹת צָרוֹת הַמְאַיְּמוֹת עַל שְׁלֵמוּתָהּ שֶׁל קְרִיַת קֹדֶשׁ אֲרָם-צוֹבָא.

רוּחוֹת צָרְפָתִיּוֹת יְבֵשׁוֹת הַנּוֹשְׁבוֹת בְּהֵיכְלוֹת תַּלְמוּדֵי-הַתּוֹרָה מְאַיְּמוֹת לְשַׁיֵּף וּלְקַעְקֵעַ יְסוֹדוֹת חִנּוּכִיִּים רַבֵּי-שָׁנִים. נוֹסָף לָזֹאת זִרְמֵי אֶרֶס מַעֲרָבִיִּים חוֹדְרִים קִמְעָה וּמְפַעְפְּעִים לְתוֹךְ וְרִידֵי חַיֵּי הַיְּהוּדִים. מַרְעִילֵי בְּאֵרוֹת הַצְּנִיעוּת מַרְחִיבִים הַשְׁפָּעָתָם בְּתוֹךְ הַקְּהִלָּה. רַעַל קַטְלָנִי חוֹדֵר וּמְעַרְעֵר אֶת הַתָּא הַמִּשְׁפַּחְתִּי הַסָּגוּר.

פּוֹרְצֵי הַגְּדֵרוֹת

שֶׁלֶט נוֹצֵץ בִּשְׁלַל צְבָעִים בָּלַט בִּרְחוֹבָהּ הַמֶּרְכָּזִי שֶׁל שְׁכוּנַת הָעֲשִׁירִים "גַ'מִילְיֶיה".

מוֹעֲדוֹן הַחֲבֵרִים שֶׁל "הַמִּי וָמִי" בַּעֲשִׁירֵי חַלַּב עוֹמֵד לְהִפָּתַח בְּרַעַשׁ וְצִלְצוּלִים כַּיָּאֶה לַמָּקוֹם וְלָאֲוִירָה וּשְׁמוֹ יִקָּרֵא בְּחַלַּב "לָה אַשְׁפַּתְיוֹן". בְּכִירֵי הָאַרְכִיטֶקְטִים הָאַרְמֶנִיִּים הֻזְמְנוּ כְּדֵי לְשַׁוּוֹת לַמָּקוֹם מַרְאֶה אַרְכִיטֶקְטוֹנִי מַרְשִׁים בְּנֶסַח הַ"בָּרוֹק" הַצָּרְפָתִי.

פִּתּוּחֵי שַׁיִשׁ מֵאִיֵּי "מַר מָארָה" הוּבְאוּ לְקַשֵּׁט אֶת מְבוֹאוֹת הַ"קְלוּב" הֶחָדָשׁ. מְאַרְגֵּן הַמּוֹעֲדוֹן מִסְיֶיה ג'יְרַר פּוּשְׁטָאקִי נִצַּח עַל הַהֲכָנוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת לִקְרַאת יוֹם אֵידָם שֶׁל הַנּוֹצְרִים. הַלָּה שָׁלַח אֶת עוֹשֵׂה דְּבָרוֹ מַחְמוּד אֶל אַמְבָּרִי כְּדֵי שֶׁיַּדְבִּיק מוֹדָעוֹת בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר שֶׁל בְּנוֹת הַיְּהוּדִים. בַּמּוֹדָעָה מֻזְמָנוֹת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרוֹת לְעֶרֶב רְקוּדִים מְעֹרָב רַחְמָנָא לִצְלָן.

הַדְּמוּת הַמְאַרְגֶּנֶת מִסְיֶיה ג'יְרַר הָיְתָה עֲלֵה תְּאֵנָה לִגְבִירֵי הַקְּהִלָּה בַּעֲלֵי הַמּוֹעֲדוֹן.

הֵם הָיוּ בַּעֲלֵי הַמְּאָה וְקָווּ לִהְיוֹת בַּעֲלֵי הַדֵּעָה. חָשְׁקָה נַפְשָׁם בְּמוֹעֲדוֹן רְקוּדִים וּלְהַכְעִיס דַּוְקָא עֲבוּר בְּנוֹת יַעֲקֹב הַחֲסוּדוֹת.

נְסִיוֹנוֹת חַיִּים

חָכָם חַיִּים צַפְדִּייֶה מִזִּקְנֵי הַקָּהָל הִתְהַלֵּךְ עַל מַקְלוֹ שִׁבַּע הַתְּנוּדוֹת לְבֵית הַגְּבִיר גַ'בְּרָא גַּבְרִיאֵל שָׁקָאלוֹ. הוּא הַמּוֹצִיא אֶת הַצְּנִיעוּת וְהוּא הַמֵּבִיא אֶת הַסְּדָקִים לָרִקְמָה הָעֲדִינָה שֶׁל הָעֵדָה.

חָכָם חַיִּים שִׁבַּע הַיָּמִים בָּא בִּלְבוּשָׁיו הַפְּשׁוּטִים שֶׁרָאוּ יָמִים טוֹבִים יוֹתֵר מִימֵי הַשֻּׁלְטָנִים הָעוֹתוֹמָנִיִּים. אַךְ לֹא הַקַּנְקַן קוֹבֵעַ אֶלָּא מַה שֶּׁמְּתוֹכוֹ נוֹבֵעַ.

חָכָם חַיִּים גַּבְרָא רַבָּא הָיָה. לָבַשׁ בִּגְדֵי בְּלָיוֹת עַל חֶרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם וְחָשַׁשׁ שֶׁמָּא יָבוֹא הַדָּבָר עַל עִירוֹ הַיְקָרָה בֵּר מִינָן.

חוֹמַת הַצְּנִיעוּת נִפְרְצָה וְהוּא הוֹלֵךְ בְּמַקְלוֹ וּבְפוּנְדָּתוֹ לְהַצִּיל וּלְהַתְרִיעַ מִפְּנֵי הָרָעָה הַחוֹלָה. הַיָּשִׁישׁ נִכְנַס לַחֲצַר בֵּיתוֹ שֶׁל הֶעָשִׁיר גַ'בְּרָא.

נְבִיחוֹת רָמוֹת נִשְׁמְעוּ מִתּוֹךְ בֵּית הַגְּבִיר. כֶּלֶב זְאֵב גָּדוֹל מְמַדִּים וְרַע עֵינַיִם פָּרַץ אֶת דֶּלֶת הַגְּזוּזְטְרָא וְרָץ לְעֵבֶר הַיָּשִׁישׁ. הָיָה זֶה שֶׁל שְׁלִיחוֹ הֶעָשִׁיר אוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרַע.

לֹא נָעַם לָאַחֲרוֹן הַמַּרְאֶה שֶׁל הֶחָכָם אוֹ שֶׁמָּא הַתּוֹכָחָה הָעֲתִידָה לָבוֹא. עַל כֵּן שָׁלַח מַלְאַךְ חַבָּלָה כְּדֵי לִתְקֹף אֶת הַיְהוּדִי הַסָּב בַּיָּמִים. קָפָא עַל מְקוֹמוֹ הַזָּקֵן וְעִמּוֹ הַכֶּלֶב . אָמְנָם כֶּלֶב הוּא אַךְ כֵּלּוֹ לֵב . הִרְגִּישָׁה הַחַיָּה בְּעֶלְבּוֹנוֹ שֶׁל הַיָּשִׁישׁ וְחָסָה עָלָיו.

יָמִים יְבֵשִׁים

רְבִיעָה רִאשׁוֹנָה חָלְפָה וּגְשָׁמִים- אַיִן. הָאֲדָמָה פָּעֲרָה פִּיהָ בְּצִמָּאוֹן לְגִשְׁמֵי בְּרָכָה, אַךְ אֵלֶּה מֵאֲנוּ וְסֵרְבוּ לְהַרְטִיב אֶת גְּרוֹנוֹתֵיהֶם הַחֲשׂוּקוֹת שֶׁל הַשָּׂדוֹת. בַּעַל הַגְּבוּרוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סֵרֵב לִרְאֹשׁ חֲבוּרַת הַגְּבִירִים שֶׁבְּמִצַּח נְחוּשָׁה בָּא לְשַׁבֵּר אֶת מָעֻז הַצְּנִיעוּת בַּקְּהִלָּה.

מַר חֶשְׁוָן חָלַף. הַטַּעַם הַמַּר נִשְׁאַר וַעֲדַיִן לֹא יָרְדוּ גְּשָׁמִים. הֵחֵלּוּ יְחִידֵי סְגוּלָה מִתְעַנִּים. עָבַר גַּם זֶה וְלֹא נַעֲנוּ.

הָרָעָב נָתַן אֶת אוֹתוֹתָיו בָּעִיר. מַפְקִיעֵי הַשְּׁעָרִים צָמְחוּ וְצָצוּ כְּפִטְרִיּוֹת לְאַחַר הַגֶּשֶׁם שֶׁסֵּרֵב לָרֶדֶת. הָרְחוֹבוֹת הַתּוֹסְסִים שָׁקְעוּ וְשָׁקְטוּ לָהֶם. רֶגֶל מִן הַשּׁוּק כָּלְתָה. הֵיכָן רַחֲמוֹ הָעֶגְלוֹן וּפִרְדָתוֹ? בְּקֶרֶן זָוִית עָמְדָה הַבְּהֵמָה שָׁאֲפָה רוּחַ וְעֵינֶיהָ כָּלוֹת כִּי אֵין תֶּבֶן. זַאֲטוּטֵי תַּלְמוּד-הַתּוֹרָה הִתְחַבְּאוּ בְּבָתֵּיהֶם. הֶבֶל פִּיהֶם דָּמַם. מִשֶּׁבָּאָה רָעָה מִיָּד פּוֹגַעַת בַּחַלָּשִׁים.

רֵיחַ בּוֹרוֹת הַמַּיִם הִבְאִישׁ אֶת חַצְרוֹת הַבָּתִּים. יְהוּדִים שְׁמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם, נִרְאוּ פְּנֵיהֶם חֲפוּיִים בַּחוֹל הַמַּצְהִיב. אַף שְׁאֵלַת שָׁלוֹם מֵעֲטוּ בָּהּ. נִרְאוּ כִּבְנֵי אָדָם הַנְּזוּפִין לַמָּקוֹם. הַשְּׁמוּעוֹת הָרָעוֹת שָׁעָטוּ וּפָרְסוּ רִשְׁתָּם עַל בַּעֲלֵי הַבָּתִּים.

תַּנִּים חֲשׁוּפֵי שֵׁן יְלִלוּ בְּלֵילוֹת הָרָעָב הָאֵין סוֹפְיִים. מֵרָחוֹק נִרְאֲתָה אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה הַיּוֹלֶדֶת אֶת עָפְרָהּ. אַךְ עָזוּב עָזְבָה כִּי לֹא הָיָה דֶּשֶׁא.

בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים

מוֹשֶׁל הָעִיר הָיָה אוֹבֵד עֵצוֹת. עִירוֹ שׁוֹקַעַת וְנִדְרֶסֶת בְּאֵין מַיִם חַיִּים. חֲשָׁשׁ הִתְגַּנֵּב לְלִבּוֹ מִפְּנֵי מַגֵּפַת הַדֶּבֶר, שֶׁמָּא תַּפִּיל חֲלָלִים וּתְכַלֶּה נֶפֶשׁ כָּל חַי.

כִּסְלוּ הִגִּיעַ .... וּגְשָׁמִים אַיִן.

רַחְמוֹ נֶחְמָד נִשֵּׂא הַקְּהִלָּה פָּנָה לְחָכָם מֹשֶׁה טָוִויל מֵעִלֵּי הַכֹּהֵן זצ"ל: "יָא חָכָם רְאֵה אֶת מַצַּב עִירֵנוּ. אָנָּא לְמַעַן הַשֵּׁם עֲשֵׂה דָּבָר "דַּחִילַאק" (בְּבַקָּשָׁה). בֹּא נַכְרִיז עַל תַּעֲנִית צִבּוּר".

חָכָם מוֹסֶה הִקְשִׁיב לְפַרְנַס הָעִיר בְּרֹב קֶשֶׁב. שָׁקַע בְּמַחְשָׁבוֹת וְהֵשִׁיב: "יָא רַחֲמוֹ, בְּיוֹם שַׁבָּת נַכְרִיז הַכְרָזָה חֲשׁוּבָה."

מַנְהִיג הַקְּהִלָּה נִדְהַם. הוּא לֹא הֵבִין כֵּיצַד אֶפְשָׁר לִדְחוֹת הַחְלָטָה כֹּה חֲשׁוּבָה. נַפְשׁוֹ סָעֲרָה בְּקִרְבּוֹ.

סָבַר לְעַצְמוֹ הַקַּרְקַע בּוֹעֶרֶת וְחָכָם זֶה שַׁאֲנָן וּבָטוּחַ בְּדַרְכּוֹ.... רַחְמוֹ לֹא יָכֹל לָשֵׂאת אֶת הַמַּחְשָׁבָה מִפְּנֵי הַגַּל הַקָּשֶׁה הֶעָלוּל לְנַפֵּץ אֶת הָעִיר לִרְסִיסִים.

הוּא שָׁאַל שׁוּב בִּתְחִנָּה: "חָכָם מֵעֲלֵי הַכֹּהֵן, רְאֵה אֶת הַמַּצָּב תֵּן עֵצָה .. תֵּן פִּתְרוֹן לַמְּצוּקָה..."

אֵיתָן הָיָה בְּדַעֲתוֹ הַכֹּהֵן וְחָזַר בְּשַׁלְוָה עַל דְּבָרָיו: "בְּיוֹם שַׁבָּת אַגִּיד אֶת דְּבָרַי."

לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל הַנָּגִיד וְלֹא שָׁקְטָה. מִהֵר לָקַחַת אֶת עוֹזְרוֹ ר' שָׁאוּל הָרָרִי וּשְׁנֵיהֶם חָשׁוּ לְבֵית הַגְּבִיר גַּבְרִיאֵל. בִּסְעָרָה פָּרְצוּ הַשְּׁנַיִם אֶת מַחְסוֹם הַבַּרְזֶל וְדָפְקוּ עַל שַׁעַר הַכְּנִיסָה.

נִפְתְּחָה הַדֶּלֶת עַל יְדֵי מְשָׁרֵת כָּבוּי עֵינַיִם וּבַעַל חֲתִימַת פֶּה. רַחְמוֹ הַזּוֹעֵם וְסוֹעֵר דָּחַף אֶת הַמְּשָׁרֵת הֶעָשׁוּי כְּפִילְטֶר בִּפְנֵי זָרִים.

הוּא גָּרַר אֶת נֶאֱמַן בֵּיתוֹ וְהַשְּׁנַיִם נִכְנְסוּ לְתוֹךְ בֵּית הֶעָשִׁיר. גַּבְרִיאֵל נִרְאָה מְשָׁעֲשָׁע מִבּוּאָם שֶׁל הַשְּׁנַיִם.

שְׁעָרוֹ הַסָּרוּק לְאָחוֹר נִרְאָה מָשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הָאֶפַרְסְמוֹן. אֶת גּוּפוֹ הַמְּדֻשָּׁן בִּתַּעֲנוּגִים לִפְּפָה גְּלִימַת מֶשִׁי צְהַבְהַבָּה.

"כֵּן סָנְיוֹר נֶחְמָד, מַדּוּעַ בָּאתָ לְבֵיתִי?" שָׁאַל הַמְּבֻשָּׂם בַּאֶפַרְסְמוֹנִים.

רַחְמוֹ הִסְתַּעֵר עַל בַּעַל הַבַּיִת בַּחֲמַת זַעַם: "יָא חָצוּף וּמְרֻשָּׁע, מַה הֵבֵאתָ עָלֵינוּ אֶת הַצָּרָה הַזֹּאת? תִּסְגֹּר מִיָּד אֶת הַמּוֹעֲדוֹן הַמְּפֻקְפָּק שֶׁלְּךָ!!! בִּגְלָלְךָ בָּאָה הָרָעָה הַחוֹלָה הַזֹּאת".

בַּעַל הַבַּיִת חִיֵּךְ חִיּוּךְ מְזַלְזֵל וּבְזָוִית פִּיו נִרְאֲתָה הַשָּׂפָה הַתַּחְתּוֹנָה מִתְנוֹעַעַת לְתַחְתִּיּוֹת.

הוּא הֵשִׁיב תֵּגֶר לְצַעֲקוֹתָיו שֶׁל הַפַּרְנָס: "לְכוּ מֵהֵר מִכָּאן פֶּן אֲשַׂסֶּה אֶת כַּלְבֵי בָּכֶם."

מַנְהִיג הַקָּהָל לֹא נִרְתַּע: "עֲשֵׂה זֹאת.... אֵינֶנִּי מְפַחֵד לֹא מִכַּלְבְּךָ וְלֹא מִשֶּׁדּוֹמֶה לוֹ"...

ר' הֶרְרִי הַמַּרְגִּיעַ הַקְּהִלָּתִי רָאָה שֶׁשְּׁנֵי הָרִים אֵלֶּה עוֹמְדִים לְהִתְנַגֵּשׁ זֶה בָּזֶה עַל כֵּן נָטַל אֶת מַנְהִיג הַקְּהִלָּה וּפִיְּסוֹ בְּמִלִּים כְּדֵי לְהַרְחִיקוֹ מִבַּעַל הַמֵּאָה.

כַּהֲנָא רַבָּא

צִפִּיָּה מְתוּחָה עָמְדָה בְּרוּמוֹ שֶׁל הֵיכָל. צִפּוּ כֻּלָּם לְמוֹצָא פִּיו שֶׁל חָכָם מֹשֶׁה טָוִויל הַכֹּהֵן. עָלָה הָרַב הַתַּקִּיף שֶׁאֵין לוֹ מוֹרָא לֹא מִבַּעֲלֵי הַדֵּעָה וְלֹא מִבַּעֲלֵי הַמֵּאָה. זוֹהִי דַּרְכָּם שֶׁל כֹּהֲנִים מִמִּשְׁפַּחַת עֵלִי הַכֹּהֵן.

הִכְרִיז בְּקוֹל גְּבוּרוֹת: "אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁסֵּבֶל גָּדוֹל עוֹמֵד עַל צַוָּארֵנוּ. הָרָעָב מֵבִיא לְשִׁגָּעוֹן וּלְתוֹצָאוֹת קָשׁוֹת כְּפִי שֶׁרוֹאִים אַתֶּם. לֹא צוֹם וְלֹא יוֹם תַּעֲנִית יְבַטְּלוּ אֶת הַגְּזֵרָה!!!"

אוּלַם בֵּית-הַכְּנֶסֶת רָחַשׁ מִתַּדְהֵמָה. הִמְשִׁיךְ הָרַב הַכֹּהֵן בִּדְבָרָיו: "חֲזָקָה אֶצְלֵנוּ, שֶׁצְּנִיעוּת הִיא מִדָּה רִאשׁוֹנָה בַּמַּעֲלָה וְאַל לָנוּ לָתֵת לְמִתֵי מְעַט טוֹעִים לְעָרֵר אֶת הָעֶרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה.

עַל כֵּן אֲנִי יוֹצֵא בְּקוֹל קוֹרֵא: אַחִים יְקָרִים! אֲנִי פּוֹקֵד עֲלֵיכֶם לֹא לִשְׁלֹחַ אֶת בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם לְמוֹעֲדוֹן הָרְקוּדִים 'אֶל-אַשְׁפַּתְיוֹן'. מִי שֶׁעָנָה אֶת אֲבוֹתֵינוּ הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם."

תְּקוָה וְיֵאוּשׁ מִלְּאוּ אֶת לִבָּם שֶׁל יְהוּדֵי הָעִיר. קְרִיאָתוֹ הַנִּמְרֶצֶת שֶׁל הָרַב הַתַּקִּיף, שֶׁאֵינוֹ מְפַחֵד מִפְּנֵי נַחַת כַּסְפָּם וְהוֹנָם שֶׁל הָעֲשִׁירִים, הִכְתָּה בְּכַנְפֵי רוּחַ הַכְּפִירָה. בְּעוֹד הָרַב יוֹרֵד מִכֶּבֶשׁ הַתֵּבָה, צְעָקוֹת רָמוֹת נִשְׁמְעוּ מֵאֲחוֹרֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת.

יַעֲקֹב הַלֵּיצָן הַשְׁכּוּנָתִי צָעַק לְעֵבֶר הָרַב: "דַּי לָנוּ... דַּי לָנוּ... מֵהַנְהָגָתְךָ. הָרָעָב בָּא לָנוּ בְּגָלָלְךָ".

"שְׁ... שְׁ... שֶׁקֶט! (סְקוֹט...)" הִסּוּ אוֹתוֹ הַמִּתְפַּלְּלִים, אַךְ זֶה בְּשֶׁלּוֹ. מַמְשִׁיךְ וּמַתְרִיס כְּנֶגֶד הָרַב.

הֶחָכָם לֹא שָׁעָה לְדִבְרֵי הַמַּלְעִיז כְּנֶגְדּוֹ. בְּמַבָּט רְצִינִי הֵישִׁיר דַּרְכּוֹ לָרְחוֹב הַמּוֹבִיל לְמְעוֹנוֹ.

אֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת נִפְעֲרָה. קְבוּצַת הַמִּתְנַגְּדִים הֵרִימָה רֹאשׁ וּפִלְּגָה אֶת שְׁלֵמוּת הַקְּהִלָּה וְאַחְדוּתָהּ. מִן הַסְּתָם הָיוּ אֵלֶּה בַּעֲלֵי-בָּתִּים אֲשֶׁר נָטְרוּ לָרַב עַל מִלְחֲמָתוֹ בַּחִנּוּךְ הַחִלּוֹנִי מִבֵּית-מִדְרָשׁוֹ שֶׁל מִסְיֶיה פֶּנְסוֹ מְנַהֵל הָ'אַלְיַאנְס'.

שַׁבָּת אַט אַט פָּרְחָה לָהּ לְגִנְזֵי מְרוֹמִים וְהוֹתִירָה חָלָל רֵיק וְלֹא בָּרוּר. הַמַּחֲלֹקֶת גָּרְמָה לְשִׁבְרוֹן-לֵב. חֶרְשֶׁת הַשְּׁמוּעוֹת פָּרְחָה וְעָשְׂתָה כְּנָפַיִם. הַבַּצֹּרֶת הַקָּשָׁה גָּרְמָה לִשְׁפִיפוּת וְצַעַר.

מוֹעֲדוֹן 'לָהּ אַשְׁפַּתְיוֹן' זָרַח וּפָרַח בְּשִׁלַּל צְבָעִים. עֶרֶב הַבְּכוֹרָה קָרֵב וּבָא. עָמְדוּ הַמְּמֻנִּים בְּפֶתַח הָאוּלָם שְׁבֵעֵי רָצוֹן וּמְחַיְכִים. שְׁעַת הַפְּתִיחָה הוֹלֶכֶת וּמִתְקָרֶבֶת וְאַף סֶרֶט גְּזִירָה נִמְתַּח. מְחוֹגֵי הַשְּׁנִיּוֹת חָלְפוּ וְכֵן הַדַּקּוֹת נָסוּ לָהֶם. אַךְ הֵיכָן הַמִּשְׁתַּתְּפִים?

פָּנָיו שֶׁל גַּבְרִיאֵל מִבַּעֲלֵי הַמּוֹעָדוֹן הָפְכוּ לִקְדֵרָה שְׁחֹרָה. הַאִם כָּל הַהֶכְנוֹת הֵן לָרִיק? מִשְׁתַּתְּפִים - אַיִן, רְקוּדִים - מְנַיִן? הַהֶכְנוֹת הָיוּ כַּחֲטָף וְהַכִּשָּׁלוֹן בָּא כְּהֶרֶף.

שָׁבוּעַ חָדָשׁ בָּא לָעוֹלָם אוּלָם נְשִׁיאִים וְכֹהֲנִים וְרוּחַ - וְגֶשֶׁם אַיִן. יוֹשְׁבֵי הַקְּרָנוֹת נִשְׁאֲרוּ נִחֲרֵי גְּרוֹנוֹת וְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים בָּלְטוּ מֵחֹרֵיהֶן. פְּנֵי הַשָּׁמַיִם הַנְּקִיִּים מִכָּל עָב וְעָנָן, הִדְאִיגוּ וְכִרְסְמוּ אֶת חֲלַל הָעִיר. הַפִּתְגָּם הָעַמְמִי אוֹמֵר - "עַד שֶׁתָּבוֹא הַנֶּחָמָה תֵּצֵא הַנְּשָׁמָה".

נְצָנוּצֵי טִפּוֹת

עֲלוֹת הַשַּׁחַר שֶׁל שֵׁנִי הִבְקִיעַ. נְצָנוּצֵי אוֹר זְעִירִים הוֹפִיעוּ בְּאֹפֶק הַמִּזְרָח. הָרַב מֹשֶׁה תָּשׁוּשׁ מֵהַמְּאֹרָעוֹת הָאַחֲרוֹנִים, נָשָׂא אֶת גּוּפוֹ הַכָּחוּשׁ לְעֵבֶר בֵּית-הַכְּנֶסֶת. הַתַּעֲנִית שֶׁגָּזַר עַל עַצְמוֹ קִפְּלָה אֶת גֵּוֹו הֶחָלוּשׁ. יְהוּדֵי הָעִיר הִתְאַסְּפוּ לִ'תְּפִלַּת וָתִיקִין'.
לִפְנֵי הַתְּפִלָּה עָמַד הָרַב הַיָּשִׁישׁ וְנָתַן דִּבְרֵי כִּבּוּשִׁין. הַקָּהָל הַדּוֹמֵם הִבִּיט בִּרַבּוֹ, תָּהָה וּבָהָה.

הִמְשִׁיךְ הַזָּקֵן וְנָתַן דְּבָרִים הַכּוֹבְשִׁים אֶת הַלֵּב כְּדֵי לְהַחְזִירָם לְמוּטָב וְכָךְ אָמַר: "אַחֵינוּ בְּנֵי-חַלַּב הַיְקָרִים, לֹא נֵאֶמַר בְּאַנְשֵׁי נִינְוֵה וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת שַׂקָּם וְאֶת תַּעֲנִיתָם, וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה. מִכָּאן אַחִים יְקָרִים, שֶׁאֵין הַשַּׂק, וְלֹא הַתַּעֲנִית וְלֹא מִלְּיוֹן צוֹמוֹת מוֹעִילִים לַגְּשָׁמִים וְלַבְּרָכָה, אֶלָּא תְּשׁוּבָה, מַעֲשִׂים טוֹבִים וּצְנִיעוּת." וְהָאֲרִיךְ הַכֹּהֵן בִּדְבָרִים כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁבָּהֶם.

סִיֵּם הָרַב וְאָמַר: "אֶל ה' בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים ...." הִבִּיטוּ הַמִּתְפַּלְּלִים לְהָרֵי הַמִּדְבָּר - וְגֶשֶׁם אַיִן. סִיְּמוּ בָּאֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת אֶת תְּפִלַּת הַבֹּקֶר וְנָמוֹגוּ לְבָתֵּיהֶם בִּכְפִיפַת רֹאשׁ.

יָשַׁב הַכֹּהֵן בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת וְנַפְשׁוֹ עֲגוּמָה. הִתְקָרֵב הַשַּׁמָּשׁ לִפְנֵי רַבּוֹ וְעָמַד.

הֵחֵל שׁוֹטֵחַ לִפְנֵי חָכָם מֹשֶׁה מְעַט בִּדְרִישָׁה וּמְעַט בִּתְחִנָּה: "חָכָם הִתְפַּלֵּל שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים!" הָרַב נָבוֹךְ וְסִמֵּן לַשַּׁמָּשׁ שֶׁיֵּלֵךְ לְדַרְכּוֹ.

הִתְרוֹמֵם מִלֹּא שִׂנּוֹתָיו הִתְקָרֵב לַהֵיכָל וְשָׁטַח דְּבָרָיו לִפְנֵי קוֹנוֹ: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! בָּנֶיךָ שָׂמוּ פְּנֵיהֶם עָלַי שֶׁאֲנִי כְּבֶן-בַּיִת לְפָנֶיךָ. נִשְׁבָּע אֲנִי בִּשְׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁאֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁתְּרַחֵם עַל בָּנֶיךָ."

הֵחֵלּוּ גְּשָׁמִים מְנַטְּפִים וּמִתְעָרְבְּבִים בְּזַרְזִיפֵי דִּמְעוֹתָיו שֶׁל הָרַב הַכֹּהֵן..

חכם משה טוויל מעלי הכהן זצוק"ל

כָּל הַנְּהָרוֹת הוֹלְכִים הַיָּמָּה
וְהַצְּדָקָה לִיעוּדָהּ.

צְדָקָה עַד הֵיכָן כֹּחָהּ

הַ קִּיסָרוּת הָעוֹתוֹמָנִית בִּשְׁלֵהֵי מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הָרִאשׁוֹנָה, הֵבִיאָה לְתוֹצָאוֹת חֲמוּרוֹת לְגַבֵּי אֶכְלוּסִיַּת הַיְּהוּדִים בָּעִיר חַלַּב. הַחִטָּה אָזְלָה וְהַכָּפָן הִשְׁתּוֹלֵל בְּסִמְטְאוֹתֶיהָ שֶׁל שְׁכוּנַת הַיְּהוּדִים (חָארְט אֶל-יָאהוּד).

מִיָּד הִתְכַּנְּסוּ רַבָּנֵי חַלַּב וְנִבְחֲרֶיהָ וְהֵחֵלּוּ לְטַכֵּס עֵצָה לִמְצֹא פִּתְרוֹן לַמַּחְסוֹר. פֶּה אֶחָד הֶחְלִיטוּ, שֶׁר' אַבְרָהָם הַכֹּהֵן יִשַּׁמֵּשׁ כְּשַׁדַּ"ר (שָׁלִיחַ דְּרַבָּנָן) לְצָרְכֵי הָרַבִּים.

ר' אַבְרָהָם הַכֹּהֵן הָיָה בַּעַל חֲנוּת סְפָרִים הַשּׁוֹכֶנֶת לְיַד "בֵּית-חֲסִידִים".

סְמוּכָה הָיְתָה לָרְחוֹב בּוֹ שָׁכַן בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל (כְּנִיסְתִּ אֶל-בַּלַד). אִם הַחֲנוּת הָיְתָה הַקַּנְקַן הֲרֵי ר' אַבְרָהָם הָיָה הַתֻּכָּן. בָּקִיא בַּשַּ"ס, בַּפּוֹסְקִים וְאַף מֻחְכָּמַת הַחֵ"ן לֹא מָשַׁךְ יָדוֹ. הָיָה נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה וּמְזַכֶּה הָרַבִּים. לֹא פֶּלֶא שֶׁנִּבְחַר פֶּה אֶחָד לְשַׁמֵּשׁ כְּשַׁדַּ"ר.

מַצְנִיעַ לֶכֶת עִם הַבְּרִיּוֹת וְאַף עִם עַצְמוֹ. זָקְנוֹ לָבָן וְאָרֹךְ, עֵינָיו קְטַנּוֹת וּשְׁקוּעוֹת בְּתוֹךְ אַשְׁמוּרוֹת עֵינָיו וַעֲלֵיהֶם מְגִנּוֹת מִשְׁקָפַיִם עֲבוֹת מִסְגֶּרֶת וַעֲגֻלּוֹת. עֵינָיו אָמְנָם קְטַנּוֹת, אַךְ חוֹבְקוֹת עוֹלָם בִּרְאִיָּתָן.

חוּטִים שֶׁל חָכְמָה נִשְׁזְרוּ מִמֹּחוֹ לְעֵבֶר הַסְּפָרִים וְאֵלּוּ לֹא הִכְזִיבוּ וְהֵזִינוּ אֶת ר' אַבְרָהָם בְּמֵיטַב הַתִּקְרֹבֶת הַתּוֹרָנִית.

רַב הַקְּהִלָּה חָכָם מֹשֶׁה מִזְרָחִי פָּנָה לְר' אַבְרָהָם הַכֹּהֵן וּמָסַר לוֹ אֶת הַמִּנּוּי. הַלָּה טָעַן לִפְנֵי רַבּוֹ שֶׁאֵינֶנּוּ מַתְאִים כְּלָל לְתַפְקִיד, אַךְ לְלֹא הוֹעִיל.

רַבִּי מֹשֶׁה עָמַד עַל דַּעְתּוֹ וְאַף הוֹכִיחַ אוֹתוֹ בְּקוֹל נוֹזְפִים: "בֶּן-אָדָם, מַה לְּךָ נִרְדָּם?! מִצְוָה הַבָּאָה לְיָדְךָ, אַל תַּחְמִיצֶנָּה!"

ר' אַבְרָהָם, כְּשֶׁרָאשׁוֹ כְּלַפֵּי מַטָּה, הֵשִׁיב לָהֶם בְּרוּחַ נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל: "דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ..."

חִיֵּךְ הָרַב וְאָמַר: "יָא-חָכָם אַבְרָהָם, הָאֱלֹקִים יְבָרֵךְ אוֹתְךָ. סוֹמְכִים אָנוּ עָלֶיךָ שֶׁתֵּלֵךְ לְשָׁלוֹם וְתַחְזֹר לְשָׁלוֹם וְתָבִיא עִמְּךָ סְכוּם כֶּסֶף, שֶׁיְּצִיל אֶת הַמַּצָּב הַקָּשֶׁה אֵלָיו נִקְלַעְנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים. ד' יִהְיֶה בְּעֶזְרֶךָ!"

הַמַּסָּע לָעֲיָרָה תֶּדֶף

הַשָּׁלִיחַ אָרַז אֶת הַתְּפִלִּין הַמְּהֻדָּרוֹת וְהַטַּלִּית בְּתִיק בַּד (קוּרָאָשָׁה). לָקַח מְעַט צֵידָה לַדֶּרֶךְ וּבְעִקָּר בִּקֵּשׁ מִבּוֹרֵא עוֹלָם כֹּחוֹת רוּחָנִיִּים. אָזַר מָתְנָיו (שָׂד חֵילוֹ) וּפָנָה לְעֵבֶר הַיַּעַד, עִיר הַמָּחוֹז תֶּדֶף, אֲשֶׁר בְּתוּרְכִיָּה.

בָּעִיר תֶּדֶף חַי יְהוּדִי עָשִׁיר כִּקְרַח, שֶׁשְּׁמוֹ יָצָא לְכָל עֵבֶר. בֵּיתוֹ הָיָה בֶּעָבָר אַחַד הָאַרְמוֹנוֹת שֶׁל הַפָּאשָׁה "נוּר אֶל-סֶלְטָן". גַּנִּים תְּלוּיִים מִסָּבִיב לַבַּיִת, וּנְחָלִים הִתְפַּתְּלוּ בֵּין הָעֵצִים וּמֵעֲלֵיהֶם גְּשָׁרוֹנִים צָרִים.

הַגֶּשֶׁר הַמֶּרְכָּזִי הָעוֹבֵר דֶּרֶךְ חֲצַר הֶעָשִׁיר נִקְרָא בְּפִי אַנְשֵׁי תֶּדֶף "גֶּשֶׁר-הַחַיִּים". הַגֶּשֶׁר שִׁמֵּשׁ כְּצֹמֶת מֶרְכָּזִית. הֶעָשִׁיר כִּנָּה בַּשֵּׁם "גֶּרְמֶזְיָאן שָׁבוּעַ".

ר' אַבְרָהָם הַכֹּהֵן חִלֵּץ עַצְמוֹ מִן הַמֶּרְכָּבָה (דֶּלִיגַ'אנְס), אָסַף אֶת עַצְמוֹתָיו וְצִיּוּדוֹ וְיָצָא לְבֵיתוֹ שֶׁל גֶּרְמֶזְיָאן שָׁבוּעַ. הִתְקָרֵב אֶל הָאַרְמוֹן, הִשְׁתַּהָה לְנֹכַח הֶהָדָר שֶׁנִּגְלָה לְפָנָיו, אַךְ לֹא הֵרְשָׁה לְעַצְמוֹ לְהִתְרַשֵּׁם מֵהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה יֶתֶר עַל הַמִּדָּה.

הַשַּׁדַּר הִקִּישׁ עַל דֶּלֶת הַכְּנִיסָה וְהִמְתִּין.

הַדֶּלֶת נִפְתְּחָה וּר' גֶּרְמֶזְיָאן עָמַד זְקוּף קוֹמָה וּמְלֵא חֲשִׁיבוּת עַצְמִית: "שָׁלוֹם אֲדוֹנִי, מָה רְצוֹנְךָ?" שָׁאַל בְּחֹסֶר סַבְלָנוּת.

"כְּבוֹדוֹ יוֹאִיל לְהַקְשִׁיב לִי. מֵהָעִיר חַלַּב אָנֹכִי, עִיר וָאֵם בְּיִשְׂרָאֵל. יָדוּעַ לַאֲדוֹנִי, שֶׁצָּרְכֵי עִירֵנוּ מְרֻבִּים וְהָרָעָב מַכֶּה בָּאָרֶץ לְלֹא רַחֵם. תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים מִתְבַּזִּים, וְלֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם.

מָה רַב טוּבוֹ וּמַה טּוֹב חֶלְקוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁל נוֹתֵן הַצְּדָקָה." כָּךְ הִצִּיג עַצְמוֹ ר' אַבְרָהָם לִפְנֵי הַשּׁוֹעֵ ר' גֶּרְמִזְיאָן.

"הַכֹּל טוֹב וְיָפֶה אֲבָל אֶשְׁאַל אוֹתְךָ שְׁאֵלָה: כֶּסֶף לֹא חָסֵר לִי, בָּנִים וּבָנוֹת יֵשׁ לִי וּנְכָסִים לְמַכְבִּיר, אִם כֵּן מַדּוּעַ עָלַי לָתֵת צְדָקָה?!" שָׁאַל מְדֻשַּׁן הָעֹנֶג.

הַכֹּהֵן לֹא אִחֵר לְהָשִׁיב וְאָמַר: "צְדָקָה עַד הֵיכָן כֹּחָהּ, מִי יְמַלֵּל? עָשָׂה עֹשֶׁר וְלֹא עָסַק בִּצְדָקָה, הֲרֵי זֶה מְקַפֵּחַ פַּרְנָסָתוֹ וּבַחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֶנּוּ."
"אִם כָּךְ, אֵין לִי חֵפֶץ בִּדְבָרֶיךָ וְאַף לֹא בִּצְדָקָה!"

ר' אַבְרָהָם הָלַךְ כְּשֶׁהוּא שָׂח לְעַצְמוֹ: "גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ד' דְּרוּשִׁים לְכָל חֲפָצֵיהֶם."

דְּמָעָה גְּדוֹלָה וְזוֹהֶרֶת הִזְדַּחֲלָה מִשְּׁמוּרַת הָעַיִן דֶּרֶךְ שְׁבִילֵי פָּנָיו וְהִתְפַּזְּרָה בִּזְקָנוֹ הַמַּלְבִּין.

זַרְזִיפֵי דִּמְעָתוֹ נִתְּפְסוּ בְּהַדְרָתוֹ וּמִמֶּנָּה הִשְׁתַּקְּפוּ בָּתֵּי-מִדְרָשׁוֹת וּבָהֶם תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים הַגּוֹהֲרִים עַל גְּמָרוֹתֵיהֶם הָעַתִּיקוֹת הַמַּדִּיפוֹת רֵיחַ קְדֻשַּׁת הַמָּקוֹם מִימֵי יוֹאָב בֶּן-צְרוּיָה. עוֹד דִּמְעָה הִבְהִיקָה וְהִתְגַּלְגְּלָה בְּיֶתֶר עֹז וְעָלֶיהָ הִצְטַיְּרוּ פְּנֵיהֶם הַזּוֹהֲרוֹת שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית-רַבָּן.

הָמְתָה נַפְשׁוֹ שֶׁל ר' אַבְרָהָם וְתָהָה: "אַנְשֵׁי עִירִי הָאֲהוּבִים רְעֵבִים וַאֲנִי אָנָה אֲנִי בָּא ... בְּיָדַיִם רֵיקוֹת?!"

מֵאִגְּרָא רָמָא לְבִירָא עֲמִיקְתָּא

לְמָחֳרַת הַיּוֹם הִתְפַּשְּׁטָה הַשְּׁמוּעָה בָּעִיר תֵּדֶף, בֶּן הַפָּאשָׁה הַגָּדוֹל נֶהֱרַג בְּהִתְמוֹטְטוּת "גֶּשֶׁר הַחַיִּים". גֶּרְמֶזְיאָן הֵחֵל לָחוּשׁ שֶׁהָאֲדָמָה בּוֹעֶרֶת תַּחַת רַגְלָיו.

הַפָּאשָׁה הַגָּדוֹל אִישׁ אַכְזָר וְרַע הוּא. אִם יִשְׁמַע שֶׁבְּנוֹ מֵת בְּשֶׁטַח חָסוּתוֹ, אֲזַי יִהְיֶה גּוֹרָלוֹ רַע וְנִמְהָר. הֵחֵל חוֹכֵךְ בְּדַעְתּוֹ מַה לָּקַחַת עִמּוֹ.

שְׁטָרוֹת שֶׁל כֶּסֶף - בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת עֶרְכָּן כִּקְלִפַּת הַשּׁוּם. הֶחְלִיט לָקַחַת קֻפְסָא וּבָהּ זָהָב וְיַהֲלוֹמִים וְעָלָה עַל הַמֶּרְכָּבָה הַמּוֹבִילָה לְחַלַּב - עִיר וְאֵם לַיְּהוּדִים.

בְּבוֹאוֹ פָּנָה לַמֶּרְכָּז הַמִּסְחָרִי שֶׁל "ג'מִילִיָה", הוֹצִיא אֶת הַקֻּפְסָא מֵאַמְתַּחְתּוֹ וּמָה רוֹאוֹת עֵינָיו?... שַׁד וָשֶׁבֶר! בְּרֹב חָפָזוֹן הֵבִיא עִמּוֹ אֶת קֻפְסַת הַשְּׁטָרוֹת. אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ הִבִּיט סָבִיב לִמְצֹא יְשׁוּעָה וְהֶחְלִיט לָלֶכֶת לְיַד "כְּנִיסַּת אֵל-בַּלַאד". יָדוּעַ שֶׁהַיְּהוּדִים רַחְמָנִים בְּנֵי רַחְמָנִים הֵם. יָשַׁב שְׁלוּב רַגְלַיִם וְהֵחֵל מְבַקֵּשׁ נְדָבוֹת.

עֵינָיו נְשׂוּאוֹת לְמַעְלָה, כְּאִלּוּ מְבַקֵּשׁ לִמְצֹא בֶּן-בְּרִית לְשֻׁתָּפוּת בְּגוֹרָלוֹ. וְהִנֵּה... אוֹרוֹ עֵינָיו, הִבְחִין לְפֶתַע בִּקְלַסְתֵּר פָּנִים מֻכָּר.

"ר' אַבְרָהָם 'אַבּוּס אִיגְ'רִיק' תִּרְאֶה מַה קָּרָה לִי, אִבַּדְתִּי אֶת כָּל מָמוֹנִי תַּעֲזֹר לִי, רְאֵה לְאָן הִגַּעְתִּי..."

ר' אַבְרָהָם הֵשִׁיב בְּנֹעַם וּבְרַכּוּת: "(תְּפַדַּאל עִנְדִי) הִצְטָרֵף אֵלַי לַחֲנוּת".

הָלַךְ ר' אַבְרָהָם בִּמְתִינוּת, כְּשֶׁהוּא תּוֹמֵךְ בְּיָדָיו בַּיְּהוּדִי הַשָּׁבוּר. נִכְנַס לַחֲנוּתוֹ, חָתָה מִעַט גֶּחָלִים וְשָׂם עֲלֵיהֶם פִּינְגָ'ן זָעִיר. רָצָה לְחַמֵּם אֶת לִבּוֹ שֶׁל גֶּרְמֶזְיָאן. נָטַל כּוֹס קְטַנָּה עֲשׂוּיָה חַרְסִינָה וּמָזַג לְתוֹכָהּ תֵּה מַהְבִּיל וְהִגִּישָׁהּ לַיְּהוּדִי הָרָצוּץ שֶׁלְּפָנָיו.

"אִיסְמָע!" (שְׁמַע) ר' אַבְרָהָם פָּתַח: "אֱלֹה שֶׁחָשַׁבְתָּ שֶׁמְּבַקְּשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ, אֵין לָהֶם עִנְיָן בְּךָ. כָּל רְכוּשְׁךָ שָׂרִיר וְקַיָּם. שׁוּב אֶל בֵּיתְךָ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִהְיֶה עִמְּךָ".

שָׁב ר' גֶּרְמֶזְיָאן שָׁבוּעַ לְבֵיתוֹ וּרְאֵה זֶה פֶּלֶא. הַכֹּל נִשְׁאַר כְּשֶׁהָיָה.

מִיָּד שָׁלַח אֶת קֻפְסַת הַיַּהֲלוֹמִים וְהַזָּהָב לְר' אַבְרָהָם הַכֹּהֵן, אֲשֶׁר "בְּבֵית-חֲסִידִים" וְחָרַט עַל לוּחַ לִבּוֹ:

"רְאֵה צְדָקָה עַד הֵיכָן כֹּחָהּ!!!"

צְדָקוֹת וּמִצְווֹת
הֵן הַחוּט הַמְקַשֵּׁר
בֵּין שָׁמַיִם וָאָרֶ״צ.

רָפוּל אֶל-חָלָא

דָ רפוּל אֶל-חָלָא (רְפָאֵל הַסַּפָּר), הָיָה הַגַּלָּב שֶׁל שְׁכוּנַת בַּחְסִיתָה. מִסְפַּרְתּוֹ הָיְתָה כְּעֵין הַפַּרְלָמֶנְט שֶׁל הָעִיר. כָּל הַמִּי וָמִי מִבַּטְלָנֵי אֵרֶם-צוֹבָא הִסְתּוֹפְפוּ בְּצֵל קוֹרָתָהּ. יוֹשֵׁב רֹאשׁ הַפַּרְלָמֶנְט הָיָה כַּמּוּבָן רְפָאֵל אֶל- חָלָא!

הוּא הָיָה בְּמֵיטַב שְׁנוֹתָיו, קָרַחְתּוֹ הִבְרִיקָה וְהִבְהִיקָה לְמוּל מַרְאוֹת הַקֶּרִיסְטָל שֶׁכִּסּוּ אֶת קִירוֹת הַמִּסְפָּרָה. אִם הַסַּנְדְּלָר הוֹלֵךְ יָחֵף אֲזַי הַסַּפָּר הוֹלֵךְ קָרֵחַ....
רָפוּל הָיָה בַּעַל מַעֲנֵה לָשׁוֹן חָרִיף כַּיָּאֶה וְנָאֶה לְיוֹשֵׁב רֹאשׁ הַפַּרְלָמֶנְט. אֶת דְּבָרָיו תִּבֵּל תָּמִיד בְּמִשָּׁלִים וְנִיבִים.

תָּמִיד שִׁנֵּן אֶת הַפִּתְגָּם: "אֵל חָלַבִי גְ'וַואבוֹ פִּי תִּימוֹ, וְאֵל שָׁאמִי בִּיסָאל אַבּוּ וְאִמּוֹ". הַיְנוּ הֶחָלַבִי מְהִיר תְּשׁוּבָה וְהַדַּמֶּשְׁקָאִי חֲלוּשׁ תְּגוּבָה.

רָפוּל לֹא הִקְפִּיד עַל קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה, נָהַג הוּא לְסַפֵּר בְּתַעַר לֹא עָלֵינוּ. לְעִתִּים בִּקֵּר בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, אַךְ הִרְשָׁה לְעַצְמוֹ לְהֵעָדֵר מֵהַתְּפִלּוֹת וְהֶעֱדִיף לִהְיוֹת מִבֵּין "אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵּיתֶךָ"... יִתְרָה מִזֹּאת הָיָה בֵּין הַמְאַחֲרִים לִסְגֹּר אֶת מִסְפָּרְתּוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּלְעִתִּים גָּלַשׁ עִם מַסְרְקוֹתָיו וּמִסְפָּרָיו לְפַאֲתֵי לֵיל הַשַּׁבָּת רַחְמָן אֶל סִילַאן..

בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל פָּקְדוּ אֶת רָפוּל וּמִסְפָּרְתּוֹ בַּהֲמוֹנֵיהֶם בְּיוֹם הג'וּמְעָה יוֹם הַשַּׁבָּתוֹן לַמִּסְלְמִים, כְּדֵי לְהַדֵּר וּלְסַלְסֵל בִּשְׂפָמָם הַמְעֻקָּלִים. בַּעַל הַבַּיִת חָרוּץ, הַמְּלָאכָה מְרֻבָּה וּבַעַל הַדָּבָר דּוֹחֵק...

מִדֵּי פַּעַם בְּעֶרֶב שַׁבָּת כְּשֶׁדְּמְדּוּמֵי יוֹם הַמְּנוּחָה הֶאֱצִילוּ עַל הָעִיר, פָּקַד אוֹתוֹ חָכָם יְהוֹשֻׁעַ עַבָּאדִי וּבְפִיו תּוֹכֵחוֹת: "הוֹי יָא אִיבְּנִי רָפוּל, אָבִיךָ הָיָה "נָאס מָלַאח" (אִישׁ שׁוֹמֵר מִצְווֹת) וְלָכֵן שׁוּמָה עָלֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו.

אֵין זֶה יָאֶה לְגַלֵּחַ בְּתַעַר אוֹ לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת! כַּבֵּד אֵפוֹא רְצוֹן בּוֹרֵא עוֹלָם וְהוּא יְשַׁלֵּם פָּעָלְךָ מִילְיוֹן פְּעָמִים."

הַדְּבָרִים הָיוּ בְּלָשׁוֹן אַבָּהִית וְאַט אַט חָדְרוּ לְלִבּוֹ שֶׁל הַסַּפָּר הַיְהוּדִי. רְפָאֵל הָיָה מַשְׁפִּיל פָּנָיו וְשׁוֹתֵק. שְׁתִיקָה שֶׁל כָּבוֹד בַּיָּאָה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים.
מִשּׁוּם מָה רָפוּל נָהַג לְהַקְדִּים וְלִסְגֹּר אֶת חֲנוּתוֹ בְּעַרְבֵי סֵכוֹת. שָׁבוּר וְרָצוּץ מֵעָמַל הַיּוֹם שָׁב לְבֵיתוֹ. הַיְהוּדִי כִּבֵּד אֶת רְצוֹן אֵשֶׁת בֵּיתוֹ שָׂרָה.

מִדֵּי עֶרֶב חַג סֵכוֹת הָיְתָה פּוֹנָה אֵלָיו בִּלְשׁוֹן תַּחֲנוּנִים: "רָפוּלֶה דַּכִילָאק (אָנָא) בְּנֵה לָנוּ סֵכָּה.
יֵשׁ לָנוּ בָּרוּךְ הַשֵּׁם נְכָדִים לָרֹב וּמִשְׁפַּחְתֵּנוּ עֲנֵפָה בְּלִי עַיִן הָרַע. הַסֵּכָּה הִיא סְגוּלָה לִשְׁלוֹם בַּיִת וְאַחְדוּת הַמִּשְׁפָּחָה."
הַסַּפָּר נָתַן לָהּ תְּחוּשָׁה שֶׁהֻנָּה מִיָּד הוּא עוֹמֵד לִבְנוֹת אֶת הַסֵּכָּה, אַךְ הָעֲיפוּת הָיְתָה מִשְׁתַּלֶּטֶת עָלָיו וְהִפְטִיר לְעֵבֶר הַצַּדֶּקֶת: "אֲנָא תַּעֲבָאן" (אֲנִי עָיֵף) מִתְכַּרְבֵּל בַּשְּׂמִיכָה הֶעָבָה וְנוֹחֵר אֶת נְחִירוֹתָיו.

עֶרֶב חַג הַסֻּכּוֹת הִתְקָרֵב וְסַפָּרֵנוּ הַיָּקָר חָשׁ בְּעִבּוּעִים מוּזָרִים בְּמַצְפּוּנוֹ הַמְיֻסָּר.

דְּמֵי חַג

מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה. בַּחֲצוֹת הַיּוֹם, כְּשֶׁהַמִּסְפָּרָה הָמְתָה לָקוֹחוֹת בַּטְּלָנִים, סְתָם לֵיצָנִים וְחַבְרֵי פַּרְלָמֶנְט, נִכְנַס אִיבְּרָהִים נַהֲרִי מְקַבֵּץ הַנְּדָבוֹת וּבִקֵּשׁ "עִידֵייָה" (דְּמֵי חַג).

רְפָאֵל כַּטּוֹב לִבּוֹ בַּהֲלָצוֹת וְיָדָיו מַחְלִיקוֹת בֵּין הַשְּׂעָרוֹת הִנִּיחַ בְּכַף יָדוֹ שֶׁל הֶעָנִי שְׁנֵי מַגִּ׳ידִים (לִירוֹת תֻּרְכִּיּוֹת) וּפָנָה לַעֲבוֹדָתוֹ מִבְּלִי מִשִּׂים.

"רְפָאֵל, קַח מַגִּ׳ידִי אֶחָד!" קָרָא בִּירוֹ (קְצוּר שֶׁל אַבְרָהָם) הַדַּל לְעֵבֶר רְפָאֵל וְהִנִּיחַ אֶת הַמַּטְבֵּעַ עַל הַשֻּׁלְחָן.

"כֵּיר אִינְשָׁאלְלָא, מַה קָּרָה יָא שֵׁיךְ בְּרָאהִים?" שָׁאַל הַסַּפָּר בְּלַגְלָגָנוּת מְהוּלָה בְּהַפְתָּעָה.

אַבְרָהָם הַדַּלְפוֹן הֵשִׁיב: "אֲנִי מִסְתַּפֵּק בְּמַגִּ׳ידִי אֶחָד לִצְרָכַי וְהַיֶּתֶר יִשָּׁאֵר לְךָ. וּבְכֵן מִי שֶׁלּוֹקֵחַ מֵהַצְּדָקָה יוֹתֵר מִצָּרְכָיו סוֹפוֹ שֶׁנִּזְקָק לָהּ כָּל יְמֵי חַיָּיו!"

רְפָאֵל הַיָּדוּעַ בִּשְׁנִינוּתוֹ נֶאֱלַם דּוֹם וְהִרְהֵר לְעַצְמוֹ: "עָגִ'יבֶּה (מוּזָר), הֶעָנִי הַזֶּה מִסְתַּפֵּק בְּמַגִ'ידִי אֶחָד וּמְאֻשָּׁר, וַאֲנִי רָץ אַחֲרֵי הַמָּמוֹן בְּלִי תַּכְלִית וּמְכַלֶּה אֶת שְׁנֵי עוֹלְמוֹתַי?!"

"לֹא עוֹד יָא גְ'מָעָה, אֲנִי סוֹגֵר אֶת הַחֲנוּת!" הִכְרִיז רָפוּל בְּמִחְי קְרִיאָה אַחַת.

מִלְמוּלֵי תְּמִיהָה נִשְׁמְעוּ מִכָּל עֵבֶר.
גְ'מִיל אוּרְפָּלִי שָׁאַל: "מַה קָּרָה רָפוּל?!"
"אֵינֶנִּי חָשׁ בְּטוֹב" סִנֵּן רָפוּל בְּחֹסֶר סַבְלָנוּת.

סָגַר רָפוּל אֶת הַמִּסְפָּרָה בִּזְרִיזוּת וּמִהֵר לְבֵיתוֹ. נָטַל אֶת הַמַּסּוֹר וְחָשׁ לְעֵבֶר הַחֹרֶשׁ. רָצָה לִבְנוֹת סֵכָּה וּלְסַכֵּךְ בִּסְכָךְ, וְהַכֹּל לִפְנֵי כְּנִיסַת הֶחָג.

הֵחֵל לִגְזֹם וּלְנַסֵּר, נִשְׂרַט וְנֶחְבַּל אוּלָם לֹא אָמַר נוֹאָשׁ. כָּל כֹּחוֹתָיו שֻׁנְּחְסְכוּ בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנִים בְּאִי-בְּנִיַּת סֵכָּה, הִשְׁקִיעַ בְּשָׁנָה זוֹ. וְאָכֵן בָּנָה סֵכָּה לְתִפְאֶרֶת.

אוּשְׁפִּיזַאי רִאשׁוֹן

בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הִתְאַסְּפוּ לִקְרַאת קִדּוּשׁ הֶחָג אֵצֶל רָפוּל. שָׂרָה הַשּׁוֹשְׁבִינָה הָעִקָּרִית, זָרְחָה מֵאֹשֶׁר. פָּנֶיהָ צָהֳלוּ "מִתְ'ל אֶל-וָורְד" (כְּמוֹ פֶּרַח). רָפוּל הִסְתּוֹבֵב כְּחָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ וְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ.

הִכָּה קַלּוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן, כְּדֵי לִמְשֹׁךְ אֶת תְּשׂוּמַת לֵב הַמְּסֻבִּים וְהִתְכּוֹנֵן לְקַדֵּשׁ אֶת הֶחָג עַל כּוֹס הַקִּדּוּשׁ שֶׁשָּׂרָה הֵכִינָה.

לְפֶתַע נִשְׁמְעָה נְקִישָׁה עַל דֶּלֶת הַסֻּכָּה: "תְּפָדָאל! בָּרוּךְ הַבָּא!" קָרָא רָפוּל לְעֵבֶר הַכְּנִיסָה. אֲלֻמַּת אוֹר הֵבְהִיקָה אֶת עֵינֵי הַמְּסֻבִּים.

יְהוּדִי בַּעַל הַדְּרַת פָּנִים עִם זָקָן אָרֹךְ וְלָבָן נִכְנַס לַסֻּכָּה וְשָׁאַל בְּנִנּוֹחוּת: "הַאִם אֶפְשָׁר לְקַדֵּשׁ עִמָּכֶם?"

"לְכָבוֹד וְלִבְרָכָה" הֵשִׁיב רָפוּל בְּתַדְהֵמָה וְהֵחֵל לְקַדֵּשׁ כַּדָּת וְכַדִּין.

אֲוִירַת הִתְעַלּוּת שָׂרְרָה בַּסֻּכָּה. הַנּוֹכְחִים עָמְדוּ עַל רַגְלֵיהֶם פְּעוּרֵי-פֶּה, הַשְׁכִינָה שָׁרְתָה עֲלֵיהֶם.

הַקִּדּוּשׁ הִסְתַּיֵּם וְהַזָּקֵן נֶעֱלַם. שַׁלְוָה רְווּיַת מֶתַח הֵרְגִּשָׁה בַּסֻּכָּה.

רַק חַנָּה הַקְּטַנָּה הֵפֵרָה אֶת הַשֶּׁקֶט: "סַבָּא, מִי זֶה הָאִישׁ שֶׁבָּא אֵלֵינוּ?"

"מַלְאָךְ מִן הַשָּׁמַיִם, יָא-חַנּוּנָה..." הֵשִׁיב לָהּ סָבָהּ, סָפֵק בִּרְצִינוּת סָפֵק בִּבְדִיחוּת הַדַּעַת וְהִתְעוֹרֵר מִתְּנוּמָתוֹ.

הָיָה זֶה עֶרֶב חַגִּיגִי מְיֻחָד בְּמִינוֹ. שָׂרָה אוֹ "שָׂרִיָּה"-כְּפִי שֶׁנָּהַג רָפוּל לִקְרֹא לָהּ, שָׂרַת הַבְּשׂוּלִים וְהַקּוּבּוֹת, מִהֲרָה וְהִגִּישָׁה סִירִים לְבָאֵי-בֵּיתָהּ. מֵיטַב הַתִּקְרֹבֶת הֶחָלַבִּית מְהוּלָה בְּרֵיחוֹת הֶחָג הוּבְאָה לַנּוֹכְחִים.

בְּעוֹדָם סוֹעֲדִים אֶת לִבָּם, נִשְׁמְעָה הֶמְיָה מֵעֵבֶר לָרְחוֹב.

דמות הקוואס בחלב

מִבְצָר הַכָּרִים וְהַכְּסָתוֹת

קְבוּצָה שֶׁל נִכְבְּדֵי הָעִיר וְרַבָּנֶיהָ וּבְרֹאשָׁם חָכָם יְהוֹשֻׁעַ עַבָּאדִי, מִהֲרָה לְבֵיתוֹ שֶׁל רָפוּל-אֶל חָלָלא.

בְּהַגִּיעָם לַסֵּכָּה, קָרָא הַקָּוואס" (שׁוֹמֵר הַסַּף) שֶׁל הֶחָכָם:

"וֵוינָק יָא-רָפוּל?" (רָפוּל, אֵיפֹה אַתָּה?)

רָפוּל, שֶׁהִכִּיר אֶת קוֹלוֹ שֶׁל שָׁחוּד מִשְׁעֲנִיָּה הַקָּוואס, יָדַע לְאָן מוֹבִילוֹת הָעֲקֵבוֹת. מִהֵר וּבָרַח לְבֵיתוֹ. הִתְחַבֵּא מִתַּחַת לָאָרוֹן, כְּשֶׁהוּא מְבַצֵּר אֶת עַצְמוֹ "בְּמוּכָדָאת וּבְלְחִיפָאת" (בְּכָרִים וּכְסָתוֹת).

"אֵיפֹה בַּעֲלֵךְ, שָׂרָה?" שָׁאַל הָרַב אֶת אֵשֶׁת רְפָאֵל.

"אֵיננִי יוֹדַעַת יָא-חָכָם." הֵשִׁיבָה שָׂרִיָּה.

"מְצְאִי אוֹתוֹ מִיָּד!!!" פָּקַד הָרַב בְּיוֹדְעוֹ שֶׁהַסַּפָּר מִתְחַבֵּא בְּמִבְצַר הַכָּרִיּוֹת.

שָׂרָה מִהֲרָה לַחֲדַר הַשֵּׁנָה וְהֵחֵלָה לְנַהֵל מַשָּׂא וּמַתָּן עִם בַּעֲלָהּ הַמְּבֻצָּר.

"לֹא רוֹצֶה לָבוֹא וּלְקַבֵּל שׁוּב עַל הָרֹאשׁ!" עָנָה רָפוּל הַמְּפֻחָד.

"מִן שָׁאן כַּאתְרִי (אָנָא, עֲבוּרִי!) בֹּא! הֶחָכָם רוֹצֶה לְדַבֵּר אִתְּךָ" נִסְּתָה לְדַבֵּר עַל לִבּוֹ.

רָפוּל הוֹפִיעַ מְבֻיָּשׁ בִּפְנֵי הָרַב , נִכְנָע וּמְצַפֶּה לְקַבֵּל אֶת מְנַת הַתּוֹכָחָה הַשְׁגְּרָתִית מִפִּיו.

"יָא-אִיבְּנִי יָא-רָפוּל, מֶה עָשִׂיתָ הַיּוֹם?" שָׁאַל בְּקוֹל אַבָּהִי.

"כְּלוּם" הֵשִׁיב רָפוּל, כְּיֶלֶד בִּפְנֵי אָבִיו.

"דָּבָר גָּדוֹל עָשִׂיתָ יָא-רָפוּל! אַבְרָהָם אָבִינוּ בִּקֵּר אוֹתְךָ בַּסֵּכָּה. מִדֵּי שָׁנָה נוֹהֵג אֲנִי לְקַדֵּשׁ, כְּשֶׁהָאוּשְׁפִּיזַאי הָרִאשׁוֹן בַּסֵּכָּה הוּא אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם.

הַשָּׁנָה לֹא קִדַּשְׁתִּי עַד שָׁעָה מְאֻחֶרֶת. כְּשֶׁהִרְגַּשְׁתִּי שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ הוֹפִיעַ, שְׁאַלְתִּיו: "וְכִי מַדּוּעַ אִחַרְתָּ לְפָקְדֵנִי?"

עָנָה לִי בְּבַת-צְחוֹק: "רָפוּל הַסַּפָּר הָיָה הַמְאֻחָר שֶׁלִּי הַשָּׁנָה בְּסֵכָּתוֹ".

"זְכוּת גְּדוֹלָה נָפְלָה בְּחֶלְקֵךְ, רָפוּל!"

לְלַמֶּדְךָ "יֵשׁ הַמְאַבֵּד עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה וְיֵשׁ הַקּוֹנֶה עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה!!!"

רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הֱוֵי זָהִירִין בָּרָשׁוּת
שֶׁאֵין מְקָרְבִין לוֹ לְאָדָם אֶלָּא לְצֹרֶךְ עַצְמָן
נִרְאִין כְּאוֹהֲבִין בִּשְׁעַת הֲנָאָתָן
וְאֵין עוֹמְדִין לוֹ לָאָדָם בִּשְׁעַת דָּחְקוֹ.
(פִּרְקֵי אָבוֹת)

הַנָּגִיד הַתָּלוּי

א וֹר הַלּוֹקְסִים זָהַר בְּשִׁלַּל צְבָעִים וְהֵאִיר אֶת הָאוּלָם רְחַב הַיָּדַיִם. נָהָרָה נִשְׁפָּכָה לְעֵבֶר הַתִּקְרָה הַקְּמוּרָה.

עַמּוּדֵי הַשַּׁיִשׁ הַגְּלִילִיִּים הַמַּבְהִיקִים בְּלָבְנָם, הִסְתִּירוּ לְעִתִּים אֶת גַּלֵּי הַזֹּהַר הַמְנַצְנְצִים מִבָּתֵּי הָאוֹר הַתְּלוּיִים.

צְלָלִים שְׁחוֹרִים הֻטְלוּ עַל גַּבֵּי הָרִצְפָּה הַמְּפֻסְפֶּסֶת.

עֲרָבֶסְקוֹת מְסֻלְסָלוֹת וּמְעֻקָּלוֹת בְּעִטּוּרִים מַרְהִיבִים הֻטְבְּעוּ עַל גַּבֵּי קִירוֹת הָאוּלָם. בְּיַרְכְּתֵי הָאוּלָם, הִתְקַבְּצָה הַתִּזְמֹרֶת בְּתִלְבֹּשֶׁת אֲחִידָה.

"הַקַּמַנְג'ר" (הַכַּנָּר) הַסּוּמָא הִפְלִיא לְהָפִיק צְלִילִים נוּגִים בְּמָקוֹם חִיג'אז הַנּוֹבְעִים מִמַּעֲמַקֵּי יְשִׁימוֹן הַמִּדְבָּר הַמַּשְׁמִים. הִבִּיט בִּנְקֻדּוֹת שְׁחֹרוֹת הַתְּלוּיוֹת בַּחֲלַל הָאוֹלָם.

מֻלְצָרִים סוּדָנִיִּים עֲנָקֵי רַגְלַיִם לְבוּשִׁים בְּגָלַבִּיּוֹת לְבָנוֹת, נָשְׂאוּ עַל יְדֵיהֶם טַסִּים עֲנָקִיִּים נְפוּחֵי אֹרֶז צָהֳבָהֳב מֻכְתָּם בְּצִמּוּקִים שְׁחֹרִים מְכֻוָּצִים. קָהַל הַיַּעַד הָיָה שַׁמְנָה וְסָלְתָּהּ שֶׁל הָעִיר חַלַב ק"ק.

מוֹשֵׁל הָעִיר הֵסֵב לוֹ עַל גַּבֵּי מִזְרָן מֻגְבָּהּ. לְחָיָיו הַשּׁוּפְעוֹת וְהַנְּפוּחוֹת צִקְצְקוּ וּבְעִבְּעוּ בְּשִׁקִּיקָה לַעֲסָנִית. מִסְּבִיבוֹ בַּחֲצִי גֹּרֶן הִתְרַוְּחוּ עֲשִׁירֵי הָעִיר וְנִכְבָּדֶיהָ.

מֵאֲחוֹרֵי הָרֵרֵי הָאֹרֶז הַשּׁוּפְעִים וְהַמַּהְבִּילִים וְגוּשֵׁי הַשִּׁישְׁלִיק הָעֲסִיסִיִּים, הִסְתּוֹדְדוּ בַּעֲלֵי הָרָזִים בְּשִׁתִּיקָה מְאֻיֶּמֶת וּמְרֻמֶּזֶת.

עֻזְרָא הַנָּגִיד יָשַׁב בִּישִׁיבָה מִזְרָחִית נְנוּחָה, מִימִינוֹ שֶׁל הַמּוֹשֵׁל מוּחָמָד נָאזֵם אֶל נָאמְרוּנִי.

"חָאפְלָאת" (מִסְבָּה רַבַּת רֹשֶׁם) חִלּוּפֵי הַשִּׁלְטוֹן הָיְתָה בְּעִצּוּמָהּ.

רֹאשׁ לִשְׁבַּת הַשַּׁלִּיט הִסָּה אֶת הַקָּהָל בַּהֲנָפַת יָד מַגָּלִית.
הַמּוֹשֵׁל מוּחָמָד נָאזֶם, הֵחֵל לָשֵׂאת אֶת דְּבָרוֹ.

סָקַר בְּהַרְחָבָה אֶת שְׁנוֹת פְּעִילוּתוֹ לְמַעַן שִׁפּוּר שֵׁרוּתֵי הָעִיר וְרַוְחַת תּוֹשָׁבֶיהָ. יוֹשְׁבֵי הַמָּקוֹם, שֶׁהִסְכִּינוּ לִשְׁמֹעַ מֶלֶל זֶה, חִלְקָם עָסַק בִּבְלִיעָה רְעַבְתָּנִית וְהָאֲחֵרִים גִּלְגְּלוּ חֲרוּזֵי אַמְבַּר בְּתִפְלָה וּכְמִיהָה לְסִיּוּם נְאוּמוֹ.
הַדּוֹבֵר הֵחֵל לְהוֹדוֹת לְשׁוּרַת אִישִׁים, שֶׁסִּיְּעוּ לוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ. וְלִקְרַאת סִיּוּם הִצִּיג בִּפְנֵי הַבָּאִים אֶת הַנָּגִיד עֶזְרָא הַמְּמֻנֶּה עַל הָאוֹצָר:
"הוֹי אַחִים וַאֲחָיוֹת יְקָרִים" הִפְלִיג בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי. "הִנֵּה לְפָנֵינוּ אֶחָד וְיָחִיד מִבְּחִירֵי בָּנֶיהָ שֶׁל עִירֵנוּ, מֶלַח הָאָרֶ"ץ". רִיצוֹת עֵינַיִם וּרְמִיזוֹת, הֶחְלִפוּ בְּמַהֲלַךְ נְאוּמוֹ שֶׁל הַמּוֹשֵׁל. דִּבְרֵי הַקִּלּוּס אוֹדוֹת הַיְּהוּדִי, עוֹרְרוּ אֶת בָּאֵי הַמְּסִבָּה מִתַּרְדֵּמָתָם. כְּאִלּוּ רוּחַ תְּזָזִית זִנְקָה מִפִּנּוֹת הָאוּלָם וְחָדְרָה לִנְבְכֵי נַפְשָׁם.

מֶלֶךְ חָדָשׁ...

לְמָחֳרַת הַיּוֹם הִפְצִיעַ הַשַּׁחַר וּבְאַמְתַּחַת הָעִיר מֶלֶךְ חָדָשׁ, אֲשֶׁר לֹא "יָדַע" אֶת עֶזְרָא. לֹא יָדַע אָמַרְנוּ?! אַךְ לֹא כָּךְ הִיא, יָדַע גַּם-יָדַע. שִׂנְאָתוֹ לַיְּהוּדִים וּבְפָרָט לְשַׂר הַכְּסָפִים, הֶעֱלְתָה אֶת סַף כַּעֲסוֹ לְרוּם רֹאשׁוֹ. הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן, שֶׁעָלָה עַל סֵדֶר יוֹמוֹ, הָיָה הַדָּחָתוֹ שֶׁל הַנָּגִיד עֶזְרָא וּלְטַאטְאוֹ מִן הַשֻּׁטָּח כָּלִיל.

הַשַּׁלִּיט הֶחָדָשׁ זָעִים נָאסֵר אֶל-חִירְבָּאווּי, הִזְעִיק אֶת אִישׁ סוֹדוֹ וְצִוָּה לְהָבִיא לְפָנָיו אֶת נְשִׂיא בֵּית-הַמִּשְׁפָּט הָעֶלְיוֹן. זְרִיזוּתָם וְכִשְׁרוֹנָם שֶׁל עוֹזְרֵי הַמּוֹשֵׁל הֶחָדָשׁ הִשְׁקַע בִּנְכָלִים וַחֲתִירוֹת. מוֹשֵׁל הַמַּקְשִׁיב לִדְבַר שֶׁקֶר, כָּל מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים.

הַזָּעִים נָאסֵר, לֹא רָאָה צֹרֶךְ לְהַכּוֹת אֶת הַנָּגִיד בַּחֶרֶב, שֶׁמָּא תִּהְיֶה תְּסִיסָה בְּעַם-הָאָרֶץ וְאַף הַשִּׁלְטוֹנוֹת הַמֻּרְכָּזִיִּים בְּקוּשְׁטָא יָשִׂימוּ אֶת אָזְנָם וְיָדָם עַל הַמַּטְאֲטֵא הֶחָדָשׁ "וְהַיָּעִיל" וְיַדִּיחוּ אוֹתוֹ. בָּחַר לוֹ בְּדֶרֶךְ הַפַּרְעוֹנִים שֶׁל "הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ."

עָשָׂה דֶּרֶךְ חָכְמָה, שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁוּ יִשְׂרָאֵל כִּי בְּאֵיבָה יַעֲשׂוּ בָּהֶם. צְנִיף בַּסֶּתֶר עַל עוֹזְרָיו, לַעֲשׂוֹת "תִּקּוּנִים" בְּסִדְרֵי הַחֶשְׁבּוֹנוֹת, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת חֲמָתוֹ עַל שַׂר-הָאוֹצָר.
עֶזְרָא שַׂר הַמָּמוֹן, רָאָה כִּי הַדְּבָרִים לֹא כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. עֵינוֹ "הָאֲדֻמָּה" שֶׁל הַמּוֹשֵׁל הִטִּילָה אוֹר דָּלוּחַ וְעַגְמוּמִי עַל צְעָדָיו.

לְאַחַר שֶׁתִּמְרוֹת עָשָׁן "הַמַּנְגָּלִים" הִתְפּוֹגְגוּ מַעְלָה מַעְלָה, נִשְׁאֲרוּ הַגֶּחָלִים הַלּוֹחֲשׁוֹת וְהַמְּלַחְשְׁשׁוֹת, כְּשֶׁאֵפֶר לָבָן וְתָמִים מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם מִפְּנֵי מְזִמּוֹתֵיהֶם.
עֶזְרָא הִשְׁקִיף, מֵהֵרָהּ קִמְעָא, לְעֵבֶר פִּנָּה סְבוּכָה בְּשִׂיחִים דּוֹקְרָנִיִּים הַמִּשְׁתַּלְּחִים זֶה בְּזֶה, בְּאֵין סוֹף נִסְתָּרוֹת. בֵּינֵיהֶם הִתְחַנְחֲנוּ פִּרְחֵי יַסְמִין לְבַנְבַּנִּים מְפִיצֵי נִיחוֹחַ עָדִין.

עֵינוֹ שֶׁל הַנָּגִיד קָלְטָה מִינִי דְּרָמָה בְּתוֹךְ סְבַךְ הַצְּמְחִיָּה הַמְשַׁלֶּבֶת דִּין וְחֶסֶד. נָחָשׁ זַעֲמָן אַדִּיר מְמַדִּים, הִזְדַּקֵּף בְּמִלֹּא גֹּחוֹנוֹ לְעֵבֶר יוֹנָה צְחוֹרָה, שֶׁאֵת רֹאשָׁהּ

מְעַטְרִים נְקֻדּוֹת בְּצֶבַע כֶּסֶף זוֹהֵר. הַזַּעֲמָן הִטָּה רֹאשׁוֹ לְאָחוֹר, כְּדֵי לִצְבֹּר תְּנוּפָה וּלְהַכּוֹת. וְהִנֵּה מֵאָחוֹר הֻגִּיחָה יוֹנָה זְהֻבַּת נוֹצוֹת. הַיּוֹנָה הַזְּהֻבָּה, נָסְקָה בִּמְהִירוּת עֲצוּמָה לְעֵבֶר הַנָּחָשׁ וְהִכְּתָה בְּאֶבְרוֹתֶיהָ עַל רֹאשׁוֹ. הַיּוֹנָה הַלְּכוּדָה נִצְלָה אֶת הַסָּחַת דַּעְתּוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ וּפָרְחָה לְמַעְלוֹת הַשָּׁמַיִם הַמְשַׁחְרְרִים.

תְּמוּנַת רֶגַע זוֹ, הֻעֲנִיקָה לְעֻזְרָא מֵרְחַב מַחְשָׁבָה. חָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְעָלָיו לָצֵאת מִפְּקֻקֵי הַחַיִּים אֲלֵיהֶם נִקְלַע בִּנְסִבּוֹת הַזְּמַן.

דִּבְרֵי חֲכָמִים

הִתְנַהֵל רַבִּי רְפָאֵל שְׁלֹמֹה לַנְיָאדוֹ לְאִטּוֹ בְּשָׁעַת בֹּקֶר מַקְדִּימָה לְעֵבֶר בֵּיתוֹ. נֶעֱזַר בְּמַקֵּל רוֹעִים סָב בַּשָּׁנִים שֶׁשְּׁבִילֵי עֵץ הַחַיִּים חָרְצוּ אֶת פָּנָיו הַמְיֻסָּרִים. בְּסָמוּךְ לוֹ, הֵאֵטָה אֶת הִלּוּכָהּ עֶגְלַת-שִׁלְטוֹן מְהֻדֶּרֶת.

עֶזְרָא אֲשֶׁר עַל הָאוֹצָר, הוֹרָה לָעֶגְלוֹן לַעֲצֹר אֶת הִלּוּכָהּ. יָרַד מֵהַכִּרְכָּרָה לְכוּוֹן הֶחָכָם. "סַבָּח אֶל כֵּיר!" (בֹּקֶר טוֹב וּמְבֹרָךְ!) פָּתַח בִּבְרָכָה אִישׁ הַשִּׁלְטוֹן.

"סַבָּח אֶל נוּר!" (בֹּקֶר מוּאָר!) הֵשִׁיב אִישׁ-הָרוּחַ. כָּל מִכְסֶה מַתְאִים לְסִירוֹ וְכָל בְּרָכָה מַתְאִימָה לִבְעָלֶיהָ. זֶה בִּבְרָכָה וְזֶה בִּנְהָרָה. לְאַחַר סִדְרָה שֶׁל קִדּוּת וּבְרָכוֹת מַסָּרְתִּיּוֹת, עָמְדוּ זֶה מוּל זֶה שְׁנֵי הָאִישִׁים.

הִבִּיט הֶחָכָם בְּעֵינָיו שֶׁל עֶזְרָא, הִרְהֵר קִמְעָא וּפָסַק: "יָא אִיבְּנִי! אַל תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת, שֶׁאֵין מְקָרֶבֶת הָרָשׁוּת אָדָם, אֶלָּא לְצָרֶךְ עַצְמָהּ..."

חִיֵּךְ בַּעַל הָאוֹצָר בְּחִיּוּךְ מְשֻׁתּוֹמֵם וְהֵשִׁיב: "כָּבוֹד הֶחָכָם, הִנְנִי בְּתוֹךְ הָרָשׁוּת וְאַף בִּרְשׁוּתִי הִיא נִמְצֵאת". הִנְהֵן הָרַב בְּרֹאשׁוֹ, כְּשֶׁהַדֶּרֶת פָּנָיו מְכַסֶּה אֶת הַנִּסְתָּר, אַךְ הֵשִׁיב מִגֵּיהּ וּבֵיהּ: "כֵּיוָן שֶׁנִּתְמַנָּה אָדָם פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר מִלְּמַטָּה, נַעֲשָׂה רָשָׁע מִלְּמַעְלָה."

הֵסִית הַנָּגִיד אֶת נוֹשֵׂא הַשִּׂיחָה, מִפְּנֵי שֶׁדִּבְרֵי חֲכָמִים קָשִׁים לִקְנוֹתָם כִּכְלֵי זָהָב וּכְלֵי פָּז וְנוֹחִים לְאַבְּדָם כִּכְלֵי זְכוּכִית.

פָּנוּ כָּל אֶחָד לְדַרְכּוֹ. אִישׁ הַדָּת פָּנָה בְּמַעֲלֵה הָרְחוֹב וְאִישׁ הַשְׁרָרָה כְּבַד אֵיבָרִים, הִזְדַּחֵל לַכְּרָכָרָה.

צַוִּים וּמַעֲצָרִים

הָעִיר לָבְשָׁה חַג. כָּל הָאָרֶץ דְּגָלִים דְּגָלִים. עוֹבְדֵי הָעִירִיָּה הַזְּרִיזִים בִּמְלַאכְתָּם יִפּוּ וְאִפְּרוּ אֶת רְחוֹבוֹת הָעִיר. הַכָּרוֹז יָצָא כִּי הִנֵּה מִשְׁעַר בַּת-רַבִּים תֵּצֵא תַּהֲלוּכָה לִכְבוֹן בְּנְיַן הָעִירִיָּה "אֶל בָּאלְדֶיֶה". עַל הַהֲכָנוֹת הִבִּיט נְגִיד הָעִיר וְהִשְׁתּוֹמֵם בְּלִבּוֹ. וְכִי כֵּיצַד יֵעָשֶׂה הַדָּבָר וְלֹא הִתְיַעֲצוּ עִמּוֹ ?! נִזְכַּר לָרֶגַע בְּדִבְרֵי הָרַב, אַךְ הִדְחִיק אֶת הַמַּחְשָׁבָה מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דֹּפִי.

אֵין זֶה כִּי אִם יַד הַמִּקְרֶה...

מֹהֵר לְבֵיתוֹ, כְּדֵי לִנְפֹּשׁ קְמְעָא מֵעֹל הַדֶּרֶךְ וַעֲמַל הַמַּחְשָׁבוֹת הַמַּתִּישׁוֹת. הָרַכָּב הִנִּיחַ אֶת הַכִּרְכָּרָה לְיַד בֵּיתוֹ וְשַׂר הַמָּמוֹן יָצָא לִנְפֹּשׁ.
לֹא עָבְרוּ מִסְפַּר דַּקּוֹת וּבָאוּ פְּקִידֵי הַשִּׁלְטוֹן וְאַנְשֵׁי מִשְׁטָרָה וְנָטְלוּ אֶת הַכִּרְכָּרָה מִפֶּתַח בֵּיתוֹ.

הַמִּשְׁנֶה לַנָּגִיד חַג' עַבֶּד זָעִים אֶל-עָלִילְג'י, שָׂטַח לִפְנֵי הַמּוֹשֵׁל אֶת עֲלִילוֹתָיו שֶׁל הַנָּגִיד כְּיַד מֻרְחֶבֵי רוּחַ הַמִּזְרָח הַטּוֹבָה עָלָיו.
לֹא דַּי שֶׁהַמּוֹשֵׁל סְפוּג שִׁנְאָה וּנְקָמָה בַּיְּהוּדִי, מוֹסִיף הַמִּשְׁנֶה לַנָּגִיד נְעֹרֶת לָאֵשׁ. דְּבָרָיו שֶׁל חַאג' עַבֶּד הִבְעִירוּ אֶת אֵשׁ הַמַּשְׁטֵמָה בְּלִבּוֹ שֶׁל רֹאשׁ הָעִירִיָּה. מִיָּד צִוָּה לִשְׁלֹחַ חֶבֶר אַנְשֵׁי מִשְׁטָרָה מְתֻגְבָּר, כְּדֵי לַעֲצֹר אֶת נֶפֶשׁ הַנָּגִיד.

לְאַחַר מִסְפַּר שָׁעוֹת נִשְׁמְעוּ תַּהֲלוּכוֹת נִצָּחוֹן לְיַד בֵּיתוֹ שֶׁל עֻזְרָא פִּיג'וֹטוֹ.

שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת שֶׁל חַיָּלִים מְשֻׁפָּמִים מְצֻיָּדִים בְּנָבּוּטִים צָעֲדוּ בַּסָּף. מֵאֲחוֹרֵיהֶם נִשְׁמְעוּ הַלְמוּת הַתֻּפִּים וְצָהֳלוֹת הַסּוּסִים..

בְּנֵי הַבַּיִת תְּמֵהֵי הַדַּעַת, חָשְׁשׁוּ לוֹמַר דָּבָר. וְאַף אֶת אֲבִיהֶם הַיָּשִׁישׁ סֵרְבוּ לְהָעִיר, שֶׁמָּא יַקְפִּיד עֲלֵיהֶם. שְׁאוֹן הַצּוֹעֲדִים הִדְלִיק נוּרָה אֲדֻמָּה בְּבֵית מִשְׁפַּחַת פִּיג'וֹטוֹ. הִתְעוֹרֵר הַנָּגִיד מֵהַמְּהוּמָה סְבִיבוֹ. שָׁלַף אֶת רֹאשׁוֹ מִבַּעַד לַחַלּוֹן וְהִבְחִין בְּאַחֲרוֹנֵי הַצּוֹעֲדִים הַפּוֹנִים עֹרֶף.

רְקִיעוֹת הַסּוּסִים וְצָהֳלוֹת הַתֻּפִּים חָלְפוּ וּמִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי חַבָּלָה הוֹפִיעָה בְּבֵיתוֹ עִם צַו מַאֲסָר מֵאֵת הַמּוֹשֵׁל. הַשַּׂר סָבַר, שֶׁחֲלוֹם בַּלָּהוֹת עוֹבֵר לְפָנָיו אוֹ בְּגֶדֶר טָעוּת הַדָּבָר. אַךְ הַצַּו הָיָה חָתוּם עַל יְדֵי הַמּוֹשֵׁל בְּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ וְלֹא הִשְׁאִיר סְפֵקוֹת אוֹ טָעֲיוֹת. עֶזְרָא חָשַׁב, בְּרִיחָה בִּזְמַנָּהּ לִגְבוּרָה תֶּחָשֵׁב... וְנָס לְתַחְתִּית הַבַּיִת.

חֶלְפָּה שָׁעָה קַלָּה וְהִנֵּה הוֹפִיעַ גַּל חָדָשׁ שֶׁל כְּנוּפְיַת שׁוֹטְרִים זְעוּמֵי פָּנִים וּקְפוּצֵי גַּבּוֹת מְעֻבּוֹת בְּבֵית הַנָּגִיד. הַבַּיִת דָּמָה לְלוּל תַּרְנְגוֹלוֹת חָשׁוּף בְּפְנֵי מַלְתְּעוֹתֵיהֶם הַשְּׁחוּזוֹת שֶׁל עֲדַת נְמִיוֹת מֵרְעָבוֹת.

צְעָקוֹת מַחְרִישׁוֹת אָזְנַיִם נִשְׁמְעוּ מִכָּל פִּנָּה. מַבְּטֵיהֶם הָאַכְזָרִיִּים שֶׁל הַשּׁוֹטְרִים, הִבְעִיתוּ אֶת בְּנֵי הַבַּיִת. הֵם חִפְּשׂוּ אֶת הַנָּגִיד בְּכָל פִּנָּה.

כָּרִיּוֹת פּוּךְ הִתְפַּזְּרוּ בְּמִבּוֹאוֹת הַבַּיִת וּבֵינוֹתֵיהֶם שׁוֹטְטוּ נוֹצוֹת תּוֹעוֹת כְּרוּחוֹת רְפָאִים, מְהוּמָה בּוּקָה וּמְבֻלָּקָה.

כְּכָל שֶׁגָּבְרוּ חִפּוּשֵׂיהֶם, כָּךְ גָּבְרָה אַכְזָרִיּוּתָם שֶׁל הַשּׁוֹטְרִים. סִפְרֵי קֹדֶשׁ נִרְמְסוּ בָּרַגְלַיִם גַּסּוֹת לְהַכְעִיס. בְּגָדִים נִקְרְעוּ בְּכִידוֹנֵיהֶם בְּשֵׁם הַחֹק וְהַסֵּדֶר הַזְּדוֹנִי, אַךְ הַנָּגִיד לֹא נִמְצָא.

מְפַקֵּד כֹּחַ הַשּׁוֹטְרִים הֶחְלִיט לְהַזְעִיק תִּגְבֹּרֶת. וְאָכֵן עַזִּים אֵלֶּה, זְרִיזִים בְּמַלַאכְתָּם.

חִישׁ קַל הִגִּיעָה פְּלֻגַּת שׁוֹטְרִים נוֹסֶפֶת וְסָגְרָה עַל מְבוֹאוֹת הַבַּיִת. הַנָּגִיד הִתְחַבֵּא בְּתוֹךְ מַרְתֵּף הַיַּיִן. הִכְנִיס אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ חָבִית יַיִן חֲלוּלָה. הַחֲגוֹרָה הָלְכָה וְהִתְהַדְּקָה סְבִיבוֹ. הָאֲוִיר הַמְּדֻלָּל, שָׁנַק אֶת גְּרוֹנוֹ. חֹסֶר הַתְּנוּעָה, אִבֵּן אֶת גּוּפוֹ הַמְצֻנָּף. זֵעָה כִּסְּתָה אֶת מִצְחוֹ וְנִגְרָה עַל בִּגְדֵי הַשֵּׁרָד, שֶׁיָּרְדוּ מִגְּדֻלָּתָם.

מַחְשָׁבוֹת נָקְפוּ וְהִבְזִיקוּ בְּרֹאשׁוֹ. "מֶה עָלַי לַעֲשׂוֹת?" חָשַׁב לְעַצְמוֹ.

"אֲרוּרִים אֵלֶּה עֲלוּלִים לִרְצֹחַ אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי. שֶׁמָּא אֶמְסֹר אֶת עַצְמִי וּנְסַיֵּם אֶת הַפָּרָשָׁה". הַלְמוּת הַכִּידוֹנִים הִדְהֲדוּ בְּקִרְבַת הַמַּרְתֵּף. הַחַיָּלִים נִקְּבוּ אֶת הֶחָבִיּוֹת כְּדֵי לְוַדֵּא אֶת מְקוֹם הַמִּסְתּוֹר. זִרְמֵי יַיִן נִשְׁפְּכוּ וּמִלְּאוּ אֶת הַמַּרְתֵּף בִּשְׁלוּלִיּוֹת אֲדֻמּוֹת כַּדָּם.

לְפֶתַע יְלָלוֹת רָמוֹת נִשְׁמְעוּ מִכִּוּוּן הַבַּיִת. אֵשֶׁת הַיְּהוּדִי הֻחֲלָה לִזְעֹק לֵאלֹהֵי הַשָּׁמַיִם. סַף יְכָלְתָּהּ הִגִּיעַ לְקִצּוֹ.

חֲשִׁשָׁה שֶׁמָּא יִמְצְאוּ אֶת בַּעֲלָהּ וְלָכֵן הִסִּיחָה אוֹתָם בְּצַעֲקוֹתֶיהָ. אַךְ אֵלֶּה בְּשֶׁלָּהֶם, הִתְקָרְבוּ לֶחָבִית שֶׁבָּהּ נִמְצָא אוֹצַר לְבָבָם. בְּעִיטָה עַזָּה גִּלְגְּלָה אֶת חֲבִית הָאַלּוֹן לְמֶרְכַּז הַמַּרְתֵּף. קוֹל עָמוּם נִשְׁמַע מִתּוֹכָהּ. הַדָּבָר עוֹרֵר אֶת חֶשְׁדָּם.. הִטּוּ אֶת אָזְנָם בְּרֹב קֶשֶׁב.

אֶחָד מֵאַנְשֵׁי הַמִּשְׁטָרָה, הֵנִיף אֶת כִּידוֹנוֹ, כְּדֵי לְהַכּוֹת בֶּחָבִית, אוּלָם מְפַקֵּד הַכֹּחַ הֵסִיט אֶת יָדוֹ וְנִגַּשׁ לְעֵבֶר הֶחָבִית, שָׁלַף חֲנִית קְצָרָה הִשְׁחִילָהּ לֶחָלָל הַצַּר בֵּין הַמִּכְסֶה לְגוּף הֶחָבִית וְחָלַץ אֶת הַמִּכְסֶה. לְעֵינֵיהֶם נִגְלָה הָאוֹצָר. שַׁר הַכְּסָפִים מְכֻוָּץ כְּבִיּוֹם הִוָּלְדוֹ.

אַחַד הַשּׁוֹטְרִים, עַב זְרוֹעַ, נִגַּשׁ לְצַוָּאר הַקֶּרְבָּן כְּדֵי לִשְׁלֹף אוֹתוֹ מֵהֶחָבִית. מְפַקֵּד הַכֹּחַ מִתֵּן אֶת שְׁאִיפוֹתָיו הָאַלִּימוֹת שֶׁל פְּקוּדוֹ וְנִגַּשׁ לֶעָצִיר בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, כַּיָּאֶה לִמְצִיאָה יְקָרַת עֶרֶךְ.

הָיָה זֶה מִפְגָּשׁ מוּזָר בֵּין אַנְשֵׁי מִמְשָׁל רְפוּסִים, שֶׁעַד אֶתְמוֹל הָיוּ נְתוּנִים לְמָרוּתוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי, לְבֵין אָדָם שֶׁנָּפַל לְבוֹר עָמֹק.

בַּעֲוונוֹת הָרַבִּים הִתְחַלְּפוּ הַיּוֹצְרוֹת וְהַשּׁוֹטֵר הָפַךְ לְנֶעֱצָר. כָּךְ מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּנְפֹל הָאָרִי יֵרֵד עָלָיו הָעַיִט וְכָל עוֹרֵב לְמִינֵהוּ.

פָּנָיו שֶׁל הַנָּגִיד לַמְּרוֹת הַפְּלִיאָה, לֹא הֵעִידוּ עַל פַּחַד אוֹ תְּחִנָּה. הִתְכַּנֵּס הַיְּהוּדִי בְּתוֹךְ גֶּמְחַת נַפְשׁוֹ, מוּבָל לְמֶרְכַּב הַמִּשְׁטָרָה, כְּשֶׁעֵינֵי בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ מְלַוִּים אֶת אֲבִיהֶם בְּמַבְטֵי צַעַר וְתוּגָה.

מִרְכֶּבֶת הַשּׁוֹטְרִים וּבְתוֹכָהּ הֶעָצִיר הַיָּקָר, הִתְרַחֲקָה חִישׁ מַהֵר בְּמוֹרַד שְׁבִיל אַבְנֵי הַגְּרָנִיט הַכֵּהוֹת. אוֹפַנֵּי הַמֶּרְכָּבָה הִסְתַּחְרְרוּ בְּנַפְתּוּלֵי סַעֲרוֹת הַחַיִּים בְּשִׁקְשׁוּק עָצוּב וְתִמְהוֹנִי.

קְהִלָּה בְּצָרָה

הַקְּהִלָּה הַיְּהוּדִית הָיְתָה כְּמֻרְקָחָה. קְבוּצוֹת שֶׁל צְעִירִים הִתְגּוֹדְדוּ בְּקִרְבַת בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל. פָּרָשַׁת הַיּוֹם עוֹרְרָה אֶת דַּאֲגָתָם.

פַּרְשָׁנִים לְמִינֵיהֶם נֵהֲלוּ קְרָבוֹת נִחוּשֵׁי סְרָק אוֹדוֹת סִכּוּיָיו לָצֵאת מֵרֶשֶׁת הָעַכְבִישִׁים, שֶׁנִּמְתְּחָה סְבִיב הַנָּגִיד. זֶה אוֹמֵר כֹּה וְהַשֵּׁנִי בְּכֹה. וּבְמַקְבִּיל עַסְקָנֵי הַקְּהִלָּה פָּתְחוּ בְּמִתְקֶפֶת שִׁדּוּלִים וְרִיצוֹת אֵצֶל שִׁלְטוֹנוֹת "הַבָּלְדִּיֶּיה".

מִשְׁלַחַת רָאשֵׁי הַקְּהִלָּה בָּאָה לִפְנֵי הָרַב בִּדְאָגָה לְהִתְיַעֵץ עִמּוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת. שְׁבִילֵי מִצְחוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ, הִתְכַּוְּצוּ וְהִתְעַקְּלוּ בְּקִשְׁתוֹת סַהֲרוֹנִיּוֹת.
חָשַׁב וְאָמַר: "הֲלָכָה הִיא כִּי עֵשָׂו שׂוֹנֵא לְיַעֲקֹב. גְּזֵרָה הִיא מִן הַמַּלְכוּת וְלֹא נִתָּן לְשָׁנוֹת זֹאת! אַךְ נִחְיֶה וְנִרְאֶה אוֹתוֹ". יָצְאָה הַמִּשְׁלַחַת בְּמְבוּכָה וַחֲשָׁשׁוֹת.

הַנָּגִיד הִתְכַּנֵּס בְּתוֹךְ בּוּעַת מַחְשְׁבוֹתָיו וְהִרְהֵר בְּקוֹל:
"הֲלֹא לְבֵית הַיְתוֹמִים הַיְּהוּדִי סִיַּעְתִּי אֵין סְפוֹר פְּעָמִים וּלְאַחַי הַיְּהוּדִים שִׁמַּשְׁתִּי מֵלִיץ יֹשֶׁר, עַל מַה בָּאָה הָרָעָה הַזֹּאת?" בְּעוֹדוֹ שָׁקוּעַ בְּמַחְשְׁבוֹתָיו, נִדְחַף בְּגַסּוּת עַל יְדֵי אַחַד הַשּׁוֹטְרִים לְעֵבֶר "הַקָּלְבּוּש" (בֵּית הַסֹּהַר) הַיָּדוּעַ לְשִׁמְצָה.

אַפְלוּלִית עֲגוּמָה סְפוּגָה בְּרֵיחַ עֲשָׁן סִיגָרִיּוֹת מָהוּל בְּעִפּוּשׁ בָּתֵּי-סֹהַר, קִדְמָה אֶת פְּנֵי הָאָסִיר הֶחָדָשׁ.

הָאַחֲרָאִים לַמַּעֲצָר, יְעֻדּוּ לוֹ אַכְסַנְיָה רְאוּיָה. הַיְנוּ מָלוֹן בְּרָמָה שֶׁל חֲמִשָּׁה כּוֹכָבִים וְהָאֶכְלוּסִיָּה בְּהֶתְאֵם.
בְּרֹאשׁ שָׁפוּף וַהֲלִיכָה מְתוּנָה, נִכְנַס הָאִישׁ הֶחָשׁוּב לְשֶׁעָבַר, לַתָּא הַיָּדוּעַ לְשִׁמְצָה. עַשְׂרוֹת זוּגוֹת עֵינַיִם פְּעוּרוֹת וְזוֹמְמוֹת נִנְעֲצוּ בָּאוֹרֵחַ הֶחָדָשׁ. נִסּוּ לְתְהוֹת עַל קַנְקָנוֹ וְעַל הַמָּצוּי בְּתוֹךְ הַקַּנְקָן.

בְּמֶרְכַּז הַתָּא הִתַּמֵּר עָשָׁן, הַבָּא מִתַּנּוּר לְבֵנִים אֲדֻמּוֹת, עָלָיו הוּנַח סָמוֹבָר נְחֹשֶׁת שֶׁפִּיָּתוֹ מְעֻקֶּלֶת. רָתְחוּ הַמַּיִם בְּסַעֲרָה וּבְגַעַשׁ.
אַנְשֵׁי הַמִּשְׁטָרָה עָזְבוּ אֶת הַתָּא וְהָאֲסִירִים הִתְנַפְּלוּ עַל הַיְהוּדִי, כְּמוֹצְאֵי שָׁלָל רַב. דְּמוּיִים לַעֲדַת זְאֵבִים מֵרָעָבִים בְּלֵיל שֶׁלֶג מַקְפִּיא, שֶׁנָּפְלָה לְפֶתַע לְשִׁנֵּיהֶם הַמֻּשְׁחָזוֹת וּלְתָאֵי קְבוּתֵיהֶם הָרֵיקָנִיּוֹת, כִּבְשָׂה תּוֹעָה וְאֻמְלָלָה.

זֶה מוֹשֵׁךְ בִּפְאוֹתָיו, הַשֵּׁנִי מַכֶּה בְּפַדַּחְתּוֹ, הָאַחֵר מְחַטֵּט בִּבְגָדָיו וְהַשְּׁאָר מוֹשְׁכִים בִּזְקָנוֹ. פָּרְקוּ אֶת כָּל יִצְרֵיהֶם הָאֲלִימִים בַּכִּבְשָׁה הַתְּמִימָה. הַמָּקוֹם דָּמָה לְפֶתַח גֵּיא בֶּן-הִנּוֹם. מִשֶּׁהִגִּיעָה שְׁעַת לַיְלָה מְאֻחֶרֶת, הֵנִיחוּ לוֹ קִמְעָא. הָאָסִיר הִתְכַּנֵּס בַּפִּנָּה. עֲיֵפוּת אֵין קֵץ, הִתְפַּשְׁטָה עַל רְמַ"ח אֵיבָרָיו וְשָׁסָ"ה גִּידָיו. אַךְ כֵּיצַד אֶפְשָׁר לָנוּחַ, כְּשֶׁעֲדַת מֵרְעָבִים יְכוֹלָה לֶאֱכֹל אוֹתוֹ חַי.

נָם בְּעַיִן אַחַת וְאֶת הָעַיִן הַשְּׁנִיָּה הֵנִיחַ פְּקוּחָה כְּשׁוֹמֶרֶת יִשְׂרָאֵל.

דְּמוּת מְגֻדֶּלֶת שֵׂעָר וְאַדִּירַת מְמַדִּים, חָלְפָה עַל פְּנֵי הַיְּהוּדִי הַמְּבֹעָת. הָאָסִיר הֶחָדָשׁ הִבְחִין בְּזִיק אֱנוֹשִׁי מֵעֵינֵי הַבְּרִיָּה הַמַּבְהִילָה. אָזַר אֹמֶץ וְסִמֵּן לָאָסִיר הַמְּגֻדָּל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. הֲרֵי הָרַע מִכֹּל נַעֲשָׂה וּמַה יֵּשׁ עֲדַיִן לַחְשֹׁשׁ? הַנָּגִיד לְשֶׁעָבַר, הוֹצִיא מִסְפַּר סִיגָרִיוֹת וְהִגִּישָׁן בְּחִסָּר בִּטָּחוֹן לַדְּמוּת אַדִּירַת הָאֵיבָרִים. הָאַחֲרוֹן נָטַל אֶת הַסִּיגָרִיוֹת וְעָמַד דּוֹמֵם.

הַיְהוּדִי שָׁאַל בְּלַחַשׁ: "מַה מַּעֲשֶׂיךָ פֹּה?"

"שׁוֹדֵד דְּרָכִים אָנֹכִי!" הֵשִׁיב הָאָסִיר לְלֹא כְּחַל וּסְרָק.

הַיְהוּדִי הִמְשִׁיךְ: "רוֹאֶה אֲנִי רַכּוּת דַּקָּה בְּעֵינֶיךָ."

הָאָסִיר דָּמַם וְלַחְלוּחִית דַּקָּה לִפְּפָה אֶת גַּלְגַּלֵּי עֵינָיו. הִשְׁפִּיל מַבָּט, סָקַר יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ, לְבַל אֹזֶן עֲרֵלָה תַּקְשִׁיב וְלָחַשׁ בְּאֹזֶן הַיְהוּדִי: "מִבְּנֵי הַיְהוּדִים אָנֹכִי!"

הַנָּגִיד הַיְהוּדִי קָפָא עַל מְקוֹמוֹ.

הִמְשִׁיךְ הָאָסִיר: "מֵעַתָּה וְאֵילָךְ, אַל לְךָ לַחְשֹׁשׁ. הִנְּךָ תַּחַת חָסוּתִי. שַׁעֲרָה מֵרֹאשְׁךָ לֹא תִּפֹּל. כָּל אָסִיר אֲשֶׁר יִפְגַּע בְּךָ, דָּמוֹ בְּרֹאשׁוֹ!" סִיֵּם אֶת דְּבָרָיו וְנִבְלַע בְּחֶשְׁכַת הַתָּא הָאַפְלוּלִי.

כֹּפֶר נֶפֶשׁ

נִסְיוֹנוֹת הַשִּׁחְרוּר שֶׁל נְצִיגֵי הַיְהוּדִים לְמִינֵיהֶם, נִמְשְׁכוּ בְּעֹז. מִשְּׁלֹא עָזְרוּ הַקְּשָׁרִים וְכֵן לֹא הַכְּשׁוּרִים, נִסּוּ בְּדֶרֶךְ הַשְּׁמוּנִים. הַיְנוּ לְשַׁחֵד אֶת הַמְּמֻנִּים עַל הָרָשֵׁיוֹת. אֵלֶּה הַמְּשׁוּחִים בְּמִשְׁחַת הַשֹּׁחַד וְאֵלֶּה הָעֲתִידִים לְהִמָּשַׁח בַּמִּשְׁחָה הַפּוֹתַחַת אֶת שַׁעֲרֵי הַמְּצָרִים.

בְּאַרַח פֶּלֶא נֶאֶסְפוּ בִּזְמַן קָצָר מַטְבְּעוֹת זָהָב תֶּרְכִּיּוֹת, לְצֹרֶךְ כֹּפֶר נֶפֶשׁ. הַסְּכוּמִים שֶׁנִּדְרְשׁוּ הָיוּ עֲצוּמִים מֵעַל הַסָּבִיר.

אַבִּ"ד הַקְּהִלָּה נִשְׁאַל לְגַבֵּי דְּרִישׁוֹת כֹּפֶר הַנֶּפֶשׁ וְהִסְתַּיֵּג. לָרַב הָיוּ נְמוּקִים מִשֶּׁלּוֹ.

טָעַן הוּא, שֶׁאֵין פּוֹדִים אָסִיר יוֹתֵר מִכְּדֵי דָּמָיו, שֶׁמָּא הַצַּבּוּר אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בָּזֶה וְכֵן כְּשֶׁיִּרְאוּ שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנּוֹתְנִים לָהֶם מָמוֹן רַב, יִתְעוֹדְדוּ לַעֲשׂוֹת זֹאת שֵׁנִית. וְכֵן הוֹסִיף הָרַב:

"חֶבֶל לָכֶם עַל מָמוֹנְכֶם וּזְמַנְּכֶם!" דַּעְתּוֹ שֶׁל הָרַב הָיְתָה מוּזָרָה בְּעֵינֵי נְצִיגֵי הַיְּהוּדִים. לֹא רַק שֶׁאֵינוֹ מְעוֹדְדָם, אֶלָּא אַף מַרְפֶּה יְדֵיהֶם.

בַּחֲצַר הַשַּׁלִּיט, הַהֲכָנוֹת לַמִּשְׁפָּט הָיוּ בְּעִצּוּמָן. צָוֵת שֶׁל זַיָּנִים, הֵכִין רְאָיוֹת שִׁקְרִיּוֹת כְּנֶגֶד שַׂר-הַכְּסָפִים לְשֶׁעָבַר.

וְאַף שָׁלִיחַ נִשְׁלַח לַשּׁוֹפְטִים, כְּדֵי לְהַנְחוֹתָם בְּדֶרֶךְ אַחַת: "הַנָּגִיד אֶחָד דִּינוֹ מָוֶת!!! וְלֹא גּוֹרָלְכֶם יִהְיֶה דּוֹמֶה לְגוֹרָלוֹ."

הַנָּגִיד הַשָּׁבוּי בִּמְצוּקַת הָעִתִּים, הֵחֵל לְהִשְׁתַּלֵּב בְּחַיֵּי הַכֶּלֶא. הַסַּנְדָּק הַיְּהוּדִי, נָתַן חָסוּתוֹ הַחוֹבֶקֶת אֶת תָּאֵי הַכֶּלֶא. הַלָּה הֵבִין אֶת כִּשּׁוּרֵי בֶּן חָסוּתוֹ וְנִצֵּל אוֹתָם עַד תֹּם. הֶחָבוּשׁ הֶחָדָשׁ שִׁמֵּשׁ כְּיוֹעֵץ מִנְהָלִי.
שֶׁהֲרֵי תְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם הִסְתּוֹפֵף בְּצֵל קוֹרַת הַשִּׁלְטוֹנוֹת. יוֹעֵץ הַסְּתָרִים הֶחָדָשׁ נִצֵּל אֶת נִסְיוֹנָם שֶׁל הָאֲסִירִים לְצֹרֶךְ קְשָׁרִים עִם הַמַּעֲרֶכֶת הַפְּרָאִית שֶׁל בָּתֵּי-הַסֹּהַר עַל שְׁלוּחוֹתֶיהָ וְגִדּוּלֶיהָ.

נְצִיגוּת הַיְּהוּדִים בְּרֹאשׁוּתוֹ שֶׁל סֶנְיוֹר יִצְחַק שָׁלוֹם, שָׂמָה פְּעָמֶיהָ לְעֵבֶר בֵּיתוֹ שֶׁל הַמּוֹשֵׁל הֶחָדָשׁ. מוּבָן שֶׁהַמִּשְׁלַחַת לֹא בָּאָה רֵיקָם לַמִּפְגָּשׁ. סְכוּם כֹּפֶר הַנֶּפֶשׁ, נִלְקַח כְּדֵי לְרַצּוֹת אֶת אִישׁ הַמְּדָנִים. בָּאֵי כֹּחַ הַקְּהִלָּה הִתְקַבְּלוּ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת.

"תְּפָדָאלוּ!" קִדֵּם הַשַּׁלִּיט הֶחָדָשׁ אֶת פְּנֵי הַבָּאִים, בְּעוֹדוֹ מְסַלְסֵל בִּשְׂפָמוֹ וּמַבִּיט בְּחַשְׁדָנוּת בְּסַנְדוּק קָטָן שֶׁהוּבָא לְפָנָיו.

הִתְיַשְּׁבָה הַמִּשְׁלַחַת בַּחֲשָׁשׁ וְאִי-אֵמוּן.

"וּבְכֵן יְהוּדִים יְקָרִים! כַּיָּדוּעַ נִפְתְּחָה תְּקוּפָה חֲדָשָׁה וְהִנְנִי מְמַלֵּא תַּפְקִיד מוֹשֵׁל הָעִיר".

פָּתַח הַמּוֹשֵׁל אֶת דְּבָרָיו, כְּאִלּוּ נִמְצָא בְּמַעֲרֶכֶת בְּחִירוֹת דֶּמוֹקְרָטִית.

הִבִּיטוּ הַיְּהוּדִים זֶה בָּזֶה וְתָמְהוּ. הֲרֵי בָּאוּ לְשַׁחְרֵר אֶת הַנָּגִיד וְלֹא לִשְׁמֹעַ נְאוּמֵי בְּחִירוֹת. הִמְשִׁיךְ הַמּוֹשֵׁל וְהִפְלִיג בְּדִבְרֵי מְלִיצָה. הִתְנוֹעֲעוּ הַיְּהוּדִים בְּחֹסֶר סוֹבְלָנוּת עַל הַכִּסְאוֹת.

סֵנְיוֹר שָׁלוֹם הִבִּיט בְּעַצְבָּנוּת סְבִיבוֹתָיו וְתָהָה בִּלְבָבוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת. נָשַׂם נְשִׁימָה עֲמֻקָּה וּפָנָה לַמּוֹשֵׁל: "כְּבוֹד רֹאשׁ הָעִיר! בִּרְשׁוּתְךָ בְּרָכוֹת וְהַצְלָחָה בְּתַפְקִידְךָ הֶחָדָשׁ". בֵּרֵךְ כְּדֶרֶךְ נִימוֹסִים.

"בָּאנוּ כְּדֵי לְשַׁחְרֵר אֶת בֶּן עֲדָתֵנוּ הַנָּגִיד. כְּבוֹדוֹ פָּסַק עַל סְכוּם שֶׁל 2000 לִירוֹת זָהָב וְאָנוּ מְכַבְּדִים אֶת רְצוֹנוֹ".

שָׁמַע הַשַּׁלִּיט עַל הַסְּכוּם, אִישׁוֹנֵי עֵינָיו הִתְרַחֲבוּ וְחִיּוּךְ חוֹבֵק מָמוֹן הִתְפַּשֵּׁט עַל פְּנֵי עִטּוּרֵי שְׂפָמוֹ הַמְפֻחָם.

"וַדַּאי וַדַּאי!" הִכְרִיז בִּרְחַב לֵב מְדֻמֶּה וְשָׁאַל: "הֵיכָן הַכֶּסֶף?"

הָיָה זֶה מַשָּׂא וּמַתָּן הַמְקָרֵב אֶת מִיתַּת הַנָּגִיד.

הַסַּנְדּוּק הֵצַג בִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט וְחִישׁ קַל הָעֲבַר לִרְשׁוּתוֹ.

"מָתַי יְשֻׁחְרַר הַיְּהוּדִי?" שָׁאַל רֹאשׁ הַמִּשְׁלַחַת.

"אָנוּ נִבְדֹּק מָחָר וְנִמְסֹר לָכֶם תְּשׁוּבָה". עָנָה הַשַּׁלִּיט בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָם יוֹצְאִים מִן הַלֵּב וְלֹא עוֹבְרִים דֶּרֶךְ הָאֹזֶן.

קָמָה הַמִּשְׁלַחַת מִמְּקוֹמָהּ בִּפְחִי נֶפֶשׁ. בָּאוּ מְלֵאִים וְיָצְאוּ רֵיקָנִיִּים תַּרְתֵּי מַשְׁמָע. לֹא כֶּסֶף וְלֹא אָסִיר פָּדוּי.

כִּשְׁלוֹנָהּ הַצּוֹרֵב שֶׁל הַמִּשְׁלַחַת, עוֹרֵר מוֹרַת רוּחַ קָשָׁה בָּרְחוֹב הַיְּהוּדִי. תְּחוּשַׁת חֹסֶר אוֹנִים הִתְפַּשְּׁטָה וְהֶעֱכִירָה אֶת הָאֲוִירָה בַּקְּהִלָּה.

חָסוּתוֹ שֶׁל אֲבִי אֲבוֹת הָאֲסִירִים, הַסַּנְדָּק הֵבִיאָה לְשִׁפּוּר מַדְהִים בְּמַצָּבוֹ שֶׁל עֶזְרָא. אַט אַט הִשְׁתַּלֵּב הַנָּגִיד בְּחַיֵּי בֵּית-הַסֹּהַר. הָפַךְ כְּתֹבֶת לִפְנִיּוֹת הָאֲסִירִים עִם שִׁלְטוֹנוֹת הַכֶּלֶא. נִרְאָה כִּי קְשָׁרִים קָשַׁר עִם הַמְנַהֲלִים. הִדָּבְקוּתוֹ בָּרָשֵׁיוּת הָיְתָה דַּחַף בִּלְתִּי נִמְנָע. מִשְׁפָּטוֹ הַהוֹלֵךְ וְקָרֵב אַף לֹא הִטְרִיד אֶת מְנוּחָתוֹ. יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ הַיְנוּ - רָשֵׁיוּת הַמִּשְׁפָּט, אֶצְלָם מִשְׁפַּט אָדָם וּמִשְׁפַּט בְּהֵמָה שָׁוִין. עַל כֵּן מְיֻתָּר לְהַשְׁקִיעַ דַּאֲגָנוּת יֶתֶר לַתּוֹצָאוֹת הָעֲתִידִיּוֹת. עִקַּר רֹאשׁוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ, הָיוּ נְתוּנִים לְמִשְׁפַּחְתּוֹ. תָּר אַחֲרֵי מוֹצָא לֹא שִׁגְרָתִי.

הֵבִין הֵיטֵב כִּי טַחֲנוֹת הַצֶּדֶק שֶׁל הַמּוֹשֵׁל אֶל-עַלִּילִ'י, יִטְחֲנוּ אוֹתוֹ הֵיטֵב הַדֵּק הַדֵּק הֵיטֵב.

הָאֲנָיָה הַנְּטוּשָׁה

מַצָּב מִשְׁפַּחְתּוֹ הָלַךְ וְהִדְרְדֵּר חִישׁ מַהֵר. יָדוּעַ שֶׁפַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר, הַנִּמְצָא בְּמֶרְכַּז הָעִנְיָנִים, נֶחְשָׁב לְקַנְקַן שֶׁל זָהָב. מִשְׁיוּרֵד מִגְּדֻלָּתוֹ, הוֹפֵךְ לְקַנְקַן כֶּסֶף וּמִשֶּׁנִּתְפַּס לַמַּלְכוּת, נֶחְשָׁב כְּחֶרֶס נִשְׁבָּר עַל כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּעַ.

תּוּגָה וְעַגְמוּמִיּוּת אָחֲזוּ בְּבֵית עֶזְרָא. הַבְּקוּרִים הַתְּכוּפִים שֶׁל הַסּוֹבְבִים, הָלְכוּ וּפָסְקוּ. הִתְמוֹטְטוּת כְּלָלִית אָחֲזָה בַּבַּיִת. אֵשֶׁת הַפַּרְנָס הָפְכָה לְאִשָּׁה עֲצוּבָה וּכְנוּעָה. הַנְּפִילָה שֶׁל הַבַּעַל הָיְתָה כְּרֵחַיִם כְּבֵדִים עַל צַוָּארָהּ וְלוּחַ לִבָּהּ. יְלָדֶיהָ הֵחֵלּוּ מְשׁוֹטְטִים כִּגְדָיִים עֲזוּבִים מְרוּטֵי בְּגָדִים. כְּשֶׁרַב הַחוֹבֵל אוֹבֵד, הָאֳנִיָּה שָׁטָה בְּאָבְדַן דֶּרֶךְ.

"הַמַּחְקֶמֶה" (אוּלַם בֵּית-הַמִּשְׁפָּט), הָמָה מְבַקְּרִים רַבִּים. בֵּינֵיהֶם חַבְרֵי קְהִלָּה, אַנְשֵׁי מִשְׁטָרָה וּמִשְׁפָּט וְכֵן סַקְרָנִים לְמִינֵיהֶם. שׁוֹחֲחוּ בְּקוֹלָנִיּוּת אוֹדוֹת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל עֶזְרָא הַנָּגִיד.

שַׁמַּשׁ בֵּית-הַמִּשְׁפָּט דָּפַק בְּכַף יָדוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן וְצָעַק: "מַחְקֶמֶה!" (בֵּית-הַמִּשְׁפָּט!)

הַקָּהָל עָמַד עַל רַגְלָיו וְצִפָּה בַּדְּמָמָה לְבוֹא הֶרְכֵּב הַשּׁוֹפְטִים.

מִפְּנַת פֶּתַח הָאוּלָם הוֹפִיעוּ שְׁלֹשָׁה שׁוֹפְטִים חֲמוּרֵי סֵבֶר וּגְלִימוֹת שְׁחֹרוֹת עוֹטוֹת אֶת גּוּפָם. הַשּׁוֹפְטִים הִתְיַשְּׁבוּ עַל מְקוֹמוֹתֵיהֶם וּבְעִקְבוֹתֵיהֶם יָשַׁב הַקָּהָל בְּמוֹשָׁבָיו.

לְאַחַר מִסְפַּר דַּקּוֹת הוֹפִיעַ עֶזְרָא הַנָּגִיד זְקוּף קוֹמָה וְאָדִישׁ לַסּוֹבֵב אוֹתוֹ. צָעַד קַלִּילוֹת לְעֵבֶר דּוּכַן הַנֶּאֱשָׁמִים. קַד קִדָּה לַשּׁוֹפְטִים וְצָנַח עַל הַמּוֹשָׁב.

אַב בֵּית הַדִּין לְלֹא שְׁהִיּוֹת הִקְרִיא אֶת הָאַשָּׁמוֹת בְּלָשׁוֹן יְבֵשָׁה וְנֶקְשָׁה. לְאַחַר מִכֵּן נִשְׁאַל הַנֶּאֱשָׁם עַל יְדֵי הַשּׁוֹפֵט הָעֶלְיוֹן: "הַאִם אַתָּה מוֹדֶה בָּאַשְׁמָה אוֹ לֹא מוֹדֶה?"

לְהַפְתָּעַת כֻּלָּם הַנֶּאֱשָׁם הֵנִיף יָדוֹ בְּתְנוּעַת בְּטוּל, עָצַם אֶת עֵינָיו וְהִבִּיט כְּלַפֵּי הַשָּׁמַיִם שָׁקוּעַ בְּמַחְשְׁבוֹתָיו. הַתְּגוּבָה הָאִלֶּמֶת חַסְרַת הַתַּקְדִּים הִסְעִירָה אֶת הַשּׁוֹפְטִים.

אַב בֵּית-הַדִּין רָתַח מִזַּעַם: "הַזְלְזוּל בְּבֵית-הַדִּין יַעֲלֶה לְךָ בַּיִּקֶר. כֵּיצַד הִנְךָ מֵעֵז לְהִתְנַהֵג בְּצוּרָה כָּזוֹ?"

עֶזְרָא הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ כְּאוֹמֵר "שָׁמַעְנוּ עַל דַּרְכֵּיכֶם הַמְּפֻתָּלוֹת בְּדַרְכֵי הַמִּשְׁפָּט".
הָרְשׁוּת נִתְּנָה לַתּוֹבֵעַ לִפְתֹּחַ חַרְצֻבּוֹת לְשׁוֹנוֹ.

הַלָּה פָּתַח בְּמַסֶּכֶת הַאֲשָׁמוֹת וְהוֹכָחוֹת שֶׁאַף דְּיוֹ כְּמִלֹּא הַיָּם-הַתְּיכוֹן, לֹא יָכוֹל לְהָכִילָן. הָיָה זֶה מִשְׁפָּט מוּזָר שֶׁהַתּוֹצָאוֹת יְדוּעוֹת מֵרֹאשׁ וְרַק לְעֵינֵי הָרוֹאִים קִיְּמוּ אֶת הַהַצָּגָה הַמְבֻיֶּמֶת מֵרֹאשׁ.

סִיֵּם הַתּוֹבֵעַ לְיַבֵּב וְלִשְׁאֹג וְאַב בֵּית-הַדִּין דָּחָה אֶת קְרִיאַת גְּזַר-הַדִּין לְמוֹעֵד מְאֻחָר יוֹתֵר. אֵשֶׁת הַנֶּאֱשָׁם וַעֲדַת יְלָדֶיהָ הִתְקָרְבוּ לְאַב הַמִּשְׁפָּחָה, כְּדֵי לְהַפְגִּישׁ עִמּוֹ אוּלָם שׁוֹטְרֵי הַמָּקוֹם הָדְפוּ אוֹתָם בְּגַסּוּת לְעֵבֶר הַפְּרוֹזְדוֹר.

עֶזְרָא הַנָּגִיד שָׁב לְתָאוֹ. הֵכִין הַעֲרֵכַת מַצָּב לְפִיהָ פָּסַק הַדִּין הַוַּדַּאי הוּא- מָוֶת וְהַגָּרוּעַ מִכֹּל עוֹמֵד לְפָנָיו. דָּבָר אֵין לוֹ לְהַפְסִיד וְחַיָּב לִמְצֹא פִּתְרוֹן חֲלִיפִי וּמְקוֹרִי, כְּדֵי לָצֵאת מִצְּבַת כַּת הַתַּלְיָנִים הָעוֹמֶדֶת לְכַלּוֹת אֶת פִּתְיל חַיָּיו. הֲרֵי הַמָּמוֹן נִתַּן לַעֲדַת הַמֻּרְעָבִים הַלָּלוּ, וְלֹא רָפָא לָהֶם. הִשְׁתַּדְּלֻיּוֹת תְּחִנּוֹת וְרִיצוֹת הָיוּ לַשָּׁוְא. כָּל הָאֲנָשִׁים הַלָּלוּ מֻפְלָגִים בִּרְשָׁעוּתָם.

עַל כֵּן יֵשׁ לִפְנוֹת לְגוֹרֵם מַעֲשִׂי וְהוּא הַמּוֹקֵד, הַיְנוּ הַתַּלְיָן. כָּל עֲרוּצֵי הַכּוֹחוֹת יֵפְנוּ אֵלָיו. הָאָסִיר עָרַךְ תִּקּוּן חֲצוֹת עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְגָלוּתוֹ הַפְּרָטִית.

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, הִתְקָרֵב לְעֵבֶר אֲבִי אֲבוֹת הָאֲסִירִים, הַיְהוּדִי גַּ'בְּרָא.

"גַּ'בְּרָא! דְּבַר מָה עִמִּי אֵלֶיךָ רוּחַ אִמֵּךְ (נִשְׁמַת אִמְּךָ תַּצִּילֵנִי)".

"תְּפָדָאל עֶזְרָא! כָּל שִׂרְוּתַי לְפָנֶיךָ", הֵשִׁיב בְּלַחַשׁ בֶּן-הַבְּרִית הַיְהוּדִי.

"יָא-אָחִי! לְפִי רְאוּת עֵינַי, דִּינִי מֵאֵת הַמַּלְכוּת אַחַת הִיא - דִּין מָוֶת, אֲבָל מַלְכוּת בָּאָה וּמַלְכוּת הוֹלֶכֶת וְעַם יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם קַיָּם. מְבַקֵּשׁ אֲנִי מִמְּךָ עֵצָה וּמַעֲשֶׂה כֵּיצַד לְהִתְחַמֵּק מִן הַגְּזֵרָה הַזּוֹ".

רַב הָאֲסִירִים הִרְצִין מַבָּט, קִבֵּץ גַּבּוֹתָיו הָעֲבֻתּוֹת כְּדֵי לְאַמֵּץ אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו. לְאַחַר מִסְפַּר שְׁנִיּוֹת הֵשִׁיב לְבֶן חָסוּתוֹ:

"אֲנִי מַכִּיר אֶת הַתַּלְיָן מוּחָמָד גָּ'לַאל אֶל שֶׁטָאנִי, נִנַּסֶּה לִיצֹר קֶשֶׁר עִם בֶּן-הָאַלְמָוֶת הַזֶּה וּמֵעַז יֵצֵא מָתוֹק."

"אַלְלָא יְבָרֵךְ פִּיךְ, הָאֱלֹהִים יְבָרֵךְ אוֹתְךָ בֶּן הַגְּבִירָה!" הֵשִׁיב לוֹ עֶזְרָא. "אַשְׁרֵנוּ שֶׁהָאֵל כִּוֵּן דַּעְתְּךָ לְדַעְתִּי". גַּ'בְּרָא הִרְהֵר קְמָעָא וְהוֹסִיף: "צָרִיךְ לְרַפֵּד אֶת בֶּן הַשָּׂטָן הַזֶּה בְּדָמִים, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתֹּף פְּעֻלָּה".

"אַל דְּאָגָה!" הֵשִׁיב הַנָּגִיד "הַחַיִּים וְהַמָּוֶת בְּיַד הַמָּמוֹן, אַךְ חֶשֶׁשׁ מְנַקֵּר בְּלִבִּי, שֶׁמָּא הַדָּמִים תַּרְתִּי מַשְׁמָע יֵלְכוּ לַאֲבַדּוֹן..."

חִיּוּךְ רַב מַשְׁמָעוּת עָלָה בְּזָוִית פִּיו שֶׁל רַב הָאֲסִירִים וְזָרַק לַחֲבֵרוֹ: "עֶזְרָא עֵינִי! נִתֵּן לוֹ הַצָּעָה שֶׁלֹּא יוּכַל לְסָרֵב לָהּ. אוֹ מָמוֹן אוֹ גֵּיהִנּוֹם..."

רוּחוֹת הַמִּשְׁפָּט

רוּחוֹת הַחַמְסִין הִכּוּ בְּטַלְלֵי הַבֹּקֶר בְּמַשְׁבֵיהֶם הַלּוֹהֲטִים וּבִשְּׂרוּ עַל יוֹם גּוֹרָלִי הָעוֹמֵד בְּפִתְחוֹ שֶׁל בֵּית-הַמִּשְׁפָּט. הָיָה זֶה יוֹם מַתַּן גְּזַר הַדִּין לַנֶּאֱשָׁם. חֲלַל הָאוּלָם הִתְמַלֵּא בְּרַבָּדִים שׁוֹנִים וּמְגֻוָּנִים שֶׁל תּוֹשָׁבֵי הָעִיר.

אֲנָשִׁים מְכֻבָּדִים עֲטוּרִים בְּגִלְימוֹת מֶשִׁי מַבְהִיקוֹת שְׁזוּרוֹת בְּחוּטֵי זָהָב נוֹצְצִים, גִּלְגְּלוּ אֶת חֲרוּזֵי הַמַּסְבָּחָה הָאֶלִיפְּסִיִּים. כִּרְסָם הַמְּדֻשֶּׁנֶת כְּצוּרַת כַּדּוּר הָאָרֶץ, הֵעִידוּ עַל עֹשֶׁר כִּיסֵיהֶם.

הָיוּ אֵלֶּה יְדִידֵי עֶזְרָא שַׂר הָאוֹצָר מִשֶּׁכְּבָר הַיָּמִים. בֵּינֵיהֶם הִתְמַקְּמוּ קוֹנְסוּלִים מִמְּדִינוֹת אֵירוֹפָּה עֲטוּיִים בַּחֲלִיפוֹת סְמוֹקִינְג הַנִּרְאִים כְּפִינְגְּווִינִים קְפוּאִים מֵהַקֹּטֶב הַצְּפוֹנִי.

בְּשׁוּלֵי הָאוּלָם נִרְאוּ יְהוּדִים מִקֶּרֶב עַמְּךָ שְׁחוּחֵי גַּב וּשְׁמוּטֵי כְּתֵפַיִם. הָיָה זֶה בְּטוּי הִזְדַּהוּת שֶׁל כָּל שִׁכְבוֹת הָאֻכְלוּסִיָּה עִם עֶזְרָא הַנֶּאֱשָׁם. בְּקִדְמַת הָאוּלָם הִתְנַשֵּׂא דֶּגֶל רַב מִמַּדִּים שָׁזוּר בְּצִבְעֵי אָדֹם שָׁחֹר וְחוּם. עָלָיו כְּתֻבֶת בְּאוֹתִיּוֹת קְדוּשׁ לְבָנָה: "מִשְׁפָּט, צֶדֶק וֶאֱמֶת..."

מִשְׁפָּט אָכֵן יֵשׁ. צֶדֶק הֵיכָן הוּא? וֶאֱמֶת שֶׁתָּבוֹא וְתוֹפִיעַ לְפָנֵינוּ! בַּשּׁוּרָה הָרִאשׁוֹנָה הִתְמַקְּמָה מִשְׁפַּחַת הַנֶּאֱשָׁם. הָאִשָּׁה הָפְכָה בְּמִרוֹצַת הַמִּשְׁבָּר לְאִשָּׁה קְשַׁת-יוֹם, שֶׁשִּׁיבָה זָרְקָה עַל פָּנֶיהָ וְשַׂעֲרוֹתֶיהָ.

הַמֶּתַח לִקְרַאת הַבָּאוֹת, נָתַן אֶת רְשָׁמָיו בָּהּ. הַכֹּל הֻמְתְּינוּ לְבוֹא הַשּׁוֹפְטִים וּקְרִיאַת גְּזַר-הַדִּין. שׁוֹטְרֵי-הַמִּמְשָׁל הִסְתּוֹבְבוּ כְּשׁוּעָלִים מְשֻׁפָּמִים מְחַבְּלֵי כְּרָמִים. צִפִּיָּה מְתוּחָה הִתְפַּשְׁטָה בְּבֵית-הַמִּשְׁפָּט.

יָשַׁב הַנֶּאֱשָׁם עַל סַפְסַל הַנֶּאֱשָׁמִים, כָּבוּל בְּכַבְלֵי הַשֶּׁקֶר וְהַמִּרְמָה שֶׁל הַשִּׁלְטוֹן. עֵינָיו נְשׂוּאוֹת אֶל יְלָדָיו וְנָאוַת בֵּיתוֹ. מַבָּט שֶׁל צַעַר נִשְׁקָף מִבַּעַד לְלַחְלוּחִית עֵינָיו, צַעַר עַל הַגָּלוּת וְהַסֵּבֶל שֶׁנִּגְרַם לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ. וְהֵצֵר עַל עַצְמוֹ שֶׁהִסְתּוֹפֵף בְּצֵל הַשְּׂרָרָה וּבְעִקְבוֹת זֹאת שְׁנֵי בָּנָיו קָהוּ.

הָאוֹת נִתַּן וְצַעֲדֵי הַשּׁוֹפְטִים הִדְהֲדוּ בִּמְבוֹאוֹת מִסְדְּרוֹן בֵּית-הַמִּשְׁפָּט, דְּרִיכוּת שֹׂיא נִמְתְּחָה בָּאוּלָם. הַשּׁוֹפְטִים צָעֲדוּ מְתוּנוֹת לְמוֹשְׁבֵיהֶם. אַב בֵּית-הַדִּין וְחֶבֶר מֵרֵעָיו הִתְמַקְּמוּ בְּכִרְסְאוֹת הַשְּׂרָרָה.
חֲמוּר סֵבֶר וּמַרְצִין פָּנִים, סָקַר סְבִיבוֹתָיו. לְחָיָיו הַנְּפוּחוֹת מֵחֲשִׁיבוּת עַצְמִית הִתְדַּלְדְּלוּ מִמּוֹתָרוֹת הַשְּׁפִיטָה.

דּוֹמֶה כִּי תָּחַב שְׁנֵי חֲצִילִים אַחַת לַלְּחִי הַשְּׂמָאלִית וּלְבַת זוּגָתָהּ הַיְמָנִית, כְּדֵי לְהוֹסִיף מוֹרָא וְכָבוֹד לְמַרְאֵה פָּנָיו. הוֹצִיא גְּלִיוֹן נְיָר כָּתוּב בִּכְתָב צָפוּף וְהֵחֵל לִסְקֹר אֶת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמִּקְרֶה לִפְרָטָיו וְאֶת הָאֲשָׁמוֹת חַסְרוֹת הַבָּסִיס וְאָז הִגִּיעַ הָרֶגַע הַמַּכְרִיעַ!!!...

"לְאוֹר הַנְּסִבּוֹת וְהַסִּבּוֹת, אָנוּ מַרְשִׁיעִים אֶת הַנֶּאֱשָׁם בְּכָל הָאֲשָׁמוֹת הַמְפֹרָטוֹת וּבְשֵׁם הוֹד מַעֲלָתוֹ - הַשֻּׁלְטָן הַתֻּרְכִּי, אָנוּ גּוֹזְרִים עַל עֻזְרָא פִּיג'וֹטוֹ-- גְּזַר דִּין מָוֶת--"

צְרָחוֹת וּצְעָקוֹת נִשְׁמְעוּ מִכִּוּוּן הָאוּלָם. הָאִם עַל יְלָדֶיהָ, הֵחֵלּוּ לְצַעֵק וּלְיַלֵּל: "ג'וֹזִי, עֻזְרָא, מַלְאַךְ הַמָּוֶת לָקַח אוֹתָךְ!..."

הַנֶּאֱשָׁם חִישׁ מַהֵר הוּצָא מִן הָאוּלָם.

קְבוּצַת שׁוֹטְרִים חֲסוֹנִים פָּנְתָה לְאֵשֶׁת הַנִּדּוֹן לְמָוֶת וִילָדֶיהָ וְהִרְחִיקָה אוֹתָם מֵאוּלָם בֵּית-הַמִּשְׁפָּט. הַנֶּאֱשָׁם הוּבַל לַ"אֲגַף הָאִיקְסִים", הַיְנוּ אֲגַף הַנִּדּוֹנִים לְמָוֶת.

לְמַרְבֵּה הַפֶּלֶא, מִשֶּׁנִּתַּן גִּזַר הַדִּין יַחַס הַשּׁוֹטְרִים הָפַךְ לִהְיוֹת לְבָבִי וְחִיּוּבִי, מִסְתָּמָא יָדוּעַ כִּי הַנֶּאֱשָׁם הוֹלֵךְ "לְעָלְמָא דְּקִשׁוֹט", הֵינוּ עוֹלַם הָאֱמֶת וְלָכֵן לֹא נִשְׁאָר אֶלָּא לְהִתְיַחֵס אֵלָיו בְּהֶתְאֵם לְעוֹלָמוֹ.

תָּא הַנִּדּוֹנִים הָיָה צָבוּעַ בְּגָוֶן שָׁחֹר הָאָטוּם לַסְּבִיבָה וּלְלֹא חֲלוֹנוֹת. דֶּלֶת מַתֶּכֶת כְּבֵדָה סָגְרָה עַל הַתָּא בִּבְרִיחַ הַנִּמְצָא בַּחֵלֶק הַתִּיכוֹן שֶׁלָּהּ. פִּשְׁפֵּשׁ קָטָן וְעָגֹל הָיָה קָבוּעַ בְּחֶלְקָהּ הָעֶלְיוֹן, מִבַּעֲדוֹ הֵצִיצוּ שְׁבָבֵי אוֹר הַיּוֹם עַל גַּבֵּי הַקִּירוֹת הַצְּבוּעִים בְּצֶבַע הַמָּוֶת.

בְּזָוִית הַתָּא הִצְחִין מִזְרוֹן יָשָׁן וְטָחוּב, שֶׁאָבַד עָלָיו הַכֶּלַח. מֵעֵבֶר לַתָּא נִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת שִׁירָה רָמִים בְּסִלְסוּלִים אֵין-סוֹפִיִּים, הָיָה זֶה שָׁכֵן לַגּוֹרָל הַמַּר.

עֶזְרָא דָּפַק מִסְפַּר פְּעָמִים עַל הַקִּיר, כְּדֵי לְהַסּוֹת אֶת שְׁכֵנוֹ הַנִּדּוֹן לְמָוֶת.

בִּקֵּשׁ לִנְפֹּשׁ מְעַט לְאַחַר מַעֲמַד גְּזַר-הַדִּין. זֶה נִדּוֹן לְמָוֶת וְהָאַחֵר מְזַמֵּר זְמִירוֹת. הַקּוֹל נָדַם לְמִסְפַּר שְׁנִיּוֹת וְאַחֲרֵי כֵן צָעַק הַזַּמָּר בַּאֲגַף הָאִיקְסִים:

"מִין אִינְךָ?" (מִי אַתָּה?)

הַיְהוּדִי הֵשִׁיב לוֹ: "גּוֹרָלִי כְּגוֹרָלְךָ, אָנָא בְּמְחִלָּה הָנַח לִי קִמְעָא!"

הַשָּׁכֵן הַמְשֻׁעֲמָם שָׁאַל: "עַל מָה וְלָמָּה הִנְּךָ אִתִּי בִּסְפִינַת הַמָּוֶת?"

הַיְהוּדִי סִפֵּר בִּקְצָרָה וְכָךְ הִתְנַהֵל דּוּ-שִׂיחַ לִפְנֵי תְּלִיָּה. "מִי אַתָּה?" שָׁאַל הַיְהוּדִי.

וּבֶן-שִׂיחוֹ הֵשִׁיב לוֹ: "אֲנִי מֵסְלְמִי מֵהַכְּפָר אֶל-גָּ'זִירָא."

"וּמַה מַּעֲשֶׂיךָ פֹּה?" חוֹקֵר הַיְהוּדִי.

"אוֹהוֹה...", מֵשִׁיב הַכַּפְרִי בְּהִתְפַּעֲלוּת עַצְמִית, "יוֹם אֶחָד הָלַכְתִּי בִּרְחוֹבוֹת הָעִיר חַלַּב. בְּדַרְכִּי רָאִיתִי סוּס הָדוּר וְלָבָן. חָשְׁקָה נַפְשִׁי לְטַיֵּל.

קָפַצְתִּי עַל הַסּוּס וְדָהַרְתִּי בְּחוּצוֹת הַכְּרַךְ. לֹא חָלְפָה שָׁעָה קַלָּה וּמִיָּד רָדְפָה אַחֲרַי עֲדַת פָּרָשִׁים מִשּׁוֹטְרֵי הָעִיר. הֵם הִקִּיפוּ אוֹתִי וַאֲנִי הִתַּלְתִּי בָּהֶם.

כָּךְ נִמְשַׁךְ הַמִּרְדָּף בֵּין הַחֻתּוּלִים וְהָעַכְבָּר עַד שֶׁהַסּוּס נָפַח נִשְׁמָתוֹ. הַשּׁוֹטְרִים הִתְנַפְּלוּ עָלַי, הִכּוּ אוֹתִי עַד שֶׁעָשׂוּ מִמֶּנִּי "עִיגֶ'ה" (פַּשְׁטִידַת יֶרֶק).

הֵבִין עֶזְרָא מִי הוּא שְׁכֵנוֹ וְאָמַר בְּלִבּוֹ: "אוֹי לִי מִיּוֹצְרִי וְאוֹי לִי מִשְּׁכֵנִי." בְּמֹחוֹ חָלְפוּ תְּמוּנוֹת חַיָּיו כְּסֶרֶט נָע. שָׁלָב אַחַר שָׁלָב, גַּלְגַּל מַחְשָׁבוֹת שׁוֹטֵט בְּשִׁבִילֵי חַיָּיו הַמְּגֻוָּנִים.

צְעָדִים מְדוּדִים נִשְׁמְעוּ בְּמִסְדְּרוֹן הַכֶּלֶא, קוֹלָם הוֹלֵךְ וְקָרֵב. עֶזְרָא עָצַר אֶת חוּט מַחְשְׁבוֹתָיו וְהִטָּה אֹזֶן לַבָּאוֹת. הַפִּשְׁפֵּשׁ נִפְתַּח, מְעַט אוֹר זָרַם לַחֲלַל הַחֶדֶר, עֶזְרָא הִכְנִיס רֹאשׁוֹ לִרְאוֹת מִי הוּא זֶה וְעַל מַה הוּא זֶה. הָיָה זֶה סוֹהֵר קְצַר-רַגְלַיִם וּמְהִיר תְּנוּעָה. הִשְׁחִיל שְׁתֵּי פִּתּוֹת מַצָּהִיבוֹת וּמְעַט גַּרְגִּירֵי חוּמוּס.

הַסּוֹהֵר הִפְנָה אֶת גַּבּוֹ וְעֶזְרָא קָרָא לוֹ בְּקוֹל: "אַךְ יָא-אוּסְטָאז (אָדוֹן), הָאוֹר יָאִיר עַל פָּנֶיךָ."

"שׁוּקָרָן, שׁוּקָרָן..." (תּוֹדָה, תּוֹדָה!) הַסּוֹהֵר הֵפְתִּיעַ מִקַּבָּלַת הַפָּנִים שֶׁל הַנְּדוֹן, הֵסֵב רֹאשׁוֹ לְקוֹל הַקּוֹרֵא וְשָׁאַל: "מַה בְּפִיךָ, יָא יָאהוּדִי?"

עֶזְרָא הֵשִׁיב בְּחָכְמָה: "רְאֵה יָא-סִידִי (אָדוֹן נִכְבָּד), יְמֵי חַיַּי סְפוּרִים כַּיָּדוּעַ לְךָ וְלֹא נִשְׁאַר לִי דָּבָר בְּעוֹלָמִי. לָכֵן מְבַקֵּשׁ אֲנִי מִמְּךָ בַּקָּשָׁה צְנוּעָה. הַעֲבֵר פֶּתֶק קָט זֶה לְרַב הָאֲסִירִים גַּ'בְּרָא, הָאַחֲרוֹן יְשַׁלֵּם לְךָ כִּגְמוּלְךָ וְהָאֵל מִלְּמַעְלָה יַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ שֶׂפַע רַב."

חָכַךְ הַסּוֹהֵר בְּדַעְתּוֹ. מֵפְתָּע הָיָה מֵהַפְּנִיָּה הַלֹּא שִׁגְרָתִית. לְמַרְבֵּה הַפֶּלֶא הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ לְאוֹת הַסְכָּמָה. עֶזְרָא נָטַל אֶת הַקּוּלְמוֹס, כָּתַב בִּכְתַב-יָד זָעִיר פֶּתֶק קָטָן וּמְסָרוֹ לַסּוֹהֵר.

תָּא הַנְּדוֹנִים - לְחַיִּים וּלְמָוֶת

אוּלָם הַתְּלִיּוֹת רָחַשׁ פְּעִילוּת מֻגְבֶּרֶת. עוֹבְדֵי בֵּית-הַסֹּהַר נִקּוּ אֶת הַמָּקוֹם וְהִבְרִיקוּ אוֹתוֹ.

מַלְאַךְ הַמָּוֶת עוֹמֵד לְהַגִּיעַ, עַל-כֵּן יֵשׁ לְקַדְּמוֹ בְּהֶתְאֵם לְמַעֲמָדוֹ... מִתְקַן הַתְּלִיָּה הַזּוּגִי מֹרַק וְנִצְבַּע מֵחָדָשׁ. לְמַדְּךְ אֱמָה שֶׁאֱמָנוּתָהּ בְּסַיִף וְהֶרֶג, מַקְדִּישָׁה תְּשׂוּמַת לֵב לְטִפּוּחַ אֱמָנוּת זוֹ. הַמִּתְקָן נֵסָּה "עַל יָבֵשׁ", שֶׁמָּא יִהְיֶה פִּסְפּוּס וְהַנְּדוֹן יֵצֵא לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

הִלְכֵי רוּחַ

קְהַל הַיְהוּדִים הָיָה בְּמָרָה שְׁחוֹרָה. פְּסַק הַדִּין גָּרַם לַאֲוִירָה כְּבֵדָה בִּשְׁכוּנַת הַיְהוּדִים תַּעֲנִית צִבּוּר הֻכְרְזָה בָּעִיר. אַגֻּדּוֹת אֲגֻדּוֹת שֶׁל יְהוּדִים כּוֹאֲבִים הִתְאַסְּפוּ בְּבָתֵּי הַכְּנֵסִיּוֹת כְּדֵי לוֹמַר מִזְמוֹרִים וּלְזַמֵּר אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה. נִרְאֶה כִּי הָעִיר פָּסְקָה מִלְּנַשֵּׁם בְּעִקְבוֹת הַתַּעֲנִית, חַיֵּי הַמִּסְחָר שֻׁתְּקוּ וְהַפְּעִילוּת הָלְכָה וְשָׁכְכָה. מְתֵי מְעַט הִסְתּוֹבְבוּ כְּרוּחוֹת מְסַפְּרוֹת.

עַרְבִי נְמוּךְ קוֹמָה סָחַב אֶת חֲמוֹרוֹ בְּמוֹרַד הָרְחוֹב הָרָאשִׁי. הַבְּהֵמָה הִבִּיטָה לְעֵבֶר הָאֲדָמָה עֵינֶיהָ נְזוּלוֹת לְמֶחֱצָה וּזְבוּבִים טוֹרְדָנִיִּים מְרַקְּדִים סְבִיב אָזְנֶיהָ הַמִּשְׁתַּפְּלוֹת לַצְּדָדִים בְּיֵאוּשׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת.

הָאָסִיר הַיְהוּדִי הִתְרַוַּח עַל הַמִּזְרוֹן, פָּשַׁט יָדָיו וְרַגְלָיו וְהִבִּיט לַחֲלַל הָאֲוִיר. עַכָּבִישׁ אַפְרוּרִי רָקַם חוּטֵי שְׁבָכָה מְפֻתָּלִים וּמְעֻקָּלִים בְּתִקְוָה לְהַפִּיל קָרְבָּנוֹת חַפִּים מִפֶּשַׁע לִזְרוֹעוֹתָיו הַקַּטְלָנִיּוֹת.

הִרְהֵר הַנִּדּוֹן לְמָוֶת: "וַדַּאי זֶהוּ נְצִיגוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת הָרוֹקֵם וְזוֹמֵם כְּנֶגְדִּי. יֵצֶר הָרַע בָּא בְּתַחְפּוּשׁוֹת שׁוֹנוֹת וּמוּזָרוֹת כְּדֵי לִלְעֹג לָרָשׁ הַנִּמְצָא בְּתַחְתִּיּוֹת הַכֶּלֶא. אַךְ... לֹא אֶתֵּן לוֹ אֶת הַתַּעֲנוּג הַזֶּה. לֹא אֶתֵּן אֶת נִשְׁמָתִי בַּעֲבוּר נְזִיד יֵאוּשִׁים נָזִיל וּמְפֻקְפָּק. לֹא תִּקַּח אֶת נִשְׁמָתִי! אָנוּ עוֹד נִתְרָאֶה מֵאֲחוֹרֵי כָּתְלֵי הַכֶּלֶא!

לְכָל דָּבָר יֵשׁ זְמַן וּמָקוֹם... זֶה מְקוֹמְךָ וְזֶה זְמַנְךָ, אַךְ מְקוֹמִי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים".

הִתְעַשֵּׁת עֶזְרָא מֵהֲרְהוּרֵי לִבּוֹ וְסָבַר: "מַה לִּי וּלְזָקֵן כְּסִיל זֶה?

מַה לִּי שִׂיחַ וְשִׂיג עִמּוֹ? אָשִׂיחַ אֶת מַר לִבִּי לְקוֹנִי:

"אֵלֶיךָ ה' נָשָׂאתִי עֵינַי, שִׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ.
גָּבְרוּ יְגוֹנוֹתַי וַיִּרְבּוּ אַנְחוֹתַי, חַלֵּץ מִדְּאָגָה נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ.
חֶרְפּוּנִי צוֹרְרַי אוֹיְבַי וְשׂוֹרְרַי.
טָמְנוּ לִי זֵדִים פַּחִים וּמְצוֹדִים וְשֶׁקֶר בִּי מְעִידִים.
שַׁחְרֵרֵנִי צוּר אֱלֹהַּ מִבּוֹר גָּלוּת דּוֹאֵב."

עִם אַשְׁמֹרֶת שְׁנִיָּה אוֹר עֲשָׂשִׁית מְפַיַּחַת רִסֵּס אֶת הָעֲלָטָה הַחוֹנֶקֶת אֶת כָּתְלֵי הַכֶּלֶא. הַסּוֹהֵר נָשָׂא אֶת הָעֲשָׂשִׁית הַמִּתְנוֹדֶדֶת בְּיָדוֹ. תָּר בְּעֵינָיו אַחַר פִּנָּה עֲלוּמָה. הַשָּׂלִיחַ נִסָּה לְהַצְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ.

תְּנוּעוֹת רַגְלָיו הָיוּ קַלִּילוֹת וּשְׁקֵטוֹת. רֹאשׁוֹ נָטָה קָדִימָה וְגוּפוֹ שָׁחוּחַ קִמְעָה. אַט אַט וּבְזְהִירוּת פִּלֵּס דַּרְכּוֹ בֵּין חֻפְצֵי הָאֲסִירִים וּנְחִירוֹתֵיהֶם.

הִבִּיט יָמִין וּשְׂמֹאל - כִּוֵּץ אֶת אַשְׁמוּרוֹת עֵינָיו, הִטָּה אֶת הָעֲשָׂשִׁית קָדִימָה וְהִבִּיט סְבִיבוֹתָיו. הִנֵּה הִתְגַּלְתָּה הַדְּמוּת הַמְּבֻקֶּשֶׁת... הָיָה זֶה רַב אֲסִירִים "הַדָּגוּל"...

הִשְׁתָּרַע מִלֹּא קוֹמָתוֹ עַל הַמִּטָּה כְּשֶׁזְּרוֹעוֹתָיו פְּשׂוּקוֹת לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל. שְׁרִירֵי הַקִּבֹּרֶת הַנְּפוּחִים הָיוּ מְשֻׁרְטָטִים בְּכְתוֹבוֹת קַעֲקַע הַמְתַעֲדוֹת אֶת מַעֲלָלָיו לְאוֹרֶךְ הַהִיסְטוֹרְיָה הַפְּלִילִית שֶׁלּוֹ. נְחִירוֹתָיו וְחִרְחוּרָיו הִרְקִיעוּ שְׂחָקִים. הַסּוֹהֵר חָשַׁשׁ מִמַּרְאֵה הַדְּמוּת הַשׁוֹכֶבֶת לְפָנָיו וְכֵן פָּחַד שֶׁמָּא יִתָּפֵס עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת .

תַּאֲוַת הַמָּמוֹן הִשִּׁילָה אֶת פְּחָדָיו. נָגַע קַלּוֹת בְּרֶגֶל הָאָסִיר. הָאַחֲרוֹן הִתְהַפֵּךְ עַל צִירוֹ, פָּתַח עַיִן וְנָהַם: "מִין הָדָא ? (מִי זֶה?)

"שְׁ..שְׁ...שׁ..."., הִסָּה הַסּוֹהֵר אֶת גַּ'בְּרָא, "אֲנִי מַחְמוּד אֶל מִסְרְיָאתִי". הֶחָבוּשׁ שִׁפְשֵׁף אֶת עֵינָיו מִלְּפְלוּפֵי הַלַּיְלָה, הִתְרוֹמֵם מֵעַל מִשְׁכָּבוֹ וְגִשֵּׁשׁ בֵּין הָאֲפֵלָה לְבֵין הָאוֹר הַדָּלוּחַ שֶׁל הָעֲשָׁשִׁית.

"יָא גַּ'בְּרָא שְׁמַע נָא, עֶזְרָא הַנִּדּוֹן לְמָוֶת שָׁלַח אֵלֶיךָ מֶסֶר"... מַחְמוּד שָׁלַח יָדוֹ לְדַשׁ חֻלְצָתוֹ, הוֹצִיא נְיָר קָמוּט וּמְסָרוֹ לְגַ'בְּרָא. הַלָּה נָטַל אֶת פִּסַּת הַנְּיָר, קֵרְבָה לְעֵינָיו הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ כְּמֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר.

יָרַד מֵעַל הַמִּטָּה הִתְכּוֹפֵף לְפִנָּה עֲלוּמָה. שָׁלַף מִרְצֶפֶת מְרֻבַּעַת וְהוֹצִיא דְּבַר מָה מִתּוֹךְ הַכַּסֶּפֶת הָאֲסוּרָה.

רַב הָאֲסִירִים נִגַּשׁ לְאֹזֶן הַיִּשְׁמְעֵאלִי וְלָחַשׁ: "יָא מַחְמוּד, הִנֵּה אֲנִי מוֹסֵר לְךָ מַטְבְּעוֹת אֵלֶּה. אַחַת עֲבוּר שְׂכַר שְׁלִיחוּתְךָ וְאֶת הַנּוֹתָרוֹת תַּעֲבִיר לַתַּלְיָן הָרָאשִׁי. תִּמְסֹר לוֹ בִּשְׁמִי גַ'בְּרָא גָ'מִיל, שֶׁסְּכוּם זֶה הוּא מִקְדָּמָה עֲבוּר שִׁחְרוּר עֶזְרָא הַנָּגִיד.

בְּאִם תִּהְיֶה תַּקָּלָה, דָּמְךָ וְדָמוֹ יִהְיוּ עַל יָדִי"... נִבְעַת הַסּוֹהֵר מַחְמוּד מִדְּבָרָיו, נָטַל אֶת הַדָּמִים וּמִהֵר לָצֵאת מִן הַתָּא. כְּשֶׁדָּמִים מְעֹרָבִים, הַיּוֹצְרוֹת מִתְהַפְּכוֹת. סוֹהֵר הוֹפֵךְ לִהְיוֹת אָסִיר וְתַלְיָן עוֹמֵד לִהְיוֹת תָּלוּי...

הַוּדוּי

שִׁלְטוֹנוֹת הַכֶּלֶא הִסְכִּימוּ שֶׁרַב הָעִיר יְבַקֵּר אֶת הָאָסִיר. עֶזְרָא, נְפוּל פָּנִים וּדְווּי רוּחַ הֵרִים אֶת רֹאשׁוֹ. בּוֹאוֹ הַצָּפוּי שֶׁל אִישׁ הַדָּת הִצִּית זִיק חַיִּים בְּעֵינָיו. פְּסִיעוֹת מְדוּדוֹת הִדְהֲדוּ בְּמִסְדְּרוֹנוֹת הַכֶּלֶא.

הֶחָכָם בָּא לִקְרֹא בִּפְנֵי עֶזְרָא אֶת הַוִּדּוּי. תְּמוּנוֹת מֻצְלָבוֹת שֶׁל מִפְגְּשֵׁי פִּסְגָּה מוּזָרִים בִּזְמַנִּים שׁוֹנִים רִפְרְפוּ מוּל הַנִּדּוֹן לְמָוֶת. הָרַב הוֹשִׁיט יָדוֹ לְעֶזְרָא וְהַלָּה קָם בִּמְרוּצָה לְפֶתַח הַתִּקְוָה, שֶׁקָּמָה מִבּוֹר הַכֶּלֶא.

אִישׁ הַדָּת לָחַץ אֶת יָדוֹ בְּחֹם וּבְיָדוֹ הַשְּׁנִיָּה לִטֵּף אֶת גַּב יַד הָאָסִיר.

עֵינָיו הַחֲכָמוֹת וְהַיְשִׁירוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ, גָּרְמוּ לְחֹזֶק בְּלֵב הַכָּלוּא. עָמְדוּ זֶה מוּל זֶה לְלֹא אֹמֶר וּדְבָרִים. עֶזְרָא שָׁאַב רוּחַ מִמַּבָּטָיו הָעֲמֻקִּים שֶׁל הָרַב.

לְאַחַר מִסְפַּר רִגְעֵי שְׁתִיקָה נִצְחִיִּים, פָּנָה אֵלָיו הֶחָכָם וְאָמַר: "יָא-אִיבְנִי אַל פַּחַד! עֲמֹד בְּגָאוֹן וּבְעֹז מוּל הָעוֹמֵד בְּפָנֶיךָ. בְּטָחוֹן מָלֵא בַּה' יָבִיא לְךָ יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת!"

הִמְשִׁיךְ הָרַב לְסַפֵּר עַל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיוֹן מֵעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת. הֵבִיאוּהוּ הָרוֹמָאִים כָּרוּךְ בְּסֵפֶר תּוֹרָה וְהִנִּיחוּ עָלָיו זְמוֹרוֹת, כְּדֵי לְהַגְדִּיל אֶת סִבְלוֹ שָׂמוּ עָלָיו צֶמֶר סָפוּג בְּמַיִם וְהִצִּיתוּהוּ בָּאֵשׁ.

שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ תַּלְמִידָיו: "רַבִּי מָה אַתָּה רוֹאֶה?"

אָמַר לָהֶם: "גְּוִילִין נִשְׂרָפִים וְאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת". אַף אַתָּה בְּנִי עֶזְרָא, תִּפְרַח עִם הָאוֹתִיּוֹת הַפּוֹרְחוֹת."

עֶזְרָא הֵחֵל מִתְוַדֶּה לִפְנֵי קוֹנוֹ וּדְמָעוֹת זוֹחֲלוֹת עַל שִׁבְילֵי פָּנָיו הַמְיֻסָּרִים. שְׁבִילִים אֵלֶּה מוֹבִילִים לִפְעִילוּת בְּרוּכָה לִבְנֵי עַמּוֹ וְעִירוֹ, אַךְ יַד מַנְחָה מִלְמַעְלָה הִנְחִיתָה גְּזֵרָה וְלֶעָתִיד פִּתְרוֹנִים. תָּמַהּ שִׁבְעָתַיִם עַל דִּבְרֵי הָרַב: "לְאָן אֶפְרַח וּלְאָן אֶבְרַח?"

פְּגִישׁוֹת תַּחְתּוֹנוֹת

פְּגִישַׁת הַצַּמֶּרֶת בֵּין סַנְדַּק הָאַסִירִים לְבֵין רַב הַתַּלְיָנִים, נִקְבְּעָה לִשְׁעַת לַיְלָה מְאֻחֶרֶת כָּרָאוּי לִמְפֻגָּשִׁים סְמוּיִים. הַתַּלְיָן הִגִּיעַ חֶרֶשׁ בַּזְּמַן שֶׁנִּקְבַּע. עֵינָיו הַפְּעוּרוֹת לַאֲוִיר הָעוֹלָם, שׁוֹטְטוּ בְּסִיבּוּבִים אֶלִיפְּסִיִּים סְבִיב שְׁמוּרוֹת עֵינָיו. שְׂפָתָיו הַדַּקּוֹת, הִשְׁתַּרְבְּבוּ כְּלַפֵּי מַטָּה. עָטוּי הָיָה בְּגָלְבְּיָה שְׁחוֹרָה, כְּפִי שֶׁמַּתְאִים לְחַיָּלֵי-הַשָּׂטָן. מְעַנְיֶנֶת הָעֲבֹדָה, שֶׁאֲנָשִׁים מִן הַשּׁוּרָה פָּחֲדוּ מִמֶּנּוּ. הַחֶשֶׁשׁ לִמְעָרְבוּתוֹ בְּעִסְקֵי מָוֶת, הִטִּיל פַּחַד כָּבוּשׁ עַל סְבִיבוֹתָיו.

מוּלוֹ הוֹפִיעַ רַב-הָאֲסִירִים גַ'בְּרָא. דָּבָר אֵינוֹ מְעַנְיֵן אוֹתוֹ. לֹא מָוֶת וְלֹא תַּלְיָנִים. בְּדָמוֹ וְלִבּוֹ כְּרוּתָה בְּרִית "כָּל יִשְׂרָאֵל חֲבֵרִים". אֵין כֹּחוֹת הָרֶשַׁע יְכוֹלִים לְהַדְבִּירוֹ.

בְּפִתְיחַת הַפְּגִישָׁה לְלֹא כָּל גִּנּוּנִים וּבְצוּרָה מְפֹרֶשֶׁת, פָּנָה גַ'בְּרָא לְבֶן-שִׂיחוֹ: "שָׁמַעְתִּי שֶׁהִנְּךָ מְעַנְיָן בְּסִכּוּם הָגוּן. אֵין וְכוּחַ לְגַבֵּי הַכֶּסֶף, אַךְ דַּע לְךָ, אֲנִי חוֹזֵר וְאוֹמֵר "דָּמְךָ בְּרֹאשְׁךָ!" אָנוּ נִתְחַלֵּף בַּתַּפְקִידִים. מִתַּלְיָן תִּהְיֶה לְתָלוּי, אֲנִי אֶמְלֹק אֶת רֹאשְׁךָ כְּמוֹ שֶׁמַּתִּיזִים רֹאשׁ תַּרְנְגֹלֶת!!!"

הַתַּלְיָן נִרְתַּע לְאָחוֹר. הַסִּגְנוֹן הַתַּקִּיף וְהַחַד מַשְׁמָעִי, לֹא הוֹתִיר הַרְבֵּה מִרְוָחִים שֶׁל מַשָּׂא וּמַתָּן.

הַמְּשִׁיךְ הָאָסִיר: "אָנוּ רוֹצִים אֶת עֶזְרָא חַי וְקַיָּם, אֵין שׁוּם תֵּרוּצִים! שָׁמַעְתָּ?"

הַתַּלְיָן הֵנִיד רֹאשׁוֹ לְאוֹת הַסְכָּמָה.

"לֹא...לֹא..." הַמְּשִׁיךְ הָאָסִיר. "אֵישׁ עָאם תִּהְיֶה בְּרָאסָךְ? (מָה אַתָּה מֵנִיד בְּרֹאשְׁךָ?) עֲנֵה בְּפִיךָ!"

"כְּ.. כֵּן כְּ.. כֵּן" עָנָה בְּקוֹל שׁוֹחֵר טוֹב. תִּזְכֹּרֶת הַחֶבֶל הֶעָלוּל אוֹ עָשׂוּי לְהַכְרִךְ סְבִיב צַוָּארוֹ, הַפְּכָה אֶת הַשָּׂטָן לְאוֹהֵב אָדָם אוֹ דָּמִים תָּלוּי בַּפַּרְשָׁן.

הַיְהוּדִי פָּנָה לְתָאוֹ וְהַתַּלְיָן נִכְנַס לְתוֹךְ הַלַּיְלָה עַב-הַחֹשֶׁךְ.

חֲגוֹרַת הַזְּמַן הָלְכָה וְהִתְהַדְּקָה סְבִיב צַוָּארָם שֶׁל הַנִּדּוֹנִים לְתִלְיָה. הַהֲכָנוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת נַעֲשׂוּ. הַשַּׁקִּים הָעוֹטְפִים אֶת הַנִּדּוֹנִים לְמָוֶת הוּכְנוּ מִבְּעוֹד יוֹם. הַתַּלְיָן נִרְאָה מְמַלֵּא אֶת אַחַד הַשַּׁקִּים בִּבְגָדִים יְשָׁנִים. אַךְ מַה לָּנוּ וּלְעִסְקֵי תַּלְיָנוּת, כָּל אֶחָד וְעִסּוּקוֹ, לַתַּלְיָנִים פִּתְרוֹנִים...

בְּטֶרֶם שַׁחֲרוּרֵי הַבֹּקֶר הִבְהִיקוּ, נִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת הָעוֹרְבִים הַמְגַרְגְּרִים בִּגְרוֹנָם זֶה לָזֶה בְּאוֹתוֹת מֻסְכָּמִים. עֶזְרָא יָשַׁב בְּתָאוֹ, מַמְתִּין לְבִצּוּעַ גְּזַר דִּינוֹ. סָבַר לְעַצְמוֹ: "מִי שֶׁבָּא לָעוֹלָם הַזֶּה, שְׂבַע מְרוֹרִים וּמִי שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, נִמְלַט מִן הַצָּרוֹת..."

הַאִם הִתְכַּוֵּן לְעוֹלַם הַבָּא אוֹ לְעוֹלַם הָעֲשִׂיָה, אוֹ לָעוֹלָם הַבָּא?!

קוֹלוֹת רְקִיעוֹת הַמַּגָּפַיִם הַמְסַמָּרִים, נִשְׁמְעוּ מֵהַדְהֵדִים בְּמִסְדְּרוֹן הַכֶּלֶא. הַתַּלְיָן הִתְקָרֵב לַגְּדוֹן לְמָוֶת. נָשָׂא שְׁנֵי שַׂקִּים שְׁחוֹרִים הַמֵּתְאָמִים לְהַלְבָּשָׁה עַל גּוּפוֹת הַנִּדּוֹנִים. חִיל וּפַחַד אָחַז אֶת עֶזְרָא הַנָּגִיד. הַגּוּי שְׁכֵנוֹ לַגּוֹרָל שָׂר בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת:

"הָעוֹלָם הַזֶּה יָם זוֹעֵף
וְהַזְּמַן גֶּשֶׁר רָעוּעַ וְרוֹטֵט
הַמָּוֶת עָלַי אֵינוֹ גּוֹבֵר!"

הָיְתָה זוֹ שִׁירַת הַבַּרְבּוּר שֶׁל הַמּוֹסְלְמִי. הַתַּלְיָן נִגַּשׁ תְּחִלָּה לְתָאוֹ שֶׁל הַגּוֹי, פָּתַח אֶת דֶּלֶת הַתָּא בְּנִמְרָצוּת, הִלְבִּישׁ אֶת הַשַּׂק עַל רֹאשׁוֹ וְגוּפוֹ וּכְפָתוֹ לְבַל יִשְׁתַּחְרֵר. הַדָּבָר נַעֲשָׂה בִּשְׁנִיּוֹת . צַעֲדֵי הַמָּוֶת הָיוּ בְּטוּחִים וְעַנְיָנִיִּים. רַחֲשׁוּשִׁים נִשְׁמְעוּ מִתָּא הַתְּלִיָּה.

"טְרָאק", נִשְׁמְעָה חֲבָטָה. מוֹתוֹ שֶׁל הַגּוֹי יָפֶה לוֹ מֵחַיָּיו.

הַתַּלְיָן סִיֵּם אֶת מְנַת הַמָּוֶת הַיּוֹמִית וּפָנָה בְּמֶרֶץ לִפְרֶמְיָה נוֹסֶפֶת. שָׁעַט לְתָאוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי בְּצַעֲדִים מְהִירִים, לַמְרוֹת מוֹתָרוֹת גּוּפוֹ. בְּטֶרֶם הִגִּיעַ הֵחֵל לְחָרֵף וּלְגַדֵּף. - שֵׁם תַּלְיָנִים יִרְקַב.

בְּזְרִיזוּת מַדְהִימָה פָּתַח אֶת דֶּלֶת הַתָּא, תָּפַס אֶת הַיְהוּדִי בְּצִיצִיּוֹת רֹאשׁוֹ וּמְשָׁכוֹ בְּחָזְקָה לְתָא הַנִּדּוֹנִים. בְּאַרַח מוּזָר, לֹא הִלְבִּישׁ אֶת שַׂק הַשְּׁאוֹל עַל גּוּפוֹ.

הַצֶּמֶד הַמּוּזָר הִגִּיעַ לְתָא הַנִּדּוֹנִים. פִּי הַתַּלְיָן הֵפִיק נֹפֶת צוּפִים: "יָא-עֶזְרָא!" פָּנָה אֵלָיו בִּלְשׁוֹן תַּחֲנוּנִים, "קַח לְךָ בְּגָדִים חֲדָשִׁים שֶׁקִּבַּלְתָּ מֵחֲבֵרְךָ גַ'בְּרָא." עֶזְרָא חִישׁ מַהֵר הֵסִיר אֶת בְּגָדָיו הָאֲפֹרִים וְעָטַף גּוּפוֹ בִּבְגְדֵי הַדְּרוֹר הַחֲדָשִׁים.

כַּבְלֵי עֲגִינוּת

הוֹדָעָה רִשְׁמִית מֵאֵת הַמַּלְכוּת הִכְרִיזָה: "הַנִּדּוֹן לְמָוֶת עֶזְרָא פִּיג'וֹטוֹ ז"ל, יָצָא לַהוֹרֵג לִפְנוֹת בֹּקֶר!"

הַהוֹדָעָה הִכְתָה אֲנוּשׁוֹת אֶת הַקְהִלָה הַיְהוּדִית. הָאַלְמָנָה לְבוּשַׁת הַשְׁחוֹרִים דְוִיָה וּשְׁפוּפָה, הִגִיעָה לְמִשְׁרְדֵי הַמַלְכוּת, כְדֵי לְבַקֵשׁ אֶת גוּפַת בַעֲלָהּ וּלְהָבִיאָהּ לִקְבוּרָה. הַתַלְיָן זְעוּם הַפָּנִים, גֵרְשָׁהּ בְגַסוּת: "רוּחִי מִנְהוֹן!!! (לְכִי מִכָּאן!), לֹא דַי מַה שֶׁעוֹלֵל בַעֲלֵךְ לַמַלְכוּת?!"

יָצְאָה הָאַלְמָנָה בְבֹשֶׁת פָּנִים וּבְצַעַר רַב. הִרְהֲרָה לְעַצְמָהּ: "זוֹהִי דַרְכָּם שֶׁל רְשָׁעִים, מִשְׁתַבְּחִים בָּרָעָה וּמְפַרְסְמִים עַצְמָן בָּהּ. כָּל זְמַן שֶׁהֵם בְּצָרָה מַכְנִיעִין עַצְמָן, מִשֶׁהַצָּרָה עוֹבֶרֶת חוֹזְרִים לְקִלְקוּלָם..."

עֲלֵי הַשַׁלֶכֶת הֵחֵלּוּ לִנְשֹׁר וַעֲצֵי הַדֹּלֶב נִשְׁאֲרוּ עֵירֻמִים וַאֲפֹרִים כְּבְיוֹם הִוָלְדָם. קֹר קָשֶׁה יָרַד עַל הָעִיר וְהַזְמַן חָלַף בְּשִׁקִיעוֹת וְעַרְפִלִים. עִם הַזְמַן אָבַד זִכְרוֹ וְנִשְׁתַכַּח שְׁמוֹ שֶׁל עֶזְרָא הַנָגִיד.

הָאַלְמָנָה עָגִ'ינָה קָמָה מֵעִצְבוֹנָהּ כְדֵי לְהָקִים עַצְמָהּ מֵהֶחֳרָבוֹת אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת גּוֹרָלָהּ.

עַז הָיָה רְצוֹנָהּ לְהִבָּנוֹת מֵחָדָשׁ. פָּנְתָה לְבֵית-הַדִּין שֶׁל הָעִיר בְּבַקָּשָׁה לְהַתִּיר לָהּ לְהִנָּשֵׂא.

הִתְכַּנְּסוּ הַדַּיָּנִים, כְּדֵי לְהַחְלִיט עַל גּוֹרָל הָאִשָּׁה הָאֻמְלָלָה שֶׁאֻפְלוּ קְבוּרָה רְאוּיָה לֹא נִזְדַּמְּנָה לְבַעֲלָהּ. הָעֲגוּנָה הֻזְהֲרָה כַּדִּין לוֹמַר רַק אֶת הָאֱמֶת, הָאֱמֶת הַמָּרָה.

אַב בֵּית-הַדִּין שְׁאָלָהּ: "גְּבֶרֶת עָגִ'ינָה פִּיג'וֹטוֹ, הַאִם יֵשׁ לָךְ הוֹכָחוֹת שֶׁבַּעֲלֵךְ מֵת?"

הַשִּׁיבָה הָאַלְמָנָה בְּתֹם לֵב: "כְּבוֹד הַחֲכָמִים! וַדַּאי שֶׁהוּא נִפְטַר. וְכִי בַּעֲלִי הַתָּלוּי קָם לִתְחִיָּה?!" עָנְתָה בַּצַּעַר וְהִתְפַּלְאָה עַל עֶצֶם הַשְּׁאֵלָה.

הֶחָכָם רָאָה בְּצַעַר הָאִשָּׁה וְדָרַשׁ בַּעֲדִינוּת: "הַאִם הוֹכָחוֹת יֵשׁ לָךְ, מָדָאם פִּיג'וֹטוֹ?"

דְּמָעוֹת נִקְווּ בְּעֵינֶיהָ וְהַשִּׁיבָה בְּצַעַר: "אָמְנָם כֵּן! הַמֻּמְשָׁלָה הוֹצִיאָה כְּתָב חָתוּם כַּדָּת וְכַדִּין וּבוֹ רָשׁוּם שֶׁאָכֵן בַּעֲלִי הָלַךְ לְעוֹלָמוֹ וְנוֹסָף לָזֶה, כְּשֶׁבָּאתִי לָקַחַת אֶת גּוּפָתוֹ, הַתַּלְיָן יִמַּח שְׁמוֹ הֵשִׁיב בְּגַסּוּת וִיהִירוּת, שֶׁבַּעֲלִי נִמְצָא בְּעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב..."

הִתְיַעֲצוּ הַחֲכָמִים בֵּינֵיהֶם שָׁעָה אֲרֻכָּה. וְכוּחִים קָשִׁים הִתְגַּלְעוּ לְגַבֵּי הַשְׁאֵלָה הַאִם לְהַתִּיר עֲגִינוּתָהּ, אוֹ שֶׁמָּא לְהַשְׁאִירָהּ בְּאוֹתוֹ מַצָּב וְאָז יַלְבִּין רֹאשָׁהּ כְּסַבְיוֹן.

הַדִּיּוּן נִדְחָה לִשְׁלַב הַהוֹכָחוֹת וְהָעֵד הָרָאשִׁי שֶׁהֻזְמַן הָיָה הַפָּקִיד הַמְמֻנֶּה עַל הַתְּלִיּוֹת. אֵיזֶה תַּפְקִיד מָצָא פְּקִיד-הָאַל מָוֶת הַזֶּה...

בֵּית-הַדִּין הִתְכַּנֵּס שׁוּב לְדִיּוּן בְּעִנְיַן הַגְּבֶרֶת הָאַלְמָנָה. הַפָּקִיד הַמְמֻנֶּה מִטַּעַם הַמַּלְכוּת הוֹפִיעַ וְנֶחְקַר. אוֹסְטָאז גַ'לָלְבִּי הוֹפִיעַ בְּתִלְבָּשְׁתּוֹ הָרִשְׁמִית. גַ'לַבְיָה שְׁחֹרָה כִּסְּתָה אֶת מוֹתָרוֹת גּוּפוֹ הֶעָב וְעַל רֹאשׁוֹ עָטָה טוּרְבָּן הַמְּשַׁוֶּה לִבְעָלָיו מַרְאֶה שֶׁל קַרְנַף עִם קֶרֶן. אָדָם זֶה נִרְאָה כְּ"חַי-זָר" לַדַּיָּנִים הַיּוֹשְׁבִים עַל מִדִּין. חַי-זָר אֲבָל עֵדוּת צָרִיךְ לְקַבֵּל אֲפִלּוּ "מִכּוֹכָב מוּזָר".

אַב בֵּית-הַדִּין הִסְבִּיר לָעֵד אֶת פְּרָטֵי הַמִּקְרֶה וּבִקֵּשׁ אֶת עֵדוּתוֹ. הַלָּה הֵשִׁיב בְּרָצוֹן וְעִנְיַן:

"אָכֵן זוֹכֵר אֲנִי אֶת הַמִּקְרֶה וְהַתַּלְיָן סִפֵּר לִי בְּגַאֲוָה מְרֻבָּה שֶׁהוּא תָּלָה אֶת עֶזְרָא פִּיג'וֹטוֹ".....

שָׁמְעוּ הַדַּיָּנִים וְהוֹדוּ לַפָּקִיד עַל דְּבָרָיו. לְאַחַר הִתְיַעֲצוּת נוֹסֶפֶת הֶחְלַט לְהִסְתַּמֵּךְ עַל עֵדוּת הַגּוֹי. אַב בֵּית הַדִּין לֹא רָצָה לְצַעֵר אֶת הָאַלְמָנָה יָתֵר עַל הַמִּדָּה לָכֵן הִקְרִיא עַל אֲתָר אֶת הַהַחְלָטָה:

"נוֹעַדְנוּ יַחְדָּו עֲמִיתַי הַגְּאוֹנִים, שִׁלְשָׁה כְּאֶחָד פָּסַקְנוּ לְהַתִּיר אֶת הַמְבַקֶּשֶׁת הַגְּבֶרֶת עָגִ'ינֶה פִּיגִ'וֹטוֹ לְהִנָּשֵׂא לְכָל גֶּבֶר דִּי תִּצְבִּי. הַגּוֹי שֶׁהֵעִיד לְפָנֵינוּ הָיָה כְּמִסְיַח לִפְי תֻּמּוֹ וְכֵן אִלּוּ הַבַּעַל הָיָה חַי הָיָה מוֹדִיעַ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ שֶׁהִיא לְמַכִּירָיו אוֹ לִבְנֵי בֵּיתוֹ. פְּסַק דִּין זֶה נִתַּן י"ב תִּשְׁרֵי לפ"ק...

אָשְׁרָהּ שֶׁל גְּבֶרֶת פִּיגִ'וֹטוֹ הָיָה לְאֵין קֵץ.... בֵּית הַדִּין הִתִּיר לָהּ לְהִנָּשֵׂא כַּדָּת וְכַדִּין... יָצְאָה הִיא מִכַּבְלֵי עֲגִינוּתָהּ הַמְיַסְּרִים אוּלָם נְתִיב הַמִּשְׁפָּט לֹא תַּם.

הַהַחְלָטָה הָיְתָה טְעוּנָה אִשּׁוּר שֶׁל הֶחָכָם הָרָאשִׁי רַבִּי רְפָאֵל שְׁלֹמֹה לַנְיָאדוֹ זצוק"ל.

מִהֲרָה הָאַלְמָנָה עִם פְּסַק-הַדִּין בְּאַמְתַּחְתָּהּ לְבֵיתוֹ שֶׁל הָרַב כְּשֶׁאשֶׁר וְתִקְוָה גְּדוֹלָה מְקַרְקֶרִים בְּלִבָּהּ.

"אֵין סָפֵק שֶׁהָרַב יַסְכִּים עִם בֵּית-הַדִּין." חִיְּכָה לְעַצְמָהּ בְּסִפּוּק רַב. בְּקִלִּילוּת עָלְתָה בַּמַּעֲלוֹת הַמּוֹבִילוֹת לְבֵית הֶחָכָם. דָּפְקָה עַל דֶּלֶת מְגוּרָיו וְהִמְתִּינָה.

אֵשֶׁת הָרָב פָּתְחָה אֶת הַדֶּלֶת וּבְמֵאוֹר פָּנִים קִבְּלָה אֶת הָעֲגוּנָה.

"תְּפָדֵאלִי בְּבַקָּשָׁה בְּרוּכָה הַבָּאָה הִכָּנְסִי." זוֹהִי דַּרְכָּם שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים סַבְלָנוּת וְאֹרֶךְ רוּחַ. וְאִלּוּ עַתָּה אֲפִלּוּ מְשַׁלְּמִים עַל זְמַן אֲוִיר. הָאַלְמָנָה שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּהּ הִתְעוֹדְדָה מִקַּבָּלַת הַפָּנִים הַחַמִּימָה וְהֵבִינָה שֶׁזֶּה הֶמְשֵׁךְ תַּהֲלִיךְ הַשִּׁחְרוּר. מִהֲרָה אֵשֶׁת הֶחָכָם לַמִּטְבָּח. הֵכִינָה שִׁתְיָה קָרָה לְצִנּוּן הִתְלַהֲבוּתָהּ שֶׁל הָאוֹרַחַת.

הָאִשָּׁה קִצְרַת רוּחַ הִסְבִּירָה תּוֹךְ כְּדֵי גְּמִיעַת הַלִּימוֹנָדָה הַחֲמוּצָה אֶת מַטְרַת בּוֹאָהּ.

אֵשֶׁת הָרַב הִסְתּוֹדְדָה קַלּוֹת עִם בַּעֲלָהּ וְהִסְבִּירָה לוֹ אֶת פְּרָטֵי הַמִּקְרֶה.

חָכָם רְפָאֵל שְׁלֹמֹה לָקַח אֶת טַלִּיתוֹ וְהִשְׁיל אוֹתָהּ מוּל עֵינָיו. פְּסַק הֲלָכָה לְפָנָיו וְעָלָיו לִשְׁפֹּט דִּין אֱמֶת לְלֹא פְּנִיּוֹת. הָרַב שָׁקַע לְעֻמְקוֹ שֶׁל עִנְיָן. עֵינַיִם אֲרֻכּוֹת בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּאֶבֶן הָעֵזֶר וְרָאָה שֶׁאֶבֶן נֶגֶף יֵשׁ בְּהַחְלָטַת הַדַּיָּנִים. אָמְנָם יֵשׁ לְרַחֵם עַל הַבְּרִיָּה הַזּוֹ אֲבָל יֵשׁ לָחוּס עָלֶיהָ שִׁבְעָתַיִם בְּאִם תֵּצֵא תַּקָּלָה מִתַּחַת יָדוֹ. שָׁקַל לְכָאן וְשָׁקַל לְשָׁם א...א..ה וּרְאֵה פֶּלֶא אֵין כָּל הוֹכָחָה שֶׁאָכֵן עֶזְרָא הַנָּגִיד נִפְטַר.

קוֹלְמוּס מַצְפּוּנוֹ הוֹצִיא פְּסָק חַד מַשְׁמָעִי: "אֵין לְהַתִּיר אֶת הַגְּבֶרֶת פִּיג'וֹטוֹ עָגִ'ינָה מֵעֲגִינוּתָהּ".

אוּלַם חָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְלֹא רָצָה לְצַעֵר אֶת הָאֶמְלָלָה. לָכֵן בִּקֵּשׁ מִנָּאוֹת בֵּיתוֹ לְהַסְבִּיר לָהּ שֶׁתְּשׁוּבָה תְּקַבֵּל מֵאֶחָר יוֹתֵר.

יָשְׁבָה הָאַלְמָנָה בְּבֵיתָהּ וְהִמְתִּינָה בְּדוּמִיָּה לְגוֹרָלָהּ הַמַּר. אָמְנָם הָאֱמֶת מוֹסִיפָה סֵבֶל, אַךְ בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר מְבִיאָה הִיא לְשָׁלוֹם וָצֶדֶק.

בָּרוּךְ מְחַיֶּה הַמֵּתִים

הַמּוֹשֵׁל הָרָשָׁע בַּתְּחִלָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִשְׁפִּיעַ עָלָיו רֹב שֹׂבַע אוֹלָם אַט אַט כֵּיוָן שֶׁעֲלִילוֹתָיו חֻקּוֹקוֹת לוֹ בְּעַצְמוֹתָיו כִּסָּה עָלָיו הַתְּהוֹם אָבַד זִכְרוֹ וְמֵת.

ר׳ עֶזְרָא פִּיג׳וֹטוֹ הַנָּגִיד שָׁמַע אֶת הַשְּׁמוּעָה הַמַּרְנִינָה שֶׁהִנֵּה הַמּוֹשֵׁל הָרָשָׁע וְהַמְרֻשָּׁע הָלַךְ לְעוֹלָמוֹ וְעַז הָיָה רְצוֹנוֹ לַחְזֹר לְאִשְׁתּוֹ וְלִילָדָיו. יְסוּרִים קָשִׁים עָבְרוּ עָלָיו לְלֹא מִשְׁפַּחְתּוֹ הָאֲהוּבָה, אַךְ רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טוֹב כֶּלֶב חַי מֵאַרְיֵה מֵת! בְּחֶמְלַת הַשֵּׁם עָלָיו הִתְחַמֵּק מִדִּינָהּ שֶׁל מַלְכוּת וְחָמַק עָבָר לוֹ לְאֶרֶץ אַחֶרֶת.
בִּרְבוֹת הַשָּׁנִים פָּנָה זִיוּוֹ וּפָנָה הֲדָרוֹ. שְׁנֵי הַזְּמַן נָגְסוּ בְּפָנָיו וְאַף שַׁעֲרוֹתָיו הִכְסִיפוּ כְּפִי שֶׁכָּסַף לְמִשְׁפַּחְתּוֹ.

אָזַר אֹמֶץ וּפָנָה לְבֵיתוֹ שֶׁל חָכָם לַנְיָאדוֹ. חָשַׁשׁ שֶׁמָּא כְּנִיסָה פִּתְאוֹמִית לְבֵיתוֹ תַּבְהִיל אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ. בְּמִקְרִים אֵלֶּה יֵשׁ לִנְהֹג בְּמִשְׁנֶה זְהִירוּת. עֶזְרָא בָּא לְבֵיתוֹ שֶׁל הָרַב בַּמַּעְגָּל הַשֵּׁנִי שֶׁל חַיָּיו. נְפוּל כֹּחוֹת עָלָה בַּמַּדְרֵגוֹת הָעוֹלוֹת. הָרַב פָּתַח אֶת דֶּלֶת הַכְּנִיסָה וְהֵפְתִּיעַ לִרְאוֹת אֶת הַדְּמוּת כְּסוּפַת הַשֵּׂעָר. "בָּרוּךְ הַבָּא!" קִבֵּל הָרַב אֶת הַדְּמוּת הַזָּרָה:

"מִי הוּא כְּבוֹדוֹ?" שָׁאַל חֲכַם הָעִיר בְּסַקְרָנוּת מְרֻבָּה.

"אֲ..נִי אֲנ...י עֶזְרָא פִּיג'וֹטוֹ" עָנָה בְּפֶה רָפֶה הַנִּדּוֹן לְשֶׁעָבַר.

חֵיךְ הָרַב חִיּוּךְ רַב מַשְׁמָעִי וְהִזְמִינוֹ לַטְּרַקְלִין. עָמְדוּ זֶה מוּל זֶה בְּדוּמִיָּה מְבִיכָה. חָכָם הָעוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ - דַּעַת תּוֹרָה בְּקוֹמָה זְקוּפָה! מְמוּלוֹ שַׁרְדָן יְהוּדִי מֻפְלָג....

הָאוֹרֵחַ פֵּרֵט אֶת כָּל הַקּוֹרוֹת אוֹתוֹ. הִקְשִׁיב בַּעַל הַבַּיִת בְּרֹב קֶשֶׁב וְתוֹךְ כְּדֵי שִׂיחָה נִסָּה לְאַמֵּת כִּי אָכֵן בֶּן שִׂיחוֹ הוּא בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים הַנָּגִיד הַיָּדוּעַ.

קְרִיאָה רָמָה לְעֵבֶר הָרַבָּנִית קָטְעָה אֶת הַשִּׂיחָה בֵּינֵיהֶם.

זֵרֵז הָרַב אֶת נָאוַת בֵּיתוֹ: "הָכִינִי חֶדֶר מְיֻחָד עֲבוּר הָאוֹרֵחַ הַיּוֹצֵא דֹּפֶן. אַ...ךְ בָּרוּךְ הַשֵּׁם שֶׁלֹּא יָצְאָה תַּקָּלָה תַּחַת יָדִי" לָחַשׁ הָרַב בְּאַנְחַת רְוָחָה.

מִהֵרָה אִשְׁתּוֹ הַנְּבוֹנָה שֶׁל גַּבְרָא רַבָּא כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הָאוֹרֵחַ הַמְעַנְיֵן.

הַתָּרַת עֲגוּנוֹת

שְׁלִיחַ הָרַב הָרָאשִׁי מֹהֵר לְבֵית אַב בֵּית הַדִּין. נָשַׁף וְשָׁאַף וְכֻלּוֹ שָׁטוּף מֵי זֵעָה מְלוּחִים. נִכְנַס לְבֵית הַדַּיָּן. נִבְהַל הַשּׁוֹפֵט מִמַּרְאֵה הַשַּׁמָּשׁ. לְלֹא אֹמֶר וּדְבָרִים הַשָּׁלִיחַ יָרָה צְרוֹרוֹת מִלִּים לְחָכָם הָעוֹמֵד מוּלוֹ וּמִשְׁתַּהֶה מִן הַדְּחִיפוּת. "מַה קָּרָה?" שָׁאַל הַדַּיָּן. נִבְהַל הָרַב שֶׁמָּא סַכָּנָה מְמַשְׁמֶשֶׁת וּבָאָה. מִקְטְעֵי הַדְּבָרִים הֵבִין הֶחָכָם שֶׁבֵּית דִּינוֹ מֻזְמָן לַחֲכַם הָעִיר.

לִפְנֵי בּוֹא הַדַּיָּנִים הִנְחָה הָרַב אֶת ר' עֶזְרָא בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: "עֶזְרָא! בָּרֵגַע שֶׁתִּשְׁמַע שָׁלֹשׁ דְּפִיקוֹת תֵּצֵא וְתוֹפִיעַ מִיָּד."

הִנֵּה הָאַחֲרוֹן בְּהַכְנָעָה מֻחְלֶטֶת. הִגִּיעוּ חַבְרֵי בֵּית הַדִּין נִסְעָרִים וּמְבֹהָלִים, אַךְ מָצְאוּ הַשְׁקֵט וָבֶטַח בְּבֵית הָרַב לַנְיָאדוֹ.

"כֵּייאר אִינְשַׁלְלָה (בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת) כְּבוֹד הֶחָכָם, הַאִם קָרָה מַשֶּׁהוּ?" שָׁאַל אַב בֵּית-הַדִּין אֶת רַבִּי שְׁלֹמֹה רְפָאֵל.

"שְׁבוּ נָא יַקִּירֵי הַגְּאוֹנִים" הֵשִׁיב לָהֶם בְּנַחַת. "הֶחְלַטְתִּי לָשׁוּב וְלָדוּן בְּעִנְיָנָהּ שֶׁל הַגְּבֶרֶת עָגִ'ינֶה פִּיג'וֹטוֹ וְלִפְתֹּר אֶת עֲגִינוּתָהּ." פְּלִיאָה נִכְרָה עַל פְּנֵיהֶם שֶׁל הַדַּיָּנִים וְכִי מַה מָּצָא כְּבוֹד הָרַב לָדוּן בָּעֵת הַזֹּאת לְאַחַר שֶׁרֹאשָׁהּ הָפַךְ לִסְבַךְ שֵׂיבָה?! אֲבָל רְצוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ כְּבוֹדוֹ. דָּפַק הָרַב שָׁלֹשׁ דְּפִיקוֹת עַזּוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן. הַדַּיָּנִים הֵרִימוּ גַּבּוֹת. מַדּוּעַ דְּפִיקוֹת כֹּה רָמוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן? לֹא עָבְרוּ מִסְפַּר שָׁנִיּוֹת וְהֵנָּה הוֹפִיעַ עֶזְרָא הַנָּגִיד.

אָמְנָם יְמֵי בַּחֲרוּתוֹ נָטְשׁוּ אוֹתוֹ מִזְּמַן סַכִּינֵי מְאֹרְעוֹת הַחַיִּים, אַךְ חֻדְוַת הַחַיִּים עֲדַיִן קִפְּצָה וְעָלְזָה עַל פָּנָיו. הֵחֵלּוּ לָדוּן בְּעִנְיָנָהּ שֶׁל אֵשֶׁת הַנָּגִיד.

מַעֲלִים שְׁאֵלוֹת וְעוֹנִים תְּשׁוּבוֹת, שׁוֹקְלִים וּמְאַזְּנִים עַד אֲשֶׁר הֶחְלִיטוּ לְהַתִּירָהּ לְהִנָּשֵׂא. הִגִּיעַ הָרֶגַע הַמַּכְרִיעַ, הַיְנוּ חֲתִימַת הָרָב הַפַּסְקָנִית!!!! שָׁאֲלוּ בִּפְלִיאָה מִי הוּא זֶה וּמֵאַיִן בָּא?

עָנָה ר' עֶזְרָא: "אֲנִי הוּא בַּעַל הָאִשָּׁה הַנִּקְרֵאת עָגִ'ינָה פִּיגִ'וטוֹ. הַאִם זוֹכְרִים אַתֶּם אֶת הַמִּקְרֶה?" נָפְלוּ פְּנֵיהֶם שֶׁל הַדַּיָּנִים.

אַב בֵּית-הַדִּין הֵרִים יָדָיו לַמָּרוֹם וְהוֹדָה: "בָּרוּךְ אַתָּה רַבֵּנוּ, כִּי לֹא נַעֲנֵיתָ לִפְסַק הַדִּין וּלְהַפְצָרוֹת הָאֲנָשִׁים הַשּׁוֹנִים. הָיִינוּ נִכְשָׁלִים בְּאֵשֶׁת אִישׁ וְרִבּוּי מַמְזֵרִים רַחְמָנָא לִצְלַן. אַשְׁרֶיךָ כִּי דִּין אֱמֶת דַּנְתָּ".

אֵשֶׁת הָרַב לַנְיָאדוֹ, נִשְׁלְחָה עַל יְדֵי בַּעֲלָהּ לְבֵית אֵשֶׁת עֶזְרָא הַנָּגִיד. שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֵּׁן גָּרֶם, אֲבָל יְכוֹלָה הִיא לְזַעְזֵעַ וּלְשַׁבֵּר עֶצֶם. יֵשׁ לְהוֹדִיעָהּ בְּזְהִירוּת אֶת הַבְּשׂוֹרָה. לַמְרוֹת זְקֵנוּתָהּ הַמֻּפְלֶגֶת, נָטְלָה עָלֶיהָ הַיְשִׁישָׁה אֶת הַמְּשִׂימָה. אַט אַט הִגִּיעָה לְבֵיתָהּ שֶׁל הַגְּבֶרֶת.

יַלְדֵי הַנָּגִיד, שֶׁחֻלְקָם בָּגְרוּ מַשֶּׁהוּ תָּמְהוּ עַל הַבִּקּוּר. נִכְנְסָה הָרַבָּנִית "לַחוֹשׁ" (חֲצַר הַבַּיִת) בֵּית-הַנָּגִיד. מִיָּד הֵגַשׁ לָהּ שְׁרַפְרַף קַשׁ נָמוּךְ, כְּדֵי לְהִנָּפֵשׁ מֵעֲמַל הַדֶּרֶךְ.

"סִיט עָגִ'ינָה, עָלַיִךְ הַשָּׁלוֹם!" קָרְאָה בְּעַלִיזוּת הָאִשָּׁה הַבָּאָה בַּיָּמִים. הִבְחִינָה אֵשֶׁת הַנָּגִיד, שֶׁלֹּא לְחִנָּם בָּא הַבִּקּוּר הַלָּז. רִגּוּשׁ חָלַף בְּגוּפָהּ וּבְתִנּוּעָה קַלִּילָה הוֹפִיעָה לְפָנֶיהָ.

"סִיט עָגִ'ינָה! נִרְאֶה כִּי עֲגִינוּתֵךְ הֻתְּרָה וְאִישׁ נְעוּרַיִךְ יָשׁוּב אֵלַיִךְ."

הִתְפַּלְּאָה סִיט עָגִ'ינָה עַל סִגְנוֹן הַדְּבָרִים הַבִּלְתִּי מוּבָן וְנִסְתָּה לַעֲמֹד עַל טִיב הַמִּלִּים. כְּשֶׁחָלְפָה הַתְּמִיהָה, הִסְבִּירָה לָהּ הַיְשִׁישָׁה, שֶׁאָבִיב חָדָשׁ נִכְנַס לְחַיֶּיהָ עִם שׁוּב בַּעֲלָהּ לְכוּר מִשְׁפַּחְתּוֹ.

חַכְמֵי חַלַב
כּוֹפְפִים רְצוֹנָם
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
וְהוּא מְכוֹפֵף מַלְאֲכֵי מַשְׁחִית לִפְנֵיהֶם.

כְּתַב הַשֵּׁדִים

שׁוֹד וָשֶׁבֶר. מַגֵּפָה קָשָׁה פָּרְצָה בָּעִיר חַלַב וְהִפִּילָה חֲלָלִים רַבִּים מִבֵּין תּוֹשָׁבֶיהָ. מַגֵּפַת הַדֶּבֶר לֹא פָּסְחָה עַל יְהוּדֵי הָעִיר. לְדַאֲבוֹן הַלֵּב גַּם מִבְּנֵי עַמֵּנוּ הָיוּ מִן הַנּוֹפְלִים. מִדֵּי יוֹם נֶעֶרְכוּ הַלְוָיוֹת הֲמוֹנִיוֹת לֹא עָלֵינוּ. שַׁיָּרוֹת שַׁיָּרוֹת שֶׁל אֲרוֹנוֹת הוּבְלוּ לְבֵית-הַחַיִּים.

מוֹשֵׁל הָעִיר אִבֵּד כָּל תִּקְוָה. הוּא הִטִּיל סֶגֶר עַל כָּל הָאֵזוֹר. אֵין יוֹצֵא וְאֵין נִכְנָס. מִתֵּי מִסְפָּר אֲנָשִׁים הוּרְשׁוּ לָצֵאת בְּשֶׁל צְרָכִים דְּחוּפִים מְאֹד. נִנְקְטוּ אֶמְצָעִים שׁוֹנִים וּמְיֻחָדִים אֲבָל לֹא נִמְצָא מָזוֹר לַמַּגֵּפָה הַזְּוָעָתִית.

קוֹל קוֹרֵא עָבָר בֵּין הַיְהוּדִים הַדּוֹרֵשׁ לָצוּם וּלְהִתְעַנּוֹת עַד יַעֲבֹר זַעַם. הַזַּעַם עָמַד בְּמִרְיוֹ וְהִטִּיל חִתָּתוֹ לְלֹא מוֹרָא. קְבוּצוֹת יְהוּדִים יָשְׁבוּ וְקָרְאוּ תְּהִלִּים, כְּדֵי לְזַמֵּר וּלְבַטֵּל אֶת מִדַּת הַדִּין. הִזִּילוּ דְּמָעוֹת שָׁלִישׁ וְגַם רָבִיעַ אַךְ הַיְשׁוּעָה בּוֹשְׁשָׁה לָבוֹא .....

בָּאוּ אֶל הָרַב הֶחָסִיד וְזָעֲקוּ לְפָנָיו: "הִגִּיעוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ! הַשָּׂטָן מְשׁוֹטֵט וּמְטַיֵּל בְּאֵין מַפְרִיעַ. הַקָּרְבָּנוֹת נִזְרָקִים בָּרְחוֹבוֹת וְהָעִיר בּוּקָה וּמְבֻלָּקָה..."
חִבֵּךְ הֶחָכָם בְּמִצְחוֹ הֶחָרוּשׁ קְמָטִים וְהֵשִׁיב בְּכֹבֶד רֹאשׁ: "גְּזֵרָה!"
לָבְשׁוּ שַׂק וְאֵפֶר שָׂמוּ עַל רֹאשָׁם, אַךְ לְלֹא הוֹעִיל. הַשָּׂטָן הִמְשִׁיךְ לְתָבֵעַ אֶת קָרְבְּנוֹתָיו.

הָרַב עָטָה עֶצֶב רַב וְהִצְטַנֵּף בַּעֲלִיַּת הַגַּג. תְּחוּשַׁת חֹסֶר הָאוֹנִים לֹא הֵנִיחָה לוֹ. יוֹמַיִם הִסְתַּגֵּר בְּחַדְרוֹ וְלֹא יָדוּעַ מֶה עָלָה בְּגוֹרָלוֹ. בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה חָשְׁשׁוּ לַעֲלוֹת אֵלָיו. הַשַּׁמָּשׁ הַמָּסוֹר ר' אָשֵׁר בַּגְּדָדִי הִסְתּוֹבֵב סְבִיב עֲלִיַּת הַגַּג. עוֹלֶה עַל הַמַּדְרֵגוֹת וְיוֹרֵד מַבִּיט יָמִין וּשְׂמֹאל.

אֵין תְּגוּבָה וְאֵין תְּשׁוּבָה מֵעֲלַיִת הַגַּג. מִמַּה נַּפְשָׁךְ... מִצַּד אֶחָד הוּא חָשַׁשׁ לִשְׁלוֹם רַבּוֹ וּמִצַּד אַחֵר פָּחַד שֶׁמָּא יַפְרִיעַ לֶחָכָם בִּמְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ. הַדְּאָגָה כִּרְסְמָה בְּלִבּוֹ. לְבַסּוֹף הִתְיַשֵּׁב עַל מִפְתַּן הַדֶּלֶת וְהִמְתִּין עַד שֶׁיֵּצֵא הָרַב מִמְּקוֹם מוֹשָׁבוֹ.

אַחַר חֲצוֹת לַיִל נִשְׁמְעוּ רִשְׁרוּשִׁים מֵחֶדֶר הֶחָכָם. אָשֵׁר הַמְשַׁמֵּשׁ עָיֵף וְרָצוּץ מֵהַיָּמִים הַקָּשִׁים הִתְכַּוֵּץ בְּתוֹךְ גְּלִימָתוֹ וְיָשַׁן שְׁנַת יְשָׁרִים. הָרַב יָצָא מֵחַדְרוֹ וְהֵפִתַּע לִמְצֹא אֶת הַשַּׁמָּשׁ לְמַרְגְּלוֹת הָעֲלִיָּה.

"ר' אָשֵׁר, קוּם יָא אִבֶּן חָלָאל." (אַשְׁרֵי יוֹלַדְתְּךְ) הֵעִירוֹ הָרַב הַמְקֻבָּל חֲרִישִׁית.

הַשַּׁמָּשׁ קָם בְּבֶהָלָה וְשָׁאַל: "הַאִם יֵשׁ דָּבָר חָדָשׁ?"

"כֵּן!" הֵשִׁיב רַבֵּנוּ בְּהֶחְלֵטִיּוּת וְהוֹצִיא מִדֹּשׁ בִּגְדּוֹ כְּתִיבָה קְטַנָּה.

"מַה זֶּה?" שָׁאַל הַמְשַׁמֵּשׁ בְּחֶרְדַּת קֹדֶשׁ.

הִתְעַלֵּם הָרַב מִשְּׁאֵלַת אָשֵׁר וְהוֹרָה לוֹ: "אֱזֹר כֹּחֲךָ וְקַח אֶת כְּתַב הַיָּד הַזֶּה. לֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל שָׁם תִּפְגֹּשׁ אֶת מְבַקְּשֵׁי רָעָתֵנוּ"...

הֶחְוִירוּ פְּנֵי הַשַּׁמָּשׁ: "יָא רַבִּי אֲנִי זָקֵן וְעָיֵף, אֵין בְּכֹחִי לַעֲמֹד בִּפְנֵי הַמַּזִּיקִים... לֹא אֶגְמֹר אֶת שְׁנָתִי עִם הַשְּׁלִיחֵיוֹת הָאֵלֶּה..." זִמְזֵם סָפֵק לְעַצְמוֹ סָפֵק לְרַבּוֹ.

"ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, ה' יְבָרֵךְ אֶת אָשֵׁר לְשָׁלוֹם" קָרָא הָרַב לְעֻבְרוֹ וְחָזַר לְחַדְרוֹ.

הַשַּׁמָּשׁ אִמֵּץ אֶת הַכְּתִיבָה לְלוּחַ לִבּוֹ וְהָלַךְ בִּרְגָלַיִם כּוֹשְׁלוֹת לְעֵבֶר מְשִׁימַת חַיָּיו. הִתְקָרֵב בַּחֲשַׁאי לְבֵית-הַכְּנֶסֶת בַּחֲשָׁשׁוֹת מִפְּנֵי מַלְאֲכֵי הַמַּשְׁחִית הַסְּמוּיִים. הוֹצִיא אֶת מַפְתֵּחַ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה מִכִּיסוֹ וְנִכְנַס לְהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ. הַסָּפֵק וְהַפַּחַד לִוּוּ אוֹתוֹ.

לָחַשׁ לְעַצְמוֹ: "מַה לִּי וְלַשֵּׁדִים?!"

כָּל רַחַשׁ קָטָן הֵרְעִיד אֶת הַשַּׁמָּשׁ הַיָּשִׁישׁ.

לְפֶתַע נִשְׁמְעָה נְקִישָׁה עֲמוּמָה. אֲשֶׁר הַחַיָּל בְּצִבְאוֹת הַשֵּׁם נִדְרַךְ כֻּלּוֹ מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ. הוּא שָׁשׁ אֱלֵי קְרָב אָחַז בְּיָדוֹ "בַּבַּסְטוֹן" (מַקֵּל הַלִּיכָה לַיְּשִׁישִׁים) כְּאִלּוּ רוֹבֶה סַעַר בְּיָדוֹ.

הַדֶּלֶת נִפְתְּחָה מֵאֵלֶיהָ וְצֵל כָּבֵד פָּרַשׂ אֶת כְּנָפָיו הַחֲשׁוּכוֹת עַד לַתֵּבָה.

"מִ..מִי זְ...זֶה?" רָעַד קוֹלוֹ שֶׁל אָשֵׁר הַזָּקֵן בִּשְׁאֵלָה.

"אֲנִי שׁוֹמֵר הַלַּיְלָה!" הֵשִׁיב הַיִּשְׁמְעֵאלִי בְּקוֹל מְשֻׁעֲמָם.

"הָעוֹרוֹן יַכֶּה בְּךָ (אֶל עַמָּא יִדְרְבָּק) הִפְחַדְתָּ אוֹתִי." בֵּרַךְ הַשָּׁמָשׁ אֶת הַמֶּסְלְמִי וְנִפְנָה לְעִסּוּקָיו.

לְמָחֳרַת הַלַּיְל שָׁב הַמְּשַׁמֵּשׁ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת מְפֻחָד שִׁבְעָתַיִם. הַמַּגֵּפָה הִשְׁתּוֹלְלָה בְּיֶתֶר שְׁאֵת.

גְּדוּדִים שֶׁל מַשְׁחִיתִים הִפִּילוּ חֲלָלִים בָּעִיר וְעֵינֵי כָּל הָעָם נְשׂוּאוֹת לְסִיּוּם הַסִּיּוּט. אֲשֶׁר הֵבִין שֶׁהַמַּפְתֵּחַ לְסִיּוּם הַפָּרָשָׁה נָתוּן עַל לוּחַ לִבּוֹ.

כְּמִצְוַת רַבּוֹ הִמְתִּין בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְבוֹא הַמַּזִּיקִים, אַךְ אֶלָּה בּוֹשְׁשׁוּ לָבוֹא. אֵין תִּזּוּזָה בַּחֲלַל בֵּית-הַכְּנֶסֶת.

עִם תְּחִלַּת הָאַשְׁמֹרֶת הַשְּׁנִיָּה הִבְחִין ר' אֲשֶׁר בְּתְזוּזַת וִילוֹנוֹת וַהֲמָיוֹת מוּזָרוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּעָרְפּוֹ. שְׁנָיו נָקְשׁוּ זוֹ בְּזוֹ בְּפַחַד אֵימִים. הַשֵּׁדִים חָגְגוּ סְבִיבוֹ רִקְּדוּ וְצִחְקְקוּ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת. מְיֻדָּעֵנוּ הַזָּקֵן לָקַח אֶת הַבַּסְטוֹן וְהִכָּה לְכָל עֵבֶר לְלֹא הַבְחָנָה. הַשֵּׁדִים הָיוּ רַבִּים וּבִלְתִּי נִרְאִים.

"יָא בַּכְתִּי, (מַר גּוֹרְלִי) מָה אֶעֱשֶׂה?" שָׂח לְעַצְמוֹ.

בִּרְכָּיו כָּשְׁלוּ וְזֵעָה קָרָה כִּסְּתָה אֶת מִצְחוֹ.

הוּא הֵחֵל לָתוּר אַחַר מוֹצָא. פִּשְׁפֵּשׁ בְּבִגְדָיו וְנִתְקַל בַּכְּתִיבָה הַקְּטַנָּה שֶׁמָּסַר לוֹ רַבּוֹ. בִּשְׁאֵרִית כֹּחוֹתָיו אָחַז בְּקֶצֶה הַנִּיר וְנוֹפֵף לְעֵבֶר צִבְאָ הַשֵּׁדִים הַמְעוֹפְפִים. וְהִנֵּה הַפְּלֵא וָפֶלֶא, הַס הֵשְׁלַךְ בַּחֲלַל הָאֲוִיר.

לְמָחֳרָת הַיּוֹם הַשֶּׁמֶשׁ שָׁלְחָה קַרְנַיִם זְהוּבוֹת וּמְחַיְכוֹת.

הַשְּׁמוּעָה חִישׁ הִתְפַּשְׁטָה בָּעִיר:

הַשֶּׁבַח לָאֵל ! הַמַּגֵּפָה נֶעֱצְרָה!!!

הַלֵּב וְהָעַיִן סַרְסוּרִין
לִשְׁנֵי צִדֵּי הַמַּטְבֵּעַ
לְטוֹב וּלְרַע.

יָאעוּב אֶל-חָמָל

ל עֲקֹב שֶׁהֵינוּ נִקְרָא בְּפִי כֹּל "יָאעוּב", גֶּבֶר זֶה נָשָׂא עֹל – מַלְכוּת שָׁמַיִם, עֹל מַלְכוּת פַּרְנָסָה וּלְהַבְדִּיל עֹל מַלְכוּת הַסַּבָּלִים. רֹאשׁ וְרִאשׁוֹן לַחֲבוּרַת הַסַּבָּלִים בְּשׁוּק הַתַּגָּרִים הַנִּקְרָא "שׁוּק אֶל-גִּימְרוֹק".
חִיצוֹנִיּוּתוֹ אוֹמֶרֶת מוֹרָא וְכָבוֹד. לָבוּשׁ כְּדֶרֶךְ הַיִּשְׁמְעֵאלִים לְהַבְדִּיל אֶלֶף אַלְפֵי הַבְדָּלוֹת. "שַׁרְוָואל" (כֻּתֹּנֶת אֲרֻכַּת מְמַדִּים) רָחָב עָטַף אֶת גּוּפוֹ הָאַדִּיר. לְבוּשׁ זֶה הִקְנָה לוֹ חֹפֶשׁ פְּעֻלָּה בְּעֵת הָרָמַת הַמַּשָּׂאוֹת.

עַל רֹאשׁוֹ עָטָה "לַפָּאחָה", מִין כִּסּוּי רֹאשׁ הָעוֹטֵף אֶת הַפַּדַּחַת כִּגְלִדֵי בָּצָל.

יָדָיו יְצוּקוֹת וּשְׁרִירִיּוֹת כְּאַדְנֵי הַמִּשְׁכָּן. פָּנָיו הָיוּ רְחָבוֹת וְעַצְמוֹת לְחָיָיו בָּלְטוּ כִּצְנִים בִּפְנֵי מְצוּקוֹת הַחַיִּים.
אַף נִשְׁרִי אַדִּיר עִטֵּר אֶת מֶרְכַּז פָּנָיו. נְחִירֵי חָטְמוֹ מֻזְהָבִים מִשְׁאֵרִיּוֹת טָבַק הַהֲרָחָה, אַךְ גֶּלֶת הַכּוֹתֶרֶת הָיוּ הָעֵינַיִם. גַּלְגַּלֵּי עֵינָיו הַתְּכֵלּוֹת דָּמוּ לִבְאֵרָה שֶׁל מִרְיָם הַמַּשְׁקִיפָה מִיַּמָּה שֶׁל טְבֶרְיָה.

נִגּוּדִים אֵלֶּה תָּאֲמוּ בְּדִיּוּק לְחַיָּיו שֶׁל יָאעוּב שָׁהִינוּ. מִצַּד אֶחָד שִׁשָּׁה יָמִים עָסַק בְּפַרְנָסַת הַמִּשְׁפָּחָה כְּדֵי לְהָבִיא טֶרֶף לְבֵיתוֹ, אַךְ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת פָּשַׁט אֶת הַגַּשְׁמִיּוּת וְלָבַשׁ מַלְכוּת הַקְּדֻשָּׁה.

כָּךְ סָבְבוּ לָהֶם מַעְגְּלֵי הַחַיִּים שֶׁל סַבָּלֵנוּ. בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁבוּעַ שָׁהָה בְּ"חָאן אֶל-גִּימְרוֹק" לְיַד חֲנוּתוֹ שֶׁל זְבוּלוּן שָׁמָאע.

וְהָעֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ הָיְתָה הַפִּרְדָּה גְּבוֹהַת הַקּוֹמָה וּצְחוֹרַת הַגּוּף- פָּאטִימָה. נָהַג לְכַנּוֹתָהּ - "יָא-פִּיפִּי". רָכַשׁ לָהּ דֶּרֶךְ-אֶרֶץ וְכָבוֹד.

רַחְמָנוּת הָיְתָה לוֹ כְּלַפֶּיהָ, אַךְ לְעִתִּים עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ הָיְתָה. עַקְשָׁנוּת פִּתְאוֹמִית תּוֹקֶפֶת אוֹתָהּ וְכָל שׁוֹטְרֵי חַלַּב לֹא יָזִיזוּ אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ. לֹא עָזְרוּ שְׁדוּלִים וְלֹא קְרִיאוֹת-הִירְר... הִירְר... כְּדֶרֶךְ בַּעֲלֵי הַבְּהֵמוֹת. יָכְלָה לַעֲצֹר אֶת חֲצִי חַלַּב וְהַדָּבָר לֹא יַרְעִיד אֶפִלּוּ אֶת קְצֵה אָזְנָהּ הָאָרֹךְ הַמְעֻטָּר בְּזִיפִים לְבַנְבַּנִּים.

סִגְלָה אַחַת וִיחִידָה שִׁכְנְעָה אֶת הַפִּרְדָּה הָעִקֶּשֶׁת לָנוּעַ כְּמִצְוַת יָאעוּב. הָיָה זֶה טַבַּק הַהֲרָחָה בְּרֵיחַ מֻנְטָה מְשֻׁבָּח. עָלֶיהָ נֶאֱמַר- יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וּפִרְדָּה אֵבוּס טָבָקָהּ... עִטּוּשׁ רַב עָצְמָה הָיָה מַעֲלֶה מַעְלָה עָנָן טָבָק רֵיחֲנִי וְאָז מִתְרַצָּה לִבְעָלֶיהָ וּמַמְשִׁיכָה בְּדַרְכָּהּ.

סִפּוּרֵי חַלַּב

סִפּוּר מְהַלֵּךְ בֵּין זִקְנֵי "חָארְט אֶל-יָאהוּד" (שְׁכוּנַת הַיְהוּדִים), עַל תַּחֲרוּת בֵּין יָאעוּב שֶׁהֵינוֹ לְבֵין רַב סַבָּלִים יִשְׁמָעֵאלִי, אֲשֶׁר הִתְאַנָּה לַיְּהוּדִים מִדֵּי פַּעַם. לְצֹרֶךְ הַתַּחֲרוּת הֻרְכַּב חֶבֶר שׁוֹפְטִים כְּדִלְהַלָּן:

בְּרֹאשׁ הַשׁוֹפְטִים עָמַד הַסּוֹחֵר הַגָּדוֹל זְבוּלוּן שָׁמָאע מִימִינוֹ סוֹחֵר הַתַּכְשִׁיטִים הָאַרְמֶנִי אַנְטוֹן זַ'מוֹסְיָאן וּמִשְּׂמֹאל בַּעַל חֲנוּת הַגְּבִינוֹת מוּחָמָד פַּכְרִי.

הַגֶּזְמָנִים מִבֵּין הַמְסַפְּרִים טוֹעֲנִים, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהַמִּתְמוֹדְדִים הָיָה צָרִיךְ לְהָרִים כַּסֶּפֶת בְּמִשְׁקַל טוֹן אֶחָד. הַמְאֻזָּנִים שֶׁבֵּינֵיהֶם סִפְּרוּ עַל חֲצִי מִמִּשְׁקָל זֶה.

יָאעוּב עוֹמֵד לְיַד הַפִּרְדָּה הַלְּבָנָה וְלוֹחֵשׁ בְּאָזְנָהּ דִּבְרֵי רִצּוּי וְכִבּוּשִׁין. וְאִלּוּ הַסַּבָּל הַיִּשְׁמְעֵאלִי עוֹמֵד לְיַד סוּסוֹ הַשָּׁחֹר גְּבַהּ הַקּוֹמָה, חָדוּר אֵימָה וְכַעַס.

קָהָל סַקְרָן וְסַסְגּוֹנִי הֵחֵל לְהִתְאַסֵּף סְבִיב הַמִּתְחָרִים, כְּשֶׁהוּא מְשַׁוֶּה לָאֵרוּעַ דְּרָמָה וּמֶתַח.

יָאעוּב הֵחֵל לְמַלְמֵל פִּרְקֵי תְּהִלִּים, "שָׁד חֵילוֹ" (אָזַר מָתְנָיו) הִתְקָרֵב לַכַּסֶּפֶת, הִטָּה אוֹתָהּ עַל צִדָּהּ וּבִתְנוּפָה מַרְשִׁימָה הֵרִימָהּ עַל גַּב הַפִּרְדָּה, כְּשֶׁהִיא מְשַׁמֶּשֶׁת עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ.

הַקָּהָל הֵגִיב בִּקְרִיאוֹת הִתְפַּעֲלוּת רָמוֹת. הַמֶּתַח הָיָה בְּשִׂיאוֹ. אֵין זֶה קָרָב בֵּין שְׁנֵי סַבָּלִים, אֶלָּא הִתְמוֹדְדוּת בֵּין שְׁנֵי לְאֻמִּים. הָעַרְבִי מָתוּחַ וּנְזוּף פָּנִים נִגַּשׁ לְעֵבֶר הַכַּסֶּפֶת, הֵרִים אוֹתָהּ בְּנִמְרָצוּת, אַךְ בְּקוֹ הַסִּיּוּם נִשְׁמַע קוֹל חֲבָטָה אַדִּירָה - הַכַּסֶּפֶת נִשְׁמְטָה מִבֵּין יָדָיו, כָּרַע וְנָפַל שָׂדוּד. וַיִּשָּׁפְכוּ בְּנֵי-מֵעָיו אַרְצָה...

מְהוּמָה רַבָּתִי רָחֲשָׁה סְבִיב הָעַרְבִי נָטוּל רוּחַ הַחַיִּים. הָיוּ מִבֵּין הַמֶּסְלְמִים שֶׁהֶאֱשִׁימוּ אֶת הַיְּהוּדִי יָאעוּב בַּמִּזְמָה וְאַף הִבְטִיחוּ לִנְקֹם בּוֹ בְּאַחַד הַיָּמִים. יָאעוּב אָסַף מִטַּלְטָלָיו, נָטַל אֶת פִּרְדָּתוֹ וְהֵחֵל שׁוֹעֵט לְשׁוּק הַיַּרְקָנִים. שָׁמַע אֶת דִּבְרֵי בֶּלַע שֶׁל הַמֶּסְלְמִים הַמִּתְסַכָּלִים, לֹא שָׁעָה לָהֶם וּבִטְלָם בִּמְחִי-רְקִיעָה...

פַּאֲתֵי שַׁבָּת

יָאעוּב הֵחֵל לְהָכִין אֶת צָרְכֵי בֵּיתוֹ לִקְרַאת הַשַּׁבָּת. כָּל הַשָּׁבוּעַ נָזוֹן מִפִּתּוֹת שֶׁאָפְתָה לוֹ אִשְׁתּוֹ- קָמָר. הָיָה נוֹטֵל בָּצָל אַדִּיר מִמַּדִּים, טוֹבְלוֹ בְּשֶׁמֶן זַיִת וּבִרְקִיעַת שִׁנַּיִם רוֹמְסוֹ לְתוֹךְ פִּיו.

אַךְ שַׁבָּת!!! לָהּ יֵשׁ לְהֵעָרֵךְ בְּכֹבֶד רֹאשׁ. יָדְעוּ הַיְרָקָנִים אֶת נָהֳגוֹ שֶׁל הַסַּבָּל הַיָּאהוּדִי וּמִבְּעוֹד מוֹעֵד הֵכִינוּ עֲבוּרוֹ אֶת הַמְשֻׁבָּחִים מִבֵּין הַפֵּרוֹת וְהַיְרָקוֹת. לֹא רַק זֹאת, אַף סוּגִים שׁוֹנִים וּמְגֻוָּנִים קָנָה. מִקָּח וּמִמְכָּר לֹא הָיָה לִכְבוֹד שַׁבָּת, אֶת אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ שִׁלֵּם בְּיַד רְחָבָה. רָצָה לְהַדֵּר בְּמִצְוַת כִּבּוּד שַׁבָּת. כְּבָר בְּשָׁעוֹת הַבֹּקֶר הַמֻּקְדָּמוֹת זֵרֵז אֶת נָאוַת בֵּיתוֹ קָמָר: "יָא קָמָר! זְרִיזִים מַקְדִּימִים לְמִצְוַת שַׁבַּת הַמַּלְכָּה!"

שֻׁלְחַן מָהֳגוֹנִי בְּצוּרָה אֶלִיפְּסִית הִשְׁתָּרַע לְאֹרֶךְ הַחֶדֶר הַמֻּרְכָּזִי. עָלָיו הֻנְּחוּ שְׁנַיִם עָשָׂר פִּתּוֹת חָלַבְיוֹת מַדִּיפוֹת רֵיחַ מְתַקְתֵּק הַמְגָרֶה אֶת בַּלּוּטוֹת הָרֹק.

הַלֵּב נוֹטֶה לְהִסְתַּעֵר עֲלֵיהֶן וּלְכַלּוֹתָן. אֲבָל עָדִיף לִבְלֹעַ אֶת הָרֹק וּלְחַכּוֹת לִסְעוּדַת שַׁבַּת הַמַּלְכָּה, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר טוֹעֲמֵי הַפִּתָּה הֶחָלַבִּית בְּשַׁבָּת חַיִּים זָכוּ...

אֲדֵי הָאָרֶץ הַמַּהְבִּילִים מֵהַכִּירַיִם שֶׁבְּפַאֲתֵי הַמִּטְבָּח יָכְלוּ לְטַשְׁטֵשׁ אָדָם בַּר דַּעַת.

גַּרְעִינֵי הַצְּנוֹבָר הַזְּרוּעִים כְּסַפִּירִים בִּצְבִצוּ מִבֵּינוֹת גַּרְגִּירֵי הָאֹרֶז הַלְּבַנְבַּנִּים.

בַּפִּנָּה הַמִּזְרָחִית הָיָה מֻנַּח סִיר "פָּסוּלְיֶיה" (שְׁעוּעִית לְבָנָה) עַל גַּבֵּי פְּתִילִיָּה מְפֻיַּחַת. בְּמֶרְכָּזָהּ בָּלְטָה חַלּוֹנִית זְכוּכִית מְמֻנָּה נִבְטָה שַׁלְהֶבֶת אֵשׁ הַתָּמִיד שֶׁחִמְּמָה אֶת תַּבְשִׁיל עֹנֶג שַׁבָּת.

וְעַל הַכֹּל מְנַצֵּחַ דֵּכֶס הַשַּׁבָּת יַעֲקֹב שָׁהִינוֹ. מַגְנִיב לְפִיו מִדֵּי פַּעַם שְׁלוּק מִתַּבְשִׁיל עָרֵב לַחֵךְ וּמַבְלִיעוֹ בִּזְרִיזוּת לְבִטְנוֹ.

חָשַׁשׁ מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁמָּא תִּתְפֹּס אוֹתוֹ בְּקַלְקָלָתוֹ וְתִגְעַר בּוֹ: "עוֹד בִּיס וְעוֹד בְּלִיעָה... וּמַה יִּשָּׁאֵר לְשַׁבָּת?"

הָיְתָה סוֹנֶטֶת לְעָבְרוֹ תּוֹךְ כְּתִישַׁת הַכַּמּוֹן בַּמְּדוֹכָה. יַאעוּב לֹא בַּעַל כֶּרֶס הוּא. בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים דָּאַג לְפָאֵר אֶת מִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי.

סִיּוּרִים אֲסוּרִים

לְאַחַר שֶׁהִסְתַּיְּמוּ הַהֲכָנוֹת לְקִרַאת שַׁבָּת מַלְכְּתָא הִתְאַוָּה יַאעוּב לָתוּר אֶת רְחוֹבוֹת הָעִיר. רָצָה לִטְעֹם אֶת טַעַם הַגּוֹיִים לֹא עָלֵינוּ. פָּנָה לְבַעֲלַת בְּרִיתוֹ "פָּאטִימָה".

הִנִּיחַ עָלֶיהָ אֶת הַמִּרְדַּעַת וְהֵכִין עַצְמוֹ לְשׁוֹטְטוּת בְּרַחֲבֵי הָעִיר. עֵינָיו וְלִבּוֹ כִּוְּנוּ אוֹתוֹ לְעֵבֶר שְׁכוּנַת יִשְׁמְעֵאלִים מְרֻחֶקֶת וִידוּעָה לְשִׁמְצָה. נָעֲרָה הַפִּרְדָּה בְּקוֹל עַצְבָּנִי וְהֵצְלִיפָה בִּזְנָבָהּ לְאוֹת סַרְבָנוּת.

רָצְתָה לִרְמֹז לִבְעָלֶיהָ: "הָנַח לִי, הִנֵּה שַׁבַּת מְנוּחָה מִתְקָרֶבֶת ... וּמַה שַּׁיָּךְ לְטַיֵּל?...."

לָחַשׁ דְּבַר מָה בְּאָזְנָהּ הַשְּׁעִירָה וְהַמִּתְמַשֶּׁכֶת. אַךְ עֲדַיִן עָמְדָה בְּמִרְיָהּ.

יָאעוּב תָּפַס אֶת הָרֶסֶן בְּיָדָיו הַחֲסֵנוֹת וְלֹא הוֹתִיר סָפֵק שֶׁל סֵרוּב בְּנֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה. זִנֵּק עַל גַּבָּהּ בְּקִלִּילוּת וְיָצָא לִשְׁבִילֵי הָעִיר.

כִּבְשָׁן רוֹתֵחַ

פָּנָה לִשְׁכוּנַת הַשִּׁיעִים "אֶל עָאבַּסִין". הָיְתָה זוֹ תְּקוּפַת קַיִץ וְחַמָּה יָצְאָה מִנַּרְתִּיקָהּ.

רֹבַע הַמְּגוּרִים הַשִּׁיעִי שָׁכַן בָּעֵמֶק עָלָיו סָגְרוּ שְׁתֵּי גְּבָעוֹת רָמוֹת. הָעֵמֶק דָּמָה לְכִבְשָׁן רוֹתֵחַ שֶׁהַבְלוֹ עוֹלֶה וּמִתְרוֹמֵם לָאֲוִיר.

הַבָּתִּים הַצְּפוּפִים הַנִּכְנָסִים זֶה בְּזֶה נָתְנוּ הַרְגָּשַׁת מַחֲנָק. קָפְצָה הַפִּרְדָּה בֵּין הַשְּׁבִילִים הַמּוֹבִילִים לְעֵמֶק הַבָּכָא. בֵּינֵיהֶם בִּצְבְּצוּ עֲצֵי דֶּבְדְּבָן עֲמוּסֵי פֵּרוֹת וּסְמוּקֵי כַּעַס.

יָאעוּב רִחְרֵחַ אֶת הַסְּבִיבָה, לָקַח לִרְאוֹתָיו מַשַּׁב רוּחַ מְלֵא הַחֹפֶן. מְלֵא הַחֹפֶן אָמַרְנוּ?! קוֹרְאִים יְקָרִים טָעִינוּ... נְשִׁימָה אַחַת שֶׁל יָאעוּב וַחֲצִי אֲוִירָה שֶׁל חַלַב נִשְׁאָב לִרְאוֹתָיו. אָזְנָיו הַכְּרוּיוֹת קָלְטוּ קוֹלוֹת קְצָבִיִּים שֶׁל נְעִימָה מִזְרָחִית עֲמוּמָה הַבּוֹקַעַת אֵי שָׁם מִתּוֹךְ הָעֵמֶק.

וַיִּחַן יַעֲקֹב מוּל הָעֵמֶק וַיָּשֶׂם אֶת כַּפַּת יָדוֹ כַּאֲפַרְכֶּסֶת וְתָר מֵאַיִן בָּא הַקּוֹל.

וַיְהִי הַקּוֹלוֹת גּוֹבְרִים וַחֲזָקִים וַעֲנָנָה כְּבֵדָה שָׁכְנָה עַל הָעֵמֶק. הַלְמוּת הַתֻּפִּים הוֹלְכִים וַחֲזָקִים מְאֹד. חַדְרֵי לְבָבוֹ שֶׁל הַסַּבָּל פָּעֲמוּ וְרָגְשׁוּ. הִגְבִּיהַּ אֶת צַוָּארוֹ וְסָקַר אֶת הָאֹפֶק הַמַּהְבִּיל. חָזֵהוּ עָלָה וְיָרַד לְקֶצֶב מִצְהֲלוֹת תֻּפֵּי הַיִּשְׁמְעֵאלִים.

כֶּלֶב שָׁחֹר שְׁמוּט זָנָב וּנְפוּל אָזְנַיִם, הֵגִיחַ מִסִּמְטָה אֲפֵלָה. נָבַח בְּקוֹל צוֹרְמָנִי וְהֶחְצִיף רֹאשׁ. חָשַׁף אֶת שִׁנָּיו וְחָג סְבִיב הַפִּרְדָּה. הֵאִיץ יָאעוּב אֶל חָמָל בְּעִקְבֵי רַגְלָיו בְּצַלְעוֹת הַבְּהֵמָה בְּהִתְעַלְּמוֹ מֵהַכֶּלֶב הַשּׁוֹטֶה וְשָׁעַט לְעֵבֶר מְקוֹר הַמְּהוּמָה.

בְּטַבּוּר הַשְּׁכוּנָה הִתְאַסֵּף הֲמוֹן אָדָם. בְּצִדֵּי חֲצַר הַמִּסְגָּד עָמְדָה מַקְהֵלַת מְקוֹנְנוֹת. מֵהַצַּד הָאַחֵר עָמְדוּ גְּבָרִים לְבוּשֵׁי שְׁחֹרִים.
אֵלֶּה מְיַלְּלוֹת וְהָאֲחֵרִים מְשִׁיבִים בְּקוֹל אֶחָיד וּמוֹנוֹטוֹנִי:
"אַלְלָא הוּא אַכְּבַר, אַלְלָא הוּא אַכְּבַר."
עֲלֵיהֶם מְנַצֵּחַ מֻסְלְמִי גְּבַהּ קוֹמָה בְּאֶמְצָעוּת תֹּף עָמוּם קוֹלוֹת. קֶצֶב הַקּוֹלוֹת הוֹלֵךְ וְגָדֵל עַד כִּי גָּדַל מְאֹד.

מַלְקִים אֶת גּוּפָם בְּשַׁרְשְׁרָאוֹת בַּרְזֶל וְדָמָם זָב וְחוֹרֵשׁ כְּתָמִים עַל מַרְצְפוֹת חֲצַר הַמִּסְגָּד. "הַמְּעֻדָּנִים" שָׁרְטוּ עַצְמָם בְּצִפָּרְנֵיהֶם.

יָאעוּב הִתְקָרֵב בְּהִתְגַּנְּבוּת יְחִידִים. הֵצִיץ וְנִפְגַּע. נִכְנַס לָעֹבִי הַסָּמִיךְ שֶׁל הַכְּבוּדָה הַחוֹגֶגֶת. הַמַּחֲזֶה הָרִגּוּשִׁי הִגְבִּיר אֶת זְרִימַת הָאַדְרֶנָלִין וְסָחַף אוֹתוֹ לְעֻמְק הַבָּכָא. קֶצֶב דָּמוֹ הוּאַץ וְהִקִּישׁ עַל אֶצְעֲדוֹת רֹאשׁוֹ. בְּמֶרְכַּז הֶהָמוֹן הַמִּתְלַהֵם, עָמְדָה מְדוּרַת אֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנָהּ כַּעֲשַׁן הַכִּבְשָׁן.

לְיָדָהּ הָיָה עָקוּד עֵגֶל צָעִיר לְיָמִים. הָיָה זֶה שִׁיאוֹ שֶׁל "עִיד אֶל -עַשִׁירָה" הַיְנוּ יוֹם אֵידָם שֶׁל הַשִּׁיעִים. בְּיוֹם זֶה נִפְטַר נְבִיאָם עֲלִי שר"י.

צֵא וּרְאֵה אֵיךְ נוֹהֲגִים בְּנֵי דּוֹדֵנוּ אֶת חַגָּם, לְהַבְדִּיל. וּלְעֻמַּת זֶה צֵא וּלְמַד מֵעַם יִשְׂרָאֵל כֵּיצַד הוּא חוֹגֵג אֶת הִלּוּלַת הַצַּדִּיקִים. נוֹהֲגִים בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לַעֲשׂוֹת יָמִים אֵלֶּה כְּיָמִים טוֹבִים מַמָּשׁ וְאַף לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי חַג וּלְזַמֵּר וּלְפַזֵּז לִכְבוֹדָם.

הַנַּעַר הַמֻּצָּב לְיַד הַמּוֹקֵד הֻנַּח עַל גַּבֵּי מַחֲצֶלֶת קָנִים. שִׁפּוּד חַד וְלוֹהֵט הוּצָא מֵאֵשׁ הַתַּבְעֵרָה. נִטָּלוֹ אִישׁ הַדָּת הַמֻּסְלְמִי וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ אֶל הַנַּעַר בְּעוֹד הַשִּׁפּוּד לוֹהֵט.

אַט אַט הֶחְדִּיר אֶת הַשִּׁפּוּד הַדּוֹקְרָנִי בִּזְרוֹעַ יָדוֹ שֶׁל הָעֶלֶם. דּוּמִיַּת מָוֶת הֵלִיטָה אֶת הַמָּקוֹם.

עֵת הַדִּין

דָּם! יֶזַע! וּדְמָעוֹת! בִּצְבִּצוּ הַכּוֹתָרוֹת מִכָּל פִּנָּה. בְּתוֹךְ הַגַּעַשׁ הָאֱנוֹשִׁי הַסּוֹעֵר הִשְׁתַּחֵל יָאעוּב הַסַּקְרָן. תָּמַהּ בְּלִבּוֹ לְאָן נִקְלַע בַּעֲוֹנוֹתָיו הָרַבִּים אוֹ הַמְּעַטִּים.

עֵת הַדִּין הִגִּיעָה!!! אַךְ יָאעוּב הֶחָלַבִּי לֹא אִבֵּד עֶשְׁתּוֹנוֹתָיו. בְּחַתְרָנוּת בִּלְתִּי נִלְאֵית דָּחַק אֶת גּוּפוֹ בֵּינוֹת הַגּוּפוֹת הַמִּתְנוֹעֲעוֹת כַּעֲרָבוֹת בּוֹכִיּוֹת.
בְּעוֹדוֹ תּוֹחֵב אֶת אַפּוֹ הָאָרֹךְ לְמוֹקֵד קַן הַצְּרָעוֹת הֶבְזֵק חָלַף בְּרֹאשׁוֹ: "לוּ יָדְעוּ שֶׁאֲנִי יָאעוּב הַיְּהוּדִי, הָיוּ גּוֹזְרִים אוֹתִי לִקְרָעִים...."

נִבֵּא וְלֹא יָדַע שֶׁנִּבֵּא חֲצִי נְבוּאָה. יָדוּעַ מִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַנְּבוּאָה נִתְּנָה לְשׁוֹטִים לִקְטַנִּים וּלְסַבָּלִים יְגֵעֵי כֹּחַ.

מֵעַל הַמַּחֲזֶה הַמַּחֲרִיד חָג בַּז פְּרוֹס כְּנָפַיִם. מַבָּטוֹ הַחַד הִבִּיעַ תְּמִיהָה: "מַה לִּיהוּדִי וְלַקוֹקְטֵיל הַפֶּלְחָנִי הַזֶּה?!"

לְפֶתַע הַיְרֵיָה נוֹרְתָה! הָיְתָה זוֹ קְרִיאָה שֶׁל אַחַד הַשִּׁיעִים שֶׁזָּכַר לְיַעֲקֹב הַסַּבָּל אֶת הַתַּחֲרוּת הַמָּרָה בָּהּ קִפַּח אֶת חַיָּיו אוֹתוֹ סַבָּל מֶסְלְמִי.

"הָדָא יָאהוּדִי הָדָא יָאהוּדִי..." קָרָא הַמֶּסְלְמִי בְּהִתְרַגְּשׁוּת, כְּשֶׁהוּא מֵנִיף אֶצְבַּע מַאֲשִׁימָה כְּלַפֵּי יַעֲקֹב.

יָאעוּב סָקַר סְבִיבוֹתָיו וְהֵכִין עַצְמוֹ לַמִּלְחָמָה: "תְּחִלָּה אֶקְדָּחוֹ שֶׁל יְהוּדִי מַאֲמִין הִיא הַתְּפִלָּה. אִם תְּפִלָּתִי לֹא תַּעֲלֶה, יֵשׁ בְּאַמְתַּחְתִּי אַנְקוֹל סַבָּלִים. אֶלָּחֵם בָּהֶם עַד אֲשֶׁר תָּמוּת נַפְשִׁי עִם הַשִּׁיעִים"...

מְאוֹת עֵינַיִם נִנְעֲצוּ בַּסַּבָּל. הַיְּהוּדִי שֶׁקּוֹלוֹ חָזָק וְסוֹחֵף שָׂאַג בְּקוֹל בּוֹכִים: "אַלְלָא הוּא אַכְּבַּר אַלְלָא הוּא אַכְּבַּר...." צָעַק אֶל אֱלֹקָיו מִקִּירוֹת לִבּוֹ. הֶהָמוֹן הֶהָלוּם מַחֲרֶה וּמַחְזִיק אַחֲרָיו. הוּא צוֹעֵק וְהֵם עוֹנִים.

כָּךְ קוֹלוֹ שֶׁל הַמֶּסְלְמִי הַצוֹרֵר חָלַף כְּקוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר הַמְפַנֶּה אֶת הַדֶּרֶךְ לְיָאעוּב הַסַּבָּל הַיְהוּדִי וְהַסַּכָּנָה חָלְפָה. הוּא חָמַק מִטְוַח מְבַקְּשֵׁי רָעָתוֹ וְהֵחִישׁ צְעָדָיו לְעֵבֶר בַּת-בְּרִיתוֹ הַצְּחוֹרָה.

חִישׁ קַלּוֹת זִנֵּק עַל גַּבָּהּ וְהֵחֵל דּוֹהֵר לְפַאֲתֵי מַעֲרָב לְכִוּוּן שְׁכוּנַת הַיְהוּדִים.

גַּלְגַּל הַחַמָּה שָׁקַע בָּאֹפֶק הַמִּפִיז קַרְנֵי פָּז אַחֲרוֹנִים הַמְבַשְּׂרִים עַל בּוֹאָהּ הַקָּרֵב שֶׁל שַׁבַּת מְנוּחָה.

"אָח יָא-רַבִּי" הִתְוַדָּה בִּפְנֵי קוֹנוֹ.

"הַהוֹלֵךְ לְבַשָּׂם, מִתְבַּשֵּׂם מֵרֵיחוֹ וְהַהוֹלֵךְ לְפַחָּם מִתְפַּחֵם מֵאֲפָרוֹ..."

❋ ❋

❋

יְרוּשָׁלַיִם -עִיר שֶׁמְּחַבֶּרֶת
יִשְׂרָאֵל זֶה לַזֶּה.
(ירושלמי ב"ק ז,ז)

הַמְהַגֵּר הֶחָלַבִּי

"אֶל כָּאפֶּר... אֶל כָּאפֶּר" (הַכּוֹפֵר, הַכּוֹפֵר) זָעֲקָה קְבוּצַת יְלָדִים, מְסֻלְסָלֵי פֵּאוֹת וַחֲבוּשֵׁי כּוֹבָעֵי בֶּרֶט הַנִּרְאִים כְּאִלּוּ הֻלְבְּשׁוּ עַל פַּדַּחוֹתֵיהֶם חֲצָאֵי אֲבַטִּיחַ מְפֻסְפָּסִים. הַצְּעָקוֹת הֻפְנוּ כְּלַפֵּי נִמְרָד מִזְרָחִי. אָבִיו שְׁלָחוֹ לְבֵית-הַסֵּפֶר שֶׁל הַמִּיסְיוֹן "בְּעִיד עָנָא" (שֶׁלֹּא נֵדַע). קִוָּה שֶׁבְּאַחַד הַיָּמִים הַנַּעַר יְמַלֵּא אֶת חֶסְרוֹנוֹ בְּהַשְׂכָּלָה. הַחִנּוּךְ הַנּוֹצְרִי שֶׁסָּפַג הַנַּעַר לְנִשְׁמָתוֹ נִסְפַּג הֵיטֵב הָדֵק הָדֵק הֵיטֵב.

מַרְאֵהוּ הָפַךְ לִהְיוֹת בִּרְבוֹת הַיָּמִים כְּאֶחָד מִבְּנֵי הַגּוֹיִים. הִרְכִּיב מִשְׁקְפֵי קוֹבְּרָה אֶלִיפְּסִיִּים, שֶׁמַּבָּט קַר נִשְׁקָף מִבַּעַד לְעַדְשׁוֹתֵיהֶם. שְׂעָרוֹ סָרוּק בְּקֶפִּידָה וְכָל שַׂעֲרָה מְמֻסְפֶּרֶת בִּמְקוֹמָהּ כְּאִלּוּ תֻּכְנְתָה בְּמַעְבְּדוֹת אַיי. בִּי. אֵם. תָּמִיד חָנוּט בַּעֲנִיבַת נְעָרִים הַמִּשְׁתַּלְשֶׁלֶת מִגְּרוֹנוֹ כַּעֲנִיבַת חֶנֶק. הָיָה שָׁנוּא נַפְשָׁם שֶׁל יַלְדֵי הַכּוּתָאבּ (תַּלְמוּד-תּוֹרָה).

יַלְדֵי הַכּוּתָאבּ בָּעֲטוּ בְּכַדּוּר סְמַרְטוּטִים מְמֹרָט, שֶׁאֻפְלוּ גְ׳מִיל סְקֶף "הָאַלְטֶע-זַאכְן" נָקְעָה נַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ. שִׁמְחַת הַחַיִּים שֶׁבָּהֶם פָּרְצָה אֶת אֶרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם. הָיָה זֶה פֶּרֶק לְיוֹם לְמוּדִים מַתִּישׁ וּמְיַגֵּעַ. הִשְׁתַּחְרְרוּ מִמּוֹרָא "הַמּוּעָלֶם" חָכָם שְׁחַייבָּר וּמֵאִיּוּמָיו "בַּפָּלָקוֹת" הַצּוֹרְבוֹת אֶת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ.

יָשְׁבָה מוֹעֶצֶת הַתַּעֲלוּלִים וְתִכְנְנָה אֶת יוֹם הַמָּחֳרָת וּמְשׁוּבוֹתָיו וּבְרֹאשָׁם הַמַּנְהִיג מֹשֶׁה אִבְּן-אוֹלְגָה.

יְכֹלֶת הַחִקּוּי הַמְּעֻלָּה שֶׁל מֹשֶׁה מַנְהִיג הַנְּעָרִים הַבִּלְתִּי מְעֻרְעָר, גָּרְמָה לְמוֹרֵה הַכִּתָּה סִחְרוּר חוּשִׁים. בְּעוֹד חָכָם שְׁחִייבָּר קוֹרֵא אֶת פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ בְּמִבְטָא חָלַבִּי כָּבֵד הַמְעֹרָבִים בּוֹ צְלִילִים בַּבְלִיִּים, הָיָה מֹשֶׁה מְחַקֶּה אֶת מוֹרוֹ בְּלַחַשׁ מִבַּעַד לִשְׂפָמוֹ הַמַּצְמִיחַ זִיפֵי נַעֲרוּת. הַיְלָדִים מִתְמוֹגְגִים וְאִלּוּ הַמּוּעָלֶם רוֹתֵחַ וְרוֹשֵׁף. הוּא לֹא הֵבִין מַה קּוֹרֶה? הַמְחַנֵּךְ מַשְׁקִיעַ אֶת כֹּחוֹ וְאוֹנוֹ וְהַכִּתָּה לוֹעֶגֶת וְצוֹחֶקֶת לְמַאֲמַצָּיו? הֵיתָכֵן הַדָּבָר?!

אוּלָם שׁוֹבְבוּת זוֹ הָיְתָה לְעֵינֵי הָרוֹאִים. בְּנֵי כִּתָּתוֹ אָהֲבוּ אֶת מַנְהִיגָם בַּעַל הַלֵּב הָרַחוּם הַשּׁוֹפֵעַ גַּלֵּי חֶסֶד. בְּעֵינוֹ הַחַדָּה הִבְחִין בַּנְּעָרִים שֶׁקִּבּוֹתֵיהֶם רִשְׁרְשׁוּ וּבִקְּבְּקוּ מֵרָעָב מֵצִיק. פָּרַס מִפִּתּוֹ לַחֲבֵרָיו הַמִּשְׁתּוֹקְקִים לְפִיתָּה מְעֻבֶּרֶת בְּעִיגֶ'ה (פַּשְׁטִידָה) עֲסִיסִית.

מִפְגָּשִׁים

עֻגְלַת ה"חֶבְרַת קָדִישָׁא" הִתְנַהֲלָה בְּשִׁגְרַת מִצְעַד הַחַיִּים לְעֵבֶר בֵּיתוֹ שֶׁל נִמְרֹד מִזְרָחִי. הִבִּיטוּ הָעוֹבְרִים וְשָׁבִים בָּעֲגָלָה וְחַלְחָלָה בִּעְבָעָה בְּלִבָּם.

תָּהוּ, מִי זֶה הַבַּר-מִינָן שֶׁלֹּא נֻדַּע? בְּכִי מְאֻפָּק נִשְׁמַע מִבֵּיתוֹ שֶׁל ה"כָּאפֶּר". אָבִיו שֶׁל נִמְרֹד מִזְרָחִי נִפְטַר בְּדִמֵּי יָמָיו. לֹא זָכָה הַמִּסְכֵּן לִרְאוֹת אֶת בְּנוֹ עוֹנֵד אֶת מֻדַּלְיַת הַלִּמּוּדִים הָאוּנִיבֶרְסִיטָאִיִּים.

"יָא בָּאבָּא...יָא בָּאבָּא" הֵאִיץ מֹשֶׁה בְּאָבִיו: "לָמַדְנוּ שֶׁטּוֹב לָלֶכֶת לְבֵית הָאָבֵל מִבֵּית הַמִּשְׁתֶּה. עַל כֵּן אַבָּא, בֹּא נֵלֵךְ לְנַחֵם אֶת "ג'ראתְנָא" (שְׁכֻנָּתֵנוּ) גְּבֶרֶת מִזְרָחִי..."
נָתַן הָאָב בִּבְנוֹ עַיִן אֲדֻמָּה וְנָהַם: "אֵלֶּה הֵם כּוֹפְרִים! אֵין מַה לְנַחֵם אוֹתָם!" פָּסַק הָאָב.
לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל מַנְהִיג הַנְּעָרִים. חָזַר וְשִׁכְנַע בְּנִמּוּקִים הִלְכָתִיִּים אֶת אָבִיו.

הַפְּלֵא וָפֶלֶא הָאָב הָעַקְשָׁן נֶעֱתַר לְבַקָּשַׁת בְּנוֹ. לֹא מֵחֲמַת שֶׁרָצָה לְנַחֵם, יָדוּעַ שֶׁלֵּב הַמְנַחֵם קַר. אֶלָּא נִמּוּקֵי בְּנוֹ הָרַחוּם שָׁבְרוּ אֶת גְּדֵרֵי סִרוּבוֹ. מוֹאִיז וְאָבִיו נִכְנְסוּ לְבֵית הָאֲבֵלִים. הָאָב הִשְׁפִּיל מַבָּט.

הִתְבַּיֵּשׁ מִנְּתוּק רַב-הַשָּׁנִים וּמִן הַחֵרֶם הַבִּלְתִּי רִשְׁמִי שֶׁהֻטַּל עַל מִשְׁפַּחַת מִזְרָחִי. רִחֲפָה בְּלִבּוֹ תְּחוּשַׁת אִי נְעִימוּת בֵּין הָאָבֵל הַכּוֹאֵב לְבֵין הַמְנַחֵם שֶׁלִּבּוֹ פּוֹשֵׁר בְּקִרְבּוֹ. הַנַּעַר מֹשֶׁה, פְּקוּחַ עֵינַיִם וּמְשֻׁחְרָר מִכָּל שִׁקּוּל, סָקַר סְבִיבוֹתָיו וּבָחַן כָּל צִיץ וְכָל בָּלָטָה. מְנַסֶּה לְאַתֵּר אֶת הַיָּתוֹם הַטָּרִי שֶׁעָמַד תְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם מִחוּץ לְמִתְרַס יַלְדֵי הַיְהוּדִים. קִירוֹת הַבַּיִת כֻּסּוּ בִּסְדִינִים מְצֻיָּצִים מִבָּתֵּי הַבַּדִּים שֶׁל פָּרִיז.

כִּסּוּ אֶת הַנִּסְתָּר מֵעֵינֵי הַבָּאִים לְנַחֵם. שָׁקַע נִמְרָד הַיָּתוֹם בְּפִנַּת הַחֶדֶר עַל גַּבֵּי מִזְרוֹן בַּעַל שְׁקָעִים וּמַהֲמוֹרוֹת, נוֹבֵר בְּקוֹנְכִיָּתוֹ וּמִסְתַּגֵּר.

מַבָּטָיו הַחַדִּים וְהָאֵין סוֹפִיִּים שֶׁל מֹשֶׁה לְכָל פִּנָּה הִקְפִּיצוּ אֶת הַנַּעַר הַמּוֹרֵד. נִפְגְּשׁוּ עֵינֵי הַיְלָדִים. מוֹאִיז מַנְהִיג הַשּׁוֹבָבִים מוּל הַיֶּלֶד הַמְלֻמָּד בְּלִמּוּדֵי הַגּוֹיִים. נִשְׁבְּרוּ הַמִּתְרָסִים בֵּין שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. יְרִיבוּת עֲמֻקָּה שֶׁל כַּפְרָנוּת מוּל שׁוֹבְבוּת יְהוּדִית שׁוֹבַת לֵב. וְכָל זֶה בְּעֶטְיוֹ שֶׁל מַשְׁבֵּר כָּבֵד....

עִנְבֵי הַבֹּסֶר בְּעִנְבֵי הַבֹּסֶר

הַגְּדָיִים הָלְכוּ וְגָדְלוּ וְכָל אֶחָד פָּנָה לְצַמֶּת הָרוּחוֹת הַמַּכְתִּיבָה אֶת מִצְעֲדֵי גֶּבֶר. הַשְּׁמוּעָה בָּעִיר פָּשְׁטָה כִּדְלֵקָה בִּשְׂדֵה קוֹצִים. נִמְרָד יוֹדֵעַ הַצַּיִד, עוֹמֵד לְהִנָּשֵׂא בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם וְעוֹד לְמִי?! צִיְּצוּ נְשׁוֹת הַשְּׁכוּנָה, לְבַת הַגְּבִיר פִּיג'וֹטוֹ מֵאָמֶרִיקָה! הֵם הִטְעִימוּ זֹאת בְּקִנְאָה מְהוּלָה בְּדִמְיוֹנוֹת עַל חֲבִילוֹת שֶׁל שְׁטָרוֹת יְרֻקִים.... אוּלָם אֵם הֶחָתָן לֹא רָוְתָה נַחַת מִן הַשִּׁדּוּךְ...

חָזְרָה וְאָמְרָה לִבְנָהּ: "יָא אִיבְנִי, הַלּוֹקַח שֶׁאֵינָהּ מֵעֲדָתוֹ שׁוֹקֵעַ בִּבְחִירָתוֹ".

הִתְעַלֵּם הַבֵּן מִתּוֹכַחַת הַמִּלִּים וְהַפִּתְגָּמִים, וּבִטֵּל זֹאת בְּחֹסֶר הַהֶבָנָה שֶׁל הַדּוֹר הַזָּקֵן שֶׁאֵינוֹ מֵבִין אֶת קֶצֶב הַחַיִּים הֶחָדָשׁ וְהַמּוֹדֶרְנִי.

חֲתֻנַּת הַבָּזָק נֶעֶרְכָה בְּרֹב עַם בְּכַמָּה מוֹקְדִים עוֹלָמִיִּים. כַּיָּאֶה לְבַעֲלֵי הַזּוּזִים הַמְּזִיזִים עִנְיָנִים וַאֲנָשִׁים לְכָל רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם.

כַּלַּת הַתַּפְנוּקִים הִגִּיעָה לְחַלַּב וְנָחֲתָה עַל קַרְקַע שְׁבִירָה. פָּגְשָׁה בְּחָלַבִּיּוֹת מִקְצוֹעִיּוֹת וְלוֹחֲמָנִיּוֹת שֶׁהַמַּחְסוֹר הוּא מְנַת חֶלְקָם. הִתְנַחֲמָה בְּבַעֲלָהּ שֶׁאָצָה דַּרְכּוֹ לְעֵבֶר הַתְּאָרִים הָאָקָדֶמִיִּים.

הִסְתַּיְמוּ יְמֵי יֶרַח הַדְּבַשׁ וּבָאוּ חֻבְלֵי לֵדָה. הֵחֵלּוּ מַכְאוֹבִים וּתְלוּנוֹת וּבָאוּ יְלָדִים וּבְכִיּוֹת. הַנַּעֲרָה הַמְרֻפֶּדֶת בְּדֶבְשָׁנִיּוֹת אֲמֶרִיקָה מָצְאָה עָצְמָה בְּמִצִּיאוּת גַּרְסָנִית וּקְשַׁת יוֹם.

הֶחָתָן בְּשֶׁלּוֹ, עָסוּק בְּדִבְרֵי הַמֶּחְקָרִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים. זוֹ שׁוֹקַעַת בְּחִתּוּלֵי לֵדָה וְהַלָּה פּוֹרֵחַ בְּעַנְנֵי הַדּוֹקְטוֹרָט.

הַחִנּוּךְ הַקְּלוֹקֵל שֶׁקִּבֵּל גָּרַם לוֹ לְהִתְנַתֵּק מִן הַמְּצִיאוּת הַיּוֹם-יוֹמִית. מִפְגַּשׁ הַנְּעָרִים בְּיוֹם נְחוּם הָאֲבָלִים הֵבִיא לִידִידוּת רְפוּיָה בֵּין שְׁתֵּי הַדְּמֻיּוֹת הַנּוֹגְדוֹת. נְתִיבֵי הַחַיִּים הִפְגִּישׁוּ אוֹתָם בְּנִסְבּוֹת מוּזָרוֹת. לֵב אָדָם יַהֲגֶה דֵּעוֹת וְאֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵר עָלָיו.

פִּרְחֵי הַשָּׁקֵד פָּרְחוּ בְּלָבְנָם. עֲנָנָה כְּבֵדָה כִּסְּתָה אֶת פְּנֵי הַשָּׁמַיִם. הַשַּׁחַר עָלָה מִמִּדְרוֹנוֹת הָרְקִיעִים. אֹפֶל כָּבֵד רִחֵף עַל הָאָרֶץ וּמִלּוֹאָהּ. נִמְרַד הִתְעוֹרֵר בְּבֶהָלָה.... תָּחַב אֶת אֶצְבְּעוֹתָיו לְפִיו כְּדֵי לְאַמֵּת אֶת הַחֲלוֹם. צְמַרְמֹרֶת אָחֲזָה בּוֹ. פַּחַד עָצוּם מִלֵּא אֶת לִבּוֹ.
נִסָּה לִצְעֹק:"אִמָּא ...אִ...מָּא" אַךְ כֹּחַ עָצוּם עָצַר בּוֹ.

הֶחָתָן הַצָּעִיר קִוָּה שֶׁנָּאוֹת בֵּיתוֹ תַּבְחִין בְּמְצוּקָתוֹ, אַךְ זוֹ שָׁקְעָה בַּחֲלוֹמוֹת אֲמֶרִיקָה... לִטֵּף אֶת סַנְטֵרוֹ וְחָשׁ בִּרְטִיבוּת. הַאִם זֶה דָּם!? בָּדַק אֶת פִּיו וְהִבְחִין שֶׁשִּׁנָּיו סְדוּרוֹת. נִמְרַד פָּקַח עֵינָיו וְנָשַׁם לִרְוָחָה.
הַחֲלוֹם הַקָּשֶׁה רָדַף אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו. נִזְכַּר בְּדִבְרֵי חֲבֵרוֹ שֶׁהַחֲלוֹמוֹת הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַפֶּה. אַחַד הַחֲלוֹמוֹת הַמַּשְׁמָעוּתִיִּים הַמִּתְקַיְּמִים הִנּוֹ חֲלוֹם שִׁבּוּר הַשִּׁנַּיִם. הוּא חָלַם שֶׁשִּׁלְשֶׁת שִׁנָּיו הַקִּדְמִיּוֹת נִתְרַסְּקוּ.
הַבָּחוּר הַמְלֻמָּד תָּהָה, לְמִי הַכַּוָּנָה שָׁלֹשׁ? אוּלַי שִׁלְשָׁה? הַאִם אֵלֶּה שְׁלֹשֶׁת יְלָדַי? אִי-וַדָּאוּת זִעְזַע אֶת נִשְׁמָתוֹ. הִבִּיט לְעֵבֶר הַשָּׁמַיִם וּפָנֵיהֶם זָעֲפוּ וְהִשְׁחִירוּ.

הֶחָתָן הֶחָדָשׁ נָטַל אֶת בְּגָדָיו לֹא כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. בְּבֹקֶר זֶה צָעַד לְבֵית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל. הִתְחוֹלְלָה בּוֹ הִתְעוֹרְרוּת מַהוּתִית. הַחֲלוֹם רִסֵּק אֶת רִקְמַת חַיָּיו. נִמְרָד קִוָּה לִפְגֹּשׁ אֶת חֲבֵרוֹ בְּבֵית-הַתְּפִלָּה. קוֹלוֹ שֶׁל הַחַזָּן הִתְנַגֵּן בְּ"נַסְחָה" (טִיב נִגּוּן) שֶׁל יוֹם חוֹל. מַשְׁכִּימֵי קוּם הַוָּתִיקִים חָתְמוּ פְּנֵיהֶם וְשָׁקְעוּ בְּסִדּוּרֵיהֶם.

הַכַּלָּה הָאָמֶרִיקָנִית לֹא הֵבִינָה מַה מַּעֲשֶׂיהָ בְּעִיר הַמִּדְבָּר. הִתְגַּעְגְּעָה לִימֵי יַלְדוּתָהּ הַמְּפֻנָּקִים. נִזְכְּרָה בִּילְדוּתָהּ עִם אִמָּהּ קָלְעָה צַמּוֹתֶיהָ בְּרֹךְ וְאַהֲבָה וְעַתָּה נִכְנְעָה לָעִיר הֶחָלַבִּית הַקְּשׁוּחָה. הַשָּׁפָה הָעַרְבִית וְכָל הַהֲוָיָה הַמִּזְרָחִית הָיוּ זָרִים לָהּ. חָשָׁה כִּכְבֻשָׁה רַכָּה בֵּין שִׁבְעִים זְאֵבוֹת, אַךְ בְּמַצָּב זֶה גַּם הַחֻזָּקָה בַּנָּשִׁים סוֹפָהּ לִנְבֹּל. יוֹם הַחֹרֶף הַקָּשֶׁה וְהַקּוֹדֵר הֶעֱכִיר אֶת מַצַּב רוּחָהּ. הָאָמֶרִיקָנִית רָצְתָה חֻפְשַׁת מוֹלֶדֶת!

מֹשֶׁה נָטוּל דְּאָגוֹת וּמוּעָקוֹת דִּרְדֵּר אֶת רַגְלָיו לְבֵית-הַכְּנֶסֶת. קוּרֵי הַשֵּׁנָה הִשְׁתָּרְגוּ בַּחֲרִיצֵי אֲרֻבּוֹת עֵינָיו. נִמְרָד הִבְחִין בִּידִידוֹ הַמִּתְקָרֵב.

הוּא נִתַּז מִמְּקוֹמוֹ וְנִגַּשׁ אֵלָיו. בַּעַל הַחֲלוֹמוֹת קִוָּה לִמְצֹא שֶׁתָּף לִלְבָטֵי נַפְשׁוֹ. מוֹסֶה קִבֵּל אֶת פָּנָיו בִּמְנוּד רֹאשׁ. נִמְרָד נִבְלַם וְנִפְעַם. הַחוֹלֵם רָצָה לִשְׁפֹּךְ אֶת מַר חֲלוֹמוֹ אֲבָל מִתְפַּלְּלֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת הִסּוּהוּ. הֵם בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת וְהַלָּה בְּעוֹלַם הַחֲלוֹמוֹת.

אַסְלָן יָדִיד מוֹכֵר הַפִּתּוֹת קָמוּץ הָעֵינַיִם גִּשֵּׁשׁ בִּשְׁבִילֵי קִימַת הַבֹּקֶר. גָּרַר אֶת עֶגְלַת הַפִּתּוֹת שֶׁבְּיָמֶיהָ הַטּוֹבִים שִׁמְּשָׁה אֶת יְלָדֶיהָ שֶׁל הַגְּבִירָה סִיט שְׁוֵויקָה מִשְׁכּוֹנַת גָּ'מִילֶייה. בַּעֲרֹב יָמֶיהָ עָשְׂתָה הָעֲגָלָה הֲסָבָה לְתַעֲשִׂיַּת הַמָּזוֹן. בְּזָוִית עֵינָיו קָלַט אֶת הַכּוֹפֵר וְשָׁאַל מַה לְּזֶה וּלְקִימַת וָתִיקִין. דִּמְדּוּמֵי מִלְחֶמֶת הַקִּיּוּם הִטְרִידוּ אוֹתוֹ יוֹתֵר מֵהָאוֹרֵחַ הַזָּר.

הַמַּשְׁכִּיל מָדַד אֶת רִצְפּוֹת בֵּית הַשֵּׁם, טִרְדוֹתָיו לֹא הֻנִּיחוּ לוֹ.

הִתְאַסְּפוּ הַמִּתְפַּלְּלִים כָּל אֶחָד בְּפִנָּתוֹ הַקְּבוּעָה נְזוּפִים לַבֹּקֶר.
וּמַדּוּעַ? רִיקָנִיִּים הֵם מִמִּצְוֹות וַעֲלֵיהֶם לְמַלֵּא אֶת הַקֻּפָּה.
נִמְרָד תָּפַס פִּנָּה מְרֻחֶקֶת. חָשַׁשׁ מֵעֵינָם הַמְבַקֶּרֶת שֶׁל מַשְׁכִּימֵי קוּם. תָּר בְּעֵינָיו אַחַר חֲבֵרוֹ הַמְפַלֵּל לְמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. חָשַׁשׁ נִקֵּר בְּלִבּוֹ שֶׁמָּא חֲבֵרוֹ יִתְחַמֵּק מִמֶּנּוּ. שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר הִתְחִיל בְּ"עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ" מְמוּלָל בַּמִּלִּים בְּרוֹךְ וּבְאַהֲבָה כַּיָּאֶה לְסִיּוּם הַתְּפִלָּה. בְּעוֹדוֹ מִתְחַזֵּן לִפְנֵי קוֹנוֹ, עָט נִמְרָד עַל מֹשֶׁה וּלְלֹא הַקְּדָמוֹת סִפֵּר אֶת חֲלוֹמוֹ: "חֲלוֹם רַע חָלַמְתִּי, וּפוֹתֵר אֵין אוֹתוֹ... בְּלֵיל אֶמֶשׁ חָלַמְתִּי שֶׁשִּׁלְשֶׁת שִׁנַּי הַקִּדְמִיּוֹת הִתְרַסְּקוּ לִי". חָשַׁשׁ וְתָלָה זוּג עֵינַיִם רוֹטְטוֹת בַּחֲבֵרוֹ.

מֹשֶׁה לֹא הֵגִיב. זֶה עַתָּה סִיֵּם לְהִתְפַּלֵּל וּכְבָר בָּאִים אֵלָיו בַּחֲלוֹמוֹת!?

בַּעַל הַחֲלוֹמוֹת לֹא הֵנִיחַ לוֹ: "נוּ תַּגִּיד מָה הַחֲלוֹם?" שָׁאַל בְּחֹסֶר סַבְלָנוּת.

הָאָדָם הַנִּבְעָת סִפֵּר לִידִידוֹ עַל לֵיל הַזְּוָעוֹת שֶׁהִדִּיר אֶת שַׁלְוַת חַיָּיו. צִפָּה לִתְשׁוּבַת פֶּלֶא מוֹחֲצָנִית שֶׁתְּבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה.

מֹשֶׁה שָׁלַף מִמָּתְנוֹ תְּשׁוּבָה קְצָרָה וְחַד מַשְׁמָעִית: "חֲלוֹמוֹת שָׁוְא יְדַבֵּרוּ!" לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל הַמְּלַמֵּד.

עַנְנֵי עֲרָפֶל הִתְפַּזְּרוּ וִימוֹת הָאָבִיב הִתְאָרְכוּ. מֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם גָּבְרָה עַל מֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. פִּרְחֵי הַבּוּגוּנְוִילְיָה הָאֲדֻמִּים חָפְפוּ עַל מִרְפְּסוֹת הַבָּתִּים בְּאֶשְׁכּוֹלוֹת אֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁל פִּרְחֵי אַרְגָּמָן עַזִּים. הַקּוֹצִים שֶׁבַּעֲנָפֵיהֶם אִימוּ מִבַּעַד לָעַלְוָה הַיְרֻקָּה הַשּׁוֹפַעַת וּבֵינוֹתֶיהָ נִקְשְׁרוּ הַפְּרָחִים. הַשֶּׁלֶג הִפְשִׁיר וּמֵימָיו קָלְחוּ וְזָרְמוּ בַּעֲרוּצִים שׁוֹנִים. מִי לְמִי-אַכְזָב וּמִי לְנַהֲרוֹת אֵיתָן שׁוֹפְעִים וְגוֹעֲשִׁים.

"דוֹקטוֹר נִמְרוֹד!" פָּנְתָה אִשֶּׁת הַמְלַמֶּד לִבְחִיר לִבָּהּ בְּמַבָּט רִשְׁמִי.

"כֵּן יַקִּירָתִי!" הֵשִׁיב בְּסַקְרָנוּת.

"בִּרְצוֹנִי לִנְסֹעַ עִם הַיְלָדִים לְחֻפְשַׁת מוֹלֶדֶת!" קָבְעָה הַנְּסִיכָה הָאֲמֶרִיקָנִית. מֵאֲחוֹרֵי רִשְׁמִיּוּת לְעִתִּים מִתְרַקְּמוֹת תָּכְנִיּוֹת אֲפֵלוֹת, וְתוֹצָאוֹתֵיהֶן מִי יְשׁוּרָן. נִמְרוֹד הֻפְתַּע מִקְּרִירוּת לִבָּהּ שֶׁל אִשְׁתּוֹ, עַל אַף שֶׁמְּלַמֶּד בְּנִימוּסֵי עַמֵּי הָאֲרָצוֹת וּמִנְהֲגֵיהֶם.

הִקְשִׁיב בְּרֹב קֶשֶׁב בְּמַבָּטוֹ הָאָקָדֶמִי וְהֵשִׁיב: "מַדּוּעַ לֹא?" סָפֵק בִּשְׁאֵלָה סָפֵק בְּיִרְאָה.

יְמוֹת תַּמּוּז הַלּוֹהֲטִים קִדְּמוּ אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר בְּמָנוֹת חַמּוֹת שֶׁל תְּשִׁישׁוּת.

אֵשֶׁת נִמְרוֹד עָשְׂתָה הֲכָנוֹת אַחֲרוֹנוֹת לַנְּסִיעָה לְבֵית הוֹרֶיהָ הַגְּבִירִים לְמִשְׁפַּחַת פִּיג'וֹטוֹ. נִמְרוֹד חָשׁ שֶׁכְּנָפָיו קֻצְּצוּ וְרוֹצְצוּ. הוּא לֹא הֵבִין אֶת פֵּשֶׁר הַרְגָּשָׁתוֹ, אוּלַם צַו הַחִנּוּךְ שֶׁקִּבֵּל הוֹרָה לוֹ הִתְאַפֵּק.

'לְהִתְאַפֵּק מִמָּה?! מֵהַשֵּׂכֶל הַיָּשָׁר?! לֵךְ תְּחַנֵּךְ עֵץ עָקוּם מִבְּסִיסוֹ...'

הַנְּסִיכָה הַיְרֵקָה עִם שְׁלֹשֶׁת יְלָדֶיהָ הַמְּרִיאָה לְמֶרְחֲבֵי הַיַּבֶּשֶׁת הָאֲמֶרִיקָנִית. בַּעֲלָהּ נִשְׁאַר בּוֹדֵד חָבוּק לִסְפָרָיו וּלְמֶחְקָרָיו. מִנְהַג הָעוֹלָם הַחַדְשָׁנִי, שֶׁבְּנֵי הַזּוּג עֲמֵלִים וְטוֹרְחִים כָּל הַשָּׁנָה וּבְהַגִּיעַ זְמַן מְנוּחָתָם כָּל אֶחָד פּוֹנֶה לְדַרְכּוֹ וְנַחֲלָתוֹ.

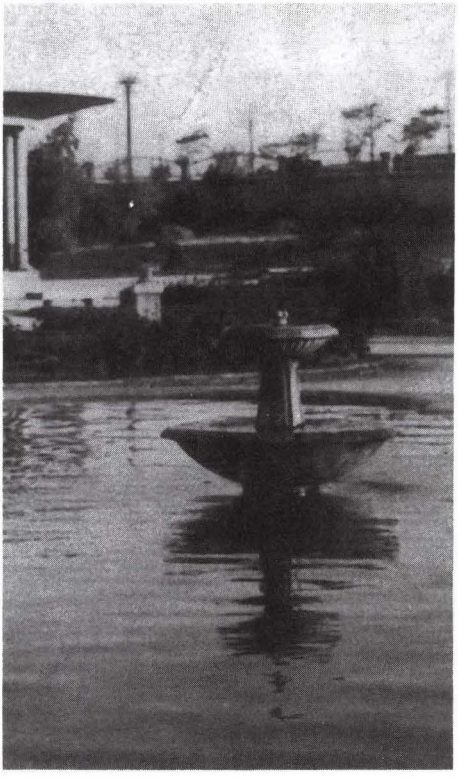
מֹשֶׁה הָלַךְ בְּדֶרֶךְ כָּל חַי. הוּא נִשָּׂא לְאִשֶּׁת נְעוּרָיו - שִׂמְחָה. "בִּינַת חֲלָאל", כְּלוֹמַר אִשָּׁה טְהוֹרָה, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה. חַיֵּיהֶם הִתְנַהֲלוּ עַל מֵי מְנוּחוֹת. בְּנֵי הַזּוּג בָּנוּ קֵן יְהוּדִי קָטָן וְחַמִּים וּבוֹ הִשְׁתּוֹבְבוּ גּוֹזְלֵיהֶם הַקְּטַנִּים. שׁוֹבָבִים הֵם כַּאֲבִיהֶם בְּנַעֲרוּתוֹ. אַךְ שׁוֹבְבוּת סְגֻלָּה הִיא לֶעָתִיד לָבוֹא. וְכֵיצַד? בַּתְּחִלָּה הַיְלָדִים רוֹאִים אֶת הָעוֹלָם כְּהִלּוּלָא מִשֶּׁגְּדֵלִים הוֹפְכִים לִהְיוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

שִׁבְרֵי הִתְבּוֹדְדוּת

תַּמּוּז הָיָה בְּעִצּוּמוֹ וְחֶסְרוֹנוֹ הַתָּמִידִי הֵרְגִּישׁ בָּאֲוִיר. חֹדֶשׁ זֶה מוּעָד לְסַכָּנָה וְאַשְׁרֵי הָאִישׁ הַזּוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ. אֵלּוּ הֵם יְמֵי זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הָאָבוֹת וּבְנֵיהֶם. הַפָּסוּק אוֹמֵר: "וְהִתְוַדּוּ אֶת עֲוֹנָם וַעֲוֹן אֲבוֹתָם." לָכֵן הָיְתָה הִזְדַּמְּנוּת נְאוֹתָה לַמּוֹרֵד לְפַשְׁפֵּשׁ וּלְשַׁחְזֵר אֶת סֵרֶט חַיָּיו. מָצָא פְּנַאי לַחְשֹׁב וּלְהַקְבִּיל אֶת מַעֲרֶכֶת חַיָּיו הַפְּרָטִית עִם מַסְלוּלוֹ שֶׁל עַם-יִשְׂרָאֵל. חוֹמַת חַיָּיו נִפְרְצָה בְּדוֹמֶה לְחוֹמַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. הַחֲלוֹם הַקָּצָר, שִׁבֵּר אֶת לוּחוֹת לִבּוֹ וְרִקְמַת הָעֲרָכִים שֶׁנִּטְבְּעָה בּוֹ.

יְמֵי הַמְּצָרִים חָלְפוּ וְחֹדֶשׁ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת הוֹפִיעַ. בָּנָיו וְנָאוֹת בֵּיתוֹ בּוֹשְׁשׁוּ לָבוֹא. טֶלְגְּרָמוֹת הוּשְׁבוּ רֵיקָם. מִכְתָּבִים נִשְׁלְחוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם, עָבְרוּ יַבָּשׁוֹת וְאוֹקְיָנוֹסִים, אַךְ תְּגוּבָה - אַיִן. הַיְהוּדִי בַּעַל חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ חָשׁ בַּפֶּרְעָנוּת הָעוֹמֶדֶת בְּפָנָיו. חֻרְבַּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה בָּבוּאָה לְחַיָּיו הַפְּרָטִיִּים. בָּרְגָעִים הַקָּשִׁים נִזְכַּר בַּעֲצַת הַפֶּלֶא שֶׁזִּמֵּן לוֹ יְדִידוֹ מֹשֶׁה - הִתְבּוֹדְדוּת.

הַבָּחוּר הַמְלֻמָּד עָמַד עַל הַגְּזוּזְטְרָא הַמַּשְׁקִיפָה לְגִנַּת "אֶל מַשְׁתָּאל" וְהִתְנַתֵּק מֵעֵמֶק הַבָּכָא. הִרְגִּישׁ שֶׁבָּשָׂר מִבְּשָׂרוֹ נֶעֱקַר. הַמִּתְבּוֹדֵד מָרַט אֶת זְקָנוֹ הַמַּצְמִיחַ וְתָלַשׁ אֶת שַׂעֲרוֹתָיו. הַכְּאֵב אִיֵּם לִפְרֹץ מִלִּבּוֹ וְלִגְלֹשׁ בְּזַעֲקוֹת שֶׁבֶר. הוּא בָּלַם אֶת עַצְמוֹ וְחָשַׁשׁ שֶׁמָּא יָצָא מִדַּעְתּוֹ.

גן "אל משתל" בחלב

חָשַׁב בְּקוֹל: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִפְּנֵי מָה בָּאוּ עָלַי כָּל הָרָעוֹת הַחוֹלוֹת הָאֵלֶּה? עַל מַה כָּל הַכְּאֵב הַזֶּה? מִפְּנֵי מָה הִגְלֵיתָ אֶת יְלָדַי לְגוֹלַת אָמֶרִיקָה?" הוּא נִשְׁתַּתֵּק....

קוֹל פְּנִימִי הֵשִׁיב לוֹ: "יָא נְמֵרְד הַמּוֹרֵד יָבוֹאוּ ל"ב נְתִיבוֹת שְׁנוֹתֶיךָ וְיָעִידוּ בְּךָ. פַּשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂיךָ וְתַעֲנֶה דָּבָר"...

הוּא הִתְרִיס בְּעַקְשָׁנוּת: "אָבוֹת אָכְלוּ בֹּסֶר וְשִׁנֵּי בָּנִים תִּשְׁתַּבַּרְנָה?!" הַקּוֹל הַקּוֹרֵא הֵשִׁיב לוֹ: "קוֹל בְּחַלַּב נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים"...

הַגְּזֵרָה נִגְזְרָה וְנִמְתְּחָה מִדַּת הַדִּין! הוּא פָּנָה לְעוֹרֵךְ-דִּין. אֶלָּא שֶׁאֵלֶּה עוֹרְכִין דִּין בָּשָׂר וָדָם.

וְכִי הֵם יְכוֹלִים לְהוֹשִׁיעַ? כֵּן! הֵם יְכוֹלִים לְהוֹשִׁיעַ אֶת כִּיסֵיהֶם הַתְּפוּחִים.

הִסְתַּכֵּל עוֹרֵךְ-הַדִּין הַמְלֻמָּד בִּפְנֵי לָקוּחוֹ הַמְיֻסָּר, מִלְמֵל מִלְמוּלָיו וְאָסַף מַחְשְׁבוֹתָיו, יָעַץ אֶת אֲשֶׁר יָעַץ.

אַךְ הַיִּעוּץ הָיָה כְּקָנֶה רָצוּץ הַבָּא לְהַצִּיל טוֹבֵעַ בְּמַיִם אַדִּירִים.

קָמוּ הַחֲלוֹמוֹת וְאָפְסוּ הַתִּקְווֹת. הָאִישׁ הַנָּטוּשׁ דָּמָה לְאָדָם חֲסַר רֶסֶן. תַּסְרִיט חַיָּיו הָיָה לְנֶגֶד עֵינָיו כְּסָדִין אָדֹם הַמְגָרֶה שׁוֹר קָרָבוֹת זוֹעֵם. בֵּיתוֹ הָפַךְ לִשְׂדֵה קְרָב אָבוּד לִבְעָלָיו. מָכַר אֶת מִטַּלְטָלָיו וְזָעַם. נִפְרַד מִסִּפְרֵי הַמִּינִים הָאֲהוּבִים עָלָיו בְּחֵרוּק שִׁנַּיִם.

הִתְאַסְּפוּ הַקּוֹנִים כִּצְבוֹעִים הֶעָטִים עַל טֶרֶף לֹא לָהֶם. כָּל חֵפֶץ שֶׁנִּמְכַּר הֶחְדִּיר אֶרֶס פִּיפִיּוֹת לְגוּפוֹ וְנַפְשׁוֹ. הַסְּפִינָה הָרְעוּעָה נִנְטְשָׁה עַל יְדֵי יוֹשְׁבֶיהָ וְאִלּוּ הַקַּבַּרְנִיט אוֹבֵד עֲצוֹת. מְנַסֶּה כְּכָל יְכָלְתּוֹ לְהַצִּיל דְּבַר מָה מִידֵי הַכְּרִישׁוֹנִים הַחוֹטְפִים וּמְזַנְּבִים מִכָּל פִּנָּה.

דְּפִיקוֹת נִשְׁמְעוּ בַּדֶּלֶת. נִמְרָד נִדְרַךְ כְּאֶקְדָּח טָעוּן וְזִנֵּק מִמְּקוֹמוֹ.

"אָ...הָהּ" אַנְחַת רְוָחָה פָּרְצָה מִפִּיו. "בָּרוּךְ הַבָּא.. בָּרוּךְ הַבָּא" קִבֵּל בְּחֹם אֶת יְדִידוֹ מֹשֶׁה.

"חָשַׁבְתִּי שֶׁעוֹד עֲלוּקָה בָּאָה, וְהִנֵּה הוֹפַעְתָּ לִי כְּמַשַּׁב רוּחַ בְּיוֹם שָׁרָב. תְּפַדָּאל! בֹּא קַח כָּכָל אֲשֶׁר תֹּאבֶה נַפְשְׁךָ."

מֹשֶׁה בִּטֵּל בְּמִחְי יָד אֶת הַהַצָּעָה, לֹא רָצָה לְהִבָּנוֹת מֵהֶרֶס יְדִידוֹ. וְהַמְלֻמָּד שָׁמַר אֶת הַדָּבָר.

הָאֶנְיָה טָבְעָה וְהָקָבַרְנִיט שָׁם פְּעָמָיו לְמֶרְחֲבֵי הַיַּבֶּשֶׁת הַצְּפוֹן אֲמֶרִיקָנִית.

יְמֵי הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת

יְמֵי הָרַחֲמִים הִגִּיעוּ וּבְנֵי חֲלַב הִשְׁכִּימוּ קוּם לְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי בּוֹרְאָם. זֶה לְחַיִּים וְזֶה לְפַרְנָסָה זֶה לִנְדוּדִים וְזֶה לְסֵבֶל וְגָלוּת. אָבוּ עָזוּר חִזֵּן בְּקוֹל נוּגֶה וַחֲרִישִׁי. קוּלְמוּס שִׁירָתוֹ חָרַט אֶת הַלֵּב. מֹשֶׁה הִקְשִׁיב בְּרֹב קֶשֶׁב וְנִסָּה לְהָבִין אֶת מַשְׁמָעוּת הַמִּלִּים. הָאֶרִיךְ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְהִתְחַזֵּן לִפְנֵי קוֹנוֹ:

"אִם אָפֵס רִבַּע הַקֶּן
אַל נָא נֹאבְדָה כִּי עַל כֵּן יֵשׁ לָנוּ אָב זָקֵן"

הַמִּלִּים תָּאֲמוּ לַמְּציאוּת הַקָּשָׁה אֵלֶיהָ נִדְחַף יְדִידוֹ הַמְלֻמָּד בְּצָרוֹת.

אָכֵן אֹהֶל יְדִידוֹ נִמְרָד הִתְרוֹקֵן!!! מֹשֶׁה נִפְעַם מִן הַפִּיּוּט הַיּוֹצֵא מִן הַלֵּב וְנִכְנָס אֶל הַלֵּב וְאוֹתֶת לְשׁוֹמְעָיו כֵּיצַד לִנְהֹג.

שָׁעֲטוּ הַחַגִּים וְאַחֲרֵיהֶם הֶחֳדָשִׁים חֲרָפִים וַאֲבִיבִים עָלוּ וְיָרְדוּ כְּמוֹ מְלָכִים.

מֹשֶׁה הִצְטַנַּע בְּד' אַמּוֹתָיו וּבָנָה אֶת קִנּוֹ עַל אַדְנֵי הַיַּהֲדוּת הַנֶּאֱמָנָה. נִהְיוּ הַגְּדָיִים לִתְיָשִׁים צְעִירִים וְנוֹסְפוּ לָהֶם גְּדָיוֹת עֲרָנִיּוֹת וּמְשׁוֹבְבוֹת. אַב הַבַּיִת חָזַר מֵעֲבוֹדָתוֹ יָגֵעַ וּקְשֵׁה יוֹם. הִבִּיט בְּתִבַּת הַדּוֹאַר בַּחֲצִי עַיִן. מִסְתָּמָא חָשַׁב מֻנָּח שָׁם עוֹד מִכְתַּב חֻשְׁבּוֹנוֹת טוֹרְדָנִי. אַף לֹא!!! עֵינוֹ צָדָה גְּלוּיָה צִבְעוֹנִית הַבָּאָה מֵאַרְצוֹת הַיָּם.
שָׂמַח בְּלִבּוֹ עַל הָאֶגֶרֶת הַמְּבִיאָה בְּשׂוֹרָה חֲדָשָׁה. שָׁלַף אֶת הַגְּלוּיָה בְּמִהִירוּת וְהִנֵּה הַפְתָּעָה! חֲבֵרוֹ מֵאַרְצוֹת הַיָּם שָׁלַח מִכְתָּב וּבוֹ תֵּאוּרִים מַפְלִיגִים עַל הַצְלָחָתוֹ הַכַּבִּירָה בְּגוֹלַת נְיוּ-יוֹרְק. קָרָא בֵּין שִׁטֵּי הַמִּכְתָּב וְשָׁאַל: "אוּלַי אוּכַל לְהִבָּנוֹת מִמֶּנּוּ?"

הִניחַ אֶת הָאִגֶּרֶת בְּקֶרֶן זָוִית שׁוּלִית וְחָזַר לְשִׁגְרַת חַיָּיו הַצְּרוּפָה. עֹמֶס הַחַיִּים צִעֵף אֶת גּוּפוֹ וּמַחְשְׁבוֹתָיו. הַמַּחְסוֹר הַתְּמִידִי נִקֵּר בְּרֹאשׁוֹ. הַתְּמוּנָה הַמַּשְׁפִּילָה שֶׁל בְּנֵי בֵּיתוֹ הָעֲטוּיִים בְּבִגְדֵי - סְחָבוֹת הָיְתָה לְלֹא נְשׂוֹא. וְיִתְרָה מִזֹּאת, הַתְּלוּנוֹת הַמֻּצְדָּקוֹת שֶׁל בָּנָיו עַל אִי תַּגְמוּלָם בְּעִקְבוֹת הַצְּלָחוֹתֵיהֶם בַּכּוּתָאבּ (תַּלְמוּד תּוֹרָה) מוֹסְסוּ אֶת נַפְשׁוֹ. שׁוּב וָשׁוּב עָלָה הָעִנְיָן: "הַאִם חֲזָקָה שֶׁאֶחְיֶה בְּחֶסְרוֹן כִּיס? מָה הַתְּלוּנוֹת וְחֶשְׁבּוֹנוֹת הַנֶּפֶשׁ הַלָּלוּ. הַקֵּן שֶׁלִּי הוּא הַחַמִּים בָּעוֹלָם. הַבַּיִת שֶׁלִּי מְשַׂמֵּחַ אוֹתִי.

עוֹלָלַי מַרְנִינִים אֶת יָמַי, אָז מַדּוּעַ אֲלֵיהֶן וְאֵתְבּוֹשֵׁשׁ?

מִדֵּי שָׁבוּעַ הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית מְעַגֶּלֶת אֶת הַפַּרְנָסָה. בַּת קוֹל לוֹחֶשֶׁת: "שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח".

נִגּוּנֵי קַדִּישׁ

לֵיל שַׁבָּת מִתְקָרֵב וּבָא. עַנֶנֶת הַשֶּׁלֶג הַנְּיוּ-יוֹרְקִית הַקּוֹדֶרֶת הִקְרִינָה לִרְחוֹבוֹת בְּרוּקְלִין הָאֵין סוֹפִיִּים.

הָעֵצִים הָעֲרוּמִים מֵעַלְוָה דָּמְמוּ מֵהַקָּרָה הֶעָזָה שֶׁלָּפְתָה אֶת זְרוֹעוֹתֵיהֶם הַחֲשׂוּפוֹת. כּוּשִׁים אֱטוּמֵי מַבָּע שָׁבוּ מֵעֲבוֹדָתָם. מֵעֵבֶר לִשְׂדֵרוֹת "פְּרֶזִידֶנְט" הִסְתּוֹפְפָה קְבוּצַת פּוֹרְטוֹ רִיקָנִים מְצֻלְקֵי פָּנִים. הִתְאַסְּפוּ סְבִיב פַּח גְּדוּשׁ זִרְדֵי עֵצִים מִתְנַפְּצִים.

נִמְרָד הִבִּיט מֵהַחַלּוֹן הַכָּפוּל הַמַּפְרִיד בֵּינוֹ לְבֵין הָרְחוֹב הָעוֹיֵן. קִרְעֵי נַפְשׁוֹ חָרְכוּ אֶת יֵשׁוּתוֹ. נִזְכַּר בְּגַעֲגוּעִים בְּעִיר מוֹלַדְתּוֹ עַל רְחוֹבוֹתֶיהָ הַצָּרִים וּפְנוֹת הַחֻמֶּד הַסְּמוּיוֹת שֶׁבָּהּ.
וּמֵעַל הַכֹּל הָאֲנָשִׁים טוֹבֵי הַלֵּב וְהָעֲסִיסִיִּים: "כֵּיצַד הִתְנַכַּרְתִּי לָךְ עִירִי? הַאִם לָעִיר הִתְנַכַּרְתִּי? אוּלַי לְשָׂרָשַׁי?"

גַּלֵּי הָאוֹקְיָנוֹס הֵרִיצוּהוּ אַלְפֵּי קִילוֹמֶטְרִים בְּמַעַבְרֵי הַמִּכְשׁוֹלִים הָרַבִּים. תְּמוּנוֹת חַיּוֹת הִזְכִּירוּ לוֹ קוֹלוֹת מִתַּקְתְּקִים וְשׁוֹפְעֵי חֹם אֱנוֹשִׁי.

הִדְהֲדָה בְּלִבּוֹ מַנְגִּינַת הַקִּדּוּשׁ בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ. מַנְגִּינַת הָרִים גְּבוֹהָה הַפּוֹעֶמֶת בְּמֶרְחֲבֵי הַזְּמַן הַחוֹלְפִים וּמְבִיאָה לְהִתְרוֹמְמוּת הָרוּחַ. מֹשֶׁה חָלַף עַל פָּנָיו בְּדִמְיוֹנוֹ. אַשְׁלָיָה עֲלוּמָה בְּעִבְעָה בְּלִבּוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ נִצָּב לְצִדּוֹ, צוֹעֲדִים הֵם לְ"חוֹשׁ בֵּית נָשִׂיא" וְנֵרוֹת מִצְוַת הַשַּׁבָּת מְלַוּוֹת אוֹתָם בְּרוֹךְ.

הַקְּרִיעָה מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וּמִקּוֹם הוֹלַדְתּוֹ, יָצְרוּ בְּמוֹחוֹ צְפִיּוֹת דְּמְיוֹנִיּוֹת. בְּמַשַּׁב מַחְשָׁבָה הִתְעוֹרֵר מִגַּעְגּוּעָיו וְאַשְׁלָיוֹתָיו, וְהֶחְלִיט לָלֶכֶת לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל גְּבִירֵי חַלַּב "שַׁעֲרֵי צִיּוֹן".

רַעֲוָא דְּרַעֲוִין הוּא זְמַן שִׁיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת בְּבֵית מֹשֶׁה. יוֹם הַמְּנוּחָה פָּרַשׂ כְּנָפַיִם וְכִמְעַט נָטַשׁ אֶת הָעִיר בְּמִשִּׁיקָה אִטִּית. מֻתָּח לֹא צָפוּי הִתְגַּנֵּב לְלִבּוֹ. הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה מְאוּתֶּתֶת וְעוֹלָה לְגִנְזֵי מְרוֹמִים. בְּעָיוֹת הַיּוֹם-יוֹם עוֹלוֹת וְצָפוֹת לְפָנָיו, הֶדְאַג מֵעוֹד שָׁבוּעַ שֶׁל מִלְחָמוֹת וְהִתְמוֹדְדֻיּוֹת. חָשַׁשׁ לְשַׁתֵּף אֶת אִשְׁתּוֹ בִּלְבָטָיו.

דָּאַג שֶׁהַצַּדֶּקֶת תִּסְנֹט וְתֹאמַר: "יָא מוּסָה, הֲלֹא נֶאֱמַר אָסוּר מְצוֹא חֵפֶץ עֲשׂוֹת דְּרָכִים גַּם מִלְדַבֵּר בּוֹ דִּבְרֵי צְרָכִים."

הַהֲכָנוֹת לִסְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּבֵית מִשְׁפַּחַת מֹשֶׁה הָיוּ בְּעִצּוּמָן. בְּנוֹ הַקָּטָן נִסִּים הִשְׁחִיז אֶת מֵיתְרֵי קוֹל הַזְּמִיר כְּדֵי לְשַׁמֵּחַ אֶת מַלְכַּת הַשַּׁבָּת הַזּוֹהֶרֶת בִּקְדֻשָּׁתָהּ.

הָעַצְבוּת הִשְׁתַּלְּטָה עַל אִיבְרֵי אַב הַמִּשְׁפָּחָה. יֵצֶר הָרָע מִתְגָּרֶה בּוֹ, סִטְרָא אַחְרָא מַתִּישָׁה אֶת כֹּחוֹתָיו וּמְנַצֶּלֶת כָּל פִּרְצָה שֶׁל חֻלְשָׁה.

בַּעַל הַבַּיִת מַגִּישׁ אֶת כֹּחוֹתָיו עַל מַגַּשׁ הַסְּעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית. מַקְהֶלֶת הַשּׁוֹבָבִים עוֹלֶזֶת וּשְׂמֵחָה בְּפַשְׁטוּת הַבַּיִת וַחֲמִימוּתוֹ, וְאִלּוּ מְנוֹעַ הַבַּיִת מֵאֵט אֶת בֶּכְנוֹתָיו וְנִדְחָק בַּחֲלַל הַחִדָּלוֹן. קוֹל מַרְדָּנִי חָזָק וְתַקִּיף דּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ לְשַׁנּוֹת כִּוּוּן. לָלֶכֶת לִגְדֵלָה!!! אֵיזֶה גְּדֵלָה? מְבַטֵּל מֹשֶׁה אֶת הַקּוֹל הַסָּמוּי. אֲנִי מִמִּשְׁפָּחָה פְּשׁוּטָה, וּמִי יִתֵּן לִגְדֹל?

פָּנָיו שָׁקְעוּ בִּרְצַפַּת הַחֶדֶר הָרְצוּפָה בִּשְׁאֵרִיּוֹת שַׁבָּת.

"מַה לְּךָ בַּעֲלִי?" הֵעִירָה אוֹתוֹ אֵשֶׁת נְעוּרָיו.

"לא ...לא כְּלוּ..ם מָא פִּי שִׁי." עָנָה כְּמִתּוֹךְ חֲלוֹם בְּהָקִיץ.

חֹשֶׁךְ שֶׁל שַׁחֲרִית יוֹם רִאשׁוֹן הִסְתַּנֵּן מִבַּעַד לִתְרִיסֵי הָעֵץ הַסְּדוּקִים. מֹשֶׁה נִצְמַד לַסִּדּוּר הָעַתִּיק בִּדְבֵקוּת אֵין קֵץ. מְנַסֶּה לְמַלֵּא אֶת קֶפְּתוֹ הָרֵיקָה מִמִּצְוֹות לַיּוֹם הֶחָדָשׁ הַמּוֹפִיעַ מוּלוֹ. בֵּין לְבֵין הִדְלִיק אֶת הַפִּתִּילָה הָעֲשֵׂנָה. הִתְנַחֵם בְּכוֹס הַקָּהְוָה הַהֲדוּקָה וּטְחוּנָה בְּהֶל הַחַיִּים.
סִיר בֵּין חַדְרֵי הַבַּיִת הַסְּפוּגִים בִּנְשִׁימוֹת עוֹלָלָיו הָרַכִּים. נֵר הַחֵלֶב הֵטִיל אוֹרוֹת וּצְלָלִים בֵּין קִיטוֹנֵי בֵּיתוֹ הַצַּר. מֹשֶׁה חָשׁ כְּנֶשֶׁר קָצוּץ כְּנָפַיִם הַחוֹפֶה עַל גּוֹזָלָיו. הִבִּיט בְּדִמְעוֹת הַחֵלֶב הַחַמּוֹת שֶׁנִּקְווּ בְּתוֹךְ פַּחִית הַנֵּר. בָּבוּאַת פָּנָיו הִשְׁתַּקְפָה וְשָׁאֲלָה: "הַאִם לָנֶצַח אֶשָּׁאֵר כָּךְ? מָה אֶשְׁמִים זַכִּים אֵלֶּה?"
פְּעִית תִּינוֹקוֹ הַקָּטָן הֵסִיחָה אוֹתוֹ מִשְּׁגִיּוֹנוֹת לִבּוֹ וְהֵרִיצָה אוֹתוֹ לְעִנְיְנֵי הַיּוֹם.

מִכְתְּבֵי הַתָּשָׁה זָרְמוּ זֶה אַחַר זֶה לְבֵיתוֹ שֶׁל אֲבִי הַפָּעוּטִים וּבָהֶם פֵּרוּטִים מְשׁוֹבְבֵי לֵב עַל הַצְּלָחָה מַדְהִימָה בַּגּוֹלָה הַדְּווּיָה- נְיוּ-יוֹרְק.

הֶחָבֵר הַגּוֹלֶה נִסָּה בִּלְשׁוֹן אִמּוֹת הָעוֹלָם וְתַכְסִיסֵיהֶם הַמְתֻחְכָּמִים לָצוּד אֶת נֶפֶשׁ חֵבְרוֹ. רָקָם תָּכְנִית רַבַּת אַנְפִּין לְהָבִיאוֹ לְאָמֶרִיקָה.

"יֵהָרֵג וְיָבוֹא!!!" מִן הַסְּתָם הַשֶּׁעֱמוּם אָכַל אֶת הַבָּחוּר הַמְלֻמָּד בְּתַכְסִיסִים, אוּלַי נְקָמָה בּוֹדֶדָה מִלִּבּוֹ עַל תְּחוּשַׁת הַנְּטִישָׁה וְלָכֵן מוֹשֵׁךְ בְּחוּטֵי רִגְשׁוֹתָיו וְחֶלְשׁוֹתָיו שֶׁל יְדִידוֹ מֵאֲרָם-צוֹבָא.

מָנוֹת חֲמוֹת

חִלּוּפֵי צְעָקוֹת נִשְׁמְעוּ מִמִּשְׂרָדוֹ שֶׁל יְהוּדָה שָׁמָאע. מְנַת הַהַשְׁפָּלוֹת הַיּוֹמִית הִגִּיעָה לְשִׂיאָהּ וּמֹשֶׁה לֹא יָכֹל לִסְבֹּל אֶת הַהִתְנַשְּׂאוּת הָרֵיקָה מִתּוֹכֶן שֶׁל בַּעַל הָעֵסֶק לְצָרְכֵי סִדְקִית. מִדֵּי יוֹם הֵכִין מָנָה חַמָּה גְּדוֹשָׁה שֶׁל הַשְׁפָּלוֹת. בְּשֶׁל עֹמֶס הַפַּרְנָסָה נִכְנַע לְמַצְבֵי הָרוּחַ הַחוֹלָנִיִּים שֶׁל מַעֲסִיקוֹ. הַיּוֹם!!! - הוּא לֹא מְוַתֵּר יוֹתֵר! מֹשֶׁה חָשַׁף אֶת זְרוֹעוֹת מֹחוֹ וְשָׁלַף אֲמִירוֹת שֶׁיִּבְּשׁוּ אֶת בַּעַל הָעֵסֶק. הַגְּבִיר שָׁמָאע לֹא הֶאֱמִין לְמִשְׁמַע אָזְנָיו.

הַמַּאֲזִינִים הַצְּדָדִיִּים חָכְכוּ בַּהֲנָאָה אֶת פְּרוֹזְדּוֹרֵי לִבּוֹתֵיהֶם.

מֹשֶׁה בְּצַע עֲבוּרָם עֲבוֹדָה נְקִיָּה וַחֲשׁוּבָה. הוּא הֶעֱמִיד אֶת מַעֲסִיקוֹ "הַדָּגוּל" בְּמְקוֹמוֹ הָרָאוּי.

כָּלוּ הַתְּקוּוֹת וְנִגְמְרוּ הַפַּרְנָסוֹת אֲזַי מִתְרַקְּמוֹת הַתָּכְנִיּוֹת. רֹאשׁוֹ וְלִבּוֹ נָשְׂאוּ אוֹתוֹ לַיַּבֶּשֶׁת הַמִּסְתַּתֶּרֶת מֵאֲחוֹרֵי הָאוֹקְיָנוֹס. נָטַל אֶת חֲפָצָיו הָאִישִׁיִּים וְאֶת מְנַת הַמָּזוֹן הַצְּנוּעָה וְרַגְלָיו נְשָׂאוּהוּ לְעֵבֶר בֵּית רַבּוֹ חָכָם בְּרָאהִים קָצִין. חָשׁ שֶׁאֵבֶן נָגֹלָה מִלִּבּוֹ. הוּא עָבַד בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ וּבִשְׂכַר זֶה סָפַג בְּזִיּוֹנוֹת. וּמָה עוֹד שֶׁעֲבוֹדָתוֹ לְרִבּוֹן הָעוֹלָמִים נִפְגְּמָה מִקְצֶר רוּחַ וַעֲבוֹדַת פֶּרֶךְ.

דָּמוֹ רָתַח בְּקִרְבּוֹ עַל שֶׁעָבַר וְתִקְוָה קִנְּנָה בְּלִבּוֹ עַל שֶׁיָּבוֹא. מִהֵר לָלֶכֶת לְבֵית רַבּוֹ. רֹאשׁוֹ חָפוּי בֵּין חֲפָצָיו וּמִתְעַלֵּם מִכָּל הַסּוֹבֵב. הִגִּיעַ לְפַאֲתֵי בֵּית הֶחָכָם הֵאֵט וְנִרְגַּע קִמְעָה.

דֹּלֵג קַלּוֹת עַל גַּבֵּי מַעֲלוֹת הַבַּיִת דָּפַק חֲרִישִׁית וְהִמְתִּין לְמַעֲנֶה. הוּא קִבֵּל אִשּׁוּר כְּנִיסָה מֵסְכָּם. בִּזְרִיזוּת דָּחַף אֶת הַדֶּלֶת הַקּוֹרַעַת וְגוֹנַחַת מֵעֹמֶס הַיָּמִים.

הָרַב שָׁקַע בְּתַלְמוּדוֹ לַמְרוֹת בּוֹא הָאוֹרֵחַ הַיָּדוּעַ. וְכִי לָמָּה לְבַטֵּל לִמּוּד תּוֹרָה? הָאוֹרֵחַ יָדוּעַ וְהַתְּשׁוּבָה בְּהֶתְאֵם!

"יָא חָכָם?" פָּנָה מֹשֶׁה כְּבֶן הַמִּתְרַפֵּק עַל אָבִיו: "שְׁאֵלָה לִי אֵלֶיךָ".

הֶחָכָם סִמֵּן לָאוֹרֵחַ לְהַמְשִׁיךְ שֶׁאֵין זְמַנּוֹ עִמּוֹ לְהַקְדָּמוֹת. מִשְׁקָפָיו מֻנָּחוֹת עַל כֶּבֶשׁ חָטְמוֹ וְהוּא גּוֹרֵס אֶת מִשְׁנָתוֹ.

"בִּרְצוֹנִי לְהַגֵּר לְאָמֶרִיקָה, מַה דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ?"

הֶחָכָם הִבִּיט עַל גַּב יָדוֹ נָגַע בְּשַׂעָרָה אַחַת וּפָסַק קְצָרוֹת: "כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ שַׂעָרָה כָּךְ יֵשׁ גֶּמָּה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַרְעִיף פַּרְנָסָה לְשַׂעָרָה זוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה יַעֲנִיק פַּרְנָסָה לְךָ, עַל כֵּן אִם כְּבָר, יֵלֶךְ לְלֵב הָעוֹלָם שֶׁאֲוִירָהּ מַחְכִּים!" קָבַע וְלֹא הוֹסִיף.

מֹשֶׁה נִסָּה לְאַמֵּץ אֶת תָּאֵי מֹחוֹ הַטָּרוּד. "מָה אוֹמֵר הֶחָכָם?" הוּא שָׁאַל אֶת עַצְמוֹ.

"לְכָל שַׁעֲרָה יֵשׁ פַּרְנָסָה?!" מוּזָר. וּמַה לִּי וּלְלֵב הָעוֹלָם?" חָזַר הַתַּלְמִיד לְמַסְלוּל חַיָּיו וְנָבוֹךְ שִׁבְעָתַיִם. הוּא לֹא הִשְׁלִים עִם דִּבְרֵי הֶחָכָם. חַיָּב הוּא לִנְסֹעַ לְאָמֶרִיקָה וְיִהְיֶה מָה! הִתְמָרֵד כְּנֶגֶד דִּבְרֵי רַבּוֹ. וְכָל הַמְּהַרְהֵר אַחַר רַבּוֹ כְּאִלּוּ מְהַרְהֵר אַחַר הַשְּׁכִינָה וְסוֹפוֹ שֶׁסּוֹבֵל יִסּוּרִים. בְּנִגּוּד לַכֹּל הוּא חָשׁ בְּכֹחוֹת מֻחָדָשִׁים הַמְּזָרָמִים לְעוֹרְקָיו. הֶחְיִישׁ פְּסִיעוֹתָיו לְבֵיתוֹ. פָּנָיו הָיוּ מְמֻרְמָרוֹת וּכְעוּסוֹת. מְרִירוּת הִיא נְקֵדַּת מִפְנֶה מַהְפִּכָנִית בְּלֵב הָאָדָם. אִם לְטוֹב וְאִם לְרַע...

מֹשֶׁה נִכְנַס לְבֵיתוֹ נָפוּל וְשָׁדוּד. בְּתוֹכִי תּוֹכוֹ הוּא נָחוּשׁ וְזָעוּק בְּהַחְלָטָתוֹ. נָאוֹת בֵּיתוֹ שִׂמְחָה הֻפְתְּעָה לִרְאוֹת אֶת בְּחִיר נְעוּרֶיהָ נִכְנַס בְּשָׁעָה לֹא שִׁגְרָתִית. פָּנָיו מְכֻרְכָּמוֹת וְגַבּוֹתָיו מְכֻוָּצוֹת.

"כֵּיר אִינְשַׁלְלָה, מַה קָּרָה?" שָׁאֲלָה בִּדְאָגָה.

מֹשֶׁה דָּמַם וְהִתְכַּנֵּס בְּפִנָּתוֹ. נִסָּה לִקְרֹא מִסְפַּר פִּרְקֵי תְּהִלִּים. זְמִירוֹת אֵלֶּה נִשְׁמְטוּ מִלּוּחַ לִבּוֹ וְיָדָיו. חָלְפוּ הַדַּקּוֹת בְּדוּמְיָה מוֹרֶטֶת עֲצַבִּים.

דּוּמִיַּת כַּעַס מִצַּד אַב-הַבַּיִת וְדוּמִיַּת חֲרָדָה מִנָּאוֹת בֵּיתוֹ הַמְּסוּרָה.

לְפֶתַע עָלָה הָאָרִי וְנָהַם: "דַּי, נִמְאַס לִי מֵחַלַּב וַאֲנָשֶׁיהָ. אֲנִי רוֹצֶה לָלֶכֶת לְאָמֶרִיקָה! אֵינֶנִּי יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת הַיְּסוּרִים וְהַבּוּשׁוֹת. רַבִּים קָמִים עָלַי לְכַלּוֹתִי."

נֶחְרָדָה שִׁמְחָה מֵהַצָּהָרוֹת בַּעֲלָהּ. הִבִּיטָה בּוֹ בְּעֵינַיִם פְּעוּרוֹת וּקְרוּעוֹת. הֶעֱדִיפָה לִשְׁתֹּק, אֵין אָדָם נִתְפָּס בְּשִׁעַת צַעֲרוֹ.

"מַדּוּעַ אַתְּ שׁוֹתֶקֶת?" זָעַם עַל אִשְׁתּוֹ.

"וְכִי מָה אַגִּיד וּמָה אֲדַבֵּר?" הִצְטַדְּקָה הַצַּדֶּקֶת וְדִמְעַת צַעֲרָהּ הִרְטִיבָה אֶת לֶחְיָהּ וְזָחֲלָה עַל סִנּוֹרָהּ.

מֹשֶׁה הִנִּיחַ כָּרִית רַכָּה עַל מִצְחוֹ הֶחָרוּט בְּקִמְטֵי צַעַר הַקְּשָׁיִים. נְחִירוֹתָיו הִדְהֲדוּ וּפִזְרוּ תְּהוּדָה קוֹלִית עַד פַּרְבָרֵי נְיוּ-יוֹרְק.

אוֹרְחִים זָרִים

פַּלָּחִיוֹת יִשְׁמְעֵאלִיּוֹת דְּמוּיוֹת כְּחָבִיּוֹת נִפְטְ הִתְנוֹדְדוּ בַּהֲלִיכָה גַּמְלוֹנִית כְּשֶׁעַל רָאשֵׁיהֶם סַלֵּי נְצָרִים עֲמוּסִים בִּבְצָלִים וּבִיצִים, חַסּוֹת עֲרָבִיּוֹת וּשְׁאָר יְרָקוֹת. הַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה וְהֵבִיאָה עִמָּהּ תְּנוּעָה בְּעוֹרְקֵי הַחַיִּים. הַכַּלָּנִיּוֹת הָאֲדֻמּוֹת פָּרְחוּ בְּצֶבַע עַז. הַשּׁוֹשַׁנִּים הִתְקַנְּאוּ בָּהֶם וְזָקְפוּ עֲלֵי כּוֹתֶרֶת בִּשְׁלַל צְבָעִים. רָמְזוּ עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הַמְּכִינִים עַצְמָם לִקְרַאת יוֹם שַׁבַּת הַמַּלְכָּה. מִדֵּי עֶרֶב שַׁבָּת הִתְרַחֵשׁ נֵס גָּלוּי. בְּהִתְקָרֵב יוֹם הַמְּנוּחָה זְמַן לְמִשֶּׁה סְכוּם כֶּסֶף לְכִסּוּי הוֹצָאוֹת הַשַּׁבָּת.

אָמְנָם אֵין סוֹמְכִים עַל הַנֵּס, אֲבָל מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם שֶׁהַפְּרוּטָה אֵינָהּ מְצוּיָה בְּכִיסוֹ בְּאֹפֶן תָּדִיר וְהַנֵּס פּוֹקֵד אֶת בֵּיתוֹ? הַאִם יַשְׁלִיךְ אֶת הַנֵּס וְעִמּוֹ אֶת הַזּוּזִים?
כָּל בְּנֵי הַבַּיִת הִתְאַרְגְּנוּ בְּמִשְׁנֶה מֶרֶץ לִקְרַאת יוֹם הַמְּנוּחָה. הַזַּאֲטוּטִים קִלְּפוּ שׁוּם וְאַב הַבַּיִת הֵכִין וְסִיַּע בִּמְלָאכוֹת הַשַּׁבָּת.

קְצַץ גְּלִדֵי בָּצָל מַדְמִיעִים. דִּמְעוֹת הַבָּצָל נָתְנוּ פֶּרְקָן לִקְשָׁיָיו וְנַפְתּוּלָיו, מִדֵּי פַּעַם נֶאֱנַח אַנְחוֹת שֶׁבֶר מֻבְלָעוֹת. יְלָדָיו זָבֵי הַחֹטֶם מְקַנְּחִים בְּשַׁרְווּלֵיהֶם אֶת שָׁבְלֵי הַנַּזֶּלֶת הַתְּמִידִית וְצוֹהֲלִים. בַּעֲלַת הַבַּיִת חָרוּצָה כִּנְמָלָה בִּלְתִּי נִלְאֵית. מְנַפָּה וּמְרַקֶּדֶת אֶת הַקֶּמַח. אֲמוּנָה הִיא עַל עִסְקֵי תְּבוּאָה. הַטַּבּוּן הַמְפֻיָּח הֵסַק בְּגִזְרֵי עֵץ יְבֵשִׁים. צָפָה בְּחֹם לַחְרֹךְ וְלֶאֱפוֹת אֶת עִגּוּלֵי הַבָּצֵק הָרֵיחָנִיִּים. הַהֲכָנוֹת הָיוּ מֵעַל וּמֵעֵבֶר לְצָרְכֵיהֶם. קוּוּ שֶׁאוּלַי אוֹרֵחַ יַגִּיעַ וּתְקַיֵּם מִצְוַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים בְּהַרְוָחָה כַּיָּאֶה לִבְנֵי מְלָכִים.

עֶרֶב שַׁבָּת נוֹשֵׁק לְפַאֲתֵי הַשְּׁכוּנָה הַיְּהוּדִית. מְכוֹנִית הֲדוּרָה מְתַמְרֶנֶת בֵּין הָרְחוֹבוֹת הַצָּרִים. דָּמְתָה הַמְּכוֹנִית לַחֲלָלִית מִיקוּם אַחֵר. הֲמוֹנֵי יְלָדִים רָדְפוּ אַחַר הַמְּכוֹנִית הַמַּבְרִיקָה. הֵבִינוּ הַקְּטַנִּים שֶׁאוֹרֵחַ יוֹצֵא דֹּפֶן הִגִּיעַ וְלָכֵן גָּבְרָה סַקְרָנוּתָם. עָצְרוּ אֶת מַהֲלַךְ מִשְׂחָקָם בְּתוֹךְ הַשְּׁלוּלִית הָרְפוּשָׂה שֶׁשִּׁמְּשָׁה כִּבְרֵכַת שְׁחִיָּה אוֹלִימְפִּית עֲבוּרָם. מִבַּעַד לְקַרְעֵי הַנַּעֲלַיִם נִרְאוּ מִבַּצְבְּצוֹת אֶצְבָּעוֹת מַכְחִילוֹת מִן הַקֹּר. הַמְּכוֹנִית נֶעֱצְרָה לְיַד בֵּיתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

מִמֶּנָּה יָצָא אָדָם לָבוּשׁ בַּחֲלִיפָה מְחֻיֶּטֶת כְּדֶרֶךְ הַדֻּכָּסִים הָעֲשִׁירִים. אֶת רֹאשׁוֹ כִּסָּה כּוֹבַע צִילִינְדֶּר גְּבֹהַּ קוֹמָה וּמַבְרִיק בְּצִבְעוֹ הַקִּטִיפָתִי. סָקַר הַזָּר אֶת סְבִיבוֹתָיו בְּמִשְׁקָפָיו הַמְּזֻהָבוֹת וְזִהָה אֶת הַבַּיִת הַמְּבֻקָּשׁ.

הִשְׁתּוֹבְבוּ הַיְלָדוֹנִים סְבִיבוֹ וְהִבִּיטוּ בּוֹ בְּעֵינַיִם בּוֹהֲקוֹת וְשׁוֹאֲלוֹת. הַזָּר הֵחִישׁ צְעָדָיו לַ"חוֹשׁ" (הֶחָצֵר) וְהִתְקָרֵב לְדֶלֶת בֵּית מִשֶּׁה.

דָּפַק קַלּוֹת וְהַמְתִּין כְּשֶׁהוּא מַבִּיט בְּנַעֲלָיו הַבּוֹרְקוֹת. שִׂמְחָה פָּתְחָה אֶת שַׁעַר הַבַּיִת וְהֶפְתִּיעָה לִרְאוֹת אֶת הָאִישׁ. הִשְׁפִּילָה מַבָּט וְחָשָׁה בְּאִי-נוֹחוּת.

"שָׁלוֹם לָךְ גְּבֶרֶת, הַאִם כָּאן גָּר מִשֶּׁה?" שָׁאַל הָאוֹרֵחַ. הִמְשִׁיךְ הַזָּר בַּחֲשִׁיבוּת עֶלְיוֹנָה: "אֲנִי נִמְרֹד מִזָּרְחֵי מֵאַרְצוֹת הַבְּרִית."

מִהֲרָה בַּעֲלַת הַבַּיִת לְהַבָּלַע בַּמִּטְבָּח וְכָבְשָׁה עַצְמָהּ מִן הַזָּר. בְּגָדֶיהָ הַחַד גּוֹנִיִּים הַדְּבוּקִים בְּשִׁאֵרִיּוֹת הַבָּצֵק הִצְנִיעוּ אֶת כְּבוֹדָהּ שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ.

קָרְאָה לְאִישָׁהּ, כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל אֶת פְּנֵי אוֹרְחוֹ. בַּעַל הַבַּיִת הֶעָסוּק בַּהֲכָנַת שֶׁלְחַן הַשַּׁבָּת, הֵרִים רֹאשׁוֹ וְזָהָה אֶת יְדִידוֹ הָאָמֶרִיקָאִי.

נִכְנַס הָאוֹרֵחַ לַבַּיִת הַדַּל תּוֹךְ סְקִירַת הָעִנְיִי הַזּוֹעֵק מִן הַקִּירוֹת. נָפְלוּ זֶה בִּזְרוֹעוֹת זֶה. הָיָה זֶה חִבּוּק דֹּב קַר וַחֲסַר לְבָבִיוּת. מֹשֶׁה הִרְגִּישׁ בְּתוֹכִי תּוֹכוֹ שֶׁהַחִבָּה הִיא כְּלַפֵּי חוּץ.

"בְּרוּכִים הַבָּאִים!" קִבְּלוֹ כְּמָסֹרֶת הַכְנָסַת הָאוֹרְחִים. אַךְ מִי הֵם הַבְּרוּכִים?

מֵרַק הַשַּׁעוּעִית וְהָאוֹרֵז הַמָּסָרְתִּיִּים הֻגְּשׁוּ כְּשֶׁהֶבֶל הַתַּבְשִׁילִים מִתְרוֹמֵם וּמְטַפֵּס לַתִּקְרָה הַמְעֻטֶּרֶת בְּקִלְפּוֹת הַסִּיד הַמְאַיְּמוֹת לִפֹּל עַל יוֹשְׁבֵי הַבַּיִת. שׂוֹחֲחוּ וְהֶעֱלוּ זִכְרוֹנוֹת וּרְשָׁמִים.

מַה הֵבִיא אֶת הָאוֹרֵחַ הַמַּצְלִיחַ לְבֵיתוֹ הַדַּל שֶׁל מֹשֶׁה? נִסְרָה הַשְּׁאֵלָה וְהִתְרוֹמְמָה בְּהֶבֶל עָשָׁן הַפָּסוּלְיָה.

בְּאֶמְצַע שִׂיחַת הָרֵעִים הַנִּנּוֹחָה פָּנָה הַתַּיָּר מֵאָמֶרִיקָה לַחֲבֵרוֹ וְשָׁאַל: "מוֹסָה, עַד מָתַי תִּשָּׁאֵר בָּעֲנִי הַזֶּה? פַּרְנָסָה אֵין לְךָ! מַה יִּהְיֶה עִם עֲתִיד הַיְלָדִים? הָעוֹלָם מִתְקַדֵּם וְאַתָּה הוֹלֵךְ אֲחוֹרָה." קָבַע נֶחֱרָצוּת.

מֹשֶׁה נִרְתַּע לְאָחוֹר כְּמִתְגּוֹנֵן מִפְּנֵי הַדְּבָרִים. מְנַסֶּה לְעַכֵּל וּלְתַכְנֵת אוֹתָם. הַאִם פְּנֵי הַדְּבָרִים שֶׁאוֹמֵר חֲבֵרוֹ הֵם דִּבְרֵי אֱמֶת?! אָמְנָם הֵם בָּאוּ מֵאוֹתָהּ עִיר, אַךְ זָוִיּוֹת דַּרְכֵיהֶם הִתְפַּצְלוּ לְכִוּוּנִים שׁוֹנִים.

מֹשֶׁה הִרְהֵר וְאָמַר לְעַצְמוֹ: "הַבָּחוּר הַזֶּה לֹא מְצִיאוּתִי!" אַךְ הַטָּעוּת הָיְתָה שֶׁהוּא שָׂפַט אוֹתוֹ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו אֶלָּא בְּלִבּוֹ.

"מָה אַתָּה מַצִּיעַ לַעֲשׂוֹת?" שָׁאַל בְּחֹסֶר בִּטָּחוֹן.

אָכֵן לִשְׁאֵלָה זוֹ צִפָּה הָאוֹרֵחַ. דָּמָה לְדַיָּג הַמַּשְׁלִיךְ פִּתָּיוֹן לְקָרְבָּנוֹ: "בּוֹא אֵלַי לְנְיוּ-יוֹרְק, אֲנִי אֶדְאַג לְךָ לַעֲבוֹדָה, לְפַרְנָסָה בְּשֶׁפַע, יֵשׁ לִי מַעֲמָד חָזָק בְּאָמֶרִיקָה."

"אוֹ גוֹד" (אוֹי אֱלֹקִים) הִשְׁחִיל נִמְרָד צְלִיל אָמֶרִיקָנִי, כְּדֵי לְהַדְגִּישׁ אֶת עֶלְיוֹנוּתוֹ עַל הַסְּבִיבָה.

אַבְרָהָם הַקְּטַנְטַן הַתָּלוּי עַל בִּרְכֵּי אָבִיו חִקָּה אֶת הָאוֹרֵחַ בְּלִגְלוּג מֻסְוֶה.

"סְקוֹט! (שְׁתֹק!) בְּרָאהִים." הִסָּהוּ אָבִיו.

מֹשֶׁה נָבוֹךְ מִן הַדְּבָרִים, בָּחַן אוֹתָם וְחָשַׁב לְעַצְמוֹ: "הַאִם הַבְּרִיָּה הַזֹּאת תָּבִיא לִי פַּרְנָסָה? בּוֹרֵא הָעוֹלָמִים הוּא הַזָּן וּמְפַרְנֵס! אַךְ הַפִּתְגָּם הָעַמָּמִי טוֹעֵן: 'הַנִּצְרָךְ הוּא טִפֵּשׁ'. וְאָדָם הַנִּזְקָק לַבְּרִיּוֹת בְּתַקֵּף הַנְּסִבּוֹת הוֹפֵךְ לִהְיוֹת טִפֵּשׁ. הִנֵּה הִגִּיעַ אֵלָיו הַקֶּנֶה הָרָצוּץ וּמַצִּיעַ עֶזְרָה, אָז מַדּוּעַ לֹא לְהִשָּׁעֵן עָלָיו? אוּלַי זֶה הַפֶּתַח לְהַצָּלָה?"

הָאוֹרֵחַ פָּרַח וּפָצַע פָּתוּחַ פָּתַח. מֹשֶׁה הוֹפִיעַ לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ. גַּבּוֹתָיו מְכֻוָּצוֹת וּפָנָיו הָרְצִינִיִּים נָתְנוּ תְּחוּשָׁה שֶׁהִנֵּה הוּא מַכְרִיז עַל מִלְחֶמֶת עוֹלָם. כֵּן כֵּן זוֹהִי מִלְחֶמֶת עוֹלָם פְּרָטִית.

"יָא מָרָא (אִשְׁתִּי) אֲנַחְנוּ נוֹסְעִים לְאָמֶרִיקָה!" זָרַק אַב הַמִּשְׁפָּחָה אֶת הַפְּצָצָה לְעֵבֶר אִשְׁתּוֹ.

"שׁוּב אָמֶרִיקָה?" נִדְהֲמָה אִשְׁתּוֹ.

"כֵּן לְאָמֶרִיקָה!" הִטְעִים וְחָזַר בְּהֶחְלֵטִיּוּת. "אִם אַתְּ לֹא מַסְכִּימָה אֲנִי נוֹסֵעַ לְבַד, לֹא מְעַנְיֵן אוֹתִי דָּבָר".

"יָא ג'וֹזִי! (בַּעֲלִי)" נִסְתָּה לְרַכֵּךְ אֶת לִבּוֹ. "אֲנִי בְּהֵרָיוֹן וְיֵשׁ לָנוּ יְלָדִים קְטַנִּים וּמִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם אוֹ לַיְלָה?"

יוֹם רִאשׁוֹן לְמִנְיַן שְׁבִיעִי. שׁוּק הַדְּגָנִים קָם מִתַּרְדֵּמָתוֹ. הָרוֹכְלִים הַיְּהוּדִים גָּרְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת לְפֶתַח הַשָּׁבוּעַ הֶחָדָשׁ. פּוֹתְחִים בַּעֲצַלְתַּיִם אֶת דּוּכְנֵיהֶם.

חֲמוֹר לָבָן הַנּוֹשֵׂא עַל גַּבּוֹ שַׁקֵּי חִטִּים מִתְנַהֵל בְּאִטִּיּוּת בְּמֶרְכַּז הַשּׁוּק כְּשֶׁהַחֲמָר מְפַנֶּה דֶּרֶךְ בְּלַחַן שֶׁל בַּעֲלֵי חֲמוֹרִים. יוֹשְׁבֵי הַקָּרָנוֹת בַּעֲלֵי הַוֶּתֶק יוֹשְׁבִים בְּפִנּוֹתֵיהֶם וְסוֹחֲבִים לְנִשְׁמָתָם אֶת הֶבֶל הַטָּבָק. אֲחֵרִים מַפְרִיחִים בָּלוֹנֵי עָשָׁן סְמִיכִים הַמְּפִיצִים רֵיחוֹת עֲבוֹדָה זָרָה.

עֲרֵמוֹת עַגְבָנִיּוֹת אֲדֻמּוֹת מְאַיְּמוֹת עַל מִדַּת הַדִּין הַפְּרוּשָׂה עַל הַשָּׁבוּעַ הֶחָדָשׁ. מֹשֶׁה נִרְאָה כְּלוּלְיָן הַמְּתַמְרֵן עַל חוּט דַּק הַשָּׁזוּר בֵּין פִּתּוּלֵי הַשּׁוּק. הוּא הִתְפַּתֵּל בֵּין שְׁלוּלִיּוֹת הַבֹּץ הַדְּלוּחוֹת.

עֶרְנוּתוֹ מַצְבִּיעָה שֶׁיֵּשׁ תָּכְנִית בְּגוֹ. מְשׂוֹחֵחַ עִם מַכָּרָיו בְּשִׁיטַת הַסֶּרֶט הַנָּע. מִזֶּה נוֹטֵל זוּזִים וְלַשֵּׁנִי שׁוֹלֵחַ מִלִּים. הָיְתָה זוֹ תְּחִלַּת הַמַּעֲרָכָה עַל הַבַּרְטִיס לַחֲלוֹם הָאָמֶרִיקָאִי הַגָּדוֹל. הַמִּפְנֶה הַנּוֹכְחִי הֵבִיא תְּנוּפָה בְּכֹחוֹתָיו הַנַּפְשִׁיִּים. הוּא חָשׁ שֶׁאֵין גְּבוּל לַשָּׁמַיִם.

בְּעוֹד לְפָנָיו יוֹם יוֹמַיִם לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְגַיֵּס לִירָה סוּרִית בְּזוּיָה כְּדֵי לִקְנוֹת פִּתּוֹת לִילָדָיו, וְהִנֵּה פִּתְאוֹם נִפְתְּחוּ בְּפָנָיו הַכִּיסִים. מֵאֲחוֹרֵי גַּבּוֹ לָעֲגוּ לוֹ חֲבֵרָיו. הֵם צָחֲקוּ עַל כְּסִילוּתוֹ, רִנְּנוּ וְאָמְרוּ: "הֲלֹא מִילְיוֹנֵי אֲנָשִׁים מְגָרְדִים אֶת הָרְחוֹבוֹת כְּדֵי לְכַלְכֵּל אֶת חַיֵּיהֶם וּמַה יַּעֲשֶׂה חָלַבִּי חֵסֶר הַשְׂכָּלָה וּלְלֹא פְּרוּטָה שְׁחוּקָה בְּעַרְבוֹת אָמֶרִיקָה הַשּׁוֹמֵמוֹת? הַאִם הוֹלֵךְ הוּא לִהְיוֹת פְּרֶזִידֶנְט אוֹף אָמֶרִיקָה?"

הַגִּבּוֹר הַסּוּרִי לֹא שָׂם לֵב לְדִבְרֵיהֶם. נָחוּשׁ בְּדַעְתּוֹ לְהַגִּיעַ לַמַּטָּרָה. הָיָה זֶה דַּחַף הַדּוֹמֶה לְנַחְשׁוֹל-יָם אַדִּיר שֶׁהֵרִיצוֹ לְאַרְצוֹת הַבְּרִית.

מֵאָחוֹר נִשְׁאֲרָה אִשְׁתּוֹ כַּעֲנַף עֲרָבָה שֶׁלִּבְלֵב וּפָרַח וּלְפֶתַע נִקְטַע מִבְּסִיסוֹ קָמַל וְהֶחְוִיר.

תְּנוּעוֹתֶיהָ הָפְכוּ לְאִטִּיוֹת וּכְבֵדוֹת וַעֲלִיצוּת פָּנֶיהָ חָלְפָה.

הִיא לֹא הֵבִינָה מַה מֵּרִיץ אֶת בַּעֲלָהּ לְעָתִיד אַכְזָרִי וּמְעֻרְפָּל?!

הִסְכִּינָה עִם כָּל מְשׁוּבוֹתָיו וּמְעִידוֹתָיו, אַךְ מַה לּוֹ וְלָרַעְיוֹן הָאֱוִילִי הַזֶּה?!

לֵיל חֲצוֹת, הָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת וּמַצְלִיפָה בְּעַנְפֵי הַדֶּקֶל הַכִּינָרִי. מִתְנַפְנְפִים וְצוֹהֲלִים הֶעָלִים וַעֲנָפֵיהֶם בִּמְחָאָה עַל הָרוּחַ הַקָּשָׁה הַמַּכָּה בָּהֶם. מִתַּחַת לְעֵץ הַתְּמָר הִתְקַבְּצוּ גּוֹזְלֵי מֹשֶׁה וְנָאוַת בֵּיתוֹ. דּוֹמְמִים מֵחֶשְׁכַת הַלַּיִל. אֵינָם מְבִינִים אֶת גֹּדֶל הַמַּעֲמָד וּמַשְׁמָעוּתוֹ.

אַב הַמִּשְׁפָּחָה מַבִּיט בִּילָדָיו כְּשֶׁדְּמָעָה חֲרִישִׁית מְלַוָּה אֶת חֶרְדָתוֹ לִקְרַאת הַבָּאוֹת.

עָצַב עַל הַפְּרִידָה הַקָּשָׁה שֶׁכָּפָה עַל עַצְמוֹ. אוּלַי נִתָּן לָסֶגֶת? אַךְ אֶת הַנַּעֲשֶׂה לֹא נִתָּן לְהָשִׁיב.

נָשָׂא עַל כְּתֵפוֹ "שַׁנְטָיֶא" (מִין תִּיק צַד מְטֻלָּא) שֶׁבְּחָפְזַת הַזְּמַנִּים וְהַלְּחָצִים נִתְפַּר בַּאֲרָעִיוּת עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ כְּדֵי לְשַׁמְּשׁוֹ בְּמַסְעֵי הַהֲגִירָה לַבִּלְתִּי נוֹדָע.

מֹשֶׁה גָּרַר אֶת הַתִּיק וְאַט אַט נִפְרַד מִילָדָיו. מְלַטֵּף אֶת רָאשֵׁיהֶם הַמְתֻלְתָּלִים וְשׁוֹפֵעַ עֲלֵיהֶם מֵחֲמִימוּת כַּפּוֹתָיו. שִׂמְחָה בָּכְתָה בְּכִי חֲרִישִׁי וְעָמוּם. צַעֲדֵי בַּעֲלָהּ הִכּוּ בָּהּ כְּפִי שֶׁמַּכֶּה הָעֲלִי בַּמַּכְתֵּשׁ (אֶלְאָהוָון). בַּעֲלָהּ שָׂט לַמַּעֲרָב הַפָּרוּעַ וְלִבָּהּ שָׁבוּי בַּמִּזְרָח.

הָעֶגְלוֹן הַמֻּסְלְמִי גִילָאג' אֶל אַעֲרָאג' הֵאִט אֶת תְּנוּעַת סוּסָיו הַסּוֹעֲרִים. מוֹשֵׁךְ בְּחָזְקָה בַּמּוֹשְׁכוֹת וּבוֹלֵם אֶת הַבְּהֵמוֹת בְּמִחְיַצַת רֶסֶן. מְדַלֵּג מֵעַל מוֹשָׁבוֹ וּמֵאִיץ בְּלָקוֹחוֹ לַעֲלוֹת לְעֵבֶר הָעֲגָלָה.

"הִי..רר הֵיר..רר" קוֹרֵא בְּקוֹל גַּס. הָעֲגָלָה מִתְרַחֶקֶת חִישׁ מַהֵר. חֶשְׁכַת הַלַּיְלָה בּוֹלַעַת אֶת מֹשֶׁה הַמְכֻנָּס בְּתוֹךְ מִרְכֶּבֶת הַדִּילִ'נְס. הָאֵם וִילָדֶיהָ מַבִּיטִים בָּאֲפֵלָה וּמְגַשְּׁשִׁים בְּמַבָּטֵיהֶם אַחַר דְּמוּת אֲבִיהֶם הַמִּתְרַחֶקֶת.

הַדְּרוֹרִים צִיְּצוּ בְּמַקְהֵלָה חֲרִישִׁית. שְׁעוֹן הַלַּיִל סִיֵּם אֶת תַּפְקִידוֹ, וּמְחוֹגֵי הַשַּׁחַר נָעוּ לְעֵבֶר הַבֹּקֶר הֶחָדָשׁ הַקָּם לְאִטּוֹ. שִׁמְחָה קָמָה בְּזְהִירוּת. סְבִיבָהּ נָמוּ מַלְאֲכֵי הַבַּיִת הַזְּעִירִים אֶת שְׁנַת הַלַּיְלָה.

כָּל אֶחָד מִתְחַפֵּר בְּקִפְלֵי הַשְּׁמִיכָה. נָדְדָה שְׁנַת אֵשֶׁת הַמְהַגֵּר. לוּתָה בְּקַוֵּי דְּמְיוֹנָהּ אֶת מַסְלוּל חַיָּיו וּמַסְעוֹתָיו הַמְפֻתָּלִים שֶׁל בְּחִיר נְעוּרֶיהָ. עַתָּה לְאָן תִּפְנֶה? וּלְמִי תִּבְכֶּה? הַפְּרוּטָה אָזְלָה וְהַזַּאֲטוּטִים חִישׁ מַהֵר יִפְעֲרוּ פִּיהֶם לְאֹכֶל. נָטְלָה יָדֶיהָ בְּחִפָּזוֹן, וְנִגְּשָׁה לְשַׁק הַקֶּמַח הַמֻּנָּח בַּאֲרוֹן הַקִּיר הַטָּחוּב. נִעֲרָה אוֹתוֹ וּפָנְתָה לַשְּׁאוֹר שֶׁבָּעְסָה לְהָכִין לֶחֶם חֹק לִילָדֶיהָ. בֵּין לְבֵין הֵכִינָה תֻּכְנִיּוֹת לְאָן לִפְנוֹת. הַצֹּרֶךְ מוֹלִיד עֲרָנוּת וְרַעְיוֹנוֹת. נִזְכְּרָה בַּגְּבֶרֶת חָסִין אַלְטוּן אֶל גֶ'מוּס הַשּׁוֹכֶנֶת בְּמִרוֹמֵי שְׁכוּנַת "אֶל זָנָאגִין".

שׂוֹחֲחָה עִם עַצְמָהּ: "אַצִּיעַ אֶת עַצְמִי לַעֲבֹד אֵצֶל סִיט אַלְטוּן". הָרַעְיוֹן וְהַיָּזְמָה קוֹמְמוּ אֶת רוּחָהּ. "הִנֵּה נִתָּן לְהַאֲכִיל אֶת הַיְלָדִים...."

מְטוֹס הַלְוָיָתָן שָׁט בְּמֶרְחֲבֵי הֶחָלָל בֵּין שָׁמַיִם וְאוֹקְיָנוֹס. מֹשֶׁה הִבִּיט אֶל הַמַּיִם הָאֲפֵלִים וְהַמְאַיְמִים וְהִשְׁתּוֹמֵם עַל מַעֲשָׂיו.

"הַאִם אֲנִי צָרִיךְ לַעֲבֹר אוֹקְיָנוֹסִים בַּעֲבוּר פַּת לֶחֶם וּבָצָל? מֹשֶׁה לְאָן אַתָּה טָס? הָיָה עָדִיף שֶׁאֵשֵׁב בַּצַּל וְאֹכַל בָּצָל, אַךְ מֵה' כּוֹנְנוּ מִצְעֲדֵי גֶּבֶר!" פָּטַר אֶת עַצְמוֹ. הִבִּיט בְּזָוִית עֵינוֹ בִּשְׁכֵנוֹ הַיָּשִׁישׁ הַגּוֹרֵס פִּרְקֵי תְּהִלִּים. נִגּוּן הַקְּרִיאָה עָרַב לָאָזֶן וְהַטְעָמַת הַמִּלִּים הִדְגִּישָׁה אֶת מַשְׁמָעוּתָם. מֹשֶׁה הִקְשִׁיב וְחָשׁ שֶׁהַפְּסוּקִים מְחַלְחֲלִים לְעוֹרְקֵי נִשְׁמָתוֹ: "כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן. כִּי שָׁם צִוָּה ד' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם."

עַתָּה הוּא מֵבִין אֶת מְקוֹר הַבְּרָכָה. הוּא אִחֵר אֶת הָרַכֶּבֶת וְעָלָיו לְשַׁלֵּם אֶת מְלֹא הַמְּחִיר.

מִפְלְצוֹת בֶּטוֹן עֲנָקִיּוֹת הִזְדַּקְּרוּ בָּאֹפֶק הַמְכֻסֶּה בְּעַרְפִּיחַ שָׁחֹר. הַמָּטוֹס נָטָה עִם חַרְטוֹמוֹ כְּלַפֵּי מַטָּה. קִרְטַע וְהִשְׁתַּעֵל כְּמוֹ דֹּב בָּא בַּיָּמִים. קוֹצֵי שֶׁלֶג חֲצוּפִים יָרְדוּ בִּזְרִיזוּת וְתָקְפוּ אֶת דַּרְכֵי בֵּית הַנְּתִיבוֹת.

מֹשֶׁה הִתְמַלֵּא גַּאֲוָה חָלַבִּית טִיפּוּסִית. הִנֵּה שַׁגְרִיר חַלַּב בָּא לְנְיוּ-יוֹרְק וְרֹאשׁ הָעִירִיָּה יִפְתַּח לְפָנָיו שָׁטִיחַ אָדֹם.

וְלֹא דַּי בָּזֶה, מִשְׁמַר כָּבוֹד מְלֻוֶּה בְּתִזְמֹרֶת רַבַּת מִשְׁתַּתְּפִים תְּקַבֵּל אֶת פָּנָיו...

יָרַד מִכֶּבֶשׁ הַמָּטוֹס בְּאִטִּיוּת עֲלוּמָה. מִשְׁתַּהֶּה מֵהַקֹּר הַנְּיוּ-יוֹרְקִי הָעַז וְהַמְנֻכָּר. רוּחַ צְפוֹנִית עַזָּה פָּרְצָה מִשְּׁמֹאל וְסָחֲפָה מֵעַל רֹאשׁוֹ אֶת כּוֹבַע הַבֶּרֶט הַחֲצִילִי שֶׁקָּנָה לִכְבוֹד הַנְּסִיעָה. בְּעַקְשָׁנוּת חָלַבִּית אָץ אַחַר כּוֹבָעוֹ שֶׁהִשְׁתַּכְשֵׁךְ בֵּין פִּתְיֵתֵי הַשֶּׁלֶג.

רֹאשׁ הָעִיר בּוֹשֵׁשׁ לָבוֹא וְהַתִּזְמֹרֶת עִם מִשְׁמַר הַכָּבוֹד בְּטֹלוּ. נְיוּ-יוֹרְק אֵינָהּ מַאֲמִינָה בְּדִמְיוֹנוֹת. קַבָּלַת הַפָּנִים הָיְתָה קָרָה וְצוֹנֶנֶת.

מֹשֶׁה גָּרַר אֶת הַתִּיק וְהִתְבּוֹסֵס בַּשֶּׁלֶג הֶעָבֶה וְהַבּוֹגְדָנִי. הַתִּיק הֶעָמוּס לַעֲיָפָה הִתְפָּרֵק לְקִרְעֵי קְרָעִים. הַחֲפָצִים הָאִישִׁיִּים הִתְגּוֹלְלוּ לְכָל עֵבֶר.

הַטַּלִּית שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת הִשְׁחִירָה מִכְּתְמֵי בֹּץ מַצְחִינִים. תִּיק הַתְּפִלִּין רָבַץ בְּבֹשֶׁת פָּנִים עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה הַנָּכְרִיָּה.

"סִיט אַלְטוּן, סִיט אַלְטוּן!" קָרְאָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה לְעֵבֶר גְּבֶרֶת אַלְטוּן גָ'מוּס. הַגְּבֶרֶת פָּתְחָה אֶת בֵּיתָהּ בַּשֶּׁקֶט הַשָּׁמוּר לָעֲשִׁירִים וְשָׁאֲלָה בְּקוֹל צוֹנֵן וְיָבֵשׁ כִּצְנוֹן: "כֵּן, מָה רָצִית?"

"אָבוּס אִידֵאקִי (אֲנַשֵּׁק אֶת יָדַיִךְ) דַּחִילֵק" (בְּבַקָּשָׁה). פָּתְחָה הַבְּרִיָּה הַמִּסְכֵּנָה בְּהִתְרַפְּסוּת שֶׁלְּאַחַר אֶפִיסַת כֹּחוֹת.

"דַּבְּרִי! מָה אַתְּ רוֹצָה?" שָׁאֲלָה בְּחֹסֶר סַבְלָנוּת בַּעֲלַת הַבַּיִת הָעֲשִׁירָה. הִמְשִׁיכָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה בְּקוֹל מִתְחַנֵּן: "הַאִם אוּכַל לַעֲבֹד אֶצְלֵךְ בַּעֲבוּר מְעַט פְּרוּטוֹת? בַּעֲלִי נָסַע לְאַרְצוֹת הַיָּם וְאֵין אֹכֶל לִילָדַי, הַאִם תַּסְכִּימִי שֶׁאֲשָׁרֵת אוֹתָךְ?"

אַלְטוּן הִבִּיטָה בְּבוּז מִתְנַשֵּׂא בַּגְּבוֹרָה הַמּוֹסֶרֶת נַפְשָׁהּ לְמַעַן יְלָדֶיהָ. סִיט גָ'מוּס הִנְהֲנָה בְּרֹאשָׁהּ.

שִׂמְחָה נִכְנְסָה לְהֵיכַל הָעַבְדוּת כְּדֵי לְחַפּוֹת עַל כִּשְׁלוֹנוֹת בַּעֲלָהּ. מַסַּע הַהַשְׁפָּלוֹת הֵחֵל אֶת דַּרְכּוֹ בַּעֲבוּר חֹפֶן דְּגָנִים. הִיא קִבְּלָה זֹאת בְּאַהֲבָה. סָבְרָה לְעַצְמָהּ: "יְכוֹלָה הַגְּבֶרֶת הַזֹּאת לְהִתְעַמֵּר בִּי כִּרְצוֹנָהּ עַד שֶׁתִּשְׂבַּע נַפְשָׁהּ, אֲנִי אֶת יְלָדַי אֲפַרְנֵס בְּכָבוֹד! אָז מִי כָּאן הַשּׁוֹלֵט?!"

עַרְפִּלִּי נְיוּ יוֹרְק

"הָלוֹ... הָלוֹ..." שָׁאַל מֹשֶׁה בְּקוֹל חֲסַר בִּטָּחוֹן וּמְלֵא דְּאָגָה.

"הוּא אִיז אִיט? (כֵּן מִי זֶה?)" הֵשִׁיב קוֹל חָלוּל וְיָבֵשׁ.

"זֶה אֲ...נִי מֹ..שֶׁה מֹחֲלֵב מֵחַלַּב" הֵשִׁיב הַמְהַגֵּר בְּקוֹל מִתְרַגֵּשׁ.

"מָה אַתָּה מְצַלְצֵל בְּשָׁעָה כֹּה מֻקְדֶּמֶת?" הֵשִׁיב נִמְרָד בְּקוֹל רִשְׁמִי וְקַר.

"אֲנִי ... בְּנְיוֹ.. יוֹרְק." נִסָּה מֹשֶׁה לְהַסְבִּיר אֶת עַצְמוֹ.

"אוֹף" נִשְׁמַע קוֹל חֲסַר סַבְלָנוּת. "אֵיפֹה אַתָּה נִמְצָא?"

"בִּרְחוֹב פְּרֶזִידֶנְט קְרָאוּן הַיְיטְס" הֵשִׁיב מֹשֶׁה בְּמִבְטָא מִזְרָחִי כָּבֵד.

"טוֹב אֲנִי אֶאֱסֹף אוֹתְךָ." עָנָה בְּאִי שְׁבִיעוּת רָצוֹן גְּלוּיָה. הַיְהוּדִי שֶׁזֶּה עַתָּה הִגִּיעַ הִתְפַּלֵּא עַל קַבָּלַת הַפָּנִים הַמּוּזָרָה. אֵיפֹה הַחֲבֵרוּת מִשָּׁנִים עָבְרוּ? אֵיפֹה הַהַבְטָחוֹת? זֶהוּ טִבְעוֹ שֶׁל אָדָם. מִשֶּׁנִּלְכַּד בְּרֶשֶׁת אָרְחוֹת הַגּוֹיִים סוֹפוֹ שֶׁבּוֹעֵט בַּכֹּל. "אֲנִי אֶאֱסֹף אוֹתְךָ?! מָה אֲנִי בֵּיצָה שֶׁל תַּרְנְגֹלֶת?!" חָזַר וְשָׁאַל הַמְהַגֵּר אֶת עַצְמוֹ.

סִפּוּרֵי חַלַּב הָעַתִּיקִים

אֹשֶׁת מֹשֶׁה אָסְפָה אֶת הַגְּדָיִים סְבִיב כִּירַת הַגֶּחָלִים הַמְּצוּיָה בְּמֶרְכַּז הַחֶדֶר. סְפוּנִים בְּתוֹךְ הַשְּׁמִיכָה הֶעָבָה הַמַּעֲנִיקָה חֲמִימוּת מִשְׁפַּחְתִּית, הִתְקַבְּצוּ גַּב אֶל גַּב הַקְּטַנִּים וּמַבִּיטִים בְּאִמָּם.

מְצַפִּים לִשְׁמֹעַ אֶת סִפּוּר הַלַּיְלָה. לֹא יָדְעוּ שֶׁהֵם נוֹשֵׂא לְסֵפֶר שָׁלֵם. אִמָּם עֲיֵפָה מֵעֲמַל הַיּוֹם וּמִדַּאֲגוֹת הַמָּחָר, אֲבָל אֶת הַסִּפּוּר הַלֵּילִי הִיא חַיֶּבֶת לְסַפֵּר לָהֶם.

גִּיסָה אֶת מֵיטַב כִּשְׁרוֹנוֹתֶיהָ הַדְּרָמָטִיִּים כְּדֵי לְסַבֵּר אֶת אָזְנָם שֶׁל יְלָדֶיהָ. לְמַרְבֵּה הָעִנְיָן שָׁעָה זוֹ חֲבִיבָה עָלֶיהָ בְּיוֹתֵר. שְׁעַת הַסִּפּוּר נִתְּקָה אוֹתָהּ מֵעַל הַיּוֹם וְהַלַּיִל. סִפְּרָה לָהֶם אֶת "חִיכָּאיָיתְ חַלַּבּ" סִפּוּרֵי חַלַּב הָעַתִּיקִים וְהַחֲמִימִים. נֶעֱתְקָה לָשׁוֹן הַפְּעוּטִים בְּחָכָם, הִבִּיטוּ מְרֻכָּזִים בְּמַבָּטֵי שֶׁקֶד תְּמִימִים בָּאֵם הַסִּפְּרָנִית עַד שֶׁנִּרְדְּמוּ זֶה אַחַר זֶה וְטָסוּ לַחֲלוֹמוֹת פָּז כְּשֶׁאִמָּם מִצְטָרֶפֶת לְלַהַק הַנְּחִירוֹת הַמִּשְׁפַּחְתִּי...

מְכוֹנִית אָמֶרִיקָאִית שִׁיטָה כְּנוֹשֶׁאת מְטוֹסִים לְעֵבֶר הַמְּהַגֵּר הֶחָדָשׁ. נִמְרָד יָצָא בְּתִנּוּעָה זְרִיזָה מֵהַמְּכוֹנִית, הִבִּיט בַּחֲבֵרוֹ מִבַּעַד לְמִשְׁקָפָיו הַכֵּהוֹת.

"הַיִי מוֹאִיז!" קָרָא לְעֵבְרוֹ.

מֹשֶׁה צִפָּה לָרֶגַע בּוֹ יָנוּחַ מִעַט מֵעָמַל הַדֶּרֶךְ. הַדֶּרֶךְ עֲדַיִן אֲרֻכָּה וְהֶעָמָל מָלֵא יִסּוּרִים. רֶגַע הַפְּגִישָׁה הִגִּיעַ וְהָאַכְזָבָה הָיְתָה קָשָׁה. שְׁתֵּי דְּמֵיוֹת קָטְבִיּוֹת. זֶה בָּא מֵהַמִּזְרָח הַקָּדוֹם וְהַמָּסֹרְתִּי וְהָאַחֵר מְיַצֵּג אֶת הַמַּעֲרָב הַמִּתְקַדֵּם וְהַחַדְשָׁנִי.

"נו מֹשֶׁה, כַּמָּה כֶּסֶף הֵבֵאתָ אִתְּךָ?" שָׁאַל לְלֹא הַקְדָּמוֹת כְּאִלּוּ הוּא הַבַּנְקַאי הָאִישִׁי שֶׁל חֲבֵרוֹ.

מֹשֶׁה הִתְפַּלֵּא עַל הַכְּנִיסָה לְכִיסָיו הָרֵיקָנִיִּים. יִתֵּרָה מִזּוֹ, נִמְרַד מִשְׁתַּלֵּט עָלָיו וְאֵין דֶּרֶךְ לְהִמָּלֵט מִמֶּנּוּ. הֲגַם אֶת הַמַּלְכָּה יִרְצֶה לִכְבֹּשׁ?!

נִמְנַע מִלְּהִתְעַמֵּת עִם הַיּוֹשֵׁב לְיָדוֹ וְהִשִּׁיב בְּטִבְעִיּוּת שֶׁבְּכִיסוֹ מִתֵּי מְעַט דּוֹלָרִים. הַמְאָרֵחַ גִּחֵךְ בְּהַפְגָּנָתִיּוּת מוּל פְּנֵי חֲבֵרוֹ הַמְכֻנָּץ בֵּין חֲפָצָיו הַמְרֻפָּשִׁים. הָיָה זֶה בֵּית-מִטְבָּחַיִם נַפְשִׁי.....

הַמְּכוֹנִית טָסָה לְאֵזוֹר תַּעֲשִׂיָתִי מְפֻחָם וּמְזֹהָם. הֵם עָצְרוּ בִּרְחוֹב צְדָדִי וְאַפְלוּלִי.

יָרְדוּ מִן הַמְּכוֹנִית לְפֶתַח דֶּלֶת חֲלֻדָּה מְעֻטֶּרֶת בְּעַרְפִּיחַ מָאוּס. הַדֶּלֶת נִפְתְּחָה וְגַל רֵיחַ מַצְחִין שֶׁל עוֹרוֹת קָדֵם אֶת פְּנֵיהֶם. מֹשֶׁה נִרְתַּע לְאָחוֹר, קֶרֶב יו צָפוּ וְעָלוּ. שִׁעוּל מְלֻוֶּה בַּהֲקָאוֹת תָּקַף אוֹתוֹ, נִבְהַל מִבֵּית-הַמָּלוֹן הֶחָדָשׁ.

"זֶה מְקוֹם מְגוּרֶיךָ!!!" פָּסַק הַבּוֹס הֶחָדָשׁ.

"מָקוֹם זֶה אֵינוֹ רָאוּי לִמְגוּרֵי בְּהֵמוֹת.." נִסָּה מֹשֶׁה לְהִתְקוֹמֵם.

"שֶׁקֶט!" הִסָּה אוֹתוֹ הֶעָרִיץ. "אִם לֹא תִּשְׁתֹּק אֶזְרֹק אוֹתְךָ לִרְחוֹבוֹת הָעִיר, וְתִישַׁן עִם הַשְּׁחוֹרִים בַּשֶּׁלֶג".

מֹשֶׁה נִגְרַר לְמַחְסַן הַתַּפֶּת הֶחָשׁוּף. לְפָחוֹת יוּכַל לְהַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹתָיו הַיְּגֵעוֹת. הַחֹשֶׁךְ הִכָּה עַל פָּנָיו. "אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי?!"

מִנְהֶרֶת רוּחַ עֲלוּמָה הִזְרִימָה אֲוִיר קַר וּמַקְפִּיא עֲצָמוֹת עַל פְּנֵי הָאָסִיר הַנָּעוּל עַל צִנָּה וּבְרִיחַ. גִּשֵּׁשׁ עֲלוּם עֵינַיִם אַחַר מַחְסֶה מִפְּנֵי הַצִּנָּה.

בְּדַרְכּוֹ נִתְקַל בְּמִכְשׁוֹל וְנָפַל מְלֹא אַפָּיו. פָּנָיו נֶחְבְּטוּ קָשׁוֹת. כְּאֵב עַז שָׁטַף אֶת חָטְמוֹ. זָחַל עַל הָרִצְפָּה לְיַעַד לֹא בָּרוּר, מִשֵּׁשׁ אֶת אַפּוֹ בְּיָדָיו הָרוֹטְטוֹת מִקֹּר. דָּם סָמִיךְ חִלְחֵל מִבַּעַד לִשְׁפָמוֹ, כֹּחוֹתָיו נָטְשׁוּ אוֹתוֹ. הִתְפַּרְקֵד עַל רִצְפַּת הָאֶבֶן וְלָחַשׁ לְעַצְמוֹ: "אַל תִּבְטְחוּ בִּנְדִיבִים בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה....." בָּעֵת הַהִיא אָבְדוּ עֶשְׁתּוֹנוֹתָיו וְנִרְדַּם.

"צְוִיץ צְוִיץ.." נִשְׁמָע קוֹל דַּק וְצַרְחָנִי בְּמֶרְחֲבֵי הָאוּלָם. רֵיחַ חָדָשׁ וּמְעַנְיֵן עָלָה בְּאַפּוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַלַּיְלָה. מִי הוּא זֶה אֲשֶׁר הֵעֵז לִפְלֹשׁ לְמַמְלַכְתּוֹ? שָׁאַל וְרִחְרַח בְּאַפּוֹ הַמְשֻׁפָּם. הִתְקָרֵב לַפּוֹלֵשׁ הַזָּר, רִחְרַח אֶת נַעֲלָיו וְנָגַס בָּהֶם בִּרְעַבְתָּנוּת. טַעַם הַנַּעַל מָצָא חֵן בְּשִׁנָּיו.

מֹשֶׁה מִצְמֵץ בְּעֵינָיו בְּעִרְפּוּלֵי שֵׁנָה וְסָבַר שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה.

"הַאִם מוּלִי נִמְצָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת בַּעֲוֹונוֹתַי הָרַבִּים? הַאִם בָּאתָ לָקַחַת אֶת נִשְׁמָתִי יָא עוּזְרָאִין?"

הַבִּיט הֵיטֵב וְרָאָה זוּג עֵינַיִם נוֹצְצוֹת וְתַאֲוָתָנִיּוֹת. שִׁנַּיִם אֲרֻכּוֹת וּמְעֻקָּלוֹת נָחְשְׁפוּ בְּקוֹל רֶשֶׁף מְאַיֵּם. הַיְהוּדִי הִתְרוֹמֵם כְּדֵי לְזַהוֹת מִי זֶה "הֶחָבֵר" הַנּוֹסָף שֶׁהִצְטָרֵף לְמוֹעֲדוֹן הַמַּעֲרִיצִים הֶחָדָשׁ שֶׁיִּסֵּד בִּנְיוּ-יוֹרְק.

"רוּחַ מִין הוֹן! (לֵךְ מִכָּאן) יָא עַכְבְּרוֹשׁ מְטֻפָּשׁ. גַּם אַתָּה בָּאתָ לְהוֹסִיף עַל יְגוֹנִי?" זָעַק מֹשֶׁה לְעֵבֶר הַחֵלְדָּה, שֶׁנָּסָה לְאַחַד הַכּוֹכִים.

מֹשֶׁה הִתְעוֹרֵר מִתַּרְדֵּמַת הַחֹשֶׁךְ. זְרוֹעוֹתָיו כֻּסּוּ בְּחַבּוּרוֹת חֲבוּרוֹת, וּפַרְעוֹשִׁים מִמִּינִים שׁוֹנִים דָּבְקוּ לְעוֹרוֹ. הִזְדָּרֵז לְנַטֵּל אֶת יָדָיו הַשְּׁסוּעוֹת וְהֵכִין עַצְמוֹ לִקְרַאת הַיּוֹם הַבָּא לַטּוֹבָה.

קוֹלְמוּס לִבּוֹ שׁוֹרֵר שִׁירוֹת וּבַקָּשׁוֹת לְבוֹרֵא עוֹלָם. וְכִי יֵשׁ מוֹצָא אַחֵר?! נִימֵי נִשְׁמָתוֹ הַכְּלוּאָה מָצְאוּ מַרְגּוֹעַ וּמָזוֹר בְּשִׁירַת קֹדֶשׁ.

קַרֵב קֵץ

חָלְפוּ הַיָּמִים, פִּתַּח הַסְּמָדַר אֶת נִצָּנֵי הָעֲנָבִים. עֲצֵי הַצַּבָּר הֵנִיבוּ פֵּרוֹת מַבְשִׁילִים וּמְתוּקִים הַמְּכֻסִּים בְּקוֹצֵי קוֹצִים.

הַיָּמִים נוֹקְפִים וְאֵין אוֹת חַיִּים מִן הַבַּעַל בַּנֶּכֶר. הַדּוֹלָרִים הַיְרֻקִּים שֶׁהֻבְטְחוּ מֵהָאֵם הָרֵיקָה- אֲמֶרִיקָה נָבְלוּ, הִצְהִיבוּ וְחָלְפוּ בְּשַׁלֶּכֶת הַסְּתָו. שִׂמְחָה דָּבְקָה בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהָיְתָה חֲדוּרָה אֱמוּנָה חֲזָקָה. קוֹל פְּנִימִי בִּשֵּׂר לָהּ שֶׁמְּנַת הַיְּסוּרִים תָּמָה. הַמְּצוּקָה וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ הָיוּ מֻנָּחִים עַל כְּתֵפֶיהָ כְּאֶסְלֵי מַיִם כְּבֵדִים.

הֶחְלִיטָה בְּלִבָּהּ שֶׁהִגִּיעַ הָעֵת לַעֲרֹךְ שִׁנּוּי. אִם יֵשׁ קְשָׁיִים לְפָחוֹת שֶׁיִּהְיוּ אֲפוּפֵי קְדֻשָּׁה. וְהֵיכָן הַקְּדֻשָּׁה? בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים- יְרוּשָׁלַיִם. הָאִם הַצְּעִירָה הֶחְלִיטָה לַעֲלוֹת לְקַרְתָּא דִּדְהָבָא לִירוּשָׁלַיִם.

"בֵּירוּת בֵּירוּת" שׁוֹרֵר בְּקוֹל צָרוּד סַדְרָן הַמּוֹנִיּוֹת נְפוּחַ הַכֶּרֶס, כְּשֶׁהוּא מַפְרִיחַ עָשָׁן סִיגָרִיּוֹת מַצְחִין. שִׂמְחָה כּוֹנָסָה אֶת יְלָדֶיהָ. טוֹפִיק בְּנָהּ הַבְּכוֹר מְאַסֵּף אֶת הַצֹּאן וּמְשַׁמֵּשׁ כְּשׁוֹמֵר הַגְּדוֹד.

"לְאָן יָא מָדָאם?" שָׁאַל הַסַּדְרָן בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ מְעֻשָּׂה.

"לְבֵּירוּת" הֵשִׁיבָה שִׂמְחָה בְּחֹסֶר בְּטָחוֹן.

הַבַּיִט הַסַּדְרָן בְּחַשְׁדָנוּת בַּמִּשְׁפָּחָה הָעֲנֻפָּה. הֵם הֻפְנוּ לְמוֹנִית הַצֶּ'קֶר הַשְּׁחוֹרָה וְהַמְסֹרְבֶּלֶת. "הַשּׁוֹפֶר" (הַנָּהָג) נִדְחַק לְמוֹשָׁבוֹ בְּתַרְגִּיל אַקְרוֹבָּטִי כְּדֵי לְהַשְׁחִיל אֶת כַּרְסוֹ הַשְּׁמוּטָה וְהַמִּשְׁתַּפֶּלֶת. בְּמַבָּט צָדָדִי וְיָבֵשׁ סָקַר אֶת נוֹסְעָיו תּוֹךְ דְּרִישַׁת דְּמֵי הַנְּסִיעָה מֵרֹאשׁ.

אֵם הַבָּנִים פָּתְחָה אֶת צְרוֹרָהּ וּמָנְתָה אֶת הַלֵּירוֹת הַסּוּרִיּוֹת אַחַת לְאַחַת.

כַּמָּה עָמָל וְהַשְׁפָּלוֹת חָלְפוּ עָלֶיהָ עַד שֶׁצָּבְרָה אֶת הַפְּרוּטוֹת הַצְּרוּרוֹת הַלָּלוּ. אֲבָל הַתִּקְוָה לְהַגִּיעַ לְעִיר הַקֹּדֶשׁ גָּמְדוּ אֶת הַיִּסּוּרִים וְהַמַּכְאוֹבִים.

הַנֶּהָג נָטַל אֶת הַכֶּסֶף וְסָפַר אֶת הַמַּטְבְּעוֹת הַשְּׁחוּקוֹת: "יָא סִיט (גְּבִרְתִּי) מִצְטַעֵר חֲסֵרִים מִסְפַּר מַטְבְּעוֹת"..

שִׂמְחָה הִשְׁפִּילָה מַבָּט וְנָפְלָה בְּרוּחָהּ. כְּגֹדֶל הַצְּפִיּוֹת כָּךְ גְּדוֹלָה הָאַכְזָבָה. מְעַט מָעוֹת רוֹצְצוּ אֶת שְׁאִיפַת תְּפִלָּתָהּ: "וְלִירוּשָׁלַיִם עִירִי בְּקָרוֹב אָשׁוּב".

הַנֶּהָג סוֹבֵב רֹאשׁוֹ בְּקֹצֶר רוּחַ וְהִמְתִּין לְפִנּוּי הַמּוֹנִית מִיּוֹשְׁבֶיהָ.

הָאֵם עַל בָּנֶיהָ יָרְדוּ בְּרַגְלַיִם כּוֹשְׁלוֹת לְרָקֵב הַגָּלוּת הַבְּלִתִּי נִסְבָּל. מִלְמָלָה לְעַצְמָהּ בְּהַלְקָאָה עַצְמִית: "מְנַת הַיִּסּוּרִים לֹא הִתְמַלְּאָה וְאֵינִי רְאוּיָה לְהַגִּיעַ לִירוּשָׁלַיִם..." נִזְכְּרָה בְּדִבְרֵי הַמְשׁוֹרֵר: "שָׁכַנְתִּי בְּגָלוּת טְבוּעָה בְּבֵצִי וְאֵין תּוֹפֵשׂ מְשׁוֹט אֲנִיָּה לְהוֹצִיא, עַד אָנָה ה' תַּאֲרִיךְ קֵצִי?!"

רוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי

הַתְמָדָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הֵפִיחָה בּוֹ רוּחַ חֲדָשָׁה וְשִׂמְחַת חַיִּים. אִגֵּד אֶת קַבְּצָנֵי הַמִּנְיָנִים, הַיְנוּ דַּלְפוֹנִים קְשָׁיֵי יוֹם הַמַּשְׁלִימִים מִנְיָן בַּעֲבוּר מִסְפַּר פְּרוּטוֹת. הֶעָנִיק לָהֶם קֶרְטוֹב שֶׁל אֱנוֹשִׁיוּת וּמְעַט תְּשׁוּמַת לֵב. בֵּית-הַכְּנֶסֶת הֵפִיג אֶת תַּפְתִּ יְסוּרֵיהֶם.

תַּרְחִישׁ מִגְדַּל בָּבֶל הַמּוֹדֶרְנִי הִתְמַמֵּשׁ בְּאוּלַם הָעוֹרוֹת הַשַּׁיָּךְ לְמִיסְטֶר נַיְימְרָאוֹד מִזְרָחִי. סָלָט שֶׁל גְּזָעִים וְעַמִּים הִתְרוֹצְצוּ בֵּין גִּלְדֵי הָעוֹר הַמַּצְחִינִים. בֵּינֵיהֶם הִתְפַּתֵּל מֹשֶׁה הַיְהוּדִי בְּנִבְכֵי הַמְּכוֹנוֹת הָעֲנָקִיּוֹת הַמּוֹחֲצוֹת אֶת הַקְּלִפּוֹת וּמְעַבְּדוֹת אוֹתָן כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לִבְעֹט בְּנַעֲלֵי עוֹר מְהֻדָּרוֹת בְּמִסְכְּנֵי הַחַיִּים.

"נוּ מֹשֶׁה אֵיךְ אָמְרִיקָה? נֶהְדֶּרֶת לֹא?" שָׁאַל הַבּוֹס בְּהִתְגָּרוּת סְמוּיָה.

מֹשֶׁה שָׁתַק שְׁתִיקָה רוֹעֶמֶת וְהִמְשִׁיךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ. גָּרַר חֲבִיּוֹת אַשְׁפָּה מְרֻבָּבוֹת בְּתוֹלָעִים.

"הַאִם זוֹהִי מְנַת חֶלְקוֹ שֶׁל בֶּן הַגְּבִירָה?" הִמְהֵם לְעַצְמוֹ.

"אַךְ זוֹהִי נְקֵדַּת הַשֶּׁפֶל הַנְּמוּכָה וְהָאֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח."
סִיֵּם אֶת יוֹם עֲבוֹדָתוֹ הַמְפָרֵךְ. בְּגָדָיו מְרֻטָּשִׁים וּמְטֻלָּאִים, נַעֲלָיו נִגְרְרוּ אַחֲרֵי בַּעֲלֵיהֶם כְּשֶׁרַגְלָיו מְבוֹסְסוֹת בְּבֹץ הַחַיִּים. הַתִּקְוָה לִתְקוּמָה וּתְחִיָּה עוֹדְדוּ אוֹתוֹ. פָּנָה לְבֵית-בּוֹרְאוֹ כְּדֵי לִסְפֹּחַ מְעַט חֲמִימוּת. הַלֵּאוּת הִשְׁתַּלְּטָה עַל יְשׁוּתוֹ. הִתְיַשֵּׁב עַל כִּסֵּא בְּקָצֵהוּ הַנִּדָּח שֶׁל בֵּית-הַכְּנֶסֶת. עַשְׂרוֹת זוּגוֹת עֵינַיִם הֵפְנוּ אֶל הַיְהוּדִי הַמּוּזָר.
הַיּוֹשְׁבִים לְיָדוֹ הִתְרוֹמְמוּ וּפָנוּ לְקָצֵהוּ הַשֵּׁנִי שֶׁל הָאוּלָם. עַל הַמַּרְאֶה יָכְלוּ לְהִתְגַּבֵּר, אַךְ מֵהָרֵיחַ אִי אֶפְשָׁר הָיָה לְהִתְעַלֵּם. רֵיחַ הַבֶּרְסְקִי שֶׁדָּבַק בּוֹ הִבְרִיחַ אֶת הַמִּתְפַּלְּלִים.

הַיְהוּדִי הַנּוֹדֵד הִבִּיט בָּהֶם בַּאֲדִישׁוּת וְהֶחְלִיט: "אֲנִי בָּא לְבֵית-הַשֵּׁם לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלֹא מְעַנְיֵן אוֹתִי הִתְיַחֲסוּתָם וּמַבְּטֵיהֶם."
אֲבָל בְּתוֹךְ תּוֹכוֹ נִפְגָּע. הַכְּסוּפִים לִילָדָיו וּלְאִשְׁתּוֹ וְהַמְּצוּקוֹת שֶׁרָדְפוּ אוֹתוֹ שָׁנְקוּ אֶת רוּחוֹ.

עָמַד בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לִפְנֵי חַי הָעוֹלָמִים וּפִלֵּל בִּדְבֵקוּת שֶׁיּוֹצִיאוֹ מִצְּבַת הַגָּלוּת הָאֵיֻמָּה.

שַׁבָּת הַקְּדוֹשָׁה עוֹטֶפֶת אֶת מֹשֶׁה בַּעֲבוֹתוֹת שִׂמְחָה וְהִתְרוֹמְמוּת רוּחַ.

הִשִּׁיר מֵעָלָיו אֶת הָעוֹרוֹת וְהַיְגוֹנוֹת שֶׁל יְמֵי הַחוֹל וְחִזֵּק עַצְמוֹ בְּקְדֻשָּׁה. הָאוּלָם הַצְּדָדִי שֶׁל בֵּית-הַכְּנֶסֶת הִתְמַלֵּא אַט אַט בִּיהוּדִים עַתִּיקִים מֵרְסִיסֵי הַמַּאָה הַקּוֹדֶמֶת. לְצִדָּם הִתְקַבְּצוּ נְצוֹלֵי שׁוֹאָה שֶׁבָּרְחוּ מֵאֵימַת הַתְּפֶת הָרַצְחָנִית. בֵּינֵיהֶם הִשְׁתַּחֲלוּ שְׁאֵרִיּוֹת יְהוּדֵי סִין וְהוֹדוּ. קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת בְּגוֹלַת אָמֶרִיקָה. זְמַן רַעֲוָא דְּרַעֲוִין פָּרַשׂ אֶת רִשְׁתּוֹ עַל הָאוּלָם הַצָּנוּעַ. שִׁירַת שַׁבָּת זָרְמָה בְּאִטִּיּוּת וּבְקוֹל מִינוֹרִי.

עֲזוּת דְּשִׁירָה סָעֲרָה וּפָרְצָה מִפְּנִימִיּוּת הַיְּהוּדִי הֶחָלַבִּי. גִּיּס אֶת כָּל מְקוֹרוֹת הַזִּמְרָה שֶׁסָּפַג בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל חָכָם שְׁחֵייבָּר. מֹשֶׁה הַפַּיְטָן רִתֵּק אֶת קְהַל שׁוֹמְעָיו. פָּרַק אֶת צַעַר הַיָּמִים הַקָּשִׁים בְּשִׁירַת כִּסּוּפִים עַזָּה.

הָרַב פִּנְחָס בּוּבּוֹ יָשַׁב רָתוּק עַל כִּסְאוֹ. שָׂמַח הָרַב וְכָרַךְ שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה. סוֹף סוֹף נֶהֱנָה מִשִּׁירַת עוֹלָמִים. נִזְכַּר בִּימֵי עֲלוּמָיו בַּפִּיְטָנֵי הַנֶּצַח מֵעִיר הַבַּקָּשׁוֹת. וְכֵן הִנֵּה נוֹסָף קִשּׁוּט לְעֹנֶג שַׁבָּת בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין. סִלְסוּלֵי סִלְסוּלִים וּפִיּוּטִים קִבְּצוּ וְגִבְּשׁוּ אֶת שׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ שֶׁל הָרַב.

אִידִית הַיְהוּדִיָּה

SUNDAY-יוֹם רִאשׁוֹן - יוֹם מְנוּחָתָהּ שֶׁל אָמֶרִיקָה! כֹּחוֹת חֲדָשִׁים נִמְסְכוּ בְּמֹשֶׁה: "הַיּוֹם אֵיֶנִּי הוֹלֵךְ לָעֲבוֹדָה וִיהִי מָה!" הוּא הִכְרִיז מֶרֶד עַל מְקוֹם עֲבוֹדָתוֹ. "הַבּוֹטֵחַ בַּה' חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ".

הַמְהַגֵּר הֶחְלִיט לְטַיֵּל קְמָעָה. רָצָה לִהְיוֹת חָפְשִׁי בְּאֶרֶץ הַדֶּמוֹקְרַטְיָה. חָלַף לְיַד בַּיִת צָנוּעַ וּמָתוֹק שֶׁגִּנָּתוֹ מְעֻטֶּרֶת בַּעֲצֵי הָדָר עֲמוּסִים בְּתַפּוּזִים זְהוּבִים. פִּנּוֹתָיו הַחֲבוּיוֹת וּמְלֵאוֹת הָרָזִים מָשְׁכוּ אֶת תְּשׂוּמַת לִבּוֹ. זְקֵנָה אָמֶרִיקָאִית סָבַת שֵׁעָר הֵגִיחָה מִפֶּתַח בֵּיתָהּ.

"הַיְי" בֵּרֵךְ אוֹתָהּ מָשֶׁה בְּעָגָה מִזְרָחִית.

הַזְּקֵנָה חִיְּכָה וְהֶחְזִירָה שָׁלוֹם לָאָדָם הַזָּר.

"פִּי שִׁירִיל?"(יֵשׁ עֲבוֹדָה) שָׁאַל בְּעַרְבִית.

הַיְשִׁישָׁה פָּתְחָה יָדֶיהָ בִּתְמִיהָה וְלֹא הֵבִינָה מָה רוֹצֶה הֶחָלַבִּי הַזֶּה מִמֶּנָּה.

שְׁנֵן לְעַצְמוֹ אֶת הַפִּתְגָּם: "אֶל חָרָאקֶה תְּגִ'יב בַּאַרַקֶה" (הַפְּעֲלָה מְבִיאָה בְּרָכָה). גִּלְגֵּל בִּלְשׁוֹנוֹ וְחָבַט בִּבְלִיל שֶׁל קִטְעֵי לָשׁוֹן הַלְקוּחִים מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם. הִסְבִּיר לָהּ בִּלְשׁוֹן עִלְגִים שֶׁבִּרְצוֹנוֹ לָצֵאת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת. הֵבִינָה הַזְּקֵנָה בַּמֶּה מְדֻבָּר, שֶׁכֵּן בִּימֵי בַּחֲרוּתָהּ הָיְתָה פְּעִילָה בָּאִגּוּדִים הַמִּקְצוֹעִיִּים.

כְּשֶׁנִּשְׁמוֹת יְהוּדִיּוֹת נִפְגָּשׁוֹת גַּם מַחְסוֹמֵי שָׂפָה נִפְרָצִים. הַיְּהוּדִי הַמִּזְרָחִי הַזֶּה סִקְרֵן אֶת אִידִית הַיְשִׁישָׁה. הִיא הֶחְלִיטָה לָקַחַת אוֹתוֹ כְּמִשְׁמֶרֶת חַיֶּיהָ. זָרְמוּ הַזִּכְרוֹנוֹת עֵת בָּאוּ מֵהַגְּרִים מֵעֵמֶק הַבָּכָא בְּאֵירוֹפָּה. הָיָה עָלֶיהָ לְחָרֵף אֶת נַפְשָׁהּ כְּנֶגֶד בַּעֲלֵי הַמִּתְפָּרוֹת הָעוֹשְׁקִים אֶת שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה.

"הַאִם זוֹ הַמְּשִׁימָה הָאַחֲרוֹנָה בְּחַיַּי? הַנֶּעֱשָׁקִים אֵינָם מֵתִים הֵם רַק מִתְחַלְּפִים?!" חָשְׁבָה לְעַצְמָהּ וְחִיְּכָה חִיּוּךְ עָצוּב.

דַּפֵּי הַגְּאֻלָּה

אֵשֶׁת מֹשֶׁה דָּבְקָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַמַּצָּב הֶחְמִיר וְהָלַךְ אַף הִיא קִבְּלָה אֶת הַיִּסּוּרִים בְּאַהֲבָה. נִבְצַר מִמֶּנָּה לַעֲבֹד בְּבָתֵּי הָעֲשִׁירִים. דַּלְתוֹת הַנְּדִיבִים נִנְעֲלוּ וְנִסְגְּרוּ. אָדוֹן "מָזוֹן מָזוֹן" רַחְמוֹ חַנּוֹנוֹ דָּאַג מִדֵּי פַּעַם לְהַנִּיחַ מְנַת אֹכֶל לְיַד פֶּתַח הַבַּיִת וּלְהֵעָלֵם. וְכִי עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם?

בְּכִי תִּינוֹק קָרַע אֶת חֶשְׁכַת הַלַּיְל. שִׂמְחָה חָשָׂה בְּזַעֲקוֹת הַבְּכִי מְלֵאוֹת הַתְּחִנָּה שֶׁל יַלְדָּהּ הַקָּט. תּוֹךְ כְּדֵי מְרוּצָתָהּ לַתִּינוֹק הַזּוֹעֵק חָלְפָה מַחְשָׁבָה בְּרֹאשָׁהּ: "אִם אֲנִי בָּשָׂר וָדָם דּוֹאֶגֶת לִבְנִי עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִדְאַג לִבְרִיָּה שִׁפְלָה וַעֲלוּבָה כָּמוֹנִי וְיִתֵּן לִי מַחְסוֹרִי". הַמַּחְשָׁבָה הָעֲמֻקָּה עוֹדְדָה וְחִזְּקָה אֶת רוּחָהּ.

עָטְפָה אֶת יַלְדָּהּ הַקָּט בַּשְּׂמִיכָה הַבְּלוּיָה הַתְּפוּרָה בְּמִשְׁבְּצוֹת סֵבֶל הָעֹנִי וְהֶעֱנִיקָה לוֹ מֵחֻמָּהּ הָאֱנוֹשִׁי. זַעֲקַת הַתִּינוֹק הָיְתָה אוֹת מְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת.

דָּם בְּנֵי עֲרָב רָתַח וְגָעַשׁ. צֶאֱצָאֵי בְּנֵי מִדְבָּרִיּוֹת סָעוּדָיָה נִסּוּ לְהַחְיוֹת אֶת מָסֹרֶת אֲבוֹתֵיהֶם. בְּלַהַט יִצְרֵיהֶם נִסּוּ לִשְׂרֹף וְלַהֲרֹס אֶת שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה הַיְּהוּדִית בְּחַלַב. גַּלִּים גַּלִּים שֶׁל שָׁבָאבּ עָלוּ עַל הַגֶּטוֹ הַיְּהוּדִי.

שִׁמְחָה אָסְפָה בְּחִפָּזוֹן אֶת יְלָדֶיהָ וְנִמְלְטוּ "לַחוֹשׁ" לַחֲצַר יָאעוּבּ הַזָּקֵן.

אָבִיהָ סַב הַשָּׁנִים קִבֵּץ אֶת צֶאֱצָאָיו בַּמְּעָרָה הַנִּמְצֵאת מִתַּחַת לְבֵיתוֹ. פַּחַד הֵצִיץ מֵעֵינֵיהֶם שֶׁל פְּלִיטֵי הַשָּׁבָאבּ.

הִבִּיט הָאָב הַקָּשִׁישׁ עַתִּיר הַנִּסָּיוֹן בְּבִתּוֹ וְהִרְהֵר בְּקוֹל:

"בִּינָתִי, עֵת צָרָה הִיא לְיָאעוּבּ וּלְצֶאֱצָאָיו וּמִמֶּנָּה יִוָּשְׁעוּ".

"אַבָּא מָה אַתָּה אוֹמֵר? לְמָה אַתָּה מִתְכַּוֵּן?"

יָאעוּבּ כְּבַד הַתְּנוּעָה לֹא הֵשִׁיב, נִגַּשׁ לַאֲרוֹן-סְתָרִים מִסְתּוֹרִי בַּחֶדֶר הַסָּמוּךְ. לְאַחַר דַּקּוֹת אֲרֻכּוֹת שָׁב לִמְקוֹמוֹ וְנֶאֱנַק אֲנָחוֹת כְּבֵדוֹת. בְּיָדוֹ נָשָׂא צְרוֹר עָטוּף וְנָעוּל. נִרְאָה שֶׁקָּשָׁה לוֹ הַפְּרִידָה מֵהַחֲבִילָה.

נִגַּשׁ לְבִתּוֹ וְלָחַשׁ לָהּ: "יָא בִּינְתִי אֵין עָתִיד כָּאן. תַּפְקִידֵךְ בְּגוֹלַת סוּרְיָה הִסְתַּיֵּם. עָדִיף לִסְבֹּל בִּירוּשָׁלַיִם מֵאֲשֶׁר בְּסוּרְיָה".

יַעֲקֹב רָעַד בְּיָדוֹ, הוֹשִׁיטָהּ וּמָסַר אֶת הַצְּרוֹר לְבִתּוֹ.

"מַה זֶּה יָא בָּאבָּא?" שָׁאֲלָה בְּסַקְרָנוּת.

יָאעוּבּ הִתְיַשֵּׁב עַל הַמִּזְרוֹן הַמָּעוּךְ וְהִסְבִּיר בְּנַחַת אֶת דְּבָרָיו: "דַּפִּים אֵלֶּה יְלַוּוּ אוֹתָךְ לְאֹרֶךְ כָּל חַיַּיִךְ. שִׁמְרִי עֲלֵיהֶם בְּקַנָּאוּת.

הִנְנִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל בָּשָׂר. אַךְ אַתְּ עֲדַיִן צְעִירָה וְהָעוֹלָם פָּתוּחַ לְפָנַיִךְ. כְּשֶׁם שֶׁהֵם שָׁמְרוּ עַל ק"ק חַלַּב כָּךְ הֵם יִשְׁמְרוּ עָלַיִךְ וְעַל מִשְׁפַּחְתֵּךְ לְאֹרֶךְ כָּל הַדֶּרֶךְ, עוֹד מְעַט הָרוּחוֹת יֵרָגְעוּ וְהַסֵּדֶר יַחְזֹר לִמְקוֹמוֹ. קְחִי אֶת יְלָדַיִךְ וּסְעִי לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל."

שִׂמְחָה בְּתוֹ שֶׁל חָכָם יַעֲקֹב הִשְׁתּוֹמְמָה. "אַבָּא אַבָּא, מַה יֵּשׁ בַּדַּפִּים הָאֵלֶּה?" שָׁאֲלָה הַבַּת.

"דַּפִּים אֵלֶּה קְדוֹשִׁים, הֵם לְקוּחִים מִכֶּתֶר אֱרָם-צוֹבָא."

יָאעוּבּ הִנִּיחַ רֹאשׁוֹ עַל הַכַּר וְלֹא הוֹסִיף.

"הַזְּמַנִּים סוֹעֲרִים וּבְנֵי הַתִּשְׁחֹרֶת מִשְׁתּוֹלְלִים בְּרֹאשׁ חוּצוֹת בֵּיצַד אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל?" שָׁאֲלָה שִׂמְחָה וְהֵבִיטָה לַחֲלַל הַחֶדֶר הֶחָנוּק.

הַבִּטָּחוֹן וְהַשַּׁלְוָה שֶׁהִקְרִין הַזָּקֵן נָסְכוּ חִזּוּק בְּלֵב הַבַּת הַקְּרוּעָה מִן הֶעָבָר וְצוֹפָה לְעֵבֶר הֶעָתִיד. קֶמְעָה קֶמְעָה הִתְחַזְּקָה בָּהּ הַרְגָּשַׁת הַיַּעַד - יְרוּשָׁלַיִם.

לְפוּם שִׁקְרָא פַּחֲתָא

מִשְׁרָדוֹ שֶׁל הַבּוֹס מִזְרָחִי שָׁקַק פְּעִילוּת. סוֹחֲרִים הוֹלַנְדִים יָשְׁבוּ וְשׂוֹחֲחוּ עִמּוֹ בְּעֵרָנוּת לְגַבֵּי חֲבִילַת עֲסָקִים עֲנָקִית.

הַטֶּלֶפוֹנִים טִרְטְרוּ וְהַמַּשְׁקֶה הַשָּׁחֹר זָרַם כַּמַּיִם. הַבּוֹס נִרְאָה זָחוּחַ וּמְרֻצֶּה. סוֹף סוֹף הִגִּיעַ זְמַן עִסְקַת חַיָּיו.

דְּפִיקוֹת תַּקִּיפוֹת נִשְׁמְעוּ מֵעֵבֶר לַדֶּלֶת. אִישׁ הָעֲסָקִים הַטָּרוּד בְּמַשָּׂא וּמַתָּן קָם לִרְאוֹת מִיהוּ הָאוֹרֵחַ הַבִּלְתִּי קָרוּא: "מִי הוּא זֶה, וְלָמָּה זֶה הוּא?" שָׁאַל אֶת עַצְמוֹ.

לְהַפְתָּעָתוֹ הָרַבָּה עָמְדָה מוּלוֹ זְקֵנָה בַּעֲלַת מַבָּט מַרְצִין וּבָטוּחַ בְּעַצְמוֹ. הִבִּיטוּ בָּהּ הַסּוֹחֲרִים וְהֵרִימוּ גַּבָּה. הַבּוֹס נִרְגַּז מֵהָאוֹרַחַת הַמּוּזָרָה, אַךְ הִבְלִיעַ כַּעֲסוֹ.

הַיְשִׁישָׁה הִתְקַדְּמָה לְעֶבְרוֹ וְשָׁאֲלָה בְּצוּרָה יְשִׁירָה: "הַאִם אַתָּה נִמְרָד מִזְּרָחִי?"

הַלָּה הֵשִׁיב בִּמְנוֹד רֹאשׁ טוֹרְדָנִי וְצִפָּה לְנַפְנֵף אוֹתָהּ מֵעַל פָּנָיו.

"הַאִם אַתָּה מַעֲסִיק אֶת מֹשֶׁה בֶּן דַּיָּן?"

הוּא הִנְהֵן בְּהַסְכָּמָה מְהֻסֶּסֶת: "מִי אַתְּ?" שָׁאַל בַּחֲקִירָה נֶגְדִּית וְכִמְעַט פָּקְעָה סַבְלָנוּתוֹ.

"אֲנִי חוֹקֶרֶת שֶׁל הָאִגּוּדִים הַמִּקְצוֹעִיִּים!" קָבְעָה בְּצוּרָה חַד מַשְׁמָעִית תּוֹךְ שְׁלִיפַת תָּוִית זִהוּי הַמּוֹכִיחָה אֶת טַעֲנָתָהּ.

פְּנֵי הַבּוֹס הַגָּדוֹל הֶחְוִירוּ כִּגְוִיל-עוֹר כֻּבָּשׁ.

הִיא הִסְתַּעֲרָה עָלָיו שׁוּב: "הַאִם אַתָּה מַעֲסִיק אוֹתוֹ בְּרִשָּׁיוֹן?"

"כֵּן...." שִׁקֵּר הַמַּעֲסִיק בְּמֵצַח נְחוּשָׁה.

"רְאֵה מִיסְטֶר נַיְימְרָאוֹד מִזְרָחִי, בַּחֲקִירָה מַקִּיפָה שֶׁעָרַכְנוּ הִסְתַּבֵּר שֶׁהִנְךָ מַעֲסִיק אֶת מֹשֶׁה לְלֹא רִשָּׁיוֹן עֲבוֹדָה וְכֵן עוֹשֵׁק אֶת כַּסְפּוֹ.... כָּל זֹאת בְּנִגּוּד לַחֻקָּה הָאָמֶרִיקָאִית לְפִי סָעִיף עֶשֶׂר לְחֻקֵּי הַהַגִּירָה!"

סוֹחֵר הָעוֹרוֹת הִתְפַּתֵּל עַל כִּסֵּא הַמְנַהֲלִים. גַּלֵּי זֵעָה רִקְּדוּ עַל פָּנָיו. הַסּוֹחֲרִים הַהוֹלַנְדִים הִבִּיטוּ בְּבוּז בַּמַּחֲזֶה הָאֱוִילִי. אֱמִינוּתוֹ נִפְגְּעָה בְּעֵינֵיהֶם. נִשְׁמְטוּ אֶחָד לְאֶחָד וְיָצְאוּ מֵהַמִּסְדְּרוֹן הַמּוֹבִיל לִרְחוֹבוֹת הָעִיר.

בַּמִּשְׂרָד נִשְׁאֲרָה הַזְּקֵנָה הַבְּטוּחָה בְּצִדְקַת הַמּוּסָרִיּוּת הָאֱלֹקִית מוּל אָדָם חֻסַּר לֵב הַמְנַצֵּל אֶת מְצוּקָתוֹ שֶׁל יְהוּדִי קָשֶׁה יוֹם.

אִידִית לֹא הֵנִיחָה לוֹ: "אָנוּ דּוֹרְשִׁים מִמְּךָ לְפַצּוֹת אֶת מֹשֶׁה עַל הַסֵּבֶל וְהָעַוְלָה שֶׁגָּרַמְתָּ לוֹ! וָלֹא!!!" הֵנִיפָה הַזְּקֵנָה הָאֲמִיצָה אֶצְבַּע מְאַיֶּמֶת: "פְּלֵגָה שֶׁל חוֹקְרֵי מִשְׁטֶרֶת הַהַגִּירָה תְּחַסֵּל לְךָ אֶת הָעֵסֶק!"

הַמְנַהֵל קִבֵּל אֶת תְּבוּסַת חַיָּיו הַשְּׁנִיָּה וְאִבֵּד אֶת עֶשְׁתּוֹנוֹתָיו. עִסְקַת חַיָּיו הִתְפּוֹגְגָה לָהּ. הֵנָּה בָּאָה זְקֵנָה גְּמָלָאִית וּבְמִחְי לָשׁוֹן מוֹטָטָה אֶת אִישׁ שְׁנוֹת הָאַלְפַּיִם. כָּנוּעַ לְלֹא תְּנָאִים נִשְׁמַט עַל כִּסֵּא הַמְנַהֵלִים כְּבָלוֹן רָפוּס וְדָלוּחַ. נָטַל עֵט וְרָשַׁם הַמְחָאַת כְּנִיעָה לַזְּקֵנָה הַמְּטִיבָה.

פַּעֲמֵי הַגְּאֻלָּה

"מָדָאם, $10 דוֹלָר בְּבַקָּשָׁה!" דָּרַשׁ נַהַג הַמּוֹנִית הַפּוֹרְטוֹרִיקָנִי.

קְרִיאָתוֹ שֶׁל הַנֶּהָג הֵעִירָה אֶת אִידִית מִמְּנֻהֶרֶת הֶעָבָר לֶעָתִיד. בְּזְרִיזוּת נְעוּרִים הִיא שָׁלְפָה שְׁטָר וְנֶעֶלְמָה בִּנְבָכֵי הַבְּלוֹקִים הַזְּנוּחִים שֶׁל רֹבַע פְּלַאטְבּוּש.

"מִיסְטֶר מוֹישֶׁה!" קָרְאָה אִידִית הַפְּעַלְתָּנִית בְּשִׁמְחַת עוֹלָם.

"נָעַאם, נָעַאם (כֵּן כֵּן)" הִזְדָּרֵז מֹשֶׁה לַעֲנוֹת בְּעַרְבִית מִכֹּחַ הֶרְגֵּלוֹ וּפָתַח אֶת דֶּלֶת הַמַּרְתֵּף לִכְבוֹד הַיְשִׁישָׁה.

אִידִית הוֹשִׁיטָה אֶת הַצֶּ'ק הֶעָשׂוּק לְעֵבֶר הַיְהוּדִי. הִבִּיט וְלֹא הֵבִין בַּמֶּה מְדֻבָּר.

"מוֹישֶׁה, הַבֵּט!" הִטְעִימָה הַזְּקֵנָה בְּהַרְצָאָה מַחְכִּימָה: "בָּאתָ לְאָמֶרִיקָה כְּדֵי לְהִתְפַּרְנֵס. אַתָּה אָדָם יָקָר שֶׁאָמֶרִיקָה אֵינָהּ רְאוּיָה לְךָ. אַרְצוֹת הַבְּרִית לֹא תַּזִּיל דְּמָעוֹת בְּאִם תִּנְטֹשׁ אוֹתָהּ. יֵשׁ בְּךָ יִרְאַת שָׁמַיִם טְהוֹרָה, לֵךְ לְךָ לְאֶרֶץ הַחַיִּים שָׁם יִיטַב לְךָ."

מֹשֶׁה לֹא הֵבִין אֶת הַדְּבָרִים עַל בָּרְיָם, אַךְ הָעֹמֶק שֶׁבָּהֶם חָדְרוּ לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ.

הַסִּדּוּרִים הָאַחֲרוֹנִים לִקְרַאת נְסִיעָתוֹ קִבְּלוּ תְּאוּצָה. לָבוּשׁ בַּחֲלִיפָה מַעֲרָבִית מְהֻדֶּרֶת (עָלָא פְרַאנְג'י) טִיֵּל מֹשֶׁה בִּרְחוֹבוֹת בְּרוּקְלִין. הִרְגִּישׁ כְּחָתָן בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. הַמַּחְשָׁבָה שֶׁהוּא עוֹמֵד לִפְגֹּשׁ אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ גָּרְמָה לְשִׂכְרוֹן חוּשִׁים. רַגְלָיו הוֹבִילוּהוּ לְבֵית הַזְּקֵנָה הַטּוֹבָה.

רָצָה לְהוֹדוֹת לָהּ מִתּוֹךְ הַכָּרַת הַטּוֹב. נִגַּשׁ בְּשִׂמְחָה כְּדֵי לְבַשֵּׂר עַל הַחְלָטָתוֹ לִנְסֹעַ לְעִיר-הַקֹּדֶשׁ. עָלָה בַּמַּדְרֵגוֹת הַצְּבוּעוֹת בִּירֹק וְדָפַק עַל דֶּלֶת בֵּית הַזְּקֵנָה.

לְאַחַר מִסְפַּר דְּפִיקוֹת הוֹפִיעַ אָמֶרִיקָנִי מְמֻשְׁקָף וּרְצִינִי.

"אֵיפָה הַחִ'יטְיָיאָרָה? (הַזְּקֵנָה) אִידִית?"

הַפָּקִיד הֵבִין אֶת הַשְּׁאֵלָה וְהִסְבִּיר בִּתְנוּעַת יָד שֶׁהַזְּקֵנָה הָלְכָה לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב.

מֹשֶׁה הִפְנָה אֶת גַּוֹו, מָחָה דִּמְעַת כְּאֵב וְהֻמְשִׁיךְ לִרְחוֹבוֹת הַנָּהָר מֵהֶם נִצְנְצוּ אוֹרוֹת כְּתוּבִים:

"פֶּלֶג דְּמָעוֹת מֵעֵינַי יוֹרֵד
עַל פְּנֵי בִּנְךָ בִּישִׁימוֹן נוֹדֵד
בַּגּוֹלָה הוֹלֵךְ וְנָע, בְּשָׂדֶה שׁוֹמֵם וְזָר
אַךְ לְךָ אֵלַי תִּקְוָתִי, תְּקָרֵב קֵץ יְשׁוּעָתִי
וְהָשֵׁב מַהֵר אֶת שְׁבוּתִי, לִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשִׁי!!!"

"שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָן נִזּוֹקִין
לֹא בַּהֲלִיכָתָן וְלֹא בַּחֲזִירָתָן"
(תַּלְמוּד בַּבְלִי)

מָזוֹן מָזוֹן

"מָזוֹן, מָזוֹן" הִדְהֵד קוֹלוֹ שֶׁל רַחְמוֹ חַנּוֹנוֹ בִּרְחוֹבוֹתֶיהָ שֶׁל שְׁכוּנַת הַמֶּיֶחָסִים "גָ'מִילְיֶה". הָיְתָה זוֹ מֵעֵין סִיסְמָה עֲבוּר נְשׁוֹת הַשְׁכוּנָה.

רַחְמוֹ יְהוּדִי נְמוּךְ קוֹמָה, כָּל קוֹמָתוֹ אוֹמֶרֶת חֶסֶד. מַרְאֵהוּ כְּעֵין נִגּוּד בֵּין גְּבִירֵיהָ שֶׁל גָ'מִילְיֶה. כּוֹבַע בֶּרֶט, אוּלַי מִימֵי נָפוֹלְיוֹן הָיָה שָׁמוּט עַל רֹאשׁוֹ. מִכְנָסָיו עָלוּ עַל גְּדוֹת בַּעֲלֵיהֶן וְטֹאטְאוּ אֶת רְחוֹבוֹת הַשְׁכוּנָה הַיַּחְסָנִית. וְאִם חֲשַׁבְתֶּם שֶׁאֵין הֶעָנוּת לִקְרִיאוֹתָיו, טְעִיתֶם.

גְּבִירוֹת גָ'מִילִיָה נַעֲנוּ בְּרַחַב לֵב לְבַקָּשׁוֹתָיו שֶׁל רַחְמוֹ. מִדֵּי עֶרֶב שַׁבָּת, נָהַג לָשֵׂאת עַל כְּתֵפוֹ טָס גָּדוֹל מְחֻלָּק לְתָאִים קְטַנִּים. בִּקֵּשׁ מָזוֹן עֲבוּר עֲנִיֵּי הָעִיר, שֶׁיְּדָם אֵינָהּ מַשֶּׂגֶת אֲפִלּוּ פַּת לֶחֶם כְּדֵי לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת.

צִפּוּ לְבִקּוּרָיו, שֶׁכֵּן גָּרַם לְשָׁלוֹם בֵּין הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה לְבֵין הָעֲנִיִּים. כָּךְ נָהַג לְהִסְתּוֹבֵב וְלֶאֱסֹף אֹכֶל לְנִצְרָכִים בְּמֶשֶׁךְ שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה שָׁנָה תְּמִימוֹת.

שְׁאָלוּהוּ יְדִידָיו: "מַדּוּעַ עָלֶיךָ לִגְרֹר אֶת שִׁבְעִים שְׁנוֹתֶיךָ בִּרְחוֹבוֹת חַלַּב וְלִסְחֹב עַל גַּבְּךָ קְעָרָה גְּדוֹלָה מְלֵאָה מָזוֹן?!"

וְהוּא שָׂח לָהֶם: "שִׁמְעוּ אַחַי, אַבְרָהָם אָבִינוּ אֲבִי הָאֻמָּה הָעִבְרִית לִמֵּד אוֹתָנוּ אֶת תּוֹרַת הַחֶסֶד וְעַם יִשְׂרָאֵל לָמַד לְדוֹרוֹתָיו לְבַצֵּעַ אֶת תּוֹרָתוֹ הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה. אַבְרָהָם אָבִינוּ צִפָּה לְאוֹרְחִים בִּישִׁיבָה, בָּא אֵלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

בִּקֵּשׁ לַעֲמֹד, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא "שֵׁב וַאֲנִי אֶעֱמֹד" הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָמַד וְאַבְרָהָם יָשַׁב.

כֵּיוָן שֶׁהוֹלֵךְ וּפוֹחֶת הַדּוֹר, אֶעֱשֶׂה תּוֹרַת חֶסֶד אֲבוֹתַי בַּהֲלִיכָה, לְפָחוֹת כָּךְ אֲהַדֵּר בַּמִּצְוָה..."

יוֹם שִׁשִּׁי הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר, אָרַז רַחֲמִים אֶת צִיּוּדוֹ וְהִתְפּוֹנֵן לָצֵאת לְדַרְכּוֹ. הַקֹּר הָיָה מַקְפִּיא עֲצָמוֹת, רוּחוֹת עַזּוֹת הִשְׁתּוֹלְלוּ וְהַשֶּׁלֶג נֶעֱרַם וְחָסַם אֶת הַכְּבִישִׁים.

מראה שכונת "ג'מיליה"

נִזְהֲרָה נָאוֹת בֵּיתוֹ נִסְתָּה לַעֲצֹר בַּעֲדוֹ וְאָמְרָה: "יָא-רִיגָ'ל (בַּעֲלִי הַיָּקָר), אַל לְךָ לָלֶכֶת הַיּוֹם!!! רְאֵה אֶת סוּפוֹת הַשֶּׁלֶג הַמִּשְׁתּוֹלְלוֹת."

רַחְמוֹ הִסָּה אוֹתָהּ בְּתַקִּיפוּת וְהֵשִׁיב תּוֹךְ כְּדֵי יְצִיאָתוֹ: "יָא-מָארָה (אִשְׁתִּי הַיְקָרָה) וְכִי מַה הִנֵּךְ רוֹצָה שֶׁעֲנִיֵּי הָעִיר יֹאכְלוּ... שֶׁלֶג?!"

טוֹרְפֵי מִצְוֹת

יָצָא לְמַסְלוּלוֹ הַקָּבוּעַ, שֶׁרֵאשִׁיתוֹ בְּבֵית רַחֲמִים נֶחְמָד יוֹשֵׁב רֹאשׁ וַעַד הַקְּהִלָּה.

"יָא סִיט נָזִירָה!" קָרָא רַחְמוֹ בְּקוֹל לְעֵבֶר בֵּית נְשִׁיא-הַקְּהִלָּה. מִיָּד יָצְאָה בַּת זוּגָתוֹ שֶׁל רֹאשׁ הַקְּהִלָּה.

"חַכֵּה, חַכֵּה (סְטָאנָה, סְטָאנָה)" קָרְאָה לְעֵבֶר רַחֲמִים תּוֹךְ כְּדֵי מְרוּצָתָהּ.

"מַה תַּפְרִיט הַמַּעֲדַנִּים שֶׁהֵכַנְתְּ לְהַיּוֹם?" שָׁאַל אִישׁ הַמָּזוֹן.

"הַסְכֵּת וּשְׁמַע, בְּיוֹם סוֹעֵר כָּזֶה אֲפִלּוּ הַמְּשׁוֹטְטִים הַמְּקֻצוֹעִיִּים אֵינָם יוֹצְאִים מִבֵּיתָם..."

רַחְמוֹ הֵחֵל לָנוּעַ בְּחֹסֶר סַבְלָנוּת וְשָׁאַל: "אָכֵן, מַה בְּפִיךְ?"

הֵישִׁירָה אֵלָיו מַבָּטָהּ וְאָמְרָה: "הַיּוֹם כָּל הַמְּצָוָה שַׁיֶּכֶת לִי. אֵין צֹרֶךְ שֶׁתֵּלֵךְ לֶאֱסֹף מָזוֹן מִשְּׁאָר בָּתֵּי הַשְּׁכוּנָה!"

רַחְמוֹ הֵרִים גַּבָּה וְתָמַהּ: "מַה יּוֹם מְיוּמַיִם? וּמַה יַּגִּידוּ לָקוֹחוֹתַי הַנָּתִיקִים?! לֹא!!!"

הָיָה זֶה לָאוֹ רַבָּתִי מִתְמַשֵּׁךְ וְאֵינוֹ מוֹתִיר סְפֵקוֹת.

עָמְדָה עַל דַּעְתָּהּ נָזִירָה נֶחְמָד וְהֶעֱלְתָה אֶת מְחִיר הַמְּצָוָה: "רַחְמוֹ, מוּכָנָה אֲנִי מִדֵּי שָׁבוּעַ לְסַפֵּק מָזוֹן לְלֹא כָּל טִרְחָה מִצִּדְּךָ.

שָׁלִיחַ מְיֻחָד יָבִיא אֶת הַמִּשְׁלוֹחַ עַד לְפֶתַח בֵּיתְךָ וְאַתָּה הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה...."

רַחְמוֹ חִכֵּךְ אֶת פַּדַּחְתּוֹ, חִיֵּךְ לְעַצְמוֹ וְהֵשִׁיב לָהּ בְּנַחַת: "אָכֵן סִיט נָזִירָה, בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל צְדָקָנִיּוֹת הֵן. אַךְ מִצְווֹת אֵין טוֹרְפִים. הַטּוֹרֵף מִצְוָה מִלְּמַטָּה טוֹרְפִין לוֹ מִצְוָתוֹ מִן הַשָּׁמַיִם!"

הַכֹּהֵן -וְר' יְהוֹנָתָן אַייְבְּשִׁיץ

לֹא נָחָה דַּעְתָּהּ שֶׁל הַגְּבִירָה, הַמְּשִׁיךְ אִישׁ הַחֶסֶד וְשָׁזַר לָהּ מַעֲשִׂיָּה:

"מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בְּאַחַת מִמְּדִינוֹת אֵירוֹפָּה. שְׁנֵי בַּחוּרִים יָשְׁבוּ וְלָמְדוּ בְּצַוְתָּא בְּקֶרֶן בֵּית-הַמִּדְרָשׁ. שֵׁם הָאֶחָד רַבִּי יְהוֹנָתָן אַייְבְּשִׁיץ וְהַשֵּׁנִי רַבִּי זַלְמָן הַכֹּהֵן. בְּאַחַד הַיָּמִים הֶחְלִיטוּ הָעֲרֵלִים לְהָקִים בֵּית יְרָאָה מִשֶּׁלָּהֶם, הָאֵל יַרְחִיק אוֹתָנוּ מֵהֶם...וְהֵיכָן?! מוּל בֵּית-הַמִּדְרָשׁ, לְהַבְדִּיל אֶלֶף אַלְפֵי הַבְדָּלוֹת. וּמַדּוּעַ?

כְּדֵי שֶׁהַטֻּמְאָה תִּינַק מֵהַקְּדֻשָּׁה. הִגְזִימוּ וְהֶעֱמִידוּ צֶלֶם הַנִּשְׁקָף וּמַשְׁקִיף מוּל רַבִּי יְהוֹנָתָן וְהַחַבְרוּתָא שֶׁלּוֹ.

הָרִאשׁוֹן מִשְׁנָתוֹ זַכָּה וְאֵין הַדָּבָר מוֹעִיל אוֹ מוֹרִיד לְגַבָּיו. אֲבָל הַכֹּהֵן, כֵּלוֹ אֵשׁ וְגָפְרִית. מֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ וְתוֹרָתוֹ זָחָה מֵעֵינָיו. הֶחְלִיט הַכֹּהֵן לְשַׁבֵּר אֶת אֱלֹהֵי הָאֶבֶן וְיִהְיֶה מָה. ר' יְהוֹנָתָן נִסָּה לְהָנִיאוֹ מִמַּעֲשָׂיו אַךְ הַכֹּהֵן הָעַז וְהַנֶּחֱרָץ לֹא זָע וְלֹא זָז מֵעָמְדָתוֹ. עִם לַיְלָה יָרַד רַבִּי זַלְמָן לִמְקוֹם הַטֻּמְאָה וְשִׁבֵּר אֶת אֱלֹהֵי הַפֶּסֶל.

לְרַע מַזָּלוֹ נִתְפַּס הַכֹּהֵן עַל יְדֵי שׁוֹמֵר הָעִיר. נִלְכַּד לַמַּלְכוּת וְנִתְחַיֵּב מִיתָה.

דָּמִים- תַּרְתֵּי מַשְׁמָע

בְּבֵית-הַסֹּהַר בּוֹ נֶעֱצַר ר' זַלְמָן הָיָה מָצוּי שׁוֹמֵר שֶׁנָּתַן עֵינוֹ בַּמָּמוֹן. מִדֵּי פַּעַם שִׁמְּנוּ אוֹתוֹ הַיְּהוּדִים בְּזוּזִים.

עִם אַשְׁמֹרֶת רִאשׁוֹנָה בָּא אוֹתוֹ סוֹהֵר לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ וְהִצִּיעַ אֶת שֵׁרוּתָיו הַמְשֻׁמָּנִים: "תְּנוּ לִי עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אֲדֻמִּים וְהַכֹּהֵן שֶׁלָּכֶם יְשֻׁחְרַר. וְלֹא, דִּינוֹ מָוֶת !!!"

הַפֶּה שֶׁהִתִּיר אֶת הָאָסִיר הוּא הַפֶּה שֶׁהוּמַת...

ר' אֶפְרַיִם הִבִּיט בַּגּוֹי וְשָׂח לְעַצְמוֹ: "שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה שׁוֹמֵר מָמוֹן מִמַּלֵּל..." מִיָּד יָצְאוּ בְּהוּלִים לְסַפֵּק "שֶׁמֶן" לְשִׁמּוּן מְכוֹנַת הַשִּׁחְרוּר.

רָץ רַבִּי יְהוֹנָתָן אַיְיבְּשִׁיץ לְכִוּוּן בֵּיתוֹ, הוֹצִיא עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים זוּזִים כַּנִּדְרָשׁ וּמְסָרָם לְחוֹבֵב הַשַּׁלְמוֹנִים.

הֶעָרֵל חוֹבֵב הַמָּמוֹן נָטַל אֶת הַכֶּסֶף וְאָמַר: "כֶּסֶף נָתַתָּ כֹּהֵן קִבַּלְתָּ..." הַגּוֹי לָקַח אֶת הַחֲבִילָה הַכְּבֵדָה וּפָנָה לְדַרְכּוֹ...

חֲבֵרָיו שֶׁל ר' יְהוֹנָתָן שָׁבוּ לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ כְּשֶׁכַּסְפָּם צָרוּר בְּשִׂמְלוֹתָם. הוֹדִיעַ לָהֶם הָרַב אַיְיבְּשִׁיץ שֶׁהִקְדִּימָם.

הִצִּיעוּ לוֹ: "טֹל אֶת כַּסְפֵּנוּ וְנִשְׁתַּתֵּף בַּמִּצְוָה." סֵרֵב הָרַב חַד מַשְׁמָעִית.

הַנִּדּוֹן לַמָּוֶת שֶׁחֵרַר כְּדַת יִשְׂרָאֵל וּלְלֹא דִּין. מִיָּד הָעֲבַר הַכֹּהֵן לִמְקוֹם מִקְלָט וְהוֹסַת מֵעֵינֵי הַמַּלְכוּת.

חֲשָׁשׁ נִקַּר בְּלִבּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן. מֵהַמַּלְכוּת אֵינוֹ מְפַחֵד, מֵאִבּוּד הַכֶּסֶף אֵינוֹ דּוֹאֵג, מֵצֵר עַל אִשְׁתּוֹ וְעַל חָמְיוֹ שֶׁנָּתַן לוֹ סְכוּם זֶה לְרֶגֶל נְשׂוּאָיו. בָּרַח לִמְקוֹם מִסְתּוֹר וְשָׁם הֵחֵל לִדְאֹג שִׁבְעָתַיִם. הַמָּמוֹן הָלַךְ, נַפְשׁוֹת בְּנֵי-בֵּיתוֹ מְצֵרוֹת וּמַדּוּעַ עָלַיו לְהוֹסִיף דָּמִים תַּרְתֵּי מַשְׁמָע?! הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְהַכֶּסֶף הוּא דָּמִים.

חָזַר לְבֵיתוֹ חָפוּי רֹאשׁ וְסִפֵּר אֶת הַמַּעֲשֶׂה לְאִשְׁתּוֹ. אוֹרוּ פָּנֶיהָ וְסִפְּרָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַבָּא:

"אוֹתוֹ עָרֵל שֶׁסִּפַּרְתָּ עָלָיו, הֵבִיא אֶת כַּסְפֵּנוּ וְאַף הוֹסִיף עָלָיו כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה. טָעַן לְפָנַי שֶׁהַמַּלְכוּת לוֹטֶשֶׁת עַיִן חַשְׁדָנִית כְּלַפָּיו וְלָכֵן הוּא מוֹסֵר אֶת הַכֶּסֶף לְפִקָּדוֹן."

לֹא עָבַר זְמַן רַב וְאוֹתוֹ שׁוֹמֵר נִמְצָא מֻטָּל עַל גְּדוֹת הַנָּהָר. נִרְאָה שֶׁשּׁוֹטְרֵי הַמַּמְלָכָה הוֹרוּ לוֹ אֶת דֶּרֶךְ הַמָּוֶת.
"מִשְׁפָּחָה אֵין לוֹ וְאַף לֹא יוֹרֵשׁ, לָכֵן מִן הַדִּין פִּקָּדוֹן זֶה שַׁיָּךְ לָנוּ..." הוֹסִיפָה הָאִשָּׁה.
הִצְטַעֵר ר' יְהוֹנָתָן צַעַר רַב. צַם שִׁלְשָׁה יָמִים וְשָׁאַל שְׁאֵלַת חֲלוֹם: "מַדּוּעַ לֹא הִתְקַבְּלָה מִצְוָתִי?"
עָנוּ לוֹ בַּשָּׁמַיִם: "מִצְוָתְךָ הִתְקַבְּלָה, אַךְ מִצְוָה אֵין טוֹרְפִים! לֵךְ לְשָׁלוֹם, אֱכֹל לַחְמְךָ וּמֵימֶיךָ בְּשִׂמְחָה."

"דַּי לִי בְּדִבּוּרִים, עַתָּה אֶפְנֶה לְמַעֲשֶׂה מָ...זֹ...וֹ...ן מָ...זֹ...וֹ...ן" שָׁאַג רַחֲמִים בְּמִשְׁנֵה מֶרֶץ וְשָׁעַט לְלָקּוֹחוֹתָיו.

תֵּה מַשִׁיב נֶפֶשׁ

זְמַן מָה לִפְנֵי כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת חָזַר גַּבְרָא רַבָּא זֶה לְבֵיתוֹ כְּבַיָּמִים יָמִימָה, נָח עַל הַמִּטָּה, כִּסָּה עַצְמוֹ בִּשְׂמִיכָה עָבָה (לֶחֱיֵיף) וְקָרָא לְעֵבֶר אִשְׁתּוֹ: "רוֹחִי, הָכִינִי לִי מְעַט תֵּה לְהָשִׁיב אֶת נַפְשִׁי."

וְאָכֵן סִיט נִזְהַה עָשְׂתָה כְּמִצְוַת בַּעֲלָהּ. תּוֹךְ דַּקּוֹת מִסְפָּר הֵכִינָה כּוֹס תֵּה כֵּהֶה, כְּפִי שֶׁאָהַב וְהִגִּישָׁה לוֹ.

"רַחְמוֹ בְּבַקָּשָׁה (תְּפָדָאל), הַתֵּה מוּכָן" קָרְאָה נִזְהַה לְאִישָׁהּ.

אֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה. "יָא-לָאטִיף, יָא-לָאטִיף רַחְמוֹ מֵת, רַחְמוֹ מֵת..." צָעֲקָה בְּבֶהָלָה הִיסְטֶרִית וְרָצָה לְעֵבֶר הֶחָצֵר (הַחוֹשׁ).

מִיָּד נִזְעֲקוּ מִסְפָּר שְׁכֵנִים לִרְאוֹת מַה מְּקוֹר הַמְּהוּמָה. הִלֵּל חֲבֵר הָאָח (אֶל-אִיבַּרְגִ'י) הַגָּר בִּשְׁכֵנוּת לְמִשְׁפַּחַת חַנוֹנוֹ, מִהֵר לַמָּקוֹם כְּדֵי לִרְאוֹת מָה אֵרַע לְאִישׁ הַחֶסֶד. נִסָּה לְהַחְיוֹתוֹ, אַךְ כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת עָלוּ בַּתֹּהוּ.

מִיָּד הֵזַעַק ד״ר אַנְטוֹנְיָאן הָאַרְמֶנִי, כְּדֵי לְהוֹשִׁיט עֶזְרָה לַיְהוּדִי הַיָּקָר. רַק נוֹתַר לוֹ לַחְתֹּם עַל תְּעוּדַת הַפְּטִירָה וְלַעֲזֹב אֶת הַמָּקוֹם בְּפָנִים חֲתוּמוֹת.

מִיָּד נוֹעֲצוּ חַבְרֵי וַעַד הַגחש״א (גְּמִילוּת חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת) וְהֶחְלַט לְקַבֵּר אֶת רַחֲמִים חַנּוֹנוֹ לִפְנֵי כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת, כִּפְי שֶׁיָּאֶה לְאִישׁ בַּעַל שֵׁעוּר קוֹמָה כְּמוֹתוֹ.

כָּל הַהֲכָנוֹת הַדְּרוּשׁוֹת נַעֲשׂוּ. הַמְטַהֵר הֵזַעַק וְנִדְרַשׁ לַעֲשׂוֹת אֶת מְלַאכְתּוֹ בִּזְרִיזוּת. הוּכַן הַצִּיּוּד וְהַגּוּפָה הֻכְנְסָה לִמְקוֹם הַטָּהֳרָה. הַמְטַהֵר אִישׁ מְנֻסֶּה וְקָשׁוּחַ, הֵחֵל לְבַצַּע אֶת מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ.

לְפֶתַע... הֻחְלָה הַגּוּפָה לָנוּעַ. הַמְטַהֵר קָפָא עַל מְקוֹמוֹ לְרֶגַע וְנָס מֵהַמָּקוֹם כָּל עוֹד נַפְשׁוֹ בּוֹ.

אַנְשֵׁי הַחֶבְרָא-קַדִישָׁא לֹא הֵבִינוּ אֶת שֶׁהִתְרַחֵשׁ. הֵחֵלּוּ לְדוֹבֵב אֶת יַעֲקֹב יְדִיד הַמְטַהֵר וְלִשְׁאֹל אוֹתוֹ מָה אֵרַע בְּחֶדֶר הַטָּהֳרָה.

נְשִׂיא הַחֶבְרָה דָּאוּד שָׁהִינוֹ, שָׁאַל בִּזְהִירוּת: "יָאעוּבּ, אוּלַי הַנַּפְטָר גֶּהֶק וְאַתָּה חָשַׁבְתָּ שֶׁהוּא הִתְעוֹרֵר לְחַיִּים?!"
וַיִּדֹּם יַעֲקֹב בָּעֵת הַהִיא...

נְשִׂיא הַחֶבְרָה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים, הֶחְלִיטוּ לִבְדֹּק בְּמוֹ עֵינֵיהֶם מַה קָּרָה בְּחֶדֶר הַטָּהֳרָה.
נִכְנְסוּ בְּמִתִּינוּת וְאָכֵן שָׁמוּ שָׁמַיִם... הַנַּפְטָר פָּקַח אֶת עֵינָיו וּמִלְמֵל: "יָא-מָארָה, הֵיכָן כּוֹס הַתֵּה?"

בַּעֲלֵי מַעֲשֶׂה וְיוֹדְעֵי ח"ן טָעֲנוּ, שֶׁקָּמָה זְעָקָה בַּשָּׁמַיִם. בָּאוּ מַלְאָכִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמְרוּ לְפָנָיו: "יָא רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, בְּרִיָּה חֲסוּדָה זוֹ כְּתָתָה רַגְלֶיהָ חַ"י שָׁנִים שֶׁל חֶסֶד, זוֹ צְדָקָה וְזֶה שְׂכָרָהּ?!..."
מִיָּד יָצְאָה בַּת-קוֹל מִשָּׁמַיִם וְהִכְרִיזָה:
"רַחֲמִים חַנּוֹנוֹ יִחְיֶה חַ"י שָׁנִים נוֹסָפוֹת שֶׁל חֶסֶד"

רִגְעֵי הַלַּהַג וְהַשְּׂחוֹק
הֵם זַרְעֵי פֶּרֶעָנוּת הֶעָתִיד.

חֶרֶם הַדּוֹרוֹת

סַ בָּלִים יִשְׁמְעֵאלִים נָשְׂאוּ עַל גַּבֵּיהֶם הַרְרֵי שַׁקֵּי חִטִּים נְפוּחֵי בֶּטֶן. בְּנֵיהֶם דִּלְּגוּ נְעָרִים פְּרוּעֵי רֹאשׁ שֶׁלִּפְלוּפֵי הַשֵּׁנָה קִשְּׁטוּ אֶת זָוִיוֹת עֵינֵיהֶם הַמְּפֻיָּחוֹת. אוֹרוֹת וּצְלָלִים הִתְחַלְּפוּ בַּהֶמְלַת הַשּׁוּק. בְּפִנַּת הָרְחוֹב הִתְמַקֵּם בְּדוּכָנוֹ ר׳ סַלִּים עֲקִיבָא. כִּפָּה שְׁחוֹרָה זְרוּעָה בְּאֵיֵי אָבָק מַלְבִּין כִּסְּתָה אֶת מִלֹּא קָרַחְתּוֹ הַמַּבְהִיקָה.

בְּפִנַּת הַחֲנוּת עָמַד כַּן חֶרֶס מַשְׁחִיר וְעָלָיו גֶּחָלִים לוֹחֲשׁוֹת. גֶּמְחָה זוֹ הִרְטִיבָה אֶת גְּרוֹנָם וְחִמְּמָה אֶת לִבַּב לָקוֹחוֹתָיו הַיְּגֵעִים מֵעֲמַל הַשּׁוּק.

סַלִּים נָהַג לְכַבֵּד אֶת בָּאֵי חֲנוּתוֹ בְּכוֹס מַשְׁקֶה חָמִים בְּתוֹסֶפֶת קֶרְטוֹב עִידּוּד וּמָנָה גְּדוּשָׁה שֶׁל טוּב לֵב. נִרְאֶה כִּי נֶהֱנָה מִמַּעֲמָדוֹ כִּמְאָרֵחַ מֵאֲשֶׁר כְּמוֹכֵר דִּבְרֵי מַרְכֹּלֶת. אַבְשָׁלוֹם הַמְיֻזָּע הִתְקָרֵב לַדּוּכָן שֶׁל ר' עֲקִיבָא. מֵאֲחוֹרָיו הִזְדַּחֲלָה אֲחוּתוֹ רוֹזָה. נָשְׂאָה סַלִּי יוֹטָה מַצְהִיבִים מֵהֶם בִּצְבְּצוּ עֲלֵי סִרְפָּד דּוֹקְרָנִיִּים. "אָהָלָן אַבְשָׁלוֹם, בנש"ק"... קִדֵּם סַלִּים אֶת לָקוּחוֹ.

"אֶלֶף שְׁלוֹמוֹת ר' סַלִּים." נַעֲנָה הַבָּחוּר הַיָּגֵעַ לְקַבָּלַת הַפָּנִים הַמַּרְנִינָה. זוֹהִי דַּרְכָּם שֶׁל הָרִאשׁוֹנִים. אֲפִלּוּ קְנִיָּה שִׁגְרָתִית הוֹפֶכֶת לַחֲגִיגָה לְבָבִית.

שׁוּק הַדְּגָנִים שָׁקַק וְהָמָה. יְמֵי הַחוֹל הַשִּׁגְרָתִיִּים דִּלְּגוּ בֵּין יְמוֹת הַקַּיִץ הָאַחֲרוֹנִים. שַׁרְשֶׁרֶת הַחַגִּים חָלְפָה הָלְכָה לָהּ. נְעִימוּתָן דִּגְדְּגָה אֶת מִסְדְּרוֹנוֹת הַלֵּב. תְּחוּשַׁת הַחֹרֶף הַמְאַיֶּם וְקָרֵב לֹא הֵנִיחָה לְשַׁלְוַת הַנֶּפֶשׁ לְהִתְפַּשֵּׁט. נוֹהֲגִים בְּנֵי הָעֲיָרוֹת הַקְּרוֹבוֹת לִפְקֹד אֶת שׁוּקֵי חַלַּב כְּדֵי לִרְכֹּשׁ מִינֵי מַרְכֹּלֶת.

מִצְטַיְּדִים בְּגַרְעִינֵי פַּסּוֹלְיָה מַלְבִּינִים, חִטִּים בְּקוּעִים וּשְׁאָר אֲכָלִין לִקְרַאת הַיָּמִים הַקָּשִׁים וְהַמֻּשְׁלָגִים.

שׁוּלֵי הַשּׁוּק

בְּפִינַת הַחֲנוּת הִתְיַשֵּׁב הַכַּנָּר מְנַשֶּׁה אֶל בָּהלָוואנִי. שׁוֹלֵק שְׁלִיקוֹת אֲרֻכּוֹת טָוָח מִכּוֹס הַתֵּה הַכֵּהֶה וּמַבִּיט יָמִין וּשְׂמֹאל. דָּמָה לְשַׁלְדַּג צִבְעוֹנִי הַמְנַסֶּה לִשְׁלוֹת דָּג מִבֵּין הַמַּיִם הָעֲכוּרִים.

שְׁעָרוֹ הִזְדַּקֵּר לַחֲלַל הָאֲוִיר כְּפִטְרִיָּה שְׁחוֹרָה. בְּגָדָיו הֻנְּחוּ עַל גּוּפוֹ כִּפְסִיפָס דִּגְלֵי שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כַּיָּאֶה לְאִישׁ הָעוֹלָם הַגָּדוֹל. נַעֲלֵי הַהֲלִיכָה הַשְׁפִּיצִיִּים בָּרְקוּ בְּבָרָק חִיצוֹנִי מַזְהִיר. פִּנָּה זוֹ הָיְתָה בָּסִיס אֲרָעִי לְגִיחוֹתָיו הַלֵּילִיּוֹת כְּכַנָּר זַיָּפָנִי בְּלַהֲקַת נַגְנֵי חֲתֻנּוֹת.

עָלָיו נֶאֱמַר: "זִימְרָא בְּבֵיתָא חוּרְבָא בְּסוֹפָא"...

הוּא וַחֲבוּרָתוֹ נָהֲגוּ לְשׁוֹרֵר שִׁירֵי נָכְרִים וְשִׁירֵי עֲגָבִים. אוֹי לָעֵינַיִם שֶׁכָּךְ רוֹאוֹת וְאוֹי לָאָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת. בַּלֵּילוֹת עָסַק בִּשְׂחוֹק וְשִׂמְחַת מְרֵעִים וּבַבְּקָרִים יָשַׁן שְׁנַת שַׁחֲרִית, כְּשֶׁקֶם מִשְׁנָתוֹ חָשַׁךְ עוֹלָמוֹ.

אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ: "תְּחִלַּת מַפָּלָה - שֵׁנָה."
מְנַשֶּׁה גִּלְגֵּל אֶת קַמְצוּצֵי הַטָּבָק הַמִּסְתַּלְסְלִים בְּתוֹךְ גְּלִיל הַנְּיָר הַמְעֻקָּל וְהִבִּיט בַּחֲלָלוֹ שֶׁל עוֹלָם. הַנַּעַר הֶעָיֵף וַאֲחוֹתוֹ הַמִּסְתָּרֶכֶת אַחֲרָיו מָשְׁכוּ אֶת תְּשׂוּמַת לִבּוֹ שֶׁל הַכַּנָּר.
"הוֹי בֶּן קְדוֹשִׁים, רוֹאִים עַל פָּנֶיךָ כִּי לִגְדוֹלוֹת נוֹעַדְתָּ..."
פָּנָה הַכַּנָּר בְּלָשׁוֹן גּוּזְמָנִית לְאַבְשָׁלוֹם.
הִתְעַלֵּם הַנַּעַר מֵהַדְּבָרִים וְעָסַק בִּמְלֶאכֶת הַקְּנִיּוֹת. מְנַשֶּׁה הַבַּטְלָן לֹא הֵנִיחַ לַבָּחוּר. מוֹכֵר "הַתָּמָר הַיְנְדִי" חָלַף בְּקִרְבַת חֲנוּתוֹ שֶׁל ר' עֲקִיבָא.
הַכַּנָּר קָנָה מִסְפַּר כּוֹסוֹת מֵהַמַּשְׁקֶה הַצּוֹנֵן וְהִזְמִין אֶת אַבְשָׁלוֹם וַאֲחוֹתוֹ הַמְבֻיֶּשֶׁת. כָּךְ דַּרְכָּם שֶׁל עַרְמוּמִיִּים מַתְחִילִים בְּצוֹנְנִין וּמְסַיְּמִים בְּרוֹתְחִין. בֵּין לְגִימָה לִלְהִימָה הִתְפַּתְּחָה הַשִּׂיחָה וְעָבְרָה לְדִבְרֵי שְׂחוֹק וְלַהַג.
יוֹשְׁבֵי הַקְּרָנוֹת וְרוֹדְפֵי הַחֲדָשׁוֹת הִצְטוֹפְפוּ סְבִיב הַנַּעַר וַאֲחוֹתוֹ. אֲוִירַת הַשּׁוּק חָגְגָה וְתָסְסָה. מְנַשֶּׁה נִצֵּל אֶת זְחִיחוּת דַּעַת הַמְּסֻבִּים וְהִכְרִיז קָבָל עַם וְעֵדָה עַל טֶכֶס נְשׁוּאָיו לְרוֹזָה בִּתּוֹ שֶׁל חָכָם עַבּוּד.

בְּאֶמְצַע הִלּוּלַת הַשְּׁחוֹק וְקַלּוּת הָרֹאשׁ מְנַּה מְנַשֶּׁה הַכַּנָּר אֶת מוֹכֵר הַקּוּבּוֹת שַׁחוּד נָקֵשׁ כְּרַב הַשּׁוּק.
"יְבִיבָא חָתָן! יְבִיבָא כַּלָּה!" (הֵידָד לֶחָתָן הֵידָד לַכַּלָּה)
הִכְרִיזוּ הַנֶּאֱסָפִים.

מְנַשֶּׁה הַפְּעַלְתָּן נִגַּשׁ לְשַׁק הַיּוּטָה הַמַּשְׁחִיר נָטַל חֹפֶן גַּרְעִינֵי חִלְבָּה מַצְחִינִים וְהִכְרִיז בְּקוֹל חֲגִיגִי: "רוֹזָה בַּת חָכָם עַבּוּד, הִנֵּךְ נְשׂוּאָה לִי כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל...."

רוֹזָה הַמְּתִינָה בְּשׁוּלֵי חֲבוּרַת הַשּׁוּק, הַסְּמִיקָה בְּבַיְשָׁנוּת בְּהַבִּיטָהּ בְּיוֹם חֲתֻנָּתָהּ הַמּוּזָר. אַבְשָׁלוֹם נִסְחַף לַאֲוִירַת קַלּוּת-הָרֹאשׁ. טֶקֶס הַחֲתֻנָּה הַמְּאֻלְתָּר שִׁעְשַׁע אֶת הַבָּחוּר.
פָּצְחָה חֲבוּרַת הַשּׁוּק בְּשִׁיר וְזֶמֶר: "מַקְהֵלוֹת עַם בָּרְכוּ אֵל, חָתָן וְכַלָּה יִהְיוּ לוֹ לְעֶזְרָה...." עֶזְרָה לְמִי? רִחֲפָה הַשְּׁאֵלָה בַּחֲלַל הַשּׁוּק....
בַּעַל הַחֲנוּת עָמַד מִן הַצַּד וְדָמַם. הֵבִין אֶת מַשְׁמָעוּת הַטֶּקֶס הָאֱוִילִי וְאֶת הַשְׁלָכוֹתָיו.

הִכִּיר אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַפּוֹעֲלוֹת בְּמִשְׁחֲקֵי-אֵשׁ. הַהֶמְלָה הִתְפַּזְּרָה וְהִתְבַּדְּרָה לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם.

הָעֶרֶב יָרַד עַל הָעִיר הַתְּשׁוּשָׁה מִקַּרְנֵי הַחֹם הַלּוֹהֲטוֹת. הָרַב יְהוֹשֻׁעַ סִיֵּם אֶת סִדּוּרָיו הָאַחֲרוֹנִים וּמִהֵר לִנְקֹדַת הַמִּפְגָּשׁ עִם יְלָדָיו.
אָסַף אֶת שַׂקֵּי הַמָּזוֹן הַכְּבֵדִים וְהַחֲבוּרָה הַמִּשְׁפַּחְתִּית הִתְקַדְּמָה לְתַחֲנַת הַדְּרָכִים הַמּוֹבִילָה לַכְּפָר "מַרְעָאשׁ". תְּחוּשָׁה עֲמוּמָה לְוָתָה אוֹתוֹ בְּדַרְכּוֹ. אִיתּוּתִים שְׁמֵימִיִּים הִטְרִידוּ מְנוּחָתוֹ.

אַבְשָׁלוֹם הַסִּיָּח הַצָּעִיר זֵרֵז אֶת אֶחוֹתוֹ וְאָבִיו לַעֲלוֹת בְּמַעֲלֵה הַשְּׁבִיל וּלְסַיֵּם אֶת יוֹם הַקְּנִיּוֹת הַשְּׁנָתִי הַצָּפוּף. הַמֶּרְכָּבָה וּבְעָלֶיהָ עָמְדוּ בְּקֶרֶן הָרְחוֹב. בַּעַל הָעֲגָלָה שִׁרְבֵּב אֶת שְׂפָמוֹ וְהֵאִיץ בְּלָקוֹחוֹתָיו הַיְּגֵעִים לַעֲלוֹת לִיצִיעַ הַנּוֹסְעִים. הָעֶרֶב נָטָה אֶת צְלָלָיו וְקַרְנֵי אוֹר אַחֲרוֹנוֹת מִלְּווֹת בְּשִׁירַת לְוִיִּים רִעְנָנָה אֶת מִשְׁפַּחַת עַבּוּד בְּמַסַּע הַשְּׁאֵלָה וְהַתְּשׁוּבָה הַסָּמוּי.

"מַבְּרוּךְ... מַבְּרוּךְ... יְבִיבָא חָתָן, יְבִיבָא!" (קְרִיאַת שִׂמְחָה לִכְבוֹד הֶחָתָן) חֶבֶר הַנַּגָּנִים בֵּרַךְ אֶת מְנַשֶּׁה לְרֶגֶל נִשּׂוּאָיו לִבְחִירַת לִבּוֹ, בְּחִירַת לִבּוֹ?! הַדָּבָר בְּסָפֵק....

מְנַשֶּׁה חָתָן הַבָּזָק הִתְהַלֵּךְ כְּטַוָּס מְצֻחְצָח וּמְקֻשָּׁט וְכֻלּוֹ נְפִיחוּת עַצְמִית. בְּיָדוֹ הָאַחַת כּוֹסִית עַרַק מְהוּלָה בְּשֵׂכָר וּבְיָדוֹ הַשֵּׁנִית סִיגָר עַב-בָּשָׂר. דָּמָה לְשֵׁייךְ הַבָּא מִמְּדִינוֹת הַמִּפְרָץ לְהַבְדִּיל. יָצְאוּ הַנַּגָּנִים בְּמַנְגִּינַת מַרְשׁ חֲתֻנּוֹת סוֹעֵר.

שַׁעְיָיה סַבַּל הַכֵּלִים הִבִּיט בַּמַּחֲזֶה וְתָהָה: "חָתָן, מַשְׁקָאוֹת, וּמְצֻעָדֵי נְצָחוֹן..... אֲבָל הֵיכָן הַכַּלָּה?" עָמְדָה הַשְּׁאֵלָה תְּלוּיָה בַּחֲלַל אוּלַם הַהִתְכַּנְּסוּת.

דֶּרֶךְ חַתְחַתִּים

הָעֲגָלָה הַחוֹרֶקֶת עָשְׂתָה דַּרְכָּהּ לְהָרֵי-הָאַרְעָט הַחַדִּים וְהַצְּחִיחִים. יְלָלוֹת הַתַּנִּים וְצְוָחוֹת הַצְּבוֹעִים הַשּׁוֹחֲרִים לַטֶּרֶף הִגְבִּירוּ אֶת הַרְגָּשַׁת הַנִּתּוּק וְהַפַּחַד מִפְּנֵי הֶעָתִיד

הַבְּלִתִּי צָפוּי. חָכָם עַבּוּד שָׁקַע בִּשְׁנַת יְשָׁרִים וְרִחֵף לְמֶרְחֲבֵי הַיְשִׁימוֹן שֶׁל הָרֵי תּוּרְכִּיָה.

"אַבָּא, אַבָּא!" הֵעִיר הַבֵּן אֶת אָבִיו.

"כֵּן בְּנִי?" הֵשִׁיב הֶחָכָם בְּעוֹדוֹ מְנֻמְנָם.

"אַבָּא, הַיּוֹם צָלְחָה דַּרְכֵּנוּ. הַכֹּל הָלַךְ כַּשּׁוּרָה. יוֹם עָמוּס אֵרוּעִים עָבַר עָלֵינוּ..."

הִמְהֵם הָאָב מִתּוֹךְ הַסְּבָמָה עֲיֵפָה וְהִבִּיט עַל הָאוֹר הַחִוֵּר וְהַמִּשְׁנִי שֶׁל הַסַּהַר הַמַּאֲדִים.

"הַיּוֹם הִתְנַהֵל ..." הִמְשִׁיךְ אַבְשָׁלוֹם לְסַפֵּר לְאָבִיו. "טֶקֶס חֲתֻנָּה בְּצָהֳרֵי הַיּוֹם..."

"חֲתֻנָּה?" חָזַר הָאָב בְּנִימַת שְׁאֵלָה.

"כֵּן ....כֵּן... בָּחוּר בְּשֵׁם מְנַשֶּׁה בָּהלָוואנִי עָרַךְ חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין."

הָרַב עַבּוּד הִתְעוֹרֵר מִשַּׁרְעַפֵּי שְׁנָתוֹ אֶחוּז תְּזָזִית. הַשֵּׁם "מְנַשֶּׁה אֶל-בָּהלָוואנִי" הִקְפִּיץ אוֹתוֹ.

"וּמִי הָיְתָה הַכַּלָּה?" שָׁאַל הָאָב הַמֻּדְאָג.

"רוֹזָה!" הֵשִׁיב הַנַּעַר בְּתְמִימוּת.

שָׁמַע הָאָב אֶת בְּשׂוֹרַת הָאִיּוֹב וְחָלְשָׁה דַּעְתּוֹ. רֹאשׁוֹ צָנַח לְאָחוֹר לְיַם הַחִדָּלוֹן.

"אַבָּא, אַבָּא מַה קָּרָה?" שָׁאַל הַבֵּן בַּחֲרָדָה.

חָכָם עֲבוּד שָׁקַע בִּיגוֹנוֹ וְדָמַם. מִרְכֶּבֶת הַסּוּסִים עָלְתָה בְּמַעֲלֵה הָהָר בְּאִטִּיּוּת רְפוּסָה. בַּעַל הָעֲגָלָה מַכֶּה בְּסוּסָיו הַסּוֹרְרִים אַךְ לְלֹא הוֹעִיל, מִרְכֶּבֶת הַנּוֹסְעִים חָרְקָה בַּהֲלִיכָתָהּ.

הַקּוֹיִם הַנּוּגִים שֶׁל הַלַּיִל הַחוֹמֵס אֶת גַּלֵּי הַתִּקְוָה נִרְקְמוּ סְבִיבוֹת הַכְּפָר מַרְעָאשׁ. הֵם קִדְּמוּ אֶת נוֹסְעֵי הַמֶּרְכָּבָה הַבָּאִים מֵעִיר הָאֵם- חַלַב.

"הוֹיסָאה הוֹי...סָאה...." זָעַק הָעֶגְלוֹן לַסּוּסִים הַתְּשׁוּשִׁים. הָעֲגָלָה רָטְטָה וְחִשּׁוּקֶיהָ הַנֶּקְשִׁים שָׁחֲקוּ אֶת שְׁבִיל הֶעָפָר הָאָפֹר. חָכָם עֲבוּד נִסָּה לְהִתְרוֹמֵם מֵעַל הַמּוֹשָׁב הָאֲחוֹרִי אַךְ כֹּחוֹתָיו נָטְשׁוּהוּ, חָשׁ שֶׁהַזִּקְנָה זִנְקָה עָלָיו בֶּן לַיִל.

"מַה לְּךָ אַבָּא?" שָׁאַל הַבֵּן אֶת אָבִיו הַמְיֻסָּר.
"לֹא כְּלוּם בְּנִי..." נָסָה הָרַב יְהוֹשֻׁעַ לְהַעֲלִים אֶת תְּחוּשַׁת הָעֶלְבּוֹן שֶׁצָּרְבָה אֶת נִשְׁמָתוֹ.
אַבְשָׁלוֹם הַבֵּן יָרַד בְּזְרִיזוּת נְעוּרִים מֵעַל הָעֲגָלָה לְסַיֵּעַ לְאָבִיו הֶחָלוּשׁ. צָעֲדוּ הַשְּׁלשָׁה בְּדֶרֶךְ חִתְחַתִּים בִּשְׁבִילֵי מַרְעָאשׁ הַנָּמָה אֶת שְׁנָתָהּ.

צַרְצָרִים צִקְצְקוּ וְצִרְצְרוּ אֶת שִׁירַת הַלַּיְל הַחוֹלֵף לְאִטּוֹ בֵּין הַחֲצֵרוֹת הַמְפֻלָּשׁוֹת לִכְווּן הֶהָרִים. שְׁלשֶׁת הַדְּמֻיּוֹת הָעֲמוּסוֹת מִי בְּמַחְשָׁבוֹת וּמִי בְּהִתּוּלֵי הַיּוֹם שֶׁחָלַף צָעֲדוּ חֶרֶשׁ כָּל אֶחָד וּמַחְשְׁבוֹתָיו.
"אוֹי... אוֹי... פָּאחֵם עָלָא אֶל עָרִיס (אוֹי לָנוּ מֵהֶחָתָן הַמְפֻחָם)" פֶּרֶץ שֶׁל כְּאֵב זָרַם מִקִּירוֹת רֵאוֹתָיו שֶׁל הֶחָכָם. הָיָה זֶה בְּטוּי לְכִשְׁלוֹן הַשָּׁנִים שֶׁהִצְטַבֵּר וְהִגִּיעַ לְשִׂיאוֹ בַּחֲתֻנַּת הַכֶּשֶׁל שֶׁל רוֹזָה.
נִזְכַּר הָרַב בְּיָמִים קְדוּמִים בַּתַּלְמִיד מְנַשֶּׁה אֶל-בָּהלָוואנִי.

הָאַחֲרוֹן הָיָה רֹאשׁ הַפּוֹחֲחִים בַּכִּיתָאבּ בּוֹ לִמֵּד הֶחָכָם עַבּוּד. שֹׂרֶשׁ פּוֹרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה צָמַח וְהִכָּה אֲנוּשׁוֹת בֶּחָכָם וּבְתוֹ.

"מַדּוּעַ לֹא בָּלַמְתִּי אֶת פֶּרֶא-הָאָדָם הַזֶּה בְּעוֹדוֹ בְּאִבּוֹ?" יִסֵּר הָרַב אֶת מַצְפוּנוֹ הָעוֹבֵד שָׁעוֹת נוֹסָפוֹת. .....כָּךְ הֵם מַהֲלַךְ הַדְּבָרִים, כְּשֶׁיֵּשׁ בְּעָיָה קְטַנָּה וּמַזְנִיחִים אוֹתָהּ הִיא גְּדֵלָה וּמְנִיבָה קְשָׁיִים עֲצוּמִים שִׁבְעָתַיִם.

הָרַב הַמֻּכֶּה נִסָּה לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּהַחְלָטָה חַד מַשְׁמָעִית: "אֵין אָרוּר מִתְבָּרֵךְ בְּבָרוּךְ!!! אֲנִי לֹא אֶתֵּן לַנַּגָּן הֶעָלוּב הַזֶּה אֶת רוֹזָה לְאִשָּׁה.... בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן!!! "

שִׁלְשֶׁת הַדְּמֻיּוֹת הִתְגַּנְּבוּ בְּחָסוּת חֶשְׁכַת הַלַּיְלָה לְבֵיתָם. רֵיחוֹת הַשֵּׂנָה הַדְּלוּחִים פָּרְשׂוּ אֶת רִשְׁתָּם בַּחֲלַל הַבַּיִת. הָאָב וְיַלְדָיו הִנִּיחוּ אֶת תִּיקֵיהֶם הַכְּבֵדִים וְצָנְחוּ לַמִּטּוֹת הַגּוֹנְחוֹת.

בֵּית דִּינוֹ שֶׁל חָכָם שַׁעְיוֹ

נַגָּנֵי הָרְחוֹב וְיוֹשְׁבֵי לָעֲגוּ לַכַּנָּר עַל כְּסִילוּתוֹ. אֵלֶּה שֶׁתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם בֵּרְכוּ וְקִלְסוּ אֶת חֲתַן-הַשָּׁוָקִים בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, עָרְכוּ עָלָיו מִטְוָח שֶׁל בְּדִיחוֹת וַהֲלָצוֹת.
בֶּעָבָר שָׂרָה הַחֲבוּרָה: "חָתָן וְכַלָּה יִהְיֶה לוֹ לְעֶזְרָה?" אֵיפֹה הָעֶזְרָה וְאֵיפֹה הַכַּלָּה?! שָׂאֲלוּ וְגִעְגְּעוּ בִּצְחוֹק שֶׁל יוֹשְׁבֵי הַקְּרָנוֹת.

מְנַשֶּׁה הַמְּתֻסְכָּל שָׂאַף לְרֵאוֹתָיו אֶת עֶשֶׂן הַסִּיגָרִיּוֹת הַמַּחְנִיק וְרָתַח. הוּא לֹא הֵגִיב לְרַעֲמֵי הַצְּחוֹק הַמִּתְגַּלְגְּלִים שֶׁל חֲבֵרָיו. הִתְפּוֹגְגוּ לָהֶם הַהִתְגּוֹדְדֵיוֹת וּפִרְצֵי הַלַּעַג הַלֵּיצָנִיִּים לְמִבּוֹכֵי הַשּׁוּק וְדוּכָנָיו.
הַכַּנָּר שֶׁצְּלִילֵי נִשּׁוּאָיו נָדְמוּ וְגִידֵי כִּנּוֹרוֹ נִקְרְעוּ הֶחְלִיט לָלֶכֶת לְבֵית-הַדִּין שֶׁל חַלַּב כְּדֵי לִשְׁטֹחַ אֶת טַעֲנוֹתָיו וּמַעֲנוֹתָיו.
הִתְלַבֵּשׁ כִּזְקַן הָאַדְמוֹרִ"ם שֶׁל שׁוּק הַקַּצָּבִים, הִפְשִׁיל צִיצִיּוֹתָיו וְצָעַד לְבֵית דִּינוֹ שֶׁל חָכָם שַׁעְיוֹ.

הָעוֹתֵר מְנַשֶּׁה אֶל-בָּהלָאוַונִי הִגִּיעַ לְאוּלַם הַדִּיּוּנִים בּוֹ יָשְׁבוּ שִׁלשֶׁת הַדַּיָּנִים. הַשּׁוֹפְטִים הִבִּיטוּ בִּפְלִיאָה בַּיְצוּר הַמֻּפְלָא וְהַמּוּזָר הַנּוֹשֵׂא עַל גַּבּוֹ קֶפֶת שְׂרָצִים עֲשִׂירָה. אֲבָל בְּעִנְיַן דִּין וּמִשְׁפָּט אֵין חַכְמֵי אר״ץ מְקִלִּים רֹאשׁ. אוֹמְרִים יִקֹּב הַדִּין אֶת הָהָר לַמְּרוֹת שֶׁבַּעֲלֵי הַדִּין הֵם לֵיצָנִים אוֹ סַרְבָנִים.

יְדוּעִים חַכְמֵי חַלַּב בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּהֶם. מְכוֹפְפִים רְצוֹנָם בִּלְבַד שֶׁרְצוֹן שָׁמַיִם יִתְקַיֵּם.

חָכָם שַׁעְיוֹ שָׁאַל אֶת מְנַשֶּׁה: ״כֵּן בְּנִי בַּמֶּה הָעִנְיָן?״

הַמְנַגֵּן הֵשִׁיב: ״מְבַקֵּשׁ אֲנִי לִכְנֹס אֶת אִשְׁתִּי רוּזָה לְבֵית עֲבוֹד!״

הִקְשִׁיבוּ הָרַבָּנִים בְּרֹב קֶשֶׁב לְסִפּוּר נִשּׂוּאָיו לַנַּעֲרָה כְּפִי שֶׁאוֹמֵר הַפָּסוּק: ״וְחָקַרְתָּ וְדָרַשְׁתְּ וְיָדַעְתָּ אֶת הָאֱמֶת!״

כְּדֵי לְאַמֵּת אֶת הַדְּבָרִים לְפִי סֵדֶר הַדִּין הַמְקֻבָּל, יֵשׁ לְהַזְמִין אֶת הַצַּד שֶׁכְּנֶגֶד. אֵין לוֹ לַדַּיָּן אֶלָּא מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת.

נֶעֱתְרוּ הַדַּיָּנִים לְבַקָּשַׁת הַמְבַקֵּשׁ וְשָׁלְחוּ כְּתַב הַזְמָנָה לַנַּעֲרָה וְאָבִיהָ.

נָטַל שַׁמַּשׁ בֵּית-הַדִּין אֶת אִגֶּרֶת הַהַזְמָנָה, לָקַח אֶת פִּרְדָּתוֹ וְיָצָא לַשְּׁבִילִים הַמּוֹבִילִים צָפוֹנָה לַכְּפָר מַרְעָאשׁ.

הַסַּרְבָּן

נַעַם צִיּוּץ צִפּוֹרֵי הַשִּׁיר מִלֵּא אֶת חֲלַל חֲצַר בֵּית-עַבּוּד. הִסְתַּעֲרוּ בַּעֲלֵי הַכָּנָף עַל פַּת הַלֶּחֶם הַשְּׁחֹרָה מִכָּל עֵבֶר. נִסְּרוּ וְנִקְּבוּ אֶת הַפְּרוֹסָה כְּכַוֶּרֶת שְׁסוּעָה. רְקִיעַת הַפִּרְדָּה הַמִּתְקָרֶבֶת הֶחְרִידָה אוֹתָם מִסְּעוּדָתָם. הִתְרוֹמְמוּ הַמְזַמְּרִים לַשָּׁמַיִם הָעֲמוּסִים בְּעַנְנֵי כְּבָשִׁים שְׁחוֹרִים לְחוּצִים בִּיגוֹנוֹת הַבָּאִים מִן הַדָּרוֹם.

שְׁלִיחַ הַדַּיָּנִים הִתְקָרֵב בְּהִסּוּס לְקִדְמַת הֶחָצֵר כְּשֶׁהוּא אוֹחֵז בְּאַפְסַר הַבְּהֵמָה הַקְּרוּעָה מִדֶּרֶךְ הַבַּלָּהוֹת. אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ שֶׁל חָכָם עַבּוּד רָבַץ בְּפֶתַח הַבַּיִת, הִנִּיחַ יָדָיו עַל מָתְנָיו וְצִפָּה בְּקֹצֶר רוּחַ לַפָּרָשׁ הַבִּלְתִּי נוֹדָע הַמִּתְקָרֵב לְאִטּוֹ.

"שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם" פָּתַח הַשָּׁלִיחַ בִּבְרָכָה.

"עֲלֵיכֶם הַשָּׁלוֹם ...." סִגֵּן הַנַּעַר בְּעַצְבָנוּת.

"אָנֹכִי מֵהָעִיר חַלַב" הִצִּיג עַצְמוֹ שְׁלִיחַ הָאִגֶּרֶת.
רִתְחַת הַדָּמִים שֶׁל הַנַּעַר בָּעֲרָה בּוֹ כְּאֵשׁ אוֹכְלָה. הוּא חֵרֵף וְגִדֵּף אֶת שַׁמַּשׁ בֵּית-הַדִּין וְשׁוֹלְחָיו.
אַבְשָׁלוֹם הַזּוֹעֵם נָטַל אֶת הַמִּכְתָּב, הֵנִיפוֹ מַעְלָה וּגְזָרוֹ לְגִזְרֵי גְּזָרִים. וּכְדֵי לְהַכְעִיס הִשְׁלִיךְ בַּחֲמַת זַעַם אֶת קִרְעֵי הַמִּכְתָּב לִתְעָלַת הַבִּיבִים הַזּוֹרֶמֶת בְּרִתְחַת כִּשְׁלֵי הַחַיִּים. הָיָה זֶה בִּטּוּי מֻבְהָק לִתְחוּשַׁת הַכִּשָּׁלוֹן וְהַתִּסְכּוּל מִיּוֹם הַחֲתֻנָּה הַנִּמְהָר.
קוֹל עָלוּם לָחַשׁ לַנַּעַר: "אַבְשָׁלוֹם יְדִידֵנוּ, כָּל הָעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים בְּטֶרֶם יַחְשֹׁב יַכְשִׁילוּהוּ מַעֲשָׂיו. כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר, מֵשִׂיחַ אֶת דַּעְתְּךָ בִּקְטַנּוֹת וְקוֹצֵר אֶת הָאָדָם בִּגְדוֹלוֹת."

חָכָם עַבּוּד הֵכִין עַצְמוֹ לִקְרַאת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, נָטַל אֶת חֲלוּק הַשַּׁבָּת הַצָּחוֹר גָּרַר אֶת בָּתֵּי רַגְלָיו הַמַּלְבִּינוֹת וְהִנִּיחַ אֶת הָאֲלוּנְטִית עַל שִׁכְמוֹ, כָּךְ מִנְהָגוֹ מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. הָאָרַת הַשַּׁבָּת שָׁפְעָה בּוֹ בְּטֶרֶם עֵת. צָעַד בִּזְרִיזוּת לַמַּעְיָן הַשּׁוֹפֵעַ מַיִם זַכִּים וּמְטַהֲרִים.

עוֹפוֹת דּוֹרְסִים חָלְפוּ מֵעַל רֹאשׁוֹ בְּנוּדָם מִמְּקוֹם מְכוֹרָתָם לְאֵזוֹר חָשׁוּד בְּמִזְגּוֹ. מְעוֹפָם הַחַד וְהַמְּאַיֵּם הֵעִיד עַל אָפְיָם הַזּוֹעֵם. הָרַב הִתְעַלֵּם מֵהַלַּהַק הַחוֹלֵף וְשִׁלְשֵׁל עַצְמוֹ לְתוֹךְ גֻּמְחַת הַמַּיִם הַקְּפוּאִים, נִשְׁמָתוֹ נֶעֱתְקָה מִמְּקוֹמָהּ. בְּשַׁאֲגַת קְרָב הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶלֶם הַקְּפִיאָה וְצָלַל לְקַרְקָעִית הַמַּעְיָן.

הִתְרוֹמֵם הָרַב מִשּׁוּלֵי הַשָּׁפָה, עָטַף גּוּפוֹ בְּמַחְלְפוֹתָיו הַלְּבָנוֹת וְצָעַד לְהֵיכַל-הַשֵּׁם.

קָהָל רַב מִלֵּא אֶת מַעַבְרֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַחַמִּים. יְהוּדִים שְׁבֵעֵי-עָמָל וְיִגְעֵי טֹרַח מִכָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ הֶחְלִיפוּ מַלְכֻיּוֹת. מְלֶאכֶת הֶעָמָל וְהָעֲבוֹדָה פִּנְּתָה מְקוֹמָהּ לְהֵיכְלֵי רוּחָנִיּוֹת טְבוּלִים בִּקְדֻשָּׁה. גִּלַּת הַכּוֹתֶרֶת שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ הָיְתָה דְּרָשָׁתוֹ שֶׁל מָרָא דְּאַתְרָא הָרַב עַבּוּד. הֶחָכָם עָלָה לַתֵּבָה הַסְּפוּנָה בַּעֲצֵי תְּאַשּׁוּר מְגֻלָּפִים.

"מוֹרַי וְרַבּוֹ....תַּי..." פָּתַח אִישׁ הָרוּחַ, אַךְ הַמִּלִּים פָּרְחוּ לָהֶם וְהַהַשְׁרָאָה שֶׁלְּוִתָּה אוֹתוֹ בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנִים נִשְׁמְטָה מִגְּרוֹנוֹ. הַמְשַׁמֵּשׁ בַּקֹּדֶשׁ חָשׁ לַמָּקוֹם בִּדְאָגָה וְהִגִּישׁ לְמוֹרוֹ כּוֹס מַיִם, שֶׁמָּא לַחְלוּחִית שָׁנְקָה אֶת הַקָּנֶה.

דָּחָה הָרַב אֶת הַגַּבַּאי וְשָׁקַע בְּכִסְאוֹ, יָדַע מַדּוּעַ נִסְּכְּרוּ מַעַיְנוֹת דִּבְרוֹתָיו. מְאֹרְעוֹת הַשָּׁבוּעַ שֶׁחָלַף עָצְרוּ אֶת צְנוֹרוֹת שֶׁפַע נִשְׁמָתוֹ.

נַחֲלֵי זֵעָה נְבוֹכִים מִלְּאוּ אֶת מִצְחוֹ הַמַּחְוִיר. הַזֵּעָה הַמְּלוּחָה הִשְׁתַּרְבְּבָה וְצָרְבָה אֶת עֵינָיו הַתְּכֵלּוֹת וְהַמְיֻסָּרוֹת.

"אָכֵן חָכָם עַבּוּד" חָשַׁב לְעַצְמוֹ: "אֵין עוֹנְשִׁין אֶלָּא אִם כֵּן מַזְהִירִין..."

הָאָרֶ"ץ וּמְלוֹאָהּ נִפְעֲרָה לִרְוָחָה וְחַמָּה יָצְאָה מִנַּרְתִּיקָהּ לִקְרַאת הַשָּׁבוּעַ הֶחָדָשׁ הַבָּא לְטוֹבָה. צִנַּת הַשַּׁחַר הַנֶּעֱלָם דָּבְקָה בְּסִמְטָאוֹת בָּתֵּי הַיְהוּדִים בַּכְּפָר מַרְעָאש.

רְקִיחוֹת וְשִׁדּוּכִים

אֵשֶׁת חָכָם עַבּוּד עָמְדָה לְיַד כִּירַת הַגֶּחָלִים עָלֶיהָ רָחֲשָׁה הַמַּחֲבַת וּבְתוֹכָהּ שָׁקְקוּ בּוּעוֹת הַשֶּׁמֶן. קְצִיצוֹת הַיָּרָק הַמְעֹרָבוֹת בְּעִסָּה צְהֻבָּה רִקְּדוּ וְנֶחְרְכוּ מֵחֹם

הַגֶּחָלִים הַבּוֹעֲרוֹת. תּוֹךְ כְּדֵי הִפּוּחַ הַפַּשְׁטִידוֹת רָקְחָה אֵם-הַבַּיִת רְקִיחוֹת שְׁדוּכִים לְבִתָּהּ הַמַּבְכִּירָה - רוֹזָה.
מִהֲרָה לְהָכִין טֶרֶף לִבְנֵי בֵּיתָהּ לִקְרַאת הַיּוֹם הַמִּתְקָרֵב וּמִשְׁתַּלֵּט עַל עוֹרְקֵי הַבָּתִּים הַמִּתְעוֹרְרִים. סִימָה מְלַאכְתָּהּ וּפָנְתָה לְבֵית אָחִיהָ הַשּׁוֹכֵן בְּמֶרְחַק "שִׁירְבֵּת סִיגָארָה." (מֶרְחַק עֶשׂוֹן סִיגַרְיָה, בְּטוּי חָלַבִּי הַמַּמְחִישׁ פֶּרֶק זְמַן קָצָר).

מִשֶּׁנֶּחְלַשׁ הַגֶּבֶר מִתְמַלְּאָה הָאִשָּׁה בִּגְבוּרוֹת הַבַּעַל. סִימְבּוֹל אֵשֶׁת הָרַב תָּפְסָה אֶת רֶסֶן הַמִּשְׁפָּחָה וּמָשְׁכָה אֶת הָעֲגָלָה לְכִוּוּן שְׁמֹאל ....

מַזָּל, אֲחוֹת חָכָם יְהוֹשֻׁעַ עֲבוֹד הִתְפַּתְּלָה בֵּין קְשָׁיֵי הַבֹּקֶר הַבָּא אַחֲרֵי הַשַּׁבָּת. זַאֲטוּטִים נְזוּלֵי אַף רִקְּדוּ וְטִפְּחוּ סְבִיב רַגְלֶיהָ. תִּמְרְנָה בֵּין צָרְכֵי הַבַּיִת הַמְרֻבִּים וּבֵין לַחֲצֵי הַיְלָדִים הַמִּתְרוֹצְצִים בֵּינוֹת הַחֲדָרִים הַצָּרִים.

תִּקְתּוּקִים רָמִים הוֹצִיאוּ אוֹתָהּ מִשְּׁגְרַת הַבֹּקֶר הַמַּתְאִים. מְהֵרָה לִפְתֹּחַ אֶת דֶּלֶת הַכְּנִיסָה וּמוּלָהּ הוֹפִיעָה גִּיסָתָהּ סִימְבּוֹל בְּמִלֹּא הֲדָרָהּ.

"סָאבַּח אֶל פּוּל" (בֹּקֶר שֶׁל פְּרָחִים) הִקְדִּימָה סִימְבּוֹל אֶת בַּעֲלַת הַבַּיִת בְּנֹפֶת צוּפִים.

מַזָּל הַטְּרוּדָה בִּבְעָיוֹת הַבַּיִת הֵשִׁיבָה בְּשָׂפָה רָפָה: "סָאבַּח אֶל נוּר" (בֹּקֶר אוֹר). לְלֹא שְׁהִיּוֹת נִכְנְסָה אֵשֶׁת חָכָם עַבּוּד לְתוֹךְ חֶדֶר הָאוֹרְחִים וּפָתְחָה בְּמִרְקַחַת הַשִּׁדּוּכִים.

" יָא אִיכְתִי" אָמְרָה לַאֲחוֹת בַּעֲלָהּ: "בִּתִּי הִגִּיעָה לְפִרְקָהּ וּבְנֵךְ מָשָׁאלְלָא בָּחוּר כְּאֶרֶז הַלְּבָנוֹן. אֲנִי מַצִּיעָה לָךְ שִׁדּוּךְ כַּהֹגֶן ....עִנְבִי הַגֶּפֶן בְּעִנְבִי..."

מַזָּל כּוֹצָה גַּבּוֹתֶיהָ, עוֹתָה אֶת קְצוֹת שְׂפָתֶיהָ וְשָׂחָה בִּלְשׁוֹנָהּ. מוּזָר הָיָה בְּעֵינֶיהָ עִתּוּי שִׁדּוּךְ-הַבָּזָק שֶׁהֻצַּע בְּשָׁעַת בֹּקֶר כֹּה מֻקְדֶּמֶת.

נִרְאָה שֶׁהַיְּזָמוֹת מִתְגַּלְגְּלוֹת וְתוֹפְסוֹת תְּאוּצָה כְּשֶׁאֵין לָאָדָם שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם. אַהֲרֹן בְּנָהּ שֶׁל מַזָּל יָשַׁב מִן הַצַּד וְנֶאֱחַז בַּהַצָּעָה בְּכַבְלֵי בַּרְזֶל. כַּדּוּר הַנְּשׁוּאִין תָּפַס מִשְׁבְּצוֹת מַשְׁמָעוּתִיּוֹת. הַהֲכָנוֹת נַעֲשׂוּ וְהַתְּנָאִים הֻתְנוּ.

מֶרְקַחְתָּהּ שֶׁל סִימְבּוֹל נִרְקָחָה וְיָצְאָה לַפֹּעַל וְהַחֲתֻנָּה הִתְקַיְּמָה כַּדָּת וְכַדִּין.

בְּנֵי הַזּוּג הָיוּ כְּסִיר וּמִכְסֵהוּ. אַהֲרֹן הַצָּעִיר וְהַנִּמְרָץ חָשׁ שֶׁגְּבוּלוֹת הַכְּפָר קְטַנִּים עָלָיו. פָּרַץ אֶת מֶרְחֲבֵי הֶהָרִים הַסּוֹגְרִים עָלָיו וּמִסְחָרוֹ גָּדַל וּפָרַח. שָׂמְחָה רוֹזָה וְעָלְצָה עַל בְּחִיר לִבָּהּ. לֹא עָבְרוּ יָמִים רַבִּים בְּסִימָן טוֹב בֵּן בָּא לָהֶם. פְּנֵי הַדְּבָרִים הֵרְאוּ שֶׁעָתִיד גָּדוֹל צָפוּי לִבְנֵי הַזּוּג. אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשִׂים חֲבִילוֹת שֶׁל מָמוֹן צְרִיכִים לָשִׂים חֲבִילוֹת שֶׁל מְצוּוֹת בְּצִדָּן וּלְפַשְׁפֵּשׁ מֵאַיִן הַשֶּׂפַע הָרַב....

עֶגְלָה רְתוּמָה לַחֲמוֹרָה קִצְרַת רַגְלַיִם קִרְטְעָה בֵּינוֹת הַשְּׁבִילִים הַזְּרוּעִים תַּלְמֵי בֹּץ טוֹבְעָנִיִּים. רוֹזָה וּבְנָהּ הִבְחִינוּ בָּאָתוֹן הַמִּתְקָרֶבֶת לְפַאֲתֵי הַבַּיִת.

"הִנֵּה הַדּוֹד בָּא וּמֵבִיא לָנוּ מַתָּנָה" נִסְּתָה רוֹזָה לְשַׁעְשֵׁעַ אֶת בְּנָהּ הַקָּטֹן.

הַשָּׁלִיחַ בַּעַל הָאָתוֹן יָרַד בִּזְרִיזוּת מֵעַל הָעֶגְלָה וּמָסַר בַּשֵּׁנִית אֶת כְּתַב הַהַזְמָנָה מִטַּעַם בֵּית הַדִּין שֶׁל חַלַּב. רוֹזָה נָטְלָה אֶת הַמִּכְתָּב וְעֵינָהּ בּוֹ מְמֻשָּׁכוֹת.

מִשֶּׁסִּימָה לִקְרֹא אֶת הָאִגֶּרֶת, מָעֲכָה וְהִשְׁלִיכָה אוֹתָהּ לִשְׁלוּלִית מַיִם רְפוּשָׁה.... הַשּׁוֹשַׁנָּה הָלְכָה בְּדַרְכֵי אַבְשָׁלוֹם בַּעַל הַתַּלְתַּלִּים.....

חָזַר הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַדִּין וְסִפֵּר לַדַּיָּנִים עַל מַעֲשֵׂה מְעִיכַת הַמִּכְתָּב. יָשְׁבוּ הַחֲכָמִים וְהִתְּרוּ בְּרוֹזָה וְאָבִיהָ בַּשְּׁלִישִׁית .
הַמַּחֲזֶה הַמֵּבִישׁ שֶׁל מִשְׁפַּחַת הַסַּרְבָּנִים חָזַר עַל עַצְמוֹ. כְּתַב הַהַזְמָנָה הַשְּׁלִישִׁי נִזְרַק לְשַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת.

יָשְׁבוּ שְׁלֹשֶׁת הַדַּיָּנִים אֲבֵלִים וַחֲפוּיֵי רֹאשׁ עַל מְדוֹכַת הַדִּין וְהֶחְלִיטוּ פֶּה אֶחָד:
"אֲשֶׁר עַל כֵּן נוֹעַדְנוּ הַיּוֹם כ"א תַּמּוּז תרע"ד אֲנִי וַחֲבֵרַי לְבֵית הַדִּין וּפָסַקְנוּ לְהַלָּן: חָכָם יְהוֹשֻׁעַ עֲבוּד וְרוֹזָה בִּתּוֹ נָתְנוּ כָּתֻף סוֹרֶרֶת וְלֹא צִיְּתוּ לְהַזְמָנַת בֵּית הַדִּין. לָכֵן יֵשׁ לְנַהֵג בָּהֶם דִּין הַרְחָקָה.

דְּהַיְנוּ שֶׁעַל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה וְכָל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם לְהִמָּנַע בְּהֶחְלֵט מִלְּדַבֵּר עִמָּם כְּלָל וְשֶׁלֹּא לָשֵׂאת וְלָתֵת עִמָּם הֵן בְּמִסְחָר הֵן בְּכָל מו"מ אַחֵר שֶׁלֹּא לְהוֹשִׁיבָם בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶם כְּכָל הָאֶפְשָׁר.

הִרְשֵׁינוּ לְפַרְסֵם פְּסַק דִּין הַנַּ"ל בְּמוֹדָעוֹת כְּכָל אֲשֶׁר יִרְאוּ לָנָכוֹן וּלְהָבִיאוֹ לִידִיעַת גַּבָּאֵי בֵּית-הַכְּנֶסֶת שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ בְּכָל הָעִיר לְהִבָּדֵל מֵהֶם וּלְהַרְחִיקָם בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת.

עַל הֶחָתוּם

בֵּית הַדִּין שֶׁל חַלַב (אר"ץ)

גִּזְרֵי גְּזָרִים

יוֹם הַשּׁוּק בִּכְפָר מַרְעָאשׁ שָׁקַק וְרָעַשׁ. בֶּדוּאִים שְׁחֻמֵּי עוֹר פָּרְשׂוּ יְבוּלֵיהֶם עַל דּוּכָנִים מְאֻלְתָּרִים וּבֵינֵיהֶם הִסְתּוֹבְבוּ כַּלְבֵיהֶם הַכְּנַעֲנִיִּים.

אַרְמֶנִי כְּחֹל-עֵינַיִם הִצִּיג אֶת תְּמוּנוֹתָיו הַמַּרְהִיבוֹת עַל גַּבֵּי קִיר הָאֶבֶן הַשָּׁחוֹק.

בְּתוֹךְ הֶמְלַת הַשּׁוּק שׁוֹטְטוּ כּוּרְדִים מֵהַרְרֵי כּוּרְדִיסְטָן הַגְּבוֹהִים, צִיְּדוּ עַצְמָם בְּמָזוֹן לִימוֹת הַקֹּר הַמַּשְׁמִימִים.
בֵּין הָעֵרֶב רַב בָּלְטוּ בְּאֵיכוּתָם יְהוּדֵי הַכְּפָר שֶׁנִּרְאוּ כְּתָגִים וְצִיצִים בְּיַם הֶהָמוֹן הָרוֹעֵשׁ. קָנוּ הֵם מִצְרְכֵי שַׁבָּת אַחֲרוֹנִים.

עֵצִים רַחֲבֵי עֲנָפִים פָּרְשׂוּ כַּנְפֵיהֶם עַל הַשּׁוּק וְהֶעֱנִיקוּ בְּחֶמְלָתָם אֶת צִלָּם לְבָאֵי הַמָּקוֹם. רוּחַ נְעִימָה וּקְרִירָה רִחֲפָה וּבִשְּׂרָה עַל רוּחוֹת הַצָּפוֹן הַסִּיבִּירִיּוֹת הַמִּתְקָרְבוֹת.
אַבְשָׁלוֹם דִּלֵּג בֵּין הַדּוֹכָנִים כְּאַיָּלָה שְׁלוּחָה הַמּוֹשֶׁכֶת אֶת תְּשׂוּמַת לִבָּם שֶׁל טוֹרְפֵי הָעִיר.
רַעַם יְרִיּוֹת הֶחְרִיד אֶת יוֹשְׁבֵי הַשּׁוּק. חֲמוֹרִים שְׁמוּטֵי-זָנָב נָעֲרוּ בְּזַעֲקוֹת שֶׁבֶר. תַּרְנְגוֹלוֹת טְרוּטוֹת-נוֹצוֹת, קִרְקְרוּ בְּרַעֲמֵי פַּחַד וְאֵימָה.

בֶּדוּאִיּוֹת שְׁחֻמּוֹת הִשְׁלִיכוּ רַעֲלוֹתֵיהֶן וְנָסוּ לִמְקוֹם מִסְתּוֹר מִפְּנֵי קְלִיעֵי מְכוֹנוֹת הַיְרִיָּה שֶׁנּוֹרוּ עַל יְדֵי הַחַיָּלִים הַצָּרְפָתִים.

מִנֶּגֶד עָמְדוּ לְאֻמָּנִים סוּרִיִּים, צָלְפוּ וְיָרוּ לְכָל עֵבֶר.

אַבְשָׁלוֹם הַנַּעַר קִבֵּל הֶלֶם קָרָב, נֶעֱמַד דּוֹמֵם בֵּין שָׁמַיִם וָאָרֶץ. בַּעֲוֹנוֹתָיו הָרַבִּים נִקְלַע לְרִיב לֹא לוֹ וְתוֹךְ שְׁנִיּוֹת מִסְפָּר הָפַךְ לִכְבָרָה מְנֻקֶּבֶת כַּדּוּרִים.

הוֹי אַבְשָׁלוֹם, אַבְשָׁלוֹם. מִדַּת הַדִּין נִמְתְּחָה עַל מִשְׁפַּחַת עַבּוּד.

קַרְמִזְיָאן אֶל מָרָאשְׁלִי רָאָה אֶת הַמַּרְאֶה הַמַּחֲרִיד, רָץ בֵּין הַשְּׁבִילִים הַצְּדָדִיִּים לְבֵיתוֹ שֶׁל חָכָם עַבּוּד. הִתְיַצֵּב בְּפֶתַח הַבַּיִת וְהִמְתִּין בְּרַעַד וְאֵימָה. נִפְתְּחָה הַדֶּלֶת וּבַפֶּתַח עָמְדָה סִימְבּוֹל, אֵשֶׁת הֶחָכָם.

"אִישׁ בְּשׂוֹרָה אֲנִי הַיּוֹם..." סִפֵּר קַרְמִזְיָאן לְאֵם-אַבְשָׁלוֹם בְּקוֹל נוּגִים.

"מַה בְּפִיךָ?" שָׁאֲלָה בִּדְאָגָה.

"רָאִיתִי הָמוֹן גָּדוֹל וּבֵינֵיהֶם בְּנֵכֶם אַבְשָׁלוֹם..." לֹא יָכֹל אִישׁ הַבְּשׂוֹרוֹת הָרָעוֹת לַעֲצֹר כֹּחַ וּפָרַץ בִּבְכִי.

חָכָם עַבּוּד חָשׁ בִּתְכוּנָה חֲשׁוּדָה בְּפֶתַח הַבַּיִת. לְחִישׁוֹת וּבְכִיּוֹת אוֹתְתוּ עַל קוֹל מְבַשֵּׂר, מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר רָע. בִּשְׁאֵרִית כֹּחוֹתָיו קָם מִמִּטַּת חוֹלְיוֹ, נִשְׁעַן עַל קִירוֹת הַבַּיִת וְזָעַק: "הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר?! הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר? הֲשָׁלוֹם לִבְנִי?"

הַבְּשׂוֹרָה הָעֲמוּמָה הִכְּתָה בָּרַב אֲנוּשׁוֹת.

חֲלִיוֹת נִשְׁבָּרוֹת

אַהֲרֹן, בַּעֲלָהּ שֶׁל רוֹזָה סִיֵּם יוֹם עִסְקָאוֹת בְּרוּכוֹת. סוֹחֲרֵי הַבַּדִּים הֶחָלַבְּיִים הֶעֱרִיכוּ וְכִבְּדוּ אֶת הַסּוֹחֵר הַיְּהוּדִי הָאָמִין בַּעַל מִלַּת-הַכָּבוֹד.

הַשֶּׁמֶשׁ נָטְתָה לַמַּעֲרָב וּפִלַּג הַמִּנְחָה אוֹתֶת לַסּוֹחֲרִים שֶׁתַּם זְמַן מִסְחָרָם וְהִגִּיעָה הָעֵת לְהוֹדוֹת לְמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם.

אַהֲרֹן הִקְפִּיד עַל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה לַמְּרוֹת עִסּוּקָיו רַבֵּי-הָאַנְפִּין. נִכְנַס לְבֵית-הַכְּנֶסֶת עַל שֵׁם סִילְוֶורָה, לִתְפִלָּה כְּנֶגֶד תְּמִידִין שֶׁל בֵּין-הָעַרְבַּיִם.

הַחַזָּן זִמֵּר: "לַמְנַצֵּחַ...לִבְנֵי קֹרַח....עוֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא..."

אַהֲרֹן הִרְגִּישׁ שֶׁעַשְׂרוֹת זוּגוֹת עֵינַיִם נִנְעָצִים בְּגוּפוֹ כְּכַדּוּרֵי אֵשׁ.

"מַה קּוֹרֶה פֹּה?" שָׂח לְעַצְמוֹ.

הַמִּתְפַּלְּלִים עָזְבוּ אֶת בֵּית-הַתְּפִלָּה וְהִשְׁאִירוּהוּ בּוֹדֵד וְעָזוּב.

אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם חָשׁ שֶׁיִּשּׁוּב דַּעְתּוֹ נִלְקַח מִמֶּנּוּ. קָם לְאִטּוֹ וְיָצָא לַחֲצַר בֵּית-הַכְּנֶסֶת.

בְּדַרְכּוֹ לַיְצִיאָה פָּגַשׁ בְּבִנְיָמִין אֶל-מַג'נוּן (הַשּׁוֹטֶה).

"יָא-בִּנְיָמִין, מֶה עָשִׂיתִי שֶׁכֻּלָּם מַבִּיטִים בִּי כִּמְצֹרָע?"

שָׁאַל אַהֲרֹן אֶת בִּנְיָמִין הַמְּנֻדֶּה הַשָּׁכוּנָתִי.

"יָא-אָחִי (אָחִי) מָה אַגִּיד לְךָ, יֶשְׁנָהּ שְׁמוּעָה שֶׁאִשְׁתְּךָ הִיא אֵשֶׁת-אִישׁ!"

"אֵשֶׁת-אִישׁ?" חָזַר הַסּוֹחֵר עַל הַדְּבָרִים הַנּוֹקְבִים.

חורבות בית-הכנסת ע״ש סילוורה

כָּרוֹז הַכְּפָר מַרְעָאש הִכְרִיז בְּרֹאשׁ חוּצוֹת: ״נִצְחוּ אֶרְאֶלִים אֶת הַמְּצוֹקִים, אָבַד חָסִיד מִן הָאָרֶץ, פָּנָה זִיוָהּ שֶׁל מַרְעָאש, פָּנָה הֲדָרָהּ. חָכָם יְהוֹשֻׁעַ עַבּוּד הָלַךְ לְבֵית-עוֹלָמוֹ!״

רוּחַ חֲדָשָׁה - רוּחַ הַתְּשׁוּבָה

הַשִּׁלְטוֹן הָעוֹתוֹמָנִי חָלַף הָלַךְ וּבָאָה מַהְפֵּכַת הַטֻּרְקִים הַצְּעִירִים. עָבְרוּ הַצְּעִירִים וּבָא שִׁלְטוֹן וִישִׁי. נָמוֹגוּ יְמֵי פָּרָאנְסָה (צָרְפַת) וּבְנֵי מִשְׁפַּחַת עַבּוּד הִתְפַּזְּרוּ לְכָל קַצְוֹות תֵּבֵל.

אוּלָם אֵשׁ קִלְלַת הַנָּצַח לֹא שָׁבְתָה. חֵרֶם הַשָּׁנִים הִכָּה לְלֹא רַחֵם בְּצֶאֱצָאֵי שֵׁבֶט עַבּוּד. מִי בַּחֶרֶב? וּמִי בַּחֲצִי יָמָיו דָּמַם וְשָׁבַק לְכָל חַי?

וַיְהִי אִישׁ מִבֵּית-עַבּוּד, אֲשֶׁר כְּגֶבֶר לָבַשׁ חַלְצָיו וְה' הַטּוֹב בְּחַסְדּוֹ הִרְעִיף עָלָיו רוּחַ חֲדָשָׁה- רוּחַ הַתְּשׁוּבָה. הִבִּיט בַּנַּעֲשֶׂה בְּמִשְׁפַּחְתּוֹ וְשָׁאַל: "הֲיִתָּכֵן כִּי לְעוֹלָם תִּשָּׁכֵּל חֶרֶב וְקִלְלַת עוֹלָמִים תִּשְׁרֶה עַל מִשְׁפַּחְתִּי?"

מִשְׁבְּצוֹת שֶׁל פַּלְגֵי חַיָּיו נִשְׁזְרוּ בְּרֹאשׁוֹ. קִטְעֵי רְמָזִים שֶׁמָּרַת אִמּוֹ עָלֶיהָ הַשָּׁלוֹם סִפְּרָה לוֹ נִצְנְצוּ עַל כִּתְמֵי הֶעָבָר הַשְּׁחוֹרִים.

מֶרְכָּב בָּתֵּי-הַכְּנֶסֶת עַל שֵׁם מוֹסָיוֹף, הִזְרִים מְאוֹת מִתְפַּלְּלִים מִבְּנֵי-יְרוּשָׁלַיִם.

חָכָם יִצְחָק עַבּוּד יָגֵעַ מִנְּסִיעוֹת אֵין-קֵץ בְּרַחֲבֵי הָאָרֶץ, הֵנִיחַ אֶת טִרְדוֹת הַפַּרְנָסָה וְהָלַךְ כְּאָרִי לְאוּלָם ג' לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ. הֶחֱלָה תְּפִלַּת מִנְחָה בְּ"פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת" וְנִמְשְׁכָה בְּ"אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵּיתֶךָ".

יִצְחָק עַבּוּד חָשׁ שֶׁהַתְּפִלָּה נָמוֹגָה בַּדּוּי שֶׁל יְמֵי הַתַּחֲנוּנִים.

תְּחוּשַׁת הַזְּמַן נֶעֱלְמָה וְהַשָּׁנִים חָלְפוּ בְּסֶרֶט נָע לְעֵבֶר הַשָּׁנִים הַקַּדְמוֹנִיּוֹת - זְמַן יְמֵי מו"ר זְקֵנוֹ חָכָם יְהוֹשֻׁעַ עַבּוּד.

זָקֵן שִׁבַּע-יָמִים וַחֲרוּשׁ קְמָטִים יָשַׁב וְקָרָא אֶת חֻקּוֹ שֶׁל עוֹלָם- "חֹק לְיִשְׂרָאֵל". יִצְחָק נָטַל מִסְפַּר פְּרוּטוֹת לִצְדָקָה וְהִנִּיחָם בְּיָדוֹ הָרוֹטֶטֶת.

בֵּרֵךְ הַזָּקֵן אֶת יִצְחָק בַּעַל הַגְּבוּרוֹת: "יוֹסֵף הָאֵל עָלֶיךָ אֶלֶף פְּעָמִים!"

יִצְחָק הִבְחִין בִּצְלִיל קוֹל מֵכָּר שֶׁחָלַף וְהָלַךְ מִן הָעוֹלָם, הַלָּה הִזְכִּיר לוֹ אֶת דּוֹר זְקֵנָיו שֶׁהָלַךְ לִבְלִי שׁוּב מִנּוֹף חַיֵּינוּ.

"מַה שֵּׁם כְּבוֹד מַעֲלָתוֹ?" שָׁאַל יִצְחָק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ.
"שְׁמִי אֶמַצְיָה אֶל-מַרְעָאשְׁלִי!" הֵשִׁיב הַיְּהוּדִי הַיָּשִׁישׁ בְּעִבְרִית מִקְרָאִית.
ר' יִצְחָק נִפְעָם מֵהַמִּפְגָּשׁ הַמִּקְרִי.
הַמְּשִׁיךְ הַזָּקֵן וְגוֹלֵל אֶת סִפּוּרָהּ שֶׁל הָעֲיָרָה "מַרְעָאש" וְסוֹד קְלָלַת הַנָּצַח. תַּשְׁבֵּץ-הָרָזִים נִפְתַּר אַחַת לְאַחַת. נַפְשׁוֹ שֶׁל יִצְחָק עֲבוּד לֹא יָדְעָה מָנוֹחַ.

הֶחְלִיט לִנְסֹעַ לְגִאוֹן עֶזְנוּ הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שַׁלִּיטָ"א וּלְגוֹלֵל אֶת סִפּוּר חַיָּיו.
לִשְׁכַּת פּוֹסֵק הַדּוֹר הָמְתָּה שׁוֹאֲלֵי שְׁאֵלוֹת. יִצְחָק יָשַׁב עַל סַפְסַל הָעֵץ הַקָּשִׁיחַ וְכָסַס צִפָּרְנָיו: "הַאִם עוֹמֶדֶת לְהִסְתַּיֵּם קְלָלַת הַדּוֹרוֹת?" שָׁאַל אֶת עַצְמוֹ.
"יִצְחָק עֲבוּד אָנָּא הִכָּנֵס!" פָּנָה הַמַּזְכִּיר לְמִיַּדְעֵנוּ.
יִצְחָק נִכְנַס בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְרַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שַׁלִּיטָ"א.
"כֵּן בְּנִי, מַה שְׁאֵלָתְךָ?" שָׁאַל הָרַב בְּמֶתֶק שְׂפָתַיִם.
יִצְחָק גּוֹלֵל אֶת סִפּוּרָהּ הַמַּר שֶׁל מִשְׁפַּחַת עֲבוּד: "אָנָּא רַבֵּנוּ, הַתֵּר אֶת הַקְּלָלָה הָרוֹבֶצֶת כְּרֹחַיִם עַל צַוָּארֵינוּ."

הָרַב יוֹסֵף חִיֵּךְ בִּצְנִיעוּת וְהֵשִׁיב לִשְׂרִיד בֵּית-עַבּוּד:
"בְּנִי, אֵין בְּסַמְכוּתִי לְהַתִּיר אֶת הַקְּלָלָה שֶׁל בֵּית-הַדִּין בְּחַלַּב. אֲנִי מַצִּיעַ לְךָ לִפְנוֹת לְבֵית-הַדִּין שֶׁל בֵּית-יוֹסֵף וְה' יְרַחֵם וְיִשְׁמֹר עָלֶיךָ וְעַל מִשְׁפַּחְתְּךָ".

דְּבָרָיו שֶׁל חָכָם עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שַׁלִּיטָ"א הִרְגִּיעוּ אֶת רוּחוֹ הַנִּכְאָה שֶׁל יִצְחָק. תִּקְוָה חֲדָשָׁה מִלְּאָה אֶת לִבּוֹ.

מֵהֵר לִפְנוֹת לְבֵית-הַדִּין שֶׁל בֵּית-יוֹסֵף בְּרָאשׁוּת הֶחָכָם שְׁלֹמֹה בֶּן-שִׁמְעוֹן וְזֶה לְשׁוֹן הַפְּרוֹטוֹקוֹל כִּכְתָבוֹ וְכִלְשׁוֹנוֹ:

הפרוטוקול המקורי

בד"צ "בית יוסף"
בנשיאות מרן הראש"ל
הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א

דף

תיק מס'

פרוטוקול

מיום [illegible] לחודש [illegible] תשנ"ג

חברי בית הדין:

רב [illegible] אב"ד / יור

רב [illegible] חבר בי"ד

רב [illegible] חבר בי"ד

מזכיר

הצדדים:

התובע/ים: שם משפחה

שם פרטי ת"ז

הנתבע/ים: שם משפחה

שם פרטי ת"ז

[illegible] 85 [illegible]

שנה [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* [illegible]

החלטה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פְּרוֹטוֹקוֹל

מִיּוֹם: רְבִיעִי לְחֹדֶשׁ: אָב תשנ"ז

חַבְרֵי בֵּית הַדִּין:

הָרַב: שְׁלֹמֹה בֶּן שִׁמְעוֹן אב"ד / יו"ר

הָרַב: בִּנְיָמִין לֵוִי שַׁלִּיטָ"א חָבֵר בי"ד

הָרַב מַזְכִּיר ביה"ד ה' יוֹסֵף עָנָן הי"ו

הוֹפִיעַ הַמְבַקֵּשׁ ה"ה יִצְחָק עַבּוּד: בְּשֵׁם כָּל מִשְׁפַּחַת עַבּוּד מְבַקֵּשׁ מהבי"ד אַחַר שֶׁנּוֹדַע עַל חֵרֶם לִפְנֵי 85 שָׁנָה עַל יְדֵי בֵּית דִּין בַּאֲרָם צוֹבָא.

לִשְׁאֵלַת ב"ד אִם עוֹנֶה שֶׁלֹּא יָדוּעַ מִי הָיוּ הַדַּיָּנִים.

וְלִשְׁאֵלַת ב"ד מֵשִׁיב שֶׁבַּסִּפּוּר נוֹדַע מִזִּקְנֵי הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁזָּכְרוּ הַמִּקְרֶה.

וְלִשְׁאֵלַת ב"ד הֵשִׁיב שֶׁכָּל הַמִּשְׁפָּחָה חֻפְּצָה בַּהַתָּרָה, וּמִנּוּ אֶת ה"ה יִצְחָק עַבּוּד לַשָּׁלִיחַ.

ב"ד: אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁכְּדֵי לְהַתִּיר חֵרֶם צָרִיךְ שֶׁהַמְבַקְּשִׁים יִתְחָרְטוּ עַל הַמַּעֲשִׂים הַקּוֹדְמִים וְהַדּוֹמִים לָהֶם וִיקַבְּלוּ לְהַבָּא שֶׁלֹּא יָשׁוּבוּ לְכִסְלָם

מֵשִׁיב: אֲנִי יוֹדֵעַ.

לִשְׁאֵלַת ב"ד: הַאִם כָּל הַמִּשְׁפָּחָה שׁוֹמְרֵי מִצְוֹות?

הַתְּשׁוּבָה: מְגַמְגֵּם.

ב"ד: בְּלֹא תְּשׁוּבָה בְּרוּרָה אֵין אֶפְשָׁרוּת לְהַתִּיר עֲזִיבַת חֲטָאִים אֵלּוּ וְהַדּוֹמִים אֵלּוּ וְקַבָּלַת מִצְוֹות.

תְּשׁוּבָתוֹ: חֵלֶק מֵהַמִּשְׁפָּחָה שׁוֹמְרִים מִצְוֹות וּוַדַּאי שֶׁיְּקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם הַנַּ"ל.

לִשְׁאֵלַת ב"ד: מָה עִם שְׁאָר הַמִּשְׁפָּחָה.

תְּשׁוּבָה: לֹא יוֹדֵעַ.

ב"ד: הַהַתָּרָה לֹא תּוֹעִיל לְמִי שֶׁלֹּא יְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לַעֲזֹב אֶת כָּל הַחֲטָאִים. וְהֵשִׁיב אֲנִי יוֹדִיעַ לָהֶם וּמְבַקֵּשׁ שֶׁב"ד יַתִּיר.

ב"ד: אֲנַחְנוּ נַתִּיר וְהַהַתָּרָה תָּחוּל עַל תְּנַאי שֶׁיַּעַזְבוּ הַחֲטָאִים.

הַחְלָטָה

ב"ד מַתִּיר אֶת הַחֵרֶם שֶׁהֻטַּל עַל צֶאֱצָאֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַנַּ"ל. וְכָפוּף לְכָךְ שֶׁיֵּשׁ קַבָּלַת מִצְוֹות שֶׁל כָּל הַמִּשְׁפָּחָה וְהֶתֵּר חֵרֶם זֶה לֹא יָכוֹל לָחוּל לְפִי הֲלָכָה עַל מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ שְׁמִירָה מֵחֵטְא וְקַבָּלַת מִצְוֹות.

מַזְכִּירוּת ביה"ד בְּשֵׁם ביה"ד.

לְאַחַר קַבָּלַת הַהַחְלָטָה יָצָא ר' יִצְחָק עַבּוּד לָרְחוֹב, הִבִּיט לִשְׁמֵי-יְרוּשָׁלַיִם הַמְחַיְכִים וּבֵרֵךְ:

"בָּרוּךְ שֶׁפְּטָרַנִי מֵחֶרֶם הַדּוֹרוֹת."

חֵלֶק שֵׁנִי

סְקִירָה הִיסְטוֹרִית עַל חַיֵּי הַקְּהִלָּה הַיְּהוּדִית בְּחַלַב

הַ מִּדְבָּר הַסּוֹגֵר עַל הָעִיר חַלַב, הִנְחִיל לָהּ נִפְּךְ מִסְּתּוֹרִי וְנֶעֱלָם שֶׁנָּתַן אוֹתוֹתָיו לְאֹרֶךְ פַּעֲמֵי הַהִיסְטוֹרְיָה.

הַמִּקּוּם הַגֵּאוֹגְרָפִי כְּצֹמֶת מֶרְכָּזִית הַמְנַקֶּזֶת לְתוֹכָהּ מַעֲרָכוֹת כַּלְכָּלִיּוֹת וְתַחְבּוּרָתִיּוֹת לְכָל אֵזוֹר צְפוֹן סוּרְיָה, הֵעֶנִיק לָעִיר יִתְרוֹנוֹת כַּלְכָּלִיִּים שֶׁמָּצְאוּ אֶת בִּטּוּיָם בַּחַיִּים הַיְּהוּדִיִּים הָרוּחָנִיִּים.

חַלַב הִיא אַחַת הַקְּהִלּוֹת הַיְּהוּדִיּוֹת הַחֲשׁוּבוֹת בְּיוֹתֵר בַּמִּזְרָח, שֶׁרְצִיפוּתָהּ לֹא נִפְסְקָה כִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים שָׁנָה. הַמֶּלֶךְ דָּוִד נִלְחַם נֶגֶד הֲדַד עֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָא וְהִכְנִיעַ אֶת צְפוֹן סוּרְיָה.

יוֹאָב שַׂר צְבָא דָּוִד הִנִּיחַ אֶת הַיְסוֹדוֹת לְקִימוּם בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַקַּדְמוֹן לִפְנֵי בְּנִיַּת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן.

אַט אַט הִתְבַּסְּסָה הַקְּהִלָּה הַיְּהוּדִית וְיָצְרָה מַעֲרְכוֹת חַיִּים מְאֻרְגָּנוֹת וּקְשָׁרִים עִם הָעוֹלָם הַיְּהוּדִי הָרָחָב. הָרַב סְעַדְיָה גָּאוֹן כּוֹתֵב בְּאַחַת מֵאִגְּרוֹתָיו:

"בְּתוֹךְ הַקַּיִץ בִּהְיוֹתִי בְּחַלַּב שָׁמַעְתִּי כִּי בֶּן-מֵאִיר חוֹשֵׁב לְהַכְרִיז מַרְחֶשְׁוָן וְכִסְלֵו חֲסֵרִין וְכָתַבְתִּי לוֹ כַּמָּה אִגְּרוֹת".

עֲדוּת זוֹ מוֹכִיחָה עַל מֶרְכָּזִיּוּתָהּ וַחֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל הָעִיר.

בַּמֵּאָה ה- 11 הִסְתַּעֲפוּ הַקְּשָׁרִים עִם הַקְּהִלּוֹת הַיְּהוּדִיּוֹת לְכָל אֵזוֹר הַפִּזּוּר הַמִּזְרָחִי הַכּוֹלֵל אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, תּוּרְכִּיָּה, הוֹדוּ וּמִצְרַיִם.

הָרַמְבַּ"ם כּוֹתֵב בְּאִגֶּרֶת לְחַכְמֵי לוּנִיל:

"וּבְכָל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבְכָל אֶרֶץ סוּרְיָה מְדִינָה אַחַת וְהִיא חַלַּב, שֶׁבָּהּ מִקְצָת חֲכָמִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה."

הַמְּשׁוֹרֵר יְהוּדָה אֶלְחָרִיזִי מַפְלִיג בְּשִׁבְחָהּ שֶׁל אֲרָם-צוֹבָא בְּסִפְרוֹ "תַּחְכְּמוֹנִי" וְזֶה תְּאוּרוֹ:

"וּמִשָּׁם בָּאתִי לְעִיר הַמְּלוּכָה/ הִיא אֲרָם-צוֹבָא הַבְּרוּכָה/ כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה/ כָּל מִדּוֹת קְהִילֶיהָ וַחֲמוּדוֹת

אֲצִילֶיהָ/ בָּהּ אֵלֶיהָ זֶה שִׁלְשִׁים שָׁנָה מוֹשִׁיעַ וְרַב/ מֵאֶרֶץ מַעֲרָב/ הוּא הֶחָכָם יוֹסֵף מַעֲרָבִי/ חָכְמָתוֹ בְּקֹהֶלֶת/ וְשִׂכְלוֹ כְּגַחֶלֶת/ וּלְשׁוֹנוֹ אֵשׁ אוֹכֶלֶת/".

וּמַמְשִׁיךְ אֶלְחָרִיזִי וּמוֹסִיף כְּתָרִים לָעִיר הַלְּבָנָה:

"וַתַּעַן צוֹבָא וַתֹּאמַר: אֲנִי נֵר מַעֲרָכָה וְנֵר מַמְלָכָה/ וּמַעֲלָתִי מִדּוֹר לְדוֹר נִמְשֶׁכֶת/ וְעַל עַמּוּד הַמְּלוּכָה נִמְסֶכֶת/ וְאַרְצִי לְבָנָה כַּלְּבָנָה/ וּבְמִינֵי מַעֲדַנִּים דְּשֵׁנָה וְרַעֲנָנָה/ וַאֲנִי כְּלִילַת יְפִי בְּלִי דֹּפִי/ אִם תֵּרֵד עֲמָקִים אוֹ תֵּלֵךְ שְׁפִי/ וּבִי מִמְּתֵי הַחָכְמָה אֲצִילִים וְרָמִים/ וְהֵמָּה חֲכָמִים מְחֻכָּמִים/ מֵהֶם רוֹפְאֵי רְפָאִים/ וּמֵהֶם מַחְכִּימֵי פְּתָאִים/ וְהֵם סוֹפְרִים מַעֲרִכוֹת פָּז יַעֲרוֹכוּ/ וּבְשֵׁבֶט סוֹפֵר יִמְשׁוֹכוּ/".

חַלַב הָיְתָה עִיר מִבְצָר צְפוֹנִית וּבָהּ חָנָה חֵיל-מִבְצָר גָּדוֹל. דָּבָר שֶׁהֵבִיא לִפְרִיחָה כַּלְכָּלִית, לִרְכּוּז תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים, קִיּוּם מוֹסְדוֹת חִנּוּךְ וְהִתְמַזְּגוּת בְּחַיֵּי הָעִיר.
הַכִּבּוּשׁ הָעוֹתוֹמָנִי הֵבִיא לַאֲרַם-צוֹבָא פְּרִיחָה נוֹסֶפֶת. הַקְּשָׁרִים עִם קוֹשְׁטָא, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּסְפָרַד חֻזְּקוּ.

בִּשְׁנַת 1523 כּוֹתֵב הָרַלְבַּ"ח - ר' לֵוִי בֶּן חָבִיב: "בִּהְיוֹתִי הוֹלֵךְ לְדַרְכִּי דֶּרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, נִתְגּוֹרַרְתִּי בְּחַלַּב הִיא אֲרָם-צוֹבָא וּמָצָאתִי בָּהּ אֲנָשִׁים נְכוֹנִים חֲכָמִים וְרַבָּנִים קוֹבְעֵי עִתִּים לַתּוֹרָה, לוֹמְדִים שַׁ"ס וַהֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם." הַחֹסֶן הָרוּחָנִי הִמְשִׁיךְ וְהִטְבִּיעַ חוֹתָמוֹ בַּמֵּאוֹת הַ-17 הַ-18 הַ-19 וְהַ-20. זֶרֶם הַיְּהוּדִים שֶׁהִגִּיעַ מִסְּפָרַד בַּמֵּאָה הַ- 16, תָּרַם תְּרוּמָה מַכְרַעַת לַקְּהִלָּה.

הַיְּהוּדִים שֶׁגֹּרְשׁוּ מִסְּפָרַד בִּזְמַן הָאִינְקְוִיזִיצְיָה, הִגִּיעוּ לְחַלַּב וְיָצְרוּ לְעַצְמָם קְהִלָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, דָּבָר שֶׁהֵבִיא לִמְתִיחוּת עִם הַיְּהוּדִים הַמְּסֻתַּעַרְבִים הַיְנוּ הַיְּהוּדִים שֶׁיָּשְׁבוּ בָּעִיר מִקֹּדֶם דְּנָא. אוּלָם עִם חֲלוֹף הַזְּמַן הִתְמַזְּגוּ שְׁתֵּי הַקְּהִלּוֹת זוֹ בָּזוֹ וְיָצְרוּ תַּלְכִּיד קְהִלָּתִי חָזָק.

הִתְפַּשְּׁטוּת הַקַּבָּלָה הַצְּפָתִית הִשְׁפִּיעָה עַל הָעִיר חַלַּב בְּצוּרָה יוֹצֵאת דֹּפֶן. הָרַב אַבְרָהָם הַכֹּהֵן תַּלְמִידוֹ שֶׁל הָרַב חַיִּים וִיטָאל בַּעַל הַסְּפָרִים "תּוֹרַת חָכָם" וּ"מְקוֹר חַיִּים", הוּא מֵרֹאשׁוֹנֵי מְקַבְּלֵי חַלַּב.

פְּרִיצַת הַדֶּרֶךְ בְּעוֹלַם הַקַּבָּלָה בָּעִיר מְבִיאָה לִיבּוּל מַרְשִׁים שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה.

זֶרֶם מְהַגְּרִים חָדָשׁ פָּרַץ בַּמֵּאָה ה- 18 מֵאֵירוֹפָּה וְהֵבִיא עִמּוֹ יְהוּדִים הַנִּקְרָאִים- פְּרַנְקוֹס.
אֵלֶּה הֵם יְהוּדִים בְּנֵי אֵירוֹפָּה שֶׁבָּאוּ לִסְחֹר וּלְהִסְתַּחֵר. נַחְשׁוֹל זֶה הֵבִיא לִפְרִיחָה כַּלְכָּלִית וְהַשְׁפָּעָה חֶבְרָתִית חֲזָקָה. יְהוּדִים אֵלֶּה מִתְעָרִים וּמַפְרִים אֶת הַקְּהִלָּה.

הַמֵּאָה הַ- 19 מְבִיאָה לִירִידָה בְּמַעֲמַד חַלַּב, בְּעִקְבוֹת הִתְפּוֹרְרוּת הַמַּמְלָכָה הָעוֹתוֹמָנִית. אוּלָם גַּם מִמַּשְׁבֵּר זֶה מִתְאוֹשֶׁשֶׁת הַקְּהִלָּה וְיוֹצֵאת כְּשֶׁיְּדָהּ עַל הָעֶלְיוֹנָה.

אִפְיוּן חַי וּבָהִיר מֵבִיא הַנּוֹסֵעַ הָעִבְרִי הַנּוֹדָע לִתְהִלָּה ר' יִשְׂרָאֵל בֶּן יוֹסֵף בִּנְיָמִין: "הַיְּהוּדִים שָׁמָּה שׁוֹמְרִים דַּת אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל תָּקְפָּהּ וְטָהֳרָתָהּ... לֹא פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים זְקֵנֵי הָעֵדָה מְעֻטָּרִים בְּשֵׁם הַכָּבוֹד - חָכָם.
בְּתוֹךְ חֲצִי הַלַּיְלָה יִתְאַסְּפוּ אֶל בֵּית-הַכְּנֶסֶת זְקֵנִים וּנְעָרִים יַחְדָּו וְיַעֲמִיקוּ בְּלִמּוּד הַתַּלְמוּד עַד הַבֹּקֶר וְאַחַר יִתְפַּלְּלוּ...

בְּלֵיל-שַׁבַּת מְזַמְּרִים כָּל בְּנֵי הָעֵדָה, שִׁירִים נְעִימִים מְחֻבָּרִים עַל יְדֵי הַחֲכָמִים. נֶפֶשׁ הָעִבְרִי תִּתְפַּעֵל מְאֹד לִשְׁמֹעַ נְעִימַת הַזְּמִרָה בְּלַהֲקַת כָּל הָעֵדָה.
מִלְּבַד אֵלֶּה תִּמְצָא שָׁם חֲבוּרָה מְיֻחֶדֶת מַנְעִימֵי זְמִירוֹת מִתְּפִלּוֹת דָּוִד הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִתְפָּעַלְתִּי מְאֹד בְּשָׁמְעִי וְרוּחִי רְחָפָה עַל פַּנְפֵי הַחִזָּיוֹן כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת."

הַשְּׁבִירָה- בִּשְׁנַת תש"ח פָּרְצוּ פּוֹרְעִים עַרְבִים לְבָתֵּי-כְּנֵסִיּוֹת וְגָרְמוּ לְהֶרֶס וְשֹׁד בַּל יְכֻפַּר. כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר, כֻּתֹּר אר"צ כִּמְעַט וְהֻכְחַד, אַךְ בְּדֶרֶךְ נֵס נִשְׁאֲרוּ חֲלָקִים נִכָּרִים מִמֶּנּוּ.

צִיּוּן דֶּרֶךְ זֶה הִנָּה סִיּוּם מַר לְמַסֶּכֶת רְצוּפַת שָׁנִים שֶׁל קְהִלָּה פּוֹרַחַת וּמְשַׂגְשֶׂגֶת מִמֶּנָּה נָבְעוּ יְצִירוֹת יְקָרוֹת-עֶרֶךְ שֶׁהָעוֹלָם הַיְּהוּדִי מִתְבַּשֵּׂם וְנֶהֱנֶה מֵהֶם בְּרַחֲבֵי הָעוֹלָם הַגָּדוֹל.

מִן הָרָאוּי לְהָאִיר וּלְהָצִיץ בֵּין הַחֲלוֹנוֹת וּבֵין הַחֲרַכִּים לְקַבֵּל צִיצִים וְתָגִים זְעִיר פֹּה וּזְעֵיר שָׁם,

לְהִתְבַּשֵּׂם וּלְהִתְעַנֵּג מִשְּׁתֵּי יְצִירוֹת נֶצַח הַמַּשְׁפִּיעוֹת עַל פַּעֲמֵי הֶעָבָר וְצַעֲדֵי הֶעָתִיד שֶׁל הַחַיִּים הַיְּהוּדִיִּים:

כֶּתֶר חַלַּב

וְשִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת

בדור האחרון
לזכרם של כל בני עירנו שנספו בשואה

כֶּתֶר אֶרֶם-צוֹבָא

עֲטֶרֶת חַלַּב

הַיַּהֲלוֹם שֶׁבְּכֶתֶר הַקְּהִלָּה הֶחָלַבִּית הוּא "כֶּתֶר אֶרֶם-צוֹבָא". סֵפֶר זֶה הֶעָנִיק לָהּ בְּמֶשֶׁךְ כְּ- 600 שָׁנָה כֹּחַ, עָצְמָה וְיֶקֶרָה. הָעֵדָה הֶחָלַבִּית שָׁמְרָה עָלָיו מִכָּל מִשְׁמָר וְהַכֶּתֶר מִצִּדּוֹ הֶעָנִיק לָהּ חֵסֶן רוּחָנִי לְאֹרֶךְ מֵאוֹת בַּשָּׁנִים. נִצְנוּצֵי אוֹתִיּוֹתָיו וְעִטּוּרָיו הֵפִיחוּ סַקְרָנוּת, קִנְאָה, זַעַם, תַּאֲוַת בֶּצַע, סַכָּנַת-חַיִּים וְעוֹד.

גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתֵיהֶם שִׁחֲרוּ וְחִזְּרוּ אַחַר הַכֶּתֶר וְזֶה עָלָה עִמָּם לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם הָרוּחָנִי, כְּדֵי לְהִתְבַּשֵּׂם בְּרוּחָם. רֵיחַ הַבֹּשֶׂם לֹא נָמַר מִלְּפָנֵי 1000 שָׁנִים עֵת "הַנָּשֶׂר הַגָּדוֹל" הָרַמְבַּ"ם הֵצִיץ לַכֶּתֶר וְעַל פִּיו הִגִּיהַּ אֶת סִפְרוֹ "מִשְׁנֵה תּוֹרָה". סֵפֶר חַלַּב עָבַר גִּלְגּוּלֵי גִּלְגּוּלִים וְגָלִיּוֹת אֵין-סְפוֹר, לַמְּרוֹת זֹאת קָשׁוּר הוּא בְּטַבּוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם - יְרוּשָׁלַיִם.

כְּשֵׁם שֶׁנִּכְתַּב בְּאֶרֶץ הַסְּגוּלָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּךְ הִגִּיעַ לְאַחַר מַסָּעוֹת וּנְדוּדִים חָבוּט וְחָלוּק וְשָׂרוּט וְאַף מָרוּט לִמְקוֹר מְכוֹרָתוֹ- אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַיִם.

כתר ארם-צובא

כֶּתֶר אֲרָם-צוֹבָא הוּא כְּתַב הַיָּד הֶעָתִיק בְּיוֹתֵר שֶׁל הַתַּנַ"ךְ הַמֵּכָר לָנוּ. כְּתַב הַיָּד עָרוּךְ בְּצוּרָה שֶׁל סֵפֶר וְהוּא אֵינוֹ מְגִלָּה. יֵשׁ בְּתוֹכוֹ טְעָמִים וְנִקּוּד וּמְסוֹרָה. סֵפֶר זֶה הוּא הָאַסְמַכְתָּא הַמְּקוֹרִית לְטַעֲמֵי הַמִּקְרָא - הַיְנוּ הַסִּימָנִים שֶׁבַּנֻּסָּח הַמְנֻקָּד שֶׁל הַתַּנַ"ךְ הַמּוֹרִים עַל הַהַטְעָמָה עַל הַחִבּוּר וְהַפִּסּוּק, וְהַמְשַׁמְּשִׁים גַּם כְּסִימָנֵי נִגּוּן מְיֻחָדִים בְּקְרִיאָה בַּצִּבּוּר, כְּגוֹן זַרְקָא שְׁנֵי גְּרֵשִׁים וָעוֹד.

הַנִּקּוּד הוּא מַעֲרֶכֶת סִימָנִים הַנִּקָּדוֹת וְהַקּוֹוִים שֶׁבַּמִּלִּים הָעִבְרִיּוֹת לְשֵׁם הֶקֵּלַת הַקְּרִיאָה וּמַתַּן מַשְׁמָעֻיּוֹת לְמִלִּים שׁוֹנוֹת.

הַמְּסוֹרָה הִיא מַעֲרֶכֶת הַכְּלָלִים וְהַצִּיּוּנִים לְנֻסַּח סִפְרֵי הַמִּקְרָא לַכְּתִיב וְלַדְּקְדּוּק שֶׁנִּמְסְרוּ מִדּוֹר לְדוֹר. מַטָּרָתָם שֶׁל בַּעֲלֵי הַמְּסוֹרָה הָיְתָה לִשְׁמֹר עַל הַקְּרִיאָה הַנְּכוֹנָה וְהַכְּתִיב הַמְּדֻיָּק שֶׁל כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ.

כְּמוֹ קֶרִי וּכְתִיב וְכוּ'. הַסֵּפֶר בָּנוּי כְּתָרִים כְּתָרִים כְּפִי שֶׁמּוֹפִיעַ בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים וְהִלְכוֹת סֵפֶר-תּוֹרָה לָרַמְבַּ"ם.

חֲשִׁיבוּתוֹ שֶׁל כְּתַב הַיָּד הוּא בְּעֶצֶם הֱיוֹתוֹ הַמָּקוֹר הָעַתִּיק וְהָאֲמִין לְמַעֲרֶכֶת הַטְּעָמִים הַנִּקּוּד וְהַמְּסוֹרָה. מַעֲמָד זֶה הֻקְנָה לַסֵּפֶר בִּזְכוּת "הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל" הוּא הָרַמְבַּ"ם שֶׁעַל פִּי כְּתָב זֶה הִגִּיהַּ אֶת כְּתָבָיו לְפִי דְּבָרָיו: "וְעָלָיו סָמַכְתִּי בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁכָּתַבְתִּי כְּהִלְכָתוֹ".

מְקוֹר הַכְּתִיבָה

בְּשֶׁל אֲוִירַת הַמִּסְתּוֹרִין הָאוֹפֶפֶת אֶת הַכֶּתֶר וְכֵן עַתִּיקוּתוֹ וְגִלְגּוּלָיו, סוֹבְבוֹת סְבִיב הַסֵּפֶר מִסְפַּר גִּרְסָאוֹת לְגַבֵּי מְקוֹר כְּתִיבָתוֹ. הַגִּרְסָה הַקְּדוּמָה הָרוֹוַחַת בְּקֶרֶב "עַמְּךָ" אוֹמֶרֶת שֶׁהַסֵּפֶר נִכְתַּב עַל יְדֵי עֶזְרָא הַסּוֹפֵר וְלָכֵן נִקְרָא "כֶּתֶר עֶזְרָא הַסּוֹפֵר".

הַסְּבָרָה טוֹעֶנֶת, שֶׁבְּבוֹא עֶזְרָא הַסּוֹפֵר מִבָּבֶל בְּדַרְכּוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהָקִים אֶת הַיִּשּׁוּב הַיְּהוּדִי, עָבַר דֶּרֶךְ הַכְּפָר "תֶּדֶף" הַנִּמְצָא בְּתוּרְכִיָּה.

וְכָךְ כּוֹתֵב ר' אַבְרָהָם דַּיִּין בְּסִפְרוֹ: "וְנִקְרָא בְּפִי הַשִּׁלְטוֹנוֹת הָעוֹתוֹמָנִיִּים דְּאָז "תָּאדִיף אֶל יָאהוּד" וְשָׁם כְּרָמִים שֶׁל עֲנָבִים לָרֹב וְחוֹפְרִים אַמָּה בְּכָל מָקוֹם וְיוֹצֵא מַעְיַן מַיִם. וְיֵשׁ שָׁם בֵּית-כְּנֶסֶת גְּדוֹלָה. וְקַבָּלָה בְּיָדֵנוּ שֶׁבָּעֵת אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵהַגּוֹלָה מֵעִיר בָּבֶל בִּימֵי עֶזְרָא הַסּוֹפֵר זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אָמֵן. בָּאוּ לִכְפָר זֶה וְהָיְתָה מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל בְּעִנְיַן אוֹתִיּוֹת חֲסֵרוֹת וְיִתֵּרוֹת (הֶסְבֵּר: יֵשׁ וְכוּחַ הַאִם אוֹת מְסֻיֶּמֶת הִיא חֲסֵרָה בַּטֶּקְסְט הַמִּקְרָאִי אוֹ מְיֻתֶּרֶת. בְּשֶׁל קְדֻשַּׁת הַמִּקְרָא חָשׁוּב הַאִם הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הָיוּ בַּמָּקוֹר אוֹ שֶׁשִּׁנּוּ). וְאָמַר לָהֶם אֲדוֹנֵנוּ עֶזְרָא שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת. וְאִם לֹא תַּאֲמִינוּ הֲרֵינִי כּוֹתֵב סֵפֶר תּוֹרָה וּמֵנִיחַ מְקוֹם שָׁם הוי"ה בָּרוּךְ הוּא פָּנוּי וּמְנִיחוֹ וּמְלִינוֹ.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר, אִם תִּמְצְאוּ שֵׁשֶׁם הוי"ה כָּתוּב כְּהִלְכָתוֹ, אֲזַי תֵּדְעוּ כִּי הָאֱמֶת אִתִּי. וְכֵן עָשׂוּ וְחָתְמוּ דֶּלֶת הַמְּעָרָה הַהִיא. וַיְהִי בַּבֹּקֶר פָּתְחוּ וְרָאוּ שֶׁכָּל שֵׁם הוי"ה כָּתוּב בִּכְתָב יָפֶה וְנָעִים וְאָז בָּנוּ שָׁם בֵּית-כְּנֶסֶת יָפֶה אֵצֶל הַמְּעָרָה. וְיֵשׁ שָׁם סָמוּךְ לַכְּפָר מַעְיָן, שֶׁהָיָה טוֹבֵל גּוּפוֹ אֲדוֹנֵנוּ עֶזְרָא זיע"א וְנִקְרָא בְּפִי הַגּוֹיִים "עֵין אֶל עָזִיר".

הַחִידָ"א זצ"ל מֵעִיד שֶׁאָכֵן עֶזְרָא הַסּוֹפֵר הוּא שֶׁכָּתַב אֶת סֵפֶר-הַתּוֹרָה הַנִּקְרָא עַל שְׁמוֹ בְּפִי יְהוּדֵי חַלַּב. וְאֵלֶּה הֵם דְּבָרָיו:

"כִּי בְּמִצְרַיִם הַיְשָׁנָה הָיָה שָׁם סֵפֶר-תּוֹרָה מִכְּתִיבַת יַד אֲדוֹנֵנוּ עֶזְרָא בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת הַיְשָׁנָה אֲשֶׁר שָׁם, וְהָיוּ נוֹהֲגִים בּוֹ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה. וּפַעַם אַחַת בָּא אָדָם וּגְנָבוֹ וְהֹלְכוֹ בִּסְפִינָה - וּבְוַדַּאי שֶׁכֵּוֵן לִמְכֹּר אוֹתוֹ לְגִנְזֵי הַמֶּלֶךְ וְנִשְׁבְּרָה הַסְּפִינָה וְטָבַע הוּא עִם הַס"ת".

גִּרְסָה אַחֶרֶת טוֹעֶנֶת, שֶׁסֵּפֶר זֶה נִכְתַּב לִפְנֵי אֶלֶף שָׁנָה בִּידֵי הַסּוֹפֵר שְׁלֹמֹה בֶּן בּוּאַעְיָא.

הַסֵּפֶר הֻגַּהּ וְנֻקַּד בִּידֵי אַהֲרֹן בֶּן אָשֵׁר. נַקְדָּן זֶה הָיָה אַחֲרוֹן מְשׁוֹשֶׁלֶת הַמְנַקְּדִים וּבַעֲלֵי הַמְּסוֹרָה. מְלָאכָה זוֹ נֶעֶשְׂתָה בָּעִיר טְבֶרְיָה שָׁם יָשְׁבָה מִשְׁפַּחַת בֶּן אָשֵׁר. וְאֵלּוּ הֵם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אוֹדוֹת הַסֵּפֶר שֶׁהִגִּיהוֹ בֶּן אָשֵׁר:

"וּלְפִי שֶׁרָאִיתִי שִׁבּוּשׁ גָּדוֹל בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁרָאִיתִי בִּדְבָרִים אֵלּוּ, וְכֵן בַּעֲלֵי הַמְּסוֹרָה שֶׁכּוֹתְבִין וּמְחַבְּרִין לְהוֹדִיעַ הַפְּתוּחוֹת וְהַסְּתוּמוֹת נֶחְלָקִים בִּדְבָרִים אֵלּוּ בְּמַחֲלֹקֶת הַסְּפָרִים שֶׁסּוֹמְכִין עֲלֵיהֶם רָאִיתִי לַכְּתֹב הִנֵּה

כָּל פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה הַסְּתוּמוֹת וְהַפְּתוּחוֹת וְצוּרוֹת הַשִּׁירוֹת, כְּדֵי לְתַקֵּן עֲלֵיהֶם כָּל הַסְּפָרִים וְהִגִּיהַּ מֵהֶם. וְסֵפֶר שֶׁסָּמְכוּ עָלָיו בִּדְבָרִים אֵלּוּ הוּא הַסֵּפֶר הַיָּדוּעַ בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא כּוֹלֵל אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים שֶׁהָיָה בִּירוּשָׁלַיִם מִכַּמָּה שָׁנִים לְהַגִּיהַּ מִמֶּנּוּ הַסְּפָרִים, וְעָלָיו הָיוּ הַכֹּל סוֹמְכִין - לְפִי שֶׁהִגִּיהוֹ בֶּן-אָשֵׁר וְדִקְדֵּק בּוֹ שָׁנִים הַרְבֵּה וְהִגִּיהוֹ פְּעָמִים רַבּוֹת כְּמוֹ שֶׁהֶעֱתִיקוּ: "וְעָלָיו סָמַכְתִּי בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁכָּתַבְתִּי כְּהִלְכָתוֹ".

[ס' אַהֲבָה, הִלְכוֹת סֵפֶר-תּוֹרָה, פֶּרֶק ח, הֲלָכָה ד].

מַסְעוֹת הַסֵּפֶר וּנְדוּדָיו

הַכֶּתֶר נִכְתַּב בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשִׁית הַמֵּאָה הָעֲשִׂירִית בָּעִיר טִבֶרְיָה. שָׁנִים רַבּוֹת לְאַחַר שֶׁנִּכְתַּב בַּמֵּאָה הַ- 11 נִקְנָה הַכֶּתֶר בִּידֵי הַשַּׂר הַקָּרָאִי יִשְׂרָאֵל בֶּן שְׁמְחָה מִבַּצְרָה. הוּא הִקְדִּישׁ אוֹתוֹ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת שֶׁל בְּנֵי מִקְרָא בִּירוּשָׁלַיִם וּמָסְרוֹ לִשְׁנֵי "הַנְּשִׂיאִים הַגְּדוֹלִים" יֹאשִׁיָּהוּ וְחִזְקִיָּהוּ.

הַסֶּלְג'וּקִים שָׁדְדוּ בִּשְׁנַת 1071 אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְהוֹרִידוּ אֶת הַכֶּתֶר לְמִצְרַיִם. וְשָׁם נִשְׁאַר תְּקוּפָה אֲרֻכָּה. הַיְּהוּדִים בְּמִצְרַיִם פָּדוּ אוֹתוֹ וְהִנִּיחוּהוּ בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת שֶׁל הַיְרוּשַׁלְמִים. וְשָׁם כַּנִּרְאֶה הֵצִיץ לְתוֹכוֹ הָרַמְבַּ"ם. בִּשְׁנַת 1375 יָצָא מִמִּצְרַיִם רַבִּי דָּוִד מִצֶּאֱצְאֵי הָרַמְבַּ"ם. הוּא נָסַע דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְסוּרְיָה וְחַי בְּדַמֶּשֶׂק וְאַחַר כָּךְ בְּחַלַב עַד פְּטִירָתוֹ. הוּא הֵבִיא עִמּוֹ אֶת הַכֶּתֶר לְחַלַב. הַכֶּתֶר הֻנַּח בְּמְעָרַת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת הַקַּדְמוֹן עַל שֵׁם יוֹאָב בֶּן-צְרוּיָה. הַסּוֹפֵר ר' אַבְרָהָם דַּיִּין מֵבִיא בְּסִפְרוֹ תֵּאוּר עַל מְקוֹם הִמָּצְאוֹ שֶׁל הַכֶּתֶר:

"וְהַהֵיכָל שֶׁבְּצַד דְּרוֹמִית מִזְרָחִית יֵשׁ שָׁם חַלּוֹן וּבְתוֹכוֹ כֶּתֶר-תּוֹרָה אַרְבָּעָה, וְיֵשׁ תַּנַ"ךְ וְיֵשׁ מֵהֶם לְחוּד, וּבְאֶחָד מֵהֶם כָּתוּב שֶׁנִּמְצָא בְּשְׁלַל יְרוּשָׁלַיִם ת"ו, אֲבָל לֹא יֵשׁ בָּהֶם תַּאֲרִיךְ. וּלְפִי הַנִּרְאֶה, שֶׁהֵם מִזְּמַן קַדְמוֹן. וּמִי שֶׁיִּתְחַיֵּב שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה נִשְׁבָּע שָׁם בָּהֶם.

וְהִיא חֲזָקָה לְמִשְׁפַּחַת בֵּית דַּיִּין אֲשֶׁר הֵם מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ וְלֹא אַחֵר.

מערת אליהו הנביא שבה נשמר הכתר

וְיֵשׁ שָׁם מְעָרָה וְקַבָּלָה בְּיָדֵינוּ שֶׁשָּׁם אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא ז"ל נִגְלָה, וּמַדְלִיקִין שָׁם נֵרוֹת בְּעֵת צָרָה שֶׁיָּבוֹא עַל הָאָדָם ב"מ (בַּר מִינָן) וְגַם הָאִשָּׁה כְּשֶׁתִּכָּנֵס לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי.

וְגַם בְּעֶרֶב כִּפּוּר בְּעֵת הַמִּנְחָה, הָיוּ נָשִׁים קָמִים מִבֵּין תַּנּוּר וְכִירַיִם וּמַחְלִיפִין בִּגְדֵיהֶם וְנִכְנָסִים בֵּין הָאֲנָשִׁים לְהַנִּיחַ שֶׁמֶן בַּמְּעָרָה הַהִיא".

עֵדוּת אַחֶרֶת הַמַּצְבִּיעָה עַל שְׁמִירָתוֹ שֶׁל כְּתַב-הַיָּד נֶאֱמְרָה מִפִּי חָכָם יִצְחָק שְׁחֵייבַר רָבָה שֶׁל קְהִלַּת חַלַּב בְּאַרְגֶּנְטִינָה:

"הָיָה מֻנָּח בְּקֶרֶן-זָוִית בְּאַרְגַּז עֵץ בְּבֵית-הַשֶּׁמֶן שֶׁל בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, בְּלִי שֶׁיַּרְהִיב שׁוּם יְהוּדִי לָגֶשֶׁת אֵלָיו וּבָזֶה הָיָה שָׁמוּר מִפְּנֵי חֹמֶר קְדֻשָּׁתוֹ הַהֲמוֹנִית כָּל הַיָּמִים, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף מִפְּנֵי מִקְרֶה דְּלֵקָה שֶׁהָיְתָה בְּבֵית הַשֶּׁמֶן וְנִכְנַס הַסֵּפֶר הַנַּ"ל בְּסַכָּנָה וְנִצַּל בְּדֶרֶךְ נֵס, וְגַם מִפְּנֵי הַחֲשׁוּדִים, שֶׁהָיוּ בָּאִים מֵאֲרָצוֹת שׁוֹנוֹת בְּתוֹר תַּיָּרִים וְאַנְשֵׁי מַדָּע לְעַיֵּן בַּסֵּפֶר הַנַּ"ל, וְחָשְׁשׁוּ אַנְשֵׁי הַקְּהִלָּה פֶּן

יְגֻנֵּב וְגַם חָשְׁשׁוּ פֶּן יְצַלְּמוּ אוֹתוֹ שׁוּם פַּעַם, לָזֶה הֶחְלִיטוּ בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת וְיִחֲדוּ לוֹ אַרְגָּז גָּדוֹל מִבַּרְזֶל וְהִנִּיחוּהוּ שָׁמָּה עִם שְׁטָר כִּתְבֵי-יָד שֶׁל הַתְּנָ"כִים הָאֲחֵרִים שֶׁהָיוּ נִמְצָאִים שָׁמָּה לְמִשְׁמֶרֶת. לָאַרְגָּז הַזֶּה הָיוּ שְׁנֵי מַפְתְּחוֹת. לֹא הָיוּ נִמְסָרִים בְּיַחַד לְגַבַּאי אֶחָד אַף שֶׁהָיָה הַנֶּאֱמָן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, רַק הָיוּ נִמְסָרִים לִשְׁנֵי אֲמִידִים וַחֲשׁוּבִים שֶׁלֹּא יִפְתַּח הָאַרְגָּז הַנַּ"ל אֶלָּא בְּנוֹכְחוּת שְׁנֵיהֶם יַחַד וְתַחַת הַשְׁגָּחַת וַעַד הַקְּהִלָּה. אֶת הָאַרְגָּז שָׂמוּ בְּמְעָרַת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל עַל מַצֵּבַת אֶבֶן גְּדוֹלָה, וְכָל הָעָם מַקְדִּישִׁים וּמַעֲרִיצִים אֶת מְקוֹם מוֹשָׁבוֹ".

אַט אַט מִתְקָרֶבֶת פַּרְשַׁיַּת הַסֵּפֶר לְיָמֵינוּ אָנוּ וְכָאן חָל הַמִּפְנֶה הַדְּרָמָטִי בְּחַיָּיו הַסְּבוּכִים וְהַמְפֻתָּלִים שֶׁל כְּתַב-יָד זֶה.

הַמַּשְׁבֵּר הַמִּפְנֶה וְהַהַצָּלָה

בִּשְׁנַת תש"ז הָיוּ שְׁנֵי מַפְתְּחוֹת. אֶחָד בְּיִדֵי נְצִיג מִשְׁפַּחַת שַׁעְיוֹ וְהַשֵּׁנִי בְּיִדֵי מֹשֶׁה שָׁלֵם. אֵלֶּה הָיוּ שְׁנֵי הַנֶּאֱמָנִים שֶׁל הָעֵדָה הָאַחֲרָאִים עַל מְקוֹם מִשְׁמַר הַסֵּפֶר.

בַּפְּרָעוֹת בְּחֹדֶשׁ כִּסְלֵו הַלֶּהָבוֹת לִחֲכוּ אֶת אַבְנֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁל בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַקַּדְמוֹן הַנִּקְרָא "כְּנִיסַת אֵל-כְּבִירֶא" (בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל). עַנְנֵי הֶעָשָׁן אָפְפוּ וְעִרְפְּלוּ אֶת אוּלַמּוֹת הַהֵיכָל. דְּמֻעוֹת שְׁאֵרִיּוֹת הַחֵלֶב שֶׁנָּמַס מֵחֹם הָאֵשׁ הָאוֹכֶלֶת אֶת לֵב הַקְּהִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, נָזְלוּ וְנָטְפוּ מִבֵּין הַהֲרִיסוֹת. הֶבְזֵקֵי אֵשׁ אֵלֶּה חָדְרוּ לְעֵבֶר מְעָרַת אֵלְיָהוּ שָׁם הוּנַח כִּתְרָהּ שֶׁל יַהֲדוּת אֲרָם-צוֹבָא. שְׁלוּחוֹת הָאֵשׁ טִפְּסוּ וְזָנְקוּ דֶּרֶךְ הַפֶּתַח הַמְקֻמָּר וּמִשָּׁם לְעֵבֶר הַמְּעָרָה בָּהּ הָיָה טָמוּן קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. בְּנֵי הַבְּלִיַּעַל, רָצוּ לִשְׂרֹף לְאַבֵּד וּלְהַשְׁמִיד אֶת לֵב נִשְׁמָתָהּ שֶׁל יַהֲדוּת חַלַב. יָדְעוּ הֵם שֶׁבְּיוֹם יְצִיאַת הַכֶּתֶר מִתַּחַת יָדָהּ שֶׁל הַקְּהִלָּה, זֶה יִהְיֶה סוֹפָהּ.

וְלָכֵן עַז הָיָה רְצוֹנָם שֶׁל בְּנֵי-הַמָּוֶת הַלְּמוּדִים עַל הַהֶרֶג וְעַל הַסַּיִף לְהַשְׁמִיד עַד דַּק אֶת הַסֵּפֶר הַיָּקָר הַזֶּה.

לְאַחַר שֶׁדָּעֲכוּ הֵדֵי הָאֵשׁ וְהֶעָשָׁן וְהִתְפּוֹגֵג לְעֵבֶר מֶרְחֲבֵי הַמִּדְבָּר הַסּוּרִי, הִגִּיעַ הַסֵּפֶר לִידֵי מִסְפַּר דְּמֻיּוֹת עֲלוּמוֹת מִקֶּרֶב הַיְּהוּדִים. בְּקִטְעֵי הַדִּמְדּוּמִים יֶשְׁנָם מִסְפַּר גִּרְסָאוֹת לַפָּרָשָׁה.

עִם הַהַכְרָזָה עַל הֶקְמַת הַמְּדִינָה הַיְּהוּדִית פָּרַץ הָמוֹן מֵסְלְמִי לִשְׁכוּנוֹת הַיְּהוּדִים. הָעַרְבִים שָׂרְפוּ וְדָרְסוּ בְּרֶגֶל זְדוֹנִית בָּתֵּי-כְּנֵסִיּוֹת וְחֻפְצֵי קֹדֶשׁ לְלֹא רַחֵם. אַחַד הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּפְגַּע קָשׁוֹת עַל יְדֵי הַפּוֹרְעִים הוּא בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל. אַחַת הַגְּרָסָאוֹת טוֹעֶנֶת שֶׁהַכֶּתֶר נִלְקַח עַל יְדֵי אָשֵׁר בַּגְדָדִי שַׁמַּשׁ בֵּית-הַכְּנֶסֶת. הוּא טָעַן שֶׁלָּקַח אֶת שְׁרִידֵי הַכֶּתֶר מִבֵּין לַהֲבוֹת הָאֵשׁ.

עֵדוּת אַחֶרֶת מִתְיַחֶסֶת לְמָרְדְּכַי פָּחַאם. יְהוּדִי זֶה הוּא הַדְּמוּת הַמֶּרְכָּזִית בַּפָּרָשָׁה בְּהִתְיַחֵס לְהוֹצָאַת הַכֶּתֶר מִסּוּרְיָה לְיִשְׂרָאֵל. מָרְדְּכַי עָסַק בְּמִלְאכֶת הַגְּבִינָה לְפַרְנָסָתוֹ. הַשְּׁלְטוֹנוֹת הַסּוּרִיִּים חָשְׁדוּ בַּיְּהוּדִי בְּחַתְרָנוּת נֶגֶד הַמִּשְׁטָר הַסּוּרִי.

בְּהִיוֹתוֹ נָתִין פַּרְסִי הוּא גֹּרַשׁ לְפָרָס. שָׁם זִמֵּן רְאִיּוֹן עִם רֹאשׁ-מֶמְשֶׁלֶת פָּרָס. לַפְּגִישָׁה זֻמַּן גַּם הַשַּׁגְרִיר הַסּוּרִי בְּאִירָן. בַּמִּפְגָּשׁ סִפֵּם שֶׁמָּרְדְּכַי יַחְזֹר לְסוּרְיָה עַל מְנַת לְהַסְדִּיר אֶת עִנְיָנָיו.

רָאוּי שֶׁדְּבָרָיו יוּבְאוּ בִּלְשׁוֹנָם הַמְּקוֹרִית:

"שָׁמַעְתִּי אֶחָד צוֹעֵק וְקוֹרֵא לִי, מוֹרָד! מוֹרָד! אֲנִי שְׁמִי מָרְדְּכַי בְּעִבְרִית אֲבָל בְּעַרְבִית מוֹרָד. פָּנִיתִי לְעֶבְרוֹ, שָׁאַל אוֹתִי, לְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ? אָמַרְתִּי לוֹ, לֹא יוֹדֵעַ: אָמַר, אַתָּה רוֹצֶה לָבוֹא אֵלֵינוּ? הוּא גּוֹי. עָנִיתִי לוֹ: לֹא יוֹדֵעַ, אֲנִי הָיִיתִי כּוֹעֵס מִכָּל מַה שֶּׁרָאִיתִי וְרוֹאֶה אֶת הַיְלָדִים בְּפָנַי וּמְפַחֵד. חָשַׁבְתִּי שֶׁהוֹרְגִים אֶת הַיְהוּדִים.

לִבִּי לֹא יָכֹל לָשֵׂאת - אָמַרְתִּי לוֹ, מִי אַתָּה? שָׁאַל: 'אַתָּה לֹא מַכִּיר אוֹתִי אֲנַחְנוּ גָּדַלְנוּ יַחַד, אֲנִי דּוֹדָנוֹ שֶׁל הַסּוֹחֵר חָמְדוּ רָגֵ'ב בְּבַאבּ גֶ'נִין, זֶה שֶׁאַתָּה מוֹכֵר לוֹ אֶת הַגְּבִינָה שֶׁלְּךָ'. שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, אֵיפֹה הַבַּיִת שֶׁלָּכֶם?

- - - לִפְנֵי חֲצוֹת אָמַר לִי: אֲנִי רוֹצֶה לָלֶכֶת לְמֶרְכַּז הַגּוּשׁ (הוּא הָיָה הוֹלֵךְ לְהָבִיא יְדִיעוֹת) מָקוֹם פְּלוֹנִי נִשְׂרַף. רֹבַע גֶ'מִילְיֶה נִשְׂרַף. הַמִּדְרָשִׁים כֻּלָּם נִשְׂרְפוּ. בָּתֵּי-הַכְּנֶסֶת כֻּלָּם נִשְׂרְפוּ. הַשְּׂרֵפוֹת הִגִּיעוּ לְשׁוּק חַ'אן-אֶל-גִּימְרוֹג. כָּל חֲנוּת הַשַּׁיֶּכֶת לִיהוּדִי נִשְׂרְפָה. שָׁאַלְתִּי, וְהַבָּתִּים? אָמַר: שְׁכוּנַת 'סַאחָה' הָרֹבַע הַיְהוּדִי, שְׁכוּנַת בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל, כֻּלָּם נִשְׂרְפוּ. שָׂרְפוּ לָהֶם אֶת הַבָּתִּים וְאֶת הָרָהִיטִים.

שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, וּנְפָשׁוֹת? אָמַר, אַף אֶחָד לֹא נָגַע בְּאָדָם. הוּא מִן הַגּוֹשׁ, מוּדָע לָעִנְיָנִים. יֵשׁ לוֹ אִינְפּוֹרְמַצְיָה.

אָמַר לִי, אֲנִי אֲבַשֵּׂר לְךָ שֶׁאַף אֶחָד לֹא נָגַע בַּנְּפָשׁוֹת, זוּלַת יְהוּדִי אֶחָד שֶׁהָיָה שִׁכּוֹר, עָלָה לַגַּג כַּאֲשֶׁר שָׂרְפוּ לוֹ אֶת בֵּיתוֹ, כְּשֶׁהִגִּיעוּ הַלֶּהָבוֹת לַתִּקְרָה נִשְׂרַף גַּם הוּא.

- - - שְׁאַלְתִּיו, וּמָה עִם בֵּית-הַכְּנֶסֶת? אָמַר לִי, שָׂרְפוּ אוֹתוֹ. לֹא נוֹתַר לָכֶם סֵפֶר אֶחָד. לֹא בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ וְלֹא בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת. כֻּלָּם נִשְׂרְפוּ. אָמַרְתִּי לוֹ:

אֵיךְ נִשְׂרְפוּ? הַבַּרְזֶל? אָמַר לִי, הַמֶּמְשָׁלָה בִּמְקוֹם לְצַיֵּד אֶת מְכוֹנִיּוֹת הַכַּבָּאוּת בְּמַיִם צִיְּדָה אוֹתָהּ בְּמָזוּט וּבֶנְזִין וְשָׁפְכוּ אֶת הַבֶּנְזִין וְכָךְ שָׂרְפוּ אֶת הַכֹּל. גָּבְהוֹ שֶׁל הַגַּג שֶׁל בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל עוֹלֶה עַל 10 מֶטְרִים. הוּא בִּנְיָן עַתִּיק כְּמוֹ הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי. כָּל אֶבֶן בְּגֹדֶל כָּזֶה. יֵשׁ אֶבֶן שֶׁאָרְכָּהּ 3 מֶטְרִים וְרָחְבָּהּ 8 מֶטְרִים וְיֵשׁ אֶבֶן שֶׁעָשׂוּ מִמֶּנָּה תֵּבַת הַמַּבּוּל שֶׁעוֹלִים אֵלֶיהָ בְּעֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת וְיוֹשְׁבִים בָּהּ שִׁבְעָה שְׁמוֹנָה רַבָּנִים, הַמּוֹהֵל, הַנִּמּוֹל וְאָבִיו. כָּל זֹאת אֶבֶן אַחַת. הִמִּיסוּ אוֹתָהּ בְּמָזוּט. כָּךְ מְסַפֵּר לִי זֶה שֶׁהָיִינוּ בְּבֵיתוֹ. אָמַרְתִּי לוֹ, וְעַכְשָׁו מָה עוֹשִׂים? אָמַר, הַמֶּמְשָׁלָה שָׁלְחָה

פָּרָשִׁים מִן הַצָּבָא, רוֹשְׁמִים אֶת הַבָּתִּים, זֶה בֵּיתוֹ שֶׁל יְהוּדִי וְזֶה בֵּיתוֹ שֶׁל גּוֹי, זוֹ חֲנוּתוֹ שֶׁל יְהוּדִי וְזוֹ חֲנוּתוֹ שֶׁל גּוֹי.

- - - בַּחֲצוֹת אָמַרְתִּי לוֹ, רוֹצֶה לַחְזֹר הַבַּיְתָה. אָמַר לִי, אֲנִי מְפַחֵד עָלֶיךָ. וּכְשֶׁעָמַדְתִּי עַל שֶׁלִּי שָׁאַל אוֹתִי מַה בִּרְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת. עָנִיתִי לוֹ, רוֹצֶה לַחְזֹר הַבַּיְתָה לִפְתֹּחַ אֶת הַשַּׁעַר, לְהִסְתּוֹבֵב לִרְאוֹת מַה שֶּׁקָּרָה, אֵינִי יָכוֹל לָשֶׁאת יוֹתֵר. אָמַר לִי, אֵינֶנִּי רוֹצֶה שֶׁתַּחְזֹר. אָמַרְתִּי לוֹ, תֵּרְדוּ אִתָּנוּ, שֶׁנֹּאכַל אֲרוּחַת-עֶרֶב יַחַד, אֶצְלֵנוּ. הָיְתָה לָנוּ אֲרוּחַת-צָהֳרַיִם שֶׁהִשְׁאִירָנוּ אוֹתָהּ עַל הָאֵשׁ וְיָצָאנוּ.

- - - יָרַדְנוּ אֲנַחְנוּ עִמָּהֶם הַבַּיְתָה לְאַחַר חֲצוֹת וְאָכַלְנוּ בְּיַחַד אֲרוּחַת-עֶרֶב, אוֹתָהּ אֲרוּחַת-צָהֳרַיִם שֶׁהִשְׁאִירָנוּ עַל הָאֵשׁ. הֵבִאנוּ לָהֶם עֵרֶק, שָׁמְחוּ וְשָׁתוּ וְהָלְכוּ לְבָתֵּיהֶם. לְאַחַר שֶׁהָלְכוּ הָיָה כִּמְעַט שַׁחַר.

לָבַשְׁתִּי אֶת הַתִּלְבֹּשֶׁת הָעֲרָבִית שֶׁלִּי וְיָצָאתִי לְהִסְתּוֹבֵב בִּקְרֶבַת בֵּיתֵנוּ עַד הַכְּנִיסָה לִשְׁכוּנַת "בַּאבּ אֶל פָּרָג'". הַחֲנֻיּוֹת שֶׁל הַיְּהוּדִים בְּ'בַּחְסִיתָה' שְׁרוּפוֹת כֻּלָּן.

לְיַד הַבַּיִת הָיוּ אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת וְעַד שֶׁיִּכְלְתִּי לַעֲבֹר, הָיָה לִי קָשֶׁה, אָמַרְתִּי בְּלִבִּי שֶׁאָמְרוּ לִי שֶׁבֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל נִשְׂרָף, רוֹצֶה לָלֶכֶת לִרְאוֹת אֶת זֶה. הָלַכְתִּי לְבֵית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל. הָיָה עֲדַיִן עוֹלֶה בַּלֶּהָבוֹת.

סִפְרֵי-הַתּוֹרָה שְׂרוּפִים. זְרוּקִים עַל הָרִצְפָּה. חָשַׁבְתִּי, אֵיךְ אֲנִי אֶדְרֹךְ עֲלֵיהֶם, אֵיךְ אֶעֱבֹר. בֵּית-הַכְּנֶסֶת גָּדוֹל מְאֹד. אֵיננִי יָכוֹל לָתֵת לְךָ דֻּגְמָה עַל גָּדְלוֹ. נִכְנַסְתִּי פְּנִימָה רָאִיתִי הַכֹּל שָׂרוּף. הָלַכְתִּי לִי הִתְבּוֹנַנְתִּי בָּאֲבָנִים הַגְּדוֹלוֹת, נָגַעְתִּי בָּהֶן, הֵן מִתְפּוֹרְרוֹת כְּמוֹ סִיד. מִשְׁעֻנוֹת הַבַּרְזֶל שֶׁהָיוּ תּוֹמְכוֹת אֶת הַמּוֹשָׁבִים נְמֵסוֹת כְּמוֹ מַיִם. נִכְנַסְתִּי לַמְּעָרָה שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא, הָיְתָה שְׂרוּפָה. חִפַּשְׂתִּי אֶת הַכַּסָּפוֹת שֶׁבָּהֶן נִמְצְאוּ הַכְּתָרִים, לֹא מָצָאתִי אוֹתָן. יָצָאתִי הַחוּצָה וּפִתְאוֹם אֲנִי נִתְקָל בְּחֵלֶק מִן הַכַּסֶּפֶת, וְהַכַּסֶּפֶת הַקְּטַנָּה עֲדַיִן עוֹלָה בַּלֶּהָבוֹת וְהִיא זְרוּקָה בַּחוּר.

הָיוּ בַּמְּעָרָה 4 כַּסָּפוֹת, 3 לֹא רָאִיתִי אוֹתָן, אַךְ מָצָאתִי אֶת הַכֶּתֶר בְּתוֹךְ הַכַּסֶּפֶת הָעוֹלָה בַּלֶּהָבוֹת בַּחוּץ. הוּא הָיָה מִתְנוֹצֵץ מִצִּדָּהּ שֶׁל הַכַּסֶּפֶת, וְשָׂרוּף. הִסְתַּכַּלְתִּי וְהִנֵּה הַכֶּתֶר שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר שֶׁהוּא הֶחָשׁוּב בֵּין הַכְּתָרִים.

לָקַחְתִּי אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא שָׁרוּף, גִּלְגַּלְתִּי אוֹתוֹ בַּמְּעִיל הָעֶלְיוֹן שֶׁלִּי (עַבָּאיָה) כְּדֵי לְכַבּוֹתוֹ. חָזַרְתִּי לַמְּעָרָה שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וְיָשַׁבְתִּי לִי. בָּאוּ גּוֹיִים, רָאוּ אוֹתִי. אֲנִי נִרְאֶה כְּמוֹ גּוֹי בַּתִּלְבֹּשֶׁת שֶׁלִּי. בֵּרְכוּ אוֹתִי לְשָׁלוֹם.

הֵם הָיוּ מְלַקְּטִים מִן הָרִצְפָּה חֲתִיכוֹת כֶּסֶף שֶׁל הָרִמּוֹנִים, לָקְחוּ רִמּוֹנִים בְּמִסְפָּר גָּדוֹל מְאֹד. לָקְחוּ פָּרוֹכוֹת, שֶׁהֵן יְקָרוֹת מְאֹד, כָּל אַחַת שָׁוָה יוֹתֵר מִ- 200 לִירוֹת זָהָב. לָקְחוּ מֵאוֹת מֵהֶן. גַּם לָקְחוּ אַרְגָּזֵי רִמּוֹנִים בְּכַמּוּת גְּדוֹלָה וְרִמּוֹנִים שֶׁהָיוּ מֻשְׁלָכִים עַל הָרִצְפָּה. כְּשֶׁהַגּוֹיִים מְלַקְּטִים אֶת הָרִמּוֹנִים נִכְנַסְתִּי לַמְּעָרָה.

כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי אֶת מַצָּבוֹ שֶׁל בֵּית-הַכְּנֶסֶת הִתְהַלַּכְתִּי מִמָּקוֹם לְמָקוֹם עַד שֶׁהִגַּעְתִּי לַמְּעָרָה. מָצָאתִי אֶת הַכַּסֶּפֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה מְכִילָה כַּסֶּפֶת שְׁנַיָּה זְרוּקָה עַל הָרִצְפָּה שְׁרוּפָה וְנֶעֱשְׂתָה כְּמוֹ חֲתִיכוֹת.

הַדֶּלֶת שֶׁלָּהּ פָּרְצוּ אוֹתָהּ בְּבַרְזֶל עַד שֶׁפִּתָּחוּהָ, לְאַחַר מִכֵּן שָׂרְפוּ אוֹתָהּ וְהַכַּסֶּפֶת הַקְּטַנָּה פְּתוּחָה עוֹלֶה בַּלֶּהָבוֹת, הַבַּרְזֶל מֻתָּךְ וּבְתוֹכָהּ הַכֶּתֶר. הוֹשַׁטְתִּי אֶת יָדִי כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הַכֶּתֶר זֶה.

הָאֵשׁ הָיְתָה אוֹחֶזֶת בּוֹ וְהֵבַנְתִּי שֶׁזֶּה הַכֶּתֶר שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר. לָקַחְתִּי אוֹתוֹ בְּיָדַי כְּשֶׁהוּא גּוֹשׁ אֵשׁ, עָטַפְתִּי אוֹתוֹ בִּמְעִילִי הָעֶלְיוֹן, מְעִילִי הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ הַמְּעִיל הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַבֶּדוּאִי, סָמִיךְ כֻּלּוֹ וְעָשׂוּי צֶמֶר וַאֲנִי לֹא מַרְגִּישׁ בָּאֵשׁ. כַּאֲשֶׁר יָצָאתִי הַכֶּתֶר הָיָה מִתְנוֹצֵץ כְּמוֹ אוֹר. נִכְנַסְתִּי לִשְׁכוּנַת בֵּית-הַכְּנֶסֶת, בָּדַקְתִּי אֶת הַכֶּתֶר, כִּבִּיתִי אוֹתוֹ בִּבְגָדַי, נִגַּבְתִּי אוֹתוֹ כְּפִי שֶׁצָּרִיךְ.

דָּפַקְתִּי עַל דֶּלֶת בֵּיתוֹ שֶׁל הַשַּׁמָּשׁ אֲשֶׁר בַּגְּדָדִי, הוּא הָיָה מְפַחֵד וְלֹא יָכֹל לָרֶדֶת.

קָרָאתִי לוֹ. אָמַרְתִּי לוֹ מִי אֲנִי. הוּא מַכִּיר אוֹתִי, כִּי הָיָה עוֹבֵד אֶצְלִי שָׂכִיר בִּמְלֶאכֶת הַגְּבִינָה.

אָמַרְתִּי לוֹ, אֲנִי מוֹרָד פָּחַאם, תִּפְתַּח, אַל תִּפְחַד! אָמַר לִי, מַה יֵּשׁ? אֲנִי לֹא יָכוֹל לָרֶדֶת לְבֵית-הַכְּנֶסֶת. הוּא שַׁמָּשׁ בֵּית-הַכְּנֶסֶת. אָמַרְתִּי לוֹ, אַל תֵּרֵד לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, רַק פְּתַח לִי, רוֹצֶה לְדַבֵּר אִתְּךָ. פְּתַח. אָמַרְתִּי לוֹ, זֶהוּ הַכֶּתֶר שֶׁנִּשְׁאַר מִבֵּין הַכְּתָרִים וְזֶה הַכֶּתֶר שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר.

ר׳ אשר בגדאדי ליד חורבות בית-הכנסת הגדול

אֲנִי לֹא רוֹצֶה לְקַחֲתוֹ הַבַּיְתָה. קַח אוֹתוֹ וְתִמְסֹר אוֹתוֹ מָחָר לְאֶחָד מֵרָאשֵׁי הָעֵדָה הַגְּבִירִים. סִיָּאהוּ שָׁמָאע נָסַע, רַחְמוֹ נֶחְמָד נָסַע, מֹשֶׁה שָׁלֵם נָסַע, וְלֹא נוֹתַר אֶלָּא אִבְרָהִים אֶפֶנְדִּי כֹּהֵן.

קַח אֶת הַכֶּתֶר, תִּמְסֹר לוֹ אוֹתוֹ וְתַגִּיד לוֹ זֶה נָתַן לִי מוֹרָאד פָּחַאם בְּמַצָּב זֶה, יֶתֶר הַכְּתָרִים נִשְׂרְפוּ".

אֵלֶּה הֵם דְּבָרָיו שֶׁל סוֹחֵר הַגְּבִינוֹת. בְּעֵדוּת אַחֶרֶת שֶׁמָּסַר בְּשָׁנִים מְאֻחָרוֹת יוֹתֵר הוּא סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ וּמִתְבָּרֵר שֶׁבִּכְלָל הוּא לֹא נָכַח בְּעֵת שְׂרֵפַת בֵּית-הַכְּנֶסֶת וְלֹא רָאָה דָּבָר.

מרדכי פחאם

עֵדוּת אַחֶרֶת הִיא שֶׁל הֶחָכָם הַדָּגוּל וּבַעַל הַמְּסוֹרָה רַבֵּנוּ מֹשֶׁה טָוויל מֵעֵלִי הַכֹּהֵן זצ"ל.

בְּעֵדוּתוֹ מְגוֹלֵל הָרַב הַנִּמְרָץ אֶת הַמְּאֹרָעוֹת בִּזְמַנּוֹ:

"הַכֶּתֶר נִצַּל בְּמִקְרֶה. הַהַכְרָזָה עַל הַחֲלֻקָּה הָיְתָה בְּיוֹם ו'. בְּיוֹם א' לֹא הֵצִיקוּ לָנוּ אֶלָּא הִכְרִיזוּ לִסְגֹּר כָּל הָעִיר וְלִשְׁבּוֹת. וְהַיְּהוּדִים קִבְּלוּ עַל עַצְמָם שֶׁלֹּא לָצֵאת מִפִּתְחֵי בָּתֵּיהֶם.

בְּיוֹם ב' מִן הַבֹּקֶר וְעַד הַצָּהֳרַיִם נִשְׁלַח צָבָא לְיַד בֵּית-הַכְּנֶסֶת בְּטַעֲנָה שֶׁבָּאוּ לִשְׁמֹר. סִיָּאהוּ שָׁמָאע וְרַחְמוֹ נֶחְמָד (מַנְהִיגֵי הַקְּהִלָּה דְּאָז) הָלְכוּ אֵצֶל מוֹשֶׁל חַלַאבּ וְרֹאשׁ הַמִּשְׁטָרָה וּבִקְּשׁוּ שְׁמִירָה מְעֻלָּה, מִפְּנֵי שֶׁהֶהָמוֹן מְשֻׁסֶּה. הֻבְטַח לָהֶם שֶׁכֻּלָּם יוּגְנוּ וְיִשָּׁמְרוּ. מַר שָׁמָאע לֹא הֶאֱמִין, וְנֶחְמָד הֶאֱמִין. בַּצָּהֳרַיִם הִתְאַסְּפוּ רַבִּים לְיַד בֵּית-הַכְּנֶסֶת וּמַכְרִיזִים: "פָּלַסְטִין בְּלַאדְנָה וְאֶל יָאהוּד כְּלָאבְּנָה" (פָּלַסְטִין מְדִינָתֵנוּ וְשֹׁר"י כְּלַבֵּנוּ) וְהַצָּבָא מַחְרִישׁ. אַחַר הַצָּהֳרַיִם הִתְנַפֵּל הֶהָמוֹן עַל בֵּית-הַכְּנֶסֶת וְהָרַס וְהַצָּבָא מְסַיֵּעַ לָהֶם. הֵם כּוֹרְעִים וְהֶהָמוֹן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְנִכְנָס לְבֵית-הַכְּנֶסֶת.

הָרַב טָוויל גָּר מוּל בֵּית-הַכְּנֶסֶת הַגָּ'מִילְיֶיה וְרָאָה הַכֹּל. לְאַחַר חֲצִי שָׁעָה נִשְׂרַף הַכֹּל. הוֹצִיאוּ אַרְבָּעִים סִפְרֵי תּוֹרָה וְשָׂרְפוּ בַּחוּץ בְּנֶפְט וּבְשֶׁמֶן. הַיְּהוּדִים פָּחֲדוּ לָצֵאת 'כִּי אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית'. הַמְּמְשָׁלָה הִזְהִירָה שֶׁלֹּא לַהֲרֹג, לִשְׁדֹּד וְלַהֲרֹס- רַשָּׁאִים.

זֶה הָיָה בְּי"ח בְּכִסְלֵו תש"ח. נִשְׂרְפוּ לְפָחוֹת אַלְפַּיִם זוּגוֹת תְּפִלִּין. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׂרְפוּ כָּל בָּתֵּי-הַכְּנֶסֶת, בְּיִחוּד הַגְּדוֹלָה. גַּם בָּתֵּי-הַמִּדְרָשׁ שָׂרְפוּ. כָּךְ הָיָה עַד הַלַּיְלָה. נִכְנְסוּ גַּם לַדִּירוֹת וְעָשׂוּ כֵּן. שָׁדְדוּ וְשָׂרְפוּ. עַד אַחַת בַּלַּיְלָה. אִם הִכּוּ יְהוּדִים, הַמִּשְׁטָרָה הֶעֱנִישָׁה. אַחַר-כָּךְ בָּא הַצָּבָא וּפִזֵּר הַהֲמוֹנִים. לְמָחֳרַת רֹאשׁ הַמִּשְׁטָרָה שֶׁהִבְטִיחַ לְהָגֵן בָּא, רָאָה אֶת הַהֶרֶס וְחִיֵּךְ.

מִשֶּׁנִּכְנְסוּ לְבֵית הָרַב הַהֲמוֹנִים הִתְחַנְּנוּ בִּפְנֵיהֶם שֶׁלֹּא יָצִיקוּ וּבָרְחוּ. לְאַחַר שֶׁנִּשְׂרְפוּ בָּתֵּי-הַכְּנֶסֶת בָּאוּ אַנְשֵׁי צָבָא וְשָׁמְרוּ אֶת הֶחָרָבוֹת וְלֹא נָתְנוּ לַיְּהוּדִים לְהִכָּנֵס.

אַחַר אַרְבָּעָה יָמִים נִכְנַסְנוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל וְרָאִינוּ אֵפֶר סְפָרִים וּקְטָעִים קְטַנִּים.

הַשַּׁמָּשׁ בָּא וְאָמַר לְרַבִּי יִצְחָק שְׁחֵייבַר: שִׁשָּׁה סְפָרִים שְׁרוּפִים. וְהִבִּיטוּ וְרָאוּ הַכֶּתֶר מְגוֹלָל בְּאֵפֶר. הָאַרְגָּז שָׁבוּר לִנְתָחִים נְתָחִים. מִיָּד לָקַח אוֹתוֹ ר' יִצְחָק שְׁחֵייבַר וּנְתָנוֹ בִּידֵי עָרֵל (נוֹצְרִי) סוֹחֵר כְּדֵי שֶׁיִּשָּׁמֵר. אַחַר אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה חֳדָשִׁים הִנִּיחוּהוּ בִּידֵי יְהוּדִי שֶׁשָּׁמוֹ אַדְמוֹן כֹּהֵן". (הַנִּמְצָא עַתָּה בְּיִשְׂרָאֵל) עַד כָּאן עֵדוּת הָרַב טָוויל.

הָרַב הָרָאשִׁי הָאַחֲרוֹן לִיהוּדֵי חַלַּב חָכָם מֹשֶׁה מִזְרָחִי זצ"ל נָטַל אֶת הָאַחֲרָיוּת עַל הַסֵּפֶר. נִרְאֶה כִּי הַסֵּפֶר נִמְסַר לְאַדְמוֹן כֹּהֵן (כְּפִי שֶׁנִּכְתַּב ל"כ) שֶׁהָיָה מֵרָאשֵׁי הַקְּהִלָּה. הַלָּה הִסְתִּיר אֶת יְצִירַת הַמּוֹפֵת בְּמָקוֹם מִסְתּוֹר. יֵשׁ לְצַיֵּן שֶׁהָרַב מִזְרָחִי הֶזְהַר עַל יְדֵי מוֹשֵׁל דָּמֶשֶׂק לְבַל יָעִיז לְהוֹצִיא אֶת הַסֵּפֶר מִחוּץ לִתְחוּמֵי סוּרְיָה. מִשֶּׁנִּפְטַר הָרַב הַיָּשִׁישׁ הֵבִינוּ רָאשֵׁי הַקְּהִלָּה שֶׁהִגִּיעַ סוֹפָהּ שֶׁל הַקְּהִלָּה הוֹלֵךְ וְקָרֵב. טִפִּין טִפִּין עָזְבוּ יְהוּדֶיהָ אֶת הָעִיר בְּדַרְכָּם לְכָל קַצְוֵי תֵּבֵל לָכֵן חָשׁוּב וְרָצוּי מְאֹד שֶׁהַכֶּתֶר יָעֻבַר מִחוּץ לִתְחוּמֵי סוּרְיָה.

נִתָּן לוֹמַר שֶׁנַּעֲשׂוּ מַאֲמַצִּים כַּבִּירִים לְהַעֲבִיר אֶת הַסֵּפֶר לִמְקוֹם מִבְטָחִים עַל יְדֵי יִצְחָק בֶּן צְבִי ז״ל.

הָעֻבְרָה אַף פְּנִיָּה לִנְשִׂיא אַרְצוֹת-הַבְּרִית דְּאָז אַיְזֶנְהָאוּר לְנַהֵל מו״מ לְגַבֵּי הַסֵּפֶר. הֻצְעוּ לַשְּׁלְטוֹנוֹת הַסּוּרִיִּים סְכוּמֵי עָתָק וְהַלָּלוּ סֵרְבוּ בְּתֹקֶף.

שְׁנֵי הָרַבָּנִים הָרָאשִׁיִּים שֶׁל הַקְּהִלָּה הָרַב מֹשֶׁה טָוויל זצ״ל וְהָרָב סַלִּים זַעְפְּרָאנִי זצ״ל בִּקְּשׁוּ מִמֶּנִּי מָרְדְּכַי פָּאחַם לְהַעֲבִיר אֶת הַכֶּתֶר מִחוּץ לְסוּרְיָה.

מִשֶּׁשָּׁמַע זֹאת מָרְדְּכַי פָּחַאם הוּא לֹא הֵרְפָּה וּבְמִסִּירוּת נֶפֶשׁ הָיָה מוּכָן לְבַצַּע אֶת הַמְּשִׂימָה אַף שֶׁהָיְתָה כְּרוּכָה בְּסַכָּנַת נְפָשׁוֹת. הִנֵּה דְּבָרָיו הַמְּקוֹרִיִּים שֶׁל מָרְדְּכַי בַּקָּטַע שֶׁל הַעֲבָרַת הַסֵּפֶר מִסּוּרְיָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

״עֶרֶב נְסִיעָתִי הָלַכְתִּי לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִפָּרֵד מֵהָרַבָּנִים וּמֵחֲבֵרַי. הָרַב מֹשֶׁה טָאוּויל אָמַר לִי:

״שֵׁב, אֲנִי רוֹצֶה לְסַפֵּר לְךָ מַשֶּׁהוּ, אֲבָל חוֹשֵׁשׁ לִשְׁלוֹמְךָ, כִּי בַּדָּבָר הַזֶּה יֵשׁ סַכָּנַת נְפָשׁוֹת, מִי שֶׁיִּתְפְּסוּ אוֹתוֹ עוֹשֶׂה דָּבָר זֶה מוֹצִיאִים אוֹתוֹ לַהֹרֶג בִּתְלִיָּה.

אָמַרְתִּי לוֹ: אִם אַתָּה חוֹשֵׁשׁ לְחַיַּי לֹא הָיִיתָ צָרִיךְ לוֹמַר לִי מִלָּה, אֲבָל אַתָּה אָמַרְתָּ לִי, אִם אֲנִי לֹא אֶעֱשֶׂה אֶת זֹאת, הַדָּבָר יִשָּׁאֵר כָּאן וְזֶה דָּבָר שֶׁלֹּא יֵצֵא בַּפָּז... הִפְצַרְתִּי בָּרַב שֶׁיְסַפֵּר לִי.

אָמַר לִי: הַדָּבָר שֶׁאֲנִי מִתְכַּוֵּן אֵלָיו זֶה כֶּתֶר הַתּוֹרָה שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר, אֲשֶׁר הִגִּיעַ לִידֵי הַמֶּמְשָׁלָה לְאַחַר הַשִּׁרְפוֹת. הָרַב מֹשֶׁה מִזְרָחִי בִּקֵּשׁ לְקַבְּלוֹ, וְעָנוּ לוֹ בַּחִיּוּב, אֲבָל בִּתְנַאי שֶׁלֹּא יוּצָא מִסּוּרְיָה וְאִם יוּצָא וְהוּא בַּחַיִּים יַהַרְגוּ אוֹתוֹ וְכָל מִי שֶׁיִּתְפְּסוּ וְהַכֶּתֶר בִּרְשׁוּתוֹ יַחְתְּכוּ אוֹתוֹ לַחֲתִיכוֹת. הָרַב חָתַם עַל הַתְּנַאי הַזֶּה. הוּא נִפְטַר וְהַכֶּתֶר נִשְׁאַר בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁשָּׁם אוֹתוֹ, אֵצֶל אֶחָד מִבְּנֵי הָעֵדָה (אַדְמוֹן כֹּהֵן). אָמַרְתִּי לוֹ כֵּיוָן שֶׁסִּפַּרְתָּ לִי אֲנִי לֹא מְוַתֵּר עָלָיו. בְּעֶזְרַת הָאֵל אוֹצִיא אוֹתוֹ. אַל תַּחְשֹׁשׁ לְחַיַּי, כִּי אִם בּוֹרֵא עוֹלָם גָּזַר עָלַי שֶׁיּוּצָא עַל יָדִי, זֶה יִהְיֶה נֵס גָּדוֹל שֶׁעָשָׂה לִי הַבּוֹרֵא עוֹלָם. וְאִם אֶתָּפֵס לֹא נוֹרָא, אֲנִי כְּבָר רָאִיתִי אֶת הַמָּוֶת יוֹתֵר מִפַּעַם וְזֶה יִהְיֶה יוֹמִי הַכָּתוּב לִי.

הָרַב קָרָא לָרַב סַלִּים זָעַפְרָאנִי וְסִפֵּר לוֹ אֶת כָּל מַה שֶּׁאָמַרְתִּי וְזֶה אָמַר לוֹ, אִם הוּא לוֹקֵחַ אֶת הַכֶּתֶר הַזֶּה עַל עַצְמוֹ תֵּן לוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ. אֲנִי אָמַרְתִּי לוֹ שֶׁבִּרְצוֹנִי לְהוֹצִיא אֶת הַכֶּתֶר, לֹא אַשְׁאִירוֹ בִּידֵי הַגּוֹיִים וַאֲנִי מַסְכִּים שֶׁיַּחְתְּכוּ אוֹתִי לַחֲתִיכוֹת אֲבָל בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם אוֹצִיא אוֹתוֹ.

אָז אָמַר לִי: "הַכֶּתֶר נִמְצָא אֵצֶל פְּלוֹנִי, אֲנַחְנוּ נַגִּיד לוֹ שֶׁיָּבִיא אוֹתוֹ לְךָ הַבַּיְתָה. פְּלוֹנִי זֶה הֵבִיא אֶת הַכֶּתֶר הַבַּיְתָה, שַׂמְתִּי אוֹתוֹ בֵּין הַחֲפָצִים הָאִישִׁיִּים שֶׁלָּנוּ וְנָסַעְנוּ. בַּמֶּכֶס רָצוּ לְחַפֵּשׂ בַּחֲפָצִים.

פָּתְחוּ אֶת הַחֲבִילָה הָרִאשׁוֹנָה וְאָז אָמַרְתִּי לוֹ, לְפָקִיד הַמֶּכֶס, לָמָּה אַתָּה פּוֹתֵחַ? הִצַּעְתִּי אֶת הַדַּרְכּוֹן שֶׁלִּי וְהִסְבַּרְתִּי שֶׁאֲנִי חָזַרְתִּי לְכָאן בְּאִשּׁוּר. הוּא אָמַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת מְלַאכְתּוֹ. הָיָה בֵּינֵינוּ רִיב וּמָדוֹן.

בָּא הַמְנַהֵל שֶׁלּוֹ, שָׁאַל: מָה הָעִנְיָן? אָמַר לִי: מַה שִּׁמְךָ? אָמַרְתִּי לוֹ: מוֹרָד פָּחַאם. שָׁאַל: אַתָּה שֶׁהִגְלוּ אוֹתְךָ לִפְנֵי שְׁנָתַיִם?

אָמַרְתִּי: כֵּן.

הוּא פָּנָה לַפָּקִיד וְאָמַר לוֹ: הִגְלוּ אוֹתוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא צִיּוֹנִי, הַמֶּמְשָׁלָה תָּפְסָה אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ וְעַכְשָׁו חָזַר. תִּרְאֶה אֵיזוֹ עַזּוּת מֵצַח, אֵיךְ הוּא מֵעֵז לַחְזֹר מִבְּלִי לַחְשֹׁשׁ לְחַיָּיו לְאַחַר שֶׁגֵּרְשׁוּהוּ בְּאַשְׁמַת צִיּוֹנוּת?!

אֲנִי הִתְעָרַבְתִּי בַּשִּׂיחָה.

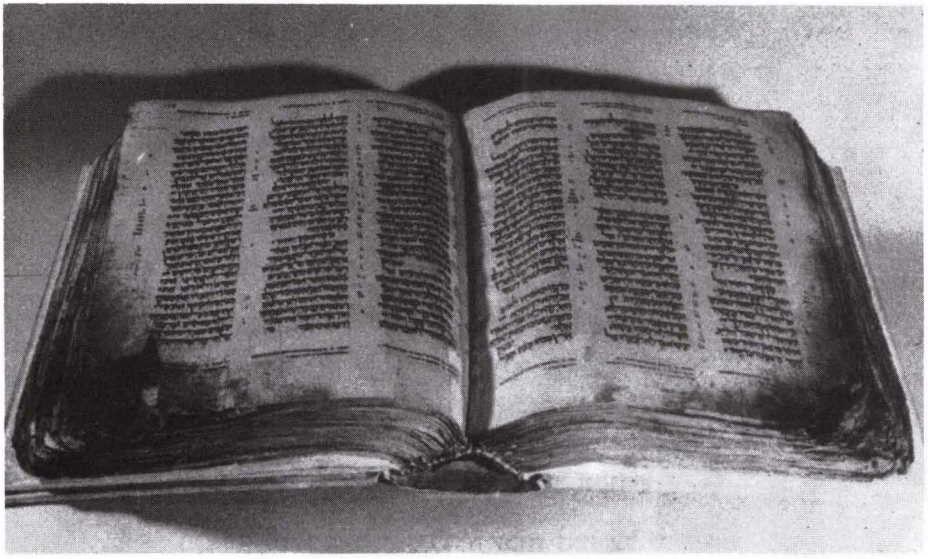
אָמַר לוֹ: תֵּן לוֹ שֶׁיִּסְתַּלֵּק מִכָּאן.

זֶה מַה שֶּׁקָּרָה אִתָּנוּ בּוֹרֵא עוֹלָם הָיָה בְּעֶזְרֵנוּ, נִצַּלְנוּ וְהִגַּעְנוּ לְיִשְׂרָאֵל."

עֵדוּתוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי פָּחַאם יָצְרָה בְּעָיָתִיוּת לְגַבֵּי הַבַּעֲלוּת עַל הַכֶּתֶר בְּהַגִּיעוֹ לְיִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם שֶׁמּוּל גִּרְסָה זוֹ עוֹמֶדֶת גִּרְסָתוֹ שֶׁל הָרַב מֹשֶׁה טָוויל שֶׁהִגִּיעַ לְאַחַר מִסְפַּר שָׁנִים לְיִשְׂרָאֵל. בִּבְדִיקָה וְהַשְׁוָאָה בֵּין שְׁתֵּי הָעֵדֻיּוֹת יֵשׁ שִׁנּוּיִים וּסְתִירוֹת.

וְאֵלּוּ הֵם דְּבָרָיו שֶׁל הָרַב טָוויל: "כְּשֶׁנּוֹדַע לִי שֶׁפָּחַאם עוֹלֶה לְיִשְׂרָאֵל, אָמַרְתִּי לוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדִי הַכֶּתֶר וַאֲנִי רוֹצֶה לִשְׁלֹחַ אוֹתוֹ עִמְּךָ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָיָה אִתִּי גַּם חָכָם סַלִּים זַעֲפְּרָנִי וּבְנוֹ אַבְרָהָם.

זֶה הָיָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל פָּחַאם כְּשֶׁהָיָה אוֹרֵז אֶת מִזְוָדוֹתָיו וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הֵבִיא הָאִישׁ שֶׁבְּיָדוֹ הָיָה הַכֶּתֶר וּמָסַרְתִּי אוֹתוֹ לְיָדוֹ. שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ בַּבְּחִינָה: לְמִי תִּמְסֹר זֶה הַכֶּתֶר?

כתר ארם-צובא חרוך בשוליו

אָמַר: "אֵינִי יוֹדֵעַ."

אָמַרְתִּי: לֹא יֵשׁ אָדָם שֶׁיָּצָא מֵחַלַּב בַּשָּׂנִים הָאַחֲרוֹנוֹת וּמִתְעַנְיֵן בְּזֶה מִלְּבַד ר' יִצְחָק דַּיָּין וְתִמְסֹר אוֹתוֹ לְיָדָיו, וְהַדָּבָר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּסוֹד גָּדוֹל וְאִישׁ לֹא יִשְׁמַע עָלָיו. וְהָיִינוּ יְרֵאִים שֶׁמָּא תִּשְׁמַע הַמֶּמְשָׁלָה וְיִהְיֶה לָנוּ נֶזֶק גָּדוֹל.

כִּי כְּבָר שָׁאֲלָה פְּעָמִים אֲחָדוֹת אֶת רַבִּי יִצְחָק שְׁחֵייבַּר וְאָמַר לָהֶם שֶׁנִּשְׂרַף וְגַם רוֹפֵא אֶחָד אֶל אַנְטוֹנְיָאן, רוֹפֵא אַנְגְלִי, הִזְמִין אֵלָיו אֶת נֶחְמָד (מַנְהִיג הַקְּהִלָּה בִּזְמַנּוֹ) וְשָׁאַל עַל הַכֶּתֶר וְרוֹצֶה לִקְנוֹת. עָנָה שֶׁכְּבָר נִשְׂרַף. אַחַר שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים שָׁלַח לְהַזְמִין אֶת הַיְּהוּדִי שֶׁהָיָה הַכֶּתֶר אֶצְלוֹ וְאָמַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּלְדַעְתּוֹ נִשְׂרַף.

(חִפַּשְׂנוּ לִמְצֹא הֶחָסֵר בַּכֶּתֶר וְלֹא מָצָאנוּ. הוּא יָכוֹל לִכְתֹּב שֶׁעוֹד יְחַפְּשׂוּ) הָרַב הִתְכַּוֵּן לַדַּפִּים הַחֲסֵרִים מִן הַכֶּתֶר שֶׁנֶּעֱלְמוּ בְּאֹרַח מִסְתּוֹרִי.

מִשֶּׁהִגִּיעַ הַסֵּפֶר לִמְקוֹם מְכוֹרָתוֹ לְאַחַר שֶׁעָבַר אֵין סוֹף טְלְטוּלִים וּמַחֲבוֹאִים וּשְׂרֵפוֹת, וַדַּאי נֶחְבַּט וְאַף חֲלָקִים מִמֶּנּוּ נִגְנְבוּ וְהֻחְבְּאוּ.

נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה הֵיכָן מִתְגַּלְגְּלִים הַחֲלָקִים הַחֲסֵרִים? יֵשׁ לְצַיֵּן שֶׁחֲסֵרִים הַסְּפָרִים בְּרֵאשִׁית שְׁמוֹת וַיִּקְרָא בַּמִּדְבָּר וְחֵלֶק מִדְּבָרִים. מִשְׁאָר סִפְרֵי נַ"ךְ חֲסֵרִים קְטָעִים שׁוֹנִים.

עַד שָׁלָב זֶה עוֹלוֹת מִסְפַּר נְקֻדּוֹת רְאוּיוֹת לְצִיּוּן. הַסּוֹדִיּוּת בָּהּ נִשְׁמַר הַכֶּתֶר לַמְרוֹת מִשְׁטַר הָאֵימִים מַרְשִׁימָה וּמְעוֹרֶרֶת הִתְפַּעֲלוּת.

הַתִּזְמוּן שֶׁל הַהַעֲבָרָה וְהַהַצָּלָחָה בַּמִּבְצָע נִזְקֶפֶת לְכָל הַגּוֹרְמִים הַמְעֹרָבִים. הִיא מַצְבִּיעָה עַל רְאִיָּה שֶׁל מִסְפַּר מַהֲלָכִים קָדִימָה. שְׁלַב הַמַּחְמָאוֹת הִסְתַּיֵּם וְעַתָּה בָּא הַשָּׁלָב שֶׁל אִי הַהֲבָנָה וְהַבְּעָיָתִיּוּת שֶׁנִּצְּלוּ עַל יְדֵי גּוֹרְמִים מֻמְשָׁלְתִּיִּים יִשְׂרְאֵלִיִּים כְּדֵי לְטֹל אֶת הַכֶּתֶר לִרְשׁוּתָם.

הַבַּעֲלוּת עַל הַכֶּתֶר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל

פָּרָשָׁה כְּאוּבָה וּמְעִיקָה הִיא הַבַּעֲלוּת עַל כֶּתֶר חַלַב. מִשֶּׁהִגִּיעַ מָרְדְּכַי פָּחַאם מֵעִיר מוֹלַדְתּוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, מָסַר אֶת הַכֶּתֶר לִידֵי שְׂרַגַאי וּמִשָּׁם נִמְסַר לְמִכוֹן בֶּן-צְבִי. מֵעֲדוּתוֹ שֶׁל הָרַב מֹשֶׁה טָוויל עוֹלֶה כִּי מָרְדְּכַי פָּחַאם נִתְבַּקֵּשׁ לִמְסֹר אוֹתוֹ לִידֵי הָרַב יִצְחָק דַּיָּין מֵחַכְמֵי אר"צ. נִתָּן לָשִׂים לֵב, כִּי 600 שָׁנָה עָבְרוּ וּמְקוֹם מִבְצָרוֹ לֹא זָע. אַךְ בָּאָה חוֹמַת הַהַשְׁכָּלָה וְהַצִיוֹנוּת וְהִנֵּה בָּאוּ זָעֲזוּעִים לַסֵּפֶר וְלָעֵדָה.

בְּעֵדוּת אַחֶרֶת פָּחַאם מָסַר גִּרְסָה שׁוֹנָה וּלְהַלָּן הָעֵדוּת הַמְקוֹרִית: "- - - לִפְנֵי שֶׁאֶקַבֵּל אָמַרְתִּי לָרַב יִצְחָק (שְׁחֵייבַר) וְלָרַב מֹשֶׁה (טָוויל): אַתֶּם אוֹמְרִים לִי שֶׁאֶקַח אֶת הַכֶּתֶר עִמִּי, אִם אַגִּיעַ בְּשָׁלוֹם, לְמִי אֲנִי אֶמְסֹר אוֹתוֹ שָׁם? עָנָה לִי: אַל תִּמְסֹר אוֹתוֹ לְאַף אָדָם, תִּתֵּן אוֹתוֹ לְמִי שֶׁיֵּרָאֶה לְךָ, אַךְ בִּתְנַאי שֶׁיִּהְיֶה דָּתִי. עָנִיתִי לוֹ, אַתָּה אוֹמֵר לִי לֹא לִמְסֹר אוֹתוֹ לְאַף אָדָם, אֶלָּא לְמִי שֶׁאֲנִי רוֹצֶה. לָעֲתִיד יִטְעַן כָּל אֶחָד שֶׁהוּא בְּעָלָיו וְיִתְבַּע אוֹתִי.

אָמַר לִי: אַל תָּשִׂים לֵב לְאַף אָדָם. אַתָּה תִּמְסֹר אוֹתוֹ לְמִי שֶׁיִּרְאֶה לְךָ. וְהוֹסִיף אַתָּה כְּבָר 5-6 שָׁנִים מְנַהֵל אֶת עִנְיַן כָּל הָעִיר.

אֲפִלּוּ כְּשֶׁלֹּא סִפְּקוּ לָנוּ בָּשָׂר כָּשֵׁר בְּמֶשֶׁךְ חֹדֶשׁ יָמִים הִתְקַשַּׁרְתָּ עִם הַמֶּמְשָׁלָה וְסִדַּרְתָּ אֶת הָעִנְיָן בְּרֶגַע - אַתָּה לֹא תִּמְצָא אָדָם שֶׁיִּמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִמְסֹר לוֹ אֶת הַכֶּתֶר?

אָמַרְתִּי לוֹ: מַה דַּעֲתְךָ לִשְׁאֹל אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל הָרַב יִצְחַק דַּיָּן? עָנָה לִי: אַל תִּשְׁאַל אוֹתוֹ. תַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁיִּרְאֶה לְךָ. אֲנִי לֹא אוֹמֵר לְךָ לְמָסְרוֹ לְאָדָם מְסֻיָּם.

כְּשֶׁהִגַּעְנוּ לְיִשְׂרָאֵל חָשַׁבְתִּי, לְמִי אֲנִי אֶמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר? שָׁאַלְתִּי. אָמְרוּ שֶׁיֵּשְׁנוֹ אָדָם בְּשֵׁם שְׂרַגָּא (ש"ז שְׂרַגַּאי) בַּסּוֹכְנוּת: הָלַכְתִּי אֵלָיו, סִפַּרְתִּי לוֹ, וְאָמַרְתִּי לוֹ שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְמָסֹר לוֹ אֶת הַכֶּתֶר.

שְׂרַגַּאי אָמַר לִי: תִּרְאֶה, יִשְׂרָאֵל תָּפִיק מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה רְוָחִים וְגַם מֵיָדַע. אִם יִשָּׁאֵר בִּרְשׁוּתִי אוֹ בִּרְשׁוּתְךָ אוֹ בִּרְשׁוּת אַחֵר, יִשָּׁאֵר בְּמִסְתּוֹר.

אִם תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי, תִּמְסֹר אוֹתוֹ לִנְשִׂיא הַמְּדִינָה. נְשִׂיא הַמְּדִינָה יִדְאַג לְכָךְ שֶׁיָּפִיקוּ מִמֶּנּוּ תוֹעֶלֶת. לֹא תוֹעֶלֶת כַּסְפִּית, אֶלָּא תוֹעֶלֶת לְמוּדִית.

אָמַרְתִּי לוֹ: טוֹב. הָלַכְנוּ לַנָּשִׂיא. הוּא סִפֵּר לוֹ שֶׁמּוֹרָד פָּחַאם הֵבִיא אֶת הַכֶּתֶר מֵחַלַּב וְרוֹצֶה לְמָסְרוֹ לְיָדָיו. הוּא אֲשֶׁר הִצִּיל אוֹתוֹ. הַנָּשִׂיא שָׁאַל אוֹתִי אֵיזֶה כֶּתֶר זֶה. עָנִיתִי לוֹ: כֶּתֶר שֶׁל עֶזְרָא שֶׁהָיָה מֻפְקָד בְּמְעָרַת אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּחַלַּב. אֲנִי מוֹסֵר לְךָ אוֹתוֹ בְּתְנַאי שֶׁיִּזְכֶּה בַּכָּבוֹד הָרָאוּי לוֹ .

לְאַחַר שְׁלשָׁה יָמִים מִמְּסִירַת הַכֶּתֶר לַנָּשִׂיא, הוֹפִיעוּ הָרַבָּנִים יִצְחָק דַּיָּין וְיִצְחָק זָעַפְרָנִי בְּבֵיתוֹ שֶׁל בְּנֵי עֶזְרָא בִּכְפַר-סַבָּא, כְּשֶׁהָיִיתִי בְּחֵיפָה לְשַׁחְרֵר אֶת הַמִּטְעָן שֶׁלִּי, בִּקְּשׁוּ מִכַּלָּתִי לְהַרְאוֹת לָהֶם אֶת הַסֵּפֶר שֶׁהֵבֵאתִי עִמִּי, עָנְתָה לָהֶם שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לִנְבֹּר בַּחֲפָצִים שֶׁלִּי וְגַם לֹא נִתְבַּקְּשָׁה עַל יָדִי לִמְסֹר אֶת הַסֵּפֶר לְאַף אֶחָד. שְׁנֵי הָרַבָּנִים הָלְכוּ וְחָזְרוּ לְמָחֳרָת.

בֵּינְתַיִם בָּא הָרַב דָּוִד לַנְיָאדוֹ (אַחַד הָרַבָּנִים הַדְּגוּלִים שֶׁל הָעֵדָה אֲשֶׁר תִּעֵד אֶת תּוֹלְדוֹת חַיֵּיהֶם שֶׁל רַבָּנֵי חַלַּב לְדוֹרוֹתֵיהֶם) לְבַקְּרֵנִי תּוֹךְ כְּדֵי שִׂיחָה אָמַר לִי: בּוֹרֵא עוֹלָם הִצְלִיחַ אֶת דַּרְכֵּךְ .

שָׁמַעְתִּי עַל עִנְיַן הַכֶּתֶר, תְּסַפֵּר לִי אוֹדוֹתָיו. סִפַּרְתִּי אֵיךְ הוֹצֵאתִי אוֹתוֹ בִּתְנַאי שֶׁאֶמְסֹר אוֹתוֹ לָאָדָם שֶׁיֵּרָאֶה לִי רָאוּי לְכָךְ.

הָרַב לַנְיָאדוֹ אָמַר לִי: לְדַעְתִּי אַתָּה צָרִיךְ לִמְסֹר אוֹתוֹ לָרַב יִצְחָק דַּיָּין. כָּאן הִרְגַּשְׁתִּי שֶׁהָרַב נִשְׁלַח מִטַּעַם, לְהַעֲרִים עָלַי. אָמַרְתִּי לוֹ: אֲנִי לְמוּד נִסָּיוֹן מִתַּרְגִּילִים אֵלֶּה, הַאִם בָּאתָ לְבָרְכֵנִי לְשָׁלוֹם אוֹ לְסוֹבֵב אוֹתִי.

אֲנִי אֵיתָן בְּדַעְתִּי וּבְמֵיחָד לְאַחַר שֶׁשָּׁאַלְתִּי אֶת הָרַב מֹשֶׁה טָוִויל בְּחַלַּב, "הַאִם אֶמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר לָרַב יִצְחָק? וְהוּא עָנָה לִי שֶׁאֶמְסֹר אוֹתוֹ לְמִי שֶׁיֵּרָאֶה לִי. וַאֲנִי כְּבָר מָסַרְתִּי אוֹתוֹ לַנָּשִׂיא"

דְּבָרָיו שֶׁל מָרְדְּכַי פָּחַאם לְגַבֵּי הַמְּסִירָה שֶׁל הַכֶּתֶר מְעוֹרְרִים תְּמִיהוֹת רַבּוֹת.

רֵאשִׁית הַסְּתִירוֹת בְּעֵדוּתוֹ לְגַבֵּי הַצָּלַת הַכֶּתֶר בְּתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּיוֹם הַשְּׁרֵפָה מְעַמְעֲמוֹת וּמַתִּישׁוֹת אֶת אֲמִינוּתוֹ. אוּלָם יֵשׁ לְהִתְמַקֵּד בְּעִנְיַן הַמְּסִירָה שֶׁל הַכֶּתֶר עַל יְדֵי מַר פָּאחַם לִידֵי שְׁרַגַּאי וְדַרְכּוֹ לִידֵי יִצְחָק בֶּן צְבִי.

דְּבָרָיו שֶׁל הַשָּׁלִיחַ מָרְדְּכַי כְּאִלּוּ נֶאֱמַר לוֹ עַל יְדֵי הָרַב טָוויל לִמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר לְכָל מִי שֶׁיִּרְאֶה לוֹ נִשְׁמָעִים דְּחוּקִים. הַאִם יִתָּכֵן שֶׁרַב בְּעַל שְׁעוּר קוֹמָה כְּמוֹ הָרַב טָוויל יַגִּיד דְּבָרִים בִּלְתִּי אַחֲרָאִיִּים מֵעֵין אֵלֶּה?
שְׁאֵלָה אַחֶרֶת הִיא הַאִם הָעֲבָרַת הַכֶּתֶר כְּכָל שֶׁתִּהְיֶה מְסֻכֶּנֶת מַעֲנִיקָה לְמַר פָּחַאם מַנְדָּט אוֹ אֶת הַזְּכוּת לְהַעֲנִיק יְצִירָה יִקְרַת עֵרֶךְ שֶׁכָּזוֹ לְכָל דִּיכְפִּין? הֲרֵי תַּפְקִידוֹ הַבִּלְעָדִי הָיָה אַךְ וְרַק לִהְיוֹת שָׁלִיחַ וְלֹא הַסַּנְדָּק שֶׁל הַכֶּתֶר. נִרְאֶה שֶׁהַלָּה רָצָה לְהַעֲנִיק לְעַצְמוֹ אֶת הַהִלָּה שֶׁל הַמַּצִּיל הַמַּמְלַכְתִּי עַל חֶשְׁבּוֹן בְּנֵי עֲדָתוֹ.
לְקִיחַת הַכֶּתֶר עַל יְדֵי מָכוֹן בֶּן צְבִי מְהַוֶּה מֶחְטָף כִּבְיָכוֹל חֻקֵּי מִבְעָלָיו הָאֲמִתִּיִּים.

מָכוֹן בֶּן צְבִי לָקַח אֶת הַסֵּפֶר לְעַצְמוֹ בְּצוּרָה עַרְמוּמִית וּמְתֻחְכֶּמֶת. דָּבָר זֶה מְהַוֶּה שֹׁד שֶׁל אוֹצַר רוּחַ לְאוֹר הַיּוֹם. מִן הַדִּין שֶׁנָּבִיא אֶת גִּרְסָתוֹ שֶׁל מַר פָּאחַם לְגַבֵּי עֶצֶם הַמְּסִירָה:

"כְּאָמוּר בָּא הָרַב יִצְחָק אֵלַי לְמָחֳרָת, הִזְמִין אוֹתִי לְהִתְלַוּוֹת אֵלָיו כְּדֵי שֶׁיַּרְאֶה לִי אֶת הַמָּקוֹם שֶׁיֵּעָדוּ לַכֶּתֶר. הָלַכְנוּ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת שֶׁל הֶחָלַבִּים לְיַד שְׂפַת הַיָּם, בּוֹ הֵרְאָה לִי אֶת הַמָּקוֹם שֶׁהֻקְצָה לַכֶּתֶר, וּמָה רָאִיתִי, חֲתִיכַת עֵץ שֶׁנִּתַּן לִפְתֹּחַ אוֹתָהּ בַּיָּד .

אָמַרְתִּי לוֹ: אַתָּה מַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁכֶּתֶר תּוֹרָה בִּכְתַב יָדוֹ שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר מִלִּפְנֵי אַלְפַּיִם שָׁנָה בְּקִרוּב, אַסְכִּים אֲנִי לְהַפְקִידוֹ בְּאָרוֹן כָּזֶה עָשׂוּי עֵץ שֶׁנִּתַּן לְפָתְחוֹ בְּקַלּוּת? אָמַר לִי: אִם כָּךְ נִבְנָה לוֹ מָקוֹם מֵאֶבֶן כְּפִי שֶׁהָיָה בַּהֵיכָל. אָמַרְתִּי לוֹ: הַמָּקוֹם בִּכְלָלוּתוֹ לֹא נִרְאֶה לִי. לְדַעְתִּי, יֵשׁ לְהַפְקִיד אֶת הַכֶּתֶר בְּמָקוֹם כְּמוֹ כַּסֶּפֶת שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וּכְשֶׁמָּסַרְתִּי אוֹתוֹ לַנָּשִׂיא נֶאֱמַר לִי שֶׁיִּפָּקֵד בְּכַסֶּפֶת הַמִּמְשָׁלָה. אֲנִי רוֹצֶה מָקוֹם כָּזֶה. אָמַר לִי: נַעֲשֶׂה לוֹ מָקוֹם יוֹתֵר טוֹב מִכַּסֶּפֶת הַמִּמְשָׁלָה.

עָנִיתִי לוֹ: אֵינִי חוֹשֵׁב לָקַחַת אוֹתוֹ בַּחֲזָרָה מֵאֵצֶל הַנָּשִׂיא. אָמַר: טוֹב עֲשֵׂה כִּרְצוֹנְךָ. הַנָּשִׂיא קָרָא לָרַב יִצְחָק וְדִבֵּר אִתּוֹ. לְאַחַר יוֹמַיִם קָרָא לִי הַנָּשִׂיא וְהוֹדִיעַ לִי שֶׁהֶעֱמִיד עוֹרֵךְ דִּין וְאָמַר לִי לָגֶשֶׁת לְבֵית דִּין כִּי הָעֵדָה הֶחָלַאבִּית הִגִּישָׁה נֶגְדִּי מִשְׁפָּט לְבֵית הַדִּין הַגָּדוֹל בִּירוּשָׁלַיִם. מַר תּוּסְיָה כֹּהֵן הָיָה הָעוֹרֵךְ-דִּין שֶׁלִּי.

הוֹפַעְתִּי בִּפְנֵי בֵּית הַדִּין. סִפַּרְתִּי לוֹ אֶת כָּל סִפּוּר חַיַּי, אֵיךְ הָיִיתִי מְטַפֵּל, מֶה הָיִיתִי עוֹשֶׂה, עֲבוֹדַת הַגְּלָיָתִי לְפָרָס, חָזַרְתִּי לְסוּרְיָה, מְסִירַת הַכֶּתֶר לְיָדִי עַל יְדֵי הָרַב טָוויל שֶׁיִּפָּה אֶת כֹּחִי לִמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר לְמִי שֶׁיִּרְאֶה לִי רָאוּי לְכָךְ וַאֲנִי מָסַרְתִּי אוֹתוֹ לַנָּשִׂיא. הַמִּשְׁפָּט אָרַךְ כְּשָׁנָה ... יוֹתֵר מִשָּׁנָה.... הָיִיתִי נָתוּן בְּכָל יְשִׁיבָה לַחֲקִירַת שְׁתֵּי וְעֵרֶב עַל יְדֵי הָעוֹרֵךְ דִּין שֶׁל הָעֵדָה הֶחָלַבִּית.
הֶחָלַבִּים הִפְעִילוּ גַּם לַחַץ עַל בְּנֵי הַמְלַמֵּד בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. אָמְרוּ לוֹ אָבִיךְ עָשָׂה דָּבָר לֹא טוֹב, מָסַר אֶת הַכֶּתֶר לַנָּשִׂיא.

אֲנַחְנוּ הָיִינוּ מִתְעַשְּׁרִים מִזֶּה, הָיִינוּ מוֹכְרִים אוֹתוֹ בְּסִכּוּם גָּדוֹל מְאֹד וּמְחַלְּקִים אוֹתוֹ עַל הַנִּזְקָקִים.

לְמִשְׁמַע דְּבָרִים אֵלֶּה הִתְחַזְּקָה דַּעְתִּי לֹא לִמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר לָעֵדָה הֶחָלַבִּית.

נוֹסָף לַלַּחַץ שֶׁהֵפְעַל עַל בְּנִי, הָיוּ מְבִיאִים, לְכָל יְשִׁיבָה בְּבֵית-הַדִּין, שִׁשָּׁה שִׁבְעָה גְּבַרְתָּנִים לְהַפְחִיד אוֹתִי. לְאַחַר שִׁבְעָה שְׁמוֹנָה חֲדָשִׁים שֶׁהוֹפַעְתִּי בְּבֵית הַדִּין, הָאוּלָם הָיָה גָּדוּשׁ בִּגְבַרְתָּנִים שְׁלִשִּׁים בְּמִסְפָּר.

הָעוֹרֵךְ-דִּין שֶׁל הָעֵדָה בִּקֵּשׁ שֶׁאֶחְזֹר עַל עֵדוּתִי מֵהַהַתְחָלָה עַד הַסּוֹף. עָנִיתִי לוֹ: אֲנִי אִישׁ חוֹלֶה, מֵרֹב הַמַּכּוֹת שֶׁסָּפַגְתִּי, רְאִיָּתִי לְקוּיָה וּבְרִיאוּתִי רוֹפֶפֶת וְאַתָּה כָּל פַּעַם וְכָל פַּעַם מְבַקֵּשׁ שֶׁאֶחְזֹר עַל הַדְּבָרִים שֶׁכְּבָר אָמַרְתִּי אוֹתָם מִסְפַּר פְּעָמִים. מָה אַתָּה רוֹצֶה מֵהַחַיִּים שֶׁלִּי? שָׁנָה תְּמִימָה אַתָּה מַתִּישׁ אֶת כֹּחִי בִּישִׁיבוֹת בֵּית הַדִּין. אִם אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁאֶמְסֹר לָכֶם אֶת הַכֶּתֶר כְּדֵי שֶׁתִּמְכְּרוּ אוֹתוֹ, דָּבָר זֶה לֹא יִהְיֶה לְעוֹלָם.

אֲנִי הִסְתַּכַּנְתִּי בְּהוֹצָאָתוֹ מֵחַלַּב, לֹא בִּקַּשְׁתִּי לִסְחֹר בּוֹ לְמִרוֹת שֶׁאֲנִי סוֹחֵר מְמֻלָּח, אַתָּה עוֹרֵךְ-דִּין אַף אֲנִי סוֹחֵר,

הָיִיתִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בַּכֶּתֶר כְּאַוַּת נַפְשִׁי, אַךְ לֹא בִּקַּשְׁתִּי לְהָפִיק מִמֶּנּוּ תוֹעֶלֶת וְלֹא אֶתֵּן לְאַף אֶחָד לַעֲשׂוֹת כֵּן. זוֹ הַיְשִׁיבָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֲנִי מוֹפִיעַ בָּהּ. כַּעֲבֹר שְׁבוּעַיִם שִׁלְשָׁה שָׁבוּעוֹת הִגִּיעַ הָרַב מֹשֶׁה טָוויל אַרְצָה. הַנָּשִׂיא בִּקֵּשׁ מִבֵּית-הַדִּין לְהָבִיא אוֹתִי עִם הָרַב מֹשֶׁה טָוויל.

כְּשֶׁקִּבַּלְתִּי אֶת הַהַזְמָנָה שֶׁל בֵּית-הַדִּין, נִגַּשְׁתִּי לָרַב מֵאִיר דַּיִין שֶׁהָיָה הַמּוֹרֶה שֶׁלִּי, בִּקַּשְׁתִּי אֶצְלוֹ עֵצָה, אָמַרְתִּי לוֹ:הָרַב טָוויל הִגִּיעַ אַרְצָה, הִזְמִינוּ אוֹתוֹ לְדִין יַחַד עִמִּי, הוּא שָׁלַח מִכְתָּב בּוֹ אָמַר שֶׁאֶמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר לָרַב יִצְחָק. אִם יְאַמֵּת אֶת תֹּכֶן מִכְתָּבוֹ הַאִם עָלַי לִשְׁתֹּק אוֹ אֹמַר אֶת הָאֱמֶת?

הָרַב דַּיִין אָמַר לִי: אִם אֶשְׁתֹּק אֲעַוֵּת אֶת הַדִּין וְשֶׁעָלַי לוֹמַר אֶת הָאֱמֶת.

אָמַרְתִּי לוֹ: אֲבָל יֵשׁ לְהִתְחַשֵּׁב בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל הָרַב.

עָנָה לִי: כְּבוֹדוֹ שֶׁל הָרַב בִּמְקוֹמוֹ מֻנָּח, אַךְ עָלַי לוֹמַר אֶת הָאֱמֶת.

בְּבֵית-הַמִּשְׁפָּט פָּגַשְׁתִּי בָּרַב טָוויל וְאָמַרְתִּי לוֹ: שָׁמַעְתִּי שֶׁשָּׁלַחְתָּ מִכְתָּב.

עָנָה לִי: לִפְנֵי שֶׁאֲסַיֵּם אֶת דְּבָרַי, נָכוֹן הִטְעוּ אוֹתִי.
הָיִיתִי אֵצֶל הַנָּשִׂיא וְהוֹדַעְתִּי לוֹ שֶׁלֹּא בִּקַּשְׁתִּיךָ לִמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר לְאָדָם מְסֻיָּם. נִפְתְּחָה יְשִׁיבַת בֵּית-הַדִּין, קָרְאוּ לָרַב טָוִויל רִאשׁוֹן, שָׁאֲלוּ אוֹתוֹ. אִמֵּת אֶת דְּבָרַי. הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִדֶּלֶת צְדָדִית. אַחֲרֵי שֶׁהָלַךְ קָרְאוּ לִי, בִּקְּשׁוּ מִמֶּנִּי סְלִיחָה וְהוֹדִיעוּ עַל דְּחִיַּת הַמִּשְׁפָּט.
אָמַרְתִּי לָהֶם: אֵין לִי זְמַן לְהִתְרוֹצֵץ הָלוֹךְ וְחָזוֹר. הָאִישׁ שֶׁמָּסַר לִי אֶת הַכֶּתֶר שֶׁהִגִּיעַ אַרְצָה, תְּזַמְּנוּ אֶת שְׁנֵינוּ בְּיַחַד, בְּשָׁתֵי מִלִּים נִתָּן לְסַיֵּם אֶת הַפָּרָשָׁה.
אָמְרוּ לִי: אֵין צֹרֶךְ, כְּבָר עָמַדְנוּ עַל הָאֱמֶת לָאֱמִתָּה וּמְבַקְּשִׁים מִמְּךָ סְלִיחָה.
הָלַכְתִּי לְבֵיתוֹ שֶׁל הַנָּשִׂיא, סִפַּרְתִּי לוֹ עַל יְשִׁיבַת בֵּית-הַדִּין. הָיִיתִי מִתְרָאֶה תְּדִירוֹת עִם הָרַב טָוִויל עַד שֶׁנָּסַעְתִּי לְאַרְצוֹת-הַבְּרִית. אַף פַּעַם לֹא נָגְעָה שִׂיחָתֵנוּ בְּעִנְיַן הַכֶּתֶר. עַד הַיּוֹם לְאַחַר 18 שָׁנִים אַף אֶחָד לֹא הֵעֵז לְדַבֵּר אִתִּי עַל הַכֶּתֶר שֶׁמָּסַרְתִּי אוֹתוֹ לַנָּשִׂיא לְלֹא תְּמוּרָה.

הַנָּשִׂיא הוֹדִיעַ לִי אָז שֶׁהוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הֶעְתֵּקִים מִן הַכֶּתֶר, אַךְ לֹא אָמַר לִי שֶׁמִּתְכַּוֵּן לִמְכֹּר הֶעְתֵּקִים אֵלֶּה. הוּא הוֹסִיף שֶׁיִּשְׁלַח לִי וְלִילָדַי הֶעְתֵּקִים מִמֶּנּוּ.

הַנָּשִׂיא סִפֵּר לִי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ עַל הַכֶּתֶר מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל עֶזְרָא הַסּוֹפֵר, עוֹד בַּזְּמַן שֶׁלָּמַד בְּבֵית-הַסֵּפֶר, שָׁמַע אוֹדוֹתָיו. בְּיַחַד עִם בֶּן גּוּרְיוֹן לִפְנֵי שָׁלֹשׁ שָׁנִים, בִּקְּשׁוּ מֵהַנָּשִׂיא אַיְזְנְהָאוּר לְהִתְעָרֵב אֵצֶל הַסּוּרִים כְּדֵי לְהַצִּילוֹ. אַיְזְנְהָאוּר שָׂעָה לְבַקָּשָׁתָם, נִהֵל מו״מ עִם הַסּוּרִים מֶשֶׁךְ שְׁנָתַיִם אַךְ לֹא הִסְכִּימוּ. בֵּין הַיֶּתֶר הִצִּיעַ לָהֶם 3 מִילְיוֹנֵי דוֹלָרִים. סֵרְבוּ לְהַצָּעָתוֹ.

כְּשֶׁנִּשִׂיא אַרְצוֹת-הַבְּרִית הוֹדִיעַ לוֹ וּלְבֶן-גּוּרְיוֹן עַל סֵרוּבָם שֶׁל הַסּוּרִים, חִדַּשְׁנוּ אֶת בַּקָּשָׁתֵנוּ וְהִצַּעְנוּ לְהַכְפִּיל אֶת הַסְּכוּם וּלְהַעֲמִידוֹ עַל שִׁשָּׁה מִילְיוֹנֵי דוֹלָר. גַּם הַצָּעָה זוֹ סֵרְבוּ לְקַבְּלָהּ.

הַנָּשִׂיא הוֹסִיף: אֶת הָאֱמֶת, אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מַה לוֹמַר. חָלַמְתִּי לִרְאוֹת אֶת הַכֶּתֶר וְהִנֵּה אַתָּה בָּא וּמוֹסֵר לִי אוֹתוֹ לְלֹא תְּמוּרָה, בָּרוּךְ מַחְזִיר אֲבֵדָה לִבְעָלֶיהָ. תּוֹדָה רַבָּה לָכֶם.

בּוֹרֵא עוֹלָם יַאֲרִיךְ אֶת יְמֵיכֶם בְּטוֹב וּשְׁנוֹתֵיכֶם בַּנְּעִימִים וִיזַכֶּכֶם וִיזַכֵּנוּ לִרְאוֹת יְמֵי הַמָּשִׁיחַ בְּקָרוֹב בְּעֶזְרַת הָאֵל בִּזְכוּת כֶּתֶר עֶזְרָא הַסּוֹפֵר, אֲשֶׁר בּוֹרֵא עוֹלָם הִצִּילוֹ עַל יָדִי. אָמֵן".

הַקְּרָב הַמִּשְׁפָּטִי

מֵעֵדוּת זוֹ עוֹלוֹת מִסְפַּר נְקֻדּוֹת מוּזָרוֹת:

א. הַאִם שִׁקּוּל דַּעְתּוֹ שֶׁל הַשָּׁלִיחַ הוּא הַקּוֹבֵעַ לְמִי לִמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר. וְהַאִם מְסִירָה זוֹ מַעֲנִיקָה תֹּקֶף חֻקִּי לְמָכוֹן בֶּן-צְבִי לְהַחְזִיק בַּכֶּתֶר?

ב. הַאִם בְּשֵׁם מַמְלַכְתִּיּוּת נִתַּן לְגִזְל יְצִירָה רוּחָנִית בַּעֲלַת עֵרֶךְ רַב?

עֵדוּת זוֹ לוֹקָה בְּחָסֵר רְצוּפָה בְּהַגְזָמוֹת וְהַדְּבָרִים מִשְׁתַּנִּים לְפִי נוֹחוּת הָעֵד. דְּבָרָיו עַל גְּבַרְתָּנִים נִרְאִים מֻגְזָמִים מִשּׁוּם שֶׁהָעֵד לֵוֶה עַל יְדֵי אַנְשֵׁי מוֹסָד בְּבוֹאוֹ לָאָרֶץ וְלֹא יִתָּכֵן שֶׁהַמִּגְנָנָה הַמֻּמְשַׁלְתִּית תָּנִיחַ לְאָדָם זֶה לַעֲמֹד בִּלְחָצִים כְּפִי שֶׁהוּא טוֹעֵן.

מַעֲשֵׂהוּ שֶׁל מָרְדְּכַי פָּחַאם עוֹרֵר זַעַם רַב בְּקֶרֶב הַמַּנְהִיגוּת הָרוּחָנִית דְּאָז. הָיוּ נִסְיוֹנוֹת לְהָנִיא אֶת מָרְדְּכַי פָּחַאם

מִמַּעֲשֵׂהוּ וְאַף יָצְאוּ בְּמוֹדָעָה רַבָּתִי הַמְצַוָּה לִמְסֹר אֶת הַכֶּתֶר לָרַב יִצְחָק דַּיָּין וָזֶה נֵסַח הַמּוֹדָעָה:

"שִׁמְעוּ מְלָכִים הַאֲזִינוּ רוֹזְנִים שְׁלִיחֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל דעי"א הִנֵּנוּ מַצְהִירִים שֶׁהַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ לַן אֲשֶׁר נִשְׁלַח מֵעִקָּרָא ע"מ להרה"ג (הָרַב הַגָּדוֹל) מָעוֹז וּמִגְדּוֹל כמוהר"ר (כְּבוֹד מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי) יִצְחָק דַּיָּין שליט"א דַּוְקָא וְלֹא לְזוּלָתוֹ לְמַעַן יִשָּׁאֵר בְּשִׁמְירָה מְעֻלָּה תָּמִיד תַּחַת רְשׁוּת הַמְּלָכִים וְאֵין רְשׁוּת לְשׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל לְהַעֲבִירוֹ לִרְשׁוּת אֲחֵרִים וְכָל הַמְשַׁנֶּה יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה וּמְעַכְּבִים אָנוּ ע"י (עַל יָדוֹ) ומוֹחִים ע"ז (עַל זֹאת) בְּכָל תֹּקֶף וּבָרוּךְ גּוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים וְעד"א (עַל דְּבַר אֱמֶת) חָתַמְנוּ שְׁמוֹתֵינוּ בכ"ה תְּבָרְכוּ לְחֹדֶשׁ סִיוָן שְׁנַת התשי"ח.

הָרַב — הַצָּעִיר

סַלִּים אַבְרָהָם זָעַפְרָנִי — מֹשֶׁה טָוויל מֵעֵלִי הַכֹּהֵן

הַצָּעִיר

יוֹם טוֹב יְדִיד הַלְוִי

אוּלָם הַמַּחֲלֹקֶת הָלְכָה וְהִתְרַחֲבָה. בִּשְׁנַת תשי"ח הֻגְּשָׁה תְּבִיעָה לְבֵית-הַדִּין הָרַבָּנִי בִּירוּשָׁלַיִם. הַדִּיּוּן הִתְנַהֵל

בְּמֶשֶׁךְ 4 שָׁנִים, בְּרֵאשׁוּת אַב בֵּית-הַדִּין הרה"ג וַלְדְנְבֶּרְג, הָרה"ג עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שֶׁלִּיט"א וְהָרה"ג קַפָּאח שֶׁלִּיט"א.

הרב הגאון עובדיה יוסף עם הרב הגאון ולדנברג

לְבַסּוֹף הֻשְׂגָה הַסְכָּמָה לְפִי הַדְּבָרִים הַבָּאִים:

"הוֹאִיל וּשְׁנֵי כִּתְרֵי-הַתּוֹרָה הַמְקֻדָּשִׁים, שֶׁהָיוּ בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל בְּחַלַב, נִצְּלוּ וְהִגִּיעוּ לִירוּשָׁלַיִם, הֶחְלַט לִקְבֹּעַ הֶסְדֵּר זֶה:

א. הַכְּתָרִים יֵרָשְׁמוּ עַל שֵׁם וַעַד מְיֻחָד הַמֻּרְכָּב מִמַּר י' בֶּן-צְבִי - רֹאשׁ מָכוֹן בֶּן-צְבִי, הָרַב הָרָאשִׁי יִצְחָק נִסִּים וְהָרַב יִצְחָק דַּיִּין מֵחַכְמֵי חַלַב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל.

ב. תּוּקַם אֲגֻדָּה שֶׁתִּרָּשֵׁם בַּמֶּמְשָׁלָה, שֶׁחֲבֵרֶיהָ יִהְיוּ הָאִישִׁים הַנַּ"ל, שֶׁבִּרְשׁוּתָם וּבְאַחֲרָיוּתָם יִהְיוּ הַכְּתָרִים.

ג. הַכְּתָרִים יִשָּׁמְרוּ בַּאֲרוֹן פְּלָדָה בֵּין כִּתְבֵי הַיָּד שֶׁבְּמָכוֹן בֶּן-צְבִי.

ד. הוֹאִיל וִיהוּדֵי אֲרָם-צוֹבָא הַיּוֹשְׁבִים בְּתֵל-אָבִיב הֵקִימוּ בֵּית-כְּנֶסֶת שֶׁבְּרֹאשׁוֹ עוֹמֵד הָרַב יִצְחָק דַּיִּין שֶׁלִּיט"א יצ"ו, וְהוֹאִיל וִיהוּדֵי חַלַב מְיַחֲסִים קְדֻשָּׁה מְיֻחֶדֶת לִכְתָרִים אֵלֶּה.

יַסְכִּים הַוַּעַד לְהַנִּיחַ אֶת הַכֶּתֶר הַמֻּכִיל בִּשְׁלֵמוּת אֶת הַחֻמָּשׁ עִם תַּרְגּוּם וּמְסוֹרָה בַּאֲרוֹן בַּרְזֶל שָׁמוּר בְּהֵיכַל

בֵּית-הַכְּנֶסֶת. כָּל זְמַן שֶׁהָרַב דַּיָּין עוֹמֵד בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל בֵּית-כְּנֶסֶת זֶה.

ה. הַוַּעַד יִשְׁמֹר שֶׁלֹּא תִּפָּגַע קְדֻשָּׁתָם שֶׁל הַכְּתָרִים וְיִתְחַיֵּב לִשְׁמֹר עַל עֶרְכָּם הַדָּתִי.

ו. הַכֶּתֶר הָרִאשׁוֹן לֹא יוּצָא מִמָּכוֹן בֶּן-צְבִי אֶלָּא אִם כֵּן הֶסְכֵּם עַל יְדֵי הַוַּעַד וְכֵן הַכֶּתֶר הַשֵּׁנִי לֹא יְטֻלְטַל וְלֹא יֻנַּח בְּמָקוֹם אַחֵר כנ"ל.

ז. הַמַּפְתֵּחַ שֶׁל הָאָרוֹן שֶׁבּוֹ יִמָּצֵא הַכֶּתֶר הָרִאשׁוֹן יִשָּׁמֵר בִּידֵי רֹאשׁ הַמָּכוֹן וְהַמַּפְתֵּחַ שֶׁל הָאָרוֹן בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת שֶׁל אֲרָם-צוֹבָא שבת"א יִהְיֶה בִּידֵי הָרַב דַּיָּין.

הֶסְכֵּם טוֹב הוּא בֵּין שְׁנֵי גּוּפִים טוֹבִים. אוּלָם בַּמִּקְרֶה הנ"ל מָכוֹן בֶּן צְבִי לֹא עָמַד בַּהֶסְכֵּם וְהַכֶּתֶר הַשֵּׁנִי לֹא הָעֻבַּר לְתֵל-אָבִיב. לַמְרוֹת שֶׁיִּצְחָק בֶּן-צְבִי כָּתַב בְּמִפְרָשׁ: "הַסֵּפֶר שַׁיָּךְ לַעֲדַת הַיְּהוּדִים בְּחַלַב, שֶׁהַנְּצִיגִים שֶׁלָּהֶם נִמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם וּמִקְצָתָם בְּאָמֶרִיקָה וְהַסֵּפֶר הוּא אֵפוֹא בִּרְשׁוּתָם. בְּקָרוֹב יִמָּנוּ אַפּוֹטְרוֹפְּסוּת שֶׁתִּהְיֶה אַחֲרָאִית עַל גּוֹרָלוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר לְהַבָּא".

אוּלָם לְמַעֲשֶׂה נִלְקַח הַכֶּתֶר עַל יְדֵי מָכוֹן בֶּן-צְבִי. הַהֶסְכֵּמִים שֶׁנֶּחְתְּמוּ עִם נְצִיגֵי הָעֵדָה לֹא קַיְמוּ. הַכְּסָפִים שֶׁהֻבְטְחוּ לִנְזִקְקֵי הָעֵדָה מֵעוֹלָם לֹא שֻׁלְּמוּ. מוֹסָד הָאֱמוּן עַל שִׁלְטוֹן הַחֹק, מִן הַדִּין שֶׁיְּקַיֵּם אֶת הַהֶסְכֵּמִים שֶׁהוּא חוֹתֵם עֲלֵיהֶם. וְאִם הַדָּבָר בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לְגַבָּיו, נִתָּן לִפְתֹּחַ פַּרְשִׁיָּה זוֹ מֵחָדָשׁ וּלְהַחְזִיר אֶת הַכֶּתֶר לְיוֹרְשָׁיו הַטִּבְעִיִּים - עֲדַת הֶחָלַבִּים. אֶפְשָׁר לְהָקִים מֶרְכָּז עוֹלָמִי לִיהוּדֵי חַלַּב וּלְמַגֵּן אֶת הַכֶּתֶר שֶׁהוּא רְכוּשָׁהּ הַבִּלְעָדִי.

אַגָּדוֹת הַסֵּפֶר וּסְגֻלּוֹתָיו

ר' מֵאִיר נֶחְמָד כּוֹתֵב עַל מְסוֹרוֹת וֶאֱמוּנוֹת שֶׁל כֶּתֶר אר"צ: "בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת הָעַתִּיק שֶׁל עִירֵנוּ אר"צ יֶשְׁנָם ד' סְפָרִים עַתִּיקִים שֶׁל תַּנַ"ךְ. כְּתוּבִים בְּאוֹתִיּוֹת מְרֻבָּעוֹת עַל קֶלָף וַאֲשֶׁר חֵלֶק מֵהַמִּלּוֹת שֶׁלָּהֶם כְּתוּבוֹת בְּאוֹתִיּוֹת מֻזְהָבוֹת וּבִצְבָעִים שׁוֹנִים. עַל קְצֵה הַגְּלִיוֹנוֹת וּבְשׁוּלֵי הַגְּלִיוֹנוֹת מְצֻיָּרִים בִּצְבָעִים צִיצִים וּפְרָחִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן.

הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה יֵשׁ לָהֶם נְקֻדּוֹת וּטְעָמִים בְּיַחַד עִם הַמְּסוֹרָה. בְּפִי הָעָם הֵם נִקְרָאִים כְּתָרִים וְהֵם קְדוֹשִׁים בְּעֵינֵי הָעָם יוֹתֵר מִקְּדֻשַּׁת סֵפֶר-תּוֹרָה. הַכְּתָרִים הָיוּ מֻנָּחִים בָּאָרוֹן אֲשֶׁר בְּתוֹךְ מְעָרָה עַתִּיקָה הַנִּקְרֵאת "מְעָרַת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא".

לְפִי הָאַגָּדָה נִגְלָה אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא בַּמָּקוֹם זֶה וְלָכֵן מַדְלִיקִים נֵר בַּמְּעָרָה תָּמִיד.

וְשָׁם בָּא כָּל אִישׁ צָר וּמָצוֹק וְכָל אִישׁ קְשֵׁה יוֹם מַדְלִיק עֲשָׁשִׁית שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת וּמְתַנֶּה אֶת צָרָתוֹ, עוֹמֵד לִפְנֵי אֲרוֹן הַכְּתָרִים וּמֵעֵינָיו זוֹלְגוֹת דְּמָעוֹת, מְנַשֵּׁק אֶת הָאָרוֹן וּמִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' שֶׁיּוֹשִׁיעֵנוּ מִצָּרָתוֹ.

לָרֹב נִמְצָאוֹת נָשִׁים רַבּוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה. אִשָּׁה עֲקָרָה, שַׁכּוּלָה אוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ חוֹלֶה בַּבַּיִת. הִיא בָּאָה שָׁם וּבוֹכָה בְּמַר נֶפֶשׁ לִפְנֵי הָאָרוֹן וּמְבַקֶּשֶׁת רַחֲמִים מֵה' שֶׁיִּפְקְדֶהָ בְּבָנִים, אוֹ שֶׁיִּחְיוּ בָּנֶיהָ. וַיַּגְהָה מָזוֹר לַחוֹלֶה שֶׁלָּהּ.

כְּשֶׁיֵּשׁ חוֹלֶה מְסֻכָּן, הַקְּרוֹבִים מַזְמִינִים י׳ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מִתְאַסְּפִים יַחַד בַּמְּעָרָה לִקְרֹא תְּהִלִּים וּלְהִתְפַּלֵּל לִרְפוּאַת הַחוֹלֶה. נוֹהֲגִים פֹּה שֶׁמִּתְחַיֵּב אִישׁ שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה בְּבֵית-דִּין אָז מוֹלִיכִים אוֹתוֹ אֶל אֲרוֹן הַכְּתָרִים וּמַשְׁבִּיעִים אוֹתוֹ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ עַל הַכְּתָרִים. לֹא עַל סֵפֶר-הַתּוֹרָה. וְהַכֹּל נִמְנָעִים לִשָּׁבַע שְׁבוּעָה זוֹ גַּם אִם הִיא אֱמֶת מִירְאָתָם מִפְּנֵי קְדֻשַּׁת הַכֶּתֶר.

מִלִּפְנֵי שָׁנִים אֲחָדוֹת פָּרְצָה שְׂרֵפָה בַּמְּעָרָה הַהִיא וַתֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת דֶּלֶת הָאָרוֹן וּכְמוֹ בְּדֶרֶךְ נֵס נִצְּלוּ הַסְּפָרִים מִלְּשׁוֹן הַשַּׁלְהֶבֶת, וְלָכֵן הַקְּהִלָּה קָנְתָה בִּשְׁבִילָם אֲרוֹן בַּרְזֶל הַמָּגֵן בִּפְנֵי הַשְּׂרֵפָה וַיַּנִּיחוּם שָׁם בָּאָרוֹן לְמִשְׁמֶרֶת. הָאֱמוּנָה הַמֻּשְׁרֶשֶׁת לְהִשָּׁבַע בְּכֶתֶר אר״צ הָיְתָה חֲזָקָה וּבַעֲלַת הַשְׁפָּעָה מַכְרַעַת. בְּדִיּוּנִים מִשְׁפָּטִיִּים שֶׁבָּהֶם לֹא הֻשְּׂגָה הַסְכָּמָה, הָיוּ נוֹהֲגִים לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הַמִּתְדַּיְּנִים כְּדֵי לְהוֹצִיא אֱמֶת לָאוֹר.

חָכָם יִצְחָק שְׁחִיבַּר מְסַפֵּר עַל הַשְּׁבוּעָה בַּכֶּתֶר: "כְּשֶׁהָיוּ מַשְׁבִּיעִים שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה בִּנְקִיטַת חֵפֶץ הָיוּ מַשְׁבִּיעִים עַל הַכֶּתֶר הַנַּ"ל. כַּאֲשֶׁר כָּתַב הָרַב "כִּסֵּא שְׁלֹמֹה" בְּעִנְיַן הַהַעֲרָכָה שֶׁל מִסֵּי הַקְּהִלָּה בְּחַלַּב, וּלְדַעְתִּי הָיָה זֶה לִבְ' הֲפָכִים, בְּנוֹשֵׂא אֶחָד -

א. מִפְּנֵי חֹמֶר קְדֻשָּׁתוֹ בְּעֵינֵי הֶהָמוֹן הַיִּרְאִים לָגֶשֶׁת אֵלָיו וּבָזֶה יוֹדֶה הַנִּשְׁבָּע עַל הָאֱמֶת.

ב. לְהֶפֶךְ שֶׁלֹּא לְהַחְמִיר בִּשְׁבוּעָה עַל הָעָם בְּיוֹדְעִים בֵּית-דִּין כִּי סֵפֶר כָּזֶה אֵין לוֹ כָּל קְדֻשַּׁת סֵפֶר-תּוֹרָה וְכַיּוֹצֵא".

מֵעֵדוּת זוֹ נִתָּן לְהָבִין לְמַעֲשֶׂה שֶׁלִּפְנֵי הַהֲלָכָה קְדֻשַּׁת סֵפֶר-תּוֹרָה רָגִיל, גְּדוֹלָה מִקְּדֻשָּׁתוֹ שֶׁל הַכֶּתֶר. אוּלָם בְּקֶרֶב "עַמְּךָ" הָיְתָה דֵּעָה כִּי יֵשׁ בַּסֵּפֶר קְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְהַדָּבָר נֶצַל כְּדֵי לֹא לְהַכְשִׁיל אֶת הָעָם בִּשְׁבוּעַת שֶׁקֶר. נִרְאֶה כִּי כֶּתֶר אר"צ חָלַב לְוָה אֶת הַקְּהִלָּה בְּמֶשֶׁךְ מְאוֹת שָׁנִים וְהֶעָנִיק לָהּ חָסוּת רוּחָנִית וּפִיזִית.

הַדָּבָר הִתְבַּטֵּא בְּשַׁרְשֶׁרֶת שְׁלֵמָה וּמוּצָקָה שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, רַבָּנִים וְאַנְשֵׁי-רוּחַ לְמִינֵיהֶם, אֲשֶׁר פָּרְסוּ אֶת רִשְׁתָּם הַקְּדוֹשָׁה לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם, וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה אָנוּ מִתְבַּשְּׁמִים מִפֵּרוֹתֵיהֶם.

❋ ❋

❋

שירת הבקשות בבית-הכנסת "אוהבי-ציון" בירושלים
בהשתתפות גאון עוזנו חכם עובדיה יוסף שליט"א יבלחט"א
לצד המקובל האלוקי הרב מרדכי שרעבי זצ"ל

מִנְהַג הַבַּקָּשׁוֹת בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ

נֶסֶת יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרֵאת כַּלָּה, מִתְעוֹרֶרֶת וּמִתְחַדֶּשֶׁת לִקְרַאת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בִּבְחִינַת חָתָן.

חִבּוּר זֶה נַעֲשָׂה בְּאֶמְצָעוּת שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהוּא קֹדֶשׁ-קָדָשִׁים. הַשִּׁירָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל הִיא בִּטּוּי לַקִּרְבָה בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. בִּזְמַן הַקְּרַבַת הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ הַלְוִיִּים מְשׁוֹרְרִים אֶת שִׁירַת הַכּוֹתֶרֶת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ. הַלְוִיִּים נִקְרְאוּ "מְבִינִים" בְּשֶׁל יְכָלְתָּם לְהִתְבּוֹנֵן בְּאֶמְצָעוּת הַשִּׁירָה בְּכֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ הַמְעוֹרֶרֶת אֶת הָרוּחַ הָאֱלֹקִית שֶׁבַּלֵּב. וְאֵיזוֹהִי עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב? זוֹ הַתְּפִלָּה!!! וּתְפִלָּה בְּגִימַטְרִיָּא זוֹ שִׁירָה. וּמַהִי הַשִּׁירָה הָאֲמִתִּית!? זוֹ שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת!

שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת מְשַׁלֶּבֶת בְּתוֹכָהּ פִּיּוּטִים מִקַּדְמוֹנֵי דּוֹר הַזָּהָב שֶׁל סְפָרַד וְעַד אַחֲרוֹנֵי מַמְשִׁיכֵי תּוֹר הַזָּהָב תּוֹךְ שִׁלּוּב פְּנִינִי פְּסוּקֵי תְּהִלִּים בֵּינֵיהֶם. עַל יְדֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת מְבָרְרִים נִיצוֹצוֹת טוֹבִים וְזוֹכִים לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת.

מְקוֹר מִנְהָג שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת הֵחֵל בִּצְפַת לִפְנֵי כְּ- 400 שָׁנָה, כִּפִי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּעַ מִשִּׁבְחֵי הָאַר"י:

"בְּכָל חֲצוֹת לֵיל שַׁבָּת הָיָה קָם ר' אַבְרָהָם הַלֵּוִי וּמְסַבֵּב כָּל הָרְחוֹבוֹת וְנָתַן קוֹלוֹ וְהָיָה צוֹעֵק צְעָקָה גְּדוֹלָה בְּקוֹל מַר וִילָלָה ... וּלְכָל תַּלְמִיד חָכָם הָיָה קוֹרֵא בִּשְׁמוֹ וְלֹא זָז מִמֶּנּוּ עַד שֶׁרָאָהוּ קָם מִן הַמִּטָּה. וּבְשָׁעָה זוֹ נִתְמַלְּאוּ כָּל הַקְּהִלָּה כֻּלָּהּ קוֹלֵי קוֹלוֹת מִשְׁנָיוֹת וּגְמָרוֹת זֹהַר וּמִדְרְשֵׁי רז"ל וְשֶׁל תְּהִלִּים וּנְבִיאִים פִּזְמוֹנִים תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת".

הַסְּגֻלָּה שֶׁבַּתְּפִלָּה בְּלִמּוּד וּבְשִׁירָה בְּאַשְׁמֹרֶת מְעֻגֶּנֶת בַּקַּבָּלָה הַצְּפָתִית. אַסְמַכְתּוֹת לְנֹהַג זֶה מְצוּיוֹת עוֹד בַּמִּקְרָא.

הֵן קְשׁוּרוֹת עַל פִּי הַמָּסֹרֶת בִּדְמוּתוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הַכָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים בְּפֶרֶק נ"ז פס' ח' ט':

"נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים, נָכוֹן לִבִּי, אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה. עוּרָה כְּבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר. אוֹדְךָ בָעַמִּים ד' אֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים".

מָסוֹרוֹת אֵלֶּה מוֹפִיעוֹת גַּם בַּתַּלְמוּד וּבְסִפְרוּת חז"ל. הַמְקֻבָּלִים פִּתְחוּ אֶת רַעְיוֹן הַשִּׁירָה בְּצַוָּתָא בְּלֵילוֹת שַׁבָּת כְּתַחֲלִיף לְתִקּוּן חֲצוֹת שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בְּשַׁבָּת.

עִם הַזְּמַן הִתְחִילוּ לְהִתְקַבֵּץ קְבָצִים שֶׁל תְּפִלּוֹת וּפִיּוּטִים הַנּוֹגְעִים וּמִתְיַחֲסִים לְשַׁבָּת קֹדֶשׁ.

בְּעִקְבוֹת הִתְפַּשְׁטוּת תּוֹרַת הַקַּבָּלָה הַצְּפָתִית בְּרַחֲבֵי הָעוֹלָם הַיְּהוּדִי בַּמֵּאוֹת הַ- 16 וְהַ- 17 הִתְפַּשְׁטוּ גַּם מִנְהֲגֵי הַשִּׁירָה בְּאַשְׁמֹרֶת. עִם הִתְפַּשְׁטוּתָם קִבְּלוּ מִנְהָגִים אֵלֶּה תְּכָנִים וְצוּרוֹת שׁוֹנִים בְּכָל קְהִלָּה וּקְהִלָּה. מִנְהָגִים אֵלֶּה יְדוּעִים מִתּוּרְכִּיָּה, יוּגוֹסְלַבְיָה, יָוָן, תּוּנִיסְיָה, אַלְגִ'יר'יָה, מָרוֹקוֹ וְסוּרְיָה.
וְזֹאת הָאַחֲרוֹנָה לָקְחָה אֶת רֹב אוֹצַר הַשִּׁירָה. אִם 10 קַבִּין שֶׁל שִׁירָה יָרְדוּ לָעוֹלָם, הָעִיר חַלַּב נָטְלָה תִּשְׁעָה קַבִּין וּשְׁאָר הָעוֹלָם נָטַל קַב אֶחָד וְגַם מִמֶּנּוּ נָטְלָה הָעִיר אֲרָם-צוֹבָא.

שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת בָּעִיר חַלַּב מְבֻסֶּסֶת עַל שִׁלּוּב סִגְנוֹנוֹת שִׁירָה שׁוֹנִים. בְּשֶׁל הֱיוֹתָהּ צֹמֶת דְּרָכִים לְאַרְצוֹת הַסְּבִיבָה, נִקְּזָה אֵלֶיהָ לְחָנִים וּמַנְגִּינוֹת הַמְבַטְּאִים תַּלְכִּיד שִׁירִי עִם הַשְׁפָּעוֹת מְגֻוָּנוֹת.

הַשִּׁירִים וְהַפִּיּוּטִים הַכְּלוּלִים בְּתוֹךְ סֵפֶר הַבַּקָּשׁוֹת מְבַטְּאִים לְמַעֲשֶׂה אֶת הַמַּרְכִּיבִים וְהַמְּאוֹרָעוֹת הַהִיסְטוֹרִיִּים הַיְּהוּדִיִּים הַמְּלַוִּים אֶת הָעִיר מִשַּׁחַר תְּקוּמָתָהּ שֶׁל הַקְּהִלָּה הַיְּהוּדִית בַּאֲרָם-צוֹבָא. פִּרְקֵי הַתְּהִלִּים הַשְּׁלוּבִים בַּפִּתְיחוֹת רוֹמְזִים לָנוּ עַל קִיּוּם הַיִּשּׁוּב הַיְּהוּדִי עוֹד מִימֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל.

בֵּין הַפִּיּוּטִים שְׁלוּבִים שִׁירִים מִמְּשׁוֹרְרֵי תּוֹר הַזָּהָב שֶׁל סְפָרַד, וְהֵם הַחוּט הַמְּקַשֵּׁר בֵּין מְגוֹרְשֵׁי סְפָרַד מִלִּפְנֵי 500 שָׁנָה אֲשֶׁר בְּצוּקֵי הָעִתִּים הִגְּרוּ לַאֲרָם-צוֹבָא.
נִתָּן לְהַבְחִין בְּיוֹצְרִים בְּנֵי הַמֶּסְתַּעֲרְבִים הֵינוּ יְהוּדִים שֶׁיָּשְׁבוּ בְּחַלַּב מִקֹּדֶם דְּנָא כְּדֻגְמַת בְּנֵי מִשְׁפַּחַת דַּיָּין, שֶׁהִטְבִּיעוּ אֶת חוֹתָמָם בְּשִׁירַת קֹדֶשׁ זוֹ.

הַשְׁפָּעַת הָרַעְיוֹנוֹת הַקַּבָּלִיִּים מִצְּפַת מֻשְׁרָשִׁים בְּתוֹךְ הַשִּׁירָה וְהַפִּיּוּט הַמְּקוֹמִי. שִׁגְשׁוּג הַקְּהִלָּה בַּמֵּאוֹת הַ- 16 וְהַ- 17 וּמַעֲמָדָם הָאֵיתָן שֶׁל יְהוּדֶיהָ אִפְשֵׁר לְפַתֵּחַ חַיֵּי תַּרְבּוּת עֲנֵפִים בְּעִיר הַבַּקָּשׁוֹת.

יוֹצְרִים בְּנֵי הַמֵּאוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת, הֵבִיאוּ לְבִסּוּס הַשִּׁירָה וְהַפִּיּוּט וּלְסִדּוּרָם בְּמַתְכֹּנֶת קְבַע שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת הַקְּלָאסִי.

ר' מָרְדְּכַי חַיִּים לְבַטּוֹן זצ"ל אָסַף וְשִׁמֵּר בְּצוּרָה שִׁיטָתִית פִּיּוּטִים וּבַקָּשׁוֹת וְהוֹסִיף בַּקָּשָׁה מִפְּרִי קוּלְמוּסוֹ.

מַמְשִׁיךְ שַׁרְשֶׁרֶת הַפִּזְמוֹנִים הוּא הָרַב רָפָאֵל עַנְתֶּבִי טַבּוּשׁ ז"ל. הוּא מַנְחִיל לְעוֹלֵי צִיּוֹן הַבָּאִים מֵחַלַּב אֶת מָסֹרֶת "הַבַּקָּשׁוֹת".

לִפְנֵי כְּמֵאָה שָׁנָה חָל מַשְׁבֵּר עוֹלָמִי בְּעִקְּבוֹתָיו עָלוּ יְהוּדֵי אֲרָם-צוֹבָא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. חוֹזֶרֶת הַמַּנְגִּינָה וְהַשִּׁירָה לְכוּר מַחְצַבְתָּהּ בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ - יְרוּשָׁלַיִם.

סְמִלִית הִיא הַתּוֹפָעָה הַמְרַכֶּזֶת אֶת קְהַל עֲדַת הֶחָלַבִּים בִּשְׁכוּנַת "נַחֲלַת צִיּוֹן". שָׁם הִנְחִילוּ שִׁירֵי פִּיְטָנֵי אר"צ אֶת הַתְּפִלָּה וְהָרִנָּה הַיְהוּדִית בְּבֵית הַכְּנֶסֶת "עֲדֶס".

חזית בית-הכנסת "עדס" בשכונת "נחלת-ציון"

תְּכָנִים וְצוּרוֹת בְּשִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת

שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת מִתְקַיֶּמֶת כָּאָמוּר בְּלֵילוֹת שַׁבָּת הָאֲרֻכִּים. הָחֵל מִשַּׁבָּת "בְּרֵאשִׁית" וְעַד שַׁבָּת "זָכוֹר".

מִתְקַבְּצִים הֲמוֹנֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּנֵי עֲדוֹת הַמִּזְרָח בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת כְּדֵי לָשִׁיר וּלְזַמֵּר לִפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם.

בְּנֵי עַם הַגְּבִירָה מַתְחִילִים אֶת הַשִּׁירָה בְּאַשְׁמֹרֶת שְׁנִיָּה בְּשָׁלֹשׁ לִפְנוֹת בֹּקֶר. זְמַן זֶה הוּא קְרִיאַת תַּגָּר כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הַמַּרְדִּים לְאַחַר שָׁבוּעַ שְׁבַע תַּהְפּוּכוֹת וִיגֵעוּת. אוֹזְרִים חַיִל כְּנֶגֶד הַקֹּר וּמִתְיַצְּבִים בִּשְׁתֵּי קְבוּצוֹת אַחַת מוּל הַשְּׁנִיָּה.

בְּרֹאשׁ כָּל חֲבוּרָה עוֹמֵד הַפַּיְטָן הָרָאשִׁי הַמַּדְרִיךְ וּמְכַוֵּן אֶת הַשִּׁירָה. הוּא פּוֹתֵחַ אֶת הַמַּעֲמָד וּמַנְחֶה אֶת הַמִּשְׁתַּתְּפִים בִּרְמִיזוֹת דַּקּוֹת. מִתַּחְתָּיו מְצוּיִים נוֹשְׂאֵי הַכֵּלִים הַמְסַיְּעִים וּמַעֲנִיקִים רֶשֶׁת זִמְרָה לַפַּיְטָן בְּקִטְעֵי שִׁירָה לֹא מֻגְדָּרִים.

מֵאֲחוֹרֵי הַמַּנְהִיגוּת הַפִּיּוּטִית מְצוּיָה הַחֲבוּרָה. זוֹהִי קְבוּצַת חוֹבְבֵי שִׁירָה הַמִּשְׁתַּתֶּפֶת בָּאֵרוּעַ בְּאֹפֶן פָּעִיל בְּהַנְחָיַת הַפַּיְטָן וְעוֹזְרָיו. בִּבְסִיס הַפִּירְמִידָה נִמְצָא הַקָּהָל הַסָּבִיל שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּתֵּף בְּאֹרַח פָּעִיל, אֲבָל מִצְטָרֵף מִדֵּי פַּעַם לַעֲנִיּוֹת קְצָרוֹת וּלְשִׁירַת הַבַּקָּשָׁה.

הַמִּשְׁתַּתְּפִים מִתְאַסְּפִים טִפִּין טִפִּין בַּחֲבוּרוֹת קְטַנּוֹת וּמְצֻמְצָמוֹת.

אַחַד הַמִּשְׁתַּתְּפִים פּוֹתֵחַ אֶת הָאֵרוּעַ בַּפִּיּוּט: "אֵל מִסְתַּתֵּר בְּשַׁפְרִיר חֶבְיוֹן", בַּעַל הָרְמָזִים הַקַּבָּלִיִּים. הַשִּׁיר בַּעַל אֹפִי מִינוֹרִי שָׁקֵט וְכָבֵד. טִיב הַנִּגּוּן מֻתְאָם לְהַתְחָלַת הָאֵרוּעַ וְלַזְּמַן.

הַקְּבוּצוֹת מִתְחָרוֹת בֵּינֵיהֶם בְּכַמָּה מַרְכִּיבִים. הַמִּשְׁתַּתְּפִים מִתְחָרִים בְּאֵיכוּת הַשִּׁירָה וּבַדּוֹמִינַנְטִיּוּת שֶׁתַּשְׁרֶה כָּל קְבוּצָה. גֶּלֶת הַכּוֹתֶרֶת שֶׁל הַבַּקָּשׁוֹת הִיא שִׁירַת הַיְלָדִים. "יַלְדֵי הַפֶּלֶא" כְּפִי שֶׁהֵם נִקְרָאִים, מַנְעִימִים וּמְרַגְּשִׁים אֶת קְהַל הַשּׁוֹמְעִים.

הַשִּׁירָה נִמְשֶׁכֶת כְּ-4 שָׁעוֹת רְצוּפוֹת. בְּהַגִּיעַ מוֹעֵד הַסִּיּוּם הַפִּיְטָן הָרָאשִׁי מְנַגֵּן אֶת "הַקַּדִּישׁ עַל יִשְׂרָאֵל" בְּהֶתְאֵם לַמָּקוֹם (סֶלֶם מוּסִיקְלִי מִזְרָחִי) שֶׁל אוֹתָהּ שַׁבָּת.

בְּסִיּוּם מִתְפַּזְּרִים הַמִּשְׁתַּתְּפִים לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שׁוֹנִים כְּשֶׁבְּאֲמָתְּחָתָם מְנַת עֹנֶג שַׁבָּת גְּדוֹשָׁה הַמְרוֹמֶמֶת אֶת הָרוּחַ.

לְהַלָּן דֻּגְמָה שֶׁל בַּקָּשָׁה לְשַׁבָּת אֲשֶׁר נִכְתְּבָה עַל יְדֵי הַמְחַבֵּר אַבְרָהָם מַימוֹן. שֵׁם הַמְחַבֵּר מְרֻמָּז בְּרָאשֵׁי הַבָּתִּים שֶׁל הַשִּׁיר. פִּיּוּט זֶה פּוֹתֵחַ אֶת שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת. לְאוֹרֶךְ הַשִּׁיר רְמוּזִים רַעְיוֹנוֹת מֵחָכְמַת הַקַּבָּלָה. וְכֵן מֻבָּעִים מַאֲוַיִּים וּרְצוֹנוֹת לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. קֶצֶב הַפִּיּוּט הוּא אִטִּי וּמַשְׁרֶה רֹגַע וְנָעִימוּת.

אֵל מִסְתַּתֵּר

אֵל מִסְתַּתֵּר בְּשַׁפְרִיר חֶבְיוֹן. הַשֹּׂכֶל הַנֶּעֱלָם מִכָּל רַעְיוֹן.
עִלַּת הָעִלּוֹת מֻכְתָּר בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן. כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יְיָ.

בְּרֵאשִׁית תּוֹרָתְךָ הַקְּדוּמָה. רְשׁוּמָה חָכְמָתְךָ הַסְּתוּמָה.
מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְהִיא נֶעֱלָמָה. רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ.

רְחוֹבוֹת הַנָּהָר נַחֲלֵי אֱמוּנָה. מַיִם עֲמֻקִּים יִדְלֶם אִישׁ תְּבוּנָה.
תּוֹצְאוֹתֶיהָ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה. אֱמוּנִים נוֹצֵר יְיָ.

הָאֵל הַגָּדוֹל עֵינֵי כֹל נֶגְדֶּךָ. רַב חֶסֶד גָּדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ.
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם זְכֹר דָּבָר לְעַבְדֶּךָ. חַסְדֵי יְיָ אַזְכִּיר תְּהִלּוֹת יְיָ.

מָרוֹם הַנֶּאְדָּר בְּכֹחַ וּגְבוּרָה. מוֹצִיא אוֹרָה מֵאֵין תְּמוּרָה.
פַּחַד יִצְחָק מִשְׁפָּטֵנוּ הָאִירָה. אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ.

מִי אֵל כָּמוֹךָ עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת. אַבִּיר יַעֲקֹב נוֹרָא תְּהִלּוֹת.
תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת. כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֶבְיוֹנִים יְיָ.

יָה זְכוּת אָבוֹת יָגֵן עָלֵינוּ. נֶצַח יִשְׂרָאֵל מִצָּרוֹתֵינוּ גְּאָלֵנוּ,
וּמִבּוֹר גָּלוּת דְּלֵנוּ וְהַעֲלֵנוּ. לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית יְיָ.

מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל יְנִיקַת הַנְּבִיאִים. נֶצַח וְהוֹד בָּהֶם נִמְצָאִים.
יָכִין וּבֹעַז בְּשֵׁם נִקְרָאִים. וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ.

וִיסוֹד צַדִּיק בְּשִׁבְעָה נֶעֱלָם. אוֹת בְּרִית הִיא לְעוֹלָם.
מֵעֵין הַבְּרָכוֹת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. צַדִּיק אַתָּה יְיָ.

נָא הָקֵם דָּוִד וּשְׁלֹמֹה. בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ.
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּלָּה קְרוּאָה בִּנְעִימוֹ. עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד יְיָ.

חָזָק מְיַחֵד כְּאַחַד עֶשֶׂר סְפִירוֹת. מַפְרִיד אַלּוּף לֹא יִרְאֶה מְאוֹרוֹת.
סַפִּיר גְּזָרָתָם יַחַד מְאִירוֹת. תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְיָ.

פנים בית-הכנסת "עדס"

עֻנָּג שַׁבָּת בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת עֲדֵס

אַחַד הַמַּעֲזִים הַכִּבְדִים שֶׁל שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת הַנֶּעֱרֶכֶת בְּלֵילוֹת שַׁבָּת נִמְצָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת "עֲדֵס" לַעֲדַת אֲרָם-צוֹבָא.

בֵּין סִמְטָאוֹתֶיהָ הַקְּסוּמוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁל שְׁכוּנַת "נַחֲלַת צִיּוֹן" מִתְנוֹסֵס בְּצִנְעָה אֶחָד מִבָּתֵּי-הַכְּנֶסֶת הַיִּחוּדִיִּים בְּיוֹתֵר בְּעִיר הַשָּׁלוֹם וְהַזָּהָב.
לֵילוֹת הַשַּׁבָּת הַקָּרִים מְקַדְּמִים אֶת פְּנֵי הַקָּמִים בְּאַשְׁמֹרֶת רִאשׁוֹנָה. אַךְ בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם הַיְקָרִים שׁוֹעֲטִים בְּמִלֹּא כֹחָם בְּנַעֲרֵיהֶם וּבְזִקְנֵיהֶם לְעֵבֶר מִקְדָּשׁ מְעַט.
רֵיחוֹת הַחַמִּין הַבְּלוּלִים בְּתַבְלִין הַשַּׁבָּת מְאִיצִים אֶת צַעֲדֵיהֶם שֶׁל בָּאֵי הַבַּקָּשׁוֹת לְעֵבֶר בֵּית הַשִּׁירָה וְהַזִּמְרָה "עֲדֵס". חוֹבְבֵי הָרִנָּנָה מַגְבִּירִים צַעַד וְעוֹד שַׁעַל לְעֵבֶר הֵיכַל הַשֵּׁם. חוֹשְׁשִׁים הֵמָּה שֶׁמָּא יִגָּרַע מֵחֶלְקָם עוֹד פִּיּוּט וְעוֹד "מַוָּואָהל" (אֶפֶן שִׁירָה שֶׁבּוֹ הַפַּיְטָן מְסַלְסֵל בְּקוֹלוֹ).

מִשֶּׁנִּכְנְסוּ לְהֵיכַל הָרִנָּה מִתְרַוְּחִים עַל סַפְסְלֵי הָעֵץ הַכְּבֵדִים כִּבְנֵי הַגְּבִירָה. חֹם הַלְּבָבוֹת וְאוֹר הַקְּדֻשָּׁה אוֹפֵף אֶת נִשְׁמַת-הַשַּׁבָּת.

זֶהוּ בֵּית הָאוֹלְפָנָא לְמֵאוֹת וְאַלְפֵי חַזָּנִים בְּמֶשֶׁךְ מֵאָה הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת. אִם בִּרְצוֹנְךָ לַעֲבֹר אֶת טְבִילַת הָאֵשׁ הָאֻמְּתִית לִהְיוֹתְךָ חַזָּן? לֵךְ בְּנִי, בְּאֹמֶץ לְעֵבֶר תֵּבַת הַחַזָּנִים הַמְמֻדֶּרֶת וּמְהֻקְצַעַת בְּבַדֵּי עֵץ עַתִּיק. זֹאת בִּתְנַאי שֶׁעָבַרְתָּ אֶת כָּל "הַפִּילְטֶרִים" שֶׁל הַגַּבָּאִים וְהַחַזָּנִים הַמְּקֻצוֹעִיִּים. עַל רֶקַע פִּתּוּחֵי נְחֹשֶׁת מַרְהִיבִים בְּיָפְיָם אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ עַל יְדֵי אָמָנֵי דָּמֶשֶׂק נֶעֱרֶכֶת הַשִּׁירָה בְּצוּרָה אֶחִידָה מִקְצוֹעִית וְדַיְקָנִית. בְּאֹם סָטִיתָ בְּאֵיזֶה מַקָּאם (סֻלָּם מוּזִיקָלִי) מִיָּד אַתָּה נִפְלָט מֵרְשִׁימַת הַמְּקֻצוֹעִיִּים וְחוֹזֵר לַסַּפְסָלִים הָאֲחוֹרִיִּים.

אַחַד הַחַזָּנִים הַדְּגוּלִים שֶׁל "עֲדֵס" הוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל ר' שְׁלֹמֹה בְּרֶסְקָה ז"ל.

בְּמֶשֶׁךְ עַשְׂרוֹת שָׁנִים הִנְחָה וְהִדְרִיךְ הִנְעִים וְזִמֵּר אֶת הַשִּׁירָה הָעֲנֻגָּה הַזּוֹ. עַד אֲשֶׁר נָפַח אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּוְקָא עַל גַּבֵּי תֵּבַת הַחַזָּנִים.

לָאַחֲרוֹנָה מְשַׁמְּשִׁים בְּקֹדֶשׁ הַפִּיּוּט תַּלְמִידָיו וּמַמְשִׁיכֵי דַּרְכּוֹ הֵם הֵם כֹּהֲנֵי הַשִּׁירָה מֹשֶׁה חֲבוּשָׁה וְיוֹסֵף בּוּזוֹ. קוֹשְׁרִים חֻלְיוֹת חֻלְיוֹת שֶׁל שִׁירָה הַחוֹבֶקֶת בְּשַׁרְשֶׁרֶת זָהָב שֶׁאָרְכָּהּ מִשְׁתָּרֵעַ לְאֹרֶךְ כְּאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. נִרְאֶה שֶׁשַּׁרְשֶׁרֶת שִׁירַת הַפִּנִּינִים מַמְשִׁיכָה מְפָאֶרֶת וּמְשַׁמֶּרֶת אֶת שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת.

מִשָּׁרָתָה הַנִּשָּׁמָה וְלָגְמָה עַד תֹּם אֶת מְנַת הַזִּמְרָה עוֹלֶה כַּאֲרִי שַׂר הַתּוֹרָה וְצִרּוּפֶיהָ רַבְּנוּ חַיִּים גָּזִית שַׁלִּיטָ"א וְשׁוֹזֵר כִּתְרֵי תּוֹרָה וְחִדּוּשֶׁיהָ וּמַלְהִיב אֶת שׁוֹמְעֵי לִקְחוֹ.

עַל כָּל הַתְּזְמוּר מְנַצְּחִים הַגַּבָּאִים הַוָּתִיקִים וְהַמְּסוּרִים הֵם הַמּוֹצִיאִים וְהֵם הַמְּבִיאִים בְּבֵית מִקְדָּשׁ מְעַט זֶה. מְשַׁלְּבִים דֶּרֶךְ אֶרֶ"ץ תַּרְתֵּי מַשְׁמָע עִם הַנְהָגָה.

מַבִּיטִים וְלֹא מַבִּיטִים וּבְמִחְיאוֹת כַּף אֶל כַּף מְעוֹרְרִים אֶת פַּיְטָנֵי עֹנֶג שַׁבָּת.

"בְּעַדֵּס" לֹא רַק הַפַּיְטָנִים מְפַיְטִים. הַכְּתָלִים הָעַתִּיקִים יָעִידוּ וְיָשִׁירוּ עַל מָסֹרֶת שִׁירֵי הַקֹּדֶשׁ הַפּוֹרֶטֶת עַל נִימֵי הַנֶּפֶשׁ וּמְזִינָה אֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה.

זוֹהִי שִׁירַת הַשַּׁבָּת בְּעַדֵּס !!!

היכל בית-הכנסת "עדס"

תַּלְכִּיד הַבַּקָּשׁוֹת בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת מוּסָיוּף

שִׁירַת הַבַּקָּשׁוֹת עִם נְעִימוֹתֶיהָ הֶחָלַבִּיוֹת חָדְרוּ אַט אַט לְעֵדוֹת אֶחֵרוֹת. בִּרְחוֹבוֹת הַבּוּכָרִים מִתְמַקֵּם בֵּית-הַכְּנֶסֶת עַל שֵׁם מוּסָיוּף. מָקוֹם זֶה דּוֹמֶה לְלֵב רְחַב חֲדָרִים הַמַּזְרִים תּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה בֶּחָג וּבַמּוֹעֵד.

בְּלֵילוֹת שַׁבָּת עֵת כָּל הַיְקוּם שָׁקֵט וְרוֹגֵעַ דּוֹמֶה הַמָּקוֹם לְהַר גַּעַשׁ שֶׁל שִׁירָה. עִם אִישׁוֹן לַיְל מִתְאַסְּפִים הֲמוֹנֵי יְהוּדִים מִכָּל הָעֵדוֹת פַּרְסִים וּבוּכָרִים תֵּימָנִים מְסֻלְסְלֵי פֵּאוֹת וְאַף אַשְׁכְּנַזִּים מְעֻטָּרִים בִּשְׁטְרַיְמְלִים מְהֻדָּרִים וַעֲטוּרִים בְּקָפּוֹטוֹת מְפֻסְפָּסוֹת. תּוֹךְ כְּדֵי לִפְלוּף בְּפְאוֹתֵיהֶם מִתְעַנְּגִים הֵם עַל סְחִיבוֹתָיו שֶׁל שְׁמְעוֹן שֶׁקּוֹלוֹ נָקִי מִזִּיּוּפִים.

בְּלֵיל הָעֵדוֹת בָּא לִשְׁמֹעַ אֶת שִׁירַת הַקֹּדֶשׁ הַחוֹזֶרֶת וְנִשְׁמַעַת וְשׁוּב נִשְׁמַעַת אַךְ לְעוֹלָם אֵינָהּ נִפְסֶקֶת.

עֲדַיִן הָרְחוֹבוֹת שְׁקוּעִים בְּתַרְדֵּמַת הַשַּׁבָּת, אַךְ מִבֵּין קְמָרוֹנֵי פְּתְחֵי הַבָּתִּים מְגִיחִים קְהַל-עַם מְלֻוִּים עַל יְדֵי הַבָּתִּים הָעַתִּיקִים הַמְסַפְּרִים אֶת יְמֵי תִּפְאַרְתָּהּ שֶׁל עִיר הַחָכְמָה. מִזְדָּרְזִים לְעֶבֶר אוּלַם ג' הַשּׁוֹאֵב לְקִרְבּוֹ בְּחֹם וּבְחִבָּה אֶת עַם עוֹבֵד-יָהּ.

מִבְּעוֹד יוֹם הֵכִינוּ גַּבָּאֵי הַבַּקָּשׁוֹת ר' מֵאִיר אֶטְיָאס וּרְאוּבֵן מְחַבֵּר כִּבּוּד לְמַכְבִּיר כְּיַד הַתּוֹרְמִים הַטּוֹבָה עֲלֵיהֶם. בִּזְרִיזוּת נְעוּרִים מַגִּישִׁים לָזֶה כּוֹס חַמִּין וְלַשֵּׁנִי מְעַט שֵׁכָר לְחִמּוּם הַקָּנֶה וּלְעִתִּים גַּם עֲבוּר הַוֶּשֶׁט.

זֶה מוּל זֶה מִתְמַקְּמוֹת שְׁתֵּי הַקְּבוּצוֹת הַמִּתְחָרוֹת בֵּינֵיהֶם לִפְנֵי בּוֹרְאָם בַּמֵּיטַב הַמַּקָּאמִים הַמְסַלְסְלִים וְהַמְסֻלָּאִים בְּעֹנֶג שַׁבַּת מְנוּחָה.

בְּכֹתֶל הַמַּעֲרָב מִתְמַרְכֵּז שִׁמְעוֹן נָקִי שֶׁשִּׁמְעוֹ יוֹצֵא לְמֶרְחוֹק עִם אוֹרְחָיו. וּבְכֹתֶל הַדָּרוֹם מְנַצֵּחַ עַל הַשִּׁירָה ר' יְחֶזְקֵאל מִזְרָחִי הי"ו. בִּמְסִירוּת אֵין קֵץ מְאַרְגֵּן אֶת מַקְהֵלַת צֹאן קְדוֹשֵׁי הָרִנָּה.

מְעוֹדֵד בְּחֹם בִּתְנוּעוֹת רֹאשׁ וְיָדַיִם כְּדֵי שֶׁהַשִּׁירָה תַּעֲלֶה וְתִשָּׁמַע בְּהֵיכְלֵי שַׂחַק.

יָאֶה לָהּ לְמָסֹרֶת זוֹ שֶׁשּׁוֹכֶנֶת בְּאַכְסַנְיָה יְקָרָה וּקְדוֹשָׁה זוֹ. נְבִיא הַשִּׁירָה מֵנִיף יָדָיו וְסוֹכֵךְ עַל צְעִירֵי צֹאן הַשִּׁירָה. מְעוֹדֵד וּמַמְרִיץ בְּהִתְלַהֲבוּת אֵין קֵץ גְּדִי רִנָּה קָטָן הַמְסַלְסֵל בְּקוֹל זָמִיר. קָהָל הַשּׁוֹמְעִים הַחַם שֶׁל מוֹסָיוֹף מִתְמוֹגֵג בְּנַחַת וּמֵשִׁיב בְּהִזּוֹן חוֹזֵר אָ...אָה.... יָא.... אֵלִי.... יָא ...עֵינִי.... וְהַזָּמִיר מֵאִיץ אֶת מֵיתְרֵי קוֹל הַדְּבַשׁ הַמַּרְעִיד אֶת נִימֵי הַנֶּפֶשׁ הַמְּסוּכִים בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת.

מִנֶּגֶד שְׁמוּרָה הַתְּגוּבָה שֶׁל קְבוּצַת "הַחֲזָקִים" לִכְאוֹרָה בְּרֵאשׁוּת ר' נָקִי מְשִׁיבָה תְּשׁוּבָה פִּיּוּטִית בְּקֶצֶב מַקָּאם נַהָוָונְד הָעַלִּיז הַמַּרְקִיד אֶת בַּאבָּא גָ'אן הַפַּרְסִי הַמְחוֹלֵל עִם מַקֵּל הַהֲלִיכָה הַסָּב בַּשִּׁירִים.

יוֹשְׁבִים קָהָל עַם חוֹבְבֵי הַבַּקָּשׁוֹת מוּל רִתְחַת הַשִּׁירָה וּפְנֵיהֶם מְפִיקִים נֹגַהּ וְאוֹר שִׂמְחָה מַצְהִיל אֶת הַלְּחָיַיִם. וְהִנֵּה כִּבְתוֹךְ מְנֹהֶרֶת חֲלוֹם מְתוּקָה מַתְחִיל הַסּוֹלָן הַתּוֹרָן לְזַמֵּר:

"אֲבָרֵךְ אֶת ה' אֲשֶׁר יְעָצָנִי ....." בָּרוּךְ ה' אֲשֶׁר יְעָצַנִי לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת מוּסָיוֹף וְלִשְׁהוֹת בִּמְחִיצַת הַר קָדֶשׁ שִׁירִי זֶה.

אולם ג' בבית הכנסת "מוסיוף" בשכונת הבוכרים

הַר הַשִּׁירָה הִפְעִים אֶת לְבָבֵנוּ וּמִתּוֹכוֹ פָּרַץ הַשִּׁיר:

אֵל בָּרֵךְ

אֵל בָּרֵךְ אֶת עַם שָׁלֵם,
לְךָ שָׁרִים בִּירוּשָׁלֵם.
מְסִתּוֹפְפִים בִּרְחוֹבוֹת הַבּוּכָרִים,
לִבָּם זוֹרֵם לְבֵית-הַשּׁוֹחֲרִים
לְזִמְרַת-אֵל וְנִגּוּנִים.
נוֹבְלִים מַחְשָׁבוֹת וְיִגּוֹנִים
טוֹבְלִים וְרוֹנְנִים בְּפִיּוּטִים וּמַקָּאמִים.
שְׂמֵחִים הַפְּעוּטִים וּלְבָבוֹת הַנְּעוּרִים,
בְּשִׁלּוּב אַבְרֵכִים וּזְקֵנִים.
יַחַד מְרִימִים פִּיּוּט לְאֵל מְרוֹמִים,
עַל גְּדֵלַת הַשַּׁבָּת סְפִירוֹת וְיִחוּדִים.

❋ ❋
❋

רשימת מקורות

- "אוצר השפה העברית" / נחום סטוצ'קוב.
- "הולך תמים ופועל צדק" / אברהם דיין ליוורנו תר"י.
- "יביע אומר" חלק ח' / הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א.
- "יהדות בראי הדורות" / א. הכהן טוויל . תשנ"ג.
- "ישראל בגולה" / ב.צ. דינור תשכ"א תשל"ג.
- "הכתר" / אמנון שמוש.
- "לקדושים אשר בארץ" / הרב דוד לניאדו זצ"ל (תש"ם).
- "מכלול המאמרים והפתגמים" / משה סבר.
- "מכתב מאליהו" / הרב אליהו דסלר זצ"ל.
- "משנה" / מסכת תענית.
- "סיבוב" / ר' פתחיה מרגשנבורג 1905.
- "פלא יועץ" / הרב אליעזר פאפו זצ"ל.
- "פעמים" / תשד"מ 1984.
- "קהילת יהודי חלב בניו יורק" / ש.ל.
- הרמב"ם / הלכות ספר תורה פר' ח' הלכה ד'.
- "שיר ושבחה" / הוצאת ק"ק מגן דוד נ.י.
- "תחכמוני" / יהודה אל חריזי.

מקורות לספורים

- **שירת חיים** - לקדושים אשר בארי"ץ.
- **הגט המקשר** - לקדושים אשר בארי"ץ.
- **חכמי חלב** - לקדושים אשר בארי"ץ.
- **היהלום שבכתר** - קלטות 1236,1235,1199,1186,1185 ארכיון הסרטים והקלטות של המכון ליהדות זמננו.
- **ילד האתרוגים** - אליהו כהן חולון.
- **עדות האילן** - לקדושים אשר בארי"ץ.
- **נסי נסים** - אדמון שאשאו חולון.
- **שואלי הגשמים** - הרב יצחק טוויל הכהן ת"א.
- **צדקה עד היכן כחה** - אברהם חמווי שכ' בצרון ת"א.
- **רפול אל חלאא** - מאיר מועלם בני ברק.
- **הנגיד התלוי** - לקדושים אשר בארי"ץ.
- **כתב השדים** - לקדושים אשר בארי"ץ.
- **יעאוב אל חמל** - מרת אימי חנה לניאדו ע"ה.
- **המהגר החלבי** - ל.ש.
- **מזון מזון** - מו"ר אבי משה לניאדו ז"ל.
- **חרם הדורות** - יצחק לוי ירושלים.

"כתר שלמה ושרה ברסקה זצ"ל"
עזרה לנזקקים
ומשפחות ברוכות ילדים

מבין סמטאותיה הקסומות והצרות של שכונת "נחלת ציון" מתנוסס בצנעה אחד מבתי הכנסת היחודיים בעיר השלום והזהב- ירושלים, הוא בית הכנסת "עדס" לעדת אר"ץ (חלב).

מעל קמרון קטן בחצר בית-הכנסת מתנוסס שלט צנוע: "כתר שלמה ושרה ברסקה זצ"ל, עזרה לנזקקים ומשפחות ברוכות ילדים". השלט מעיד על פעילותו של ארגון חסד רב-אנפין החובק בתוכו עזרה וסיוע ל- 30,000 משפחות בכל רחבי הארץ.

מייסד המפעל הייחודי הוא אבי משפחת ברסקה, נעים זמירות ישראל הפייטן והחזן ר' שלמה ברסקה זצ"ל. הוא ינק את מידת החסד מאבי האומה אברהם אבינו ע"ה, מידה הטבועה בבני האר"ץ הטובה (חלב).

החזן הדגול ר' שלמה ברסקה זצ"ל נפח את נשמתו ביום ראש השנה על גבי תיבת החזנים בבית-כנסת בארגנטינה. הבשורה המרה הכתה את תושבי ירושלים ובפרט את בני המשפחה ההמומים. יתרה מזאת, המשטר הדיקטטורי הארגנטיני מנע את העברת הגופה לישראל . מרן הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א פעל נמרצות אצל השלטונות בבואנוס איירס באמצעות הרב יצחק שחייבר זצ"ל רבה של אר"ץ. ואכן המאמצים נשאו פרי וניתן אישור להטסתו של ר' שלמה ברסקה זצ"ל לקבורה בישראל.

בזמן ההמתנה עד לפני יום הכפורים, אלפי אנשים החלו לפקוד את בית-המשפחה. היו אלה אנשים קשי יום שאינם מוכרים לבני המשפחה הקרובה. הם ספרו על מעשי חסד רבים שנהג ר' שלמה זצ"ל להעניק בסתר במשך שנים רבות. הדמעות בעיניים והסיפורים המרגשים הניעו את בני המשפחה ובראשם את ר' ציון חי שליט"א להמשיך את מפעל החיים של אביו.

בשנת תשל"ט הקים ציון חי את הארגון המסועף שפעילותו משתרעת בכל רחבי הארץ. הפעילות כוללת חלוקה חודשית של מוצרי מזון ובמקביל לה חלוקה שבועית של מוצרי בשר וחלב. בימי הפסח נהנים רבים מהמפעל האדיר של קמחא דפסחא. נשות אברכים וילדיהם ואנשים קשי יום נראים יוצאים מבית-הכנסת ובידיהם עגלות עמוסות לעייפה.

ענפי החסד של "כתר שלמה ושרה ברסקה" מעניקים לבחורי ישיבה העומדים לפני פרק "המקדש" סיוע לקראת השלב החדש בחייהם. וכן בנות ישראל העומדות לפני נישואין נהנות מחלוקת סלי נדוניה עשירים בתכולתם.

ר' ציון חי הי"ו מעיד שהארגון הוקם בעבודה מאומצת וממושכת. תפקידו של הארגון הוא לסייע לעם ישראל על כל גווניו. ואכן רבבות יעידו ויגידו על פעילות מבורכת זאת, ובראשם גדולי הדור מרן הרב עובדיה יוסף שליט"א והראשון לציון הרב מרדכי אליהו שליט"א.

שרשרת השירה ומפעל חייו של כהן השירה ר' שלמה ברסקה זצ"ל נמשכת באמצעות ממשיך דרכו ר' ציון חי ברסקה שליט"א, ועליו נאמר:

"ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"

"כתר שלמה ושרה ברסקה זצ"ל" ר' בצלאל 50 ירושלים תובב"א 02-6243466

"אודה ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב"

ברכות לראש משביר מזכה הרבים ימים ושנים זה עידן ועידנים
איש רב פעלים רודף צדקה וחסדים חכו ממתקים וכולו מחמדים
ר' יעקב בן שרה ברסקה חי"ו
ומרת ביתו אשת חיל לתפארה
הגב' ציונה בת אסתר תחי'
יהי רצון שינחיל הקב"ה להם בריאות שלמה ונחת מכל יוצאי חלציהם ועליהם נאמר
"עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו"
יעקב בן שרה, שלמה בן ציונה זרע בר קיימא
רפואה שלמה ליוסף בן מסודי ציונה זרע בר קיימא
ברכות לילדיו, בנותיו, חתניו, כלותיו, נכדיו, נכדותיו
שיזכו להיות ת"ח וגדולים בתורה אמן!!!

❀

לעילוי נשמת

מו"ר אבי ועטרת ראשי
ר' שלמה ברסקה בן מזל ז"ל
נעים זמירות ישראל נלב"ע בראש השנה תשל"ט
לע"נ מרת אימי ועטרת ראשי
שרה בת שמחה ע"ה נלב"ע כ"ז אלול תשל"ה
מו"ר חמי **יוסף בן עיישה** ז"ל א' שבט תשמ"א
חמותי **אסתר בת זוהרה** ע"ה ט' כסלו תשל"ו
אחי שנפ' בקציו **ניסים בן שרה** ז"ל ה' תמוז תשמ"ט
גיסי **מרדכי אוחנה בן אסתר** ז"ל כ"ח חשון תשל"ט
גיסי **נסים איצ'ר בן אסתר** ז"ל כ"ח תמוז תשנ"ד
זוהרה בת אסתר ע"ה כ"ד חשון תשס"א
עמרם בן אסתר ז"ל כ"ד תמוז תשס"א
ת.נ.צ.ב.ה.

❀❀❀

ברכה לרפואה שלמה **ליעון שושני** אשר נדב להוצאת הספר,
יהי רצון שיאמר בו הפסוק: "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו", אמן.

❀

"אשת חיל מי ימצא"

לע"נ אשתו היקרה
מרים בת טאוס ע"ה
נלב"ע כ"ג טבת תשנ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.
☆☆☆

לעילוי נשמת האיש הכשר היקר והצנוע

דרחים ומוקיר רבנן
משכים ומעריב לבתי כנסיות ולבתי מדרשות
יליד ארם-צובא שמורשתה היתה נסוכה בנשמתו
והעניק לילדיו את מורשת עיר מולדתו
על פי נתיבי עטרת תורה וחסד

ר' יוסף ששון בן שפיקה ז"ל

נלב"ע י' שבט תשס"ד

"אשת חיל מי ימצא"

מזכרת נצח לאשה הכבודה
שהקימה את ביתה על פי אדני היהדות הצרופה
יה"ר שבניה ובנותיה וכל יוצאי חלציה
יהיו שופעים כשתילי זיתים
בחיי התורה ובנתיבותיה

מרת פרידה בת סלחה ע"ה

נלב"ע כ"ט אייר תש"מ
תנצב"ה

✡

נדבת בנם ידידנו היקר והחביב יליד אר"צ (חלב)

ד' שלמה ששון הי"ו

מקים עולה של תורה בעיר הקודש ירושלים

יהי רצון שהקב"ה ינחיל לו ולנאוות ביתו *שולמית תחי'*

שובע שמחות מתוך בריאות מעלייא

ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה

ועליהם נאמר: "דשנים ורעננים יהיו", אמן.

◆◆◆

 נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

שאול עזרא בן זכי'ה ז"ל

נאמן ביתו של רחמו נחמד

יו"ר וועד ק"ק חלב

לעילוי נשמת

דורת דהב בת רג'ינה ע"ה

תנצב"ה

נדבת הבנים שיח'

דיב שבתאי לאניאדו זצ"ל

משפחת לאניאדו הידועה בשלשלת הרבנים המתמשכת מאז ימי תור הזהב בספרד ועד ימינו אנו, הוציאה מתוכה דמויות רבי אשכולות, אם כרבנים או פייטנים או אנשי ציבור מהשורה הראשונה.
אחת הדמויות הבולטות בציבור היהודי בחלב (אר"צ) במאה הקודמת ובמאה הנוכחית הוא **ר' דיב שבתאי לאניאדו** (הידוע בכינויו אבו שבתאי) זצ"ל. הוא היה מזמר פייטן ושליח ציבור בבית-הכנסת הגדול (כניסת אל-כבירה) במנין המוסתערבים. בשבתות ובחגים היה מנעים בקולו בבית-הכנסת העתיק. תפקידו ככלי קודש התפרס בסדור ועריכת סדרי ברית-מילה, טקסי חופה וקידושין, ולהבדיל ניחום אבלים, תפילות, אשכבות ולימוד בכל שבעת ימי האבלות.
הוא היה בעל זכרון מדהים ויכל להזכיר שמות נפטרים ובני משפחותיהם בעל פה מאה חמישים שנים אחורנית ויותר מבלי שיגידו לו את שמות הנפטרים. כך נהג לומר בליל כפור השכבה לרבני העדה גאוניה ודייניה שנפטרו במשך מאה וחמישים שנה אחורנית ויותר.
זכרונו הפנומנלי וצלילות דעתו עמדו לו עד יומו האחרון עת נפטר זקן ושבע ימים ביום ח' שבט תשי"א והוא בן תשעים ושלוש שנה. דברי הספד נאמרו ע"י הרה"ג שלמה זעפראני זצ"ל והרה"ג יצחק שחיבר זצ"ל, יהי זכרו ברוך.

ת . נ . צ . ב . ה .

הרב משה דיב לאניאדו זצ"ל

הרב משה דיב נולד בשנת תרנ"ב בעיר חלב. בגיל חמש חלה במחלת עיניים ומאז ניטל מאור עיניו אך מאור מעייניו הלך ושפע. הוא למד בת"ת ולאחר מכן למד תלמוד מפי הרב עזרא שעיו זצ"ל. הוא שקד על לימודיו והיה לאחד הבולטים הבקיאים והמעמיקים בש"ס, פוסקים ובספרי השו"ת.
מקום תפילתו הקבוע היה בבית -הכנסת "בית נשיא", שם נהג ללמוד באמצעות תלמיד חכם אשר שינן באזניו דברי תורה, ש"ס, פוסקים, ושו"ת. אחד התחומים אשר בהם הצטיין הוא תחום השירה והפיוט. בקיאותו וידענותו באמנות השירה והזימרה, מומחיותו ודייקנותו במנגינה ובקצב ה"מקאם" היו לשם דבר שאין שני לו. לימד תלמידים רבים כדי להמשיך את מסורת השירה והחזנות החלבית. היה מאחרוני הנפילים ומשיירי כנסת המזמרים בארי"צ וידע בע"פ למעלה מאלף שירים ופיזמונים על לחניהם וניגוניהם שלמד מאביו ומגדולי הפייטנים בתקופתו.
הרב משה דיב לאניאדו במסגרת פעילויותיו נהג לייצג בעלי דינים בפני בי"ד. חריפותו, שנינותו וזכרונו הבהיר היו לשם דבר. רבים מבני הקהילה, ראשיה, סוחריה, עמך, ולהבדיל נוצרים, מוסלמים וראשי שלטון כיבדו והעריכו את שיקול דעתו ושמעו בעצתו בשל נסיונו והידע הרב בשבילי החיים.
נוסף על ידענותו בעולם התורני היה מעורה בהוויות העולם לסוגיהן והיו נהירים לו תחומים ומקצועות רבים ומגוונים. הכיר כל אחד בשמיעת קול, אפילו אם עבר זמן רב מאוד מאז דבר אתו.
נסיונו הרב בענייני מו"מ, עסקי נדל"ן ופקחותו הביאו את בית-הדין להחלטה שרבי משה דיב לאניאדו יהיה הממונה על ההקדשים של חכמי אר"צ ורבניה. בשנת תרפ"ח (1927) התמנה על רכוש ההקדש של חכמי אר"צ למכור ולקנות, לבנות ולתקן, וכל מה שקשור בהקדש. וזה לשון כתב המינוי: "שכל אשר יעשה חכם רבי משה הנזכר הרי הוא רצוי ומקובל שריר וקיים."
בשנת תש"ח 1948 פרצו פורעים לבית הכנסת "בית נשיא" שרפו, הרסו ושדדו את המקום. לאחר מספר ימים אזר מתניו והחל משקם ומשחזר את בית-הכנסת האמור לפי תכניותיו.
בשנת תשכ"ב 1962 עלה ארי מחלב והתיישב בת"א שם נהג ללמוד בבית מדרשו של הרה"ג חכם משה טוויל מעלי הכהן זצ"ל.
ביום כ"ח תשרי תשכ"ט נדם נעים זמירות ישראל כנור ישראל וישורון, ונצחו אראלים את המצוקים כפי שכתב הרב יצחק שחיבר זצ"ל: "ווי ווי חסרא ארעא, גברא רבה ויקירא עסקן דגול, יקר מזהב ומחרוץ, גזבר נאמן... ומשליך אחרי גוו בעייתו ובעיית בני ביתו עמו. נדם אותו הלב העדין והרגיש מאוד... "

ת . נ . צ . ב . ה .

נר ה' נשמת אדם

מזכרת נצח לע"נ האיש הכשר אוהב תורה ולומדיה
שנפטר בקיצור ימים ושנים

מנחם בן **ראובן** ז"ל

נלב"ע ב' ב תשל"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

"אשת חיל מי ימצא"

לע"נ **מזל** בת **חבוב** לבית רזל ע"ה

שגידלה את משפחתה במסירות נפש
נפטרה לאחר יסורים קשים

ח' אייר תשס"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

☆☆☆

נדבת יעקב ורות ראובן הי"ו

ליעקב ראובן הי"ו ורעייתו רות תחי' ילדיהם שי ואמיר ובנותיהם רעות ונועה
שמורה לכם זכות אבות וממנה שפע ברכה והצלחה מרובה.

לשי היקר שהולך עמנו כברת דרך ארוכה באורך רוח ובשפעת נעורים,
כך ישלם האל כגמולך ונראה את ענבי הגפן בענבי הגפן במהרה, אכי"ר.

☆☆☆

לע"נ האיש הכשר שפיו ולבבו היו שווים

יונה בן **טאוס** ז"ל

נפ' כ"ג אב תשנ"ט

תנצב"ה

נדבת בנו היקר יוסי אבנר הי"ו

יהי רצון שיראה ברכה בכל עמלו
ויזכה לנחת יהודי אמיתי וחיים טובים, אמן

☆☆☆

התודה והברכה נתונה בזה למכון היקר והמפואר

מכון "גנזי המלך"

"מפעל תורת חכמי חלב"

שע"י בתי-המדרש

"חזון יצחק" – ירושלים

"חזון משה" – חולון

על עזרתם הרבה להוצאת ספר זה לאור

יה"ר שיזכו לעוד רבות בשנים להגדיל תורה ולהאדירה

ולהמשיך להעשיר את אוצרות היהדות

מספרים יקרים פרי יצירתם והוצאתם, אמן.

לע"נ איש הישר

יהודה בן אסתר ז"ל

תנצב"ה

נדבת אשתו הגב' **אסתר גפנן בת מרים** תחי'

יהי רצון שתזכה לנחת מתוך בריאות איתנה, אמן.

לע"נ **האשה הצנועה והכבודה**

מדור יודעי דעה ובינה ששפתותיה דובבות

דברי קדושה ומעצותיה ומחוכמתה נהנו כל יוצאי חלציה.

נפטרה בסימן ק' שנים.

מרת **מונוור מרים** בת **יוכבד** ע"ה

נלב"ע ב' אב תשס"ה

תנצב"ה

נדבת נכדה ידידנו ומכובדנו

שעוסק תדיר בנתיבות החסד ואהבת הבריות

מתוך יראת השם ואהבת התורה

בני רענאי הי"ו

יהי רצון שהקב"ה ינחיל לו ולמשפחתו

שפע רוחני וגשמי וימשיך לאורך ימים ושנים

בעטרת החסד ואהבת התורה, אמן.

יבואו על הברכה מתפללי בית-הכנסת "שבת אחים" ברמת גן
וגן רב בית-הכנסת מרדכי קבסו שליט"א.
הגברת רבקה כהן תחי' בניה ובעוזיה
שתרמו להנצחת שמו של ידיד נפשנו האיש העניו
הכשר והצנוע שנרצח בידי בני עוולה ביום ששי ער"ח
אייר

ד' ניסן הכהן בן מיכל זצ"ל

נלב"ע ל' ניסן תשס"ב
ת.נ.צ.ב.ה.
יה"ר שהקב"ה ינחיל לאשתו ולמשפחתו
שפע ברכה והצלחה ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו, אמן.

✡

זכרון עולם

לע"נ מו"ר אבי משה בן זכי'ה ז"ל
ששימש בקודש בק"ק חלב
נלב"ע ל' ניסן תשנ"ח

לע"נ אמי היקרה והצנועה בעלת היסורים
מרת חנה בת אמר ע"ה
נלב"ע ל' שבט תשמ"ז

לע"נ חמותי היקרה רודפת צדקה וחסד
מרת רחל סימין בת טאוס ע"ה
נלב"ע כ"ט סיון תשמ"ג

לע"נ אחותי המדוכאת ביסורים
מרת יפה בת חנה ע"ה
תנצב"ה

מזכרת נצח לע"נ איש חי רב פעלים מקים עולה של תורה
אשר פעל למען הישיבות הקדושות רחים ומוקיר רבנן אבי עטרת ראשי
ר' דוד בן מרים הכהן ז"ל
נלב"ע כ"ו אלול תשנ"ד
תנצב"ה

הונצח ע"י בנו היקר אוהב תורה ולומדיה
ר' אבנר הכהן הי"ו
"דפוס חדווה"
יהי רצון שיזכה לרוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו
השי"ת יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים אכי"ר.

לר׳ חיים ורבקה מזרחי וכל משפחתם הי״ו

״עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים
קול ששון וקול שמחה
קול חתן וקול כלה״, אמן.

ברכה והצלחה

לסמדר בת אהרון והינדה רימרמן תחי׳

יהי רצון שתבנה בקרוב בית נאמן בישראל
ויתמלאו כל משאלות לבה לטובה לעבודתו ית׳, אמן.

☆☆☆

לעילוי נשמת הסבא והסבתא היקרים שלא הכרתי ולזכרם

אסתר ויעקב (הכהן) רימרמן ע״ה

שנפטרו ממחלות קור וריעב ברוסיה

במלחמת העולם השנייה

ולעילוי נשמת הסבא והסבתא היקרים

סוניה ויעקב מרקוס ע״ה

לעילוי נשמת הבתורה היקרה

שרה אבנעים בת חי׳ה ע״ה

שנפטרה בקציו״ש

לע״נ אסתר בת סוניה ע״ה

ת.נ.צ.ב.ה.

☆☆☆

לזוג היקר והחשוב

שלבם תמיד קשוב לכל נדכא ועזוב

דואגים הם שכל יהודי למקורות ישוב

יוסף ויוספה שפניר הי״ו

יהי רצון שהקב״ה ימלא כל משאלות לבם לטובה

מתוך בריאות איתנה ושמחה גדולה,

אמן כן יהי רצון.

***

למו״ר אבי בנימין שושני הי״ו

יהי רצון שתראה בשמחת בני בנים בגילה וצהלה

בבריאות שלמה ואיתנה, אמן.

***

הוידעתנו נתונה לקרן ע״ש אליעזר ברונרט ז״ל
ולעו״ד עמרם בלום הי״ו שעודד ויזם
את מתן התרומה להוצאת הספר.
ואומר הפסוק: ״עולם חסד יבנה״

לר' אליהו זכאי הי"ו ולנאוות ביתו אריאלה תחי'

ברכות ושמחות מראש אשמורות

לך ולאשתך, לבניך ובנותיך שיח'

יהי רצון שבניך יובילו את עם ישראל בראש חיילות צבא השם

והקב"ה ישפיע עליך שפע רוחני וגשמי, אמן.

☆☆☆

ברכות לראש משביר

להרה"ח בנם של קדושים שמצודתו פרוסה על ארבע

כנפות תבל רב הקהילה החלבית בברזיל יע"א

חרב אפרים לאנייאדו שליט"א

בנו של חכם דוד לאנייאדו זצ"ל

מחבר הספר "לקדושים אשר בארץ"

יהי רצון שירווה נחת מכל יוצאי חלציו

ויפוצו מעיינות התורה

ברוב שפע מתוך שלווה ורווחה, אכי"ר.

☆☆☆

לר' אבנר יומטוביאן שליט"א

מנהל ישיבת "חזון עובדיה" ורעייתו תחי'

ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם

ויגדלו את בניהם ובנותיהם

על אדני התורה ונתיבותיה

בשמחה ובנחת, אכי"ר

☆☆☆

למשה הלוי הי"ו

יהי רצון שתעלה ותצליח במעלות שירת החיים החדשה

והקב"ה יסייע בידך ללכת בדרכי התורה הטהורה,

ותזכה לראות בשמחת בניך ובתך בנחת ולבביות, אמן.

☆☆☆

לר' מאיר טביב הי"ו

שובע שמחות מהבנים והבנות

שיגדלו לתורה לחופה ולמצוות

ומהם תרוו נחת ושלווה ויבואו ימי חופה וקידושין,

בנועם ובקילוסין לאורך ימים ושנים, אכי"ר.

❀ ❀ ❀

זכרה ה' לטובה ולברכה לנדיבה היקרה
הגב' לאה חלאוויה בת תפחה תחי' לזיווג הגון
יעקב בן תפחה ומשפחתו שיחי'
פריאל בת תפחה ומשפחתה שיחי'
אודט בת תפחה ומשפחתה שיחי'
חיה בת תפחה ובעלה לאון ובנם מיכאל שיחי'
גורג'יה בת תפחה תחי'
לבריאות איתנה ולכל הישועות, אמן.
רוזה בת תפחה ומשפחתה שיחי'
לעילוי נשמת
מרת אמי תפחה בת גורג'יה ע"ה
מו"ר אבי עזרא בן חַנִינָה ז"ל
סבתי חַנִינָה בת אסתר ע"ה
תנצב"ה

ברכות מאליפות

לר' שלמה בן שלמה יוסף יעיש מזכה הרבים
ולנאוות ביתו יונה בת שרה תחי' עזר כנגדו.
עליהם נאמר: **"עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים**
קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה"
ויראו בשמחת בניהם ובנותיהם וצאצאיהם.
יהי רצון שיהלומית בת יונה תבנה בקרוב בית נאמן בישראל.
וכן ברכה והצלחה לבנותיהם טובה, זהבה, שמחה, כרמלה, סמדר, אפרת, אסנת, יהלומית (הלי), ולבנם צוריאל הי"ו שהקב"ה ישלח להם רוח נכונה בקרבם ויעלו ויצליחו במעלות הרוחניות, אמן.

☆☆☆

לעילוי נשמת
שלמה יוסף יעיש ז"ל **סעדה בת חממה** ע"ה
יוסף בן יחיה ז"ל **שרה בת סעדה** ע"ה

☆☆☆

ואלה יעמדו על הברכה
ר' נסים נגרין הי"ו ; ר' יפרח שלמה הי"ו
ר' יפרח יעקב הי"ו ; ר' אליעזר מחפוד הי"ו
הגב' שרה הדרי תחי'
ממושב מדרך עוז יע"א
יהי רצון שיראו ברכה והצלחה בכל עמלם
וירוו נחת מכל יוצאי חלציהם, אמן.

☆☆☆

מזכרת נצח למשפחת חוזה
אוהבי התורה ולומדיה ולנושאי דגלה ופועליה
יוסף בן דיאמנטה הי"ו
זהבה בת תפחה תחי'
ליזה טובה דיאמנטה בת זהבה תחי'

◆◆◆

לע"נ מו"ר אבי ועטרת ראשי אהרון בן בייה ז"ל
מרת אמי וראש תפארתי דיאמנטה בת נג'מה ע"ה
הרבנית רחל בת הרב מרדכי זצ"ל
טורה בת בייה ע"ה, סבי רבי חיים בלעייש זצ"ל
סבי רבי חי חוזי זצ"ל
הוקדש ע"י הבן יוסף חוזה הי"ו

☆☆☆

ברכה והצלחה ברוחניות וגשמיות
לגב' יהוסע אבלין תחי'
לע"נ אלבליה יעקב בן חנה ז"ל
נפ' ב' אדר תשמ"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

ברכה מקרב לב בכל מילי דמיטב.
ר' אחיאל שמואל הי"ו
לע"נ אביו סעדיה בן עודד ז"ל
נפ' כ"ו אלול תש"ס
ת.נ.צ.ב.ה.

הגב' שוש מזור תחי'
חזרה בתשובה לחגית, אברהם, גלית, גיא ושי שיחי'
לע"נ אברהם בן רחל ז"ל

ברכה והצלחה לגב' רבקה פרחי תחי'
יהי רצון שתראה ברכה ורווחה בכל מעשי ידיה.
לע"נ הבעל אברהם פרחי בן פרלה ז"ל
נפ' כ"ב אדר תשנ"ח ת.נ.צ.ב.ה.

להצלחת
תמר פרץ בת רחל תחי'
מיכאל בן סעדה הי"ו
רפואה שלמה
לגב' דינה ברכה בת שרה תחי'
שושנה בת חביבה תחי'
לרפואת האם היקרה
שרה בת יקוט תחי'
להצלחת כל יוצאי חלציה.

ברכה והצלחה
למור חוה בת חגית תחי' ⊛ עדי חיותה בת חגית תחי' ⊛ האס חגית בת רחל תחי'
זיווג הגון בקרוב
לדן בן רינה הי"ו

☆☆☆

מנשים באוהל תבורך

ברכות מאליפות לגב' חיקרה *מזדחי זהבה* תחי'
אשר פועלת ללא לאות למען הקדושה בעם ישראל
יברך ה' פועלה, ותזכה לראות בשמחת בניה ובנותיה
יחי רצון שחקב"ה יברך את בנה *שלמה אילון* בבריאות איתנה
שובע שמחות וכל טוב סלה.
אמנון בן זהבה, שאול בן זהבה, אפרת בת זהבה ובעלה יעקב בן חביבה
לחזרה בתשובה, ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
יהי"ר שימלא ה' כל משאלות לבם לטובה ולברכה, אמן.

⊛⊛⊛

הג'ובר

מקום עריסתה של משפחת אביחצירא

באחד הביקורים אצל האדמו"ר בנש"ק ר' דוד אבי-חצירא שליט"א שוחחנו על הספר "דבש וחלב על לשונך" הסוקר את תולדות יהדות סוריה ובפרט את יהדות אר"צ. האדמו"ר הזכיר כי מקום קבורתו של מקים השושלת לבית משפחת אבי-חצירא הלא הוא רבי שמואל אבי-חצירא זצ"ל, נמצא בדמשק במקום הנקרא "הג'ובר". הוא ציין שנמצאת ברשותו תמונה המתארת את מקום הציון. כמו כן האדמו"ר העלה את הרעיון להעלות בכתב את תולדות הרב אבי המשפחה וההיסטוריה המאפיינים אותו ומקום קבורתו בסוריה.

סקירה זו פותחת צוהר המאיר לנו את נתיבותיה של משפחת אבי-חצירא שענפיה ופרותיה מניבים מזן אל זן בארבע כנפות הארץ. מרבי דוד שליט"א צפונה ובדרום רבי אלעזר שליט"א ובמרכז רבי רפאל שליט"א דרך נתיבות רבי מאיר זצוק"ל אביהם. וממשיך נתיבות אביו הוא רבי ברוך אבי-חצירא שליט"א. מנחיל הדרך לשושלת הרבנים שהוזכרה בדורנו וזכינו להתבשם ממערכת חייו והליכותיו הוא הסבא קדישא האדמו"ר רבי ישראל אבי-חצירא זצוק"ל.

סידנא בבא-סאלי הוא נצר למשפחת רבנים עניפה שתחילת הורתה הוא מהצדיק ר' שמואל אבי-חצירא זצוק"ל הקבור כאמור בכפר "ג'ובר" בדמשק.
בסקירה לאורך כ-500 שנות קיומה של משפחה זו נשזרו סביבה הליכות ויכולות תורניות מרשימות ומעשי נסים מדהימים, אשר נרקמו ונארגו כשטיח של מייסד השושלת ר' שמואל אבי-חצירא במעשה הנס המפורסם עם המחצלת. רבנו ביקש לעלות על הספינה שעמדה להפליג למרחבי הים. רב החובל סירב לאפשר לרב להפליג באניה. רבנו לקח את מטלטליו, הניח את המחצלת על פני המים, שילב רגליו בישיבה מזרחית והתחיל להפליג בים הפתוח כששפתותיו דובבות תפילות ויחודים. הנוסעים בספינה נדהמו מן המחזה המפליא. היהודי הצנוע עם המטלטלים המדולדלים שט על פני המים כרחפת רבת מהירות. רב החובל המופתע שפשף את עיניו ואמר: "האם זהו היהודי חסר הפרוטה שביקש ממני להתלוות להפלגה?!"

לפי גירסת הבבא סאלי הקדוש המעשה הזה מהווה את המקור לשם משפחת אבי-חצירא. בתחילה נקראה המשפחה בשם אלבז אולם אחרי מעשה הנס עם המחצלת שונה שם המשפחה על פי מעשה רבי שמואל בעל המחצלת.

מערכת השבילים הדרכים והליכות הקדושה של רבני משפחה זו הואצלו בדמות ההוד של רבנו רבי שמואל זצ"ל. יניקת הקדושה של השושלת מבעבעת בעיירה הנקראת "ג'ובר" בקרבת העיר דמשק אשר בסוריה. בעבר מקום זה התאפיין בקדושה ובניהול מערכות חיים תוססות של חיי יהדות מפכים חיים.

פרשייה של קדושה ומסירות-נפש, הקשורה במקום, התעוררה בימי המלכים. בספר מלכים מתרחשת התנגשות בין אחאב מלך ישראל לבין אליהו הנביא שבעקבותיה הוא ברח לעיר "ג'ובר". הקשר בין התשבי לבין ר' שמואל אבי-חצירא זיע"א אשר קבע את משכנו אף הוא בעיירה זו משתקף היטב מתוך ראייה לאחור ולעתיד לבוא ובמה דברים אמורים?
במקום זה התרחשו נסים לאליהו הנביא, עת הקב"ה שלח אותו לשם על מנת לברוח מאחאב מלך ישראל, כדי שיציל את עם ישראל מכליה בשל העבודה הזרה אליה אחאב נצמד. נסים אלה וכן ההתנסות הקשה והאתגרים שעמדו בפני אליהו הנביא כדי להציל את העם הינם מעין נקודות תזכורת והשראה לראש משפחת אבי-חצירא המקודשת.

דרכי שמואל

המסר מאליהו הנביא נמסך בחכמי המשפחה ורבניה. המקום והמעשים השפיעו על ראש השושלת לעזור לעם ישראל כפי שמעיד החיד"א הקדוש עליו: *"ושמעתי מזקנים עזזזז ונפלאותיו שהציל לישראל מכמה צרות... ראתה עיני פעולותיו להצלת עם ישראל."* פעולת הצלה זו התרחשה בירושלים עת קבע את מושבו בעיר הקודש. באותם ימים שררה בירושלים מצוקה קשה לישוב היהודי. בעקבות הרעב והעוני נאלצה הקהילה הענייה לשלוח נציג מטעמה כדי לאסוף כסף בארצות הגולה. הפור נפל על רבי שמואל אבי-חצירא זצ"ל. שיירת המלווים ליוותה אותו לנמל יפו לכוון קושטא אשר בטורקיה. הרב עשה את דרכו בספינה לבירת האימפריה העותומאנית. בדרך ניגש רבנו לרב החובל ושאל אותו: "מתי נגיע היום לקושטא?" השאלה נשמעה מוזרה משום שזמן ההפלגה אורך כמה שבועות ואיך יתכן להגיע באותו יום?! הדבר נשנה מספר פעמים. השאלה הכעיסה את רב החובל משום שלא היה בה מן ההיגיון... אך לפתע הגיעו יושבי הספינה לעיר קושטא... היתה זו קפיצת דרך שהתרחשה לעיני נוסעי האוניה המשתאים. היחיד שאיבד את עשתונותיו ולא הבין מה קורא, היה הקברניט המנוסה והוותיק. רב החובל "ההגיוני והשכלתני" הפך ללעג ולקלס בהגיעו לנמל. הוא שאל את עובדי הנמל: "האם הגיענו לנמל קושטא?" דברי רב החובל הגוי נשמעו מגוחכים. וכי הוא אינו יודע שמקום זה הוא הנמל הגדול של קושטא?! עתה התעשת והבין קברניט הספינה את הנס שהתרחש עם אותו רב ששאל אותו מספר פעמים אודות זמן הגעת הספינה...

בהגיעו לעיר הבירה הטורקית פנה רבי שמואל לרובע היהודי כדי להניח את מעט מטלטליו. הוא פגש בגבאי בית-הכנסת בשכונת היהודים. בשיחה שהתפתחה ביניהם הסביר רבי שמואל את מטרת הגעתו לקושטא. הגבאי הסכים לארח את הרב היהודי הצנוע בביתו. הגיעו שני היהודים למקום מגורי היהודי והנה התרחש דבר מוזר בבית הגבאי. הלה סגר את הדלת והגיף את החלונות. רבי שמואל תמה בלבו על מעשי בעל הבית ושאל: "מדוע אתה סוגר ונועל את הבית על סוגר ובריח?" השפיל היהודי את מבטו כשעננה של פחד מכסה את פניו. השיב היהודי בשפה רפה: "הסולטאן עומד לעבור ברחוב היהודים ואנו חוששים שמא יתנכל לנו. לכן אנו נועלים את הבית מכל צרה שלא תבוא..." חייך רבי שמואל חיוך רב משמעות והרגיע את הגבאי.
לפנות ערב נשמעו דפיקות רמות על דלת הגבאי. בעל הבית התכסה זעה קרה ומלמל לעצמו "את אשר יגורתי..." לפתע פרצו מספר חיילי משמר המלך לבית ושאלו: "היכן הוא הרב היהודי?" המארח הצביע לעבר אורחו כשפיק ברכיים אוחז ארכובותיו.
הופיע רבי שמואל אבי-חצירא זצ"ל במלוא הדרו לפני חיילי המלך. "רבי יהודי קדוש, בוא עלה על כפות ידינו!" הכריז ראש גדוד שומרי המלך בהדרת כבוד לרבנו הקדוש. היה זה מחזה יוצא דופן ומעניין. רב יהודי נישא על כפות משמר המלוכה בחוצות העיר לעיני כולם. הונח רבי שמואל בכרכרת המלך ליד הסולטאן. המלך קיבלו בכבוד וביראה ואמר לו: "רבי יהודי, דע לך שעמוד אש יצא מהבית בו שהית!" וכיצד ראה המלך את עמוד האש? ידוע שלב מלכים ושרים ביד השם. מי שנתן לסולטאן למלוך, נתן לו בינה להבין שרבי שמואל הוא איש קדוש.

הגיעו המלך ורבי שמואל לארמון המלכות ושוחחו ביניהם. הבהיר לו הסולטאן שכבר שימעו ומעשיו המופלאים ידועים לו מרב-החובל, ושאל אותו למטרת בואו לעיר המלוכה. הסביר לו רבי שמואל את העוני והמסכנות בהם מצויים יהודי ירושלים, וכן מטרת בואו היא לאסוף כספים כדי להציל אותם מחרפת רעב. ציווה המלך להביא לחכם היהודי מלוא חופניים מטבעות זהב תורכיים ומסר בידו פתשגן ובו מכתב לפחה של ירושלים שיוקיר ויכבד את רבי שמואל ויסיר את העול מעל יהודי ירושלים. נפרד החכם מעל פני המלך ופנה לעיר הקודש. ואכן בהגיעו לעיר הזהב קיבלו אותו פרנסי העיר ובראשם הפחה של ירושלים בכבוד רב. רבי שמואל חשש מתשומת הלב ומהכבוד הרב שהעניקו לו. הוא לא רצה להנות מהכבוד שהורעף עליו, מיד ארז החכם את מטלטליו ונסע עם משפחתו להשתכן בדמשק.

במעשה זה התווה רבי שמואל זצ"ל דרך של תושייה וסיוע לעם ישראל בזמנים קשים לרבני וחכמי משפחת אבי-חצירא לדורותיהם, ורואים זאת בסקירה לאחור לאורך כ-500 שנה.

עם ישראל בגולה הדוויה שקע ודעך בין הגויים ובארצות הגולה, אלא שדאג הקב"ה להעמיד להם רועים נאמנים ששאבו את נתיבי שליחותו של אליהו הנביא להנהיג ולהרים את עם ישראל אף כשעמדו בפני שליטים אכזריים וגויים צוררים לאורך שנות ההיסטוריה. והנה עמדה לה פתאום אחרי המהפכה הצרפתית תיאוריה חדשה שצמחה מבית מדרשה של מדינת צרפת ותיאוריה זו רחמנא ליצלן טענה שעידן הרוחניות תם ל"ע ועכשיו קם עידן חדש והוא עידן החומריות והיא השולטת בכל מקום ובכל אתר. אך לא אלמן ישראל בכל דור ודור דואג הקב"ה ומצמיח לנו רועה נאמן כאליהו הנביא ורבנו רבי שמואל אבי-חצירא זצוק"ל המוביל את שושלת בית אבי-חצירא. עומדים רועים נאמנים אלה לאורך שנות דור ודור ומנהיגים את ישראל ברחמנות בפני השלטון המוסלמי ואח"כ בפני הגלות הגרועה ביותר היא גלות צרפת המשחיתה את דרך היהדות הנאמנה, ולאחר מכן שלטון הממסד הישראלי ההרסני. המתח וההתמודדות בין השלטון לבין המנהיגים הרוחניים הופיע מימי עולם ומשנים קדמוניות.

אליהו הנביא מורה הדרך

בספר מלכים א' (פרק ט"ז) מתחוללת סערה ומתח בין אליהו הנביא לבין אחאב מלך ישראל. אחאב סטה מדרך הישר ובחר לעבוד עבודה זרה להכעיס. דמות אחרת שסטתה מדרך הישר היא חיאל מבית האלי. בעקבותיו פרצה הסערה הנזכרת.
בין לבין בנה חיאל בית האלי אשר מבית-אל את העיר יריחו, וזאת בניגוד לאיסור מפורש של יהושע בן-נון. יהושע בן-נון קילל את האיש אשר יבנה את יריחו ואכן הקללה התקיימה בחיאל כפי שאומר הפסוק: *"בימיו בנה חיאל בית האלי את ידחה. באבידם בכורו יסדה ובשכוב צעירו העיב דלתיה כדבר ה' אשר דבר ביד יהושע בן-נון".*
כלומר כאשר הונחו היסודות מת בכורו של חיאל וכאשר הציב את דלתות העיר מת צעיר בניו. בעקבות פטירת בניו של חיאל (רד"ק) הלכו אליהו הנביא ואחאב מלך ישראל לנחם את חיאל. בדרכם לנחום האבלים אמר אליהו כי בעוון שבנה חיאל את יריחו מתו בניו כדבר ה'. אחאב השיב לו שדברי יהושע תלמידו התקיימו ואילו דברי משה רבו לא התקיימו שנאמר ע"י משה: *"ועבדתם אלהים אחרים ועיר את השמיים".* והנה בני ישראל עובדים עבודה זרה ואין השמיים נעצרים. נזדעק אליהו הנביא וטען: *"חי ה' אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי"*, ואכן הגשמים נעצרו. בעקבות חילופי הדברים אחאב איים על חיי אליהו הנביא.

הנקודה החשובה והמעניינת היא ציווי הקב"ה לאליהו הנביא ללכת ולברוח מפני אחאב (מלכים א' י"ז, ג'): "לך מזה ופנית לך קדמה ונסתרת בנחל כרית אשר על פני הירדן". במקום זה התחבא אליהו הנביא במערה אשר היה בה חור. נעשה נס ודרך החור העורבים היו מביאים אליו אוכל. (מצודת דוד) והקב"ה צווה דווקא את העורבים לכלכל את אליהו בכדי להעיר את רוחו לבל יתאכזר על ישראל בראותו כי העורבים האכזרים על בניהם, יחמלו עליו לכלכלו, ואיך הוא לא יחמול על ישראל?

לפי המסורה מקום זה בו התחבא אליהו הנביא הוא "ג'ובר" ליד העיר דמשק. שם קבורים המהרח"ו הקדוש וראש השושלת לבית אבי-חצירא ר' שמואל אבי-חצירא. כפי שכותב החיד"א הקדוש בספרו "שם הגדולים" על ר' שמואל אבי-חצירא: *"מהר"ד שמואל (אבו חצירו) איש אלהים קדוש היה מתבודד בכנישתא דבי גובר בעיר הנקראת חיום ג'וכאר. ולרוב פרישותו מדדכי העולם הזה קודין לו רב שמואל אבו חצירו. ושמעתי מזקנים עזוזו ונפלאותיו שהציל לישראל מכמה צרות וגם במכתב "חן כל יקר" (לא ידוע מה מקור המכתב) ראתה עיני פעולותיו להצלת ישראל זי"ע".*

הקשר בין מקום בריחתו של אליהו הנביא והצלתו לבין ר' שמואל אבי-חצירא מצביע על דרך הנהגת בני משפחה זו לדורותיהם. מנהיגים הם את עם ישראל במקומות הנדחים בהם יש קשיים הן בגולה והן בישראל בעיירות הפיתוח בצפון, בדרום ובמרכז בכל אתר ואתר. תפקידם הוא להקים את אפר האדם ואת העצמות היבשות, להכניס בהם את רוח היהדות המחייה והמטהרת. כשם שאליהו ביער את רוח העבודה הזרה כך הם משרשים את הרוחות הזרות הבאות ממזרח וממערב.
נטלו על כתפיהם הרחבות את החובה להכניס מים חיים של יהדות בריאה ושורשית ליהודים נדכאי הלב וקשיי היום שנטל החיים והשלטון מעיק עליהם.

הג'ובר–מקור מים חיים

אחד מרבני יהדות חלב המחיש את האווירה ורוח המקום וקדושתו. וכך כותב הרב שלום חי חמאוי מרבני האר"צ הטובה הידוע כאחד ממחברי הספרים של רבני אר"צ וחכמיה. בספרו "זמן בית דין" כתב על דייני משמרת ראש חודש אלול הבעל"ט (אות י"ח דף א' עמוד ב') **בג'ובר, וזה לשונו: "בחודש הזה (אלול) ראוי להרבות בלימודים, לכן נהגו בכל תפוצות ישראל לומדים התיקונין וחותמים התנ"ך ושאר ספרי מוסר ונהגו בדמשק בכל ראש חודש אלול לומדים בכפר אחד הנקרא "ג'ובר" ויש לה בית-כנסת והיא הנזכרת במסכת ברכות דף נ' עמוד א': "רפרם בר פפא אוקלע לבי כנישתא דאבי גיבר..." ומתחת ההיכל בצד ימין יש מערה קטנה יפה המרוצפת באבני שיש ונקראת "מערת אליהו הנביא" בעת אשר אמר ה' אליו לך מדברה דמשק וישב שם 40 יום ועורבים כלכלוהו. ויש שם בכותל חור אחד לחוץ. ואומרים כי דרך חור זה כלכלוהו העורבים. ויושבים שם חכמים לומדים תורה קרוב לכמה מניינים זוהר כולל ומשניות ותנ"ך ומתפללים שם ויש שם ספרי תורה נאים וראש הישיבה דורש להם דברי מוסר וחידושי תורה, אשריהם ואשרי חלקם".**
וכותב אפרים ניימארק בספרו "מסע בארץ הקדם" אודות הכפר ג'ובר וזה לשונו: "בתי כנסיות גדולים וקטנים כארבעים במספר בנויים בה לתלפיות. העתיק מכולם הוא בית הכנסת מהרח"ו אמנם עתיק ממנו הוא בית הכנסת בכפר "ג'ובר" הרחוק מן העיר כחצי שעה לפי המסורה נבנה בידי ר' אלעזר בן ערך במקום אשר שמה משח אליהו הנביא את אלישע לנביא תחתיו. (בן צבי שאר ישוב תרצ"ו חלק ב' עמ' 121-129) **על יד שדה הקברות ליהודים שמה מקום שדה-הקברות העתיק לקראים אשר ישבו בדמשק לפנים לדברי התושבים."**
מקור ראשוני המאשר את קיומו של ישוב יהודי מצפון מזרח לארץ-ישראל מופיע בתורה (במדבר ל"ד, ט"ו): ***"שני המטות וחצי המטה לקחו נחלתם מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה".***

התרגום הירושלמי מביא את התרגום לדברים הנ"ל בלשון הבאה: "תרין שבטיא ופלגות שבטא קבילו אחסנתהון מן ירדנא דירחו קדמאין מן מדינחא, מין מישר ימא דמילתא נפק להון תחומא לכנרת כרך דמלכתהון דאמוראי, ומכנרת כרך מלכותהון דאמוראי נפק להון תחומא לטור תלגא ולחומתא דלבנן, ומטור תלגא ולחומתא דלבנן נפק להון תחומא לחובא דימין צפון עיינותא דדמשק. ומן חובא די מן צפון עיינותא דדמשק נפק להון תחומא לדיוקינוס טור תלגא דקיסריון די מן מדנח מערב דן. ומן יוקינוס תורנלגא דקיסריון די מן מדנח מערב דן נפק להון תחומא לנהרא רבא נהרא פרת דעלוי סדר נצחני קרבוי דה' מתעבדין".

להלן תרגום לתרגום: שני השבטים ומחצית השבט קבלו את נחלתם מן הירדן של ירחו קדם מן המזרח. ממישור ים-המלח יצא להם הגבול לכנרת הכרך של מלכות האמורי. ומכנרת כרך מלכותם של האמורים יצא להם הגבול להר השלג ולחומת הלבנון, ומהר השלג ומחומת הלבנון יצא להם הגבול לחובא שמימין צפון מעיין דמשק. ומחובא אשר מצפון מעיין דמשק יצא להם הגבול לדיוקינוס הר השלג של קיסריון אשר מן מזרח מערב דן ומן יוקינוס תורנגלא של קיסריון אשר ממזרח מערב דן יצא להם הגבול לנהר הגדול נהר פרת שעליו מערכת ניצחונות מלחמות ה' נעשים.

(הפירוש הנרחב לעיל ניתן כדי להמחיש את קדמוניות המקום ואמינות המקורות.)

מדברי התרגום עולה שדמשק שבתחומה נמצא המקום ג'עבר היה בתחום נחלת שניים וחצי השבטים הווה אומר בארץ ישראל. ב"ספרי" (תחילת ספר דברים) מובא שעתידה דמשק (שבתחומה נמצאת הג'עבר) לקבל דרגת קדושה כירושלים שנאמר: "זאת מנוחתי עדי עד" (תהלים קל"ב, י"ד).

מקור מהימן ובעל אסמכתא מוחלטת לגבי היות המקום תוסס תורה הוא התלמוד הבבלי. במסכת ברכות דף נ' עמוד א' נאמר: *"ר' ישמעאל אומר: דפרם בר פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גיבר, קם קרא בספרא ואמר "ברכו את ה'" ואשתיק. ולא אמר "המבורך". אווסו כולי עלמא: "ברכו את ה' המבורך". אמר דבא פתיא אוכמא בהדי פלוגתא למה לך, הא נהוג עלמא ברבי ישמעאל".*

והנה התרגום לדברים המובאים בגמרא: במשנה זו הובאה מחלוקת ר' עקיבא ור' ישמעאל אם אומרים "ברכו את ה'" ומסופר: דפרם בר פפא נקלע לבית-הכנסת של אבי "גיבר" קם קרא בספר התורה ואמר לפני הברכה "ברכו את ה'" ושתק ולא אמר "המבורך", כי דפרם בר פפא נהג על פי הכלל שהלכה כר' עקיבא אף כי לא היו רגילים בכך. העיר לו רבא "סיר שחור" (כינוי חיבה לחבר ותיק תלמיד חכם המתייגע על התורה ועל העבודה). בתוך המחלוקת למה לך להתערב? והרי נוהג העולם בר' ישמעאל (על פי פירוש הרב עדין שטיינזלץ).

דברי הגמרא שהובאו בהרחבה מצביעים על ג'עבר כמקום וכישוב יהודי פעיל שבו התנהלו חיי תורה פעילים ותוססים, ואף נערכו בו דיונים הלכתיים פוריים שהשלכותיהם הובאו וצוטטו בגמרא המובאת לעיל.

אומנם, לצערנו אין בידינו פרטים מרובים אודות הרב שמואל אבי-חצירא זצ"ל אך מעריכת הדברים נראה שמקום עריסתה של משפחת אבי-חצירא נובע מהמקום ג'עבר שמאפייניו הם מקום עולה של תורה. מיקום מקום קבורתו של מייסד השושלת וכן התיאורים המציינים פעילות רבת אנפין של מוסדות תורה ובתי מדרשיות מביע את יכולתו של עם-ישראל להתקיים בחסות התורה באתרים שונים ומרוחקים. פעילות זו נתנה פרות ומניבה פרי פירות בדמותם רבני משפחת אבי-חצירא שליט"א וחכמיה המקובלים.

לעילוי נשמת

אבינו עטרת ראשנו

ר' **שלמה סעדה** בן **הרב מרדכי ואמר** זצ"ל

כ"ג תמוז תשל"א

אמנו עטרת ראשנו

מרת חמדה בת **רינה לבית לוויה** ע"ה

כ"ג אלול תשנ"ז

לע"נ אחינו **משה** בן **חמדה** ז"ל

י' תשרי תשס"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

★ ★ ★

נדבת ר' מרדכי סעד (סעדה) הי"ו

מיחידי קרתא דירושלים ומיקיריה
ימלא ה' כל משאלות לבו לטובה
מתוך בריאות איתנה ושובע שמחות
הוא אחיו, אחיותיו, בניו ובנותיו,
משפחתו וכל יוצאי חלציו, אמן.

מהדורה זו יצאה לאור לזכרו של הרב הצדיק מזכה הרבים
שכתת רגליו ללא לאות בארץ ישראל ומחוצה לה במשך שנים רבות
הכל לשם מטרה אחת להשיב את בניו של הקב"ה חזרה אליו
שנפטר לאחר יסורים קשים ומרים

הרב נסים יגן בן רחל זצוק"ל

נלב"ע י"ד סיון תש"ם

ת.נ.צ.ב.ה.

מתולדותיו:

ר' נסים יגן זצ"ל נולד בירושלים לאביו שיבלחט"א חכם יעקב יגן שליט"א ולאמו רחל ע"ה. בצעירותו למד והתחנך בתלמודי התורה ובישיבות הקדושות בירושלים. בבחרותו נסע ללמוד בישיבת "ליקווד" הקדושה בארה"ב וכעבור 5 שנים שב לארץ ישראל ונישא לרעייתו הרבנית מלכה תחי'.

עוד כאברך צעיר היה בן בית אצל גדולי ישראל ויושב בין ברכיהם לשמוע שיחות מוסר. מידי ליל שבת היו מגיעים בחורים מישיבת "חברון" לשמוע מפיו שיחת מוסר בהלכה ובאגדה פה מפיק מרגליות.

בשנת תשל"ט התאמץ והקים את כולל "קהילת יעקב" בירושלים. בתחילה היה זה כולל גדול מאוד לבעלי תשובה ובהמשך צירף לשם גם אברכים בני תורה. הרב נסים יגן היה ממקימי תנועת התשובה בארץ ישראל.

למעלה מ-30 שנה היה מגדולי מחזירי התשובה ומאות ואלפים שינו את חייהם לטובה בזכות השפעתו ודרשותיו הנפלאות. כשנתיים לפני פטירתו חלה במחלה הקשה ונפל למשכב. פעמים רבות נסע לטיפולים רפואיים בארץ ובעולם וסבל יסורי איוב וכאבים נוראיים, אך קבל הכל באהבה.

בשבוע האחרון לחייו תשש כוחו ואיבד הכרתו כמעט לחלוטין אבל כל מילותיו היו דברי תורה וחיזוק, השפעתו בעניין הגאולה הקרובה. יומיים לפני פטירתו אירס את בנו השישי בבית החולים מכיון שלא יכל להשתתף באירוסין במקום אחר.

ביום שבת קודש פרשת "בהעלותך" החמיר מצבו ובשעת הצהריים יצאה נשמתו והשיב אותה לבוראו זכה וטהורה מזוככת ביסורין קשים ומרים, זיע"א.

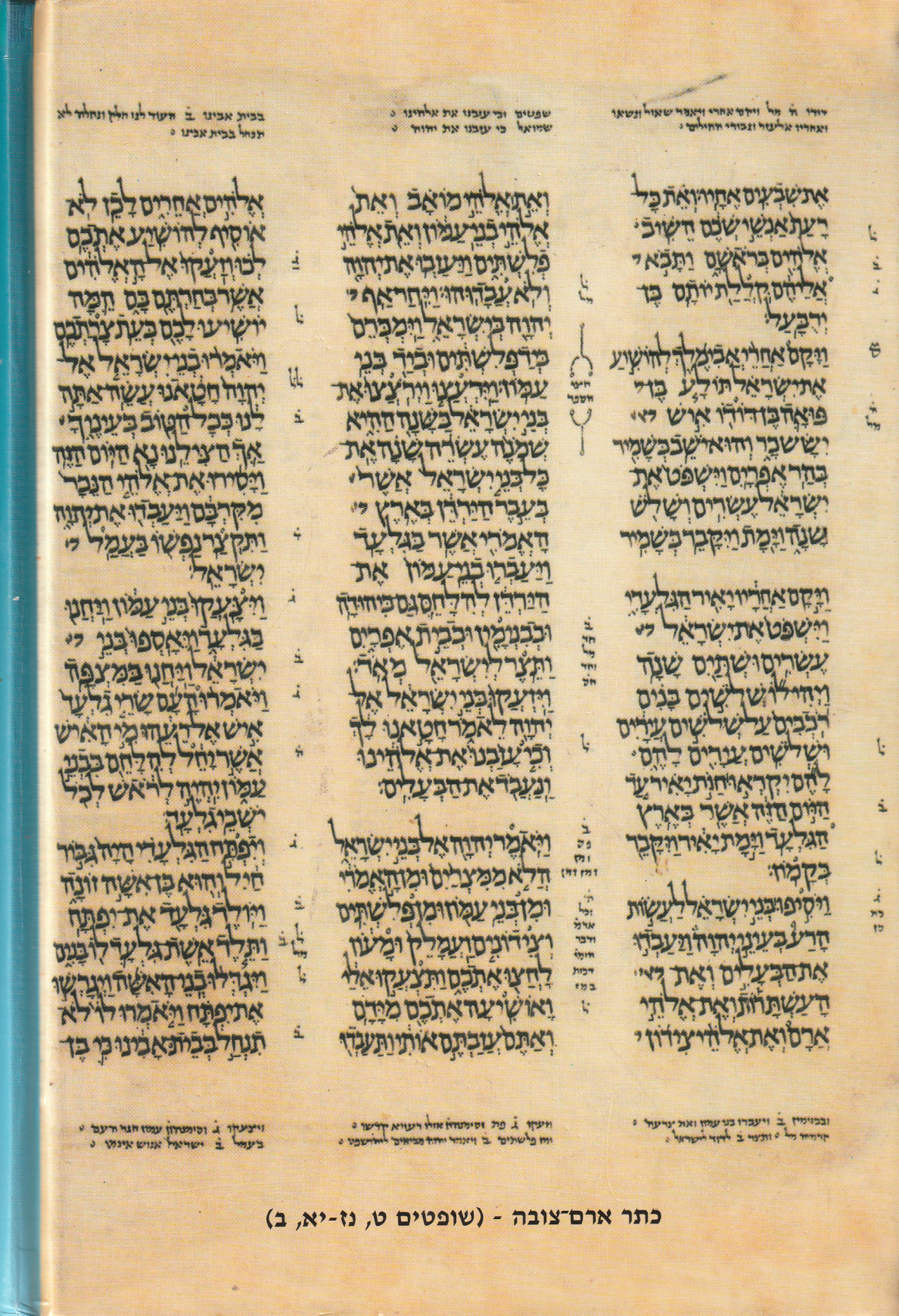
סיפורי מופתים וישועות רבות נכרכו בשמו הטוב של הרב נסים יגן זצ"ל, נציין אחד מהם שיכול להעיד על כולם.

נגנבתי, שמעתי, החזרתי...

יחודי אחד מבני ברק היה מחבב לשמוע את דרשותיו של הרב זצ"ל בבית וברכב. פעם אחת רכש רכב חדיש מסוג יקר ביותר ולתדהמתו בערב שבת קודש לאחר סעודת השבת הוא מבחין שהרכב נגנב! עם שחר כשהשכים לצאת לתפילה לא האמין למראה עיניו. הרכב חנה במקום כבימים ימימה ועל השמשה היתה מונחת פיסת נייר שעליה נרשם "נגנבתי, שמעתי, החזרתי..." התברר שהגנב הצליח להתניע את הרכב ובנסיעה הוא האזין לקלטת שהיתה בטייפ ברנשא הגזל וחומרת העוון. הדברים עשו את שלהם עד כדי כך שהחליט להשיב את הגזלה...

(מתוך עלון שיצא במלאת שנתיים לפטירת הצדיק)

☆☆☆

כתר ארם־צובה - (שופטים ט, נז-יא, ב)